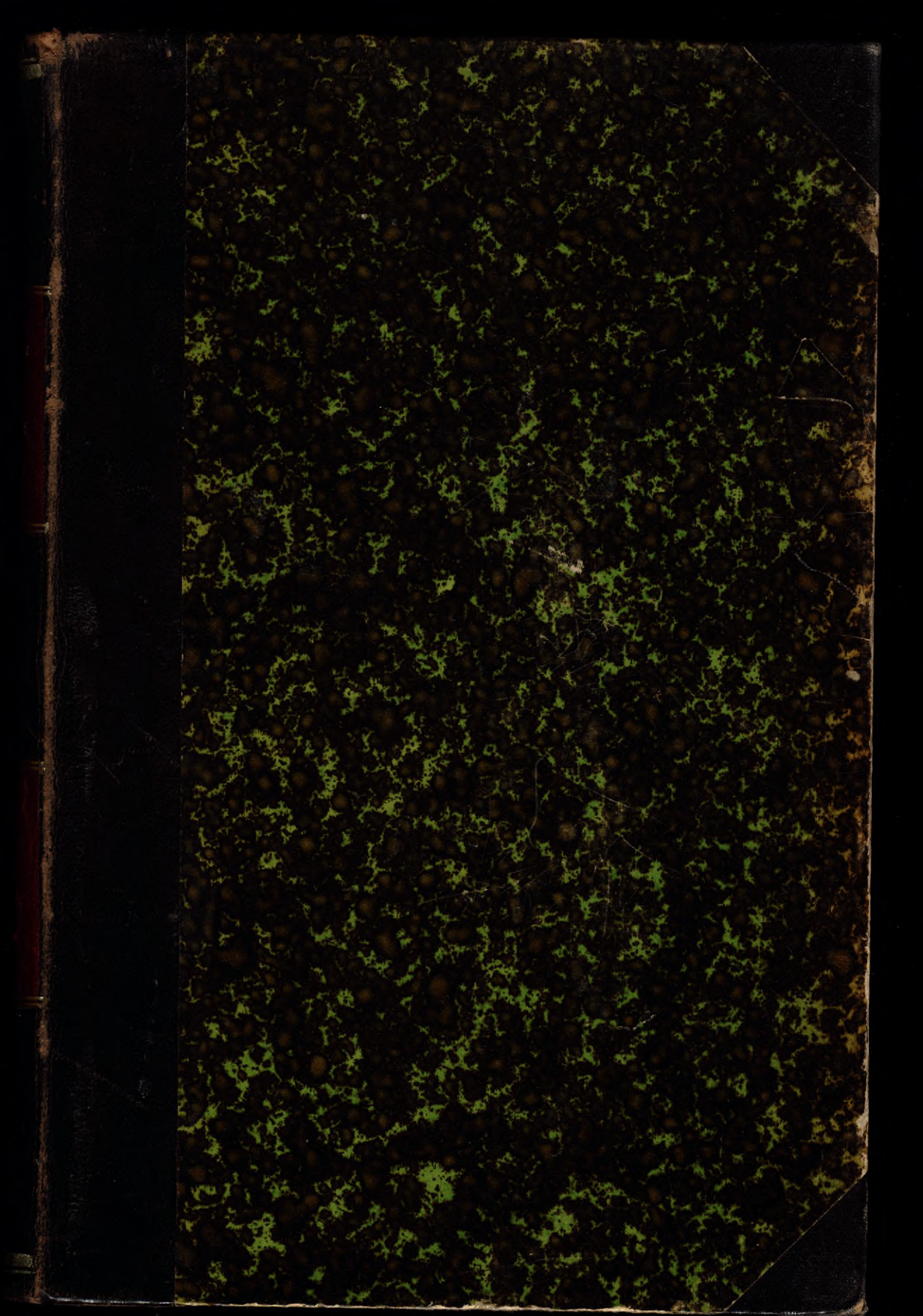

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

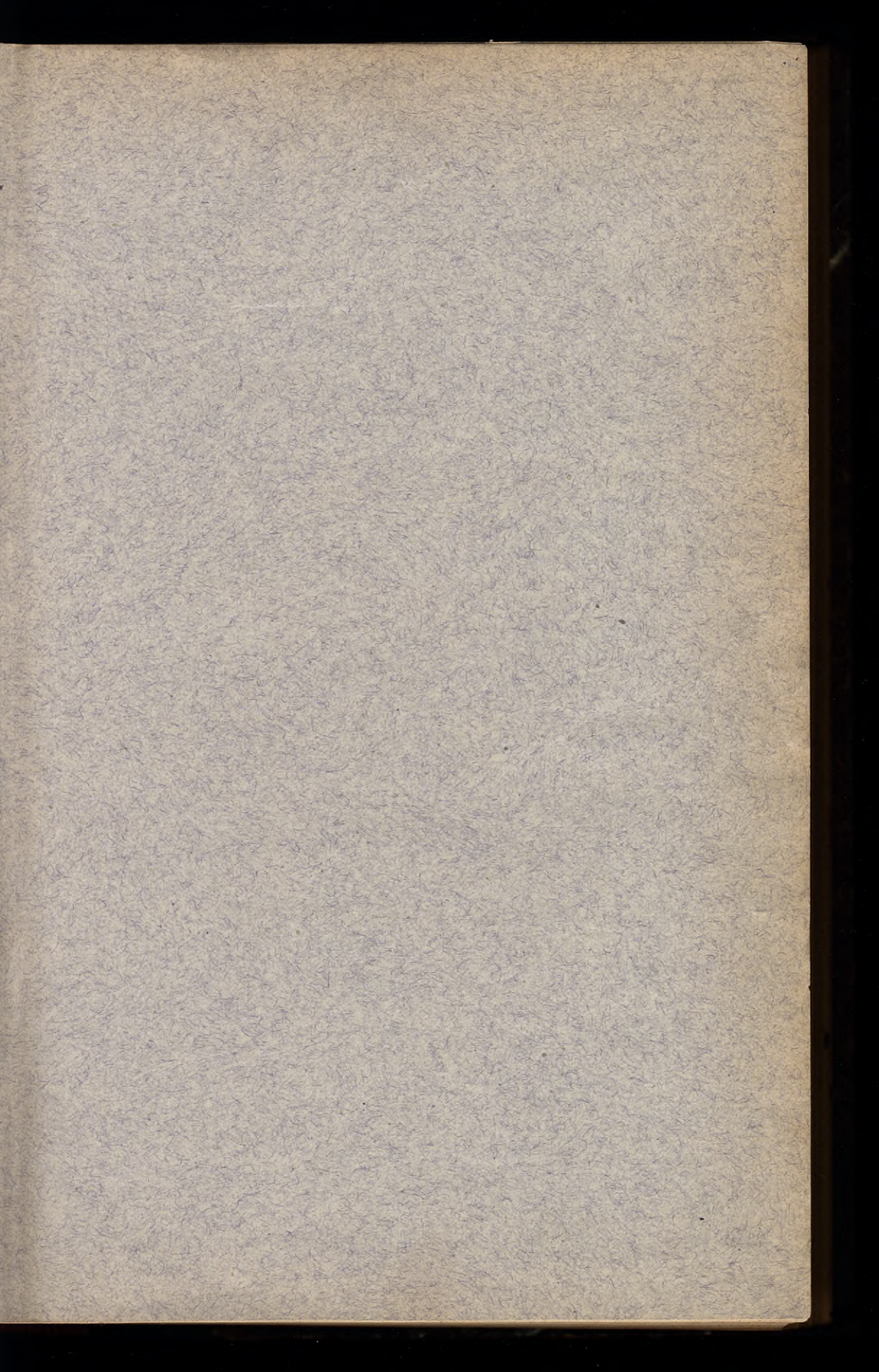

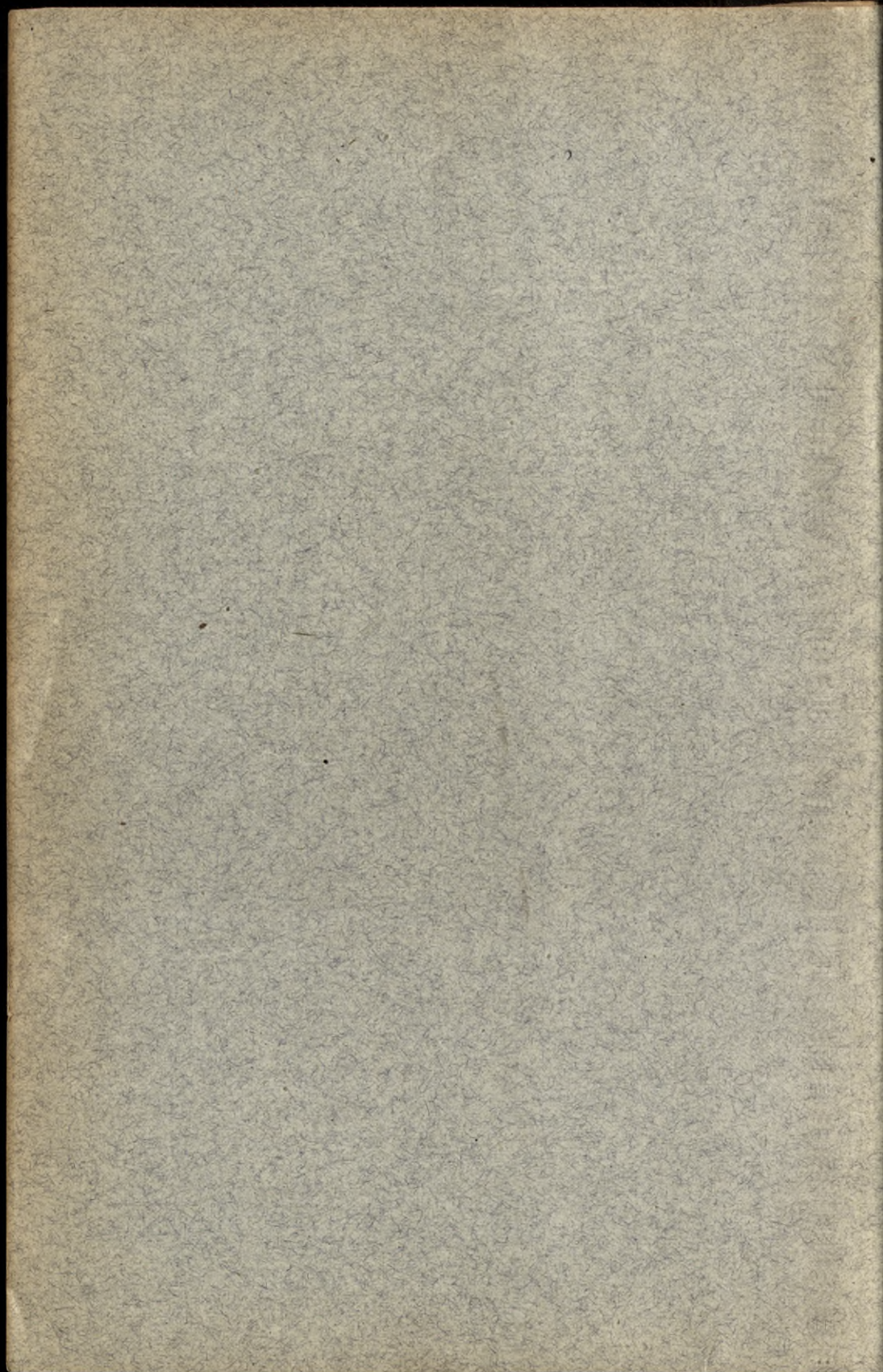

Allmänna Sektionen

Hist.
Sv.
Saml.

LANDMÄSSIG

SVENSKES HISTORIA.

AF HERRN SVENSKA STATSBANKENS FÖRSTÄMDE

AF HERRN SVENSKA STATSBANKENS

SVENSKA STATSBANKEN

SVENSKA STATSBANKEN

SVENSKA STATSBANKEN

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA

AF KONGL. RIKSARCHIVET.

Första serien.

STOCKHOLM 1896

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR.

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

KONGL. RIKSARCHIVET

GENOM

VICTOR GRANLUND.

XVII.

1545.

STOCKHOLM 1896
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

Stockholm den 2 Januarii.

Till riksrådet, hr Gustaf Olsson (Stenbock), om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 7.

Till Her Göstaff Olzszon vm någon schriffwelse, som Konge: Ma:tt iffrå Kongen j Danmarck bekomet haffwer, Datum Stocholm 2 Januarij, Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc Effther wij förnimme aff edhers schriffwelse, Käre her Göstaff, hoosz(!) then orsecktt att j för thet meenföre skuld, till thenne Julehögtiidh hijtt vp icke komma kunde, dogh strax effther helghedagerne med then Byggiemestere hosz osz ware wele, dherföre kunde wij inthet synnerligit lathe edher tillschriffwe på thenne tijdh vtan när i sielffwe komme wele wij yttermere muntligen vm Rigisens och wåre anliggiende saker och leglighether, med edher handle och tale, Doch på thet korteste kunne wij icke dölie för edher, att Kongen j Danmarck haffwer nw nyligen schriffwit osz till, och åter krafft på någhen betalningh, hwicke wij ingelunde osz skyllige eller plictuge bekenne, att betale, szom är för någon taringh szom the fremende Knechter j Danmarck, när the nw j thetta Smålenska vpror ther egenom drogho hoosz hans vndersåther, skulle hafftt haffwe, Fordrar tesligiste 12000 Daler på then förråderes Barend van Mielens wegna, ther wij icke heller någon tijdh samtycke tilgiffwit haffwe, att han försterckes skulle, szom wij icke heller tro att han giordtt haffwer. Sammelunde fordrar och szå monge andre partzeler thom wij honum eller hans Dansker icke bestå, och kunne förthenskuld aff tesse stycker och flere slike, icke stoort annedt förmerckie, än att ther sökies effther vrsack emott osz och skole the ännu sökie thom aff gärdzgårderne, therföre kunne wij icke annedt säie vtan att wij Swenske måge haffwe wåre saker

j godh achtigh och see osz well före med thet selskap. Dherföre synes osz rådeligit ware att ther j framdrage eller handle och tale med Frelsiddt att j förmane och vnderwijse them, att the icke stelle så stoor sächerheet på the Danske, vtan heller tenckie till att försterckie sich och ware wedherredhe ehure alle legenhether sich tildrage kunne, som i well sielffwe tenckie kunne stoor macht opå ligger, Datum vt supra.

Stockholm den 2 Januarii.

Till Peder Nielsson (Grip till Follnäs), om hans räkenskap.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 8.

Till Peder Nielsson At han skynder sich till K. Ma:tt med sin regenskap. Datum Stocholm 2 Januarij Anno 45.

Wår gunst etc Osz förundrar icke lithet, Pedher Nielsson, hwi thu dröier och förhåler szå lenge med thin regenskap, effther thu iw szå offte både vtaff osz och wårtt Cammerrådth förmanedt waridt haffwer, att thu tich med samme thin regenskap hijtt vp skynde skulle, szå att man samme thin regenskap förän thetta nye år inginge j wår reckneCammer beslute kunde, Hwarföre biude wij tich ännw att thu medh för:ne thin regenskap skynder tich oförsummeligen hijtt vp till wårtt Cammerrådth giörendis clartt för tich eller wij taghet ingelunde tilgodhe, Ther må thu rette tich effther. Datum vt supra.

Stockholm den 3 Januarii.

*Till hr Gunnar och hr Peder Karoli i Linköping, om
tionden, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 8.

Swar till Her Gunnar och Her Peder Karoli,
Att the måge förytre K. Ma:ttz tiende effther som
K. Ma:tt nyttigast ware kan. Datum Stocholm 3
Januarij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Szom i schriffwe her Gunnar, och
Pedher, begärendis wette wår willie hure wij tilsinnes äre
att tijenden j thetta 45 årett sälies skall, Och att säden
will föghe mindre gælde j åår än hon gallt j fiordh, för-
thy Span Rogh gälder alredhe ther nidre j Östergötlandh
Otte öre och span Korn Sex öre, och att någerstädz j
Småland någett bättre köp ware skall etc. Szå kunne wij
inthe annedtt sware tär till vtan att j måghe föryttre
samme Tiendhe thett beste i kunde och effther som tijdhen
ähr, och spannen ther går och gielder, Dogh förmane wij
edher, att i szå bestelle med samme Tijende, att the Rijke
icke få tilfalle att slå allt sammans vnder sich och sticke
samme tijend sedhen the fattige j händer szå dyrtt the
wele, szom theris sedwane ware plägher, vtan heller att
the fatige som henne best och mest behöffwe, att åkernerne
måtte sådde bliffwe, och till andre nödtorffther, för ett lijke
köp ther öffwerkomme måtte, som i och tilförende wårt
sinne och meening ther vm vell förnummitt haffwe,

Att her Peder Karoli må på K. Ma:ttz wegna
behålle thet salt och cläde som han qwar satt
haffwer.

Szom thu Petre Karoli giffwer tilkänne vm the store
gäld effther Lasse Eleffzson, och att thu haffwer latidt

qwarsättie någhet godz, saltt och clåde för hans efftherleffwerska till tesz wij till vår betalningh för the Fiortan t:r smör komma kunne, Szå äre wij och tilfrijdz att thu beholler samme clåde och saltt (: hwad thet vdi betalningen förslå kan :) för ett rett och skäliggt wärde, effther wij haffwe och sådant behoff. Thet annedt Smör szom ännw osoldtt ligger, må thu säliet någon annen, then thu förnimmer wiss är och osz redelige bethale will och kan, wij wele och well wette att skicke oss mott Fru Ebba vm hon taler någett vm samme sack. Datum vt supra.

Stockholm den 3 Januarii.

Till hr Måns Larsson om uppbörden.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 9.

Till Her Måns Larsson At han vpbära skall then Taxa Clerichorum och honum leffwerere in j K. Ma:ttz Cammer. Datum Stocholm 3 Januarij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Effther thet her Måns att Petrus Karoli haffwer med then Regenskap vm tienden ther aff Stichthet att bestyre, Tesligeste Scholestuffwen vnder händer, Szå att wij honum inthet mere well opå leggie kunde, Dherføre ähr wår willie och begären att j på våre wägna wele vtmane och vpbäre osz till god redhe och regenskap then taxa Clericorum ther aff Stichthett och szå well aff Smålandh szom Östergötland osz till godh redhe och regenskap. Thervtinnan giöre j thet osz behageligt ähr, wij wele och sådant vdi gunst och nåder betenckie. Datum

Stockholm den 3 Januarii.

Till Leonhard Blyskrifvare, att mera noggrannt följa konungens föreskrifter.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 9.

Till Leonardt Blyschriffwere att han retter sich effther K. Ma:ttz schriffwelse något flijteligare Datum Stokholm 3 Januarij.

Szom thu gör thin orseckt Leonardtt, att thu icke well kantt bestå både blyselningen och thet kolaköp etc Szå mhå thu j then måtten giöre thin vrseckt szå stoor szom thu wiltt, wij wette doch well annerss Och wele förthenskuld ännw att thu tencker till saken, och retther tich effther vår förre schriffwelse, szå frampt thu wiltt giöre thet osz liufft är etc.

Stockholm den 4 Januarii.

Till ståthållaren på Kronoberg, Jöran Jönsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 9.

Till Iören Jönsson K: Ma:ttz nådige förmaning at man håller sin sack j god acht både för the Tydske och Danske. Datum Stocholm 4 Januarij. 45.

Wår gunst etc Wij haffwe förstätt the tidender Jören, szom thin Karll med sigh iffrå Lybecke hafft haffwer, etc Szå schole wij well tro att ther the Lybske kunde bewijse osz något skalkestycke haffwe the thet icke fördragh, Wij förnimme och sielsinde swäncker, aff the breff, the osz nw nyligen tilschriffwit haffwe, Dherföre är på tijdhen att wij Swenske see osz well före, och förstercke osz thett ytarste och beste wij kunne, Wij förnimme och att Kongen j Danmarck och the Danske sökie fast orsaker

emott oss, Szom och nw skedt är, att han åtther haffwer schriffwit osz till, och fordratt på någon betalningh szom våre Knechter ther j Danmarck skulle förtärdtt haffwa Tesligeste på någer Tusende Daler, them han Barendtt van Melen skulle giffwit haffwa, och andra flere slike parttzeler, them wij ingalunde bestå eller osz plichtige bekänne, att bethale, Och sende wij teg en Copie aff samme parttzeler szom the Danske fordra, ther aff kan thu well besijnne hwad skiäll eller rätt the ther till haffwa, hwilcken Copia thu hosz tich hemmeligen beholle wiltt, wij kunne genum thet och annedt sligtt mere icke annet förmerckie än att ther sökies flux effther orsaker och skulle the än hemptes aff Gärdzgårderne, Dherföre är på tijdhen att wij Swenske see osz well före med thet selskap, och förstärcke osz thet ytherste och beste man kan, ee hure alle saker sig tildrage kunne, Szom wij och tilförende haffwe schriffwit tig wärtt sinne och meningh ther vm till.

Thu warder och well förnimmendis nw Tiwgededagz Landztingett j Rottneby, hwad rätt tich wederfars på then förredere hoop ther inne äre, ther effther kant thu och haffwe någon rättellse, och skicke tig med then Copie wij tig senest skickede, hwad thu och wijdere för tijdender eller legenhether aff Danmarck eller Tysland förnimmendis warder, them skynde osz oförsummeligen till honde.

Vm fodringen j Jörens förleningh.

Thu lather och förstå att almogen gruffwer sig fast att giffwa 3 öre för hesten, och meener att ther wij wilde vnne them hesten för Twå öre skulle ther förtiänes stoor tack opå etc. Szå kantt thu well sielff besinne Jören hure wij komme ther tilwäge medh effther sådane dyr tijdh som nw j Landet ähr, Wij såge än så gerne att the hölle hesterne szom them med rette bör, szå haffwa the icke klaga eller knarcke, att man anten förlätt eller dyrtt sätter them fodringen, szå få the och well see och förnimme, vm

the kunde holle hesten för Twå öre. Wij såge och gärne Jören både för thenne och flere andre orsaker skuld, att thu giorde tich en reese nw meden föredt wåre hijtt vp till oss ee hwar wij wåre, szå kunde wij och handle och tale med tig vm allehonde nödtorffther szom oss och rijket macht opå ligger.

Vm sine och the karlers honum fölgie vrseckt han j sin schriffwelse giordt hade.

Thet thu giör thine och thine Karlers vrsäcktt, att j icke anners handle med allmogen, än szom j betröste ware tilswars medh etc wåre osz behageligt att szå skedde, Ändogh ske kan att vnder tijden riffwes och slites effther stoore sackörer, och sköfflinger, szom och en partt aff Frelsit seg ther vm beclage, att theris Landboer och fast beswärede bliffwe, wåre godtt att man hulle motten j alle saker, och szå handlede, att man en welwillig och trogen almoga beholle måtte, ther ligger macht vpå, Och ther szom någre soninger giöres skulle, eller store sackörer vtages, att osz motte ther vm tilförende tilkänne giffwit bliffwa, szå att wij wiste och någet aff saken, Och att thu och flere aff Fougtherne hörde thesligiste wårtt råd, hure ther vm handles skulle, Thett thu letteligen med löpende budh hiitt vp till osz vtrette kunde, och icke lathe breffwen löpe mannemällan szom vnder tijden ske pläger etc Datum

Stockholm den 6 Januarii.

*Öppet bref för Jöns i Tynningsö, på Vermdö, på besittningen
af samma gård.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 10 v.

Opet breff för Jöns j Tinninge at han må niuta thet heman han boor vpå så lenge han förmå vtgiöra thet affradt ther vtaff gå på pläger Datum Stockholm 6 Januarij.

Wij Gustaff etc Giöre witterligt att wij aff synnerlige gunst och nåde haffwe vndtt och efftherlatidt szom wij och nw medh thette vårt opne breff vnne och efftherlathe att thenne vår tro vndersåthe Jöns j Tinningha j Wärendö sockn må och skall szå her effther som här till dagz niuthe och beholle samme Tinninge gårdh och the äger ther vnder liggie vnder thet samme affradh szom han aff samme godz här till dagz haffwer wan waridt vtt att giöre, nämpligen Tolff m^{ss} ört:r om ååredt, anseendis then hulle och welwillige tro tjäniste, szom han osz och vårt rijke Swerigie altijdh giordt och bewiist haffwer, och än ytthermere szå lenge han leffwer bewijse må och skall, etc Hwicket wij giffwe våre Befalningzmen på Stocholm och synnerligen Borgmestere och rådth ther sammestadz tilkenne att the sich her effther rette, icke giörendis för:ne Jöns her emot hinder, platz eller förfongh, wed vår ogunst etc Datum.

Stockholm den 6 Januarii.

*Öppet bref för borgarene i Arboga på kyrkotionden af
Uppkyrka för ett år.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 10 v.

Opet breff för Borgerne j Arboge at the må beholle kyrckedelen aff then tiende som faller Anno etc 45 wed vpkyrcke, Datum Stocholm 6 Januarij.

Wij Gustaff etc Göre witterligit, Att wij aff wår synnerlig gunst och nåde haffwe vndtt och efftherlatidh som wij och nw med thette wårtt opne breff vnne och efftherlathe, att wåre trogne vndersåther och Borgere vdi Arboga, måge oc schole niuthe och beholle then Kyrckedeell af Tienden szom faller i thette år medh vpkyrcko, ther wed Byen, thom till hielp och vndsätningh till then bygningh och förbättring the sig företagit haffwe, med then Clösters kyrcken ther samme städz, dog med szå skiell att wed för:ne Vpkyrckie szå mykett tilstädie och behollett bliffwer, som till Offlett vin och annen nödtorfftt behöffwes kan, hwarföre biudhe wij wår Fougte och Befalningzman ther och synnerligen Kyrckewärendene j för:ne Vpkyrcke sockn att the icke giöre för:ne wåre Vndersåther i Arbogha her emott hinder, platz eller förfong etc. Datum vt supra.

Stockholm den 6 Januarii.

Till de sednast antagne knektarne i Dalarne, om aflöningen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 11.

Till the nysantagne Knecther szom äre j Dalerne at the må lathe sig åtnöie med then lön som the vm åredt få nämplig 6 marck. Datum Stockholm 6 Januarij.

Vår gunst etc Och giffwe wij edher våre tjänere och godhe karler allesamens, szom vppe i Dalelagen, vdi vår och Rijgesens eedh och tjäniste anamede äre, tilkänne att osz vnderwijst ähr, hurelude en partt aff edher sigh höre och förnimme lathe, att j icke wele eller kunne osz tiäne för sådane lön szom wij edher nw giffwe, nempligen Sex marck örtuger vm årett, vthan begäre att edher lön förbettres måtte, etc Szå synnes osz godhe karle att j sådant begäre är fast otilbörligit, Förty när j wele besinne saken rätt, och szom hon ähr j sig sielff, dhå befinne j vdi sanningen, att edher skeer myken större gunst och nådher än någen tijdh edhre föräldre, ther vppe j Dalerne tilförende, aff någen Rijgesens herre eller Konungh wedersfaridit ähr, Förthy vm wij än fast icke gåffwe edher sådane peninger, så våre i dogh för Gudt och all werden plictige och skylluge så well som andre Rijgesens Inbyggere att ware oss och Rijkett till willie och tjäniste, emott Rigesens fiender ther så behöffdes och förnöden våre, Män nw giöre wij thet aff vår synnerlige gunst och godhe willie, Att wij lathe giffwe edher sådane lön, ändogh j osz platt ingen tjäniste therföre giöre, vthan ähre ther hemme på edhertt egitt besthe, hoosz edhre hustruer, Barn, wanner oc frenner, och haffwe näpligen en partt aff edher gåått twertt öffwer en wagh för sådana lön, Szå lathe wij osz tyckie, att wij giöre mere än osz bordhe, szom och aldrig någen herre eller förste för oss giortt

haffwer, och ändog hafftt szådane hielp och vndsetning aff then Landzenden Dalerne, att the haffwe altijdh waridt welwillige, gåått vth man aff huse, eller szå starcke Rijgesens herre them haffwe wilde, och latid sich welwilleligen bruke för Rijgesens fiender, szom offthe j gamble tijdher skeedt ähr, och nw sedhen thet man än wel j huugkommer, hure thett skedde wed Westerårs och Balingzås Jtem wed Brennekyrckie, på länge Fredag wed Vpsala och sedhan j vår tijdh när the ginge vtt med osz, Och thå gaffz them icke en penningh och giorde dogh likewell szom trogne Swenske män och hwad them bordhe vthan knarck, eller owilligheett, Män nw giffwe wij fast helder edher, szom her inne j Rijkett hoosz osz födde ähre wåre och Rigesens penningar än thett vtlendzske krigzfolck, j then acht och mening wij mente förtiäne tack och welwilligheet aff edher, och heller vnderholle edher än the fremmende, och hadhe förthenskuld förmodhet, att wij en större tacksamheett skulle aff edher förtiäntt haffwa, än wij nw förnimme, Szå kunne wij icke stoortt mere segie ther till, vthan hwar j vdi thesse frijdsamme tijdher, och mädhan wij edher inthet mere bruke, än nw skeer, wele för sådane skålig årsslön ware j vår och Rijgesens tjäniste, dhå ähre wij ännw tilsinnes, edher then lön niutha lathe, hwar och icke szå må j giöre hure j wele, och giffwe osz thet j tijdh tilkänne, Szå finne wij jw szå well här effther råd till fremmande krigzfolck szom wij her till dagz giordtt haffwe, Män hwar j med thenne för:ne lön vdj thesse frijdlige tijdher edher wele benöie lathe szom j icke med någen skiäll heller anners giöre kunne, szå wele wij och framdelis när wij edher för Rijgesens och alles wåre Fiender haffwe för nödhen att bruka, yttermere förbättre edher lön effther skiäll och tilbörlicheet, szom wij och näst Gudz hielp well wette hure wij osz vdi then måtten holle och skicka skule, och begäre wij ännw att i wele besinna edher rätt och betenckie att wij icke szå kunde borttkaste,

eller onytteligen vtgiffwa rigesens peninger, med mindre större nödh och fare på ferde wåre, Dhett j icke heller med rette begiäre schulle hwar j elliest någett förstånd hadhe, Szå må j wijdere giffwe edhertt sinne och meningh wår Befalningzman Lasse Jespersson tilkänne, att han och frandelis när han hijtt vtth kommendis warder thet osz kan förstå lathe, Ther wij osz och efftherrätte kunne. Datum vt supra.

Stockholm den 6 Januarii.

Till domaren i Dalarne, Lasse Jespersson (Kruse eller Cruus), om de nyantagne knektarne och deras lön.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 12.

Till Lasse Jespersson swar vm the nys antagne kneckter som ther j Dalerne äre hwilke begere förbättring på sin lön. Datis Stocholm 6 Januarij.

Wår gunst etc Szom thu schriffteligen giffwer tilkenne, Lasse Jespersson, hurelunde thet antagne folck, ther vppe j Dalerne, lathe sich flux höre och förnimme, att the icke kunne tiäne osz [och] Rijkett för the Sex marck vm åredtt szom them nw loffwadt och tilsagdt ähr, vthan begäre att theris lön motte förökies, Szå effther then legenheett än nw på ferde ähr, att wij thom icke haffwe j tesse fridlige tijdher någett synnerligen att bruke, kunne wij förthenskuld icke stoortt förbättre theris lön. Szå haffwe wij och nw förthenskuld latidh schriffwa samme selskap wårtt sinne och meeningh ther vm till och sende tich breffwet her inneluchtt tilhände, Må thu kalle them tilsammans ther legligit ähr, och samme breff för them lese lata, hollendis seden them meninghen thet ytarste och beste före thu kantt, Szå att thu kunne beweke them att bliffwe wed samme lön, giffwendis osz thett sedhen, när thu hijtt vtt till osz komendis wardher, eller schriffteligen tilkänne, hwar effther wij osz rette kunne etc

Then Dalekarll thu schriffwer vm som sig j höstis med någre beswärlige ordh här vthe för oss höre lotth, Att almogen ther j Dalerne äre medh honum ilde tilfrijdz, Begärendis wette vår willie ther vm Szå hwar thu kantt beweke almogen ther till, att the sielffwe beclage honum och skicken hijtt vtt och ther hoosz giöre theris orsecktt, att thett med theris willie icke skedde, Dhå syntes osz thett lijkast wara, Szå hadhe och bådhe the ther vppe och här vthe, en warnagell, att the på en annen tijd wiste hwad the sadhe, wij kunde ändogh lathe handle med honum som skiel wåre, etc Datum

Stockholm den 8 Januarii.

Till Lasse Pedersson, konungens fodermarsk, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 12 v.

Swar till Lasse Pederson vm then halffpart aff fodringen som han begärede at wethe vm Datum Stocholm 8 Januarij Anno etc 1545.

Wår gunst tilförende etc Szom thu giffwer tilkänne Lasse, att thu lather wåre Hoffsinne icke geste för mere än för halff fodringh, Begärendis wette vm för then annen halffpartt aff fodringen, oxer eller penningar anames skall, etc Szå kunne wij föghe sware ther vpå, effther thu icke ther hosz osz förstå lather, hwad Bönderne best haffwe empne vpå, anten oxer eller penningar, och hwilcket the helst vtgiffwe wele eller kunne, och hwad the biudha för hesten, thet förstendige osz ännu sedhen kunne wij tich wijdere swar och beskeed giffwa etc.

Vm Lasse Bröms som j hielslog Knut Jute.

Thu berörer och vm Lasse Bröms szom slog then Knutt Jute i hiell etc, Szå effther wij föge eller och

alzingen rättelse aff then zedell thu vm samme dödzslag hijtt vp skickede haffwe kunne, effther samme zedel ähr fast obeskedeligen schriffwen, Dherföre är oss ondt någett synnerligit seije eller beslute j saken, dog må thu giffwe honum dagh på wåre wegna, till tess wij yttermere ther vm vnderwijste warde, Ther rette tich effther.

Att Jost Berg må bekomma 40 marc på hwar hest.

Then Jost Berg, äre wij tilfrijdz, att han må bekomme vpå hwar hest 40 marck och eij meer, Män the aff thenne Swenske Adell äre, motte iw well holle then ene hest szom theris dreng ridher opå, aff theris arff och egiet osz och Cronone till tjäniste, Effther the iw pligtige äre szå well szom andre Rijgesens Adell, giöre någon tjänist aff theris arffwegodz, Dog äre wij tilfrijdz att ther sådant efftherlatid bliffwer, hwar wij elliest ther vpå någon tach förtiäne kunne, Och effther then Jöns Jngemarszon och Pedher Larsson lathe sig vnderstundom meer än the andre bruka, äre wij och tilfrijdz att the bliffwe vnder samme wilkor szom the frijborne män, dogh inge aff the andre, Ther rette tigh effther, Och skicke wij tich med för:ne Jöns Jngemarsson penningerne tilhonde, szå well på then hoop wed Calmarna ride j fodringen som thet selskap ther hoosz teg äre, Må thu tenckie till att the bekomma then deell them böör att haffwa, Och när löningen skeed ärh, må thu skicke wisse och clare register vp till wårtt Cammarråd hure samme löning sich förlupen ähr.

Thu lather och förstå, att wår Fougthe haffwer vpburidtt all then rente szom föll anno 44, aff then sockn wij tich förlentt haffwe, etc, är oss owitterligitt huru ther vm ähr, men hwar thett szå bewijseligit wåre, kunne wij ljdhe, att thu bekommer vpå tine hester och harnisk än j thenne löningetijdh besoldning vt aff wår Cammer, Ther rette tigh effther. Datum vt supra.

Stockholm den 12 Januarii.

Tjenstgöringsreglemente för knektarne.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 1.

Wij Gustaff medt Gudtz nådhe Swerigis Göttis och Whenndis etc Konungh, Göre witterligitt, Att opå thet eblandh wåre knecther, Swenske, Danske, Tyske eller Finske, som nw här i vårtt Rike äre, eller med tiden kommendis warde, Ett gott Christeligtt, ährligth och vprictigt regimete holles handhaffues förmeres och beskyddes må och schall, Gudtz förtörnise, The swåre Edher och annett ondth affskaffes och tillbaka bliffue Haffue wij latidt tilsamens drage någre puncther och Articler, effther hwicke same vårtth Krigzfolck, i Städherne eller på bygden, hos prester eller böndher, ther the förlagde äre, sigh holle och schicke schole, Biudhendis och befalendis förthenskuldh, edher alle för:ne wåre knecther, ee hwar j förlagde äre, Attj edher effther tässe samme Articler holle oc skicke wele, Så frampt j therutöffuer, effther same Articlers lydelse, icke wele straffedhe bliffua, Ther hwar och en sigh effther rätta och schicka må.

Först Så schole alle och huar och en, wåre knecther aff hwadh Nation the hälsth äre, Swenske, Tyske, Finske eller Danske, wara oss och wåre vnge ärfherrers, och vårtth Rike Sverige, hulle, trogne, rättrådige, höruge och lyduge, och altidt troligen fordra och främia vårtt och vårtth Rikis, och trogne vndersåthers bäste nytte och gagn, schadha och fordärff i tijdt förekomma, warna och affwända och huadh som wij genum' wår[e] tilförordnade befalningzmän, med them skaffa, biudhe eller befalendis warde, Thet samme sampt och synnerligen, vthan all genseijelse, som the trogne tiänere och vndersåther owägerligen till landh och wattn j Skogher på bärgh, och [j] daler,

innan landz och vthan, j fridlige eller ofridlige tidher, sigh emott alle wåre widhersakere och Fiender, och elliest effter wåre och sakennes nödtorffther, sigh wälwilleligen i alle måtte bruka lathe, width then plicth the oss som there[s] rätte herre och Konungh, wåre vnge herskaffther, och wåre Crone, naturligen, och genom theris sworne eedth, forwanthe och forbundne äre, och ingen forsamblingh holle lönligen eller öpenbarligen vthan wåre befalningzmändz willia och tillatelse widt liffzstraff, vthan alle nådher.

Thernäst och för altth, Schole alle wåre kneether och hwar besynnerligen, fly all Gudtz lästheringh och förtörnilser, medt ordh och gerninger, vthan heller fructa och haffue Gudh för öghen, vm Sönedagher och a[ndre] beqwämelige tidher, höre Gudtz helge ordh, Och som Christedt Folck med rätte bör, sigh holle och schicka, widt wår stränge näpst och vnåde.

Till thet Tridie, Schole alle och hwar besynnerligen, ee huru sigh wåre saker hälst tildraga kunne, j huarie tidher, fridlige eller ofridlige, effther wår och wårtth Rikis bruck, artt, och legenhet, huar j sunderhet, med thet vnderholdh huarion tilsagtt är, tilbörligen sigh åthnöija lathe, hwilcke en eller flere, här emot eller alliest till mytherij, ohörsamhet, eller någrehande rotherij, emott oss, eller wåre beffalningzmän j någhen måtte, medh ordh eller gerninger, hemeligen eller openbarligen göre, eller orsack giffuendis warde, ther medt wår rätter och ordnugh forkränckth, och andre till sådana, eller andre vgerningar, styrckthe och tröstedhe bliffua, wele wij vthan alle nådher, som ett vphoff till wårtth och wårtth Rikis fördärff, szom en förrådhere, till liffueth straffath haffue,

Till thet Fierde, Huilckin som rymer iffrå hopen, när man dragher för Fienderne, eller elliest vndandöll sigh, ther han hoss annett gott folck bör ware j marcken, och tilhielp att nidherleggie wåre och Rigsens Fiender, then same deles till en Förrådhere och straffes till halsen vthan nådher.

Till thet Fämpthe, Thet schall och ingen forsume sin wacth, ther till han nath eller dagh forordneth bliffwer widt liffzstraff, Schole och szå alle, ee hwar the äre, natt eller dagh, haffue godh acth och tilsyn medt liuss och Eldh, Att ther icke någhen skadha vtaff komber, widt straff att widhergälla schadhan eller then ther till icke råd haffuer, böthe med halsen vthan Nådher,

Till thet siätte Schole hwar och en sin fulle wärie tilstädz och färdige haffua, och ingen then annen på mustringen sin wärie läne, eij heller then fördricke, försättie eller borttdobbla, schall och ingen heller mere forspele, fortäre, vpläne, borga, eller förslösa, än hans lön till betthallningen sigh försträckie kan, widt liffzstraff,

Till thet Siunde, Skall och hwar och en, ther han j Borgeläge eller annerstädz, till landh eller wathn, förordneth bliffuer, effther skiälige wise och legenheten, med math och dryck sigh nöije latha, Her vtöffuer, anthen wåre befallningzmän, Profianthmester, skaffare, kiällerswäne, Borgere Prest[er], Böndher, i ingen måtte till öffuerflödighet, eller lighet trängie, them eller någhens there hion, öffwerfalle, eller någhen schade tillfoge, och ingen dierffues någhenstädtz draga dedhen han i Borgeläge, eller elliest förordnett och inlagder är, vthan wår befallningzmändz tillatelse, dogh så, hwar någhen effther nödtorffthen någhen wärtt droge, wele wij ingeledis wåre vndersåther med öffrigh förtäringh, eller någre skiutzreser, förtungade haffua, widt liffzstraff, Hwar och som helst knectherne på wåre rese stadge äre, schall ingen draga iffrå hopen, eller thadhan han förordnett bliffuer, Och ingen dierffues sigh någherstädtz sielff från hopen affleggie eller förere, vthan någhen aff befallningzmändzäns wittscap oeh tillatelse, Och hwar Ryttere och Knecther med hwar annen på tugh eller i lägher äre, Schall then ene partt och Nation med then annen sigh wäll fordrage, och hwar annen effther tilbörlichkeit och legenheten vndwike,

Till thet Ottende, Schall och ingen på oss, wårtth Rådth eller befallningzmän, någre obequämlige eller otillbörlige ord haffua eller och sådant, aff androm höra och fordölie, widt liffzstraff, Eij heller skall någhen vthan skiäll och bewiss then annen med håneseke ordh, Eij heller någhens ähre antastha eller älliast vtugne namn kalla, eller vbequämligen vm gäldh mana, widt plicth att liggie j Järnen, stocken, eller kisthan, en Månadh widh wattn och brödh,

Till thet Nijende, Huickin then annen oförwärende och med fordell slår, forrasker eller öffuerfaller, eller parttjesktt fridt tagher, eller någhen Nation sigh öffuer then annen förbinde eller Rothere, Skall effther sakzens wictighett, och rättzens ärkiännilse sådant till liffueth straffeth bliffua, Som och här med styng eller kast förbudne wara schole, Och huickin genum slagzmåll, i druckenskap eller elliest, skamfereth eller lamlestedt wardher, Then skall så lenge han vfärdigh är, wår besoldningh förhollin warda,

Till dhett Tijende hwar wij och (aff vrsack) bethalningen till knectherne, icke altidt, så när och j tidt widt handen haffue kunne, Schole knectherne for thenne eller någre andre orsaker, inge vndantagende, någhen tjänist, enstädh eller annen icke affslå, försuma, eller geenstreffuige befundne warda, Eij heller någhen vthan forloff och passbordh, någhenstädh dragha, eller förlöpe widt liffzstraff,

Dett schall och ingen löpe eller färdes aff sitt Borgeläge, ther han hoss Prester, Böndher eller Borgere förslagder är, till gäst, till then annen, eller och tage penningar för sitt Borgeläge, och sedhan gäste böndher eller andre, icke heller löpe aff Borgelägherne, ther the forlagde äre, effther theris peninger lön eller annet, [medt] minne the förskriffne bliffua, fortungandhis [thermed] then menige man, ther the draga aff och till j [landet] Icke heller tillstädiess, att dhe haffua någre Konor hoss sigh j Borgelägen, vthan Höffwitzmannens

tillatelse, Och ther någhen j Borgelägher ligger eller annerstädtz, ingen vlöst, perlementt, trätter eller någrehände vtugthen anrätte eller begynne, widt straff, att häcktes ii järnene eller stocken, En månedt widt wathn och brödh,

Till thet Elleffthe. Schole och alle andre saker, medtt dödslag, wäldtäckth, wälsswärcker, Tiuffnath, Röffuerijj, och andre ogärningar, vdi tässe Articler icke forfattedhe, ee luru som hälst the förefalla kunne, effther gårdzrätten, Och huicke j gårdzrätten icke vttryck[t]e, Effther Swerigiis besereffne lagh, och fulle skiäll och wittner, rättes och dömes, och alle samptt och synnerligen, så wäll som wår befallningzmän, kneether eller andre, alle ogärningzmän hielpe häckthe och antastha till rätte, them eller theris sack huareken med rådth eller dådh vnstinge fördölie eller aff wäghin hielpe, Vndkommer någhen misgierningzman här öffuer, eller hans ogerninger genum någhen icke j tidt tilkiänne gåffues, Då schall then sådantt gör, j then missdåderes städh vthan alle nådher straffeth bliffua, Och huadth som hälst för tuistige saker, emellom wåre kneether eller andre tildrages kunne, wele wij j alle wäghe, thet tilli rätten, for huars there befallningzmän aff oss forordnett, clagett haffue, Huicke huariom ther öffuer rätt forskaffe och forhielpe, forplictete wara schole widt wår ogunst.

Till thet Tolffthe och sidzste, wele wij att öffuer alle saker, effther theris wictighet, tilnämpnes schole, Sexx, Tolff, eller Fyre och Tiugu, aff the förständigeste j hopem, j sådane saker vwillige, huilcke tilförende, på Gudh och j hans helge ordh, ther på beedigede bliffua schole, Att the rätt och icke orätt döme wele, som the för Gudh och oss wele bekiände ware, Och huickin som swär sigh witterligen vm meen, och bliffuer lagligen ther till wunnem, bliffue achthet och hollin som en meneedigh och trolöss förrådhere, och bliffue aldrih mere wittnesför, eller beetrodt, att sittie j någhen Nämpndh, Dogh wele wij oss här med förbehollidt haffua, Att inge höge liffsaker

sschole med straffeth pinligen fulfölies eller rättes, med minne the tilförende, med there vmbstämbder, och scrifftheligen forfattede wittner, Oss, eller j våre fråware, våre öffuerste befallningzman, tilkenne giffne bliffua, Hwadh wij eller på våre wegna vår öffuerste befallningzmän, hhärvdinnan, göre och befalendis warde, Thet wele wij aff eedher alle, såledis fulkompneth och bestädighett haffue, wwidth vår stränge näpst och vgunst, Och vm wij framdelis, vvdi thetta Artichels breff, någre Articler, förbättre, förnye, fförwandle, affkortha eller tilleggie wele, Dhå skall thet altidt, eeffther legenhetthen, ståå oss frijth och öpittt före, Och tess titill ytermere wisso och bättre förwaringh, Attuj tässe Articler sszåå beleffuath, stadfast och samptycktt haffue, lathe wij wwetterligen tryckie wårtt Secrett her nedhen före, Som ggiffuith och scriffuith är opå wårtth Konglige Slott Stochholm 12 Januarij Anno etc 1545.

Stockholm den 12 Januarii.

(Öppet bref till menige man, församlade i Enköping vid TTjugondedagsmärknaden, rörande beslutet vid förra årets riksdag i Vesterås, jemte flera andra ännen).*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 13 v.

Opet breff till Menige man som j Tiwgende dagz Marcnaden j Eneköpfung församlede bliffwe. Datis Stocholm 12 Januarij.

Wij Gustaff etc. Helsse edher osz elskelige trogne DDannemän alle, ändelige werdzlige, frijborne frelsismän, KKöpstadzmen, Bönder och menige almoge, szom nw j TTiwgundedagz marc knaden j Eneköpfung församlede bbliffwe, kerligen med Gudh och våre nåde, och betacke eedher käre Vndersåther käriligen och gerne, för thet hulskap,

*) Antagligen hafva bref af ungefär samma innehåll samtidigt utgått tilill andra landsdelar.

troskap och mandzskap szom j oss altijdh loffwat, sworet och tilsagtt haffwe Ther till wij osz ännw fullt och fast förlathe, Jntheit twifflendis att j thett samme szom the trogne och rättrådige Vndersåther iw fast och obrotteligett hollendis warde, Och förtencker edher vthan twill, hwad som edhers och then menige mandz öffwer hele rijkett fulmyndige sennebudh j thet allmanneligit möte, szom j fiordh j Westerårs hollit bleff, oss och wåre vnge ärfherrer loffwatt sworedt och tilsagtt haffwe, Jntheit twifflendis, att hwad som dhå och alltjyd sedhen vtloffwat war, bliffwer iw fast och vbrotteligen hollitt, Szå wele wij och näst Gudz hielp, på wåre sidhe bliffwe och ware edher för en gunstig och nådig herre och Konung Och hwar wij wette och förfordra kunne alles edhers och menige Rijgesens nytte, gagn och longligit bestondh, thet giöre wij altjyd gerne, hwar och szå ähr att någre aff edher haffwe någre wictige ärender, och clagemåll, szom på edhers häredzting eller Lagmandzting icke slites eller endas kunne, eller och vm någre aff edher någre merckelige bristher och clagemåll haffwe kunne anthen på wåre eller andre godhe mendz Fougther, eller och på frelsidtt, eller edher emellan inbyrdis, attj sådant giffwe tesse wåre trogne män och Råd, Per Brade, Jon Olsson tilkänne, Them wij förthenskuuld tijtt till edher skickadt haffwe, att the sådant förhöra skole, och szå mykett them mögeligit ähr på wåre wegna, förhielpe hwar och en till rette, och the andre clagemåll vtöffwer Fougtherne, eller Frelsidtt, och så förhöra och vpschriffwa lathe, och osz tilkenne giffwe. Sedhen wele wij gerne hielpe till att sådant skall botad och straffadt bliffwa, Szå förmane och bidie wij edher Käre Vndersåther, att vm j någre sådane besweringer haffwe, anthen på en eller annen, att i giffwe them nw tilkänne, och clage på them som skuld haffwe, och icke alt thet ilde giörs hengie in vpå edhers herre och Konung, som mykett ske pläger, j szå måtte att hwem som bryther anthen en eller annen dhå leggies iw all skulden och

olempen in på Konungen, lika som offwerheten gåffwe ther orsak till, eller sådant med vår willie och tillatelse skedde, thet dog aldrig bewijses skall, äre och någre andre wictige saker och ärende förhonden, som nw icke slitis kunne, dhå må j komma med them nw till nestkommendis Disting, ther wij sielffwe achte tilståde komme, eller ther thet för någon merckelig förhindring skuld icke ske kan, dhå wele wij skicke någre godhe män aff vårt rådth ther hedhen, som tilhielpe skole att sådane saker och ärender förhörde, ransakade och åttskilde bliffwa skole, Ther j edher efftherrätte wele,

Wij giffwe edher och så tilkiänne, att the gode män aff Clerckerijdh Prowester och andre, beclage sig fast, att en partt aff almogen, szå och någre aff frelsidt giöre theres tiendh fast skröpligen in j Kyrckeherbergen, Thet oss dog stoorligen förvndrar, effther j iw tijtt och offte nog ther vm både schrifftligen och mundtligen aff osz förmanthe ähre, anseendis att j för Gudh och vår bescriffne Swerigis lagh, skyllige och plictige ähre, att vtgiöre edhers rättte tiendh oförfalskett och vtan bedrägerij, Så biude och förmane wij edher ännw att j hwar j sin stadh leggie ther ännw böther vpå, eller wij bliffwe förorsakede tenckie ther anderlunde till, J wele och sättie edher barn til schole, ther the någett godtt läre kunne, på thett j vdi framtijden måge bekomme godhe lärde prestmen som edher then rette gudz tjänist och edhers siälers salighet läre och vnderwijse kunne och annedt gott förstondugtt och lärddt folck som vdi thet werldzlige regemente tiäne kunne, vtan hwicke Landh folck rijke och Städher icke well styres eller regeras knne, Thetta j Käre Vndersåther wele på hiertat leggie, och betenckie szå well thett tillkommende som thett nw för ögen ähr, så frampt j wele wette edher egin welferdtt både till lifff och siell. Edher Gudh befalendis. Datum vt supra.

Stockholm den 13 Januarii.

Till Christiern Pederson, angående böndernes i Norra Vedbo klagomål öfver hans mot flere af dem begångna utpressningar och våldsamheter.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 14 v.

Till Christiern Pederson Att kon: Ma:tt haffwer inthet behagh vdi att han bulrar med almogan ther j Smålandh Datum Stocholm 13 Januarij Anno etc 45.

Wår gunst tilförende etc. Weett Christiern att thesse effter:ne Bönder aff Norre widbo haffwe waridt här för oss och clageligen berettedt, hurelunde thu vtöffwer then förre försoningh, szom med för:ne Norrewidbosz häredzmän, szå well som medh flere hereder j Smålandh giordtt är, wiltt ännw trengie en partt aff thom szom j vproredt waridtt haffwe, till halssaker och nye böther, och besynnerligen Sexton Bördher ther aff häredett, szom wij förmerckie både aff theris berettningh, szå och aff thin schriffwelse, för then orsak skuld, att the skulle haffwe waridt med på Holewädhen och nederlagtt någre wåre Kneether etc Endogh Per Nielsson thom tilförende för samme säck (: genom then förre soningh :) på wåre wegna, befrijet haffwer etc Tesligiste lathe the och förstå, att thu haffwer gripet och ille tracteredt en Bonde ther sammestädz, wed nampn Pedher j Elffztorp, szom i saken icke diupere än then menige man skulle waridtt haffwe, och trenger honum att vtfeste tigh hundrede oxer och hundrede lodtt sölf, etc Szå förvndrer oss icke lithett, attu (: vtöffwer wår befallningh :) szå hartt och strengeligen med them handler, all then stundh thu well west hwad för selskap j then Landzenden ärhe, och hure snart man thom (: egenom sådana obeskedelig handell :) till någett nytt obestondh vpweckie

motte, szom och nog tilbefructendis ähr, at egenom thetta och annedt slikt mere, skulle thu fast snararne skynde osz flere owenner på halssen än någett annedtt godtt, och haffwe förthenskund föghe behag att thu szå mykett lbular med thom Wij schole och well troo, att the 16 Bönder haffwe icke alleneste hulpitt till niderläggie wärtt folck, vtan och well flere, och snarast sagtt, then ene med then annen, dogh effther wij ännw icke fullleigen wette kunne vm thu med samme selskap någon yttermere eller wijdere sack haffwer, än som the här föregiffwit haffwe, och thin schriffwelse förmälder Dherföre haffwe wij befaledtt wår tro man Axell Erickzson att han med thett förste skall giffwe sig tijtt nijder j häredett och yttermere förhöre och ransake, huru ther vm ähr, och sedhen' giffwe osz ther vpå en beskiedelig vnderwijsning ther wij någon yttermere rettelse aff haffwe kunne, och j midlertijdh skall thu late samme Bönder till frijdz och platt inthet clambra medh thom, som thu wiltt vndwijke wår ogunst, Äre och någre aff them gå[n]gne till skogen' (: szom här sigz :) dhå må thu giffwe thom frijd igen, och latha thom komma till theris igen, så lenge saken här vm yttermere förhördtt bliffwer, ther rette tig effther.

Szå beclager sig och then Måns j Gabenäs, attu haffwer tagitt borgen aff honum för hundrade oxer och hundrade lodtt sölff, för thet han skiött sig hijtt vp till osz och wilde icke til Calmarne, att sware Germundh Swensson, till thet tiltall han emott honum haffwer, Szom wij och samme meeningh aff titt breff förnimme, Och attu lbegärer wette, vm thu icke skall taghe samme sakefall vtt aff hans Borgan, etc, Szå kunne wij icke nogsampt besinne, lhwad wij här aff förmercke schole, eller vm thu enckiom wiltt trenge honum eller andre wåre Vndersåther, att the icke måge gå vp till osz, och beclage theris bristher, och lhadhe förmodet, attu szå stoortt förståndh haffwa motte, att wij äre jw någet mere än Germundh Swensson, all

then stund han haffwer giffwit sich hijtt vp till osz att beclage siin nödh, så haffwer han iw icke rymptt sin borgan eller ther egenom szå ilde syndett, att han eller hans borgan till en sådana summa, med någen skiäll borde sackfelte bliffwa, och synes osz fast att saken skickes like så med tigh, szom en partt aff wåre Fougther giöre pläghe, när någen wår Vndersåthe haffwer waridtt eller will giffwe sich vp till oss, att beclage theris nöd och bristher, dhå wette the aldrig hure the them truge, pucke, vndsäie och fegde wele, Szå förlatt tich ther till, att oss platt inthet behagher sådane handell, och wette tigh så föghe tack för möden, och hwar wij offtere sådane obeskedeligheett aff tigh förnimmendis warde, bliffwer thett ingelunde för godtt vptaghitt,

Szom och then sack med then Arwed i Diurefall (: vm then koo :) sig begiffwer, hwicken thu till en full tiuffnadtt reckne will, och honum anthen hengie lathe eller han sin halsz [med] 16 oxer lösze skall, kunne wij icke heller förstå med hwad skiäll (: effther som saken här för oss berettedtt ähr, må thu samme sack med the andre vpsettie, till Axell Ericksson ther tillståde kommer, att han then ene sack med then annen yttermere förhöre och ransake kan,

Szom thu schriffwer vm then Måns j Quernetorp, att thu haffwer honum liggiendis j Jeneköpungs kisto, och wiltt skicke honum hijt vp med the Dackekarler, Szå synnes oss på all thin handell att thu skicker tigh fast sielsindtt, effther ther wåre iw anner rådth att skicke honum vp än med thett selskap, synes osz rådth ware att thu tenecte annerlunde till saken szå framptt thu wiltt haffwe samme Selle förwardt. Datum vt supra.

Gripsholm den 14 Januarii.

*Till kammarråden Niels Pedersson och Lars Organista,
om Arvid Olssons räkenskap, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 16 v.

Till Niels Pederson och Lasz Organista att the granneligen offwersee Arwedt Olssons regenskap, och vm han haffwer rätt påstå. Datum Gripsholm 14 Januarij,

Wår gunst tilförende etc. Wij haffwe förstått, Niels Pederson och Laurentz, att thenne breffwijsere och wår tjänere Arwed Olaffson åhr förthenskuld vtj hans regenskap szå myket till achters bliffwen, szom han här för oss tilkänne giffwit haffwer, att han vpå wåre wegna nogen lenzmansrentte, szom åhr till Trij Tingh hwartt åhr, förstreckt och förlagtt haffwer, etc, Hwar szå i sanningh och med skiell finnes kan, thå kunne wij inthet annet giöre ther till, än att för:ne Arwedtt för samme deell motte förskonatt bliffwe, Therföre åhr wår willie och befallning, att j granneligen ransake schole samme hans regenskap, öffwerwägendis j alle motte att ske kunne szå mykett skiell och rett wåre, Hadhe wij och tesligiste gerne beseedtt regenskapen på wår gårdh Swarttesjö, när wij sielffwe ther tilstädis wåre, Mån effther Hans Tomesson eller och någon aff the andre wåre Cammerschrieffwere, som osz och wårtt hoff fölgie pläge, icke thå tilstädie(!) wåre, kunne wij inthet ther till giöre, Förthenskuld åhr wår willie att för:ne Hans Tommesson motte med thet snarreste här öffwerkomme, haffwendis med sig Gripzholms regenskap och Registher, mädhen wij här tilstäde wåre, Tesligiste Mons Smedz, Morthen Mynteschrieffweres och Niels Byrgessons regenskaper, medh Mons Monssons och Måns Jönssons Jnuentario. Thette ingelunde försumendis. Datum.

Gripsholm den 16 Januarii.

Till desamme, att borgesmännen för förre fogden öfver S. Eriks landbor, Christopher Hemmingsson, skall vid Distingen ställas till rätta för mot honom gjord anklagelse.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 16 v.

Till Niels Pederson och Laurentz Organiste at the tillseije then Christoffer Hemmingzsons löfftesmän at samme Chr:[istoffer] vm distingen tilstådes kommer etc. Datum Gripsholm 16 Januarij.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Niels Pedersson att then Christoffer Hemingzson szom nylest wår Fougte war öffwer någre Landbönder (: hwilcke man S: Erickz kaller :) Haffwer thenne breffwijsere Staffan Jönsson j Torszwije någon oskiäll giordtt, j thett att han honum någon boskap iffråtagit haffwer, för ett tiuffnadtt som han honum witte, ändog nämpden honum hwarcken frije eller felle kunde, Szå effther han elliest tilförende vdi borgan ståår, schole i förmane hans lyfftismän, att för:ne Christoffer nw till nest tilkommendis Distingz marcknaden, j Vpsala, endeligen komma lathe, att sware förbe:te Staffan Jönsson, szå well till then deell han haffwer honum till att tale som then sak wij haffwe kunne honum till. Ther j edher måge haffue att efftherrette. Datum.

Gripsholm den 16 Januarii.

Till menige man i Sala s:n, qvitto på det insända kyrkosilfret.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 17.

Till Menige man som bygge och boo vdij Sale sochn vm thet sölff ther [i] för:ne Sale kyrcke annamedis. Datum Gripzholm 16 Januarij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Thet kyrkesölff Käre Vndersåther, som i osz med wår tiänere Lasse Sölffköpere tilskickatt haffwe, aff edher socknekyrcke Sale, haffwe wij vndfångit vdi stycketall effther thet register i honum medgiffwit haffwe, Szå betacke wij edher gunsteligen att j samme sölff godwilleligen iffrå edher sendtt haffwe, hwilckett wij edher alle, som j för:ne Sale sockn byggie och boo, vdj all Kongelige gunst och nåder städze betencke wele, och hwar wij åther kunne wette och förfordra edhertt gagn och beste igen ther finne j oss altijd benägne till. Datum vt supra.

Gripsholm den 16 Januarii.

Till menige man i Noraskoga, tacksägelse, dels för de dagsverken de välvilligt utgjort till bygnaden af hammar-smedjan derstädes, dels och för den skänk de gifvit konungen och hertig Erik, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 17.

Till Menige man vpå Norreskoga, K: Ma:tz nådige tilsäielse, att han nåd will ware them gunstig för sin skenck. Datum Gripzholm 16 Januarij

Samme mening är och någet förändret och effther thet sätt som her någet effther fölgier vtgången, q: in 20 Janua:

Wår gunst etc. Wij haffwe förstätt Dannemän och Käre Vndersåther szom boendis äre wed Noraskogha, edher

welwilligheet och lydne szom j oss på Chronones wägna bewiist haffwe med then hammersmidie, szom med edhers tilhielp ther wed Norreskogha nw vpbygd är, inthet tuifflendis att szådane arbete edher sielffwe mest till nytto och stoortt gagn komma skall, och besynnerligen att j med thett stoore och swåre arbete, szom j ther elliest haffwe pläghe, med thet Åsmundz iern j hugge, Sådane arbete j nw förschone kunne, hwar edher szå synes, Tesligiste betacke wij edher för then welwillige skenck szom j osz och wår käre son Hertig Erick giordtt haffwe, thet wij och nådeligen vndfångit och anamadt haffwe, williendis sådantt vdi alle gunst och nåde gerne betenckie, och hwar wij eller wåre sönnner kunne wette och betenckie edhertt gagn och beste thet giöre wij altijd gerne. Szom j och begärendis ähre att j edher Tackeiernskatt, effther Arboga wichtt måge vtgiöre etc Szå kunne wij på thenne tijdh inthet ther till swara, effther wårtt Kon: embethe kräffwer, (: thet j och well sielffwe, med rette betencke schole :) att wij Cronones årlige räntte och ingäller icke förswaghe eller förminske kunne, eller måghe, vthan heller, szå mykett mögeligit förbättre och förmere, J anner motte ther wij edher gunst och nådher bewijse kunne giöre wij gerne, Män vm then Kåleförning szom i giffwe före, befructendis att thet edher här effther till en årlig rättigheett skall lagtt wara, Szå Käre Vndersåther ähr thet icke meningen att sådane edher welwillige hielp edher till någon årlig tunge skall opå lagd bliffwa, vthan hwad j nw haffwe giortt eller giöre kunne, till tess hyttan någet better wed macht komme kan, Dherföre betacke wij edher nådeligen, Och behöffwe j vdi then måtten ingen fructan eller bekymber haffwe, förty wij wette well hwad wij j then måtten giöre skole, etc. Datum.

Gripsholm den 19 Januarii.

Till Niels Skrifvare, om hans begäran att få fogdefodringen af Alvastra och Skeninge klostres landbor i förläning.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 18.

Till Niels Schriffwere: At k: Ma:tt vnder honom någon fodring till sine hester ther j sin befallning etc Datis Gripsholm 19 Janu:

Wår gunst etc Szom thu begärer Niels att wij tich efftherlate wille Fougthefodringen aff Alvastra och Schänningis Clösters Landboer, effther thu oss till godho 4 hester och ther till karler hollidtt haffwer och ännu holler, etc Szå kunne wij icke ännw wette hwad tjänist thu oss synnerligen gör eller bewijser, heller huru thu tig j thin befallning skicker, Dog vm wij någon behagelig tjänist aff tich haffwe kunne, förnimmendis att thu tich vpå vårtt gagn och beste winlegger och befljther, Tesligiste vm thu och slike godhe hesther, duglige karler, och ferdige Rustninger haffwer szom thu tich lather höre, äre wij tillfrijdz att vnne och efftherlathe tigh hoss samme för:ne Landbönder någett aff Fougtefodringen att geste, dogh effther skälig wiss, och hwad szom vtöffwer bliffwer, att therfore en beskedelig och clar regenskap in j wår Cammer giordtt bliffwer, Sammelunde och för alle andre partzeler, szom tich böör att giöre redhe före, Ther weett att rette tich effther. Datum.

Gripsholm den 19 Januarii.

Till kammarråden, om begärd fodring till Per Fox' hästar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 18.

Till Cammerrådet at Kon: Ma:tt haffwer vndtt
Per Fox fodring till 4 hesther. Datum Gripsholm
19 Januarij Anno etc 1545.

Wår gunst etc Wetter Niels och Larss att effther
thenne breffwisere wår Fougthe j Säffwede Per Fox haffwer
sich beclagett att han till fyre sijne hesther och karlar
inghen fodring haffwer, och them förthenskuld icke för-
meckter att holle, Szå haffwe wij honum gunsteligen vndtt
och efftherlatidh så myckett aff Fougthefodringen, som han
med samme hesther effther skälig wiss geste kan, Och
hwad vtöffwer blifwer skall han giöre redhe och regenskap
före, in vdj wår Cammer, Dherföre må j finne rådth att
late lempeligen förhöre och ransake, vm han och andre
flere wåre Fougther som berömme sig att holle så monge
och så monge hesther och karler, szå skickelige och dug-
lige ähre som thom böör, och the för oss berette, Ther
wetter edher efftherrette. Datum vt supra.

Gripsholm den 20 Janurii.

*Till Christiern Pedersson, försvarelsbref för borgaren i
Jönköping Håkan Bengtsson.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 18 v.

Till Christiern Pederson, en förschrift för en
borgere j Jöneköpfung att han honom inthet mer fegde
skall för Söffwerin Kijlz skuldh. Datum Gripsholm
20 Januarij Anno 1545.

Wår gunst etc Här haffwer thenne wår Vndersåthe
och Borgere j Jöneköpungh Håkon Benctzson hoosz osz

waridtt Christiern, och oss clageligen tilkänne giffwitt, huru thu tig emott honum vtan all skälig orsack, och vt-
öffwer vårt förswarelsbreff, wij honum tilförende giffwitt
haffwe, skickatt och hollit haffwer, j thett att thu vm Jule-
natt nest förliden Tesligiste vm Juledagen etc elliest
offtare mere effther honum slagit haffwer, winleggiendis
tigh effther hans skade och förderff, för Seffwerin Kijls
skuldh, Szå kunne wij icke nogsamlingen vndre öffwer
sådane thin handell, Och hadhe well troodtt att medhen
thu vdi vår tiäniste och befalning kommen ähr skulle dhu
och med rette achte opå the saker och ärender, szom osz
tilgodhe och gagn ware skulle, Och icke för Söffwerin Kijls
skuld, och icke fegde våre Vndersäter, them thu elliest
vpå våre wegna borde hielpa, beskydde och beskerme,
hwar thom aff honum eller andre någon oskell widerforis,
Therföre ähr vår wilie och biude tich wed våre strenge
näpst och wrede att thu är nw förbe:de Håkon Benctszon
obekymbratt, och oplattzett skall bliffwe lathe, icke giö-
rendis honum eller någett thett honum tillkomber någon
skade eller förderff, szå framtt wij icke annerlunde ther
till tenckie schole, Hwar thu och någon annen skelig
eller bewiislig orsack emott samme Håkon Bencttszon
haffwe kan dhå må thu ware i rette med honum, in för
the godhe män aff vårt Råd, szom nw aff osz tijtt nidh
skickede äre till att hälle ther Konungz reffztt, och för-
höre ther alle andre saker och ärendher, Ther thu tigh
aldelis efftherrette skall, Datum Gripzholm, etc.

Gripsholm den 20 Januarii.

Till bergsmännen i Noraskoga om skatten, m. m.

Riks-Registr. 1545, 1, fol. 19.

Till Menige Bergzmen som boo wed Norre-
skoogha Att K: Ma:tt inthet kan förminske Cronones
skatt som the äre begärendis Datum Gripsholm 20
Januarij.

Wij Gustaff etc Tilbiudhe edher wåre och Cronones
trogne Vndersåther, menige Bergzmen, och almoge szom
byggie och boo wed Norreskogha wår gunst och nåde til-
förende. Käre Vndersåther wij förmercke aff edher schriff-
welse, Szå och tesse edhre sendebudz vnderwijsninger,
edhers begären vm then Arboga wichtt etc Szå giffwe
wij edher sielffwe till att betenckie hurulunde oss ståår
tilgörendis någon förwandlingh vtöffwer gamaltt och fortt,
att giöre, effther iw aff alder sedwane haffwer waridtt, att
Otte pund Tackeiern göre en full wickt för ett hundrede
iern, Thet wij elle i icke heller ännw annars begäre kunne,
Och skulle j med rette Cronones rettighettz förminskningh,
icke heller än wij then efftherlate kunne, begäre, Szom och
tesse edhre sendebudh wår mening i then motten ytter-
mere hörddt och förnummit haffwe, hwar wij elliest kunne
ware edher til willie, wettendis och fordrendis edhertt
beste, thett göre wij gerne, och betacke edher nådeligen
för thet Monstrantz eller Sacrame[n]tekar, szom j wår käre
son hertig Erich skickadtt haffwe, hwicken eders wellwillig-
heet wij och han framdelis edher altijdh till thet bäste
betencke wele, Szom j och beröre vm then koleförning,
Begärendis att sådant edher icke för någon årlig dräcktt
eller tunge måtte recknatt bliffwe, Szå haffwer thet icke
heller waridtt wår mening, vthan för thet j nw giortt
haffwe, betacke wij edher gerne, wele icke heller stoortt

offthere betunge edher ther medh, och betacke edher tesligiste för then hielp, szom j haffwe giortt till then hammersmedie ther vprett ähr, och twiffle inthet sådane edhers mödhe och arbete skall komme edher sielffwe med tijden till nytte och gagn, szå well som oss, Thett j och begäre att wij Twå eller Tre lesther Spannemåle, på en redhelig betalning, tijtt vp till edher wille skicka latha, etc, hwic-kett wij och gerne giordhe, dogh haffwe wij på thenne tijdh ingen godh rådth att komme Spannemålen tijtt vp, Män hwar j sielffwe weste rådth att lathe hemptan thå skulle wåre fougther j Åkerbohårede, och på wår gård Konungzöör, skaffa edher sådane sädh för sådana köp som säden nw går och gelder, Hwad j nw härvtinnan giöre wele må j giffwe för:ne wåre Fougther ther vm tilkenne. etc Datum

Gripsholm den 20 Januarii.

Till Måns Jönsson, att han, jemte Hans Tommesson, håller ransakning med de fogdar, som ej redovisat för förra årets skatt.

Riks-Registr. 1544, I, fol. 21.

Till Måns Jönsson Att han ranssaker hwicke vtaff fougtherne icke giöre årligen peningskatten in vdi Kon: Ma:ttz Cammer. Datum Gripsholm 20 Januarij.

Wår gunst etc, Wij haffwe offwerseedtt thet registher, Mons, szom thu oss med Hanss Tommesson på the Fougther som icke leffwererett in j Cammeren pro anno 44, tilhonde skickatt haffwer, aff hwilckett wij en ringe rättelse haffwe kunne, Thy wij icke tro kunne annars än att iw flere aff Fougtherna finnes schole, szom icke ännw wår årlige skatt och rettighether till fyllist j wår penningecammer leffwererett haffwe, än vdi för:ne Register

antecknade äre, Thet kan tilleffwentys ske att somblige haffwe allenest någett leffwereredtt, och somme inthet, eller och stå tilbake med någre andre partzeler, förthenskuld ähr vår willie, att thu granneligen öffwersee och ransake skall, aff årlige rentthan, hwad szom inleffwereredtt ähr, för thette för:ne 44 årett, och hwad partzeler tilbakestå, och hwilcken till sådane partzeler sware skall, skickendis oss ther vtöffwer clare register. Szå att wij beskedeligen wette kunne, hwad deell som leffwereredt ähr och hwad tilbake ståår, her tagh ingen försummelse vdiinnan, Datum etc

Gripsholm den 20 Januarii.

Till befalningsmannen i Stockholm, Botvid Larsson, uppdrag angående någre småländske knektar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 20 v.

Till Botwed Larsson vm någre nys antagne knecther at han löner thom och skicker them sedhen j Borgeleie etc. Datis Gripsholm 20 Januarij Anno etc 45.

Wår gunst etc Weett Botwedtt att wij skicke till tigh tesse Smålenske knecther szom tilförende haffwe fölggt vår fongte Per Nielsson effther, och Christiern Pedersson nw hijt vp till oss skickatt haffwer med en fonge etc. Är förthenskuld vår willie och befalningh, att thu handler medh samme knecther thett beste och nögste thu kantt vm theris årsbesoldningh, huru mykett them vm årett giffwes skall, förskickendis them sedhen like som the andre våre nys antagne Swenske knecther vtt till Borgeläijje, Szå att man weett hwar man skall tage them igen när aff nödenne våre, Och må thu granneligen förhöre med Peder Nielsson vm the någre peninger haffwe vndttfångit och huru mykett man kunne sedhen reckna them aff, när the

sin bethalning anamma skole, granneligen tilseendis att the icke någett tiuffwestycke bruke, och sedhen sig til skogen giffwe eller och förlöpe, szom för ähr skeedtt, Ther weett rette tig effther, Datum.

Gripsholm den 20 Januarii.

Till Karl Tordsson, att låta borgaren i Jönköping, Hakon Bengtsson, komma till sin rätt.

Riks-Registr. 1544, I, fol. 20 v.

Till Karl Tordsson, vm någre breff oc bewijsz szom han haffuer iffrå Håkon Benctzson j Ieneköpungh Datum Gripsholm 20 Januarij.

Wår gunst etc Wij haffwe förstått Karl, aff thenne breffwijssere, Håkon Benctzson, attu någe[n] arffwedeell honum iffrå förholle wiltt, szom honum vpå hans hustrues wegna med rette tilkomme skall, och besynnerligen någon breff och bewijsz vpå en gård szom Söffwerin Kijll köptt haffwer, och honum (: som han här föregiffwer :) tillyde skall, Szå ähr wår willie och befallning, att thu retter tig sielff j then motten och lather för:ne Håkon Benctzson komma till then deell, han kan finnes haffwe rätt till, hwad heller thet ähr breff eller annet, eller hwar thu någre insäggher emott haffwer, att thu dhå sökier och swarer honom in för the godhe men vpå wåre wegna nw ther Konungz räffst hollondis(!) warde, till all then deell han haffwer tich med laghen till att tale, wed then plictt szom lagen ther vm vt-wijser, Ther thu tigh effther rette må. Datum etc.

Gripsholm den 20 Januarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om Påvel Bygmästares förslag till inrättande af en vattenkonst, om bygnaden på Stockholms slott, och om anskaffande af sågare till de nya sågqvarnarne i Vadsbo.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 20^{1/2}.

Till Botwedt om Påvel Bygningzmesther och then Schampelun han för händer hafft haffwer.

Datum Gripsholm 20 Januarij anno 1545.

Wår gunst etc, Wij hade well tencktt Botwedh att then Schampelun på thenn watnkunst som then Påwell Byggemestere nw j long tijdh haffwer vnder henderne hafft, skulle her nest tilredhe och ferdig wara, Mån effther sådantt her till (: thet wij dogh icke förmodett hade :) försummett ähr, Biude wij tich ännw attu skynder vpå honum förskaffendis att samme Schampelun, med thett förste motte tilrede giordtt warde, och fordrendis sedhen honum oförsummeligen med Schampelunidtt till oss ehwar wij helst äre, förre än wij lengre iffrå honden dragendis warde, Wij schole well tro att för:ne Påwell haffwer nw såå föge att bestelle, ther på Stocholm, kan förthenskuld skee, att wij honum annerstädz hadhe förnöden att bruke, Dherföre skynde honum med thett förste till oss, Wij wilde och gerne lathe sperre och teckie ett aff tesse Torn her på Slottett, effther thet fansun szom the tre Croner äre, Dherföre hadhe wij nw strax effther Kyndermesse gerne någre aff the Timbermän hijtt szom wåre med när thet sper vpsettes på the tre Croner Szå kunne the och nw med thet förste hugge och vpreese samme sperrewerck och andre j tijdh kunna [∴ komma?] till arbetett ther på Stocholm med hwad ther till besyriendis ähr,

Wij haffwe latid vprette någre sågeqwarnar nidre j Wasbo ther till wij inge sågere haffwe, Hwarföre må thu

betinge till wårt behoff Twå godhe sågere, och skicke ther nid till vår Fougthe Jören Arwedzson, han skall sedhen lathe them ther j Wasbo komme till arbetis, thetta icke försummendis. Datum etc.

Gripsholm den 21 Januarii.

Till fogden i Åkerbo härad och Arboga stad, Niels Tuleson, om anläggande af en vagnväg mellan Noraskoga och Arboga, och om försäljning af spannemål till innebyggarna i Noraskoga.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 20¹/₂ v.

Till Niels Tuleson att ther skall bliffwe en wagnweg emellan Norreskogaberg och Arboga. Datum Gripsholm 21 Januarij, anno 45.

Wår gunst etc. Här haffwe våre Vndersåther tesse breffwijsere, hwicke vtskickade våre på meenige mandz wegna, wed Norreskoogha till oss vm någre werff och ärender, hooss oss waridtt, och eblandtt annett vnderdånelige begeratt, att emellan Arbogha och för:ne Norreskogha motte en wånghwägh rödielt och giortt bliffwe, Ther till the mene godh lägenheett och tilfelle wara, Szå effther wij förstått haffwe att the szom byggie wid samme Norreskogha, wele sielffwe flux hielpe ther till, en szådane wäg motte giortt och rudhet bliffwe, vm elliest våre Vndersåther ther j Åkerbohärede wille och giöre ther någen hielp till, Szå ähr wår willie att thu med almogen ther i heredett, och synnerligen thom szom ther nest vm kring boendis ähre, till thet skickeligste och lämpeligste ther vm förhandle wiltt, hollendis thom före, att sådane theris mödhe och arbete, them sielffwe szå well till godhe och gagn komme skulle szom Bergzlaget och oss med wår skatt när han i stångiern vttsmid ähr, lägligare ware will att före med wagner hijt vp till Arboga än på hesteback, etc.

Tesligiste haffwe the och hooss osz ödmiukeligen wärffwe latidh, att wij them Tre eller Fyre lesther Spannemåll wille tijtt vp skicke, för en redelig betalningh, Män effther oss thet olägligit ware wille, att wij slijk Spannemåle ther vp sände skulle, dogh haffwe wij them lijkwell vndtt och efftherlatidh någre lesther Spannemåle, wed thet köp szom han elliest almenneligen ther vm kringh går och giäldher, vm the elliest then sielffwe hempte wele, Therföre må thu beskaffe att the szådana Spannemåll bekomma, när the theris budh ther effther haffwendis wardhe, Anthen aff wår gårdh Konungzöör, eller hwar thu them sådana Spannemåll skaffe kantt, Dog så att thu och vm betalningen tig förwette måtte, att thu henne redeligen och j tijdh bekomme motte. Ther rette tig effther, Datum etc.

Gripsholm den 21 Januarii.

Till fogden Jöran Arvedsson om skatten af Vadsbo, m. fl. ämnen.

Riks-Regist. 1545, I, fol. 21.

Swar till Jören Arwedzson vm Schatten ther aff hans befallning är vtgiordt eller hwart han lather före honum när han ähr vtgiort, Datum Gripsholm 21 Januarij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Szom thu giffwer tilkänne Jören hure myken then skatten ähr, szom årligen ther nidre aff Wadbo vtgiöres plägher, Szå hadhe thu oss och well någett vnderwijsa, egenom samme thin schriffwelse, huru vm samme skatt bestått ähr eller hwardtt heden thu honom haffwer före latidh, eller thett icke vtkommit ähr, ännw will före lathe etc.

Män vm then Jernskatt szom thu begärer wette, hwad anthen samme Jernskatt skal för peninger löszes, hundredit för 24 skellinger, eller och i Jern vtgiöres, Szå effther thu

well tenckie kan att wij med samme 24 skellinger för hundraditt föge belattne ähre, Må thu heller förskaffe, och till thett lämpeligste förhandle med almogan, att same skatt må i Jern vttgiöres som thett med rette böör, och aff ålder waridt haffwer, Thy vm wij hundraditt för the 24 skellinger afflathe skulle, kunde wij thett vthan wår skade icke giöre, och vm man begärer szom nu gangen ähr, Dhå skulle the till effwentys well sig beswäre, att wij them thett förhögtt och dyrtt vpsättie. Therföre see wij helst att samme skatt vdi iern vtgiörs, och till wår köpstad Wadzstena föres,

Vm then Malm som j Wadzbo tagz,

Wij haffwe och beseed then Malm szom ther nidre bruthen ähr, och aldellis förnummitt, att han platt inthett dughet, förthenskuld ähr icke aff nöden, att man ther vpå någon wijdere vmkosth wender, vthan man förmercke kunne, att ther någon annen wån eller förhoppning vpå ferde wåre, Och vndrar oss att thu szå myckett ther vpå kostadtt haffwer effther ingen bettere wån på ferde ähr, etc.

Vm then Wadzstena Munck thu schriffwer vm szom iffrå såghe Quarnen j Forsswik the 20 Tolffther brädher fördtt haffwer, wette wij inghen beskeedh vm, hwilcken then war, ähr thett icke heller med wår befalningh skeedtt, Therföre må thu ransake och förhöre, hwarföre han samme brädher annamatt haffwer, Och må thu kreffie them igen, och lathe them komme till wår bygningh j Wadzstena,

Thu begärer och wette hwad eller huru mykett thu vpå wåre wegna giffwe skaltt them szom sågherne ther bruke, Szå kunne wij inthett synnerligit säie tig före j then motten, vthan att thu må tinge med thom thett nögste thu kantt, och szå well j then motte szom i all annen, achte och wette wårtt beste, Wij haffwe och tesligiste förstätt aff thenne breffwijsere, att tig fattis någre såghere, Therföre haffwe wij och szå wår Befalningzman

på Stocholm Bottwed Larsson tilschriffwe(!) att han ther sådene såghere förskicka skall,

Jthem thu giffwer och tilkenne huru thu tig rustedtt haffwer med hesther och karler, Begärendis förthenskuld tig till vnderhold then Prebende eller någett annett, hwad oss helst synes, Szå kunne wij tig till then deell vpå thenne tijd inthett Swar wette, Män vm befinnes kan att thu tig vdi thin befallningh beffijther och winlegger, vpå wårt gagn och beste, Tesligiste att thu szå många duglige hesther och karler haffwer, szom thu oss tilkänne giffwer, Äre wij tilfrijdz att vnne tig någett aff Fougtefodringen till vnderhold, Dog så myckett thu effther skälig wisse geste kantt, och hwad vtöffwer bliffwer, att thu en clar och beskedelig regenskap therföre in vdi vår Ko:ge ReckningeCammer giöre skaltt, Ther weett att rette tig effther. Datum etc.

Gripsholm den 22 Januarii.

Öppet bref för Vadstena stad, att icke borgarene för den befästning af staden, som skall företagas, må flytta derifrån, m. m.

Riks-Registr. 1545, I. fol. 21 $\frac{1}{2}$.

Opet breff för Wadzstena Stad at ingen aff the Borgare som någon macht haffwer, må flyttie dhädden etc. Datis Gripsholm 22 Januarij Anno etc 45.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther wij med wårt Elskelige Rigsens Rådhtz rådth och samtyckie, haffwe achthet och oss företagitt, Wadzstena Stad befeste lathe, oss och meenige Swerigis Rijke, och synnerligen then Landzenden Östhergöttlandh till Tröst och beständh, Szå well för fremmande herskapz fiendttlige feijgde, och offwerfall, szom för inwärtis vpror och obeständh, Szå förnimme wij nw att för sådana orsaker skuld haffwe en partt aff

the Borgere j för:ne Wadzstena achtett draghe och flyttie sig dhäden, Befructendis tileffwentyr att them för samme befästning skuld, någon besynnerlig tunge skall vpå lagtt warda etc. Szå effther wij till samme sack annerledis tencktt haffwe, och att wij oss me[d] samme befestningh, iw szå well på wåre sidhe, szom Borgerne på theris oss wele bekoste lathe, och tilhielpe thett beste och mäste wij kunne, Szå att all tungen in på Borgerne icke heller liggie skall, Biudhe wij förthenskuld och alffwarligen befale Borgmesthere och Rådth j för:ne Wadzstena, atthe ingelunde tilstädie någre aff Borgerne sig dädhen flyttie, synnerligen the szom elliest någhen macht, eller ämpne haffwe, ther att byggie och boo, hwar sich och någon ohörsammeligen emott thette wårtt Kongelige förbudh hollendis, och vthan wårtt synnerlige förloff, sig iffrå för:ne Wadzstena flyttendis wardher, then samme skall vdj wår Kongelige ogunst och wredhe förfallen warde, och straffes effther tilbörlicheett, vm hwicken saack för:ne Borgemesthere och Rådth j Wadzstena godh acht och tilsyn haffwe schole. Ther hwar och en sig efftherrette haffwer. Datum.

Gripsholm den 22 Januarii.

Förläningsbref på behaglig tid för Ture Pedersson (Bielke) på Salsta å de landbor i Danmarks s:n, som legat under prelaturen Cantoria i Upsala.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 21 $\frac{1}{2}$ v.

Opet breff för Ture Pedersson på Salstade Att han må till en behagelig tijdh behålde någre Lan[d]-boer szom haffwe legat vnder Danmarckz Kyrcke, och Kyrckeherrn ther j Danmarc skall wara frij för then årlig Taxe som han vtgiöre pläger. Datis Gripsholm 22 Januarij Anno etc 1545.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att effther her Hans szom Danmarckz Sogn wed Vpsala för Kyrckeprest nw be-

sitter sig fast beclager, att han icke förmechtar vtdraghe then Pension eller Taxe, szom Kyrckepresten j för:ne Danmarck till then Prelature j Vpsala, benempd Cantorien, aff the Kyrckie Landboer j samme sockn årligen plågher och böör vtgiöre, nämpligen Korn 2 lester, Rogh Tu pundh och Tije marck ört:r, Jcke heller kan szå förestå samme Landboor, eller med them sådane tilsyn haffwa, szom well behöffwes, Dherføre haffwe wij aff synnerlige gunst och nåde vndtt och efftherlatidh, och nw med thetta wårtt öpne breff vnne och efftherlathe, att vår tro man Ture Pedersson till Salestha, hwicken wij med samme prelature gunsteligen förlentt haffwe, må och skall (: oss till en behagelig tijdh :) szå well szom samme Prelatures anner rente och rättigheett niuthe och beholle för:ne Danmarckz Kyrckes Landboer, med thett affradh och rättigheett, szom the årligen wane åhre vt att giöre. Dogh med szå skiäll, att Kyrckepresten, szom affradett aff samme Landboer, till then för:ne Taxa, här till vpburidtt haffwer, Skall här effther aldelis för sådane Taxa eller Pension qwitt och frij wara, hwickett wij giffwe wåre Fougther och Embitzmän tilkänne, att the måge wette sig här effther rette Jcke giörendis för:ne Ture Pedersson här emott någett hinder plattz eller förfongh, Datum etc.

Gripsholm den 22 Januarii.

Fullmakt för hr Sten Eriksson, hr Måns Johansson och Axel Eriksson, att hålla konungsräfst i Småland.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 22.

Fulmakt för Her Sten Erickzson, Her Måns Johansson, Axel Erickzson, At the skole holle Konungz räffst j Småland. Datum Gripzholm 22 Januarij Anno etc 1545.

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher oss elskelige Vnder-såther, skattebönder, Landboor och menige almoge szom

byggie och boo j Smålandh, wår gunst och nåde tilförende, Käre Vndersåther som edher well witterligitt åhr, hurelunde j thetta framlidne vchristelige buller och obestondh szom j edher Landzende Smålandh (: ty wår :) emott gudh och all skålig orsack, haffwer företagit warett, eblandtt andre fast onödige brijsther, och beswåringer, szom en stoor deell föghe grundtt och heskedeligheett med sig hafftt haffwe, war thett ett att en partt aff Frelsidtt och theris Fougther Sammelunde wåre Fougther, och andre, skulle vnder tijden giöre Almogan myken oskiåäll och oförrettan, och ther vtöffwer thom så hardtt trugatt, vndsagtt och puckedtt, att the sig för oss såsom theris rette Konungh och öffwerheett icke haffwe tordtt eller fördristedh att beclage, och ther egenom myken owilligheett och knarek eblandtt almogan vpwecktt, szom och en partt saken icke annars förstått haffwe, vthan att sådantt med wår willie, eller tillatelse skeedtt wåre, och ther med hengtt oss all skylden och olempen på halssen e hwem szom brutedtt eller sich ille skickatt haffwer, Szom wij dog nest Gudz hielp well bewijse wele och kunne, att wij aldrig någen anthen aff Frelsidtt eller Fougther någen befalning giffwit haffwe, annerlunde att handle anthen emott en eller annen än szom the kunde och betröste well wara til swars med både för Gudh och oss, som wij och förhoppes, att när någre wåre Vndersåther fatige eller rijke, haffwe kommitt till oss och giffwitt theris bristher och clagemåll tilkånne, haffwe wij iw hulptit thom till theris rätt. Szå att the szom rett hafftt haffwe, icke vthan hugswalelse äre iffrå oss skilde etc. Szå opå thett j szom vdi för:ne wår Landzende Småland byggie och boo, ännw förmercke schole, att wij gerne wele wette och förfordre edhertt gagn och beste, och lathe hielpe hwar och en Danne-man, szom någre clagemåll haffwe, till all then rätt och skiäll åhr, och Swerigis lag medgiffwer, Dherföre haffwe wij nw tilbetrodtt befaledtt och opålagtt tesse wåre trogne män och rådt, her Steen Erickzson, her Måns Johansson, Axell

Erickzszon, Måns Swensson, med någre flere godhe män aff Ridderskapett, att the på wåre wegna, och vdi wårtt nampn, schole haffwe fulle macht och befallningh, nw i thenne winther holle Konungz räffstetingh vtöffwer allt Smålandh, och förhöre, ransake, och szå mykett thom mögeligit ähr, dōme och åttskillie the saker, och ärender, szom för them j retten kommandis warde, hwarföre biude wij edher alle att hwad clagemåll j nw haffwe kunne, anthen på Frelsitt, Foughtherne, eller andre godhe mändz tjänere, eller edher sielffwe inbyrdis emellan, att j nw lathe sådane clagemåll komme för tesse godhe män, och icke hengie eller leggie all skulden, heller allt thett szom ilde giörs j landett, in på edher herre och Konungh, som vthan all tilbörliq skiäll mykett hooss edher ske plägher, Szå skole the förhielpe edher till allt thett j kunne finnes haffwe rätt och skiäll till, äre och någre högwictige eller dråplige sakär, att the thom icke åttskillie eller slite kunne, Dhå skola the sådane saker granneligen vpschrieffwa och förteckna lathe, och sedhan oss thom tilkänne giffwa, Szå wele wij än dhå finne the råd h och wäger att edher thett rett och skiell skall wederfares, Ther j edher effter rette wele, Datum etc.

Gripsholm den 23 Januarii.

Till borgarene i Lidköping, att konungsräfst skall hållas öfver det af der förlagde knektar gjorda »perlemente».

Riks-Registr. 1545, I, fol. 23.

Till Menige Borgere vdi Lideköping vm thet perlemente som ther j byen för någen tijdh seden skedde Datis Gripsholm. 23 Januarij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Käre Vndersåther, vtaff edher scriffwelse, hure någre aff wåre knecther szom ther hooss edher j Borgeläije liggie, sig ther hollidtt och

sschickett haffwe, Szå att någre the fatige men ther vt-
 öffwer ilde skamfårede och en partt vm halssen kompne,
 lhwickett (: Gudh kenne :) wij nödigtt seedtt hade, Dogh
 fförhoppes oss att sådane theris öffwerdådigheett icke aldellis
 costraffatt bliffwe skall, Therföre wij och wåre elskelige
 ttrogne män och rådth, her Göstaff Oleffzson, Swantte Sture,
 ssamfeltt med Oleff Erickzson, szom öffwer knectherne be-
 ffalningh haffwer, och andre flere godhe män szom vpå
 wåre wegne ther nidre j Westergötthlandh Konungz räffst,
 mw j thenne Winther, holle schole, budit och befalett
 lhaffwe, att the thenne saack och alle andre, szom för thom j
 rette komendis warde, granneligen förhöre, ransake och
 vm döme schole, förskaffendis att slijke öffwerdådige Perle-
 mentere, theris rette förtiänte lön och straff bekomme
 sschole, Szå må j nw j midlertijdh holde samme selskap
 szom meste skulden haffwer, j godh förwaringh, till tess
 ssaken til ende komme kan, Ther till j edher förlate måge
 etc. Datum.

Gripsholm den 23 Januarii.

*Till innebyggarna i Brundflo pastorat i Jemtland, om deras
 begäran att en ny kyrkoherde måtte der tillsättas.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 23 v.

Till Menige Man som boo vdi Brundeflo sockn
 vm then her Erich szom the begäre sich till kyrcke-
 herre. Datum Gripsholm 23 Januarij Anno etc 45,

Wår gunst etc Kåre Dannemån och Vndersåther szom
 i Brundflo sockn i Jemteland byggie och boo, wij haffwe
 förnummitt edhers begären aff then schriffwelse j oss
 sikickatt haffwe, vm then her Erick Nielszon szom i till
 edhers Kyrckeherre begäre, effther then annen szom här
 till samme geld besittidt haffwer, är wanför och gammell,
 szå att han samme geld ilde besittie och förestå kan etc.

Szå ändog Käre Dannemän wij edher i then mätten gerne till willie ware wille, hwar samme prest (: nemplic then gamble :) ther hooss hadhe alleneste med ett ordtt Fyre eller sex schriffwitt oss sin leghenheett ther vm till. Dog ee huru ther vm ware kan, wele wij likewell gerne lathe försee edher med then samme eller någon annen god prestman, med hwilcken j vdi then åndelige måtte belattne bliffwe kunne, Och för then skuld må j förhandle med samme her Erick Nilsson, att han nw med thet förste giffwer sig sielff vp till oss, Szå wele wij lathe förhöre vm han ther till tiänelig och dughelig finnes kan, Seden wele wij wette både(!) edher ther vppå godhe swar, Ther j Dan-nemen edher efftherrette wele. Datum etc.

Gripsholm den 24 Januarii.

Till borgmästare och råd i Stockholm, att skaffa Christopher Vintappare rätt.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 24.

Förschrifft för Christoffer Wintappere till Borge-mestere och råd i Stocholm vm någet win szom honum på ett Skep vpdrucket ähr etc Datum Gripzholm 24 Januarij. 45.

Wår gunst etc. Wetter godhe män att thenne wår tro tiänere, Christoffer Wintapper, haffwer berätt och giffwit oss tilkänne, thet honum ähr wederfarett någett sweck och bedrägerij på ett fatt basthertt in på Oleff Scottes skep szom nw j thenne winther tijtt in j skären kommit ähr, så att någre aff Botzmennene, szom han mener haffwe hemeligen vddrucket för honum wed pass Tu åmer Basthartt honum till ingen ringe skade etc, Hwarföre ähr wår willie, och begären, attj lathe her vm flijteligen ransake, ebland samme Oleff Scottes skepzfolck, szom på then tijd stadde wåre med honum på samme reese, förhielpendis att

han effther szom rätt och tilbörlogit wåre, motte bekomme sin skade igen, och the som sådana skalcheett bedriffwit haffwe icke onåpste bliffwe etc. Datum.

Gripsholm den 25 Januarii.

Öppet bref för Hans Garstenberg på ett rättaredöme i Vansö socken.

Riks-Registr. 1541, I, fol. 24 v.

Opet bref för Hans Gastenberg, på Edmada rettaredöme, till en behagelig tijdh. Datis Gripsholm 25 Januarij. 45.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit, att wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, haffwe vndtt och förlentt, szom wij och nw med thette wårtt öpne breff vnne och förlåne thenne wår tro man och tjänere Hans Gastenbergh, Edmadha rättaredömme, j Wansö sockn, att han samme rättaredöme, med then rentte och rettigheett, ther affgå plägher, vnder Wårfrueberga gårdh (: oss till en behagelig tijdh :) niuthe bruke och beholle må och skall, Anseendis then wellwillige och tro tjäniste, han oss och wårtt rijke Sverige här till dagz troligen giordtt och bewijst haffwer, och än yttermere giöre och bewijse må och skall, Dogh med szå skiäll och förordtt, att för:ne Hans Gastenbergh skall förplictad ware, på sin egin lön, kost och besoldningh, tiåne oss och Cronone aff för:ne rätteredöme, med dughelige hoffmän til hest, med godhe hesther och rustninger, Och ther till Twå godhe karler till foott, och så med godhe wårier försörrie, Thervtöffwer, schall han och byggie och förbättre samme Wårfrueberga gårdh och holle the ägher wed macht szom gården tillyde, szå att wij vdi then motten ett nådigtt behagh haffwe kunne, Hwarföre biude wij edher, alle wåre Landboer, szom j för:ne Edmadha retteredöme byggie och boo, attj ingen annen

sware till edhertt affrad och alle andre årlige vtskulder, szom j oss vpå Cronones wegna skyllige och plichtige ähre, Vthan för:ne Hans Gastenberg, han skall ther emott effther vår allffwarlige befallningh, att holle edher alle wed lagh, rett och rettwijse, szom han thett för Gudh och oss answare will etc. Datum.

Gripsholm den 25 Januarii.

Fullmakt för Peder Brahe, Jon Olsson, Jöran Åkesson och Matz Körning, att hålla konungsräfst i hela Vesterås stift, och för Ivar Fleming m. fl., att hålla dylik räfst i Roslagen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 25.

Fulmakt för Her Peder Braa, Jon Olsson, Jören Åkeson, och Mattz Körning, at the schole hålle Konungz räffst vpå Dalelagen, Koperbergzlagen, och hele Westerårs stigt vtöffwer. Datis Gripsholm 25 Januarij. Anno etc 1545.

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher våre trogne Vndersåther, Schattebönder, Landboor och menige almoge szom byggie och boo j Östra och Westra Dalerna, och menige Westerårs Län, vår gunst och nåde tilförende etc. Och giffwe edher Käre Vundersåther tilkänne, Effther wij förnummitt haffwe, att ther j Westerårs stigt och synnerligen j Dalerne, många saker, clagemåll och wichtige ärande, wara schole, hwicke för Lagmannen eller på Landztingen icke slitas eller affhandlade bliffwe kunne, Dherföre haffwe wij aff vår synnerlige gunst och nåde, sådane legenhetter betencktt, och nw afferdigett tesse våre trogne män, Råd och tiänere, Peder Braa, Jon Olsson edher Lagman, Jören Åkesson och Mattz Körning, med fulle macht och befallningh, att the ther vppe j Dalelagen, Koperbergzlagen och öffwer allt Westerårs stigt, på våre wegna och vdi vårt

nampn, Konungz räffstetingh holle schole, och förhielpe hwar och en fatig eller Rijk, szom en rettfærdig saak haffwer till thett szom skiäll och rätt ware kan, Är förthenskuuld vår willie, att vm i någre merckelige clagemåll haffwe anthen på en eller annen eller och edher inbyrdis emellan att j thesse våre fulmyndige sendebudh sådana edhers clagemåll tilkänne giffwe, Szå schola the sådana clagemål förhöre, ransake, och szå mykett them mögeligit wara kan, edher emellan döma och åttskijllia, Åre och någre högwictige och dråpelige saker thom the icke slijtte, eller åttskillie kunne, Dhå skola the sådana saker granneligen vpschriffwa, och förteckne latha, och sedhan oss thom tilkenne giffwe, Szå wele wij dhå finne the rådth och wäger, att edher thett rätt och skiäll ähr wederfares skall, Ther j Käre Vndersåther edher efftherrette wele. Datum etc.

Samme mening till Norra och södre Roden för her Jffwer Flemingh, Gabriel Christierson, Arwed Trolle, Axel Nielsson och Jacop Westgötte, att ther Konungz räffstetingh holle schole etc. Datum eodem tempore,

Gripsholm den 25 Januarii.

Öppet bref för borgaren i Stockholm, Karl Andersson, att obehindrad idka handel i bolag med en handlande i Lübeck.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 25 v.

Opet bref för Karll Andersson Att han må bliffwe wed thet mattskapie szom han giordt haffwer med then Lübske Borgere. Datum Gripsholm 25 Januarij, 45.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att effther wij förnummitt haffwe, hurulunde thenne vår tro Vndersåthe, och Borgere j vår Stad Stocholm, Karll Andersson, någon skälig handell och mattskapie vprettedtt haffwer med en Borgere

vdi Lybecke, aff hwilcken handell wij icke förmercke kunne, wåre Vndersåther j Stocholm eller andre städher, till någon skadhe eller nachdeell wara kan, all then stund han inlagtt haffwer, aff sine egne peninger, halffparten emott then annan, skall och tesligiste niute och behålle helfftene aff all profijthen med then annen, aff allt thett the förwårffwe kunne szå well vthan rijkes szom här inrijkes, Dog giffwer Karl Anderszon vnderdåneligen tilkånne, att hans medborgere ther j för:ne Stocholm honum samme handell förtage och förbiude wele, förmenendis att han slik handell med annermandz och fremandis peninger bruker och drijffwer, Mån effther saken sich annerledis begiffwer, szom wij thet och sielffwe haffwe ransake latidtt, haffwe wij honum szådana hans skålige handell icke förtage kunnett, vthan honum med thette wårtt opne breff oss till en behagelig tijdh, vnne och efftherlate, att han ther wed bliffwa, och ther till j wåre Stådher och Marcknader här j Landett j Winther, lijke szom andre wåre Vndersåther, och hans medborgare, giöre, handle och wandle, hwickett wij giffwe Borgmestere och Råd j förschriffne Stocholm tilkånne, och alle andre szom för wåre skuld wele och schole, giöre och lathe, att the offtebe:de Karl Andersson här vdinnan inthett hinder plattz eller förfång giöre, szom the wele giöre thett oss liufftt är, Ther the sig haffwe efftherrette Datum Gripzholm etc.

Gripsholm den 25 Januarii.

*Till Niels Pedersson och Lars Organista, om fogdarnes
räkenskap.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 26.

Till Niels Pederson och Laurentz Organista,
Att Kon: Ma:tt haffwer j sinnett at med thet snaraste förhöre Fougthernes regenskap pro Anno 44, Datis Gripzholm 25 [Januarij] Anno etc 45.

Wår gunst etc. Effther wij nw achtettt haffwe, Niels och Larentz, att förhöre och vptage lathe Regenskaperne aff våre Fougther, på våre slott och gårdher, pro Anno etc 44, Szå haffwe wij förthenskuld behoff någre aff våre Cammerschriffwere, szom samme regenskap förhöre schole, the oss och wårtt hoff och szå dagligen efftherfölgie skole, Therföre är wår willie och befalningh, att j oförsumeligen och vthan allt schottzmåll förschaffe att thesse effter:ne med thett snaraste till oss komme skole, Szom äre Måns Jönsson, Erick Orgelekere, och Erick Mattzson, Och vm the någen regenskap nw med någen vtaff våre Fougther för hondena haffwe, thå wele wij att the anamme samme regenskaper med sig hijtt till osz lathendis och szå Fougtherne fölge medh, Ther retter edher effther. Datum vt supra.

Gripsholm den 26 Januarii.

Till borgmästare och råd i Vadstena, med gillande af deras åtgärder för stadens befästande, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 26 v.

Till Borgemestere och Råd vdi Wadzstena at
Kon: M:tt behager well the tilreedtt haffwa
till then befestningh. Datis Gripzholm 26 Januarij
Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått aff edher schriffwelse Käre Vndersåther, attj till then befästningh, szom ske skall ther j Wadzstena, med allehände redzskap någett tiltencckt haffwe, Thett oss wäll behager, Såge och gerne, attj än nw yttherligare ther vm edher befljthe och winleggie wele, att alle ting färdige och tilredhe ware motte, när man nw moott Wåren will anhaffwe ath graffwe och byggie, Wij haffwe och szå förnummitt edher clagemåll vm then dyre tijdh, Szå känne Gudh, thett åhr ingen stoort högre emott än oss, män wij kunne icke annett förmercke, än att till sådane dyre tijdh, giffwe the szom Köpenskapen mest bruka, sielffwe störste orsaken, egenom theris oskickelige handell och wandell, szom the nw margfälligen driffwe szom syn j then motten åhr sagerne rijkest, Wåre härnest på tijdhen att the Köpmän wilde och tänckie till en annen handell, Szå kunne och näst Gudz hiälp bliffwa bättre tijdh j Landett på alltt thet man haffwa skulle.

Och effther wij förnimme att en partt aff Borgerne wele giffwe sig ther aff Byen, Dherföre sände wij edher vårtt öpne Mandatt, att sådantt ingelunde tilstädes skall, Ther j och wele wara förtencte vdj, och rette edher effther samme schriffwelse, szå framptt j wele giöre thett oss liuftt åhr.

Vm the fatige ther j Wadzstena.

Szom i och begärendis ähre att wij efftherlate wille the fatige vdi siukestugen måge drage in vdi thett helge Andes huuss igen, effther wallen will komma ther egenom gården, szom the nw vdi ähre, Szå äre wij och ther med tilfrijdz att j ther vm så bestelle szom lijkast wara kan, Män vm the Tompther ther i Wadzstena Stadh liggie, och the godhe män aff Adelen tilkomme, kunne wij på thenne tijd inthet tilgöre, vtan att wij wele lathe föreholle, och tilsäie the godhe män szom sådana Tompter haffwa, att the samme Tompther anthen för en skälig betalningh sälie skole, eller och sielffwe lathe them vpbyggie, Szå att then rettigheett aff sådana Tompther medh rette bör vtgå, skall iw så well aff them szom andre Tompther vtgiordtt bliffwa,

Att bybastuffwan må legges till Staden igen
hwicken Munckarna hafft haffwe etc

Szom i och begärendis ähre, att Byebadstuffwen igen vnder Staden leggies motte, effther Munckarne henne icke wed machtt holle, Szå äre wij well tilfrijdz att j samme Badzstuffwe, med hennes räntte, till Staden igen kännes måghe, etc. Sammelunde vm then gestning, szom thenne edhers medborgere berörer, vm(!) wele wij och lathe tencke till, att nw med thett snaraste wij ther vm kunne förhandle lathe, schole j vdi then måtten nägen förlosningh bekomma och hwar wij elliest kunne wette och ramme edhertt beste, Edher Gudh befalendis.

Gripsholm den 26 Januarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om vaksamhet på slottet och i staden.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 27 v.

Till Botwedt Larsson Att han giffuer tilkenne Slotzens leglighether, och att han acht haffwer hwem ther wanckar in och vtt j Staden. Datum Gripsholm 26 Januarij. Anno 1545.

Wår gunst etc. Är wår willie och begäran Bottwedt, att thu giffwer oss tilkänne, hure ther på Slottet tilgår, och besynnerligen hwad för selskap ther mest wancka, hure wachthen besatt bliffwer, och hwicke wactemesterne ähre, och vm alle andre saker, ther oss macht vpå ligger, Wij såghe och gerne, Bottwedh, att så offthe thu tess stunder och lägenheether haffwer, ginge vp j vårt mack till her Eskill, Seendis till med eblandtt huru ther tilgår, och att oss eller honum icke någett skalcheett skeer, förthy en partt aff the Smedher äre nw så behändige och jld-snedige med the Dyreker, att them här näst icke mång låasz före stå kunne, med minne the dyricke them vp när the wele, Dherföre förmane wij tigh att thu thette ingelunde försummer och besynnerligen när någett sätties tijtt in, som wij betro tig vm,

Thu wiltt och lathe haffwe flijtigh acht och tilsyn på alle saker och ärandher ther j Staden, och hwad för fremmande selskap ther vtt och in dragha, Wij haffwe och hörtt att iffrå Wadzstena en aff the Waldmestare skulle vpdragen wara till Stocholm, wette wij icke hwad han ther bestyrer, annatt än han och annett sligtt selskap drage på theris prackerij och förtunge Bönderne med skiuttzresor, Thet the well måtte fördragh haffwa, Må thu tale honum alffwarligen till, giffwendis oss seden tilkenne

hwad han swarer, Szå wille wij och gerne wette hwar then Finske wildskytte mest wijstes plägher, och hwad han giör för mathen, tileffwentyrns han prackar och ther han ferdes Bönderna skiutzhesthar aff etc. Datum

Gripsholm den 26 Januarii.

Öppet bref för Matz Nielsson, att fritt köpslaga i alla städer och marknader i Sverige.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 28.

Opet breff för Mattz Nielson, Att han må obehindret wandle och köpslaga j alle Städer och Marcnader här j Swärike. Datis Gripzholm 26 Januarij Anno etc 1545.

Wij Gustaff med Gudz nåde etc. Giöre witterligitt med thette wårtt opne breff, att wij aff wår synnerlig gunst och nådhe haffwe vndtt och efftherlatidtt, szom wij och nw her med vnne och efftherlate thenne breffwijsere Mattz Nielsson, att han obehindratt handle och wandle må och skall, j alle Köpstädher och Marcknader här j wårtt rijke Swerige, szåsom andre wåre Borgere, Köp-swäner och Vndersåther göre, dog med slijk wilkor och förordh, att han ingestedz ehwar han framdrager någett landzköp, eller annen olofflig handell bruka skall, vthan siin näring sökie, med skiäll, och szå att thett icke emott wår beschriffwen lagh, j någon måtte ware skall, hwilckett wij giffwe wåre Fougther och Befalningzmän tilkänne etc. Datum vt supra,

Gripsholm den 26 Januarii.

Till menigheten, församlad till Distings marknad i Upsala, att konungen ditsändt flera af sina råd och andre trogne män, att med dem hålla samtäl om några vigtiga ärenden.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 28.

Till Menige man som vdi Distingz Marcknaden i Vpsala församblade bliffwe at Kon: M:tt haffwer affärdiget tesse gode män hwicke Hans nådz willie then menige man förkunna skole. Datis Gripsholm 26 Januarij, Anno etc 1545.

Wij Gustaff etc. Helse edher oss elskelige våre trogne vndersäter och Dannemän alle, andelige, wärdzlige, Friborne, Frelsismän, Köpstadzmän, Bönder, och menige almoge, som nw vdi Distingz Marcknaden j Vpsala församblade bliffwe, Kerligen med Gudh och våre nåde, och giffwe edher här med tilkänne, att wij afferdigett haffwe tesse våre trogne män, Rådth och tjänere Pedher Bradhe, Jon Olsson, Larss Tursson, Gabriell Christierson, med någre flere godhe män, tijtt till orda och samtälz med edher nw j thenne Marcknadtt, Hwarföre ähr vår willie och nådige begären, att i giffwe thom hör, och sättie tro till, hwad the edher på våre wegna förehollendis warde, Och vm någon aff edher någre wictige clagemåll haffwe kunne, Dhå haffwe wij giffwitt thom machtth och befallning sådanttt förhöre, ransake, och så mykett thom mögeligit wara will, döme och edher emällom ättskillie, szå att hwicken szom rätt haffwer, skall näst Gudz hielp skee och wederfares thett skiäll och rätt ähr, och hwad Swerigis lagh vtt wijsar, Ther j edher alle efftherrette wele. Edher Gudh befallendis Datum etc.

Gripsholm den 27 Januarii.

*Till Botwid Larsson, om studiehielp till Hans Scottes son,
och om Matz Skomakares arbete.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 28 v.

Till Botwedt vm Hans Scottes son som någon hielp aff K: Ma:tt till Studering begäret hade, Datum Gripsholm 17 [o: 27] Januarij Anno etc. 1545.

Wår gunst etc. Weet Bottwed, att thenne breffwisesere, Hans Scottes son vdi wår stad Stocholm, haffwer här lhooss osz waridtt, ödmiukeligen begärendis, att wij honum mågen hielp giöre wille till hans vppå begynte Studerande, Szå wåre wij och [icke] obenägne ther till, effther wij endele förmercktt haffwe, att han lust och willie haffwer till att lläre, hwar han och hans slättinger älliast osz en försäkring giöre kunne, att han igen komme motte, giörendis oss eller wåre lijffzarffwinger någon godh och behagelig tjäniste, Therföre må thu förhandle j så måtte, med förne Hans Scotte, att oss vstaff honum hans wenner och släktungar en fulkomlig stättlig Borgan, egenom stadzens breff och incigell ske kunne, till sådana hielp wij honum föresträckendis warde, att han igen komme skall, och oss eller wåre lijffzarffwinger till hulle tro tjäniste förplichted ware skall, sedhen må han sich till oss begifwe, förnimmendis wårtt gunstige och wijdere betenckiende etc.

Jthem. Wij haffwe offte förmercktt, och än dagligen förnimme att then Mattz Schomakere gör icke szå warhafftigt och gott arbethe szom wij thett gerne haffwe wille, och thett med rette borde att ske, Therföre må thu holle honum före, att han en dreng embetedtt läre skall, alstingis wäll och fulkommeligen ther wij kunne ware belattne medh Ther tu tich efftherrette weett Datum vt supra.

Gripsholm den 27 Januarii.

Till Måns Jönsson, om hans räkenskap.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 29.

Till Måns Jönsson Att han oförsummeligen skynder sig till k: M: med sine register och skal fölgie gården effther. Datum Gripsholm 27 Januarij Anno 1545,

Wår gunst etc. Szom thu schriffteligen giör thin vr-secktt och giffwer tilkenne thin förfall, Mons, att thu icke så snartt (: som well behoff giordes :) kantt lathe oss bekomme en godh vnderwijsningh vpå then deell wij haffwe aff tig fordra latidtt, etc. Szå lathe wij osz med sådane thine enttskyllinger icke benöije, kunne oss icke heller vt-rätte aff thine Register, Är förthenskuld wår alffwarlige willie och befalningh, att thu oförsumeligen giffwer tig till oss, ee hwar thu oss vpspöriendis wardher Tagendis med tigh thine register vpå årlige renttan med böker och annett hwad ther till behöffwes, Förthy wij wele att thu skaltt fölie wårtt hoff effther, anamandis och vpbärandis iw så well ther wij framdragendis warde, szom j Stocholm, hwadh szom hwar leffwererer. Kantt och tesligiste så well schriffwe och giöre thine Register clare, här szom der j för:ne Stocholm, Hervdinnan thu ingen försumelse tagha skaltt, Datum.

Gripsholm den 27 Januarii.

Till biskop Henrik i Vesterås, om kyrkosilfret.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 29 v.

Till Bisp Henrich swar Att K: M: såge gerne vm han kunne beweke Bänderne att the sielffwe införde theris Kyrckesölff i Cameren Datis Gripsholm 27 Januarij, Anno 45.

Wår gunst etc. Wij förnimme aff edhers schriffwelser, Bisp Henrich, the lägenheether vm thett Kyrckesölff, menendis, att Bänderne skulle well alle endrecteligen tilfrijdz wara, att sölffwett komme oss tilhänder, effther thet icke må brukatt warda, effther thett gambla wäsendtt, och att en partt aff Bänderna skulle well sielffwe benegne wara, att förett fram, etc, här på wette wij edher inthett stoortt annett swara, vthan hwar the tess benägne wåre, eller man them beweke kunne att the fördhett sielffwe fram, Dess heller wij thett såge, och iw bättre thett wåre, Effther hwad man j så måtte medh godh willie bekomma kan, Ther behöffwer man icke bruke andre lemper till, kunne j och nv j then måtten någett gott skaffe, see wij thett gerna, Män thet j edhre ägedeler beschriffwit haffwe, dhett hadhe föghe behoff giordz, icke heller haffwe wij dhett aff edher begäredtt, Förthy dhett j fast mere godtt hadhe, vnne wij edher thett gerne, edher här medh Gudh befalendis. Datum.

Gripsholm den 27 Januarii.

Till fru Ebba (Eriksdotter Vasa), om stålbågesmederne i Tjellmo s:n.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 29 v.

Till Fru Ebba om dhe stålbughasmeder j Tielmo sockn att the måtto warda förskaffade vp till Stocholm. Datum Gripzholm 27 Januarij etc.

Wår synnerlige gunst etc. Kära Fru Ebba, Wij haffwe någre reeser tilförende latidtt schriffwe effther the stålbugasmedher ther j Östhergöttlandh, att the sich hijtt vp till oss skulle begiffwe, hwilckett doch icke ännw skedtt ähr, Szå ähr wår wilie och kärilige begären, att i med edher fougthe ther j Tielmo sockn wele förskaffe, att the stålbughasmedher som vdi för:ne Tielmo sockn boendis ähre, måtte sich med theris redskap hijtt vp till wår Stad Stocholm oförsummeligen begiffwa, Szom och thenne breff-wijsere Pedher Larentzson edher ytterligare vnderwijse kan, hwilcka the äre etc. Thette j szå bestyre wele görendis oss her vdinnan ett synnerligit behagh, Datum etc.

Gripsholm den 28 Januarii.

Till fogden i Östra härad i Småland, Niels Pedersson, om ytterligare antagande af krigsfolk.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 30.

Swar till Niels Pederson fougte vdi Östre härede j Småland At Konge:ge M:tt well behager thet folck han ahntagit haffwer, Begerendis at han ännw meer antage will. Datis Gripzholm 28 Januarij Anno 1545.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått vtaff thin schriffwelse Niels Pedhersson, att thu tig winlagtt haffwer, vppå

wåre wegna, att taghe någett folck an, Szom wij thett tilförende aff tig begärendis wåre, Ändogh thu ännw en ganske ringe hoop öffwerkommitt haffwer, etc Szå åhr wår willie att thu tich än här effther ytterligare winllegger, tagendis ahn thett mesta folck thu bekomme kantt j j szå måtte, och förskickendis them med thett snaraste vp till wår Kongelige Stadh Stocholm Thette ingelunde försumendis. Wij haffwe och tesligiste vndttfångit then skenck thu oss med betencktt haffwer, hwilckett wij med alle gunst och nåde betenckie wele etc Datum.

Gripsholm den 30 Januarii.

Till Lars Organista, om tillsyn öfver myntet, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 30 v.

Till Larens Organista, Att han giffwer sich till Konge: Mittz mynte, haffwendis nöge vpseende huru med samme mynte tilgår etc. Datum Gripsholm. 30 Januarij Anno 1545.

Wår gunst etc. Oss förvndrar icke lithett Larens vppå then store affgång szom wij vdi någre åhr vppå wårtt mynthe hafft haffwe, ther med oss hwarcken skiäll eller rätt wederfaridtt åhr, att wij szå mykett, och i margfallelig måtte, miste schole, med samme affgongh, szom är vdi Fijneringen, giuttningen, skrodningen och siudningen, Ther vtöffwer till sådana oskäligh och förrettligh affgongh haffwe wij samme onyttige myntte vpehollidt, med stoor bekostning, med redskap, fetalie och llön, Szå att wij thett vdi lijke motte her effther ingelunde kunne eller wele giöre, Förthy, oss åhr tilförende, aff Tydzske Myntemestere, tilbudit, att vm wij wille vnne och efftherlathe them Tu Quinthin vpå hwar lödige marck, vdi affgongen, dhå wille the sielffwe vpeholle mynttedtt, med redskap och all förtärningh, och kostnadh, hwilckett

thenne sak fast olijk ähr, effther sådantt tilbudh, kantt
 thu well tencke Larens hward skieell oss skeer, aff wår
 Myntemestere och hans partij, Szom äre Caspar Smedz-
 mester, Anders Mattzson, Simon Finne, och Store Hans,
 hwicke sig (: som well betroendis ähr :) tilhope förbundet
 haffwe, vdi thenne sack till wår merckelige skadha, och
 byte sig emellan både Schrodan och spillningh, och annen
 deell så att the andre Myntheswenerne ther inthet wette
 vtaff, Är förthenskuld wår willie och befallning, att thu
 tig oförsumeligen till wårtt Mynte giffwe skaltt, och att
 thu ther bliffwe skaltt, samptt med wår sölffschriffwere,
 Rasmus Nielsson, szå lenge en giuttning förmyntedh bliff-
 wer, och welle wij beholle för:ne Fyre Mynteswener med
 Mynttemästaren hooss oss så lenge en giuttning ähr för-
 arbetadtt, på thett the icke skole giöre nokett vpror eblandtt
 the andre, Therföre må thu bruke någre aff the andre
 myntteswäner, szom vdi then saken best förstondh haffwe,
 Haffwendis godhe och nöge achtt och tilsynn vpå smelt-
 ningen, probarningen och tilsättningen, Tesligiste med vtt-
 giuttningen, Schrodningen och siudningen, Szå att thu
 fulkommeligen förfare och wette kunne, huru j then saak
 emott oss handlett bliffwer, och hward skiääl oss thervd-
 innan skeer, Giffwendis thett sedhen oförsummeligen oss
 tilkänne, med wår Myntheschriffwere Mårten Jönsson samptt
 med förschriffne Rasmus Nielsson, Ther weett att rette tigh
 effther, Datum vt supra,

Gripsholm den 1 Februarii.

Till hr Anders i Linköping, att infinna sig hos konungen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 32.

Till her Anders i Linköpfung Att han offörsommeligen giffwer sig till K: M:tt. Datis Gripsholm Prima Februarij 45.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstätt her Anders, att mågre Bönder och wåre Vndersåther ware schole, szom tich begärendis ähre, för theris kyrckeprest etc Szå är wår willie och befallningh att thu tich dogh först offörsommeligen till oss giffwe skaltt, ee hwar thu oss finnendis warder, att wij med tigh vm samme saak och ärende handle och tale kunne, Ther weett att rette tich effther, tagendis här vdi ingen försumelse etc. Datum Gripsholm etc. vt supra,

Gripsholm den 2 Februarii.

Till superintendenten i Linköpings stift, hr Claves Canuti, att förordna en capellan i S:t Laurentii församling i Linköping.

Riks-Registr. 1549, I, fol. 32.

Till her Claws Superintendent vdj Linköpfung Att han schicker K: Ma:tt en Cappellan, Datum Gripsholm 2 Februarij Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc. Effther thett her Claws wij haffwe behoff ther på wår gårdh vdi Linköpungh en godh och förstondig Cappellan, och besynnerligen then som ticher motte prediche och förkunne för S: Laurentij Sochnaböndher, hwilcke vnder samme gård liggiendis äre, Gudz helige ordtt och tess förvtan vndertijdhen achte och förfordre ther vpå förschriffne wår gårdh (: vdi wår Fougthes Pedher schriffweres fråware :) wårtt gagn och beste etc.

Är vår willie och begären att j wele vpå våre wegna tilbiude och befale then her Larss, szom stäär ther j koor, för edher, att han vthan all skottzmåll bliffwer ther vppå för:ne Linköpfungz gårdh vår Cappellan, Giörendis förschreffne S:ti Laurentij Socknabönder all then tjäniste, som han vppå Gudz och sitt Embetis wegna, plictig ähr, att giöre, och tesemellan haffwe acht och vpseende ther vppå gården, att vårt gagn motte well förfordrett bliffwe, Wij wele och lathe vnderholle honum vthan hans schada, szå att han oss inthett att skylla haffwer, Thett i wäll måge holle honum före, Gudh edher befalendis. Datum etc.

Gripsholm den 3 Februarii.

Till m:r Olof, att skicka krönikan om f. d. konung Christiern till konungen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 32 v.

Till M: Olef om Konung Christiern[s] Chronike at han offörsumeligen skicker henne til Gripsholm K: Ma:tt till handa. Datum Gripsholm 3 Februarij Anno 45.

Vår gunst etc. Wij haffwe tilförende Käre M: Oleff, förhandlett med edher, vm någre hijstorier, belangendis then Konungh Christiern nw fången sitter, och hans skräckelige och ochristeliga Tyrannij, szom han här otillbörligen brukade emott thette Rijkens inbyggere, och Landzsåther, Szå är nw vår willie och begären, att j samme hijstorier hijtt till vårt slott Gripsholm med thett förste förskicke wille, Vm the elliest (: thett wij well tro kunne :) tillredhe och färdige giorde ähre, hwilkett wij med alle gunst och nåde betencke wele, Edher Gudh befalendis. Datum vt supra,

Gripsholm den 3 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om någre småländske knektar.

Riks-Registr. 1545. I, fol. 32 v.

Till Botwedt vm The Smålenske nyysantagne Knecter Att han förskicker them ått Findland. Datis Gripsholm 3 Februarij.

Wår gunst etc. Szom wij för någre dagher sijdhnen lathe schriffwe tich till Bottwedht vm the Smålenske Knechter, szom tillförende Pedher Nielsson efftherfölgdtt haffwe, och nw vpskickede bliffwe aff Christiern Pedersson, att the vdi Borgeläier skulle lagde bliffwe, Szå befructe wij oss, att hwar szom szå skeer, thå warde the bortt löpendis, taghendis skoghen för sigh, szom then tiuffwe hoop wan är att giöre, Therföre är wår willie att thu någen annen Rådth med them finne skaltt förskaffendis att the till Findland komme motte, Ther the andre Smålendinger ähre, Szå kunne man wette att the tilstädie bliffwe, Ther är och en eblandtt szom födder ähr vdi Östergötthlandh wed nampn N: Bobbars, hwilcken wij well tro kunne, att thett en trofast karll ware skall, then må thu bruke annerstädz vdi någen annen befalningh, Mån the andre skall thu ther hädhen förskaffe med thett snarest. Ther rette tigh effther, Datum etc.

Gripsholm den 3 Februarii.

Till Peder Skrifvare, om olika ämnen.

Riks-Regist. 1545, I, fol. 33.

Swar till Peder Schriffwere vm then her Joen i Hageby höge som sine godz och ägedeler förwerkat haffwer. Jtem vm the fattige Bönder som begäre theris affradt at lösse för peninger. Datis Gripsholm 3 Februarij Anno 1545.

Wår gunst etc. Szom thu egenom thin schriffwelse giffwer tilkänne Pedher, vm then framlidne her Joen j Hageby höge, hwilcken med sitt oloffligit leffwerne hans godz och ägedeler förwilkoratt och förwerckatt haffwer, Begärendis her vdinnan wår willie att wette, etc. Szå kunne wij till thenne saak inthett annedtt sware, vthan att thu tigh her vdinnan skickar szom lagh och skiäll ähr, Dogh szå, att hans fatige effterleffuede barn och modher icke vdi någon måtte kunne förkortt ske, vthan aff samme äghedeler någhenledis försörgde bliffwe etc. Tesligiste begärer thu att wette, vm the fattige Bönder, szom icke theris affradtt vtgiöre kunne, måge thett för peninger lösze, Szå äre wij ther med tilfrijdz, Dog szå att thu vm samme sack tilförende förhandler medh Steen Ericksson och andre flere godhe män, szom ther niddre nw tilstädes på wåre wegna ähre, eller och med Fru Ebba förhörendis, hwad them her vdinnan rådeligit och legligit ware teckis, Ther thu och sedhen kan rette tigh effther.

Män vm then spann ther vppå gården, thu giffwer tilkänne, om att han förlijthen ware skall, Szå szåge wij gerne och willie, att ther en godh och rett spann motte giöres, then ther rätt wåre, med hwilcken sädhen skulle mäthes strukett vthan vprokningh.

Vm hestelöpitt thu begärer wette, vm thu thett vpbäre skaltt szom full pro Anno etc 44. Szå äre wij och

ther med tilfrijdz, Tagendis för hwar hest szom thu hörer skiäll kan ware, nämpligen för styckett 3 öre.

Och vm then konungzfodringen, szom full vdi Hannekinne häredtt, pro Anno 42(?) och thu begärer att wette om, Szå må thu den deell vm samme tijdh gest bleff, llathe bestå, ther med wij tilfrijdz äre, vpbärendis thett som tilbake ståår etc.

Wij haffwe och latid her Clawes Ordinario tilschriffwa vm then Cappellan thu begärendis ähr, ther vppå gården, Män wij wele ingelunde att thu nägen stoor förtärningh wppå för:ne wår gårdh holle skaltt, anthen med herbergeringh eller herregestebudh vdi nägen måtte, Ther thu tigh fulleligen skaltt förlathe till, etc.

Sammelunde och vm then Oleff Michelson, wår vnderfougte ther på gården, szom tu schriffwer vm, att han ärligen 30 marck vppå sine Twå hesther haffwe plägher, Szå ähre wij icke tilsinnes att wele holle honum någre lvester her effther, vthan hwar han sig vppå vårtt gagn och beste winleggiendis warder (: ther till thu honum och alwarligen vppå wåre wegna förmane skaltt :) thå wele wij elliest vnderholle honum vthan hans skadhe, Ther sich bådhe förschriffne Oleff och thu effther rätte schole, Datum Gripzholm vt supra dictum.

Gripsholm den 4 Februarii.

Till Lasse Jespersson, om de nyantagne knektarne, m. m.

Riks-Registr. 1545. I, fol. 34 v.

Till Lasse Jespersson vm the nyys ahntagne knecter Att han förständigiger Kon: M: theres legenhether. Datis Gripzholm 4 Februarij. Anno 45.

Wår gunst etc. Oss förvndrer icke lithett Lasse Jespersson att thu oss egenom thin schriffwelse, icke tilkänne giffwit haffwer, hure med the ahntagne knechther

förhandlett ähr, och vm theris Borgeläger, hure the försörgde äre, etc Kan till effwentyr's ske, att the ther j Borgeläger liggie, och förthäre, inthet gagn eller nytte skaffendis när vm trängde, Therföre skaltt thu ännw offörsummeligen giffwe oss tilkenne, vm samme knechthers läghenheett, och huru thu med them handlett haffwer.

Wij haffwe och vndfångitt thett Sijnteröör, thu oss tilhonde skickett haffwer, Thett dog icke aldelis så giordtt är, szom wij thett gerne haffwe wille, Thett är och endels, (: effther thett sätt någett för långtt :) Är förthenskuld wår willie, att thu oss ännw ett annedtt röör bestyrer, Thett effther fördeell rätt godtt wåre, dog icke så longtt szom thett andre war, och att panien motte så giordt warde ther till, att hon sielff igen ginge, öffwer sijnttepulweredtt, szåsom vpå the andre almenneligh sijntteröör, Skaltt thu och förhandle med samme Smedh att han oss här medh sändher någher anner slätt sijntteröör, the dog well giordtt wåre och att han sig hijtt nedher till oss begiffwe skall, szom han thet oss loffwatt haffwer, eller och sender en annen dreng vdi hans städh, szom samme embethe well lerdtt haffwer, Här taag ingen försumelse före, Datum etc.

Gripsholm den 5 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botwid Larsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 35 v.

Till Botwedt Larsson, Att han skickar 4 pundtt godt Körnekrutt till Gripsholm till K: Ma:ttz egitt behoff, Jtem vm ett paar stöffle etc. Datum Gripsholm 5 Februarij Anno etc. 1545.

Wår gunst etc. Wij haffwe Bottwedtt någett krutt vndfångitt, med wår dreng Oleff Swartt, Thett dog föghe

duffze war, Therföre ähr wår willie, att thu oss oförsumeligen öffwerskicker hijtt till Gripzholm Fyre skålepundh godt Körn krutt, till wårtt egitt behoff, ther wij kunne ware belattne medh, The stöffler szom then Mattz schomakere oss sende, ähre icke heller szå giorde szom wij them haffwe wille, Ähr förthenskuld wår willie att han oss ett annett par giöre skall, the ther främpst vppå icke szå brede wåre, Och tesligiste icke heller szå trånge öffwer foonen, och vpp wedh knäedtt szom these giorde wåre, Thette icke försumendis. Datum.

Gripsholm den 5 Februarii.

Till Lars Organista, om räkenkaper, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 34 v.

Swar till Lars Organista vm the inventaria och andre regenscher som han K: Ma:tt till honde skickadtt haffwer. Datum Gripzholm 5 Februarij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Wij haffwe Larsz vndfångit thin schriffwelse, med hwilcken thu haffwer skickatt oss tilhonde någre regenscher, och någre Inwentaria, Ther med wij och ett behagh haffwe etc, Mån hwad wår myntte-regning eller tillsyyn belanger, tyckes oss att thu vdi then sak giffwer monge lösactige skuttznäll och vrsec-ther före, hwilckett föghe behoff giordis, effther wij well wette thin legenheett i then måtte etc. Therföre, Ähr wår willie att thu oförsumeligen, vthan all skuttznäll giffwer tig till wårtt myntt, medh wår sölffschriffwere Rasmus Nielsson, och latt tig ther troligen och welwillig befinne, med godh achtt och tilsyyn, vppå then deell szom wij tig vm betro, Och synnerligen szå lenge thenne giuttning skeed och förmynttedtt wåre, att wij till en beskedelig och sanferdig rettilse och vnderwijsning huru

med samme affgongh j mynttearbete tilgå, komma motte,
Ther thu tigh effther rette skaltt. Datum.

Gripsholm den 6 Februarii.

*Till Märten Myntskrifvare om noggrann tillsyn vid mynt-
ningen.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 35.

Till Morten Mynteschriffwere att han sampt
med Lass Organista haffwer ett nöge vpseende at
med myntarbetit skickeligen tilgå motte. Datis
Gripsholm 6 Februarij Anno etc. 1545.

Wår gunst etc. Wij haffwe Morthen, vthaff thin
schriffwelse någerledis förnummitt huru thett tilgå pläger,
med then stoore och swåre affgongh, wij här till med
wårtt mynte, icke vthan wår merckelig skadhe befunnedt
haffwe, Ändoch wij well troo kunne, thett icke med mindre
tilgåå kan, än att iw någhen mottelig affgång ware motte,
Mån att han szå swår ware skall som thett oss nw til-
reck[n]ett bliffwer, kunne wij icke annerlunde tenckie, än
att thett skeer, anthen aff ett förrädeligt försått, eller och
aff en mecte stoor försumelse, eller oförstondh, som
thu och j then mätten schriffteligen tilkänne giffwer, Szå
kunne wij öffwer slijke försummelse och bristher icke nog-
sambligen [oss] förvndhre, och att thu oss icke tilförende
vnderwijst haffwer vm Mynttemestaren och hans partije,
hure the sig i thenne saak otillbörligen skicke pläge, att
wij sådantt them vdi theris lön hadhe affkorttedtt kunnedt,
och att thett annerledis hadhe mott tilgått, Therföre ähr
wår willie och befallningh, att thu ännw med Laurentz Orga-
nistha och Rasmus Nielsson vppå samme saak gott nöghe
och flijtigt vpseende haffwe skalltt, med then giuttning
nw för händer haffwes skall, att oss kunne ske thett rätt
wåre, och icke szå förrättligen med slijck affgong, förfor-

deelett bliffwe, szom oss här till meer än noog wederfaridtt ähr, Her tagh ingen försummelse vdinnau, Datum Gripsholm.

Gripsholm den 6 Februarii.

Till Bengt Nielsson, om finnar från Österbotten, från hvilka han olagligen tagit gods och penningar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 36. — Förut tryckt af A. I. Arwidsson, Handl. t. upplysn. af Finl. häfd., 7: 147.

En forskriffit för någre finner aff Östre Botten, till Benct Nielsson, vm någre peninger szom han skulle them haffwe tagit iffrå. Datum Gripsholm 6 Februarij 1545.

Wår gunst etc. Tesse Östherbottniske Finner, Lasse Erichsson och Augustin Joensson, haffwa waridtt här för oss Bencth, och clageligen giffwit tilkänne, hurulunde thu theris godz och peninger till Fempton marck örtuger them iffråtagit haffwer, Endoch szom the föregiffwa wette sig sådantt vdi ingen motte förbrutidtt haffwa etc. Szå wette wij icke för hwad orsack thu sådantt giortt haffwer, The gåffwe och tilkänne att Häredzhöfdingen Jacop Westgötte och the Tolff haffwa sagtt them samme godz och peninger till igen, Dog lickewell förholler thu thom theris, Må thu förthenskuld lathe thom bekomme theris peninger igen och annedtt them iffrå tagitt haffwer, szå fiarren the sig icke för mykett förseett haffwe, Anseendis att the stackere haffwe en lånng wagh och mest thett the schole leffwe vtaff vm äredtt måtte the förwerffwe här j Landett, och biude wij tig att thu them för thett the sig för oss beclagett haffwe, vdi ingen motte feijgder, eller någett förfong giör, så framptt wij icke schole tenckie ther annett till, haffwer thu och någen wictigh och skålig orsack emott them, szå må thu giffwe oss thett tilkänne för än thu någett handler med them, Ther rette tig effther. Datum etc.

Gripsholm den 7 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 36 v.

Till Botwedt Att K: Ma:tt ähr owisz vppå thett Jnwentarium szom skedde på Stocholm. Datum Gripzholm 7 Februarij Anno etc 1545,

Wår gunst etc. Wij förnimme aff thin schriffwelse Bottwedt, Att thu och Niels Pedhersson haffwe latidtt inwentere ther på Slotthet och skall Jnwentarium bliffwit(!) wara effther thett registher, thu oss nw skickade etc. Szå kunne wij för wår persson föghe dömme vm samme Jnwentario effther wij icke haffwe ther hooss clare Registher på alle vpbyrderne, Mån ther wij sådane clare vpbyrder hadhe, szå wiste wij och yttermere dömme vm samme Jnuentaria rette wåre etc.

Thu giffwer och före, menendis rådeligitt ware, att thett Jnwentarium szom nw bliffwit ähr, på röcktt kiött, (: hwickett någett drygere än thett nyröckte kiött ware skal, måtte nw förtäris och thett wij slactade förwaris in på thett nestkommendis 46 årett, Begärendis wette wår willie j then måtten, etc. Szå kunne wij icke stoort annett sware ther till, vthan wår meeningh icke heller waridt haffwer, att samme Jnwentarium enkiom szå lenge ligge eller förwares schulle, att thett förderffwet bliffwer, vthan see heller att thett förtäris, och szå mykett aff thett nye bliffwer j staden igen, tilståde, ehwad man sedhan ther aff giöre wille, J then måtten kunne wij well lijde att thu rammer wårtt beste, szom wij betro tig vm etc.

Jtem att han then Timberman Petter Hollendere med lempe vppehåller till öpet watn bliffwer, etc.

Thu berörer och vm then Timberman Petter Hollendere szom här ähr, att han icke med the andre Timbermän, szom thu hijtt nw skickatt haffwer, till tals komme motte, effther the tileffwentys föghe godh lärdom eller inskiuttelse aff honum bekomma måtte, Szå haffwe wij och well täncktt thett samme och wåre honum dherföregne qwitte, och förthenskuld haffwe wij giffwit honum sligtt affskeedh, att wij wele haffwe ther j Stocholm vpretadt en kran, then han byggie skall, må thu förthenskuld när han nw tijtt kommer, holle honum med sådane swencker vppe, till tess öpet wattrn bliffwer, att man kan slätt bliffwa vtaff med honum, och wij j midlertijdh hans öffwerlop förvthan bliffwe kunne, Thett thu med lämpe beställe wiltt, szå att han icke annars förstår saken än att szådane krans bygningh förhonden ähr, Datum etc.

Gripsholm den 8 Februarii.

Till fogden Hans Jönsson, om torkning af spannemål.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 37.

Till Hans Jönsson Att han lather töreke then Spannemål szom han aff K: Ma:ttz egne Landboer vpburitt haffwer etc. Datis Gripsholm 8 Februarij Anno 1545.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Hans, att thu haffwer latidtt före en stoor deell aff wårt affradzkorn szom thu aff wårt arff och egitt vpburidtt haffwer, till Eneköpungh, och latidtt leggiett ther in vdi Clösterett allt vdi en hoop, ther thett icke mykett well faar, vthan tilhopa brenner och tileffwentys platt förderffwes, szå att

hwarcken wij eller andre någett gagn ther aff haffwe kunne, Och förvndrar oss icke lithett, hwij thu szå försummelig seer på vårtt gagn och beste, i thett wij tigh vmbetrodtt haffwe, hwarföre ähr vår willie att thu än nw annerlunde tencker till saken, och handler med Bön-derne ther vm kringh att the tage någett hwar till sig till att törcke, Och hwad intörckning ther på bliffwe kan wele wij thett tigh bestå, Män skeer oss ther vtöffwer för dhin försumelse skuld någon skadhe på vårtt affradh, Szå kantt thu icke förvndre att thu bliffwer ther vm til-aledtt, her effther må thu tig rette. Datum vt supra.

Gripsholm den 10 Februarii.

Gåfvobref för Peder Larsson på en gård i Lidköping, som förut tillhört Skara biskopsstol.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 37 v.

Opet breff för Peder Larsson att han må beholla en gårdh liggiendes j Lidheköpungh till ewerdeliga äghe, benämpd Biscopzgården. Datis Gripsholm 10 Februarij Anno 1545.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit och bekennes med thette vårtt opne breff, att wij aff vår synnerlig gunst och nåde, haffwe vndtt och giffwit, szom wij och nw her med vnne och giffwe Thenne oss elskelig tro tjänere, Peder Larentzson, för then welwillige och tro tjäniste szom han oss och vårtt Rijke Sverige här till dagz giordtt och bewijst haffwer, och än yttermera her effther bewijse szå lenge han leffwer, och giöre må och skall, En vår och Cronones gårdh liggiendis i vår stadh Lidheköpungh vdi Westhergöttlandh, på sanden wedh Stadzbryggen, then och tilförende vndher Biscopzstolen i Schara leghatt haffwer, benämpd Biscopzgården, med Tomptt, Kellare, huusz och annett, szom vppå samme Biscopzstomptt j för:ne Lidekö-

pungz stadh nw bygdtt ähr, honum och hans efftherkommande arffwingar att byggie, förbättra, nytte, bruke, och beholle, till ewärdeliga ägho, hwarföre biude wij alle szom för wåre skull wele och schole giöre och lathe etc.

Gripsholm den 11 Februarii.

Till Michel Helsing, om anskaffande af någre duglige arbetare för kronans kopparverk, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 38.

Till Michel Helsingh Att han är Göstaff Berg behielpelig till att vtleta Twå godha Smeltare En Rostewändere och Twå godhe Kolare till Ko: Ma:ttz Kopperbrukning Datum Gripsholm 11 Februarij.

Wår gunst etc. Weett Michell att wij afferdigatt haffwe thenne wår Drawantth Göstaff Berg tijtt till Copperbergzlaghen, att han ther vpspane och vtleta skall någre förstondige och godhe Rostewändere, Smälthere, och andre them wij på en annen stedh till Copperbruckningh haffwe förnödhen att bruka, hwarföre ähr wår willie och befalning, att thu skaltt honum ther till behielpelig ware, och synnerligen att han kunne bekomme Twå godhe smälthare, en Rostewändere, szom på Kopperbrukning någett förstondh hadhe, Tesligiste Twå godhe Kolere, Szå må thu och skaffe honum ett par former, och ett par Belgtattor, Att han thetta vthan all skuttzmåll bekomma motte, skynendis honum sedhen oförsumeligen dhädhan, Ther rette tig effther, etc. Datum.

Gripsholm den 12 Februarii.

*Till Tord Olsson, om anskaffande af kolwed till hammar-
smedjan vid Vångabergh, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 38 v.

Till Tordh Olsson att han lather framföra meer kolawed hwar szom föredt wille bliffwa något bättre etc. Datis Gripsholm 12 Februarij Anno etc. 1545.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Tord attu haffwer latid framkomma mest all tilfong till wår hammersmidie wed Wångabergh, Tesligiste 350 Lass kolawedh Begärendis wette vm någon mere kolawed framföres skall etc. Szå behagher oss well att alltt tilfong framkommitt ähr, wåre och fast för nödhen att mere kolawed motte framfördtt bliffwe, dogh wette wij icke vm thett rådeligit ware will, att man på thenne tijdh förtunger almogen ther medh, besynnerligen med thette onde före ähr, Mån hwar förett och wågerne kunne bättre bliffwe, och thu welwilleligen någon yttermere hielp med kolawed bekomma kunne, wåre thett well förnödhen, effther man aldrig haffwer koll och wedh förmyken, ther sådane arbete förhänder haffwes skall,

Then Marcus Hammersmedh haffwe wij och latidtt tilschriffwe, att han oförsummeligen skall skynde sig tijtt nidh medh hammeren och allt annett iernwerck, szom ther tillhörer och giöre en ende med samme arbete,

Thu begärer aff oss wette hwar then fetalie tages skall til samme hammer, Ther kunne wij inthett synnerligit sware tig vppå, Vthan thu och Niels Birgesson med flere aff wåre Fougther måge ther vm ware tilrådZ och laghe ther vm thett beste j kunde, szå att thett måtte på alle sijdher likeligen tilgå,

Thett thu haffwer lagtt någre aff the rijke Böndher till Bergzbrukningh med them aff Wånga, ther med

och samme Böndher well tilfrijdz ware skole szå fiären the må niuthe Bergzfrjhether, och synnerligen vm theris fodringh, att hon må slåttz haff(!) vtaff szom med the andre Bergzmän ther sammestadz skeer, Ther vtinnan haffwe wij icke heller någhen beswårningh, med szå skiäll the elliest med alffward och manligen bruke wele.

Wij haffwe och vnderwist Niels Byrgisson vår mening månge pundh tackeiern Bergzmennerne för ett pundh Os-mundziern oss giffwe schole, szå att oss i then måtten icke förkortt skeer, hwickett han tig vnderwijsendis wardher, och vm alltt annedtt wij honum vnderwijst haffwe, Ther rette tig effther. Datum vt supra.

Gripsholm den 12 Februarii.

Öppet bref för kyrkoherden i Arboga, att med sitt pastorat tills vidare förena två församlingar, som tillhöra Strängnäs stift.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 39.

Opet bref för Kyrckeherren j Arboga, at han må till en behagelig tijdh beholle the två Kyrckor på then annen sijdhen åån till the han förre hadhe, Datis Gripsholm 12 Februarij Anno etc. 1545.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att effther wij förstått haffwe att then godhe man szom i vår Stadh Arboga Kyrckeherre ware schall, med samme Arbogha och Vpkyrcke prestegeldh sig icke szå nödtorffteligen och well behielpe kan som honum behöffdis, Therföre haffwe wij aff vår synnerlige gunst och nåde vndtt och tillatidtt, szom wij och nw med thette vårtt öpne breff vnne och tillathe, att the Twenne Kyrcker szom liggie på then annen sidhen vm åån, vdi Strängnässz Biscopzstigt, nempligen Setterbo och then annen Stadkyrcken, måghe och schole effther thenne dagh bliffwe vnder ett prestegield och

Pastoratt: Szå att then Kyrckeprest, szom Vpkyrckie och Stadzkyrcken på then sidhen vm åån j Westherårss stigt haffwer, skall och szå oss till en behagelig tijdh beholle the andre för:ne ij sockner, Hwarföre biudhe wij edher alle wåre Vndersåther, Borgere, Böndher och alle szom i för:ne Arboga sockn Östan vm åån och j sätterbo sock[n] byggie och boo, att i anamme förbe:de Kyrckeprest j Arboga för edhers rette Kyrckeprest och Predicantt, Vtgiörendis honum all then deell j edhers Kyrckeherre effther en godh gammel sedwane, och wår beschriffne Swerigis lagh wane och plictige äre att giöre, szom är med Tiendh, Offer, Lijkstool, och annen rättigheett, Han skall ther emott förplictatt ware att göre edher then tilbörlige och plictige tiäniste, szom han edher vppå Gudz och sitt Preste Embettz wegna skyllig och plictig ähr, Dog hwad szom Biscopz tienden och Canickatienden och annett szom till Strängnäs stigt bör och pläger vtgå, skall j then måtte bliffwe szom aff ålder waridtt haffwer, Här j edher Danne-män alle effterrette wele.

Gripsholm den 12 Februarii.

Öppet bref för de fattige i Arboga Helgeandshus, att för året behålla biskopsdelen af tionden från Juleta socken.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 40.

Opet bref för the Fattige vdi Helgenshuuset j Arboga Att the måge beholle Biscopz delen wed Jullete Kyrcke szom faller Anno 45. Datum Gripsholm 12 Februarij,

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vndtt och giffwitt, szom wij och her med vnne och giffwe the fatige vdi Helgenshusedtt, vdi wår Stad Arbogha, Biscopz delen aff tienden szom nw vdi thetta närwarendis 45 årett wed Jullete Kyrcke fallandis wardher, på thett the fatige tess

bättre theris nödtorffther och vnderhold haffwe måghe, Ther vppå theris förstondere god och(!) achtt och tilsyn schole förpligtige ware att haffwe, Hwarföre giffwe wij våre Fougther, Befalning[z]men och Kyrckewerderne wed för:ne Julette etc. Datum.

Gripsholm den 13 Februarii.

Till fogden på Salberget, Olof Jonsson, att ransaka om ett gods, och om den dyra tiden i bergslagen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 40.

Till Oleff Jonsson, At han ransaker vm the godz szom Anders Nielsson K: Ma:tt vplate will. Datum Gripsholm 13 Februarij 1545.

Wår gunst etc. Szom thu giffwer tilkenne Oleff vm thenne breffwijsere Anders Nielsson, att han will vplate osz ett skattegodz liggiendis j Ro[m]ffertuna sockn, benämpd Halista, szom skall vara ett mechtig godtt heman, och ähr begerendis igen ett annett godz liggiendis j Helsingeland, szom tilförende Vpsala Domkyrcke tillytt haffwer Szå äre wij well tilfrijdz, att szå skee må, Och haffwe förthenskuld befaledtt wår Fougthe j Helsingelandh (: szom then tijdh här till städie war :) att han honum thett heman han begärar, till ett heffdebyte skall late få handemellen, på thett man i midler tijdh bäggie hemanens legligheeter tess bätter besee och vttransake kunne, szå att oss eller Cronone vdi samme byte icke för kortt ske måtte, Ther effther må thu wette tig att rette, Latendis än nw granneligen för:ne Halistades lägenheether befråge och ransake, Szå kan man framdelis yttermere giöre en fulkomplig ende med samme byte.

Thu beclager och att ther wedh bergit ähr mechte dyyr tijdh, Och begärer förthenskuld att wij någon Spanne-måll och annen fetalie tijtt vp tilkiöpz skicke wille, etc. Synes oss att [thu] kommer endelz försentt i hugh schriffwa

ther vm effther then lägenheett och före szom nw på färde ähr, Thett j wilde lijthe vppå, att wij vdi thetta före någon deell tijtt vp skicka schulle, thett behöffwe j icke giöre, effter wij wette ther nw ingen rådth till. Datum vt supra.

Gripsholm den 13 Februarii.

Öppet bref för Philpus Mårtensson att annamma Krokeks kloster, med tillhörande, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 42.

Opet breff för Philpus Mortensson at han på Kon: Ma:ttz wegna Krockekz Clöster anamme skall Datum Gripzhalm 13 Februarij Anno etc. 1545.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att wij afferdigatt, tilskicket och tilbetrodt haffwe thenne wår tro tianere Philpus Morthensson, Att han på wåre wegna skall wedherkennas och igen anamma KrockEkz Closther, szom Jören Ostherman ther iffrå sig antwardha skall med åker, äng, och alle andre tiläger, ther vnder liggia, Sammelunde haffwe wij och befaledtt honum, Att han wår Fougthe och tilsynesman vtöffwer thett Kupperberg szom ther wedh KrockEck j Swintuna Bygden nw brukes och vptagitt ähr, wara skall, Szå att han godh achtth och tilsyn medh then Kupperbruckningh ther företaghin ähr, Tesligiste medh bygning och allt annett bergzarbete, szå well szom med affwelen på för:ne Krockeck, haffwe skall etc. Wetendis altijdh giöre oss en godh och beskedelig vnderwijsningh vm alle läghenheether wed för:ne Bergh, och effther samme bergbruckningh kräffwer en stoor bekostningh, och myken hielp, med arbete, kolningh, Timberförningh, wedeförningh, och annett slijkt, Dherföre haffwe wij lagdt Dagzberga socken, med all Konungzlige räntte, och rettigheett vnder samme Bergzbruckningh, och KrockEkz gårdh, och befaledtt för:ne wår Fougthe och Befalningzman, att han

för:ne sockn iffrå Måns Swenszon och in vnder för:ne Kroockeckz gårdh, och then Bergzbruckningh, med all Konungzlig rântte, rättigheett och annen vpbyrdh, szom ther årligen affgå pläger, wederkennas schall, och ther hooss årligen förplicatedtt ware att giöre oss in vdi vår K: Cammer, en godh Clar och beskedelig regenskap, för all then rentte och rättigheett han aff för:ne Dagzberg årligen vpbärandis wardher, Hwarföre biudhe wij edher Dannemän alle, szom i för:ne Dagzberga sockn, och j Swintuna bygden byggie och boo, Attj äre för:ne Philpus Morthensson vpå våre wegna hörige och lydige, Swarendis honum och ingen annen till alle edhre vttskuldher, och rättigheether, szom i oss på Cronone wegna årliga skyllige och plictige ähre, wij haffwe honum budit och befalett, att han skall wette och ramme edhertt beste, och lathe edher alle wederfaris thet skiäll och rätt ähr, szom han thet för Gudh och oss answare will, Datum.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till fogden Severin Jute, om kol och wed till Salberget, och om kolpriset.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 41.

Till Sewerin Jute At han legger sig win vm att Koll och wed motte komme fram till Salebergz bruchningen. Datis Gripsholm 14 Februarij Anno etc 1550 [3: 1545].

Wår gunst etc. Szom thu giffwer tilkänne Söffwerin vm thett swåre oföre, ther wed Salebergit ähr, szå att man swårligen kan giöre tijtt tilförningh, med Koll, wed och annen deell, szom till Bergzbruckningh förnöden ware will, etc szå kunne wij well tro, att szå ähr, effther then Gudz wäderleck, szom man nw dagligen seer, Szå måttu likewell, effther tijdzens legenheett förewende all thin yttarste flijtt att bestyre, och schaffe thett yttarste

och beste thu kannt, hwad till Bergzbruckningen behöffwes kan, szå att framdelis icke mangell eller breck vppå wed, koll eller annen deell bliffwa motte, ehure thett lagas,

Item Att han må giffwe en march for stige koll, för thette vföre skuld.

Thett thu och begärer wette wår willie vm wij wele efftherlathe att thu giffwer en marck för en stige koll, Anseendis thette onde före, på thett the tess welwilligere före ther koll fram till bergitt etc. Szåå synes oss thett fast dyrtt wara, dogh hwartt skall man hädhan? effther sligtt oföre på färde ähr, motte man giöre hure man kan szå att kolen iw ingelunde fattis motte nw fram i Winther, szom thu well sielff tenckie hure ther vm ähr, Tu begärer wette hwad spannen aff tienden schall gelle, ther j titt fögderij, etc. Szå effther wij icke wette hure ther nw spannen går och geller, kunne wij föge annett sware ther vpå, än att hon må sälies szom gongen ähr, dogh them szom dagligen omack och arbette haffwe för wårtt och gruffwennes beste, kunne wij lijde att thom vnnes en öre eller halff bätter köp än någon annen, Ther rette tigh effther, Datum etc.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till ståthållaren i Stockholm, Botwid Larsson, m. fl., om mönstringsregister, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 41 v.

Till Botwedt Niels Pedersson och Lasse organista, at the Collationere granneligen Tu musterregister szom frå Calmarne kommo med the andre som Botwed för haffwer. Datis Gripsholm vt supra.

Wår gunst: etc. Wij förschicke edher her hooss förwardtt Niels, Botwed, och Larss, Tw Muster Register, och

en missiwe, szom Germundh Swensson oss tilschicket haffwer, Lydendis hure wåre Swenske Kneether (: hwilcke ther vdi Calmarne på någon tijdh vdi månedz peninger legatt haffwe :) mustrade och affbetaledede ähre, hwicke nw vdi årss lön äre, och hooss presterne ther kring j Smålandh vdi borgeläge förlagde etc. Szom j edher yttermere aff samme Registher vtrette kunne, Szå ähr wår willie Bottwedtt att thu och j andre, granneligen wele ransake, vm these Registher draghe vtöffwer eens med the Registher szom thu Bottwedht på samme Kneether nw en tijdh longh hollitt haffwer och elliest ransaka vm oss j tesse för:ne mustringer och betalningar skåall och rätt wederfaridtt ähr,

Jthem At Botwedt sampt the andre med thet förste skynde Hans Tomesson till K: M: hwicken redhe Otte dagher iffrå K: Ma:tt waridtt haffwer.

Wetther och szå att wij för Otte dager sedhan gåffwe Hans Tomesson förloff till Stocholm, med szå skiäll att han åther her hooss oss nw j Tisdagz ware skulle, Szå haffwe wij sedhen inthett förnummitt aff honum, icke heller wette hwadh han ther beställer, Hwarföre ähr wår willie attj skynnde honum dhäden med thett förste effther wij honum här hooss oss dagligen behöffwe, Thetta icke försumandis. Datum etc.

Gripsholm den 14 Februarii.

Till Christopher Skrifvare, att biträda Peder Skrifvare på Örby gård.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 43.

Till Christoffer Schriffwere att han gör Peder Schriffwere på Örby gård medhielph medh schriffwande och vpbarande etc. Datum Gripsholm 14 Februarij. 45.

Wår gunst etc. Szom wij förstätt haffwe Christoffer, thett wår gårdzschriffwere på Örby Peder Laurentzson för swårt falle will ther vppå gården med schriffwende och annen deell, Effther för:ne Pedher icke ännw sine bööcker och Regenskaper pro Anno etc 44 reene vtschriwwitt och giortt haffwer, Szå ähr wår willie och biudhe tigh, att thu honum vdi thette närwarendis Anno 45. medhielp giöre schaltt med schriffwande och vpbärande, hwad szom ther falle kan. Haffwendis szå well szom han ett nöge vpseende på wårtt gagn och beste, j alle motte, och att the Register och Regenskaper motte clare holles på all then deel vdi midlertijd vpbäres kan, och hwad ther vtaff vtgiffz och förtårdtt bliffwer, Ther thu tig weet att efftherrette, wed wår ogunst. Datum.

Gripsholm den 15 Februarii.

Till ståthållaren på Stockholm, Botvid Larsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 43 v.

Till Botwedt vm En lest salt szom han skall leffwere Tomes Nielsson til Örby gårdz behoff, Jtem at han skaffer huserum til någon spannemåll, szom Tomes Nielsson lather komme till Stocholm. Datis Gripsholm 15 Februarij. 45.

Wår gunst etc. Är wår willie Bottwedtt attu lather leffwerere Tomesz Nielsson till wår gårdz Örby behoff en lest saltt, Haffwe wij honum och befaledtt att han någett aff wårtt affradtt till Stocholm schall före lathe, Therföre är wår willie attu skaffer honum till samme Spannemålle huseruhm vm ther elliest någon rådth på färde wåre, Och effther wij haffwe ther monge eigne huuss aff hwilcke wij dogh ringe gagn bekomme, vtan att te förfalle och taaklöse bliffwe, wåre förthenskuld icke orådeligit att wij wåre

Landboer Fougther hwartere ett aff them öffwerantwardede, att the samme huuss täckie och förbättre måtte, och sedhen haffwe wår Spannemåll ther vdi, Thett thu vdi wijdere betenckiende szå tage schaltt etc. Datum.

Gripsholm den 15 Februarii.

Till fogden Michel Helsing om inköp af två gårdar i Dalarne, som Niels Orgelekare erbjudit sig att sälja, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 44.

Till Michel Helsingh Att han granneligen ransaker vm the Twå gårdar szom Niels Orgelekere biuder K: Ma:tt till köpz. Datum Gripsholm 15 Februarij Anno 1545.

Wår gunst. Weett Michel att thenne Niels Orgelekere haffwer tilbudit oss till köpz Twå Gårder benämpde Pedhershytten liggiendis j Henemore socken, vm hwicken thu oss tilförende någre reeser tilschriffwit haffwer, och Nyehtten liggiendis på gamble Sölffbergit j Tune socken, och begärer han för hwardere 300 marck örtuger etc. Szå effther wij icke wette vm samme gårdar äre godhe för sådane Summa peninger, eller vm han sådane rättigheett til them haffwer, att han oss thom effther Swerigis lagh hemla kan, Therföre ähr wår willie att thu skaltt lathe nämpne ther någre förstondige män vtöffwer szom kunne skatte och besee samme gårdher vm the szå mykett wårde äre, Tesligis lathe förhöre vm för:ne Orgelekere kan med laghen hemla oss samme gårdhar szom för:wit står, Thå må thu lathe för:ne Niels Orgelekere ställe och giffwe oss ther vppå welförwarede breff och bewijss Sedhan må thu well giffwe honum halff betalningen på handen, Szå lenge szom han leffwererer oss sådane breff och bewijss, ther med wij kunne belattne ware, sedhan wele wij lathe betale honum hwad tilbake ståår, Må thu sedhan

giffwe oss en godh och beskedelig vnderwijsningh hure all ting sig med samme gårdher haffwer, hure the belagne äre, med hytteströmmen och all annen lägenheett, och hwad the rentte och werde ähre, Ther wett tigh effther rette, etc.

Her haffwer och thenne Per Olsson på Copperbergit waridt och begäredtt, att wij honum Sex hundrede marck ört:r, vpå Tolff Skeppund Råkopper igen betalendis vm näst kommandis Juull, lene och vndsättie wele, Ther vpå biudher han oss i pantt Tree sine gårdher, benämpde gamblegårdh, Beckegårdh, och Nye steenhuus, liggiendis vdi för:ne Copperbergz sockn, Szå effther wij haffwe ett stoort twiffwelsmåll hure saken haffwer sig vm samme gårdher, eller vm han haffwer någon godh rett till thom, therföre kunne wij icke heller slå oss vdi någon handell med honum, för än wij här vm grund och beskeed wette kunne, Therföre må thu och förhöre tig grannerligen hure ther vm ähr, giffwendis oss seden thett tilkänne, ther wij oss efftherrette kunne. Datum etc.

Gripsholm den 15 Februarii.

Till landbofogden Hans Jönsson, om användningen af den i Enköping förvarade spannmålen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 44 v.

Till Hans Jönsson At han låther mältha then Spannemåle j Maltt szom oförderffwat är ther j Eneköpfung, Datum Gripsholm 15 Februarij Anno etc. 1550 [9: 1545].

Wår gunst etc Szom wij för någre dager, Hans, wår willie och mening tigh tilkänne gåffwe, vm wår Spannemåll, szom thu haffwer latidt till Eneköpfungh och nw vt-aff thin schriffwelse szom wij förnimme, haffwer taghit till sigh någon werma, Hwilckett oss föge behager, att thu så ringe achther wårtt gagn och besta vdi then motten,

Biude wij tig att thu ännw yttermere och bättre vpseende med samme Spannemåll haffwe schaltt, Latendis altijdh haffwe gott vpseende ther vppå att han röördtt bliffwer, Och hwar nogett aff samme affradz Korn för warma schuld icke duger att mälda, Dhå kunne wij lijde, att dhu för-yttrede honum i peninger, och en partt aff thett szom ännw offörderffwett ähr, må thu finne rådth till att latha melta j godtt maltt, Mån thett thu schriffwer att Spannen geller ther mere än Sex öre, Thett kunne wij icke tro, effther wij vdi sanningh her och förnimme, att Spannen icke annerstädz fast mere gioldher, Wij såge och gerne en partt aff samme vår Spannemåle (: hwar elliest någett bättre före bliffwa will :) måtte till Salebergit, eehwad rådth ther till finnes, vpskickatt wardha, effther ther är stoor nödh för Spannemåll, Ther wij och aller best lijke för honum bekomme kunne, Ther må thu tencke till, Wij haffwe och szå schriffwit Olaff Jonsson till, att han till samme vår Spannemåle, szom thu tijtt skickendis wardher, ett gott huuss skaffa schall, och sende tigh breffwit tilhonde, Thett thu honum oförsummeligen tilschicka wiltt, Szå må thu och skicke en thin karll tijtt vp szom samme Spannemåle sielff vtsälier, och redhe och regenskap ther före giör, Ther rette tigh effther etc. Datum.

Gripsholm den 15 Februarii.

Till bergsfogden på Salberget, Olof Jonsson, att der anskaffa ett spannemålsmagasin.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 45 v.

Till Oloff Jonsson At han skaffer et huuss-till K: Ma:tz Spannemåll szom wed salebergit för-ytres schall. Datum Gripsholm 15 Febru: 45.

Wår gunst etc. Szom wij schriffwe tig senast till Oloff, Att wij för thette onde föredtt skuld icke kunne

lathe före tijtt vp till Salebergit någon Spannemåll, Szå äre wij nw tilsinnes för then stoore nödh och trångh schuld szom ther vppe wed Salebergit ähr vppå Spannemåll, att wij wele (: så snartt thett kan bliffwe godtt före:) lathe förschicke tijtt vp någon wår Spannemåll etc. Hwarföre är wår willie att thu förschaffer tig ther vppå bergit ett godt huus ther thu kunne leggie samme Spannemåle wel förwardtt vdi. Ther rette tig effther. Datum vt supra.

Gripsholm den 15 Februarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, att antaga någre danske knektar, som hitkommit, i tjenst emot årslön.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 45 v.

Till Botwedt vm the Danske Knechter szom haffwe budit sig j tjänist med K: M: Datum Gripsholm vt supra.

Wår gunst etc. Weett Bottwedtt att these effther:ne Danske Knechter haffwe her hooss oss waridtt begärendis aff oss tjäniste Szå haffwe wij them dog inghen annen swar ther till giffwit, vthan att the till tigh drage måghe, vndfångendis aff tig wijdere beskeedh, Szå äre wij tilfrijdz att thu med samme Danske Knechter szå handler att the bliffwe ahntagne i wår tjäniste wed thett sätt och med szådane wilkor, szom skeet ähr med the andre wåre Swenske Knechter, vnder års peninger, Sedhen wele wij gerne att the till Findlandh förschickedis till then hoop ther nw ähr, effther tileffwentys will folck förnöden ware, Ther thu tig wet efftherrette, Och äre för:ne Knechers Nampn, Rasmus Juthe, Christoffer von Bogens, Christiern von Osborg, Niels von Randershussen, Simon von Holsbro, Peder Morsingh, etc. Datum vt supra.

Gripsholm den 15 Februarii.

Till densamme, att låta bygmästaren Peter Hollendere bygga en kran vid Stockholm, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 46.

Till Botwedt Att K: M: syntes gott ware att Petter Hollendere vpsette en kran ther på Stockholm hwar elliest timber noog förhonden wåre. Datum Gripsholm vt supra.

Wår gunst etc. Wij schriffwe tigh till j sidzstens Bottwedt wår meningh vm thenne Petther Hollendere att wij gerne med lempe wilde haffwe honum her iffrå Slotthet och ått Stocholm etc Szå haffwe wij nw sedhen be- tencktt saken wijdere, att hwar szå mögeligit wåre och förhonden till timber, Dhå syntes oss icke heller onyttigt ware att en szådane kran motte vpbygdh bliffwa, Ther för:ne Petter Hollendere meener sig haffwe godtt förståndh vppå, Tesligiste berömmet sikh och thenne Petther Hollendere sikh gott förstondh haffwe att vpsättie en godh Pinck, then wij och wel behoff hadhe, hwar mögeligit wåre att ther kunne en vpsatt bliffwe, Han taler och vm att han sådane redzskap, szom then wandttmakere till sitt arbethe behöffwer, och well göre kan, hwar tigh nw synes, att han oss vdi tesse för:ne stycker någett proffijt giöre kunde, Dhå wåre wij tilfrijdz att thu lothe honum komme till arbetes Och efftherlather honum Kosten ther på Slotthet, elliest icke. Ther rette tigh effther, Datum vt supra.

Gripsholm den 17 Februarii.

Till befallningsmännen och fogdarne i hela Finland, att på alla slott och kungsgårdar anskaffa bågar, pilar och spjut, för att kunna beväpna allmogen i händelse af fiendtligt anfall.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 46 v.

Till Isach Nielsson Att han lather giöre ther på slotthet 1000 spetzer och ther till vddar och någre t:r pijll med. Datum Gripsholm 17 Februarij.

Wår gunst etc. Effther wij förstått haffwe Jsaack både aff Her Erick Flemmingz schriffwelse och flere godhe mändz vnderrettilse, Att altijdh j förtijden en plägsedtt waridtt haffwer, för the Rydzsers oförwarende infall schuldh att vppå alle Cronones slott och gårdher ther j Findlandh, en merckelig förråd befanttz med werier, szom äre Boghar, Pijlar och spettzar, Harnisk och andre slijke werier, Landit till hielp och vndsättningh, hwar någett hastiggt eller oförseende öffwerfall aff the Rydzer ther in på Landett skedde, Och vppå thett att än häden effther them någon merckelig vndsättningh giöres kunde, Att man motte taghe ändhå the yngste och starckeste aff Almogan till hielp och få them tesse wärier j hendher, giörendis ändog fienderne affbruk och nidherlaggh effther then beste lägenheett och ämpne szom på färde ware kunde, Hwilcke wärier dogh fast meste deelen eller till effwentys alle j then omilde gamble Konung Christierns ochristelige regementz tijdh förkompne och borttagne ähre, Szå tyckes oss icke orådeligit ware, att man än nw någett ther till tenckte, samme Landzende till tröst och vndsättningh enär aff nödenne ware kunde, Effther ther eendels någon rådth till folck stodhe, ändogh the sielffwe inge wärier haffwe, Therefore ähr wår willie att thu ther vdi thin befalningh szom

och alle the andre wåre Fougther och Befalning[z]män hwar j sin stäadh schule giöre late Ett tusendh spettzer och ther till vdder, Tesligiste att lathe slå och stijcke Twå eller Tre tunnor pijll, hwilcke werier man altiðh j för-rådñ wed Slotthen och gårderne förwaredede haffwe kunne, och när vmträngde, vtsöcke the skickeligste eblandh Almoghen, och vtskifte samme wärier eblandtt them, szå motte the iw någett ther med heskaffe, Och hwar samme spettzer icke aff asketrää alle giorde bliffwe kunne, Szå må the well giorde bliffwa aff fure och annett trä hwadh best j empnen wåre, Hwar wij och förnimme att thu till sådane pijler och spettzudder Iern behöffwendis wardher, thå må thu j Wår schriffwe ther effther till Stocholm, thå willie wij tigh ther till någre faatt öffwerskicke lathe szå mykett ther till aff nödenne ware kan, Ther vdinnan måttu förtencktt ware,

Vm then kostgård till the Rydzske senningebudh.

Ithem Är och wår willie att thu lather ther aff thin befalning en passelig kostgårdh vtgiöres, till thett Rydzske Sendebudz behoff, szom nw vdi Borgo vppeholles. Hwilckett och ske skall vt aff Kummagårdz län, och flere szom icke här till någett till för:ne Rydzserz vnderholdningh vtgiordtt haffwe, Ther rette tigh effther Datum aff wårtt slott etc.

Samme meening till alle K: M:ttz Befalningzmen öffwer hele Findlandh etc både på Slott och gårdher. Datis vt supra etc.

Gripsholm den 17 Februarii.

Till storfursten af Ryssland, klagomål öfver de ryska sändebudens otillbörliga och fiendtliga uppförande, Ryssars infall öfver gränsen med rof, mord och brand, samt förslag till nytt möte mellan svenska och ryska ombud vid gränsen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 47 v.

Till Stoorförsten vdi Rydzland vm then otillbörlige handel szom hans sennengebudh här j Rijket haftt hadhe Datis Gripzholm 17 Februarij Anno etc 1545.

Wår wenlige och kerlige helsen, Och hwad mere kiårtt och gott vdi wår machtt och förmogenheett ähr, tilförende, Stormechtigste Högborne Förste och Käre Nåbo, Såszom E: Kerlighet nw för någon kortt tijdh sine Sendebudh hijtt in till oss iffrå Stadtholleren på stoore Nogårdh afferdigett haffwe, med någre wärff, vm the beswerninger, szom wedh bäggis wåre Rijgers grentzer schole sigh tildragett haffwe, The samme E: K: sändebudtt wij på E: K: wegna, och E: K: till äre, nådeligen och på thet aller ärligste vndfångit och förhördtt haffwe, Och ändogh wij emott theris förewände beswärningar (: hwicke dogh E: K: tilleffwentys aff någre mykett annars än the j grunden äre föregiffwes kunne :) emott wåre fatige Vndersåther szom ther wed grentzen boo, hwicke dogh fast större tilbörligare och rettfärdigere klagemåll förewende haffwe, För then orsack, att E: K: befalningzmän Baijorer och Vndersåther szå stoortt öffwerwoldh med Roff, Mordh, Brandh och andre otillbörlige handlinger, wåre fatige Vndersåther bewijse, j thett the wårtt Landh wed Grentzen fast ödhe leggie, och bortt före bådhe folckett och theris godz och ägher, Szå haffwe wij strax och ther emott, wåre beswäringer E: K:tz Sendebudtt kortteligen föreholle

latidtt, Och vppå thett frijd rolighett och gott Naborschap måtte behollidt bliffwa, gerne seedtt att sådane brijsther vdi theris närwarelse motte affhandedtt och lagligen ått-skilde bliffwa, på thett wåre Vndersåther effther thenne tijdh, aff K: K:tz befallningzmän och Bajjorer, med sådant Roff offwerwoldh och otilbörlig handell motte förshonede bliffwe, Szå haffwer E: K:tz Sendebudh latidh sikh höre, att the ther vppå ingen befallningh hadhe, eij heller sådane brijsther att affskaffe sig i någon motte vnderstå wilde, Och förthenskuld wiste wij ingen nämbre tilbörligere eller Christeligare wägh vthan szom wij Edher Kärligheett med samme E: sendebudh tilschriffwe, vdi szå måtte, att E: K: wilde oss förstå latha, när Edhres lägligheether j nästkommende Sommer szå wåre, Att i Edhre Sendebudh till grentzen kunne förshicka, Dhå wilde wij och afferdige wåre Sendebudh ther hädhen att förhöre alle saker och them wenligen eller lagligen förlijke, och affskaffe, Wij hadhe oss och well förseedtt, Effther wij oss icke stoortt högre haffwe tilbiudhe kunnitt och rett tilbörligit ähr, att E: K:tz Sendebudh med thett samme beskeedh tillfrijdz ware schulle, Szom wij inthet twiffle E: K: med sådane wår giffne swar aldelis tilfrijdz ware skall, Dog haffwe för:de E: K:tz Sendebudh ther emott j wårtt egitt landh och Rijke, oss endels vndsagtt och med många onyttige ordh och gerninger sig höre och förmercke latidh, Och synnerligen haffwe the vpsagtt frijdhen, och andre otilbörlige wäge trachthet, Hwicke E: K: (: effther wårtt betenckiende, till thett mindzste them befaledtt haffwer :) anseendis Korskysningh och the frijdzbreff ther vppå giorde och gångne ähre, szom och ingen Legaatt med rette borde att giöre, Och hwar wij E: K: j then måtten icke förshonedtt haffde, och edher till ähre sådant tilbake latidtt, Hadhe wij well effther tilbörligheett wettedtt oss emott them att skjicka, och haffwe förthenskuld inthet twiffwell, effther sådant icke effther E: K:tz befallningh vt-

öfwer theris befalning oss aff them wedherfaridtt ähr, Att E: K: wardher them icke alleneste her vdinnan vnderwijsa latha, vthan oss och så förståndige, hwad tijd nw i nestkommende Sommer Edher lägligheett ähr, sine fulmectige sendebudh till Grentzen att förschicka, Szå wele wij och samme tijdh wåre ther hedhen afferdige, alle saker effther wår förre schriffwelses inholdtt wänligen eller lagligen på bäggie sijdher förlijke, och tilende komme lathe, Szå att E: K: på wåre sijdhe icke annett befinne schole, vthan hwad szom tilbörigit och rett ähr, Kors-kyszningen och fredzbreffwen lichemätigh, szåsom wij och så på E: K:tz sijdhe oss tesligiste försee wele, Och att E: K: wardher (: szom wij och giortt haffwe :) edhre Befalningzmen och Vndersåther alffwarligen biudhe och befale lathe, att the iffrå sådane öfwerdådige mordh, Roff, Brandh och wår Landzendes förödningh, igen wende och affstå wele, vppå thett fredh och godh Naborskafft beständelige bliffwe och beholles, och Fredzbreffwen fulgiorde bliffwa kunne, Hwilcket wij oss aldelis till E: K: försee wele, och förwäntte oss her vppå E: K:tz swar, Datum på wårtt kongelige slott Gripzholm etc.

Gripzholm den 17 Februarii.

Till hr Erik Fleming och ståthållaren på Viborg, Niels Grabbe, om förhållandena till Ryssland.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 49 v.

Swar till H: Erich Flemming belangendes vn then Rydzske handelen Datis Gripzholm 17 Februarij Anno etc. 1545.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe fått Edhers schriffwelse, kære her Erick, vdi hwicke j så well szom Grabben vdi sitt breff, fast beclage then vndsäielse puckerij och annen oskickelig handell szom the Rydzske Sende-

budh ther j Findlandh nw bedriffwit haffwe, szom the och icke stoortt minne för än the hädhen droghe, här hooss oss onyttige nogh wåre, Och att Grabben för then orsaak schuldh haffwer latidtt anholde samme Rydzske Sendebudh och latid them liggiendis bliffwe på Borgo gårdh etc. Hwickett oss icke obehageligit ähr, all then stundh thett amechtiga selskap, med slijgtt onyttterij haffwe sigh förmercke latidh, och man slijke practiker, szom bådhe edhers och hans schriffwelse förmedle, aff Rydzland förnam, Thet wij och tilförende eendels wel betenckte, och förthenskuld lothe wij strax wår meeningh till edher gode män j Findlandh schriffteligen ther vm vtgå, Szom wij och ännw för gott och rådeligit ahnsee, att hwarcken Sendebudhen, eller någre aff theris tiänere, städies ther aff Landett, för än man yttermere förhörer och förnimmer hwad ther aff bliffwe will, och hwardtt häden thet gelder med then hoop folck szom j Någårdh försambladt war, eller vm thett någett vppå sigh haffwer, att Konungen j Påländh någett med Rydzserne wed thette pass bestelle haffwe schulle, Oss förvndrar och icke lithet att Niels Grabbe samme Sendebudh, vtöffwer wår schrifftelige förmaningh, szå starcke tijtt in j Landet stadde, och lott sigh prediche j troen, att the på inthett annett, än allt gott, skulle kompne ware, Och att inge Sendebudh för them haffwe szå ståndtlige waridtt hijtt in schickede, szom tesse ware schulle, Hwilckett icke annett [än] ijdell bedrugh och skalcheether war, szom man nw well förnummit hafwer, Szå hade han well mått annerlunde betenckett saken och ytthermere försportt sigh, för än han them szå starcke instadde, oss och wåre fatige Vndersåther till ingen ringe tunge, Szå haffwe wij nw schriffwit Stoorförsten till, beclagendis vm szådane theris puckerij, och oskickelige handlinger, och schicke breffwet Grabben tilhonde, att han skicker en godh karll vdi Postwijss med samme breff in j Rydzlandh till Stoorförsten,

och förfordrar oss swar med thet förste tilbake igen vm thett så mögeligit ware kunde,

J giffwe och i edher schriffwelse tilkänne her Erick, menendis att hwar wij kunne bliffwe samme Ryssers öfverfald thenne Winther förvthan, dhå tarffwer man icke befructe, att the giöre någett ahnfald in j then Landzenden vm Szommertijdh, Ähr och eder meningh att thenne handell emellan the Rysser och oss lycktes näppligen någon tijdh, med mindre thett skeer genom spetzvdden, med flere och wijdere ordh och meningher szom icke förnöden ähr att repetera etc. Szå att wij förmercke well att j Grabben och flere i then Landzenden tileffwentys well tilfrijdz wåre, att wij toghe någon fegde före med samme Rysser, Endog wij ther hoosz hwarcken aff edher Niels Grabbe eller andre j then Landzenden någre the beständige råd h ansläge eller lägenheter ännw höre eller förmercke ther aff wij någon beskedelig grundh eller vnderwijsninger haffwe kunne, hure eller med hwad lempe sådant företages schulle, och saken med schickeligheett driffwes, att man thervtöffwer tilleffwentys icke mere scham och skadha, än någon fromme inleggie motte, szom tilförende ty wer skeedtt ähr, Wij schole och troo att j godhe män j then Landzenden wette så lijthen legenheett j Ryslandh, ändog j tileffwentys well lathe edher tyckie någett wette aff saken, Förty när j och the andre wele besinne saken rett, dhå finnes i sanningh att then them fienteligh angriper will, eller sig vnderståår, hooss them någett manligit beskafe, skall till minste ware, Trettije eller Fyretije Tusende starck, elliest ähr befructendis ther föge vttrettes will, Nu wilde wij gerne wette aff edher, och the andre, hwar man en sådane hoop Krijgzfolck öfverkomme motte, genom hwicke sådan dråpelig fegde bestyres schulle, Dhet j tilleffwentys meene, att man Tydzktt Krijgzfolck ther till bruka schulle, så will thett icke heller ware oss lägeligit, förty thett ähr nw ett annett

wäsende med thett Tyske Krijzfolck, än i gammell tijdh waridtt haffwer, effther the sökie stoortt inthett annett, ther the tiäne, vthan hure the kunna rijckta sig sielffwe, och platt vtarme herrer och furster, Städher och Ständher, med många sielsinde och nyspåfundne practicher, och ohörde Finantzer, Szå att hwarcken Keijseren, Konungen j Franckerijke, eller någre andre Tydzske herrer, eller furster, them gerne brnke wele, etc. Thett j godhe Finner och mene eller förtröste edher ther vpå, att vår egin nation, the Dalekarler, Helsingher och Smälendinger, sådant vtrette schulle, Szå ähr på them i then måtten icke stortt mykett lithande, Effther thy j wette och well sielff, hure theris wäsendh ähr, The gåå well vtt ett schoff, män när matsäcken giörs thoom, thå förlöpe the ehure stoor nödh och trongh på färde ähr, Wij kunne och tenckie att i godhe män i Findlandh wette icke heller anners, än att wij haffwe godh rådih till att Krijge och haffwe alle Kijstorna fulle, Hwickett dogh fast annerlunde finnes, effther wij szå föge sächerheett sedhen wij först till Rijgesens Regemente komme, och till thenne tijdh nutidt haffwe, Förty när vt-lenske Fiender icke haffwe legatt oss opå halssen dhå haffwe wij hafft desmere skaffa her inrikkis, med the monge och förrädttlige vproor och twedrecter aff wåre egne Vndersåther, hwicken inbyrdes Twedrectt oss fast större skada giortt, och mere förswecktt haffwer, än wij aff the vt-lenske Fiendher någon tijdh hafft haffwe, och synnerligen aff thett sidzste förmaledidede Smälendzske förräderij, Thett wij än nw icke förwunnitt haffwe, eller j long tijdh förwinne kunne, Förty wij på samme vproor mäst allt thet wij vdi mong år tillsammans dragit, bekosthet haffwe, Ja thett nogh bewijseligit ähr, vtöffwer the Otte eller Tije reeser hundrede Tusende march. Och förthenskuld äre wij fast förkrijgede, att wij icke well betröste, oss företage någon fegde, anthen med the Rysser, eller andre, hwar wij them någerlunde förvthann ware kunne, Och

vm wij än fast wilde eller kunde sligtt företage, så wette j gode män som j then Landzenden byggie och boo, oss så lithen lägenheett tröst eller vndsättningh ther till, eller hwar thett tagis skall, szom Krijgett med vppeholles will, Jnthett wele j inthett wele heller andre hielpe ther till, inthett folckett haffwe j ther j Landett, effther szom j sielffwe nw schriffwe, att ther näppligen så mykett folck wara schall, att man kan tage moott Ett Tusende man medh, eller sedhen emott en större macht vthan wele skiuffwe all byrden, vmsorgen och bekostningen in på oss, lijche szom wij för wår person kunde, förmätte, eller plictig wåre, alttsamens allene drage, Thett oss dogh omögeligit ware will, Szå ähr och well tilbetenckiendis, att wij och thetta Rijke stå ännw så gott szom ofördragne med the Lybske, och Städherna, Förnimme och så myket sielsindtt wäsende aff wåre granner the Danske, Szå att man föge tilförlatt till them haffwe kan, vthan fast snararne all skalcheett och thett szom föge dugher,

Szå berörer och Niels Grabbe, att vm wij endeligen wilde j Szommer haffwe saken för händher med the Rysser dhå skulle wij schicke wåre skip, Galleer och Båthar in ått Nyen och skaffe oss fettalie, vm wij kunde få the Tw slott in ther med the motte bespijsede bliffwe etc. Szå vndrar oss fast att sådane lamme anslag föregiffwes Effther thett ähr dogh icke annett än Kinderspell, j haffwe och wel hört hwicken ström offwan för thenne Nyen faller, att icke well mögeligit ähr, någre Galleer eller annen skijp, ther vp egenom komme, Szå wette j hure tilgick j Her Swantes tijdh, när wij Swenske lothe oss och så anföre, att tage the Slott Narffwen och Nöteborgh in, Rijkett till så föge fromme, effther att ingen på thett sijdzste betröstedes sikh bliffwa på samme slott, vthan nödgades förlöpe thom, och lathe fienderne tage thom in igen, szom och skedde, att the genom sådane orsaker bliffwe vpweckte till att drage med wellig macht åther hijtt in j

Findland igen och öfwer huffwedh skinnade, brende, och förderffwede Findland nästhan j grunden, Szådane fordell hadhe man then tijd aff Krijgett, Kan och skee att ther man nw gåffwe them orsaak, med mindre man tess bätter ther till skickatt och rust wåre, att man hadhe ther så föge fordell opå, Tesse och andre slike saker schulle man j hugkomme och well betenckie enden för än till slijk handell rådis, män wij kunne well tencke, en partt wåre well tilfrijdz, att szådantt företogis, män när thett schulle gielde j jlherdningen, thå schulle the fast snarerne drage rompen tilbake, än lathe sig finne ther någett heettbrende, Effther en partt wilde dhå vrsake sig med ålderdommen, en partt med oförståndett, och andre slijke skottzmåll, Thet dog Krijgett föge förfordre wilde eller kunde,

J lathe och forstå, Her Erich, att för szådane farlige leglighether schuldh, haffwe j Dubbelt högre än här till skeedtt åhr, edher till landh och wattn förstärcktt, förtrösten dis oss tesligiste att the andre godhe män, aff then Findzske Adelen, wele sig och [j] like motte, wellwilligen och wederrede befinne lathe, etc. Szå wåre well gott och rådeligit, att sådantt med gerningerne szå well som med orden, måtte fulgiortt bliffwe, Dog synes oss att ther vm än nw szå föge beståttt åhr, effther then menige Adels machtt j then Landzenden (: som j sielffwe schriffwe :) icke mere än till Ottetije en gerust, och Ottetije fyre till foott, förslagne och vpschriffne ähre, förvthan wåre egne befalningzmän och Fougther, Med hwilcken Summa oss synes ringe ting vtrettas kan hwar vm tränger, Szå råde och förmane wij edher att j än nw förhandle medh menige Frelsidt j then Landzenden, att the förstercke sig yttermere, och tage saken annerlunde före, ähn här till skeedtt åhr, eller åhr tilbefructendis the drickett sielffwe en dag ilde vtt, J wele och icke alleneste j then måtten handle med Frälsidtt, vthan tesligiste med Prestherne vdi then Landzenden, szom dog störste parten j stoore vpbördher sittie, och haffwe till-

effwentys iw så godh rådth ther till szom en partt aff thett fatige Frelse, effther the wele szå gerne niuthe fredh och roligheet szom annedtt folek, och måtte man icke heller förmökett see egenom fingeren med them eller schone them i then motten, för then Helge Kyrckes frijheter schuldh förthy the måge iw så well hielpe till med theris egedeler att affwerie Rijgesens schada och förderff, szom andre, och icke altijd församble rijkedommer till theris Horeklepper szom j then Landzenden och annerstädz mykett ske pläger,

Sammelunde må j och handle med the Köpstadzmän och andre, att hwar tenckte till j sin stadh att förstercke sigh effther machten och empnene, att ware wederrede, enär behoff giörs, szom aller störste macht vpå ligger.

Dhett j och lathe förstå, att ther j Landet en ringe tilförlatt till the bönder till någett Krijgzbruk, Thett oss well troligit ware schall, effther the inge wärier haffwe, menendis förthenskuld rådeligit ware att wij ther j Findland på hwartt wåre Slott och gårdher wilde giöre lathe wed pass 1000 spettzer, och lathe ther till slå någre tunnor pijll till förrådth, hwar nöden szå kraffde att man schulle rope Bonden till hielp, hwilcken meningh oss icke obehageligen ähr, och haffwe nw ther vm latidh schriffwe Foughtherne till att thett szå bestältt bliffwe schall och sende wij edher breffwen tilhonde etc.

J begäre och her Erich att wij tijdt till edher Twå Höffwitzmän, med Twå Fenicker och Twå Fennickedragere skicka wilde, med en rothe gamble Knechther, och en Höffwidzman, szom thett andre selskap ther ähre styre och regere wiste Hwicken mening och well dugha kunde, kan och sådantt well bestyrтт bliffwe, hwar ther egenom någett synnerligit vtrettes motte, Dog synes oss för wår Person att sådane pråll, med månge Fennicker, Fennickedragere och Höffwitzmän will föge med vtrettes eller tiåne till saken effther then Landzendens läglighether eller

then machtt ther förhonden ähr, icke någon fel[t]slagtt (: ther sådane pråll till tiäner, tillathe will, Eller att man förvthan tess större fordell, giffwer sig j någon mangli[n]g med Fienderne opå sletterne, vthan effther vårt betenckiende, synes oss lichare ware, hwar szå förnöden wåre, att then Konst szom the Smålenningar, nw j thette förlidne vpror, emott vårt folck fast brukede, motte och ther brukatt bliffwe, vdi szå måtte, att man schickede then machtt man hadhe j skogerne på Stijger, wäger, och trängzell, ther man tencke eller förkundskapa kunne, theris hoop framdrage schulle eller wille, och fölgie them szå till Bastughu, och sticke them fulle med lodtt och pijll, thett ytterste och beste legligit wåre, Tesligis att driffwe booskapen vndan Fienderne, och borttföre lathe all fettalien, Szå att the medh Hungerbijssen måtte och någett slagne bliffwe, Tesse och andre sliche anslager, szom oss inthett twiffler the Smålendinger ther ähre, well wette hure thett tilgå plägede, motte man och tenckie till att bruke,

Dhett i och mene att wij förordne wille Öffwerster, Höffwitzmän, Rittmestare then szom rennefennicken före schall och andre nödtorfftige ämbetther för thett ringe folck ther förhonden ähr, Szå vndrar oss att i allt sådantt wele hengie oss på, J och the andre godhe män ther j Landhet ähre, måge sielffwe ware ther förtenckte vdi, effther i känne best hwar annen inbyrdis och wette hwicke the ähre szom wägher, stijgher och all annen then Landzendens legenheetther wette och till slike embetther best schickelige ähre, och skiuffwer icke allt szådantt in på oss, szom edher gammel sedwane mest ware plägher, Förty oss will omöieligit ware allt sådantt bestyre, Szom wij och för wår persone bekenne oss then Landzendens Kundskap och legenheett till thett mindste wette, dog synes oss och Her Erich att the szom till Höffwitzmän, Rittmesthere och andre slike nödtorfftige embetther brukes och best tiäne schole, motte ware the szom till pricke then Landzendens

legligheether, och alle stijger, Wagher, Skog, berg och mosser wette, och inge andre, och the samme schulle mere att rette vdi saken än någre andre, szom icke szå kunnuge ähre, her vm måge j med andre godhe män förtenckte ware, Dett j Her Erich och the andre gode män aff frelsidtt mene wij eller wåre Foughther på wåre wegna, thom och theris folck med prowiantt, Krutt och lodtt hwar saken till någon fegde komma will oppeholle schole, Szå giffwe wij edher her med tilkenne, att wij wette ther ingen godh rådth till ähre icke heller plictuge sådantt vppeholle, effther j well wette, att hwar bör holle sitt folck j marcken med werier, och andre nödtorffther, ther med the sig för fienderna försware schole, effther thett will falle oss tungtt nogh bespise wårtt egiett Krijgzfolck och slotten ther j Landett medh sådane nödtorffther, Dherföre måge j och the sielffwe wette edher her effther rette, och edher sådane nödtorffther vdi tijdh och thime skaffe och försörgie, på oss eller wåre Foughther haffwe j vdi then måtten ingen lijtt sättie, Befalendis edher her med Gudh. Datis vt supra etc.

Samme mening till Niels Grabbe innehollendis K: Ma:tz nådige anslag huru man best sig emot the Rysser handle skal vm the elliest någet anfall in till Findlan[d] giöre wille vdi hwilcket thenne efftherschiffne zedell låg innelucht.

Wij wilde och gerne wette Niels vm thu eller andre ther wed Grentzen wette någon beskedelig grundh eller rettilse, hure och hwad lägligheett ther inne j Ryslandh ähr och synnerligen emellen wår grentze och Narfwen och sedhan in till Nogårdh, hwad heller Landet ähr slätt eller med skoog, bergh, moszer eller Daler bemengtt, hwickett thu ännw fljteligen bespörie och oss sedhan tilkenne giffwe wiltt, Thetta ingelunde försumendis etc. Datum vt in literis.

Gripsholm den 17 Februarii.

Till Mårten Mynteskrifvare, om uppbörden af silfret.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 54 v.

Till Morten Mynteschriffwere at then Adrian Gulschejdere skall leffwere iffrå sig thet söloff j små stycker Datum Gripsholm 17 februarij. 1545.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Morten att Adrian Gulschejdere icke will gerne leffwerere thett skedesöloff iffrå sigh j Garnalier, vthan i store stycker, ther effther ingen wiss proba anammes kan etc haffwe wij nw förthenschuld latidh schriffwa honum till att han samme söloff vdi Garnalier (:szom han thett vpburidtt haffwer :) och icke j store stycker leffwerere schall, och sende tig her med breffwett tilhonde, thett thu honum antwarda skal, må thu och wara förtencktt vdi att same söloff szå vpburit bliffwer oss till tess beskedeligere och betther rede och regenschap, Ther rette tig effter. Datum.

Gripsholm den 18 Februarii.

Till Lars Organista och Rasmus Nielsson, att lemna konungen underrättelse om myntningen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 55.

Till Larens Orgelekere och Rasmus Nielsson at the giffwe K: M:tt tilkenne hure med then giutning och smeltning szom ther nu haffz förhender handles, Datum Gripsholm 18 Februarij.

Wår gunst etc. Oss förvndrar Larentz och Rasmus hwarföre j oss platt inthett tilkenne giffwe, hure thett sig haffwer med then giuttningh j nw för händher haffwe, eller hwad edher ther medh lijdhher, effther j nw eendels

lenge ther vppå hollidt haffwe, Wij hade well waridtt tilfrijdz att j till samme giuttningh nogett mindre söloff tagit hadhe, och tillförrende iffrå eder thett giortt, Therföre ähr vår willie att j oförsumeligen med thette wårtt budh oss tillkenne giffwe schole, hure all lägenheett sig haffwer med samme giuttningh och när hon tilende schall ferdig giortt bliffwe, ther effther wij oss skicke kunne, Ther tagher ingen försumelse före, Datum aff wårtt slott Gripzholm etc.

Gripsholm den 18 Februarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, att gifva Långe Bengt och Rasmus Skåning befäl öfver knektarne.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 55 v.

Till Botwedt Att han anamer tesse Twå knechter vnder Fenicken som ähre Longe Benckt och Rasmus Skoning. Datis vt supra.

Vår gunst etc. Weett Bottwedt att tesse våre tiänere Longe Bengtt och Rasmus Schoningh ähre vp iffrå Kalmarne kompne, hwilcke med sig vpförde thett Musther registher szom wij tigh och Cammerrådhet för någre dagher sedhen tilhonde schickede, och haffwe the hafftt ther befalningh öffwer Knechterna, hwicke oss och icke synes odugelige eller oskickelige ware att haffwe befell vndher(!) Knechterne. Förthenskuld må thu them och ther vndher Fenicken lathendis them niuthe then fordell szom the andre befalningzmän haffwe, Wij schole och troo att the till Fougther tiänelige ware schole, vm man them ther till bruke wille, Ther vdinnan thu och Cammerrådhet förtenckte ware wille, hwar szom Fougther fattes. Datum Gripzholm etc.

Gripsholm den 18 Februarii.

Öppet bref för fogden i Sunnerbo, Anders Marbo, på frälsefrihet å sin gård Gefwersbo, i Gällstads s:n, Kinds härad, Västergötland.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 55 v.

Opett breff för Anders Marbo at han må niute Frelse på en skattegårdh benämpt Geffwersbo Datis Gripsholm vt supra.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit at wij aff synnerlige gunst och nåde haffwe vndtt och giffwit szom wij och nw med thette wårtt opne breff vnne och giffwe, thenne wår tro tjänere Anders Marbo, wår Fougthe vdi Synnerbo frijheett och frelse på en wår och Cronones schattegårdh liggiendis j Westhergötlandh vdi Kindh och i Gelstada prestegeldh Benempd Geffwersboo, szå att han samme gårdh för wår och Cronones skatt och andre årlige vtskyller frij och frelz niuthe och beholle må och schall, Anseendis then hulle och tro tjäniste för:ne Anders Marbo oss och wårtt Rijke Swerige her till dagz bewijst och giortt haffwer och än yttermere her effther bewijse och giöre må och schall, och effther att han her för oss haffwer berette latidtt atth han till samme gårdh lagligen schall kommen ware, Hwarföre biudhe wij wåre Fougther och Embitzmän att the icke i någon måtte giöre förschiffne Anders Marbo, szå lenge wij honum thenne frijheett gunsteligen vnne och efftherlathe, her emott hindher plattz eller förfongh, szom the wele giöre thett oss liufft åhr, Ther hwar och en sig efftherrette will, Datum.

Gripsholm den 18 Februarii.

Qvittobref för densamme på 1544 års uppbörd af Sunnerbo härad.

Efter samtidig afskrift i k. Kammar-Archivet, »Smålands Handlingar» f. 1544, n:o 3 b.

Wij Gustaff medt gudz Nåde Swerigis, Giöttis och Wendis etc Konnung Giöre witterligitt att thenne vår Fougte och Tiennere Anders marbo haffuer giortt oss Rekenschap för then Befalningh szom han aff Ossz hafft haffuer vdj Szönnorbo Herade Anno etc 1544: Hwilken Rekenschap szeg szå förluppen är, att Hans vpbörd är Försth Penninger effther Årliga rentan — 251 marck dansca 10 skelinger Item för sålde partzeler Penninger — 2137 marck dansca 10 sk:r 2 huiter Item Saköris och Stedzelöris penninger — 764 marck dansca Jtem aff Jens bruun Fougta fodringzpenninger — 266 march dansca 10 sk:r 2 huiter Summa vpborna Penninger Anno etc 1544 Löper Trijtuszandh Firehundrett Nitton marck dansca fempton sk:r en Hwitt Therutaff är giffuitt för 3 Ottinger Körnekruitt, for hwar Ottingh fem marck dansca fem skelinger en Huitt Lössa Penninger 16 march dansca, Szå är jgenn till Anders Marbos egen vtgiffit och Leffuereringh Penninger Trijtuszandh Firehundratt tre marck dansca trettan skellinger en huitt Vpbörd på Szölff, Jtem Konungz, Bischopz och Stedzelöris Szölff — Otta Lödige marck halff sziette lodh, Vpbörd på Körnekruitt, Jtem är köpt för penninger körnekruitt, Tre Ottinger, Summa vpå the Partzeler som Anders marbo vpburitt haffuer vpå förscriffne åår, Löper först Penninger — 3403 marck dansca 13 sk:r j huitth, Sölff — 8 lödige m f 5 $\frac{1}{2}$ lodth, Körnekruitt — 3 ottinger etc Her effter fölger Anders marboes vtgiffit och Leffwerering: Först 1663 m f 2 öre 7 $\frac{1}{2}$ denningar Vthgiffit på penninger Jtem haffuer han annamedt oppå

Otte hester, till sziu hela års lönn, medt vinterfodringen och hielp oppå 4 hesfer Teszligest for szitt och Swenne-
ners Borgklede Löper vtgiffne Penningar — 768 marck
dansca Jtem haffuer han giffuitt tio knechter theris hele
års lön och Borgklede, Penningar — 250 marck dansca
Jtem är giffuit vdj Tärepenningar medt breff 10 marck
dansca Teszligest för en hest szom vår szmåszwend Benempd
Erich Henrickszon redh nedt til Danmark Penningar —
16 marck dansca, Summa vpå the penningar han selff
vtgiffuitt haffuer Löper — 1404 marc dansca, Vtgiffit på
Krut, Jtem haffuer han giffuitt 10 wåre knechter Körne-
krutt en halff ottingh Jtem än haffuer Anders Marbo
leffwereritt vdi wårtt Konglige Renttecammar på Stocholms
Slott (Ther oppå vår tieneris Moens Jönszons Quitencia
datum 24 Januarij Anno etc 1545) aff then företie fire
årsz årlige rentta: Penningar — 2359 $\frac{1}{2}$ marck dansca 2
öre 18 denningar Hwitt Szölff 8 Lödige marck 5 $\frac{1}{2}$ lott
Summa vpå the partzeler vtgiffwit och Leffwereritt haffuer
Anno 44: Löper Penningar — 3403 march dansca 13
sk:r j huith, Sölff 8 lödige m f 5 $\frac{1}{2}$ lott, körnekrutt
— $\frac{1}{2}$ ottingh Til ytermere visze oc föruarigh att hans
Rekenschap szeg szå forlupen är late wij trycke wårtt Se-
cret her neden vnder vår Quitencia och medt egen handt
vnderscreffuen datum 18 februarij Anno 45

Gripsholm den 18 Februarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 56.

Till Botwedt Swar At K: Ma:tt welbehager then
handell han vmschriffwer som han haffwer handlet
med Hans Amesés Datis Gripsholm vt supra.

Wår gunst etc. Szom thu giffwer tilkenne, Bott-
wedtt, hure thu vm Hans Amesés wäsende handlett haff-

wer, etc. Szå behager oss thett well, och ähre tillfrijdz att thu szå förhandler j then måtten på wårtt gagn och beste, szom titt breff inneholler, etc.

Vm then Galleijde Botwed lather vpsettie.

Thett thu haffwer latidt vpsättie then Galleijde effther thet fansuun, wij föregiffwitt haffwe, behager oss well, såge och gerne att samme Galleijde måtte szå bygd och ordnett bliffwe, szom wij Oleff Rodzkarll tilförende vnderwijst haffwe, och synnerligen med starcke Betingzbalker, fram vpå, på thet man kunde ridhe j tess större wågh medh henne, och mere skytt ther vpå bruka, Tesligiste back till ther köien ware pläggher att man och med starcke twärbelcker förware wilde, på thett at man och szå well ackther som före j skipet tess flere och skarpere skytt än man pläggher bruka kunde, Köijen motte man och well ordne mitt j skipett och icke mykitt stoor, Oss syntes och icke heller olijcktt ware att någre aff the stoore Galleer måtte och szå ordnade bliffwe, Ther vm haffwe wij och tilförende handlett med skeper Oleff Rodzkarll må thu och wijdhere berådsla med honum och flere szom ther vpå förståndtt haffwa, hure thett best skickes schall etc.

Att han lather pynte någre smucke huus både på slottet och j Staden etc.

Dhett thu och haffwer annerlunde latidtt pynte then Bakerestugu och the ruum vpe j Tre Croner, ärh oss behageligt, See och gerne hwad ther mere förnöden wåre och förbettringh behöffde, att ther och tiltäncktt bliffwer, Wij hade och gerne någre godhe huus både på Slotthet och j Stadhen, ther man kunde en hoop Spannemåle welförwardtt vdi haffwe, till hwickett och tiltänckes schall, Thett huus thu på wåre wegna becommett haffwer aff then Salebergz hustru, äre wij tillfrijdz att thu tagher in, och haffwer ther tijtt tingest vdi, till tess wij sielfwe

thett ene reese beseett haffwe, sedhen wele wij wette tig wijdere swar och beskeedtt på thin begeren vm samme huusz.

Jthem vm wantemakeren at [han] må flux halde vppå at bruke embetit etc.

Thu lather och förstå, att then Wanttemakere går flux tilwärke med sit arbethe, Dhett oss well behager, Szå ähr wår alffwarlige wilie och befalningh, att vdi hwadtt motte thu samme arbethe förfordre kan, atthu winlegger tig ther fljteligen vm, Förthy thu west well sielff, hwad mangell och brijsther wij altijdh haffwe för thett clädhe, wij till wår gårdz behoff bruka schole, och hure otilbör-ligen wåre Köpmän handle emott oss och andre, szom cläde aff them köpe schole, att Gudh sig ther öffwer för-barme måå, Wij såge och gerne Bottwedtt attu wilde för-mane the Borgere ther j Stocholm att wij någen beskede-lig swar på the articler (: Köpmandzhandelen belangende :) szom wij them haffwe föregiffwa latidtt, bekomma motte, och ther thu kunde förfara theris grundh, hwadh theris mening ähr med thenne oredelige Köpmandzhandell, och thenne swåre dyre tijd szom the förorsake, att thu och winlade tig ther vm, giffwendis oss thett sedhen tilkenne, effther oss ligger her ingen ringe machtt vpå Datum etc.

Gripsholm den 18 Februarii.

Till Niels Eskilsson, fogde i Hof's län, att lemna Joachim Bulgrin underhåll till åtta hästar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 57 v.

Till Niels Eskilson Att han lather Jachim Bulgrijn bekomme fodring till Otte sine hesther Datum Gripzholm 18 Februarij 1545.

Wår gunst etc. Weett Niels att wij achte oförsum-meligen skicke tijtt en öffwerste tilsynesman, för then

bygningh wij haffwe achtettt företage lathe, ther j Wadzstena, wår tro tiänere Jachim Bulgrijn, att han ther ware skall, tilseendis att samme bygningh well motte gå för sigh, Szå haffwe wij honum och till sine Otte hesther ther nidre fodringen tillatidtt, Szå att han samme sine hesther och karler ther wed handene haffwe må, Therföre åhr wår willie att thu honum förschaffer anthen ther j Wadzstena, på Hoffz gårdh eller wedh Starby, ther best leggligitt ware kan, till samme hans hesther och karler, en skålig vnderholdh med höö, korn och anden deell, hwad ther tilhörer, Och effther nw sådan swår och dyr tijdh i Landdett åhr, kunne wij icke lathe fodre honum fullt vp med Korn, vthan thu må lathe giffwe honum hwarie weke Tree fierdinger Korn, eller och haffre på hwar hest, hwickett ther best empne på åhr, och ther till höö och Ströfodher, ther kunne hans hesther iw szå well som wåre egne, her vppe, hwicke vdi liche måtte fodrede bliffwe, sigh med hielpe. Ther thu tigh weett efftherrette Datum etc.

Gripsholm den 18 Februarii.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om några snickare.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 58.

Till Botwedt Larsson At han handler med then snickere som Morten van der öie, på en lidelig åarslön, förskickendis honum seden till Gripsholm etc. Datum vt supra.

Wår gunst etc. Effther wij förmercke Bottwedtt att then Snickere som i Höstes iffrå Märten van der Öije iffrå Danske hijtt in till oss skickett bleff, när then lille abetechere hijtt in kom, gåår ther än nw fåfengh i Stockholm, Szå effther wij her på Gripsholm en godh snickere behöffwe, Dherföre må thu kalle honum till tigh hand-

lendis med honum på en skälig åarslön, att han thet snickerearbethe wij här på Gripzholm wele ferdiggt giortt haffwe, anamme och förestå will, Welle wij giffwe honum vm åarett Femtije marck eller till thet högste Sextije marck örtuger ther till frij kost och wår hoffklädningh, Thenne handlingh må thu giöre och besluthe med honum, Szå then Jacop Snickere eller andre aff thett selskap ther inthett affwette, elliest prediche the honum well szå mykett in, att han bliffwer icke stoortt bettere handle med än thett annett selskap, aff hans embettzbrödre ähr,

Then handell thu och Lasse Orgelekere gjorde ifiord med then Robertt snickere, szom her på slotthett nw en tijdh longh arbethet haffwer, thet j tilsadhe honum 160 marck behagede oss föge, effther j haffwe j then motten allt för när handlett på wår sidhe, och wele wij att thu oförsummelingen szå snartt thu med honum handlett haffwer, skicker honum med sin redzskap hijtt till Gripzholm, och schriffwe osz swar tilbake igen, hure thu med honum öffwer eens bliffwin är, Thette ingelunde försummendis, Datum vt supra,

Gripsholm den 18 Februarii.

Öppet bref för Oloff Henriksson till Björnäs och hans hustru, att under sin lifstid vara fria från rusttjenstskyldighet.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 58 v.

Öpett breff för Oleff Hinrickzson at han må ware frij för then tjäniste han Cronone för sit arff och egiet giöre skall etc. Datis [¶]Gripzholm 18 Februarij.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit, att effther oss elskelig Oleff Henrikzson till Biörnäs och hans hustru, Birgitte Oleffzdotter, oss vnderdåneligen tilkenne giffwitt

haffwe theris bristher och och beswaringer, Att then tjäniste med Hoffmän, hesther och harsk, eller med foottfolk, szom the szå well som andre godhe män aff Adelen, her j Rijkett oss och Cronone, aff thett arff och egitt för:ne hustru, Birgitta Olaffzdotter, här j vårtt Rijke äger, giöre skyllige och plictuge äre, will them eendeels tungtt och beswärligit falla att vppehålle, och besynnerligen effther the med allerdome och swagheett fast beladde äre, och förthenskuuld aff oss ödmiukeligen begärett att wij them med sådane Cronones daglige tjäniste förschone wille, Szå effther för:ne Oleff Hindrickzson och hans hustru haffwe för sådane gunst, nåde och frijheett, vdi vårtt förnöie waridt, Dherföre haffwe wij aff vår synnerlige gunst och nåde vndtt och efftherlatidtt, szom wij och nw med thett[a] vårtt opne breff vnne och efftherlathe, att han och för:ne hans hustru, Birgitta Olaffzdotter, måge och schole vdi theris lijffztijdh för sådane vår och Cronones tjäniste, frije qwitte och obehindrede bliffwe, hwickett wij giffwe våre Befalningzmän, Mustherherrer, och alle andre som för våre skuld wele och skole giöre och late etc. Datis vt supra.

Gripsholm den 20 Februarii.

Till Lars Organista och Rasmus Nielsson, att komma till konungen, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 59.

Swar till Lasse Orgelekere och Rasmus Nielson att the må giffwe sig till K: Ma:tt med the Daler ijswegen, Datis Gripsholm 20 Februarij, 45.

Vår gunst etc. Szom i begere wette vår willie Larss och Rasmus, hwad heller j schole giffwe edher ijswägen eller till Landz, hijtt till oss med the Daler, nw mynttede äre etc. Szå kunne wij icke tro att någon syn-

nerligen fare på Jisserne ware skall, när man sig elliest för öpne waker och strömmen någett fljteligen wackte will, all then stundh sådane starcke nattefröst nw på någon tijdh waridtt haffwer, kunde j och tijdeligen med morgenfröstitdt och för en dagzmäien tagher vpå ware tillwegz, dhå försee wij oss j haffwe ingen nödh, dogh må j see edher well före vdi alle måtte, szom macht opå ligger,

Vm Tw stycke danskt mynt etc,

Wij sende edher och her inneluchtt ij stycke danskt myntt, [aff?] hwicke j nw strax schole tage en proba Twå eller Tree, Szå att j hadhe en rett oförfalskett och wiss proba med eder hijtt till oss samme myntt, effther oss ligger her j någon motte machtt vpå att wette wist beskeedh hure gott samme myntte ähr, Thette ingelunde försu- mendis etc. Datum vt supra.

Gripsholm den 20 Februarii.

Till Rasmus Nielsson och Lars Organista, om den stora silfveråtgången vid myntningen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 59 v.

Till Rasmus Nielson, vm then swåre affgong szom ther wed mynthet altijd ske plåger etc:
Datum Gripsholm 20 Februarij, Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Wij förmerckie aff thett breff szom Lasse Orgelekere och thu oss tilchriffwitt haffwe, att ther än nw icke stoort ringere affgongh ähr, än tilförende waridtt haffwer, Szå wette wij icke her nest huru wij then handell förstå schole, annerlunde än att the gamble szom ther wed myntthet altijd ware plåge, lagatt iw hure the laghe kunne, att affgongen icke stoort mindre än han tilförende waridtt haffwer, bliffwa skall, wij hade och well troott att thu

Larss skulle annerlunde seett opå brädett, szå att wij till en beskedelig vnderwijsningh vdi then måtten komme skulle, nw twiffler oss fast hwad ther aff bliffwa will, effther wij höre allreede sådan affgongh wara. Datum vt supra.

Tynnelsö den 21 Februarii.

Till hr Sten Eriksson, om de tillämnade fästningsarbetena vid Vadstena, Vimmerby och Jönköping, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 60.

Till Her Sten Erickson vm then befestningh szom j Wadzstena skee skall. Tesligiste vm Jachim Bulgrijn. Datis Tönilzöö 21 Februarij 45.

Wår synnerlige gunst etc. Wij förnimme Steen att thu haffwer waridtt på then Kyndermässe marcknadt j Wadzstena, och eblandtt annett hollidtt almogen före vm then Wadzstena Stadz befestningh, ther till the inthett synnerligit swaredtt haffwe, szå att man theris grundh och meningh j then motten well förnimmer, Szå kunne wij tenckie the haffwe ther ingen stoor lust till, och wette icke theris egiett beste j then och andre slijke saker, Szå får man dogh icke sådantt achte, vthan fare foortt med saken thett ytterste och beste man kan, Wij wele och med thett förste tenckie till att skynde thenne Bulgrijn, szom arbetidtt förestå schole, titt nid med all befalningh och vnderwijsningh, hure thett tillgå skall, Szå må thu med rådth och dådh ware honum behielpeligh, att arbetidtt motte komma tilgångz och tess betther gå för sigh etc.

Then Henrick van Coln, thu schriffwer vm, kunne wij icke vmbäre, dogh wele wij tenckie till någen annen som ther till tiäner.

Vm then befestningh wed Wimberby Same-
lunde then wed Jöneköpungh.

Szom thu och lather förstå, hure och j hwicke here-
dher thu handlett haffwer ther nidre j Smålandh, och att
thu haffwer besichtedtt en beqwemmelig plattz wed Wim-
berby, ther ett slott well leggies och befestes kunde, etc.
Käre Steen thu haffwer nogsamptt tilförende förstått wårtt
sijnne och meningh ther vm, Giffwe Gudh att Axell Erickz-
son och Her Mons Johansson, eller någre andre wilde tage
sig före att leggie ther någon befestningh, Dhå såghe wij
thett mykett gerne, Szå må thu och handle med them
ther vm, wij wilde och gerne leggie ther vnder hwad wij
kunne, Och hwar icke lägligitt wåre szå hastigtt, att settie
ther någett fast huus vp, Dhå måtte man elliest med en
wall, eller hure thett medh en hast best skee kunde,
befeste samme plattz, effther wij höre plattzen j sig sielff
nog fast ähr, Oss syntis icke heller orådeligit ware, att
wed Jeneköpungh måtte och ett feste lagtt bliffwe, Vm
tesse saker thu flijteligen med the andre godhe män
handla och berådslå wiltt. Datum vt supra.

Tynnelsö den 21 Februarii.

*Öppet bref för studenten Andreas Olai på en del af tion-
den från några församlingar i Södermanland.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 61.

Opet bref för Andreas Olaj, på Biscopzdelen
aff tienden wed tesse effther:ne kyrckier, Datis
Tönilzö 21 Februarij Anno etc 1550 [o: 1545].

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att effther wij för-
stått haffwe att thenne Studentt, wår Vndersåthe och osz
Elskeligh Andreas Olauj, Örebroensis, sig icke nödtorffteligit
vdi Främände Landzendher, till hans vpåbegynte Studia,

med then prebendes rentte, vdi Strengnäs benempd Bottuidj, szom wij honum tilförende gunsteligen ther till vntt och förläntt haffwe, behielpen kan, Besynnerligen effther att a[ff] samme Prebende någen deell iffrå gången åhr, szom ther vnder tilförende legatt haffwer, Szå haffwe wij förthenskund aff vår synnerlige gunst och nåde, honum til förbe:de sådane sine vpåbegynte studia, ytterligere vnderhold vndtt och efftherlatidtt, szom wij och nw her med vnne och efftherlathe honum Biscopz delen aff tienden, szom årligen faller wed tesse effther:ne Kyrckier, szom äre Torpa, Torszalia, Forssa och Tiwrboo på Westre Rekerna, Szå att han samme tiende, med then annen rentte han tilförende hadhe, sigh till godhe och vnerholdh (: oss till en behageligh tijdh :) niuthe, bruke må och skall, Hwarföre biude wij alle, szom för våre skuld wele och schole göre och lathe, och besynnerligen våre Fougther och befalningzmän, att the för:ne Andree Olauj eller vdi hans fråware hans fulmectige, szom samme Biscopztiende, på hans wegna vp att bere vdi befalningh haffwer, her emott inthett hinder plattz eller förfongh giöre, wedh vår ogunst, Ther hwar och en sig efftherrette må. Datum vt supra scriptum.

Strengnäs den 23 Februarii.

Stämmingsbref till Hans Clavesson på Edby, att svara Torbiörn Persson på Wåla inför konungen eller rikets råd.

Efter originalet på papper i kongl. Kammar-Archivet, n:o 94.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis Göttis och Whenndis etc Konungh, Stämpne tigh Hans Claweszon på Edby attu till nestkomendis Herremöthe szom här j vårt Rike Swerige berammet bliffwer, möther och swarer thenne vår tro tjänere och vnersåthe, Torbiörn Perszon på Wåla, in för oss eller vårt Elskelige Rigsens Rådt

szom thå församblade bliffua, till all then dell han haffuer tigh med lagen till att thala, och synnerligen till Huseby j Österhaninge sogn, Och thet widt thine Fyrettije marck effther Swerigis lagh, Huar tu thenne wår Konglige Citation eller Stämpning ohörigh försittiendis wardher, ther rätte tigh effther, Datum aff wår Köpstadth Strängnäs, 23 Februarij Anno etc 1545 Vnder Vårtt Secrett

Det påtryckta sigilet skadadt.

Strengnäs den 24 Februarii.

Till fru Marina (Nilsdotter Grip till Nynäs), om kyrkogods i Bälinge och Tysteberga s:r i Södermanland, hvilka hon egenmäktigt tillegnat sig.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 61 v.

Till fru Marina Vm the gottz szom hon iffrå Bälinge och Tysteberge kyrcker wederkendz haffwer. Datis Strengnäs 24 Februarij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstätt Fru Marina, att j någre godz wederkendz och till edher tagit haffwe, szom Bälinge och Tysteberge kyrckier tillydde, Wette dogh icke hwadh rett eller skiäll j ther till haffwe, Szå haffwe wij och well hörtt hure Westherårs Ordinantia, vm sådane godz som till kyrckerne giffne äre, lyde och förmälde, nämplig i szå måtte, Att hwilcken szom någon rättigheet till någhen godz eller ägendom szom vnder Kyrcker Clöster eller Prebender liggie förmener att haffwe, Then skulde först bewijse sijnn byrdh, på laga tingh och Stempne med annen rättigheetz bewijsningh, szom ther tillhörer eller behöffwes kunde, och ändogh ytterligere sedhen niuthe wårtt gunstige förloff och tillatilse vm the slijk godz eller ägendom igen anamme och wederkennes skole, hwilckett wij förnimme j föge achtett haffwe, vtan ryckie och rappe allt effther edhan(!) egin willie,

Thervdinnan wij ett föge behag haffwe, vthan för-
vndre icke lithett att j edher sådane drijstigheett företage
dyrffwes, Therföre måge j ware förtencckte vdi att wij
ingelunde kunde eller wille ljdhe att j vdi sådane måtte
vthan vår synnerlige tillatelse taghe tesse för:ne kyrckier,
och prestebooll eller andre någre godz och gårdar iffrå vthan
edher byrdz och rättigheettz yttermere bewijsningh Eller
och att wij bliffwe förorsakedhe att giöre ther annett till,
och late tage så mykett frå edher igen hwar icke anner-
lunde bliffwer tencktt till saken etc. Ther j eder effther
rette haffwe, Datum.

Strengnäs den 24 Februarii.

*Collationsbref för hr Widicke Johannis på Munktorps
pastorat i Vestmanland.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 62.

Litere Collationum för Her Widick Johannis
på Muncketorpz Prestegeldh Datis Strengnäs 24
Februarij Anno 1545.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att wij aff vår
synnerlige gunst och nåde haffwe vndtt och confererett
szåsom wij och nw med thette wårtt öpne breff vnne och
conferere, thenne oss Elskelige Her Widicke Johannis,
Muncketorpz Prestegieldh, med all then rentte och rättig-
heett szom ther nw tilligger och aff ålder tillegatt haff-
wer, etc. Hwarföre biude wij edher Dannemän alle szom
j för:ne Muncketorpz sockn byggie och boo, att j anamme
för:ne Her Wijdick Johannis för edhers rette Kyrckeherre
och pastor, vttgiörendis honum welwilleligen all then rättig-
hett szom j edhers kyrckeprest, effther Swerigis lagh och
en godh gammell Christeligh sedwane skyllige och plictige
ähre, han skall ther emott prediche och fförkunne edher
Gudz helige reene ordh och Ewangelium och giöre edher

all annen tjäniste Christeligen, szom han edher vpå Gudz och sitt presteembettes wegna plictigh ähr, Ther j Dannemän edher effther rette wele, Sammelunde haffwe wij och gunsteligen vndtt och tillatidtt förbe:de her Widicke att han frij och obehindratt, liche szom the Kyrckeherrer ther tilförende boott haffwe, må och skall sielff fatha lathe och sökie sin fordell med thett affradziern, szom på hans partt aff för:ne Munketorpz Kyrckies Landboer årligen falle pläger, anseendis att han vdi en stoor almunde wägh sittther, hwickett wij giffwe wåre Fougther och Befalningzmän tilkenne, att the måge wette sig her effther rette, icke giörendis för:ne her Wijdicke her emott hijnder plattz eller förfongh, Datum vt supra,

Strengnäs den 24 Febrnarii.

Fullmakt för hr Gudmund Spegel, att återtaga sin under Dackefejden bortröfvade egendom, hvar han den uppsörja kan.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 62 v.

Fulmacht för Her Gudmund Spegill, att han må igentage sitt godz hvar han thet kan igenfinna.
Datum Strengnäs 24 Februarij Anno vt supra etc.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att effther thenne oss elskeligh tro vndersåthe her Gudmundh Spegill Kyrckeprest i Balungh, haffwer oss tilkenne giffwitt, hurulunde nw j thetta framlidna ochristeliga buller och obestondh som vdi wår Landzende Smålandh emott Gudh, äre och all redelicheett, haffwer företagitt waridtt, är han kommen vm godz ägher boo och boskap, och snarest sagtt mest allt thett han åtte, Szå att han thervtöffwer en barfatigh man bliffwen ähr, Och förthenskuld haffwer han ödmiukeligen wårtt gunstige förloff och tillatelse beditt och begärett, att ther han sådane sitt godz eller äger, szom

honum vthan skiäll och rett j så måtte fråtagit ähr, eblandtt Bõnder, Hoffmån, Borgere eller andre, vpspõrie õffwerkomme eller beslå kan, dogh thett honum och med rette tilhõrer, att han thett samme må wederkennes igen, och thett niuthe bruke och beholle, hwickett wij honum icke med någen skiäll wilde eller kunde neke eller affslå, Hwarfõre biude och befale wij wåre Fougther Embitzmån och alle andre, szom för wåre skuld wele och skole giõre och lathe att the för:ne her Gudmundh Spegill på wåre wegna och vdi wårtt nampn behielpelige ware wele, att han till sådane hans iffråtagit godz och ägher igenkomme motte, Giõrendis thervtinnan thet Oss liufftt och behageligit ähr, Biudendis tesligiste att ingen honum vdi thenne hans reese någett hinder, plattz eller förfongh giõre Datum etc.

Strengnäs den 25 Februarii.

Förswarelsbreff för Margareta, Per Monssons på Åsta hustru.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 63 v.

Förswarelsbreff för hustru Margrete Per Monssons. Datis Strengnäs 25 Februarij etc.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, tagit och anamett haffwe, szom wij och nw med thette wårtt opne breff tage och anamme thenne oss elskelig hustru Margarete Per Monssons på Åsta, vdi wårtt kongelige hegn, beskyd och förswar, och besynnerligen till att hegne, beskydde och försware, henne med allt thett henne med rette tilhõrer, både löst och fast, rörligit och orörligit, för all õffwerwõld och orette, Hwarfõre biude wij wåre Fougther, Befalning[z]mån och alle andre, szom för wåre skuld wele och schole giõre och lathe, att the icke j någer måtte giõre för:ne hustru Margrette her vtõffwer någett hinder, platt[z] eller förfongh, widtt wår ogunst etc.

Strengnäs den 26 Februarii.

Till hr Gustaf Olsson, att han skall hålla vapensyn i Vestergötland, och meddela från utlandet ingångna underättelser.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 63 v.

Till Her Göstaff Olson at han håller wapnsyn ther j Westergöttlandh Datis Strengnäs 26 Februarij Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc. Effther thett Käre her Göstaff för thet meenföre skuld szom nw en longh tijdh waridtt haffwer, och tijden nw fast förlupen ähr, att wij tijtt nid till Westergöttland szom achtedtt war icke well komme kunne, Dherför må j wäll thett första szå legligit ähr, holle med menige frälsitt ther j Schara stigt en almennelig wapensyn, förmanendis them flijteligen, att the försterckie sikh thett yterste och beste the kunde, J måge och sedhen sende oss wisse register på samme wapensyn,

Att han giffwer K: Ma:tt tilkenne vm han någen ny tiende förnummitt haffwer.

Oss ähr och vnderwijst att konungen aff Franckerijke med konungen aff Engelandh schole fördragne ware, endogh wij ingen beskeedh haffwe vnder hwad wilkor, Dherföre wille wij gerne att i wille haffwe edhre kundskaper vthe att man någen yttermere beskeed ther vm bekomme motte, Tesligiste hure the Schotter och Kongen j Engelandh stå tilsammans Och effther wij höre att edertt skip skall nw nyligen iffrå Hollandtt hemkommitt wara, Szå begäre wij att j wille schriffwe oss till hwad tidender j vm tesse för:ne Articler och alle andre bekommitt haffwe, Tesligiste aff Danmark och annenstädz, Strengnäs Datum etc.

Tynnelsö den 27 Februarii.

Till hr Måns Johansson, om de upproriskes anförare i träffningen vid Kisa, under Dackefejden.

Riks-Regist. 1545, I, fol. 64.

Swar till H: Måns Johansson Vm thet selskap szom med hadhe waridt när K: Ma:ttz folk så iemmerliga slagit bleffwe [j] Kijsa Datis Tunnelzö 27 Februarij Anno etc: 1545.

Wår gunst etc. Wij förnimme aff edhers schriffwelse her Måns, att effther then menige man j Kinden haffwe fast clagett vtöffwer the Twå förrädere Måns j Forssa och Botolff Simonsson szom i thett vproor the störste Capitener wåre, haffwe j latidtt them rette, hwicken handell oss icke obehageligen åhr, giffwe Gudh att flere aff samme selskap wåre och aff wågen, etc.

Thett i och giffwe tilkenne att j haffwe vtransakett och Bönderne iffrå sig giffwit haffwe 30 eller flere szom till thett meste wåre wollende att wårtt folck wed Kijsa slagit bleff, och the samme haffwe vttfest edher på wåre wegna, hwar man 4 oxer, Begärendis wette vm wij med then soningh tilfrijdz ware wille, etc. Szå kunne wij ther inthett stoortt annett till sware, än att thett må well bliffwa ther wedh och saken ther med afftaledtt, Dogh med sådantt beskeedh att man lyffte och godh borgan för them bekomme motte, att man icke yttermere buller eller obestond för samme selskap schulle förmodha eller befructa haffwa, J then motten man sig med thom well förwara må szom stoor machtt vpå ligger, Funnes ther och någre flere szå äre wij och tilfrijdz att medh thom soner vnder samme wilkor Datum etc.

Vesterås den 28 Februarii.

Till Peder Brahe och Jon Olsson till Hacksta, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1544, I, fol. 64 v.

Till Her Peder Braa och Joen Olsson på Hakesta, Att the med then mindzste gård the kunne förtunge almogen j Bergzlagen Datis Westherårs 28 Februarij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Effther thett Peder och Joen att almogen her j Westherårs län och synnerligen kringh vm Salebergit, ee som offtest med arbethe, wedeförningh, kolning, och annen tunge till samme Cronones bergzbruckningh och förfordringh fast förtungede bliffwa, Dherföre såge wij gerne att j beswårede them med then ringeste gårdh j kunne, effther tijdhen fast hårdh är, och Bergzsens tunge them altijdh på henger, Szå haffwe allrede någre beclagett sigh för oss, att j drage fast starcke, och läggie förthenskuld stoor giärd vpå almogen, Förmane wij edher, att j drage måtteligen starcke, effther thett ähr iw frijdligit j Landett, Besynnerligen szå wijtt thenne Salebergzlagen sigh streckie, på thett man genom thenne konungzreffzt, szom almogen frå tunga och beswåringer hielpe schulle, thom till någon tunga eller synnerlig beswåringh icke orsak giffwe motte,

Vm then Kupperberg[z] brukning tesligiste the Tune karler att the må företage sölfbrukningen aff then ladhegårdz malm.

Sammelunde, Szom wij tilförende både schrifftligh och munttligh haffwe latid edher wårtt sinne och meningh, och synnerligen tig Per Braa, vm then Kupperbergz brukningh, förstå, Sammelunde vm the Tune karler, att the motte taghe sig then sölfbruckning före, aff then Lade-

gårdz malm, effther the szom Kupperbergit bruke, kunne tileffwentysr beggie brukningerne næppeligen vppeholle, etc. Szå är ännw vår willie, att j thenne handell med flijtt driffwe wille, och besynnerligen the Kupperbergzmän motte giöre oss theris rette tiende, aff thett godz the göre, szom thett sig med rette bör, förty then rettigheett thee oss nw giöre, nemplig xvij Læ Kupper, aff hwar fierdningh ther med äre wij och Cronen szå föge belattne, eller förbättre, effther störste parten aff the rijke Bergzmennener giöre iw till thett mindzste vm årett till än Femtije eller Sextije skeppund Kupper, och giffwe oss och Cronone, ther aff xvij lispundh j skatt, thenne handell j sielffwe yttermere behiärte och öffwerwäge wele hwad skiäll oss i then motten skeer, Och förthenskuld förhandla på vårt besta i then motten thett yttarste j kunne, Och effther then Ladegårdz malm szå well med sölff malm szom kuppermalm bemängd ähr, Dherföre synttes oss och icke orådeligit wara, att the kupperbergzmän szom aff samme Ladegårdzmalmen till theres kupperbrukningh tagha, wilde sölffra(!) samme malm well vtt och j thet nempste the kunne skillie sölffmalmen iffrå Kuppermalmen, Lathendis sedhen the Tune karler få samme sölffmalm till brukningh szå fierren the sielffwe then icke bruka kunne, och the beholle sedhen Kuppermalmen till theris Kupperbrukningh.

Yttermere Szå hade wij och gerne seett Pedher att thu och Joen Olsson wilde ännw för än j drage her nijdh igen, flijteligen handle och tale med thett folck, szom ther vppe j Dalerne och på alle Bergzlagen, j våre tiäniste anammede äre, Och effther the lathe sig höre och bemärckie, att the för then lön the nw haffwe oss icke tiäne wele, etc. Szå må j åther holle them före igen The argumenther och skiäll szom wij ther emott haffwe, Hwicke argumenther wij och någett för Julen schriffwe vår Fougthe Lasse Jespersson till, att han samme vårt

folck thom föreholle schulle, hwad han nw ther till giortt, eller hwad swar the giffwit haffwe, ähr oss sedhan inthett tillwettendis wordhett, Och sende wij edher förthenskuld her hooss förwardtt en Copie aff samme breff, wij skickede Knectherne genom Lasse Jespersson tilhonde, ther aff j same argumenter well förnimmendis wardhe, them och andre slije flere szom j tenckie kunne saken kräffwe will och fordre kan, Må j än nw alffwarligen holle them före, och kunne j ännw någre flere dugelige karler öffwerkomme, att j på samme wilkor anamme them i tiänisten. Edher her med Gudh befalendis. Datis vt supra.

Vesterås den 1 Mars.

Öppet bref till innebyggarna i Ångermanland och Medelpad, om fisket derstädes och afgäld deraf till kronan.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 67.

Öpett breff till Menige man som byggie och boo vdi Ångermanneland o[ch] Mädelpada Vm then otilbörlighet the emot hwar annen bruke j theris Ströminge fiskie, Jthem, at the må och acte på at K: M: och Cronen motte skee någon fordell aff samme fiskie etc. Datis Westerås j Martij. 45.

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher wåre trogne Vndersåther och Dannemän alle Böndher och menige almoge szom vdi Ångermannelandh och Mädelpadha byggie och boo wår gunst och nåde tilförende, och giffwe edher Käre Vndersåther tilkenne, hurelude oss clagewijs aff en stoor partt, szom ther j Norlandhen hoos edher byggie och boo förekommt ähr, att ther för edhre Landzender, Ångermannelandh och Mädelpadha, szå well som vpå beggie sidher, både sunnan och Nordan vm edher j Norrebotten, Helsingeland och Gestringelandh, ganske sielsindtt och skröpeligen med the Strömingefiskie, ther årligen brukas

pläger, tilgår, Szå att hwarcken Cronen j sielffwe eller andre, vtaff slike strömingefiskie någon synnerlig fordell, eller sådane nytte haffwe kunne, som thett sig med rette borde och well ske kunde, hwar ther med rett och szom anderstedz wed siösiderne ther sådane lägenheether her j Rijkett äre, skee pläger, Och förlöper sigh saken, (: szom oss vnderwijst ähr :) vdi så måtte, att the Böndher szom nämmest emott stranden byggie och boo, och någon eigendom förmene sig att haffwe iffrå theris ägher eller bolstadh och vtt i siön, wele, snarest sagtt, ägne sig sådane rettigheett till, vtöffwer alle the Strömingefiskie, och fiskieläge szom vthan för theris landh eehuru longtt the sig vtt frå Silendit vtt j siön sträckie, kallendis samme strömingefiskie theris skattewattn (: ändog the oss eller Cronen anten ringe eller alzingen skatt ther aff giöre :) och förthenskund wele the icke heller vnne och tilstädie någre andre Cronones Vndersåther, szom i sådane skattewattn sieffwe ringe ägher haffwe, att bruke theris sköther och fiskierij på sådane wattn med mindre the schole giffwe them tull eller leghe szå framptt the icke schole förmode sig miste theris sköther, eller annen fiske redzskap, kommer och szå mykett annett ondt ther aff med slagzmäll, buller, nidingzwärckie, och annen åwercken, när then ene then annen iffrå sådane fiskie driffwe will, them sielffwe till stoor skadhe och förderff, Szå betänckie icke heller the som sådane eigendom sig vdi store haffwett tilegne wele, att wij på Swerigis Crones wegna, haffwe och szå någhen rettigheet och eigendom med, vdi sådane fiskerij och icke the allene och när man saken rätt besinne will, dhå bör Konungen och Cronen vdi sådane almenningsfiskie och szå haffwe någon nytte och fordell szom är then rätte tredingh, effther Konungz almenning ähr iw szå well ther eblandtt szom annenstädz i Rijkett, Thett wij med Swerigis bescriffne lagh, Tesligiste med thett bruck szom allestädz vtt med siösiden ther ströming taghes plägher, well be-

wijse kunne, szom skeer j Stocholms skiär, Nyköpungz skäär, j Brådwijken, Stekeborghz skäär, och flerestädz, aff hwicke fiske Cronen sin tilbörliche lott och deell iw altijdh fått haffwer, och ännw vthan all genseghen gerne bekommer, Szå står icke heller någerstadz vdi Swerigis Lagh vttryckt, att then ene Bonden bör giffwe then annen tull, leghe eller skatt, aff the almenningar, på landh eller i wattn liggiendis, vthan Konungen och Cronon ägher och böraltijdh haffwe vdi sådane almenningar sin partt och deell, hwickett nw j någre åhr icke skeett åhr, Szå hadhe wij förthenskuldh godh fogh och orsack, annerlunde att handle vm sådane ärende, effther Cronon j then måtten nw j longh tijdh mykett förkortt skeett åhr, Thett wij dogh aff wår synnerlige gunst och nåde nw fare lathe, Szå haffwe wij dogh med wårtt Elskelige Rijgesens Rådth vm samme ärender szå vtöffwer eens warit, att Cronon aff alle the strömingefiske och fiskelägher, szom vtt med Saltesiön sig sträckie, schole effther thenne dagh bliffwe och kalles szom the och med rette äre Konungz rätte allmenninger, Szå att eehe the helst ähre, anthen Köpstadzmän, Landzbönder eller andre, szom strömingefiske bruke wele, skole frij och obehindrede med theris skiöther och annen fiskeredzskap, vte j Saltesiön vthan hwar mandz gensegen eller förhindringh eenär och hwar them synes bruke Dogh med szå skiäll och förordh att the oss och Cronen aff szådane fiskerij, hwar Femptonde Tunne, welförwardtt fisk, vdi tull giffwa schole, Dog på thet edher, szom szådana fiskerij bruka wele, icke någen synnerlig tunge, eller beswäringh, för thett saltt skuld ther opå kostes will opå liggie schall, och att fisken tess betther förwardtt bliffwe må, äre wij tilfrijdz sielffwe att stå then bekostningen medh salthet, Thet wår Fougthe ther j Landett edher effther szom fisken taghen bliffwer anttwarda skall, J wele nw förthenskuldh Dannemän ware her förtenchte vdinnan, att oss och Swerigis Crone, then rätt och rättigheett aff samme fiskie

wederfares motte, Och vpå thett ingen Danneman på sine rätte äger szom nämost in för hans landh liggie, för thenne orsak schuldh någer oskiäll wederfaris motte, äre wij tilfrijdz att xxiiij Dannemän som i saken owildige äre måtte vdi hwar Landzende syne och ransake mykett hwar och en nämost vnder sitt landh frijtt och obehindrett vdi sådane fiskie haffwe och niuthe bör, Tesligiste vtleggie vår och Cronones rette tredingh j sådane fiske, hwickett wij giffwe våre Fougther, Befalningzmän och alle andre szom för våre skuld wele och schole giöre och lathe, tilkenne, att the måge wette sig her effther rette etc. Datum.

Vesterås den 1 Mars.

Föreskrift för Henrik Michelson, borgare i Vesterås, angående arf i Finland.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 69.

En open forskriff för Henrich Michelson vn någet arff honum vdi Nyland tilfallit ähr etc. Datis Westerårs prima Martij. Anno 1545.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther thenne vår Vndersåthe och Borgere vdi Westheråars Henrich Michelsson, haffwer oss tilkenne giffwitt, att honum opå hans hustrues wegna, nogett arff vdi Nylandh j Helsingho sockn skall tilfalla, vdi en by benämpd Ryggeby, och förthenskund ödmiukeligen fordrett och begärett vår forskriff, på thett han tess better till sådana arff (: som honum med rette kan j för:ne Nylandh, eller annenstädz j vår Landzende Findland tilfalla :) frij och obehindrett tilkomme motte etc.

Hwilcett wij honum för rettwijsenes skuld, ickwe haffwe welett eller kunnit affslå, hwarföre biude wij alle szom för våre skuld wele och schole giöre och lathe, Besynnerligen våre Fougther och Befalningzmen vdi Findlandh

ther han sådane sin rett fordrendis wardher, att the förhjelpe för:ne Henrick Michelsson till szå mykett han kan finnes haffwe rätt och skiäll till. Ther hwar och en sig effther rette will. Datum vt supra dictum est.

Vesterås den 1 Mars.

Till innebygarne i Biskopskulla s:n, Upland, om tillsättning af kyrkoherde derstädes.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 69 v.

Till Menige man som byggie och boo vdi Biscopzkulla sockn, vm then kyrckeherre som the begäre Datis Anno etc vt supra.

Vår gunst etc. Såsom j käre Vndersåther som vdi Biscopkulle sokn byggie och boo edhert budh hooss oss hafft haffwe, ödmiukelige begärendis, att wij edher behjelpelige ware wille, med en godh Kyrckeherre, then edher oförmengtt reene och clare gudz ordh, läre och förholle kunne, och besynnerligen begärede j then gode mandz edher framlidne Kyrckeherres her Peders Brodersson vdi hans stad igen etc. Szå är well santt wij endels tilfrijdz wåre, att samme her Peders Brodersson samme gäld för edher bön skuld bekomme motte, hwar han elliest ther till skickelig och så leardt wåre som sådane prestembete kräffwer, och förthenskund lothe wij strax förschriffwe samme vnge man till oss, effther wij iw gerne j alle saker och iemwell heller j thenne som edhers siälls saligheet och thett ewige liffwit vpå rörendis ähr, edhertt beste gerne sökie och wette wilde, och edher försörie med en godh from och lärth man medh hwicken j kunne ware någet well belattne, etc. Män effther then vnge man, her Anders förbe:te her Paders Brodersson, är än nw en vng man Tesligiste som wij och förstätt haffwe aff andre lärde män, som effther vår befalning honum vm hans lärdom

ransaket haffwe, Att han än nw till ett sådane högtt ämbete ganske swagh och skröpelig befinnes, Teckis oss derföre rådeligit ware, att samme her Anders ännw på ett år eller Tw tilgörendis sig ytterligere ther han någon godh lärdom bekomme motte, försyckte och öffwede vdi then helghe schriffit, att han med tijdhen edher eller någon annen Christelig försambling, vdi sådane hans ämbete, tess skickeligere och bättre tiäne, Szåsom honum sielff szå well som edher aller største machtt vpå ligger, Ther till wij honum och gärne behielpelige ware wille, och sedhen gerne anten med thet samme eller något annett gott geldh honum förfordre, Dog i midler tijdh, wele wij förschaffe att j vdi then motten, med någon godh man som ther till schickelig och tiänelig är, försörgde bliffwe schole, Ther j käre Vndersåther edher effther rätte wele. Datum vt supra.

Vesterås den 1 Mars.

Till fogden i Arboga stad och Åkerbo härad, Niels Tuleson, uppdrag.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 70 v.

Till Niels Tulson Att han förskaffer till Konungzöör alle the gerningzkarler som han aff sin befalning bekomme kan: Datis Westerårs j Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Effther thu nogh weet och förstått haffwer, Niels, att ther wed wår gårdh Konungzöör, nw i Wår och Szommer myket arbete driffwes will, med dijkningh, Rödningh och annet arbete, Dherföre är wår willie att thu nw i wår alle the gerningzkarler, ther j thin befalningh ähr, therhåden förskaffe skaltt och them elliest förskone med the husöris och gerningzöris peninger, som the Fougthen pläge vt att giöre, wij wele elliest rame titt beste,

Vm K: Mittz oxer som Bönderne haffwe på
foor ther j Häredet.

Wij wele thesligiste att thu med Bönderne som våre
oxer nw haffwe till foor, att the them hoosz sig ännw
någet in på Szommeren beholle wele, effther the wed för:ne
vår gårdh Konungzöör icke aldellis trijffwes wele, vthan
nw i höstes störtte ther en stoor hoop som thu well
west, Therföre wele wij nödigt szå hastigtt haffwe them
in till gården igen för än then döden ther stilles kan, Wij
wele åther vdi annen måtte ramme samme Bönders beste
igen, Datum vt supra etc.

Vesterås den 2 Mars.

*Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om befräm-
jande af seglationen vestvart, och om upprättande af regi-
ster öfver in- och utförselvaror.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 71.

Till Botwedt att han affärdiger Tw skep som
han tencke ther till tiänelige ått Lödze som man
kunne bruke till at löpe Westvart med. Datis We-
sterås 2 Martij Anno etc. 45.

Wår gunst etc. Oss tykte icke orådeligit ware Bott-
wedh, att wij någre aff våre skip wed Nyelödze städze
liggiendis hade, the ther Westvartt löpe kunne och någon
fordell schaffe, än the ther szå liggiendis bliffwe, och
elliest förrottne inghen tilgodhe, Therföre är vår willie
att thu samfeltt med våre skepere, och andre som tess
förståndh haffwe, betencke och rådslå wele, hwilcke twenne
skip ther till helst tieneligeste våre, the thu sedhen med
tjdhnen thill redhe giöre och ther häden afferdige kantt,
medh skepare, godhe styremän, Bottzmän och annen nöd-
torfftigheet, ther med the well försörgde ware kunne, Och

opå thett med samme vår skip tess fjitteligere och bättre tilsyn haffwes motte, våre wij tilfrijdz för en redhelig och skälig betalningh att vplathe någre aff Borgerne j Stocholm som ther till anthen lust eller willie haffwe anthen en fiärdingh eller tridie partt vdi samme skiph, heller hure myket them helst behageligt våre, Ther opå må thu förhandle, och sedhen giffwe oss tilkenne hwad edhertt rådth j then måtten är, eller hure ther vm bestältt bliffwer, Wij våre och tilfrijdz att lathe frachte samme skip tijtt Westwartt, hwar någre Borgere ther häden wilde, Ther thu west tig efftherrette.

Att han maner opå Borgmesterne att thet Register motte ware well clart som K: Ma:tt aff them eskat haffwer.

Wij hade och någon handell j Strängnäs med the Stocholms och alle vpstäders Borgerne, som ther tilstädis våre, vm Köpenskapen, och på thet sidzste szå öffwertaledh att the aff Stocholm skulle giffwe oss beschriffwit alle the warer, thet ringeste med thet störste, licktt och olicktt, som hijtt in vdi Rijket föres pläger, och tesligiste hwad som vt föres pläger, sedhen wille wij see till hwad rådth och lempet ther till finnes kunne, att köpenskapen motte komme vdi ett annett skick, än han nw är, Dherföre må thu mane opå Borgemesterne, att the icke alleneste lathe vt sättie och skynde oss samme registher tilhonde, vthan och szå att ther bliffwer strax hoosz beschriffwit hwad samme warer gelde och synnerligen hwar partzell för sig, szå kan man tess bätther rättelse haffwe ther aff, Thette icke heller försumendis. Datum etc.

Vesterås den 2 Mars.

Till densamme, om afsändande af tjuge båtsmän till Qwick-sund, för upprättande af ett lanefiske derstädes.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 72.

Till Botwedth Att han förskicker till Qwick-sund Tiughu Bosmän som kunne vpsättie ther någre Steenkisthor etc Datis vt supra.

Wår gunst etc. Thu haffwer well förstått Bottwedth att wij wed Qwicksundh wele ett Lanefiskie giöre lathe, ther till någre steenkijsther sänckies schole, hwickett nw j thett nämiste alrede färdigtt giordtt åhr, fattes alleneste then hielp, som wette hure the stenkisther senckies schole, är förthenskuld wår willie att thu ther häden sänder Tiughu aff wåre Bosmän på Otte eller Fiorten dagher til-giörendis, hwilcke med sigh taghe schole godhe, starcke kårdeler, ther med the stenkijsthen tilsammens holle och senckie kunne, Thu wilt och skicke ther häden en godh Lane, som ther j sundett tiäne kan, Hervdinnen ingen försumelse taghendis, Datum etc.

Vesterås den 2 Mars.

Till kammarråden, att de ej skola betunga kammarskrif-varne med fåfängt arbete, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 72.

Till Niels Pedersson at K: M: haffwer inthet behagh vdi at the szå förtunge Cammerschriffwerne med fåfengt arbete, och vm M: Arn[es] vpbyrd och vtgiffit Datum vt supra etc.

Wår gunst etc. Szom j schrifteligen lathe forstå Niels och Larss, att j haffwe vtdrage och registrere latidt M: Arns vpbyrdh och vtgiffitt, som han vdi Januario må-

nadtt, pro Anno etc 45 hafft haffwer, Sendendis oss ther opå ett Registher tilhonde etc Szå förvndrer oss stoorligen och haffwe ther vtinnen föge behagh, äre ther med och szå lithet belattne, att j szå onytteligen beswäre och betunge Camerschriffwerne, till att giöre sådant fåfångtt arbete, Effther wij thet aff edher hwareken munttligen eller schrifftligen eskett och fordrett haffwe, Wij hade heller seett som wij thet och offthe fodrett haffwe, att wij hadhe mått bekommit M: Arns hele Regenskap j lengden pro Anno 44: hwad som hans vtgifftt på samme år både på Rytterne, Landzknechter, vår gårdh, och alle andre partzeler, waridt haffwer, Then regenskap hade wij mere hafft förnöden, att öffwersee och ransake vm thet j oss nw senden, Szå må j ännw ware förtencckte vdi att wij samme regenskap bekomme motte, och att j lathe M: Arne sielff drage till oss med sådane clare och beskedelige registher

Vm then summe peninge the begäre till att betale them med aff K: Ma:tz folk som obetalede äre, etc.

Som j och begäre en Summa peninger till theris lön som obetalede äre pro Anno 44 etc Szå wele wij med thet förste antere med vår Cammererer Mons Jönsson eller någon annen, sende edher en Summe peninger tilhonde, Ther j edher effther rette wele,

At the sielffwe settie tienden som best och likast ware kan.

J begäre och wette vår willie vm tienden hure j skole sätte eller lathe sälie spannen, etc Szå haffwe j vdi then måtten tilförende well förstätt vår beswaringh, Effther wij äre iw ingen köpman, wette icke heller något synnerligit beskeed hure spannen nw går och geller, etc. Wäre gott att j sielffwe wilde (: effther tizdens läglig-

heet :) sökie och ramme her vtinnan vårtt gagn och beste, och icke allt bekymbre oss vm hwad som handles och beställes skal, Ther rette edher effther, Datum etc.

Väsby den 4 Mars.

Öppet bref för prosten i Jemtland, hr Erik Andreae, på biskops- och kyrkotionden af Jemtland, mot en viss årlig taxa, och om laxtionden till erkebiskopen och domkyrkan i Upsala.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 73.

Opett bref för her Erich Andree Proest j Jemtelandh At K: Ma:tt haffuer vndt honum Biscopzdelen vtöffwer alt Jemtelandh för en taxa som löper sig 100 March örtiger, och Kyrckennes deell för 200 March örtiger årligen vtgiffwendis, datis Wesby 4 Martij Anno etc. 45.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff vår synnerlig gunst och nåde, med thenne oss elskelig vår tro Vndersåthe, och Proest j Jemtelandh, hederlig man her Erich Andree, Kyrckeprest j Owijken, vm then Biscopz-tienden och Kyrckernes deell, som j för:ne Jemtelandh årligen faller, så vtöffwer eens bliffne äre, att han vtaff Biscopzdelen, then wij honum gunsteligen på en taxe, (: oss till en behagelig tijdh :) vndtt och förläntt haffwe årligen för hundrede march örtiger, vdi vår Konglige Cammer altijdh vm Distingz tijdh leffrere skall, och vtaff then annen halffpartt aff tienden som kalles, och är Kyrckernes deell, skall han och årligen (: vtöffwer then anpartt som till win, wax och andre Kyrckernes skälige nödtorffther, komme :) giffwe oss thuhundrede march ört:r, och så på för:ne städh vtgiffwendis, Tesligiste skall han och leffrere the 20 march ört:r aff thet Laxefiskie, som Vpsale Domkyrcke j för:ne landzende tillyder, och elliest

giöre oss rede och regenskap för the sakörer han ther j Landet vpbärendis warder, Finnes och ther j Landet någre andre rettighether, som Biscopzbordet j Vpsale och Domkyrcken tillyder, att han them icke heller för oss fördölie skall, Kan och för:ne her Erich, vdi någon annen måtte, eller yttermere betencke och förfordre vårtt och Swerigis Crones bäste j förschiffne Landzende, Dhå skall han och tess förplichet ware, som han och tett samme med hånd och mundh her för oss vthan all argelist loffwet och til-sagtt haffwer, Och tess till yttermere wisso och bättre förwaring, att szå i sanning är lothe wij trycke vårtt Secrett her näden före. Datum vt supra etc.

Väsby den 4 Mars.

Till biskop Henrik i Vesterås, att ransaka i en arfstvist.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 73 v.

Till Biscop Henrick At han ransaker samt med Lasse Jesperson vm thett arff emellen Anders j Öffwerbergha och her Laurentzes aruinger j Gangnees Datis vt supra.

Wår synerlige gunst etc. Wetther Biscop Henrick, att thenne wår Vndersåthe Anders j Öffwerbergha j Byrckesta sockn, haffwer her hooss osz waridtt, vnnerdänneligen tilkänne giffwendis, vm ett arff som föll effther framlidne her Laurentz j Gangnes, hwilket med rette för:ne Anders, vpå hans hustrues wegna, effther hon hans naturlige systher war, tilkomme skall, Män nw haffwer förbe:de her Laurentz försije samme arff till sig taghit, föregiffwendis att hon med honum lagligen wigd och fest war, Och ther vt-öffwer, haffwer samme her Laurentz inne med sig behollidtt beggis theris brödre arffwedeell, som tilförende dödh bleff och för:ne Anderses hustru vdi samme arff szå well som presten sin anpartt haffwe borde, thett dogh icke

skeet är, Szå effther wij icke aldelis wette kunne hure saken sig haffwer, j then motte, är wår willie och begären att j samme ärende, samptt wår Fougthe Lasse Jespersson granneligen ransake wille, förskaffendis att för:ne Anders her vdinnen motte skee så myket som rett är, vpå hans hustrues wegna, och att hon aff sin framlidne broders arffwedeell szå myket han kan haffwe skell och rett till bekomme motte, Oss synes hon haffwer iw rett på samme arffwedeell, Datum vt supra etc,

Väsby den 4 Mars.

Öppet bref för Niels Henriksson och hans son, att upptaga Röneviks ödeshemman i Huddinge s:n, Södermanland.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 74.

Opett bref för Niels Henrickzson at han må vptage en ödistompt Cronen till gode Datis vt supra etc.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther wij förstått haffwe, att j fordom tijdh vdj Hudding sokn en gårdh legatt haffwer, benämpd Rönewijk, som nw alztinigest ödhe är, och szå j en long tijdh waridtt haffwer, Män opå thet oss och Cronen aff för:ne Ödishemmen måtte något gagn och rettigheet skee, när han igen vptagen och vpbygder bliffwer, haffwe wij förthenskund aff wår synnerlige gunst och nåde vndtt och efftherlatidh, som wij och nw her med vnne och efftherlathe, att thenne wår Vndersåthe Niels Henricksson, och hans son för:ne Rönewijk, vthan hwars mandz hinder eller förfongh, vptaghe, rödie, hegne, fike, fare och vpbyggie må och schall, och thet sedhen niuthe och beholle, Dogh szå att när hemanet kommer något till machtt igen, skall han eller hans efftherkommende ärfwinger förplictige ware, oss och Cronen then tilbörlige rettigheet ther vt aff att göre som godhe män

leggie kunde, att hemanet kan giöre schell före, Hwilcket wij giffwe våre Fougther och befallningzmän, Tesligiste och alle andre, som för våre skuld wele och schole, giöre och lathe, tilkenne, att the för:ne Niels Henrickzson och hans effther:de, her vdinnan intidh hinder platz eller för-fongh göre, Ther sig hwar och en effther rette haffwer, Datum etc.

Väsby den 4 Mars.

Till Anders Brunsson, att gå i konungens tjenst för seglation vestvart, och om anskaffande af något dugligt sjöfolk.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 74 v.

Till Anders Brunsson At han giffwer sig till
K: Ma:tt vdi hans nådz tjäniste, datis vt supra etc.
Vår gunst etc. Effther wij haffwe achthet lathe löpe j thenne tilstundende Szommer någre våre skip westwartt, och haffwe förstätt att thu på thet farwatn well kunnigh ware skaltt, hwarföre är vår willie och befallningh, att thu giffwer tig vp till oss och bliffwer j vår tjäniste, haffwendis med tig vm the ther för honden äre någre gode och förfarne bottzmän, them wij och hoos tig med clädhe och peninger, effther som hwar kan giöre skäll före, vnderholle wele, Ther wij haffwe och schriffwit her Göstaff Olsson till vm, att han medh tig j then måtten tilfrijdz ware skall, Ther rette tigh effter etc Datum.

Väsby den 5 Mars.

Öppet bref för bönderne i Harakers socken på fyra pund korn af kyrkotionden för året, till kyrkobygnaden.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 75.

Opet bref för Haråkers Socknebönder på 4 pund korn som pro anno 45 faller aff Kyrckedelen aff tienden etc. Datis Wesby 5 Martij Anno 45.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff vår synnerlig gunst och nåde, vndt och efftherlatidh haffwe som wij och nw med thette vårtt opne breff vnne och efftherlate Haråkers Socknebönder, till theris Kyrckies bygningh Fyre pundh korn aff then Tiendh nw Anno etc 45. på för:ne Haråkers kyrckedeell faller, Hwickit wij giffwe våre Fougther och befalningzmän tilkenne att the må wette sig her effther rette etc.

Väsby den 5 mars.

Till Botwid Larsson i Stockholm, om uppköp af humle.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 75 v.

Till Botwedh At han tilseger Jören Tulschriffwere at han köper humble för K: Ma:ttz Tulpeninger, och skicker till Wesby gårdh Datis vt supra.

Wår gunst etc Effther thet Bottwedh her wed wår gårdh Wesby en ringe penninge vpbyrdh är, och kan förthenskuld j alle partzeler icke penningerne szå åttreckie, när man therföre inköpe skall allt som till gårdzens behoff förnöden ware will, Är förthenskuld wår willie och begären att thu segher then Jören Tulschriffwere till, att han skall tinge och köpe ther j Stocholm, när beste köpett bliffwer, szå myken humble som her till gårdzens behoff, på thette åår, förnöden är, betalendis samme humble

med szå myket aff wåre Tulpeninger, som ther opå löpe kan, Giörendis ther sedhen redhe och regenskap före, in vdi Cammeren, Ther rette tig effther etc.

Väsby den 5 Mars.

Till Gottorm Nielsson och Niels Helsing, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 75 v.

Till Gottorm Nielsson At han förskicker till Wesby gård 8 legedrenger. Datis Wesby 5 Martij Anno etc. 45.

Wår gunst etc. Effther thet Gottorm, att her wed wår gårdh Wesby dagligen ett swårtt och tungtt arbethe faller, vdi these hytther, och med kolninger, wedhehugningh och monge andre gårdzens och för:ne hytters nödtorffther, Är förthenskuld wår willie, att thu winlegger tigh, at skaffe oss ther aff thin befalning hijt till gårdhen Sex eller Otte karler, som för legedrenger her wed Wesby för en skälig åarslöön tiäne wille, Szå skall Fougten her på gården yttermere handle med them, när the hijtt komendis wardhe, hwad the vm årett haffwe schole,

Att han förhandler med the gestmän och lösningekarler at the hugge någen kolewed på sin egin vmkost.

Sammelunde må thu och förhandle med the Gästmän och lösningekarler, vdi thin befalningh, att the måtte komme hijt vp och hielpe till att hugge någen kolewedh, Szå at all tungen icke skall liggie på the fatige män her nämost kring vm bergit boo, som her till skeet är, Tesligiste må thu och föreholle them att the sådane kolewedh på theris egin vmkost hugge schole, och hwartere 3 eller 4 Staffrum, att the måge wette schicke sig ther effther, Och laghe iw szå att samme selskap med thet förste komme

motte, och att thu förschoner them j then städ för the huusmändz peninger, som the Fougthen vtgiöre pläghe, etc.

Wij schriffwe tig och till sidzst iffrå Stocholm atthu schulle lathe komme hijtt till för:ne vår gårdh Wesby 2 Wäreckhesther, ther ännw inthet tilgiortt är, Thet oss förvndrer, effther thu well west att the här fast behoff äre, etc.

Samme mening till Niels Helsing etc.

Väsby den 5 Mars.

Till Botvid Larsson och Måns Månsson, om förhållandet vid Thorshälla hammarsmedja.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 76 v.

Till Botwed och Monsz Monson vm then swåre affgång som wedh Torsijlie Hammersmidie altidh ske pläger. Datum vt supra etc.

Wår gunst etc. Wij förnimme Bottwed och Mons Monsson, at oss aff then Alexander, wed Torsillie, som then hammersmidie brukar, icke aldelis rätt skeer med then store affgång, som j well wette han oss tilreckner, Szå haffwe wij nw haftt någre Koppersmeder aff Helsingelandh för oss, och förhörtt med them vm theris affgång, Dhå seije the att them aff Råkupper icke stoortt mere än ett lispundh aff skippundet affgår, Och oss reckner han på skippundet luttred godz thu lispundh, til affgång, j then motten skeer oss myket förkårtt, och wele förthenskuld att j her effther lefrere honum Råkupper, till wårtt arbete, wij taghe ändhå schade noog, att oss the Tu lispundet affrecknet bliffwer. Datum etc.

Väsby den 5 Mars.

Förswarelsbref för hr Hans Petri, kyrkoherde i Haraker, emot frälsemän, som vilja göra intrång på prestebordets egor.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 76 v.

Förswarelsbref för her Hans Petri Kyrckeprest j Haråker etc. Datis vt supra.

Wij Gustaff etc. Giöre witterligit att thenne oss elskelig wår tro Vndersåthe, her Hans Petri Kyrckeprest j Haråker, haffwer oss vnnerdåneligen tilkenne giffwit hurelunde en partt aff frelsidtt wele endels giöre honum förfong oppå någre the ägher som vnder samme Prestebordh liggie j szå måtte, att att the honum vndengå och ifrå trengie wele en partt aff the ägher som i longh tijdh ther vnder leghet haffwe, Ändog Prestebolett elliest j sigh sielfttt nog swagtt är, etc. Hwarföre haffwe wij aff wår synnerlige gunst och nåde taget och anammet, som wij och nw her med tage och anamme för:ne her Hans Petri med för:ne Haräckers Prestebooll, tess egher och elliest allt thet han ägher vdi wårtt Kongelige hägn frijd och förswar, för allt offwerwold och orette, och synnerligen till att hägne frijdhe och försware honum och the ägher prestebordet tilkomme, att för:ne Frälsismän thet icke i någon måtte, förvthan wår synnerlig willie och tilstädelse, förswaghe eller förleggje schole. Biudendis förthenskund alle som för wåre schuld wele och schole giöre och lathe, och synnerligen then Anders Pedersson j Forlundha, som med samme Prestebooll, vthan någon synnerlig skiäll (: then wij än nw hörtt och förnummit haffwe :) myket will haffwe att bestelle, Szå framptt wij icke schole tenckie ther annet till, Ther hwar och en sig efftherrette må etc. Datum.

Väsby den 5 Mars.

Öppet bref för Tortuna socken på kyrkotionden för året till kyrkobygnad.

Efter en afskrift i kongl. Riks-Archivet bland kon. G. I:s bref.

Wij Gustaf med Gudz nåde Swerigis Göttis och Wendis etc Konung Göre witterligit, at wij af wår synnerlig gunst och nåde, undt och effterlatit haffwe, som wij och nu med thetta wårt öpne bref unne och effterlate Tortuna soknebönder, till theras kyrkes bygning, och annan nödtorfft then kirkietiend som nu Anno 45 ther samestädz fallin är, Hwilket wij gifwe wåre fougter och befallningzmän tilkenne, at te måge wette sig ther effter rette, icke görendis them i någon motte her emot hinder eller förfong etc. Dat: aff wår gård Wessby 5 Martij Anno 1545, under wårtt Secrett.

L. S.

Väsby den 6 Mars.

Till fogden Niels Helsing, om upptagande af nya hemman i Gestrikland, om skatten och häradshöfdingegästningen af landskapet, samt upprättande af en hammarsmedja vid Gefle.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 77.

Till Niels Helsing Swar: At K: M:tt behager well att han förökte Böndernes skat hwar han [thet] them oförmercht och lempeligen giöre kunne etc. Datis Wesby 6 Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Szom thu lather förstå Niels att en partt Bergzmän j Torsåcker, och flerestädz j Gästringelandh haffwe vptagit sig sköne heman, ther vtaff the anthen ringhe eller lithet skatte, vthan beskydde sig med then

gamble skatt, och somme beskydde sig vnder Bergzskatten, Begärendis förthenskuld wette vm wij tilfrijdz wåre, att ther en schattlegning skee motte etc. Szå är thet oss icke obehageligt, att Landet j så måtte förwidgas och förbättred bliffwer, ther vm wij och nogh schriffwit haffwe, och wår ytterste flijtt med breff och förmaninger, till alle Norlanden, att så ske motte, förewentt, hwadh thet hielpe kan wette wij icke, Szå må thu och ware förtencktt vdi, att ther någer slijk tilfålle j then Landzenden wåre, att thu och winladhe tigh, att thet motte vptaget och byggt bliffwe, Opå thet Landett yttermere byggt och förbättred bliffwe kan, än thet nw är, Och icke tillathe, att Bönderne hägne szå all marcken in vnder sigh, som en partt till effwentys till 3 eller 4 miler in ij marcken sig tilegne, Ther opå tileffwentys mångestadz tilfålle wåre, att rödie och vptaghe godhe hemen, Ther Cronen mere gagn aff haffwe motte, än som thet nw ligger, j skog wextt och ödhe, Och dett thu med lämpo szå ther aff ingen owilligheet ebland almoghen vpwexe motte, en skattlegning kunde holle lathe, och sådane nybygde heman, vnder någen stadig skatt, eller annen tilbörilig rättigheet leggie kunde, thet wåre oss icke obehageligt, dog att alle saker toghes wijseligen och med förnufftt före, szå att ther egenom icke någen owilligheet förorsakes motte,

Vm Häredzhöfdingz gestningen ther j Gästricke-landh.

Dhet thu och berörer, att the giffwe icke mere än 4 peninger then som theris lagbok förer, Begärendis wette vm thu icke schulle leggie thom en hest opå, för sådane häredzhöfdingz gästningh etc. Szå teckis oss likast ware, att thu far motteligen med saken, och lather bliffwet som thet tilförende waridt haffwer, eller ther the sielfwe willeligen thet vtloffwe wilde, då wåre thet en sak för sig, elliest synes oss thet icke råd h ware,

Vm then hammersmidie som skall vprettes wed Geffle etc.

Szom thu och schriffwer, vm then hammersmidie wij ther wed Geffle gerne wilde vprette lathe, att the Geffleborgere wele och gerne hielpe ther till, hwar någon som förståndh hadhe then att vpsättie, motte tijt skicket bliffwe etc. Szå wele wij ther vtinnen förtenckte ware, at tijt skall komme en, som then bygningh förestå schall, kunde thu skaffe någet timber och andre nödtorffther j förrådth ther till, Då såghe wij thet gerne etc. Datum.

Väsby den 7 Mars.

Till erkebiskop Laurentius Petri, om tillsättningen af kyrkoherde i Biskopskulla pastorat i Upland.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 78 v.

Till Biscop Lars At han examinerer her Erick Mölnere vm han skickelig ware kan till at förestå en Christelig församling, och seden förskicker honum till K: Ma:tt Datis Wesby 7 Martij Anno etc 1545.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe edher tilkenne Biscopp Laurentz, att sedhen then her Pedher j Biscopzkolla genom döden affgången är, haffwe her hoos oss waridt någre aff Soknebönderne j för:ne Biscopzkolle, flijteligen Begärendis, att wij them igen till theris kyrckeherre framlidne her Pedhers brodersson, försörgie wille, hwilcket wij och szå gerne efftherlathe wilde, med szå skääll att elliest han någet skickelig ther till waridt hadhe, Therföre wij honum och szå med wår schriffwelse iffrå Linköpungh kalle låthe, på thet man honum förhöre och examinere motte, vm han till sådane embete skickelig och dughelig finnes kunde, hwilcket sig dog ganske ringe och skröpeligen befans, etc. Szåge wij förthenskuld gerne som och

samme her Anders nyttigare wåre, att han ännw på ett
 åår thu eller Trij tilgörendis, motte något yttermere stu-
 dere och sig vdi then helige schrift, godhe seedher, och
 andre lofflige konsther öffwe på thet han med tijdhen
 kunne tiänelig ware till sådane kallelse, Haffwer och szå
 tesligiste then her Erich Mölnere, som nw nyligest resig-
 nerede Wäddön iffrå sikh, hoss oss wärfwe latidh vm
 för:ne prestegeldh och thet ödmiukeligen aff oss begäredt,
 Mån effther wij icke heller wette hans Condition eller vm
 förbe:te her Erich än heller än then är ther till dugheligh,
 Är förthenskund wår willie att j honum oförsummeligen till
 edher wele kalle lathe, Förfarendis vm han ther till noghet
 beqwemlig ware kan, Szå äre wij tilfrijdz att han bliff-
 wer wed Gäldhet dog må j sedhen skynde honum till oss,
 att wij och med honum handle kunde, Och iw förre thette
 bestyres kunde, iw heller wij thet see, effther soknemännerne
 beclage sig att ther döör någett hooss them, och wele för-
 thenskund med thet snarest med en Kyrckeherre försörgde
 bliffwe, Ther rette edher effther, Datum etc.

Väsby den 7 Mars.

*Öppet bref på frihet från tomtören, för bergsmän, som bo
 vid gamla eller nya grufvan vid Salberget, och bruka
 Djuprymningen.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 79.

Opet breff. för menige Bergzmän som wed
 gamble eller nye gruffwen boo, på Tomptören som
 faller Anno etc 45, at kong: Ma:tt haffwer giffwit
 them samme tomtöre qwit och frij, Datum vt supra.

Wij Gustaff med Gudz nåde etc, Göre witterligit,
 att wij aff wår synnerlig gunst och nåde haffwe vndt och
 giffwit, som wij och nw med thette wårtt öpne breff vnne
 och giffwe alle the Bergzmän som wed gamble eller nye

gruffwen boo, och vdi Diurkarle eller diupe Rymningen brukningh haffwe, frije för theris Tompteörispenningar som the för thette närwarendis 45 åaredt vtgöre plictige äre, Giffwendis her med wåre Fougther och Befalningzmän tilkenne, att the wette sig her effther att rette etc.

Väsby den 7 Mars.

Öppet bref för skolmästaren i Vesterås, Erik Petri, på en kronotomt med åbyggnad derstädes.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 79 v.

Opet bref för M: Erich scholemestere j Westerås att Kon: Ma:tt haffuer giffwet honum en tomt som ligger j Westerås etc, Datis vt supra etc.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vndt och giffwit, som wij och nw med thette wårt opne breff vnne och giffwe, Thenne wår tro vndersåthe oss elskelig Erico Petri Scholeme there j wår Stadh Westherås, en wår och Cronones tomt med ett lithet förfallidt steenhuus östhen domkyrken wed gropebacken j för:ne Westerås liggiendis, som tilförende vnder Prebendam Quinque wlnrum j samme Westherås leget haffwer, Szå att han samme huus och tomt effther sin machtt och legenheet, byggie, förbättre, niuthe, bruke och till ewerdelige äge beholle må och skall. Hwarföre biudhe wij wåre Fougther Befalningzmän och alle andre, som för wåre skuld wele och schole göre och lathe, att the icke vdi någer måtte göre förbe:de Erich Petrj her emott hinder plattz eller förfongh, som the wele göre thet oss liufftt är, och tess til yttermere wisse etc. Datum.

Väsby den 7 Mars.

Till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, om åtskilliga ämnen.

Riks-Registr. 1541, I, fol. 79 v.

Swar till Botwedt om then Snidkere han vdi K: Ma:ttz tjäniste anamedt haffwer och samme Snidkeres lön etc Datis vt supra.

Wår gunst etc. Som thu giffwer tilkenne Bottwedh hurelunde thu haffwer förhandlet med then Snidkere som wij schriffwe tig till vm i sistens vm hans årslön och för-tjäniste etc. Szå må thet bliffwe som nw handlett är, dog thet han skulle förbidhe ther j Stocholm effther hans reskap, iffrå Danske, synes oss föge behöffwes, vthan att thu skynder honum med then reskap han haffwer, ått Gripzholm, wij förmode och att ther iw någon redskap ware skall som han j midler tijdh bruke kan,

Swar vm Hustru Lizebettes Gorius Holstes steenhuus etc.

Vm thet hustru Lizebette Gorius Holstes hustru huus, westhan till belet som till Spannemåle och andre nödtorffther dughe schulle, Szå må thu well handle med henne vm samme huus, och wederleggie henne ett annett aff wår huus i staden igen,

Thet thu haffwer intagit then norre Bastughu och wiltt henne till then Wanttemakers behoff tilpynthe lathe, behagher oss och well, se och gerne, att vdi hwad måtte thu kan hans handewärch befordre att thet icke tilbake bliffwer, som thu kan tencke oss macht opåligger, etc.

Swar vm thet att the begäre at k: Ma:tt skal settie köpet på Spannemålen.

Tu schriffwer än nw och förfordrer fast att wij på then Tiendh wed Kyrckerne wille settie köpet etc. Szå

förvndrer oss icke lithet Botwed att thu och Cammer-
 rådhet stå iw änderligen(!) ther effther, att wij schole sättie
 köpet, hwilcket wij dog ingelunde wele eller kunne göre,
 för then orsak skuldh, att alle man både Frälsit och andre
 lure iw alle ther effther, att wij spannen sättie schole, och
 hwar wij sättie köpet på spannen någett fördyrtt Szå wele
 the dhå försälie theris spannemåle, lichesom wår satt
 bliffwer, och vrsake sig szå med oss hengiendis oss hunde-
 huffwedett opå, och säie, Ja hwarföre måghe icke wij sälie
 wår spannemåle szå dyrtt som Konungen säljer sin, Annen
 orsaken är then att när wij sättien för lätt, dhå haffwe wij
 schaden j hendher, och dog icke tess mindre sälie Pre-
 stherne och Kyrckewärenderne henne vt the fatige j hendher,
 effther then dyreste penning och beholle then fordell sielffwe,
 Dherföre må dhu och Cammerrådet ware förtenckte
 vdi, att lathe oss bliffwe med samme sak obekymbrede,
 eller wij taghet icke tilgodhe, Ther rette edher effther,

J måge och well holle Proestherne och Fougtherne före
 att the förtyttred som tijden och gången är j Landett,
 Förty tijdhen skall sättie köpet och icke wij, Och hwar
 oss anten j ene måtte eller annen, någen skadhe på samme
 Spannemåle för theris försumelse skuldh skeer, dhå schole
 the inthet twiffle, wij wele tale them ther vm till, och
 sökie wår schade och vprettning j then måtten hoos them
 igen etc. Datum vt supra.

Väsby den 7 Mars.

*Till fogden Niels Munck, om befästandet af en plats vid
 Orrholmen i Vartofta härad, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 81.

Swar till Niels Munck att k: Ma:tt wåre be-
 hageliget hwar han then platz wed Orreholmen be-
 feste kunde etc. Datis Wesby 7 Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc, Szom thu schriffwer och giffwer tilkenne vm then platz thu haffwer intagit ther wed Orreholmen och achther befeste och byggie opå, Szå effther sådane godh tilfelle och lägenhet på samme platz ware skall, haffwe wij thervtinnen ett gott behagh och see gerne, att thu sådane bygningh wiltt haffwe för hender, och iw förre samme arbete kunne gå för sig, iw heller wij thet såge, kunne och well lijde att Redwegz häredhe, som thu schriffwer vm, motte giöre till samme bygningh någen hielp, hwar man med ett eller Thu dagzwerker, på thet almogen ther nest vm kringh motte och tess heller hielp ther till och bygningen tess bettere framgong haffwe motte, Thette thu med god lempe szå beställe wiltt, szå att ther vtaff icke heller någen owilligheet kommer.

Szom thu begärer och wette wår willie vm then Spannemåle som vdi thin befallning faller, etc Szå må thu lathe samme Spannemåll komme till Wadzstena, ther haffwe wij honum aller mäst behoff effther bygningen will nu med tijdhen flux påtaghen bliffwe,

Then Stodhest thu begärer till wåre Stodh, ther nidre äre, sende wij tigh nw med thenne thin dreng, etc. Datum.

Väsby den 7 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om smidandet af en hop jernredskap till hyttorna på Salberget.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 81 v.

Till Botwedh vm thet groffsmidhe K: Ma:tt will smidhe late wed Stocholm, Datis Wesby 7 Martij Anno 45.

Wår gunst etc Schal[1] thu wette Bottwedh att wij achte her wed wåre hytter på Salebergit oförsummelingen

lathe haffwe förhänder något synnerligit arbethe, med et Puchwarch thet wij wele byggie och vprette lathe, ther till någre swåre Järnskiffwer och annen Järnredskap behöffwes som ingenstedz vthan på våre hammersmidie smidhes kan, Szå haffwe wij nw förthenskuldh (: mädhan then träbygningh ther till behöffwes her vppehuggen bliffwer :) förschicket thenne M: Påwel tijt till Stocholm med alle måtten, hure samme iärnredskap med allt skich j längd, breedh, högd och annen legenheet ware skall, hwarföre är vår allffwarlige willie och fulle befalning, att thu förvthan all försummelse eller skottzmåll och med all flijtt fordrer samme arbethe, kallendis strax then gamble tyske hammersmedh iffrå Wålinge, tijt in till then hammer-smidie wed byen, latendis honum smide samme iærnskiffwer, och annen redzskap effther som M: Påwel honum föregiffwendis och vnderwijsendis wardher, effther wij icke tro kunne att then hammersmedh ther nw är thette arbethe bestyre kan, Och för allt Bottwedt förmane wij tig ännw att thette arbethe för allt annet fordrett bliffwer, effther oss ligger her stoor macht opå, Och szå snartt samme Järntygh bliffwer tilredhe, (: thet oss förmodher j Fem eller Sex dagher well skee kan :) att thu dhå skaffer honum godh fordenskap, szå att han med samme redskap nw mädhen ijserne starcke äre hijt vp igen komme kan, Thu må och vnderwijse Måns Månsson, att han skaffer thet aller besthe och hårdeste iærn ther till som på färde är, Szå skall han och antworde honum ett skippundh stångeiærn hijtt vp med sig ther aff man allehonde små redskap som ther tilhörer smidhe kan, Thu skaltt och skaffe samme M: Påwell Tree ringer iærntrådh, till någen redskap, som och lyder samme Pukwerch till, han skall sielff vnderwijse tigh hure groff hwar ring för sig ware schall, Szå må thu och schriffwe oss med thet förste till, hure thette bestyrтт bliffwer, Allt thette ingelunde försumendis. Datum.

Väsby den 7 Mars.

Till hr Erik Fleming, att på en tid låna konungen en från utlandet kommen silfversmältare.

Riks-Registr. 1549, I, fol. 82.

Till her Erich Fleming vm then smältare som han iffrå Tysland bekomet haffwer, at han skicker honum till K: M:tt Datis vt supra.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe edher tilkenne käre her Erich, att wij gerne et annet sätt och skich haffwe wille (: som med Gudz hielp ske kan :) med then smältningh her vppe hoos wåre hytther, wed Salebergit, ther medh man myken vmkost och stortt arbethe bespare kunne etc. Och effther wij förspottt haffwe, att till edher en godh sijlffsmälthere j höstes kommen är, benämpd Laurentz Behem, then j hade med edher iffrå Stocholm och war j Landett kommen med then Balzar Smaltz, Är wår willie och begären, att j samme smältare, vpå någon tijdh tilgörendis, welle öfwer till oss skicke medh thet aller snaraste mögeligit ware kunne, wij welle förshaffe att then samme till edher, eller och en annen godh karll j hans städ komme skall, Szå att j ther vdinnen ingen nådeell haffwe schole, Ther j edher efftherrette haffwe, ingen försummelse her vdinnen tagendis, Edher Gudh befalendis. Datum etc.

Väsby den 8 Mars.

Till menige man i Redvägs härad i Vestergötland, om dagsverken till den tillämnade bygnaden vid Orrholmen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 82 v.

Öpett breff för Menige Man vdi Redweg j Westergötland vm thet arbete som the till Orrholmen göre schole. Datis Wesby 8 Martij Anno 1545.

Wij Gustaff etc. Tillbiudhe edher oss elskelige våre trogne Vndersåther, och Dannemän alle, Skattebönder, Landbönder och menige almoge som j Redwegz härede, j Westhergötlandh, byggie och boo, vår gunst och nåde tilförende, etc. Och giffwe edher Käre Vndersåther her med tilkenne, att wij nw i sommer haffwe achthet lathe företage någon ringe bygning wed Orreholmen, j War-toffte härede, Är förthenskuld vår willie och nådige begären, att j oss till hielp och vndsättning, hwar man med Thu eller Trij dagzwercker komme wele, hoppes oss att thet kan ware edher Dannemän till en ringe tunge, och oss och Cronen till gagn och vndsättningh, Wij wele och sådane edher tt omack edher vdi all gunst och nåde åther igen betenckie, Edher Gudh befalendis. Datum.

Väsby den 8 Mars.

Till Thomas Nielsson, fogde på Örby gård samt i Tierp och Vendel, att lägga hälften af Huddinge s:n under Väsby kungsgård.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 83.

Til Tomesz Nielsson Fullmacht för Söffwerin Juthe att han skall kennes wed then annen halffparten aff Huddinge sokn: Datis vt supra.

Wår gunst etc. Weet Tommes Nielsson att effther her till vår gårdh Wesby fåå Sogner och häreder liggie, och mykett arbethe är her dagligen förnödhen att driffwe, och myken vmkost, Haffwe wij förthenskuld befaled thenne vår troo tjänere, Söffwerin Juthe, att han skall kennis wed then annen halffpartt aff Huddinge sockn, hijt vnder för:ne vår gårdh Wäsby, som tilförende vnder vår gårdh Örby leghatt och thu i befalningh hafftt haffwer, och skall han beholle all then årlige rentte, arbethe och andre vtskyller, som ther affgår, liche som thu her till thet

samme giortt haffwer, Ther vtinnen thu honum inthet hinder eller förfong göre skaltt, Ther rette tig effther. Datum etc.

Vesterås den 9 Mars.

Till Staffan Larsson, fogde på Svartsjö, om uppskof med betalningen af Marcus Hammarsmeds skuld.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 83.

Till Staffan Larsson, At k: Ma:tt haffwer vnt Marcus Hammersmed lengre dag på then betalning för then spannemåle som han på Swartesiö taget haffwer. Datis Westerårs 9 Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Wee[t] Staffan vm then Spannemåle Marcus Hammersmed i Wellingö vpå en betalning ther vt-aff wår gårdh Swartesiö tagit haffwer, som sig till 5 pundh j Rogh och Maltt löpe skall, Szå haffwer han begäret att wij honum med samme betalning någet lengre dag än thu honum föresatt haffwer, vnne welle etc Szå haffwe wij gunsteligen honum thet efftherlatidh, effther wij honum på någet wår[t] arbethe wed Salebergit nw på någen tijdh haffwe att bruka, Hwarföre thu honum och hans hustru med samme betalning någet fram bätther in mott Szommeren förbijdhe schaltt, Ther thu tig effther retter må. Datum etc.

Vesterås den 9 Mars.

Till hr Gustaf Olsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 83 v.

Till H: Göstaff Swar At han lather förkunske hwad ther handles j Köpenhampn meden then Norske adelen så tijt dragher. Datis vt supra etc.

Wår synnerlige gunst etc. Szom j oss tilskriffwe käre her Göstaff, vm then Norske Adell och Befalningz-

mån som nw flux ått Köpenhaffn dragne äre, menendis att ther ett möthe nw vm Midfaste stå skall, etc Szå är wår wylie och begären att j wele haffwe edhers wisse budh och kundskaffther ther häden, lathendis granneligen förhöre, och szå myket mögeligit är förkundskapa, hwad ther handles och beslutes, Thette j ingelunde försumme wele.

At han wille lathe bestelle någre drenger som med kleensmidhe vmgå kunne hijt them seden förskaffendis etc.

Schole j och wette Käre her Göstaff att wij haffwe en mectigh godh rörsmidh, som zinttelåås och mykit annet behennigtt wärch aff iärn giöre kan Och förthenskund wille wij gerne låthe någre andre vnge karler, och drenger, som och tilförende någet kunde, med klensmedembethe, läre hoos honum, på thet konsten någett wijdere vttspred bliffwe motte, Hwarföre såghe wij gerne, att j skaffe hijt vp aff the vnge smidiedrenger, som mångestädz ther j Westhergöttlandh finnes 3 eller 4, Them wele wij läre lathe, och framdelis lathe komme them tijtt nidh igen, etc.

At then skepere motte komme vp till k: Ma:tt.

Vm then Skipere wij edher med Abram Erichszon tilschriffwe, är än nw som tilförende wår begären att j wele förskicke honum vp till oss med thet aller förste, etc. Så haffwe wij edher inthet annet synnerligit tilschriffwe lathe på thenne tijdh vthan befale edher her med Gudh. Datum etc.

Vesterås den 9 Mars.

Till Olof Bogesson i Gisle, att låta konungen lösa hans hustrus arfvelott i jord framför en annan.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 84.

Till Oleff Bogeson: At han vplather K: M:tt sin hustrues deell j thet godz hon fick aff Gotskalk j Leffzsta, för peninger. Datis vt supra.

Wår gunst etc är wår willie och begären Oleff Bogeson j Gisle att thu vplather oss för peninger thin hustrues deell, och hennis systherdeell, som är thet godz the finghe aff Gotskalch j Leffzsta wij wele ingelunde att Arwedtt N: skall löse the systherdeler, Wij wele lathe förnöge tig för samme deell, szå att thu j then motten ingen skade haffwe skaltt, Och skall thu bekomme thin betalningh aff wår Fogte Tordh Olsson samt Niels Byrgisson etc. Datum.

Vesterås den 10 Mars.

Till Mårten Myntskrifvare, om myntverket.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 84 v.

Till Morten Mynteschriffwere at han rådslår med Adrian och the andre at man kunde vpsättie en annen windwgn etc. Datis Westerårs 10 Martij Anno 1545.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Morthen och begärer wette wår willie vm myntthet effther karlane gå alle fåfenge, dogh på stoor vmkost och tijdhen förlöper onytteligen etc. Szå kunne wij föghe sware ther till annett än som thu sielff west att wij haffwe ondtt med att giöre, Förthy hwar wij lathe mynte som her tildagz tilgått är, dhå skeer oss skadhe öfwer skade, Schole wij och lathe myntthet stå, szå är thet oss heller föge till fördell eller gagn,

och wette wij icke nw förtenskuld sielffwe hwad wij ther till giöre schole, med mindre man ther till någon annen råd finne kunne, och besynnerligen någhet annet sätt opå then windvgn, hwarföre må thu och Rasmus handle med Adrian vm han icke kunne finne råd till att giöre oss en annen windvgn, Ther vdi man kunde smelte j degler, szå godzet icke komme ståendis vthan i degelen, och icke på botthnen, som thenne wår sijlffschriffwere Rasmus wårt sinne och meening i then måtten förnummit haffwer, och i alle ware ther vm till råd att vpsättie en sådane vgn, och hwar han wille taghe lagh och affgongen icke szå stoor bliffwe motte, szå wilde wij wijdere betenckie oss i saken, och szå snart j thette bestyrtt haffwe, må j giffwe oss tilkenne hwad lag thett tage will, ther kunne wij sedhen wette oss wijdere effther schicke, etc.

Vm titt eghet ärende thu schriffwer, wele wij wette och rame tijtt besthe, med thet samme thu begärer eller någet annett, när wij nw komme till gården etc Datum.

Vesterås den 10 Mars.

Lejdebrej att inkomma i riket för hr Niels Germundsson, korpst i Wexiö, som i hastigt mod dräpt sin embetsbroder hr Gudmund.

Riks-Registr. 1545, 1, fol. 85.

Leigde breff för Niels Germundzson som slog en koorprest ihel j Wexiö. Datis Westerårs 10 Martij Anno etc 1545.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att för oss kommitt är, hure för någer framlidhen år sedhen vdi Wexiö kyrcke emellan Twå Koorpresther, benämpde her Niels Germundzson och Gudmundh N: någon trätte kommen war, szå att för:ne her Gudmundh ther egenom strax med samme hastige modhe aff daghom taghen wartt, Therföre och förbe:te

her Niels som skaden gjorde flöctigh bleff, in till Norige kom, ther han sig sedhen vnderhollet haffwer, och nw hoos oss ödmiukeligen och vnderdåneligen werffwe lathidh, vm en Christelig leigde och förswar, till att komme her in j Rijkit ighen, och sig med lön och bön, med framlidne her Gudmundz rätte målsäiende och ärffwinger etc förliche och fördraghe, Och vpå thet samme ärende till en godh och Christelig förlichning komme måtte, haffwe wij aff vår synnerlig gunst och nåde, och på samme förberörde och vnderdånige anwärfwingh för:ne her Niels en Christeligh och sächer leigdh vndtt och giffwet, som wij och nw her med vnne och giffwe, szå att han frij och säker, feligh och obehindrett för för:ne her Gudmundz slechtt, wenner och alle andre som för våre schuld wele och skole göre och lathe, sig hijt in vdi wårtt Rijke Swerige giffwe må och skall, till att föreenige och fördrage sig medh offthebe:de her Gudmundz wenner och släctvngar, Dogh szå att han sigh likewell först till oss giffwe skall, och oss vdi thenne saak en wijdere och bättre vnderwijsning och beskeed giffwe, Hwilckit wij giffwe våre Fougther och Befalningzmän, Tesligiste och alle andre som för våre schuld wele och schole göre och lathe, och besynnerligen framlidne her Gudmundz Målsäijende och släcttinger tilkänne, att the förbe:te her Niels her emot inthet hinder eller plattz göre schole wed våre ogunst. Datum etc.

Vesterås den 10 Mars.

Till Lars Tursson och Ture Pedersson om skatten af koppersmederne i Helsingland, m. m.

Riks-Registr. 1545, I. fol. 85 v.

Till Lars Tursson och Ture Pedersson, at the handle med the koppersmeder, at the oc någon rettigheet Cronen göre motte. Datis Westerårs 10 Martij Anno etc 1550 [c: 1545].

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått vtaff edher schriffwelse, Lars och Ture, hure j vpå wåre wegna ther i Helsingelandh med Almogen tingtadt och handlet haffwe, Mån hure j med the Koppersmedher ther i landet vm theris Koppersmide förhandlett haffwe, kunne wij icke wette, effther j röre ther inthet vm, vthan alleneste vm the köpmån ther j Landet, hwad the giffwe skole, Och effther wij well wette, att samme koppersmedher en stoor handell driffwe med then kopper the smide och före her aff Rijkitt in ått Norige och annerstädz, och giöre oss och Cronen ther alzingen skäll eller rättigheet vtaff, som dog med rette skee borde, Dherföre är wår willie, att j än nw med them på halfft femptonde lispundh smidhkupper, aff sådane theris handell, för wår och Cronones rättigheet handle wele, vm i elliest ther vdi landett än nw tilståde äre, Förthy (: som sagt är :) oss böör iw någen profijt, och fordell på Cronones wegna, haffwe aff slijk handell och köpenskap, thet j them alffwarligen och flijteligen wele föreholle etc. Kunne och well lijdhe, att Fougthen ther ett gott och nöge inseende ther med hadhe, att ther icke szå myken kopper vtaff landet motte fförtt bliffwe, in vdi Norige och annenstädz som nw skeer, Thet j icke heller försumme wele etc. Datum.

Vesterås den 10 Mars.

Till Botwid Larsson i Stockholm, om bagaren Påvel Becker.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 86.

Till Botwedh At Påwell Becker må drage till Wadzstena effther then bygning ther för händer haffwes skall. Datis vt supra etc.

Wår gunst etc. Weet Bottwed att wij aff synnerlig gunst och nåde haffwe förskonet thenne breffwijsere Påvel Becker, ännw med en års dagh på then betalning för the

Trij pundh hwete, som han til köpz anammede j Stocholm aff wår Kornschriffwere, Och effther wij then bygning nw wele haffwe för händer j Wadzstena, syntes oss icke orådeligit ware, att samme Påwell ther häden drager, och vpå sin egin handh vppeholler bakere Embete, folcket till hielp och vndsättning för theris peninger, Hwarföre thu honum och tijtt Pasbordh giffwe skaltt till för:ne Wadzstena, att han ther häden frij och obehindrett drage må Tesligiste och att thu schriffwer wår Fougthe till, att han honum inthet hinder eller förfongh giöre skall, vthan heller till thet besthe förfordre och på någon tijdh med Stadzens tunge förshone, till tess han någett för sig komme kunde, Kan han och skaffe honum frijt huus, ther han sit handewerch vdi driffwe kan, dhå kunne wij thet och lijdh etc. Datum.

Vesterås den 10 Mars.

Till Henrik (fogde i Helsingland?), att lemna underrättelser rörande en gård, och om kopparsmedernes afgäld.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 86 v.

Till Henrich At han förstendiger k: M: alle lägenheter vm then gårdh Lindeflech, och vm then handell Ture persson och Lars Tursson haffwe giort med alle Landköpere och kopersmeder etc. Datis vt supra.

Wår gunst etc. Wij förnimme aff titt breff Henrich vm then gård Lindeflech, then thu haffwer schattet och werdere latidh etc. Så förvndrer oss, hwarföre thu icke mere beskeedh vm samme gårdh schriffwer, eller flere vmständer och legenheter, hure saken sig haffwer med för:ne Lindeflecke tilkenne giffwer, eller hwarföre thu honum haffwer schatte latidh, och hwem then begärer eller sälie will, hwilckett thu än nw skaltt giffwe oss til-

kenne, effther oss icke drager fulleligen till minnis, hwad befallning ther vm vtgiffwen är, Tesligiste vm the koppersmedher, som aff theris köpzhandlinger 10 march aff hwartt hundret nw vm Walborgemesse vtgiffwe schole, hwilckett Lasse Tursson och Ture Pedersson opå wåre wegne szå med them handlett haffwe, Szå synes oss att hwar i szå handlett hadhe, synnerligen szå mykett the koppersmedher tilkommer, att the oss hwartt Femptonde lispundh vtmidt kopper, giffwit hadhe, dhå hade Cronen hafft ther någen mere fordell vtaff än nw, Och hwar Ture och the andre godhe män ther i landett tilstädhe äre, dhå måge the än nw se till vm the icke kunne kommett opå hwartt halffemptonde lispundh, män att the andre kopperslagere som hwarcken köpe eller sälie kopper, vthan smidhe för leghe, skole så platt frije ware kunne wij icke heller tenckie, för hwad sak skuld thet ske skall, Effther the förwärwe iw och med samne koppersmidhe theris näring, och haffwe ther ingen ringe fordell vtaff, som alle man wel witterligit är, Med the andre Landzköpmän, som på the 10 march aff hundradet handlet är, Ther med äre wij tilfrijdz, att thett szå bliffwe må, Ther rette tig effther. Datum.

Vesterås den 11 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, att sända deglar till Svartsjö.

Rika-Registr. 1545, I, fol. 87 v.

Till Botwedh At han förskicker till Swartesiö the Twå store degler som stå på muren i Stocholm etc. Datis Westerås 11 Martij.

Wår gunst etc. Är wår willie Bottwed att thu till wår gårdh Swartesiö the store degler som ther stå på muren i Stocholm förskicke skaltt, Ther wij them stoorligen haffwe förnöden att bruke, som thenne breffwijsere

Rasmus weett tig yttermere berette, Och må föreholle samme budh alffwarligen att the wid theris hals tilgörendis samme degler welförwarede framföre schole, szå att the icke sönderslagne bliffwe, Thette icke försummendis etc. Datum.

Vesterås den 11 Mars.

Till Måns Månsson i kon:s kammar, att lemna Olaus Johannis, Hans Skottes son, varor för 50 daler.

Riks-Registr. 1545. I, fol. 87 v.

Till Mons Monsson At k: M: haffwer vnt Olauo Johannis warer för Femtije Daler till at vppeholle sit studium medh. Datum vt supra.

Wår gunst etc. Weet Mons Monsson, att wij thenne vnge persone Hans Skottes sonn vdi Stocholm Olauo Johannis, årligen oss till en behagelig tijdh Femtije daler, och effther wij på thenne tijdh ingen Daler wed handen haffwe, derföre haffwe wij bewilliget att han vdi then städh någre aff wåre warer vndfå och bekomme skall, Hwarföre är wår willie att thu honum på wåre wegna, leffwererer vtaff wåre warer så mycket som på the Femtije daler sig belöpe kan vdi Järn, huder, eller annen deell, ther med han kan komme till en sådane summe och att thu sätter honum ett skäligit köp, Ther rette tig effther Datum.

Vesterås den 11 Mars.

Qvittobref å kyrkosilfver, som aflemnats från Tortuna kyrka i Fjerdhundraaland.

Efter en afskrift i kongl. Riks-Archivet bland kon. G. I:s bref.

Wij Gustaf, med Gudz nåde Swerigis, Göttes, och Wendis etc Konung Giöre witterligit, med thenne wår qui-

tantia at wij udj egen person opå wårt slot Westerårs then 11. dagen Martij Anno 1545. igenom wår thiener, Hans Tomassön och Lass Harelsön annammat och opburit hafwe thette effterskrefne Kirkesölf af Tortuna Kirke udj Tiurbo Härrade, Hwilket her Peder Jönson Kirkieprest ther sammestadz, med menige mans samtycke udj förskrefne soken, oss lefwererat haffwer, som är först, et förgilt Monstrans wog 17. Lödemark 2 Lot, Et förgilt Monstrans, wog 3 Lödemark $4\frac{1}{4}$ lot, Item en förgilt Crona, wog 4 Lödige mark $6\frac{1}{4}$ lot, en förgilt Kornknap och en Bråssa wog $15\frac{1}{2}$ lot, Et hwit Körs, et wiaticum [o: viaticum] wij [o: vij] Crissmekar Tu påss med en kadio wog tilhopa 2 Lödimark 14 lot, Item ströninger skodo med bläck, och någre kranссо, ter med vt(!) och förgilt wog 2 Löde mark $\frac{1}{2}$ Lot. Summa Trettjo Löde mark half åte Lot, för hwilket sölf wij förskrefne her Peder sampt med menige man i förskrefne soken frije giffwe för alt yttermere tiltal, Ther til wisso late wij trickia wort Koningl. Secret under thenne wår quitantie och med egen hand vnderskrifwit. Datum loco, et die ut supra.

Gostavus

L. S.

Vesterås den 12 Mars.

Till embetsmännen i kongl. kammaren, att sända papper till tryckeriet, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 88.

Till Niels Pederson Botwed och Lars Organista.

At the skicke till Pränthet szå mycket papijr som till the små stöcker som M: Jören Norman och Valentin på Tyske haffwe vtsatt, behöffwes kan etc. Datis Westerårs 12 Martij Anno 45.

Wår gunst etc. Schole j wette Niels Pedersson Botwedh och Lars att wij haffwe befalett wår tro man och

Rådth Jörgen Norman, att han sampt Valenthin schole lathe ther i Stocholm vtgå aff prantthet en lijthen vnderwijsningh på Tyske, then wij nw framdelis in till then Tyske Nation, vm någre våre nödtorffther, wele vtgå lathe, Hwarföre är vår willie och alffwarlige befalningh, att j till samme prentt så många rijss pappere, som ther till behöffwes schaffe schole, och för:ne Norman edher föregiffwendis wardher, och andre nödtorffther hwad ther till förnöden ware will Och effther wij schicke vår tiänere Axell Benchtson ther häden, som samme arbethe med then Prentere som ther tilförende är, driffwe schall, Szå må j och ware förtenckte att skaffe them kost och tärning ther aff slottet szå myket the kunne sigh effther redelig wiss med behielpe szå lenge arbethit warer,

At ther motte bliffwe giortt en ände med Jörgen Normandz regenskap.

Szå drager tig och Larss wel till minnis, att wij offthe nogh både schriffutig och munttlig tig alffwarligen budit och befalett haffwe, att giöre en ände med Jörgen Normans regenskap, szå att wij j then måtten till nägen rättelse eller beskeed komme motte, hwilcket dogh till thenne tijdh inthet skett är, vthan bliffwer szå förhaledtt then ene tijd effther then annen, oss till ingen ringe beswaringh, hwarföre är ännw vår willie och befalningh Niels och Larss, att j vthan allt skuttzmäll, taghe edher samme hans regenskap före, skaffendis ther opå en ände, att wij dog ene gånge motte bliffwe ther med obekymbrede, Ther j edher effther rätte wele,

Vesterås den 12 Mars.

*Till myntskrifvaren Morten och Rasmus Nielsson att lemna
hr Georg Norman 200 daler.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 88 v.

Till Mortenn Mynteschriffwere och Rasmus Nielsson att the leffrere Mons Jönsson 200 Daler som her Jörgen Norman på en försträchning haffwe skall. Datis vt supra etc.

Wår gunst etc. Wetter Morten och Rasmus, att wij haffwe vndtt och förstrecht Jörgen Norman till en försträchning på hans besoldning vdi Daler Tu hundrede stycker, Hwarföre må j anttwordha Mons Jönsson samme Daler, att han leffrerer them Norman, och schriffwer them j sin vpbördh och vtgiffit, Ther rette edher effther. Datum.

Vesterås den 12 Mars.

*Öppet bref för Peder Olsson och Lars Mortensson att bygga
en hammarsmedja vid Högfors i Fernebo s:n.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 88 v.

Opett breff för Peder Olsson och Lasse Mortensson at the måge lathe byggie en hammersmidie wed Noreberg, Datis vt supra etc.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther tesse wåre Vndersåther och Borgere vdi wår Stadh Westerårs, Pedher Olsson och Lasse Mortensson, haffwe oss vnderdåneligen tilkenne giffwe latidh, hurelunde the sig företage wele, at vpbyggie en hammersmidie på en mile när Norebergh, wed en gårdh benämpd Högfors j Fernebo sokn, som wår tro man och Råd her Birgie Nielszon tilhörer, oss och Cronen szå well till nytte och fordell som them

sielfwe, Och förthensku'd begärett ther till wår gunstige willie och förloff, och tillatelse, Szå på thet Rijket och Cronen med sådane nyttige och godhe konster förbättr-edh bliffwe må, haffwe wij aff wår synnerlig gunst och nåde, vndtt och efftherlatidh, som wij och nw med thette wårtt opne breff vnne och efftherlathe, att the samme Hammersmidie vpbyggie och sedhen sig till godhe niuthe bruke och beholle måge och schole, dogh med szå skiäll och förordh, att när samme hammersmidie vpbyggt och fulbordet bliffwer, schole the vthan allt middell, göre oss och Cronen ther vt aff then rättigheet som the med oss j then motten öffwer ens komme kunne. Hwarföre biude wij wåre Foughther och Embetismän och alle andre etc. Datum.

Vesterås den 12 Mars.

Öppet bref för länsmannen i Norrbo härad, Anders Nielsson, å skattefrihet för Gesala gård, och å inkomsterna af Lisberga gård i Romfartuna s:n.

Riks-Registr. 1544, I, fol. 89.

Opett breff för Anders Nielsson j Geesala. At han må ware frij för all skatt szå lenge han är Länsman. Item på all then rettigheet som går aff Lisberga gård årligen. Datis vt supra.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij aff wår synnerlig gunst och nåde, szå och för welwilligheet och tro tiäniste som wij altijd förnummit haffwe, aff wår tro Vndersåthe, och Länsman j Noorbo härede, Anders Nilsson j Geesala haffwe vndtt och giffwit, som wij och nw her med vnne och giffwe, szå lenge han förbe:te Länsmandz-embethe haffwer, och sig troligen och welwilleligen på wårtt och Cronones gagn och besthe, befinne lather, frij för all then skatt vdi alle partzeler som han elliest oss och Cronen årligen plictig är, aff för:ne Geesala ther han opå

boor, etc. Sammelunde haffwe wij och gunsteligen vndtt och efftherlatidh honum, sig till yttermere hielp och vnd-sättningh all rettigheet som Lasse Nielsson j Listebergha vdi Romfortuna sockn, j samme härede, Cronen årligen plictigh är vtt att göre, Dog all fodringen vndantagen, till hwilken han wåre Befalningzmän på wåre wegna sware schall, Hwilckett wij giffwe wåre Befalningzmän och Cammerrådth tilkenne etc. Datum

Ekolsund den 13 Mars.

Till fogden Anders Eriksson, att konungens egne landbor må lösa sin afrad med penningar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 89 v.

Till Anders Erichzson: At k: Ma:tt är till fridz at hans Nådz egne Landbönder löse theris affrad för penningar Datis Ekolsundh 13 Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Weet Anders att thenne wår Landbo Lasse Olsson j Munckehammer vdi Tumbo sockn, haffwer her hoos oss waridtt, vnderdåneligen tilkenne giffwit, att han sitt affrad ingelunde vtgöre kan, szå frampt hans åker skall j Wåhr såd bliffwe, Och förthenskuld ödmiukeligen begärett, att han samme affradh för peninger lösse måtte, etc Hwicket wij honum gunsteligen vndt och efftherlatid haffwe, Therföre må thu well lathe för:ne Lasse Olaffzson, och andre flere wåre Landbönder, lösse theris affrad för en redelig betalningh effther som Spannemålen ther vppe allmanneligen går och gioldher, opå thett the sig tess icke beclaga torffwe, att theris åker förthenskuld osådth liggiendis bliffwe schole etc Ther weet tigh effther rätte etc. Datum.

Ekolsund den 14 Mars.

Öppet bref för Hans Larsson, borgare i Vesterås, att han må på behaglig tid bruka Korsvreten, som förut legat under en prebenda i Vesterås.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 90.

Opett breff för Hans Larsson j Westerårs på en Vreett som vnder en prebende ther samme stadz leget haffwer till en beh[ag]elig tijd. Datis Ekolsundh 14 Martij Anno etc 1545.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff synderlig gunst och nåde vndtt och tillatidh haffwe, som wij och nw med thette wårtt opne breff vnne och tillathe, att thenne wår Vndersåthe och Borgere j Westerårs, Hans Larsson, må och skall, oss till en behaghelig tijdh, niuthe, bruke och beholle en wår och Cronones Vrett benämpd Korsvreten som tilförende vnder en Prebenda j wår Stadh Westherårs legatt haffwer, och nw en benämpd Lasse finne, mädhen för:ne Hans Larsson på Kopperbergit boodhe, intaghit haffwer, anseendis att för:ne Hans Larsson och hans hustrues förre man Erich Swensson aff samme tomttt, Cronone sin rättigheet redeligen vtgiort och henne instengtt, gött och welpynthet haffwe, Szom och för:ne Hans Larsson aff samme tomttt Cronones rettigheett göre schall, och henne well pyntte och haffwe, Hwicket wij giffwe wåre Fougter och Befalningzmän tillkenne, att the må wette sig her effther rätte etc. Datum.

Ekolsund den 14 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om den stadga Stockholms borgare egenmäktigt satt om priset å spannemål, m. m. angående handeln derstädes.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 90 v.

Tiill Botwedtt vm thet köp som Borgerne j Stocholm haffwe satt på Spannemålen k: M:tt oått-

sportt. Datum Echelsundh 14 Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Weet Bottwed att sedhen wij komme hijtt till wår gårdh Ekolsundh, bleff oss vnderwijst hure ther j Stocholm skall med trummen vmslaget ware, att ingen Borgere span korn dyrere än till 6 öre aff Bön-derne köpe schall, wed högste straff, Sää haffwer och en wår Landboo her vnder gården benämpd Pedher j Vrethe, waridt för oss beclagendis sig att effther han råkede begäre vij öre för spannen, wilde kembenärerne tage honum Spannemålen iffrå och ther till kaste honum j hechtelse, ändog han med plattz vndkom och till thet sizste fich sitt igen etc. Szå kunne wij icke besinne, hwad meningh thetta haffwe schall, att the godhe Stocholms Borgere sådane stadgar vthan wårtt wetskap och tillatelse diärfwes vtgå lathe, och kunne well tenckie att all then stundh the sligtt tilbiudhe mädhan wij szå när stadde äre, hwad schulle the icke vnderstå sig göre vm wij längre frå handen wåre, wij wilde och gerne wette med hwars råd h sådantt skett, eller vm tig her vm någett witterligit är, thet wij dog icke well tro kunne, Biudhe tig förthens- schuld att thu oförsummeligen schriffwer oss her vm ett wist swar och beskeed tilbake igen, hure thenne handell sig haffwer, The godhe män i Stocholm skulle och med rätte betencke för än the sig företaghe att sättie någett köp anthen på ett eller annett som her inrijs faller, att the och szå tilförende ställe ett skäligit och lideligit köp på the warer som Rijgesens inbyggieri aff them haffwe och köpe schole, Szå att på then ene sijden motte szå well affslag och lideligit köp bliffwe, som på then annen, hwickett wij förnimme the föge achte, vthan alleneste hwar the motte driffwe saken ther häden, att the kunne be- komme hwad köp på thesse inrijs warer som them be- hagher, och åther sälie theris warer szå dyrtt the wele,

som och nw skeer, Dhå äre alle saker well vttrettedhe, hwickett sig dog fast ilde och sielsintt skicke will, will och szå Rijkett och oss alle olideligit ware, Szå wette och the Stocholms Borgere well hwad och hure j Samptingz marcknaden j Strengnäs handlet bleff, nämplig j så måtte, att för än någhett Köp anthen på ett eller annett sätties schulle, dhå loffwedhe the giffwe oss alle the vttlendzske och andre warer beshriffne, och ther hoos förtechnadtt hure the nw gå och galdhe, Sedhen wilde wij ware förtenchte med wårtt Rådth, att laghe köpett på alle sijdher som lijke och skäll ware kundhe, Män att sådane machtth vdi theris hender stå schulle, anthen att vpsättie, eller nidhersättie Spannemålen eller andre inlenske warer, Thet war iw hwarcken then tijdh eller tilförende sagtt, Szå west thu och well, Bottwedh, att wij lothe stelle någre articler, någett för än wij droge senest iffrå Stocholm, vm thenne oschickelige köpenskap, Ther opå finge wij icke heller någon beständige swar, Szå loffwede the och i Strängnäs, att wij oförsummeligen schulle bekomme the vttlenske warer, som the och the fremmende köpmän driffwe, then handell med her inrikis, beshriffne, hwicket icke heller skeett är, Synes oss förthenschuld att hwad som i szå måtte vttloffwes, bliffwer så föge hollet och ther opå man fordrar swar, och beskeedh, swares anten obeskedeligen eller inthett, Wåre än nw gott att till saken annerlunde tenckis motte etc. Datum

Upsala den 16 Mars.

Fullmakt för hr Georg Norman och Valentin von Lutlich, att låta trycka en skrift på tyska, för att sedan i Tyskland spridas.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 91 v.

Fulmactzbreff för her Norman och Valentin von Lutich at the någre articler på Tysktt tungemål på Prentthet j Stocholm må vtgå lathe till Tyske Nationer. Datis Vpsala 16 Martij etc.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij för någre våre och wårtt Rijkis och tess menige inbyggieris nödtorffther och anliggiende lägligheter schuldh, haffwe latidh stelle ett menigtt vtschriffwende opå Tysktt tungemåll, hwickett wij achthe trycke lathe, och vtöffwer then menige Tyske Nation vtgåå, på thet hwar och en högre eller ringere jaa all then menige Tyske tunge och andre Nationer vår vndskuld och orsechtt oppenbarligen vdi många stycker, som oss oretteligen, och mijnne än med skeel och rätt opå sagde och dictede bliffwe, see, höre och förnimme måghe etc. Szå haffwe wij förthenskuld befalett tesse våre trogne Rådth och Secreterer Jörgen Norman och Valenthin van Lutich, att the samme vtschriffwende vdi vår Stadh Stocholm nw med thet aller förste schole tryckie och förferdige lathe, Hwickett wij giffwe våre Befalningzmän, Cammer-rådth och andre som saken förfordre schole, tilkenne, att the her vtinnan förtenchte ware schole, szå framptt the wele göre thet oss liufftt är, Biudendis tesligiste them som prenthet förestå och j wärie haffwe, att the och sig j then motten vthan all vtffluchtt willige och redebogne szå mykett arbethett belanger, befinne lathe, Görendis ther vtinnan thett oss behagheligit är, etc. Datum.

Upsala den 16 Mars.

Till fogden Severin Jute, att Björkesta, Tortuna och Sevalla socknar, såsom förut, skola med sina tjenstbarheter lyda under Väsby gård, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 92 v.

Swar: till Seffwerin Juthe at the Tre sokner Bijrkestadh, Tortuna och Sewalle måge bliffwe ännu vnder Wesby gårdh. Datis Vpsala 16 Martij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Wij förstå aff thin scriffwelse Seffwerin, at the Tre sokner nämpligen Bijrkestadha, Tortuna

och Sewalla, som wij achtedt hadhe att leggie till Wadh, icke well vmbäres kunne iffrå vår gårdh Wesby, szå framptt vårtt arbete och gården någhett well försörgde och wedh machtt bliffwe schole, etc. Szå effther wij her vdinnan icke altingest rättzligen vnderwijste våre, att samme Tree sockner haffwe giortt ett swårtt arbete till samme vår gårdh, och alreede latidh komme tijtt all theris skatt, Dherföre haffwe [wij] nw annerlunde förtencht ther vm och wele att för:ne Tre sokner, ännw vnder förbe:de vår gårdh Wesby som her till bliffwa schole, Thet wij och Oleff Joensson medh vår schriffwelse haffwe tilkenne giffwe latidh, Szå må åther Oleff Joensson anamma the Tree sockner igen han tilförende hadhe vnder kolningen, annett kunne wij icke sware ther till.

Schall thu oss och altijdh lathe förstå hwad och hure myket them lijdh med then Bookare som wij nw ther förhänder haffwe lathe, Ther thu tig effther rethe schaltt etc. Datum.

Upsala den 16 Mars.

Öppet bref för Olof Hansson från Stockholm på 50 daler årligen till sina studier under 6 eller 8 år.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 93.

Opett breff för Oleff Hansson att k: Ma:tt haffwer vndt honum till sine studia vnderhold på 6 eller 8 år tilgörendis, 50 daler årligen: Datum Vpsala 17 Martij Anno etc 1545.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther thenne vår Vndersåthe och tjänere Olaff Hansson aff Stocholm hoos oss ödmiukeligen och flijteligen haffwer wärffwe latidh, att wij honum gunsteligen vnne och efftherlathe wille, att han opå någen tijdh tilgörendis sig vdi fremmende landh vdi godhe sedher frije konster och lofflige

faculthether, ther med han sedhen oss, wåre vnge erffherrer, och thette wårt Rijke Swerige tess ytterligere till nytte, gangn och fromme med sin tilbörlige och trogne tjänist ware motte och kunde etc. Ther till han och så wår nådige hielp och vndsättningh begärett haffwer, Szå opå thett allt sådantt vthan argelist och swigk motte hollet fulkompnett bliffwe, haffwer han thet samme her för oss med hand mundh och sin sworne eedh loffwet och tilsagtt, och sin förplictelse ytterligere ther vpå giffwit, och med andre godhe mändz lyffthe szådantt stadfest, Jämwell och så att han sig altid bådhe vthan landz och innen will och schall befinne lathe, effther sin ytterste och högste förmöghenheet, szå lenge han liffwer, såsom en godh, hull, tro och rättrådig Landzsåthe emott oss wåre vnge lifz-erffherrer och Konunge Rijker, tess welfärd, nytte, gagn och fromme, altid sökie, betrachte, och hielpe att styrcke, szå mycket honum mögeligit ware kan, i ordh och gerninger, med rådth och dådh, och all skadhe, förderff och olempo, vdi rättan tijdh, ther han någet slikt förfare kan, wårne och affwende, såsom en Christelig, hull och trogen Landzsåthe plictig och skyllig är att göre, Szå haffwe wij förthenskuldh aff wår synnerlig gunst och nåde, för:ne Oleff Hansson, Ther emott sig till vnderhold j Främmande Landh, och på the orther och Landzänder, wij honum haffwe willie, att öffwe bruke och sig förbättre, vdi godhe bokelige konst och besynnerligen vdi then nyttige Medicine faculthet vndtt och efftherlatidh, som wij och her med vnne och efftherlathe, att han vtaff wår Kong:e Rentte-Cammer Femtije Daler årligen haffwe schall, eller och så mycket vdi myntt och andre partzeler, och warer, som förbe:de Summa sig belöpe och sträckie kan, Hwilcken gunstelig hielp och vndsättningh, till sådane hans företagne studia, wij honum Otte år gunsteligen vntt och efftherlatidh haffwe, och vdi thette breffz krafft vnne och efftherlathe, Szå framppt han sig och vdi sådane hans företagne studia szå holler och

skicker som han her för oss loffwet sworett och sig förplightedt haffwer, Hwicket wij giffwe wåre Camererer och Befalningzmån på wårtt K:ge Slott Stocholm, tilkenne, att the måge wette sig her effther rette, Lathendis för:ne Oleff Hansson eller hans procuratorer j hans fråware her vdinnan inthet hinder eller förfong göre etc. Datum.

Upsala den 17 Mars.

Förläningsbref på behaglig tid för Peder Brahe på Ryds skeppslag i Roslagen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 94.

Opett breff för Pedher Bragde på Ryskiplag vdi Ron till en behaghelig tijdh Datum vt supra.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij aff wår synnerligh gunst och nåde szå och för welwilligheet och hulle tro tjäniste, som thenne oss Elskelige wårtt Rådth och tro tjänere Peder Bragde, oss och wårt Rijke Swerige her till dagz troligen bewist och giort haffwer, och än yttermere her effther bewijse och göre må och schall, haffwe vndtt och förlänt, som wij och nw med thette wårtt opne breff (: oss till en behaghelig tijd :) vnne och förläne honum Ryskiplagh liggiendis i Rodhen, med all then konungzlige rântthe och rättigheet som ther årligen affgår, Hwarföre biudhe wij edher wåre och Cronenes skattskyllige Bøndher, och menige almoge som vdi för:ne Ryskiplag byggie och boo, att i ingen annen sware till edher årlige skatt skull och rettigheet som i oss på Cronones wegna plictige äre, vthan för:ne Peder Bragde, eller hans tilskickede Fougthe, Wij haffwe honum budit och befalett att han skall wette och ramme edhertt beste och förskaffe edher alle thett rätt och skall är, som han thett för Gudh och oss answare will, Ther i edher Dannemån alle effther rette wette etc. Datum.

Upsala den 17 Mars.

Till Peder Larsson och Erik (Skrifvare) på Gripsholm, om försäljning af vissa varor derstädes till en borgare från Stockholm.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 94 v.

Till Peder Larsson och Erich: at K: M:tt haffwer efftherlatid en Borgere aff Stocholm köpe någre warer wed Gripzholm. Datum vt supra.

Wår gunst etc. Wetther Pedher Laurenttzson och Erich att thenne wår Vndersåthe och Borgere vdi wår Stad Stocholm, haffwer oss tilkenne giffwit, att han i någre år tilförende plägher ther wed wårt Slott Gripzholm någre warer köpe och vndfånge för en redelig betalningh, som the elliest gemeenligen i Stocholm pläge sälies och betales, Szå äre wij och än nw tilfrijdz, att the warer man afflathe kan och will, som honum tiäne måge honum stadde bliffwe, Dog szå att thet skeede vthan wår schadhe, och att man sig vm betalningen förwette motte, och en wiss bestämpd tijdh, när hon förvthan allt skutzmåll vtgiffwes skulle, Therföre wåre gott att j berådfrågede edher i then motten med wåre tiänere Bottwed Larsson Mons Monsson som wåre warer elliest vnder henderne haffwer vm alle legenhether, och hwadh warerne vdi Stocholm gälde, Szå att man sig icke her vdinnan j någon måtte försåge eller sin fordeell förgäffwes bortgiffwer, Ther wetther edher effther rette etc. Datum.

Upsala den 18 Mars.

Öppet bref för Erik Pedersson på Hede i Tuna s:n, Hel-singland, och hans efterkommande, på besittning af ett ödestorp derstädes.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 95.

Opett breff för Erich Pedersson och hans efftherkomende arffwinger opå thet torp han vstaff Ödismarch vptagit haffwer. Datum Vpsala 18 Martij.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther wij förstået haffwe, att thenne vår Vndersåthe Erich Pedersson opå Heede, vdi Tuna sockn, haffwer för någre åår sedhen, med vår Fougtes Niels Larssons, som then tijdh vår Befalning hadhe, weet och samtyckie, sig och sine efftherkommende till godhe, vptagit vdi ödemarcken opå för:ne Heede, inthet annet Hemmen eller Boolstadhe til skadhe eller förnär, et torpp, som för:ne Niels Larensen honum thet wittnisbyrdh her giffwit haffwer etc. Och opå thet han och hans efftherkomende arffwinger samme Heede Torp niuthe, bruke och beholle måge, haffwer han ödmiukeligen begärett ther opå vårtt breff, hwicket wij honum icke neke eller affslå wilde eller kunde, vthan haffwe aff vår synnerlig gunst och nåde vndtt och efftherlatidh, som wij och nw her med vnde och efftherlathe, att han och hans efftherkomende arffwinger samme torp Heedhe obehindrede niuthe bruke och beholle må och schole, så lenge han eller the oss och Cronone ther rätt och rättigheet aff göre kunde, och för:ne Torp effther godhe och owildige mänds mätingh och ransakan kan göre like och skall före, och effther som thet med tijdhen kan yttermere vptagit och förbättred bliffwe, Hwilckett wij giffwe våre Fougther och befalning[z]män tilkenne tesligiste och alle andre som för våre schuld wele och schole göre och lathe etc. Datum.

Upsala den 19 Mars.

Till Henrik Simonsson, om de Ryssar, som inflyttat och bosatt sig inom Sveriges gränser, och om de röfvareinfall, som ske af andra Ryssar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 95 v. — Förnt tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 148.

Swar till Henrich Simonson vm the Rysser som byggie sig gårder innan för Råen. Datis Vp-sale 19 Martij.

Wår gunst etc. Som thu giffwer tilkenne Henrich vm then Råå benämpd Landzryggen, som gamble män säije, Rysseland och Östrebottnen åttskilie skall, Och att innen thenne siden Råån Fiorthen Ryssebönder inkompne äre som ther nw snart i Siw eller Otte år byggt och boott haffwe, Tesligiste att j Rysslandh opå anden sijden vm Råån, boo och hoosz ett träsk, wed pass Hundrede Ryssebönder, som göre och bedriffwe opå våre Vndersåther stoortt offwerwold med Mordh, Roff, och Brandh, Begärendis förthenskuld wette wår willie, vm thu både the Rysser opå thenne sidhen, och the andre opå then annen sijdhen vm Råån, fördriffwe och nederleggie schall, effther nw mädhen Wintheren är godh lägenheet ther till wara schall etc. Szå wette wij föghe sware ther opå, effther samme legenheet oss fast okunnigh är, Dog hwar the Rysser som sig hijtt vtöffwer Rån flyttet haffwe, wele göre oss theris skatt och andre vtskylder och inthet med the andre Rysser eller theris öffwerheet haffwe att bestelle, Dhå kunde wij lidhe att man them tilfrijdz bliffwe lather, Hwar och icke dhå see wij heller, att the våre dhäden och platt i ödhe lagde, Ther thu må wara förtencktt vdi, Män thet i skulle än nw lathe öffwerfalle thet annet Ryske selskap, som på then annen sidhen Landzryggen någre miler in j theris egitt landh bygge och boo, wette wij

icke vm rådth wara skall, för än wij ytterligere ther vm förtencckte bliffwe, och förnimme kunde hure then handell emellan Rysserne och oss sig tildraghe will. Ändog the well förtiäntt hadhe att man them någet tilgode giorde, Effther wij förnimme samme selskap wåre Vndersåther myken skalkheet och förräderij tilfoge plåger, dog må thenne sak än nw szå hengie och blöde, till thess man yttermere hörer och förnimmer hwartt heden thenne handell med the Rysser lende will etc. Datum.

Upsala den 19 Mars.

Till biskop Henrik i Vesterås och Rasmus Klot, om föreslagna förändringar med afseende på presterskapet i stiftet, och om tillsöttningen af hr Börje såsom kyrkoherde i Mora.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 96.

Swar till Biscop Henrich och Rasmus Klot vm theris betenckiende vm the presters föranning Datis vt supra etc.

Wår gunst etc. Wij haffwe vtaff edher schriffwelse Biscop Henrich, och Rasmus, edhertt betenckiende och mening förstæet, vm the prestegäldz i Dalerne och theris Kyrckiepresteters förändringh, Hwilcken edhers mening oss icke obehagheligen är, Mån effther tilbefröctendis är, att vtaff slikg hastigh förändringh någet annet komme eller förorsakes motte, See wij förthenskuld gott och rådeligit, att man än nw sådant fördrag haffwer, till framdelis och besynnerligen till thett nest tilstundendes prestemöthe j Westerårs, ther j Biscop Henrich sådant well med lempo och skickeligheet skicke och bestelle kunde, szå att ther vtaff inthet klamber komme motte, etc. Dog må then handell med Mora gå för sig, szå att then Her Börje, nw med thet förste tijtt op draghe må, när honum szå lägeligit är, på hwilcket Mora Prestegäldh wij honum wår Collation nw giffwit

haffwe, Szå förmane wij edher än nw att i lated bliffwe stille, att med the andre Twå eller Tree Kyrckieprester och szå någon förwandling skee skall, Förthy j wette well hwad ther vppe för en almoge är, Och när the prester finge någon spreck vtaff, att the dhäden skulde, wåre tilbefruc-tendis, att the stemplede någett ondt eblandtt almogen, Dherföre är på tijdhen att j handle wiseligen och hemme-ligen j then mätten szå att ther vm platt ingen ordh gå motte, Ther i edher effther rette wele. Datum.

Upsala den 19 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 96 v.

Swar till Botwedh vm then handell emellen
 k: Ma:tt och the Stocholms Borgere som wele frachte
 K: M:ttz skep till Lisbona, Holland och Engelandh.
 Datum Vpsala 19 Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer Bottwedh och giffwer tilkenne, vm the skep som wåre skepare och thu synes likast ware, att bruke emellan Lödzse och Hollandh, med wårtt godz och på wårtt beste, och nämpner ther till then förmålte Kraffwelen, Store Wijborgz Barcken och then gamble Boijerthen etc. Szå äre wij tilfrijdz att szå skeer hwar samme skep elliest szå starcke äre, att man kunde holle siön med them, att en hop gott folk icke för-satte bliffwe ther medh, och hwar thu kunde få Ladningh in opå them ått Hollandh, Scottlandh eller Engelandh, och szå strax med ladningen them ther sällie lathe, thå wåre wij ther tilfrijdz medh, Hwar man them och icke sällie kunde, thå motte the taghe theris ladningh tilbake in opå Nyelödzse, och sedhen bliffwe ther, och bruke them aff och till opå thet farwattnedt emellan Hollandh och Nye-lödzse, och Engelandh, till tess man them föröyttre kunde,

Wij förmercke och att thu haffwer något handlett med the Stocholmske Borgere vm then Westwarske seglation etc. Szå haffwe och nw theris sendebudh her hooss oss waridt och begärett the twenne wåre skeep, Swanen till Lissebona, och Kijlen ått Hollandh, Tesligiste haffwe the begärett någre wåre warer, som tijtt tiåne, för skålige peninger, och tesligiste för en skålig frachtt, Hwad wij them för swar giffwit haffwe, warder thu aff thenne inneluchte Copie förnimmendis, Szå må thu och Mons Monson ware ther vm till råd, och handle med them vm samme warer, Dog att j ramme wårtt beste j then måtten thet ytterste j kunde, szå att wij finge något när skåll för wårtt, effther som warerne nw gielde ther i Staden, Förty wij kunde icke stoor mindre skenckie wårtt bortt ån andre theris, Szå wåre icke heller oskåll att the toghe mett eblandh, een hoop smör, åsmundziårn, stongeiern och andre slijke warer, elliest bliffwe the liggiendis oss til schadha, Wij schole och tro att slijke warer gelde och i Engelandh och ther westwartt, Sammelunde måge j och handle vm frachten effther som edher synes likast wara, Wij åre och tilfrijdz att efftherlathe them the Tu skeep the begåre, Therföre tenck till att besluta then handell med them thet förste thu kantt, Och att skeepen bliffwe tilredhe giorde szå att the j tijdh motte komme till siös, effther then seglattz år fast longh, och will ingen stoor fördrögning lijdh, Med thet trewercke thu haffwer hugge latidh, wette wij icke heller göre något synnerligit kóp vm, vthan thu må wijdere förspörie tig hwad sådant gålde plåger, Och tesligiste szå well med them vm thet kóp, som thet annett,

Wij förmerckie och Bottwedh, att thu wiltt lathe komme in på Swanen någre vtwalde mastetrå, som till wårtt egiett behoff sålies skole, och för betalningen köpes krydder till wårtt kóke, thet år oss icke obehageligit, kunde thu och schaffe att wij finge vdi samme wårde, en hop suecher medh, thå hade wij thet fast behoff, effther her altijd vm suecher stoortt trång år etc.

Thett thu och schriffwer och giffwer råd, att the fatige som then Westwarske reese bruke wele, motte och szå well som the rijke få aff wåre warer för penningar, Hwicket wij icke heller ogilde, vthan see gerne att szå handlet och beståltt bliffwer etc.

Thu rörer och hure vm skotthen beståltt är, Szå må thett bliffwe ther wed på thenne tijdh. Wåre och gott att samme skott motte opartijesk effther hwars och ens förmögenheet vttgiordtt bliffwe, kan och well ske att en partt bruka theris peninger vpå vcker, och räntte, och bruke ingen anden Köpenskap, The samme och annet sligktt selskap schulle icke heller med rätte förglömde bliffwa, The haffwe vthan twill, iw szå stoor fordell som the ther dagligen köpslaga,

Thet Fundament thu begärer wette wår willie vm inne på Slotthet ther muren nider bruthen är, hwad heller thenne nye grundwall effther then gamble liggie schall, eller och ordnes vt på borgegården bätter, etc Szå kunne wij icke wette hwad fordell eller meeningh ther med ware schulle, att samme bygning wijdere vtt på Borgegården, än thet gamble fundamente tilsäger, stijge schulle, Oss synes och att thet Torn, som Wachtemestere Cammeren vdi är, ett obeständig bygning och oskickeligit rhum är, Och effther wårt betenckiende wåre fast bättre, att samme torn wåre slätt wägk, än att ordne någet fundamentt eller bygningh ther effther, dog må thu well och yttermere betencke och öffwerwäge hwad som nyttigest och rådeligest vdi saken ware kan, och ther effther forttfare effther som thu schriffwer vm fundamentet och bygningen, Mån wårt råd är ätt thet nye fundament leggies ther thet gamble waridh haffwer, Wijdere kunne wij icke schriffwe ther vm,

Schal thu och wette, att i Calmarne, och opå Ölandh en heel Summa, smör, huder, thalg, kögenfätt, och andre wåre warer, tilstädis liggie, som thett 44:de årridtt tillyde, hwar thu kunne handle med the Stocholms borgere vm

köpet på samme warer, thå wåre wij icke obenågne att vplathe them en hoop aff samme warer för en redelig betaling Ther opå må thu och handle etc. Datum.

Upsala den 19 Mars.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 98 v.

Swar till Germund Swensson at k: Ma:tt haffwer efftherlatid Calmarne Borgere the frijmarckneder the begåre. Datis vt supra etc.

Wår gunst etc. Som thu giffwer tilkenne j thet breff thu oss någet lenge såden tilschreff Germundh, att thu med Borgerne ther j Calmarne handlett haffwer, att the någet bättre köp, på the warer almogen aff them köpe plåger, stådie schulle, på thet almogen, så myken orsach icke giffwes motte, att sökie så tiöcktt in till Danmarch effther then deell the köpe och sålie schole, etc, Hwilckett the och vtloffwet haffwe, dog är theris begåren att wij them Twå eller Tre frijmarckneder vm året, ther j byn efftherlate wille, på thet almogen med theris warer tijtt wånies motte etc, her opå kunne wij tig inthett stortt annet sware, vthan wij gerne såge, att ett annet, och bättre skick j then motten bliffwe kunde, Så framptt Calmarne någen tijd wed macht bliffwe schall, Och wette wij ther inthet annet stortt bättre sätt till vthan hwar Calmarne Borgere wilde någet lathe theris dyre warer falle, Så schulle wij tro att wåre Bønder droge iw så gerne till them som till the Schåniske eller blekingz Ståder, Ther vm thu än nw fljteligen handle willt, The frije marcknader the begåre, wele wij them gerne vne och efftherlathe, hwar thet någet hielpe kan, Hwicke marcknader thu med them effther theris och almogens beste legenhet förordne måghe, och sedhen oss wijdere ther vm tilkenne giffwe.

Vm then Spannemåle som vdi Salt wexles må etc.

Ther nest lather thu och förstå ath inthet aff then Ölenske qwicschatt till Calmarne vpburen är, vthan är slachthet och schall liggie all tilståde wid Borcholms lade-gårdh, Tesligiste schall ther och liggie en stoor Summa maltt och annen Spannemåle tilståde, Begärendis wette vm thu schaltt wexle för samme Spannemåle en hoop saltt, oss tilgodhe, hwar någre Hollender ther in [i] Sundhet komme etc. Szå effther saltet oss och Rijket well förnöden wåre, kunde wij lide att någet aff samme Spannemåle ther vdi förwexles motte, Dog med szå skäll att man och bekomme thet köp som skäligit wåre, effther spannemålen är nw her i Rijkit fast dyyr, Och att wij någen bettere besched bekomme motte hwartt samme saltt toghe wågen, än tilförende skeet är, Och thet wij schulle förwexle wår spannemåle med them, osz till schada, eller wij her inrijkis mere bekomme motte, thet kant thu sielff tenckie, wij icke gerne göre, J then måtte[n] thu wiltt ramme och sökie wårtt beste, och fordecell, thet ytterste thu kantt, Och effther ther en sådane hop Spannemåle förhanden är, synes oss fast rådeligit wara att thu lather haffwe en godh och nöge tillsyn med samme spannemåle, att han icke orner eller brinner tilsamens, eller elliest förderffwes som stoor macht opå ligger, Hwar anners skeer kan thu well sielff tencke hwem ther vm tiltalet bliffwer

Vm then 44 årsz smörschatt, som än nw osåld ligger etc.

Thu lather och förstå, att then 44 årsz Smörschatt ligger än nw osoldh, och begärer wette wår willie vm honum etc. Szå schulle thu med rette lenge sedhen och alrede vm Michelsmesse tijd eller tilförende besportt tig vm sådane saker, och icke vm midwinthters tijdh, szå att

smöret icke hadhe vtöffwer winttheren bliffwit liggiendis, Szå wette wij nw icke fullelligen hure ther vm handles schall, Och förmane tig att thu opå en annen tijdh icke dröger szå lenge med slike saker, som ingen förtug lidhe kunde, Oss synttis och icke onyttigt wara att wij vdi partzelewijs motte oförsumeligen bekomme alle wåre warer beschrifne, som i Calmarne och opå Ölandh liggie, Szå och spannemålen, hure myket, och hwad förhonden är, Sheden(!) kunne wij wijdere handle och förordne i saken.

Att Seffredh Jönsson må bliffwe Fougte vpå Öland, är K: M: tilfrijdz medt.

Thet Jnuentarium szom thu haffwer osz pro Anno etc 44 aff Calmarne och Borcholms ladegårdh tillydende, tilschicket, haffwe wij vndfånget. Thet thu och opå wåre wegna haffwer förordnet och tilschicket Seffridh Jönsson till fougte vtöffwer allt Ölandh, Ther äre wij tilfrijdz med, Och sende tig her hans Fougtebreff tilhonde, thet thu honum antworde må, hollendis honum allffwarligen före, att han achther och förfordrer wårt gagn och beste, thet ytterste och beste han kan, som wij betro honum om, och han kan frandelis ware tilswars medh etc.

Vm Hemingh Stenszon och hans partij etc.

Oss behagher icke myket well Germundh, ath then Heming Stensson och andre flere [aff] Dackens partij, j Högzby sokn äre än nw ther nidre och stemple tileffwentys thet som ondt är Synttis oss ware rådth, att han och hans wederlike motte komme tädhen, och till någen annen städh, ther the mindre kunne vtrette och stemple. Thette thu endeligen beställe willtt etc. Datum vt supra.

Upsala den 20 Mars.

*Till hr Peder, kyrkoherde i Nor i Vermland, om lösen af
tjonden.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 100.

Till Her Peder i Noor at han lather Bönderne göre penningar vt för Tjenden som the tilförende haffwe wane wärit. Datis Vpsale 20 Martij Anno 1545.

Wår gunst etc. Wetther her Per i Noor, att these wåre Vndersåther haffwe wäridt her hoos oss på menige mandz wegna, ther opå Elffwedalen, och tilkenne giffwit, att the her till haffwe wane wäridh löse theris tiendh för penningar, Män nw wille i och theris Kyrckeherrer icke thet efftherlathe, vthan trengie them att vt göre Järn för samme Tiendh, thet the ingelunde mechte eller kunne vthgöre, etc. Szå effther the her till icke wane wäridt haffwe, vtgöre annet än penningar för Tjenden, och Tesligiste äre the longtt iffrå Järnbärgen besittende, Kunde wij förthenschuld icke wette hwarföre j eller the nw szå hartt effther samme iärn strängie, må j förthenschuld lathe bliffwe them vnder slick sedwane, som the j then måtten tilförende wärit haffwe att i och tilsäie lathe the andre presterne, att the lathet och szå bliffwe ther wedh. Ther rette edher effther. Datum.

Upsala den 20 Mars.

Till borgarene i Gefle, om utförsel af vissa varor.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 100 v.

Till Menige Borgere vdi Gefle at K: Ma:tt icke tilstädher them her effther the gode och oförgengelige warer före vtaff landet etc. Datis vt supra.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstæet Kære Vnder-såther hurelunde i årligen ther aff edher by Gåffle pläghe vtföre till Narffwen, Rijgha, Råffle och flerestädz, godhe och oförgengelige warer, besynnerligen godh smidh och osmid kupper, och före dog hijt in i Rijket igen, inthet stoortt annett än löse och skröpelige warur, som äre Ryska handzskar, skåffwig hampa, hestehåår och andre ringe warer, Hwilcket then Landzendens inbyggere, iw vthan twiffwell, szå well som andre Rijgisens vndersåther well vmbäre kunne, Hwarfföre wele wij edher her med biude och förmane, att j före effter mottelighet kupperen aff landet, eller wij bliffwe försakede att thenckie ther annet till, j wele och tenckie till att före något gott godz in i Landet igen, ther rijket och gott folck någen yttermere nytte, gagn och fromme vtaff haffwe motte, och icke szådane löse och förderffwelige warer, som i her till wane äre införe, Hwar i her opå effther vårtt alffwarlige mandatt, och befalning, inge bötther leggie wele, dhå kunne i icke förvndre att ther annerlunde tiltäncktt bliffwer, Ther i edher fult och fast tilförlathe wele etc. Datum.

Upsala den 20 Mars.

Till borgarene i Stockholm om den utländska handeln, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 101.

Swar till the Stocholms Borgere som Kong:e Matz skip fracte wele. Datis Vpsale 20 Martij Anno etc. 1545.

Wår gunst etc. Wij förnimme aff edhers schriffwelse kære vndersåther, att någre edhre medborgere, them i oss opå ett Register förtecknade tilhonde schicket haffwe, äre till sinnes, att frachte wåre skip, Swanen och Kijlen, som thesse edhre sendebudh haffwe oss forstå latidh, Thet ene ått Lisseboma, thet annet till Hollandh, Begärendis för-

thenschuldh, att wij them någre aff wåre warer ther häden tiänelige, för penningar vnne och efftherlathe wille, och skepen på en skälig frachtt etc. Her vpå kunne wij inthet stoortt annett sware, vthan i haffwe tijtt och offthe tilförende wårtt sinne och mening i then måtten welförnummit, Szom wij för wår person än nw gerne såghe, att i någre the wåger finne kunde, ther i szå well andre köpmän, som Westersjön bruke, någon bättre näring och berning haffwe motte, än her till skeett är, Szå giffwe Gudh atti gode men wille än nw sielffwe betenckie edhertt eget gagn, och beste i then måtten szå gerne som wij thet såge, Och ther till så mykit oss mögeligit är, behielpelige ware wele, både med wåre skip och annett hwad wij ther till (: för thet like och skäll är opå alle sidher :) hielpe kunne etc. Och haffwe nu förthenschuld latid schriffwe wår Befalningzman Bottwed Larsson vpå Stocholm till, att han samptt Mons Monsson, vm köpet på warerne, som rätt och tilbörlogit ware kan, med edher förhandle och öffwerens komme schole. Män vm frachten haffwe wij szå betenchtt oss, att hwar thenne seglation iffrå Stocholm och in i Öresundh förlicher sig med then Seglation iffrå Danttzick och i Sundet, Dhå äre wij och tilfrijdz att vnne edher frachten liche som thet skeer i Danske, Är och thenne Seglation lengre, szå kunde i sielffwe betenckie hure ther vm ware will.

Vm thet Register som Borgerne schicke Hans Nåd tilhonde.

Thet Register opå köpenschapen i oss tilhonde schicket haffwe på the vtenske warer, är icke heller aldelis szå stältt som i Strengnäs sagtt war, och thet med rätte borde, Förthy först fattis ther monge och åttskillelige partzeler, som wij well ihugkomme, och wette hijtt införes pläge, hwicke vdi samme registher icke vttryckte äre, Thernest szå är och en partt i stycketall, lättare stältte i

köpet, än the elliest köpes eller selies pläghe, Thet wij med någre andre Register, som aff någre vpstäderna oss öffwerantwortede äre bewijse kunne, Tridie är thet att i icke haffwe lathet sättie edher köpenschap i alnetall, och wichte-tall hosz stycketalen, som och wår mening wäridh haffwer, Szå är förthenschuld wår begären, att i än nw wele ställe edhertt Register i en rätt ordningh, som nw föreschriffwit står, På thet man någon wiss och grundelig vnderwijsning aff sådane Registher haffwe motte, elliest komber man aldrig tilwäge att schicke eller ordne ther något beständigit vm etc.

Vm thet myntt the köpswener i Stocholm vtaff Landet vnder tijden före pläge etc.

Therrest szå är oss och vnderwijst att någre aff the köpswäner och Borgere i Stocholm, achte än nw som the tilförende wane äre, hemeligen vt före wårtt och Rigisens myntt aff Rijket, och sälie thet andre fremmende köpmän i händer, som thet garnaliere eller nidersmältte lathe, och sedhen säliet och föryttrett them till profijt, på the ortter och platzer som ringe myntt slagit bliffwer, hwicket oss och thette wårtt Rijke till en dråpelig schada är, Szå kunde wij och tenckie att effther the vtlenke warer som hijt in i Rijkett föres, äre vdi sådant högtt risende som nw för ögenen är, dherföre the tysker och andre köpswener heller wårtt myntt aff landet vtföre, än att the leggie thet vdi tesse swenske warer, på hwicke the ther vthe tileffwentys tape moste, hwicket oss och thette Rijke till ingen ringe schade och förderff är, Dherföre wele wij än nw biude och förmane edher käre Vndersåther, att i wele lathe wårtt myntt bliffwe tilstädhe i Rijkett, och tesligiste allfwarligen biudhe och befale alle edhre medborgere och köpswäner, Tyske eller Swenske, att the haffwe sådane hemmelig och förrättlig handell med wårtt myntt fördragh, Wij achte lathe haffwe någre wåre vtliggiere j siön i

thenne vår och Szommer, szom på szådane wårtt och Rijgisens mynttz vthförningh godh och nöge acht och tillsyn haffwe schole, finner man dhå någon anthen en eller annen, szom thette wårtt budh öffwerträdenis warder, dhen schall vthan alle nåder till liff och godz straffatt bliffwe, J wele förthenschuld alffwarligen warna och tillsäie edre medborgere och köpswäner, att the måge wette taghe sig tilware för theris schadha, på thet the icke framdelis säie schole, att wij them icke i tijdh warnadt haffwe. Thette i godhe män icke försumme wele. Datum etc.

Upsala den 20 Mars.

Till fogden på Ekolsund, Guttorm Nielsson, om priset å kronospannemålen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 102 v.

Till Gottorm att Kong:e Ma:ttz spannemåle må förytres szåsom han i Landet går och geller. Datis Vpsale vt supra.

Wår gunst etc. Wij förmercke och höre Gottorm, att spannemålen i Stocholm och annerstädz gälder flux, szå att the bekomme för Rogen och malthet Nije öre eller mere, och för kornet en march, Szå må thu och ware förtenckt vdi, att vår Tiendh affradh och annen Spannemåle, som oss tilkommer thu i befalning haffwer, motte effther som tijdhen är i Landett sold och föryttred bliffwe, szå frampt thu någon tach förtiäne wiltt, wij såge och gerne att thu hadhe fördrag skynde the bönder oss öffwer halssen vm köp på spannen thu må sielff handle ther vm, effther som thu vår meningh i then måtten tilförende nogh förstätt haffwer, Ther rette tig effther, Datum etc.

Upsala den 20 Mars.

Till Nils Birgesson på Gripsholm, om försäljningen af kronospannemålen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 102 v.

Swar till Niels Birgeson opå Gripsholm at han Kong:e Ma:ttz spannemåle föryttre må. Datum vt supra etc.

Wår gunst etc. Szom thu giffwer tilkenne Niels Birgeson att thu haffwer mest allt wårtt affradzmaltt aff Södermannelandh liggiendis i Stocholm, och begärer wette vm thu thet sällie schaltt, mädhan spannen ther i byen en march eller halffniende öre gelder, Förthy opå Sommeren motte fast bättre köp tilförmodendis wara, effther nw szå myket adelens maltt in till Stocholm förtt är och elliest myken Spannemåle will iffrå the fremende städer inhemptet bliffwe, i thenne Szommer; etc. Och hwar szå ske kunde wåre thet oss icke obehageligit, dog fruchter oss nog att ther icke szå swår öffwerflödighet på maltt eller annen spannemåle än nw kommen är, eller szå hasteligen komme kan, att wij iw för then ringe summe sädh wij ther haffwe, lichewell thet som skäll och rätt är bekomme motte: Men wij schole snarerne tro, att ther egenom någet annet eller thin egen fordell mere sökt bliffwer, än szå enckom wara oss i thenne sak etc. Szå kunne wij inthet stoortt mere säie ther till, vthan wij kunne well lidhe, att thu sälier en hop aff samme wår Spannemåle, Och thet wij schulle giffwe malthet minne än the halffniende öre som thet nw gälder, thet äre wij icke tilsinnes. Ther rette tig effter.

Upsala den 20 Mars.

Till Mårten Myntskrifvare, om myntverket och myntningen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 103.

Swar till Mårten Myntteschriffwere vm then win[d]vgn han schriffwer vm och at han granne tilsyn haffwe schall med then probering ther ske schall etc. Datis vt supra.

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och tilkenne-giffwer Mårten vm then windvgn som Adrian haffwer ther nw vpsatt begärendis wette hwad för sölff, och hure myket, ther till nw i thet förste till en försökning eller proba taghes schulle, etc Szå är wår willie, att nw i thenne förste reese ett hundrede lödemarch aff thet skede-sölff thu handemellan haffwer tages schall, och att samme sölff vdi Daler förmynttet bliffwer till thess man see kunne, hwad lagh thet tage wille, Thet thu och begärer att wij en ther hoosz haffwe wille, som proban thage schulle, och för giuttningen stode, etc Szå kunne wij till thenne ringe giuttning ingen ther häden skicke, vthan then M: Hans må well bliffwe ther hoosz, och hielpe till hwad han kan, Biude wij tig att thu sampt för:ne Hans, ther hoosz ware schall, granne achtt och tilsyn haffwendis opå alle deler, och att ther en mottelig affgong skee motte, Szom wij och fülleligen wette, att ther ingelunde szå stoor affgong ware bör, som i nw i tesse förlidne tijdher, ther opå recknett, Szå må i än nw see noghe till, att thet ginge något likere till, och som i kunne ware tilswars medh, Thu må och säie then Hans mynttemestere alffwarligen till att han skicker sig något tilbörligere j saken än nw skeet är, han behöffwer icke göre szå dyr tijdh aff sin konst, effther wij wette dog godh råd till någre som och szå well som han proba kunne, Man wet dog well hwar

han lärtt haffwer thet ringe han nw kan, Szå haffwe wij widere latid wår sölffschriffwere Rasmus Nielsson förstået wår mening vm then windvgn, och allt annet szå myket wij vdi saken betenckie kunne, hwicken thu betro wiltt, och szå handle och förfordre alle saker, som wij betro tig vm och oss macht opå ligger etc Datum.

Upsala den 20 Mars.

Till Botwid Larsson i Stockholm, att borgaren Karl Anderssons hustru derstädes må beskyddas för oförrätt, och ej betungas med oskäligh gästning.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 104.

Till Botwedh at Kong:e Ma:tt gerne såge att Karl Anderssons hustru icke bleffwe alt för myket förtungat i Karls fråware med någen dell etc. Datum vt supra.

Wår gunst etc. Effther thet Bottwed att thenne wår tro Vndersåthe och Borgere i Stocholm Karl Andersson haffwer nw hoos oss wäridtt, och begärett wårtt pasbordh ått Reffle eller annenstädz ther han nw med thet förste weet sinn fordell att beschaffe, thet wij honum och efftherlatid haffwe. Szå haffwer han och begärett wår förschrifft till tigh, opå thet thu i hans fråware, honum hans hustru och huus effther wår befallningh vdi beschyd och beskärm för oförrätt eller förnyken och oskäligh gästningh, haffwe wiltt, hwickett wij honum icke heller än andre wåre vndersåther, affslå kunne, hwarföre see wij gerne, vdi hwad måtte thu kantt, (: i thet som rätt och tilbörlogit är :) hans hustru, huus, boo och boschap, hielpe att försware, och mädan han bortte är, fordra till thet beste, Ther vdinnen gör thu thet oss behageligit är, Dher rette tig. effther etc. Datum.

Upsala den 22 Mars.

Till Axel Eriksson, att biträda Joachim Bulgrin med råd och dådh vid fästningsbyggnaden i Vadstena.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 104.

Till Axell Erickzson At han är Jachim Bulgrin med råd och dådh behielpelig, effther han vm bygningen i Wastene betroet är etc. Datum. Vpsala 22 Martij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Szå som thu well weet Axell att wij nw i thenne wår och Somer haffwe achtet then bygning och befästningh vdi wår Stad Wastena lathe förhänder haffwe etc, Therföre wij och thenne wår tro tjänere Joachim Bulgrijn ther hädhen förskicket haffwe, att han samme bygning förestå, och ther med nöghe acht och tilsyn med störste flijt haffwe schall, aldelis motte fullies schickeligen funderat och anlagd bliffwe, och arbetet för sig gå, Szå är wår willie och begären till tig, att thu samme Bolgrijn vdi alle motte med råd och dådh behielpelig ware schaltt, ther han tig behoff haffwe kan, till för:ne befestningz nödtorfft, och besynnerligen, att thu och the andre godhe män flere som förläningerne och befalningerne haffwe, och alle wåre egne fougther wele förhandle med almoghan, att the ther till någre dagzwercker och andre nödtorfftige och tilbörliche hielp göre motte, effther som wij menige frelsit och alle wåre fougther, genom wårtt opne mandatz breff, haffwe nw ther vm med för:ne Bulgrijn schriffwe latidh, Käre Axell thu wiltt i then motten förewende thin högste flijt szom wij betro tig vm, Förfordredis samme arbethe till thet beste, Befalendis tig Gudh etc. Datum.

Upsala den 22 Mars.

Till Niels Pedersson och Lars Organista, om Joachim Bulgrins aflöning.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 104 v.

Till Niels Pederson Och Lasse Orgeniste vm Jachim Bulgrin som tilsyn haffwe schal med bygningen i Wadzstena etc. Datis vt supra.

Wår gunst etc. Wetter Niels och Lars att wij haffwe tillskickett och fororderet thenne wår tro tjänere Jochim Bulgrin till en tillsynisman öffwer then bygningh och befestningh som wij nw med thet förste achte lathe haffwe för händer vdi wår Stadh Wadzstena, och haffwe förthen-schuld nw afferdiget och befalett honum, att han sig med thet alderförste tijtt nid giffwe schall, Szå effther han her för oss berättet haffwer att honum nägen deell i Cammeren schall stå tillbaka vpå hans besoldning, Hwarföre är wår willie att i lathe honum bekomme hwad deell han till achthers är, afferdigendis honum med thet aller förste, effther oss ligger ther ingen ringe macht opå, att han afferdiget bliffwer, Dog må i med lempe handle med honum, att wij her effther icke well kunne holle honum flere hester än Sex vnder then besoldning han nw haffwer, Ther i Edher efftherrette wele etc Datum.

Upsala den 24 Mars.

Till hr Gustaf Olsson och Sten Eriksson, att de skola, genom förläningsmännen och fogdarne i en del af Vestergötland, anskaffa arbetare till befästningsarbetena i Vadstena.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 105.

Till Her Göstaff Att han Jachim Bulgrin behielpelig ware will at then bygning i Wastene motte

haffwe sin rätte framgång etc. Datis Vpsalie 24
 Nouembris [o: Mars] Anno etc 1545.

Wår synnerlige gunst etc. Szåsom wij edher Käre
 her Göstaff haffwe tilförende latid förstå, att wij gerne
 vdi thenne nest tilstundendis Szommer någen bygning och
 befästning welle lathe förhänder haffwe, vdi wår stad
 Wadzstene, then Landzenden när vm trängde till tröst och
 förstärckelse, Szå haffwe wij och nw wår tro tjänere Ja-
 chim Bulgrin ther häden förschicket, som samme bygning
 förestå skall, granneligen tilseendis, att hon rätt ordinerett
 och flux för sig gåå motte, Förthenschuld är wår begären
 till edher att i samptt Steen Erickson (: vm han ther än
 tilstäde är :) förhandle wilde med the godhe män aff
 Adelen ther i Westhergöttlandh, som förläningerne haffwe,
 Sammelunde med wåre Fougther och Befalningzmän, att
 man vtaff the häreder som ther nest mott för:ne Wastena
 belagne äre, Tesligiste aff Marck och Kindh, (ther elliest
 mycket folk är :) altt thett meste arbetesfolk bekomme
 motte, som mögeligit wåre, the ther på halffårs, månedz,
 eller wekelön på theris egien bekostningh, eller och på
 dagelön arbethe wilde, Szå att i med them till thet flj-
 tigtiste och nögiste ther vm handle wilde, hwad wij them,
 på wår kost eller vthan, för samme theris arbethe giffwe
 schulle, Szå wele wij lathe tijd frå tijdh förnöije them,
 szå att the oss betacke schole, Thette i ingelunde försumme
 wele, vthen till thet fljigtigiste beställe och förfordre, som i
 tenckie kunne oss och riket stoor machtt opå ligger, och
 wij edher vm betro, Edher Gudh befalendis. Datum.

Upsala den 24 Mars.

*Till fogden Erik Rolfsson, om anläggning af en hammar-
smedja vid Vermlandsberg.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 105 v.

Swar till Erich Rolffzson vm then Hamersmidie som schall vpsättis widh Wärmelandhz bergh. Datis Vpsalie 24 Martij: 45.

Wår gunst etc Såsom thu schriffwer och tilkenne-giffwer Erich vm then ström benämpd Forsnäs som till then Hammersmidie wij ther wed Wermelandz berg wille vpbyggie lathe, etc Szå synes oss, att thu tig icke szå well förstår, eller besinner opå saken som behöffdis, förthy thet ingelunde lägligit ware will, att hammersmidien szå långtt iffrå Järnbärgit liggia schall, som wij förnimme thenne förbe:de Ström belägen är, tileffwentyrs till 3 eller 4 miler, Män oss är tilkennegiffwit, att ther en annen ström, hartt wed Wermelandz berg, ther meste bergzlaget nw theris hytter haffwe, ware schall, benämpd N: ther synes oss lägligere ware, och tiäneligere att samme hammersmidier vpsätties motte, Therföre wij och till wår Fougte vdi Åkerbohärede, Niels Tuleson haffwe schriffwe latidh, att han tijtt nid till för:ne hammersmidies vpbygning en god byggemestere förschicke schall, som och then annen wår hammersmidie på the Järnberg i hans fögderij vpbyggt haffwer, Så schall han och lathe smide ther hoos sig, hammer, Städ, och annet hwad till hammersmidien hörer, och schicket till tig när thu thet haffwe wiltt, Szå må thu än nw tencke ther till, att hammeren bliffwer byggt hoss bärgit, elliest will thet ingelunde schicke sig, Ther rette tig effther, Datum.

Upsala den 24 Mars.

Till fogden Niels Tuleson, att till Vermland skicka en jernverksbygmästare, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 106.

Till Niels Tulson At han förskicker en godh byggemestere till Wärmelandz bergh som kan ther vpsättie en hammer etc. Datum vt supra.

Wår gunst etc. Weet Niels att wij vdi Wermelandh wele vpbyggie lathe en hammersmidie, som wij och flerestädz her i vårt Rijke giortt haffwe, Szå är wår willie och befallning, att then byggemestere som then Hammer-smidie vpbygde, ther i tijtt fögderij, motte och ther nid till för:ne Wärmelandh förskicket bliffwe, att vpbyggie ther en hammersmidie opå Rum och städh, som wår tiänere och Fougthe Erich Rolffszon honum ther kungörendis warder, för hwicket arbethe han och siin förtiäntte lön bekomme schall, Tesligiste schal thu och ther smidie lathe ett gott städh och hammer, och ther nidh skicke, när för:ne Erich thet äskiendis wardher, Ther thu west [tig] effther rette.

Zedula: at han hemmelig acht och tilsyn haffwer hwad opå Erffwelle beställes etc.

Ithem som tig och well dragher till minnis Niels, att wij tig befalet haffwe, hemmelig achtt och tilsyn haffwe lathe, hwad man beställer och förehaffwer opå Christoffer Anderssons gårdh Ärffwella, Szå biude wij tig än nw att thu ther ingen försumelse företage schaltt, dog att thet oförmerkeligen tilgå motte, på thett man motte få wette hwad ther siudes eller practizeres. Datum vt supra.

Upsala den 26 Mars.

Öppet bref till adeln och befallningsmännen i Östergötland, om arbetare och tjänstbarheter till befästningsarbetena i Vadstena.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 106 v.

Opett breff för Jachim Bulgrin till menige Adelen och Kong:e Ma:ttz Befalningzmän vdi Östergötland, att the honum till then bygning j Wastene anhäffwes schall, behielpelige ware wele både med Rådth och dådh och all lydighet Datum Vpsalie 26 Martij.

Wij Gustaff med Gudz nåde etc. Tilbiude edher oss elskelige godhe men aff Adelen och alle wåre Befalningzmän vdi allt Östergöttlandh wår gunst och nåde tilförende, etc. Käre godhe män och trogne tjänere, i haffwe vthan twill hörtt och förnummit, att wij nhu, i thenne whår och Sommer, någon befästning och bygning, vdi wår Stadh Wadzstena achte lathe förhänder haffwe, menige Swerigis rike och synnerligen then Landzenden Östhergöttlandh, och edher sielffwe, till tröst beskydh och vndsättning, hwar Gudh förbiudhe någon fare, anthen aff vtländzske eller inländzske fiender opå färde komme kunde, szåsom thywår myket sligtt wärid haffwer, och än tilleffwentys (: Thet dog Gudh nådeligen affwende :) skee kunde, Szå opå thet samme bygning tess bätter för sig gå motte, och thet arbetesfolck och andre nödtorfftige personer, och ämbether, som wid samme bygning bliffwe och arbethe schole, Tesligiste i godhe män som länen haffwe, wette måge hwem i eller the vdi alle saker, samme bygning tillydende, sig efftherrätte schole, Dherföre haffwe wij nw schickett thenne wår tro tjänere Jachim Bulgrin tijt nidh, att han samme bygning och befästningh j Wastena regera och

förestå schall, och hwad som till samme bygningh vdi ene måtte eller andre will, med dagzwercker, försler, eller annet hwad thet helst ware kan, Ther vm schall han tale edher godhe män som länen haffwe, Szå och wåre Fougther och Befalningzmän till, Hwarföre är wår willie och alffwarlige befallning, att när för:ne Bulgrin edher godhe män som länen haffwe, eller wåre fougther och Befalningzmän vm någen deell, som till samme bygning förnöden ware will eller behöffwes kan tiltalendis warder, att i ther vm szå beställe, och med all flijjt förschaffe wele, att han sådana hielp och vndsättning aff edher län och Befalninger med dagzwercker, hielpedagzwercker, försler, eller vdi annen måtte bekomme kan, Och att i godhe män wele wara ther vm till rådiz med hwar annen inbyrdiz Szå och med för:ne Bulgrijn, hure och med hwad schickeligheet szådane hielp aff almogen (: och them till then minste tunge eller beswaringh :) fordras och bäst begäres kunde, Och att i seden hwar i sitt län och föugderij, på thet aller flijteligste och beskedeligste med almogen förhandle wele, på thet the tess wellwilleligere och vthan knarch, Oss, Swerigis Crone, menige Rijgit och them sielff till godhe och gagn, någen hielp med dagzwercker och annet till sådane befästningz nödtorfftt göre wille, Dog att i altijdh szå förtänchte äre, att samme hielp och vndsättningh måtte lig bliffwer, szå att thet wåre almogen drägeligit, och szå att thet med welwilligheet motte vtgiortt bliffwa, J måge och well i then sak berope edher in på Swerigis lagh, hwicken clarligen medgiffwer, att när Konungen will Cronones slott och fäste byggie, förbättre, eller och åå nye leggie, Dhå schal almogen plictig ware hielp och vndsättning ther till göre, Thette och annet sligtt mere hwad saken kräffwer, och best tiäner, motte man holle them med lempo före, Käre godhe män och trogne tiänere, Begärendis än nw, att j edher her vdinnan thet ytterste och beste i kunne beflijte wele, Szå at bristen på edher sidhe eller

för edher försumelse schuld icke schall befunnen wardha, Szom i och thet oss liufft och behageligit är göre wele.

Thernäst szå är och wår willie och begären, att i godhe män aff adelen, Sammelunde alle wåre Fougther och befallningzmän i Östergötthlandh, att i wele hwar i sitt län och fögderij, till samme bygningz behoff, allt thet meste arbetesfolck, giffthe eller ogiffthe, som för skälig daghelön, halffårs eller fierdingåarslön, effther som man best med them öffwer ens komme kan, på theris egen eller på wår kost tinge och till för:ne Wadzstena schicke wele, Och att i strax wele på thet aller nogeste i kunne med them förhandle, hwad theris lön ware schall som på theris eigen kost arbethe wele, Sammelunde the som i wår kost bliffwe, hwadh theris daghelön, halffwe eller fiärdingz åars löner, wara schall, Szå thet på både sijder skäll och lideligit wåre, hwar och möjligit wåre, att i godhe män och Fougterne kunne nw med thet förste vm thette folck beställe, och sedhen schriffwe oss strax till, mygit suman, på samme arbetesfolck som i ther nidre för daghelön, årss eller fierdingzåars lön öffwerkomme kunne, Thå wele wij schicke tijt nid oförsumeligen en summa penningar, ther med samme arbetesfolck, thenne sommer öffwer, motte tijdh frå tijdh med löntte och tilfrijdz ställte bliffwe, J wele och szå slå edher i handell med the Knechter, som i Östergötthlandh och Smålandh i wår tjäniste äre och ther i Borge läije liggie att the sig och till samme arbete wele bruke lathe, och förtiäne penningar som annet gott folck, ther på arbethe wele, wij äre och well tilfrijdz, att vnne them lichewell the årspenningar the tilförende haffwe aff oss, Thet i them tilsäije måge, käre trogne män och tjänere, J wele nw her vdinnen som wij edher alffwarligen vmbetro, Och edher sielffwe szå well som oss, stoor macht opå ligger, edher winleggie och all flijt förewende, Szå att arbethet motte snarligen komme tilgångz, och flux gå för sig, Och elliest att ther till alle nödtorffther och tilförning

i tijdh och thima schaffede bliffwe, Ther i alle ingen vndentagendis edher efftherrette wele etc Datum.

Upsala den 26 Mars.

Till Botvid Larsson i Stockholm, om spannemålshandeln derstädes, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 108 v.

Swar till Botwedh vm then entskyllingh han gör för Borgerne i Stocholm, vm thet köp the schulle haffwe satt opå Spannemålen etc. Datis vt supra.

Wår gunst etc. Wij haffwe Bottwed vtaff thin skriffwelse förstæet then vrsächt thu gör, belangendis thet köp, som ther i Stocholm, vthan wår befalning och i wår fråware schal giortt ware, på Spannemåll och annen deell etc. Szå kan well skee, att samme saak kan föghe haffwe opå sigh, Dog är likewell till troendis, att ther något selskap ware schall, som altijd något nytt wele förhänder haffwe, hwicket och tilleffwentysr thette tilwäge kommet haffwe, Therföre wij och wijdere med samme wår Landbo wele förhøre lathe, vm han wijdere beskeed och rättilse ther vm wiste förekomme lathe, Szom thu och giffwer tilkenne hure thu med thet lösachtige folck ther i Stocholm handlet haffwer, Szå äre wij tilfrijdz, att thett nw på thenne tijdh må szå bestonnendis bliffwe, till wijdere betenckiende, dog är Rådth att sådantt motte med godh skickeligheet och lämpe tilgå, att ther icke något stoortt roop och skrij affkomme, som elliest aff sådantt wäll ske plägher, Och att thet folck som vdi wår tjäniste äre, Kneether och Båtmän icke ther egenom bliffwe förorsakede, att begiffwe tjänisthen, eller och elliest owillige bliffwe, effther well tilförmodendis är, att folcket bliffwer oss nyttigt, Thette thu och betäncke wiltt.

At han haffwer gran acht och tillsyn opå then Germund i Möle etc.

Vm then Germundh i Möle som vp iffrå Smålandh kommen är, och thu schriffwer vm, szå schaltt thu nöge achtt och tilsyn haffwe med honum, att han tilståde förwaridtt bliffwe motte. Wij haffwe och szå nw opå någon tijdh om nätterne stoortt fantasie med drömer haftt vm Cancelären etc. Och ändog man sliggt ringe achthe schall, förmane och biude wij tig likewell Bottwidh, att thu opå honum full nöge acht och tilsyn schaltt haffwe lathe att han icke egenom någon ildfunnigheet, något ondtt tilwäghe bringer, eller och nw med thett opne wattn skiäll sig sin koss, som thu sielff tenckie kan oss stoor machtth opå ligger, Her vdinnan tag ingen försumelse Datum.

Upsala den 26 Mars.

Till fogden Peder Larsson, om en skrifvare, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 109.

Swar till Peder Larsson vm then Schriffwere han begärer etc. Datis vt supra.

Wår gunst etc. Vm then slottzschriffwere thu begärer Peder Larsson, effther then Erich Schriffwere drager nw deden Szå är allrede bestältt att tijtt skall en med thet förste komme then thu kantt ware belathen med etc.

Vm thet Kyrckesölff, som kommit är till Gripzholm i hans nådz fråware etc.

Thet Kyrckesölff thu schriffwer vm, som ther inkommit är seden wij iffrå Gripzholm droge, hade wij heller seet att prestherne hade ther med bestå latidh, till tess wij anthen hade wärit ther tilståde, och sielffwe latid thet anamme eller och schicket ther någon häden, som thet

hadhe vpbäre kunnit, dog hwad ther är inkommitt att thett well förwarett bliffwer, Thu må och giffwe Biscopen j Strengenäs tilkenne, att han lather beståed med samme Kyrckesölff och skicker inthet mere in, till tess wij sielffwe tilståde komme, eller och någon ther häden förschickendis warde, som thett opå wåre wegne vndfånge och vpbäre schall, Ther wett att rette tig effther. Datum etc.

Upsala den 27 Mars.

Till fogden i Vadstena och Hofs län, Niels Eskilsson, om jordstycken inom Starby gårds egor, som rätteligen skulle tillhöra enskilde.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 109 v.

Swar till Niels Eskilsson vm the engestycke som Borgerne och någre aff frälsit haffwe j Starby haghe etc. Datis Vpsalie 27 Martij Anno etc. 1545.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Niels vm then Starby engehaghe, tilkenne giffwendis ther vdi någre små ängestycker ware schole, som någre aff frälsitt och Borgerne ther j Wadzstena schole tilkomme etc. Och för samme små stycker schuld är ther altijd stoor ohägnatt, Szå hade wij gerne wetett hwem aff frälsitt och Borgerne samme ängestycker tillyde, att man kunne them förnöge och förläggie någon annerstädz med szå gott, vpå thet förbede Starby haghe hadhe all bliffwit i hoop, och tess bätther hägnet och vmgårdh bliffwe motte, Szå må thu lichewell handle med samme selskap, och besynnerligen the aff Frälsitt, att the vplathe oss samme ängestycker, wij wele annerstädz wederleggie them szå mykit igen, Män vm the sädislycker, thu schriffwer vm, som vdi Fämarcken liggie schole, kunne wij tig ingen besynnerlig beskeed schriffwe, Effther wij icke wette kunne, hure thet sig haffwer med samme lycker, Dog må thu lichewell förhandle och rådslå ther vm, med wår tro tjänere Jachim

Bulgrijn, then wij nw ther nijdh, till en tilsynesman och att förestå vår bygning, förschicket haffwe, hwad best och lägligest ware kunne, med samme lycker.

Thet thu begärer wette vm någen tijende aff årsswexten giöres schall, etc Szå kunne eller wele wij icke säije ther emott, vthan äre ther med tilfrijdz, att thu gör en Christelig och skälig tiendh Ramendis vdi alle måtte wårtt gagn och beste, som wij betro tig vm. Datum etc.

Upsala den 27 Mars.

Till Botwid Larsson i Stockholm, om förfärdigande af en paulun till de kunglige barnen, m. m.

Riks-Regist. 1545, I, fol. 110.

Till Botwedh att han lather giöre en paulun till hans nådz barn. Datum vt supra etc.

Vår gunst etc. Weet Bottwid att wij gerne säge, att ett godt Pauluun till våre barns behoff motte giortt bliffwe, Hwarföre är vår willie, att thu förskaffer tilhope szå myket walmar som till samme pauluun kan förnöden ware, lathendis thet seden allt sammen på Ladegården walcke, på nytt, szå att thet bliffwer allt liche tioktt, Och med thet aller snaresten thu kantt haffwe en hoop schreddere ther vtöffwer, som samme Pauluun med thet aller förste kunne tilredhe giöre, iw heller wij thet szåge, wlj hade och gerne paulunitt szå stoortt att iiij godhe senger till våre barns behoff finge ther rum vdi, Och effther the lerffz pauluner som M: Påwell giortt haffwer föghe dughe, må thu well lathe taghe thet clåde ther är opå, och lathe sätte thet på för:ne barns paulun, effther oss förmoder att samme clåde schall iw dughe ther till, Thette thu ingelunde försumme wiltt,

Om then iernredskap han göre lather ther i Stockholm.

Wij schriffwe tig och till senaste Bottwidh, att thu schulle giffwe oss tilkenne, hwad thet lijdhher med then iernredzskap, som M: Påwell schall lathe smide, ther opå hammersmidien till then pockers behoff, etc Szå är än nu vår willie att thu med thet förste schriffwer oss till hure ther vm är, och hwad thet lijdhher Thette icke heller försumendis etc. Datum.

Upsala den 28 Mars.

Till densamme och Mons Monsson, om seglationen westvart, om Stockholms borgares handel, m. m.

Riks-Registr. 1544, I, fol. 110 v.

Swar till Botwedh och Mons Monsson vm then Westwarske Seglatz, och the Stocholms Borgeres handell som tijt segle wele etc. Datum Vpsalie 28 Martij Anno etc 1545.

Wår gunst etc Szom thu Bottwid samptt Mons Monsson, nw schriffwe och lathe förstå hure i med the Stocholms Borgere, som Westwart och till Brawasen med våre skep segle wele, vm köpet på våre warer, Skipz-fracthen och träladningen, förhandlet haffwe etc, Szå schule i wette, att szå mycket köpet på warerne belanger är wij tilfrijdz medh, att thet bliffwer ther wid som nw handlet är, Män köpes eller sälies warerne dyrere eller lättare än som thet Register j oss senden inneholler, Szå är wij och tilfrijdz att the ther effther solde och vtstadde bliffwe, effther wij våre warer icke stoortt dyrere eller lättare sälie kunne, än som marggången är.

Vm fracthen och trälasten må och bliffwe som ther vm nw handlet är, dog under the wilkor och förord, som

thu med them ther vm hafftt haffwer, och att halffwe trälasten bliffwer vår när hon sälies.

Dhet the Tyske liggere giffwe sielsind förtröstning till then Westwarske reese, kan man icke bättre, man tarffwer icke heller stoortt achthe sådane theris förschreckelser, effther man förstår well theris grundh och meningh, Dog är well santt att vdi Hollandh och Säländh äre och ildfunnige och arge köpmän, så well som j tesse östersiöske Städter, Och förthenskuld är fast förnöden, att våre Vndersåther see sig och well före med samme selskap, ther till thu them flijteligen förmane willtt,

Szom thu och berörer Bottwid vdi tijt breff till vår Secreterer Clemet Begärendis wette, hwad för warer wij för then trälast, och then store Wijborgz Barcken och hans trälast, igen haffwe wele etc, Szå westthu well sielff hwad oss mest behoff giörs och fattes, som är clåde till vår gårdz behoff, gott Sucker van Canarij, allehande krydder, och annat sligtt, Kunde i och Cammerrådhet någon godh trogen och förstondig man ther till bekomme, som tesse partzeler oss tilgodhe, och för ett skäligt köp beställe och inköpe kunne, Dhå våre wij ther med tilfrjldz, hwad seden vtöffwer löper, må wexles i gott gull, och för ett schäligt köp, etc.

Dhet thu och begärer wette, vm någre lester hwete eller Rogh aff vårt eget in på samme skip med inlades schall till att bruke vårtt beste medh, etc, Szå våre wij ther och tilfrjldz medh, hwar ther till någon ämpne eller godh rådth på färde våre, dhet wij dogh icke wette kunne, vthen thu må her vm bestelle som tig synes lighest ware, och effther empnen, Och effther hwete en mechtig godh ware är, att före westwartt, synes oss rådeligit ware att våre Foughther allestädz någet mere hwete sådde, än nw ske pläger, Ther vm thu alle våre slottz och gårdz Foughther flijteligen tillschriffwe och framdelis förmane wiltt, etc.

Dhett wij och på samme skip någre synnerlige höffwitmän eller Landzknechter förordne skole, Synes oss föge behöffwes, Vthen wårtt Rådth är, att samme wåre skip med skipere, Styremän och Båttzmän nödtorffteligen och well försörgde bliffwe, och iw besynnerlige med them som her heme hustru, barn, och någet mere gott wedervåge haffwe, som och lust och willie haffwe komme hijt hem tilbake igen, med sådantt selschap synes oss att wåre skip bliffwe best förwared, Thette thu och szå flijteligen bestelle wiltt, Wille och någre fracthe Kijlen ått Hollandh, vnder the wilkor som titt breff förmelde, dhå äre wij och ther tilfrijdz medh, Kunde och icke schade, att the finge in på wåre skip någet passeligit iernskytte, Ther med the sig för en hop skalcker hwar vntrengde försware kunde, Käre Bottwidh thu wiltt nw flijteligen och troligen betencke och fordre tesse och alle andre saker på wårtt och rigisens beste thet ytterste thu kantt, och som wij betro tig vm.

Wij förnimme och Bottwidt, att her emellan Stocholm och Vpsala en stoor skiuttzfärd faller, mäden wij her i Vpsala äre Szå att Bönderne tilleffwentyr sig till att beclage haffwe, och besynnerligen nw på thenne tijdh, att the schole tenckie till att bruke theris åker, Therföre är wår willie att thu heller holler en kleppere eller Twå till the breffdrageres behoff, som her emellen aff och till drage schole, Her tagh ingen försumelse vdinnen etc. Datum vt supra.

Upsala den 28 Mars.

Till Niels Wesgöte, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 112 v.

Swar till Niels Wesgöte vm then Spannemåll aff Hoffz län, må bliffwe tilstadis och icke sälies etc Datis vt supra.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Niels och begärer wette vm then kornskatt nw till Wadzstena aff Hoffz län nw inkommen är för peninger ther sälies schall, eller ej etc. Szå west thu well sielff hwad arbethe och bygning wij wele nw lathe för hānder haffwe ther i Wadzstena, och att Spannemālen förthenskund will oss sielffwe förnōden ware, och ther till fast behōffwes, Wāre förthenschuld rådeligere, att thu lather aff samme korn en partt tōrekis, och males i gott biugmiöll, och en partt meltes och bryggies i ööll nw māden tijd wāre i thenne Marszmānedtt arbetisfolket till vnderholdh, Ther vthinnan mā thu förtencktt ware. Dog hwar ther Spannemāle mere förhanden wāre än man tenckie kunde till sådane bygningz nödtorfftt behōffdis, dhå wāre en sak för sig att der soldis en hop vtaff, Mān vm thet skattesmōr thu schriffwer, att thet mest för peninger schal soltt ware, opå Fyre tynnor när, Szå hade wij lijde kunnet att någet mere aff samme smōr hade tilstādis legett, och iw till thet minste till en halff lest till vtspisning för arbetisfolckett, Therföre wij och wele, att thu inthet aff then fisk sälje och föryttre schaltt, som nw tilstāde ligger och iffrā Motale kommen är, Latt och szå the 4 tynnor smōr liggie tilstādis som än nw osolde āre, Wij hade och heller seet, att thu hade behollet meste parten aff then spekelax, thu schickede hijt vp, och anten soltt honum ther för peninger, eller och förware[t] den till vtspisning ått folckett, alleneste när wij bekommet hade än 16 eller 20 stycker och the enckom godhe, dhå hadhe wij hafft nog till wårt behoff, Och effther Bōnderne icke wele giffwe peninger för thet skattehöö som thu schriffwer, Szå āre wij tilfrjdz, att thet mā införd bliffwe och welförwardt tilstādis liggie, Thet kan tileffwentys med tijden well komme till motte, och synnerligen till thenne bygningz behoff behōffwes, effther man schall iw holle ther till en hop oxer, hesther och annen boskap, Thet thu och begārendis är, att wij

tig med en partt aff then befalning thu haffwer förschone wille, Szå wele wij ther vm förtenckte ware, att medh thet förste tijt någen schicke som thet Askahärede anammer, och tig med en partt aff samme befalning förlosse skal, wij wette icke heller fulleligen vm then Jöns Korp skall ther till tiänelig ware.

Vm the drettis oxer som behöffwes till Wa-
stena etc.

Tig förtencker och, att wij tilförende haffwe befalet, att till then bygninghz behoff en hop drettis oxer, till Sexten eller 20 par, Tesligiste en godh hop starcke werch-
hester, skaffes schulle, som steen och annet swårtt drage kunde, Och tesförvthen hwar behöffdis wid Affwelsgår-
derne, och elliest brukede bliffwe, etc. Szå wette wij icke hwad thu ther till giortt haffwer, Effther thu schriffwer ther inthet vm, Szå må thu ännw tenckie till en hop gode drettis oxer, werchesther och hwad annett saken behöffwer, Wij haffwe och iw afferdiget wår tiänere Jachim Bulgrin som samme Bygning förestå schall, Hwilcken thu vdi alle måtte fordelig och behielpelig ware schall, att han till samme bygningz behoff alle nödtorffther både i en måtte och annen, Effther som wij tig och alle wåre Fougther, Sammelunde menige Frelsit i Östhergöttlandh ther vm sam-
feltt tilschriffwit haffwe, Szå att han icke behöffwer sig beclage, dhet schullen opå edher sijde funnen wardher, så framptt thu och i andre wele göre thet oss liufftt är, och edher tro tiäniste fyllest. Ther retter edher effther.
Datum etc.

Upsala den 28 Mars.

Till Staffan Sasse, om arbetet vid Dannemora berg, och om införskaffande i riket af kunnige verkmästare.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 113 v.

Till Staffan Szas att Hans Kong: e M: tt behager at arbetit wid Dannemora berg går för sigh etc. Datis vt supra.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstätt Staffan att thu och the andre som medh tig äre vdi thet Dannemore Bergwerch, sig flux beflijte, att thet motte gå för sig, szå behager oss thet well, Szynis oss och szå rådeligit ware, att i edher winlagde, till att bekomme her in i Landet en godh Schlyzemakere, Szå at man wid samme berg någre Schlyser, ther szå förnöden wåre, tilwåge komme kunne, till att före vp och nidh ått Dammen eller åen, hwad aff nödenne ware will, förthenschuld när thu elliest tijtt budh till Tyslandh genom thenne Baltzar Smackz eller någen annen schicker effther andre personer, och embetismän, till samme bergwerch nyttige, må thu tigh och szå her vdinnen winläggie, att man en godh Timberman hijtt in i Rijket bekomme motte, som thet rette sätt wiste angiffwe och byggie sådane Schlysser, The bliffwe vthen twill, både ther wid bergit, och flerestedz i Rijkit stoorligen nyttige etc. Datum.

Upsala den 28 Mars.

Till Peder Larentzson, om försändandet af en slottsskrifvare till Gripsholm, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 114.

Till Peder Larentzson vm then slotzschriffwere Mons Joensson, som Hans nådz h: skicker till

honum, och thet Jnuentario ther ske skulde, Datis
Wpsale 28 Martij.

Wår gunst etc. Szom wij lothe tig för någre få
dagher sijden Peden Larenttson tillschrifwe, att wij till
Gripzholm en Slottzschriffwere sende wilde, then thu kunne
ware belathen medh, Szå förschicke wij och nw thenne
wår tro tjänere Mons Joensson, som samme befallning vdi
Erich schriffweres städ anamme schall, Och effther samme
Mons sig samme befallning icke gerne opå taghe will, med
mindre allt hwad slotthet och Ladegården tillyder opå
nytt motte inuenteredt bliffwe, Ther med wij och äre til-
frjïdz, och see gerne att szå skeer, Och haffwe förthenschuld
ther heden förschicket tesse wåre trogne tjänere Seffwerin
Småswendh och Peder Nielsson, som med för:ne Mons vt-
öffwer samme inuenteringh, opå wåre wegna ware schole, Tu
må och ther till fordra lathe Twå godhe och förstondige Bor-
gere aff Strengnäs, som och ther hoos szå lenge bliffwe, att
Spannemålen och allt annet vpmeltt och recknett bliffwer
etc Szå att thet motte gå lijke till och skälige opå alle
sijder, Ther thu tig effther rette haffwer etc. Datum.

Upsala den 30 Mars.

*Till fogden i Åkerbo härad, Niels Tuleson, om olika
ämnem.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 114 v.

Swar till Niels Tulsson att Her Christoffer
Anderssons Fougte må komme till Kong:e M:tt
Datis Vpsalie 30 Martij Anno etc 45.

Wår gunst etc Szom thu schriffwer Niels, och
skicker oss the breff tilhonde, som her Christoffer Anders-
sons Landbofougte then Seffwerin till fougthen opå Ärff-
welle förtt haffwer etc. Szå hade wij gerne wäridt tiltalz
med then gode man, hwar läglighethen sig så hade begiff-

wit, Och vndre endels att thu icke bättre vpseende ther med hadhe, och szå schaffet att han hade mått kommet till oss, Kunde thu än nw bespörie hwartt häden han dragen wåre, dhå såge wij gerne, att thu schriffwe wåre Fougther till tijtt vtt han dragen är, att the lathe honum komme hijt vp tilbake igen till oss, att wij någet wijdere vm hans werff förhöre motte, och att the finge honum en eller Twå medh, som honum fölgde hijtt op, och hade achtt opå att han icke komme sin kosz, för än han hade wäridt her hoosz oss.

Thet thu och tilståde schulle, att fougthen på Erffwelle någon deell anthen iern eller annet, till för:ne Christoffers Anderssons behoff vtschicke schulle, Ther äre wij ännw icke förtenckte vdi, wele icke heller attu thet göre schall, Och seeg samme hans Fougthe, att han ingen deell skicker vtt för än han yttermere weet wår willie och meningh ther vm, Ther rette tig effther etc.

At han föryttret Kong:e Ma:ttz Spannemåle som spannen går och gelder etc.

Szom thu och giffwer tilkenne, vm then Spannemåle thu haffwer vttborget ther på iernbergen och kantt nw icke få iernitt vtt, som tig loffwat war i betalningen, Begärendis wette wår wellie ther vm etc Szå kunne wij ther föge annet tilsware, vthen thu må sälie wår Spannemåle liche som spannen ther wed Bergen gåår och gelder, och tijden i Landet är, dyrere eller lättare kunne wij icke sälien, wijdere kunne wij tig icke sware på then artichell etc.

At han handler med Willom Tysk at han tagher opå sigh kolningen etc.

Thu lather och förstå att ther will med tijden fattes koll till hammeren etc Szå synes oss icke olichtt ware, att thu handler med then Willom Tysk som thu schriff-

wer vm, att han tager sig före, att vppeholle samme kolningh på sin egen vmkost, efther han haffwer ther opå förstondh, och tilförende bruket sådantt, hure thu med honum nw j then beste måtten offwereens komma kan effther som skäll och liche är, dhå kunne wij thet well lidhe, och laget iw szå, att kolen motte icke fattes, szå framptt man någet gagn aff hammeren haffwe schall, Ther rette tig effther etc Datum.

Upsala den 1 April.

Till hr Sten Eriksson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 116.

Till Her Sten Vm the handlinger som Jören Jönsson vdi Danmarch myket driffwe pläger, att han her effther vtaff sådant affstille will etc Datis Vpsalie Prima Aprilis Anno etc. 45.

Wår synnerlige gunst etc. Wij förmerckie aff thin schriffwelse Steen, hure och hwad thu med almogen i Smålandh ther förhandlet haffwer, och hwad swar och godh förtröstningh tig opå wåre wegna ther skeed är, Endog man thom icke stoort lenger än till tänderne (: som och wel santt :) see kan, rådendis förthenschuld, att wij vdi then Landzenden någre festher, ther vtaff thet selskap någen fare haffwe kunne, wille leggie lathe, och vdi Synnerheet att Croneberg befestet bliffwe motte. Och vm then annen platz i Synnerbo etc Szå kunne wij käre Sten föge annet sware her vpå, vthen hwad som i tilförende vdi then måtten sagtt haffwe, och wår mening ther vm är, haffwer thu nogsamptt hörtt och förstätt, Szom wij och ännw wår ytterste fljtt, och szå myket oss mögeligit är, wårtt beste ther till gerne göre wilde, Män oss fructher nog att Jören Jönsson, och andre som med rätte saken fordre schulle, och haffwe ther till swåre och dråpelige

vpbyrder, tage saken icke szå alffwarligen före, som them borde, och som the oss loffwet och tilsagtt haffwe, vthen tenckie mere vppå huru the sig sielffwe rickte kunne, och driffwe theris köpenschap i Danmarch, som wij och tess wiss kunskap haffwe, att Jören Jönsson haffwer stoor handling i Danmarch, Han må göre sig szå clar i then måtten, som han will, Wij wette dog well hure ther vm är, dog icke tess minne, lather han och flere ther nidre lichewell riffwe och slijte en dråpelig saköre vt, then minste partt ther aff schole wij tro kommer oss tilgode, Szå haffwer Jören Jönsson och nw schriffwit oss till, att han icke betröster att tage sig någen wekukost opå, hwar ther någen bygning förhänder haffwes schall, lichewell begärer han till sådane bygningz behoff aff sakören 200 oxser, Tesligiste altt landgilles smöret, aff the Biscopz och prebende Landboer, han j befalning haffwer, Szå och Biscopz delen aff the Fem häreder i Wexiö stigt, tesse partzeler som inthet ringe äre, begärer han altt till then bygningh, och lichewell will han ingen wekukost eller regenschap ther vtöffwer holle lathe, etc. Szå kan thu well sielff besinne hwad mening thet haffwer, Fructhe och nogh, att hwar wij wijd sådantt sätt schole byggie lathe, bliffwer thet oss altför swårtt, kan och ske att när wij honum, än fast altt hwad han begärer efftherlathe, att han bygger icke tess mere, effther wij förnimme well att Doctor Simon will och och fast råde med eblandh, och före stoortt präll, Wij förnimme och szå myket att han ther för en stoor herremann will hollen och achtet bliffwe, och näppeligen att göre oss någet synnerligit gagn, som och nog tilbefrucendis är, att han lather gerigheten haffwe förnyket öffwerhanden och före sig på någet obestondh, och tijt wij honum icke vmbetro. Szå synttis förthenschuld gott ware Käre Sten, att thu wille schriffwe honum till och förmanan, att han tager sig saken måtteligen före, och teacker till att göre oss och Swerigis Crone någet gagn, och icke

altt sökie sitt eget beste, Wij haffwe dog desförvthen rijkeligen nog förseet honum med godh förläning, szå att han sig ther aff well hielpen kunne, hwar gerigheten honum icke alt för mycket bedrager, Wij wilde och gerne yttermere sielffwe handle och förfordre saken vm then bygning ther nidre, dog haffwe wij her vppe så mycket schaffe, både med then bygning j Stocholm, her oppå Vpsala gårdh, j Wadzstena och flere stedz, att wij inthet stoortt mere bestelle kunne, hwar thu och andre i then Landzenden wilde ther vm någen flijt förewende, dhå såge wij thet mycket gerne, J hade och fast bätter tilfelle och lägenheet än wij, Begärendis ännw käre Steen att thu handler ther vm thet ytterste thu kantt etc.

Vm the Knecter han opå Kong:e Ma:ttz wegne j tjänisten anamatt haffwer etc.

Ther nest förnimme wij att thu haffwer handlet vm en hoop folck aff hwartt härede vdi vår tjäniste, effther thet Registeren innehold som thu oss tilhonde schickede, Szå behager oss thet well, haffwe och så latid schriffwe mest alle våre fougther vdi Smålandh till, att hwar i sitt fögderij schall giffwe hwar och en af samme nysantagne selschap Twå march örtuger på handen, liche som thu them befalet haffwer, och nw yttermere vår Secreterer Clemett ther vm tilschriffwet, etc.

At thet Dackeselskap däden med thet förste komme motte etc.

Thet thu besteltt haffwer, att thet Dackeselskap aff then Landzenden och hijt vp komme schole, behager oss well, Giffwe Gudh, thet våre alrede däden, förty thet gagn the ther göre, bliffwer icke för wårtt beste, Och förthenschuld, hwad thu än nw ther vm icke besteltt haffwer motte än nw icke förgettes eller tilbake bliffwe, effther oss och menige rijket ligger ther stoor machtt opå etc.

Jtem vm thet selskap som vdi Feijgden med våre etc.

Wij förmerckie och att thu haffwer giffwit then Swen Erlandzson frijde på våre wegna, och annamet honum j vår tieniste, och fået borgan att han schall bliffwe oss huld och trogen effther thenne dagh, allt thette kunne wij lijde, äre och tilfrijdz som thet handlet är, Giffwe Gudh att thet selschap wille elliest holle någon tro eller loffwe, så att man kunne haffwe förlate sig ther till, så våre gott med att göre, Wij förmerckie och, att then sak emellen vår Fougte j Jöneköpungh Christiern Pedersson och Mons i Gabanäs schall föge haffwe opå sig, Szå lathe wij thet bliffwe i sitt werde etc. Ther war och så en annen trette emellen en Jöneköpfungz Borgere benempd Håken Bencttzson, och samme vår Fougte för någon gammel affwundh schuldh, som emellan Seffwerin Kijll och samme Håken Bencttzson wärit haffwer, hwicket Christiern Pedersson haffwer fast förwittidh och feijgdet then arme stackere, szå att han för honum ingen frijd hafft haffwer, Wij hade och meentt att samme vår fougte schulle nw tiäne oss och icke Seffwerin Kijll, eller lagtt sig szå mycket vtt för honum, att han våre fatige Vndersåther sådane oförrettan giöre schulle, Then sak må thu och well förhöre, vm thin wäg faller ther egenom, och frandelis giffwe oss ther vm tilkenne, Befalendis tig her med Gudh etc.

Zedula sequitur etc.

Är och vår willie Sten, att thu förhandler med her Göstaff Olszon att han skicker sine wisse budh och kundzskaffther till then Tyske sijden, som er till Bremen Hamborg och flerestedz, Latendis granneligen förhöre och bespanne szå mycket mögeligit är, hwad ther handles, stemples och practizeret bliffwer, och vm the församble någre

knechter, och vm andre ärender som thu wette kunne oss förnöden wåre att wette, Thette thu icke försume wiltt. Datum vt in literis etc.

Upsala den 1 April.

Till hr Gustaf Olsson, att sända en gammal boyert vestvart, och der försälja den jemte lasten.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 118.

Till H: Göstaff at han later löpe then gamble boijerten som ther ligger wed Elffzborg westwart och lather ther med Ladningen honum föryttre etc. Datum vt supra [∴ Vpsalie prima Aprilis anno etc. 45].

Wår synnerlige gunst etc. Käre her Göstaff effther wij tro schole, att then lille Boijortt som Canceleren köpte i Bremen, och nw ther för Lödze ligger, föge duge schall, szå wåre gott att wij bliffwe vt aff med honum, Är förthenschuldh wår willie och begären, att i wele lathe komme in opå samme Boijortt en hoop träwercke, Latendis seden löpen westwartt, att han ther med ladningh och allt sälies och föryttres motte thet beste mögeligit wåre, Wij haffwe och achtet nw med thet förste förschicke någre aff wåre andre schipp therhåden, Therföre wåre gott, att samme Boijortt kunne komme i flote med them, Ther vm i edher winleggie wilde, Edher Gudh befalendis. Datum etc.

Upsala den 1 April.

Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om olika ärenden.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 118 v.

Swar till Germundh Swensson at han förstrec-ker the nysantagne knecter j Calmarne län hwardere

2 march ört:r Datum vt supra [3: Vpsalie prima Aprilis Anno etc. 45].

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Germundh och tilkenne giffwer hure Her Sten Erickzson med almogen ther i Calmarne Län och öffwer allt Smålandh handlet haffwer, och att honum aff hwartt härede något folck, såsom häredet är stoortt till tillsagtt är, etc. Szå haffwer och Steen Erickzson schriffwit oss ther vm till, Och ther hoss begärett, att wij samme folck någre peninger opå handen wille giffwe lathe, opå thet the teste welwilligere, och redbognere motte befinnes, när vmtrengde, Är förthenschuld wår willie Germundh, att thu samme Registrede och antagne karler, vdi hele Calmarne län, hwartere Twå march örtiger opå handen giffwe schaltt, Effther som Steen Erickzson tig och flere fougterne tilförende befalet haffwer, granneligen antecknendis hwar man them igen finne schulle, när man them haffwe wilde, Wij wele och vdi liche måtte lathe tilschrifwe Jören Jönsson och the andre fougterne ther i Smålandh, att hwar j sitt fögderij ther vm och så bestelle scholle, Thu må och schriffwe them ther vm till, att the rette sig effther hwad Sten Erichzson haffwer sagtt them i then måtten, etc

Att the som hester haffwe och ther liggie i Borgeläie måge slo them vt opå gräss etc.

Tu begärer och wette, vm thet borgeläije tijt nid schicket är, etc. Szå äre wij icke förtenckte vdi thenne dyre tijdh, ther eller annerstedz något stoortt borgeläger holle, vthen thu med them handle må, att the slå störste partten aff hästerne j gräss, vtt på någre gode öijer, eller ther man finge them igen, och the oförderffwede bliffwe motte, Hwicke och ther på stallet holles scholle, wele wij ingelunde mere än en halff span korn giffwe på hesten vm weken, Förthy man motte nw i thenne dyre tijdh szå holle vtspisning med hesterne att man något haffde giffwe

folckett, Szå wett man icke heller hwad år bliffwe will, Derföre må thu ware ther förtencckt vdinnen, etc

Item vm then ströming och Marswin ther i sundet tagen är etc.

Szom thu schriffwer att ther i sundet är flux ströming och sild tagen, Szå behager thet oss ganske well, Giffwe Gudh thet lenge ware wilde, som oss förhoppes thet well göre kunne, hwar man sig något winlegge wille vm bärningen, Effther ther j sundet vthen twiffwel szå gott fiske är som annerstädz, hwar man elliest Gudh vm nådenne bidie wille, och något fljttig wore vm saken, Wij haffwe och förstätt att myken marswin ther och tagne äre, Szå är vår willie att thu oss ther vtaff en tunna eller halff welförward vpschicke schaltt, Samelunde och aff then strömming och sild ther tagen är, och welförward våre en tunna 3 eller 4 till en proba etc.

Vm then vnderhold han begärer etc.

Szom thu och begärer att wij tig till vnderhold Lomaridz fierding i Norrewidbo vnne wille, Ther medh wij och szå tilfrijdz våre, Män effther thet kommer oss så ilde till måtte i regenskapen, att häredet ättschildtt bliffwer See wij heller att thu tig betencker vm något annet opå en annen stedh thet tig kan komme til måtte, szå wele wij gerne hielpe tigh ther med, wij äre och tilfrijdz, att vnne tig the Landboer, som Niels Ioensson aff oss j förlänigh j Åleme sockn hafft haffwer, Them må thu wedkennes, och beholle till tess thu kantt bespörie tig vm något annet etc.

Item at thet Iönsz Werckmestere selskap motte komme vtaff then Landzenden etc.

Wij förmane tig och szå Germundh. att thu tencker till vm then Heming Stensson och flere aff Iöns Werck-

mesteres rothe i Högby sokn, motte komme aff then Landzenden, effther the bliffwe ther näppligen oss och rikket mycket nyttige, som wij och senest schriffwe tig ther vm till Szå fruchter oss nog, att i then Högby Krogzmale och Fegerhulttz sokner, finnes ännw mycket ogräs är på tijden Germundh att ther bliffwer godh tilsyn hafft, att samme selskap icke något förräderij eller skalcheet bewijse etc.

At Helge Bagge må igen bekomme thet sölfbältte han mist haffwer.

Thenne breffwijsere, Helge Bagge, haffwer latid oss förstå att han någon schade lijdet haffwer nw j thet nest förlidne vpror, aff then tiuffwehoop Niels Dackes selskap, Och förthenschuld oss ödmiukeligen bedit vm någon hielp, och nämppt för oss vm ett lithet sölfbältte, som tijt in i vår sölfkammer opå Calmarne, med någon annen sköfflingh, schall kommit ware, och icke wictigere än till 14 eller 16 lott, Szå äre wij ther med tilfrijdz, att thu honum samme sölfbeltte få lather, vm thet icke större är till wichten, än som her för oss berettet är. Oss synes och att samme Helge Bagge tileffwentyr's icke oskickelig wåre, att tiäne oss någerstedz för en fougte, Och effther oss synes att then Michell Olsson vår Landbofougte schal föge duge till någon befalningh, och hwar så wåre (: Thet thu oss tilschriffwe må :), Dhå såge wij heller att thu schickede thenne Helge Bagge vdi hans städh, eller någon annerstädz ther behoff giordis, och han till tiänelig wåre, Ther thu må ware förtencktt vdinnen, etc.

Vm then Kleensmid som är hoos Knutt Ribbing etc.

Wij förnimme och att then Knutt Ribbing schall haffwe en godh Kleensmedh som zinttlås göre kan, Må thu handle med Ribbing att han vplather oss samme kleensmedh

skickendis honum hijt vp till oss med thet förste, Wij wilde och wette hwad then Knut Ribbing bestyrer, Oss synes icke heller olichtt ware, att han vdi någen befallning motte bruket bliffwe. Ther tenck och till etc Datum.

Upsala den 2 April.

Till konung Christiern i Danmark, att förhjelpa Axel Posse till Hellekis att utfå sitt arf, som fru Inger Ottesdotter (Römer) på Österåd i Norige och hennes swåger med våld förhålla honom.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 120 v.

Till Konung Christiern, en förschrift för Axell Posse om någet arff effther hans moder, och Fru Jngherd Ottesdotter honum med orette iffrå haffwer. Datis Vpsalie 2 Aprilis Anno etc. 45.

Wår wenlige och kerlige helssen, med allt hwad mere kærtt och gott vdi wår macht och förmogen är, alltid tilförende etc. Stormectigste Förste Käre swåger, Broder och Naboo, Wij giffwe edher Kerlighet vdi en god mening tilkenne, hurelunde oss Elskelig wår tro man och Vndersåte, Axell Posse till Hellekij, vdi Westergöttlandh, med all vnnerdånigheet oss tilkenne giffwit haffwer, hurelunde Erlig welbyrdig qwinne Fru Jngherdh Ottesdotter till Österås, och hennes Swåger vdi Norije, honum och hans barn minne än med skiäll, rätt, eller Norijes beschriffne lagh, hans rätte moderne, effther salige Fru Gertrud Mattissadotter, för:ne Axell Posses modher, som vdi Norige född war, welleligen iffrå trenge och förholle, weliendis hwarcken ståde honum till sådane arfflig rättigheet, icke heller för the förordnede och aff E: K: tilskickede Domare, Ändog hon och the genom twenne E: K: stempningar, (: Derföre wij E: K: betacke :) lagligen Citerede wärid haffwe, sware wille. Vthen hans rätt iffrå then

ene tijdh och till then annen, szå förhale och vpschuffwe, honum till ingen ringe beswäringh, skada och vmkost, Hwarföre förbe:te Axell Posse till oss såsom sin rette konung och öffrigheet suppliceret och ödmiukeligen begäret haffwer, att wij honum med wår förschrifft, in till E: K: förfordra wille, på thet E: K: honum för rettwiisen schuldh täss ytterligere icke allenest till sin ögenskinlige och bewijslige rätt, hooss för:ne Fru Jngherdh förhielp wilde, vthen iemwell hans originalia och huffuudbreff, på samme möderne, Szom och aff Stormectig förste, salig i hugkommelse, Konungh Christiern aff thet nampnet then förste Danmarckz Konungh, skeett är, Stadfeste och confirmere wele, effther samme breff som wij för wår persson icke anners achte eller besinne kunne, iw rätt och lagligen vttgiffne äre, aff hwicke samme Posse, vnder wårtt Secrett E: K: effther wår befalningh wisse och ausculterede Copier her hoos förwaredede, tilhonde schicker, Hwarföre är wår kerlige och broderlige begären, att E: K: för rettwiisen schuldh, szå och förmidelst then Confederation och wenlige handlinger, som tesse twenne Rijker emillan giorde och gångne äre, att hwicken som någon bewijslig och arfflig rättigheet vdi tess anners konunge rijke haffwe kunnne, the samme i then måtten wederefares schulde thet skäll och rätt wåre, will honum med E: K: förschrifter och stadfestelse breff, behielpelig och forderlig ware, opå thet han icke ytterligere med vpschuff, skottzmåll och förhalningar, som honum till thenne tijdh nog wederefares är, vppehollen eller affwist bliffwe motte, hwicket wij vdi liche och fast större måtte, med E: K: och E: K:tz vndersåther altijd welwilleligen och gerne förshulle wele, Befalendis E: Kong:e Ma:tt her med then almectigste Gudh sundh och salig etc. Datum.

Upsala den 2 April.

Till Gefle borgare, om deras seglation till utlandet, och särskildt om utförseln af koppar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 121 v.

Swar till Gefle Borgere om theris seglatz och at te inge ätende warer vtföre schole och at the icke altijd till en köpstad alle samfelt segle schole.

Datum vt supra [?: Vpsalie 2 Aprilis Anno etc. 45].

Wår gunst etc. J giffwe tilkenne käre Vndersåther vm edher seglatz Begärendis wette wår mening vm någre aff Siööstäderna, som oss icke behagede att j schulle sökie till, Szå kunne wij ther till föge annet sware, vten wij well lijde kunne att i edher handell och köpenskap bruke måge och schole opå the ortther och städer som i någen fordell aff haffwe kunne, Mån oss synes att j bruke edher seglatz sielsindt nog, Först szå wette j inge stortt andre weger en till Danske Lybke Rijge och Råffle, Och tijtt löpe både j och flere Rijgisens Vndersåther, som seglatzen bruke, mest alle opå en hoop, och fülle alle så en sted vp, med Kupper, Jern, Lax, finske gedder, Smör och andre Swenske warer, att the platt förachtade äre, och liggie i trecken, och thet är orsaken, att j få icke när liche och skäll för thet i före, Och förthenschuldh såge wij för gott, och rådeligit för alles edhers beste schuld och welfärdh, att i icke alle vppå en hoop eller till en stadh med edher skip och godz seglade, som är till Danske Lybke eller the andre städer etc vthen och szå sökie eder någre andre vttwäger, ther edhertt godz och warer icke wanwyrdet motte achtade bliffwe, som elliest well offthere än nogh skee pläger, Ther vdinnen i måge förtenckte ware, som edher sielffwe störste macht opå ligger etc.

Wij lathe och edher senaste egenom wår schriffwelse någerledis förstå, att oss och thette wårtt Rijke myket

olägligit ware will, att man szå myken Kopper her vtfförer, Är förthenschuld wår alffwarlige willie, och biude edher ännw att i platt ingen kopper vtstädie eller vtfföre schole, Ther i edher effther rette måge, Och opå thet thenne dyre och swåre tijdh som tiwer nw her i Landet är, motte affkomme, och wåre eigne städer och Vndersåther på bergen och annerstädz her i Rijket teste bätter med ätende warer kunne bespisede bliffwe, Szå wele wij icke heller nw tilståde, att i någre aff sådane ätende warer vttaff Rijket före schole, som är, Smör, Lax, finske gedder, åall och andre ätende warer, wid wårtt swåre straff och Pena. Ther i edher fulkommeligen effther rette wette etc. Datum.

Upsala den 2 April.

Till Botwid Larsson i Stockholm, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 122 v.

Till Botwedh Swar, vm thet folck som Sten Erickson och Axell Erickson haffwe förschriffwit vp iffrå Småland etc. Datum vt supra etc [o: Vpsalie 2 Aprilis Anno etc. 45].

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Bottwidh och giffwer tilkenne att ther någre knechter wed pass 60: vp kompne äre iffrå Smålandh, som Sten Erichzson och Axell Erichzson hijtt vp förschriffwit haffwe, Begärendis wette wår willie och betenckiende, hwartt samme knechter för-schijckis schole etc. Szå kunne wij inthet annat sware ther till, vthen att meste partten aff samme selskap må öffwer till Findlandh förschickes, ee hwad rådth ther i Landet till theris vnderhold finnes kan, till tess man ytterligere förnimme kunne, hure sich werlden schicke will, Förthy oss ännw owitterligit är, hure wåre granner the Rysser sig emott oss skicke wele, Men then annen store hoop thu schriffwer vm, som och tesligiste hijtt vp förwenttes, Schole wij dog well tro att the icke så hastigtt vpkom-

mendis warde, j midlertijdh kan man och betencke vn theris vnderhold, dog ått Findlandh hade wij them gerne, hwar ther någon råd opåferde wåre, Tu giffwer och tilkenne att ebland samme förbe:de Smålenske knecther som nw vpkompne äre, någre ware schole som giffte bönder äre, Och begäre förloff heem till theris hustruer och barn, och lichewell oss altijd wederrede till tjäniste ware wele enär wij them behöffwe och eskiendis warde, Szå äre wij tilfrijdz att szå skeer, dog vnnentagendis then hoop som aff thet werste slag är, Förty thu kan well sielff tenckie hwad gagn the oss ther nidre görendis warde, Män oss lichest wåre att the göre the andre selskap ått Findlandh etc.

Jtem at han förskicker then Jernredskap vp till Salebergit när han tilrede giort är etc.

Vm then iernredzskap som till Salebergit schall, och thu schriffwer vm, att han meste deals rede är, Szå er wår willie att szå snart samme redzskap ferdig är, att han dhå till båttz motte tijtt vp förshicket bliffwe, och vm M: Påwell ther än nw tilståde är, dhå lott honum oförsumeligen komme hijt till oss, effther wij haffwe honum her i någre saker behoff, Förschaffendis för:ne Redzskap vp till Saleberget, Ther tag ingen försumelse vdinnen etc Datum.

Zedula.

Jtem är wår willie att thu öffwerschicker till oss ett stycke eller Tuu aff thet Turckeske Cammelatt, som best wåre, Tesligiste och szå myket aff then beste och gran-neste Mackeer som then köpman haffwer, som j Porttugall skall hemen ware, tilkennegiffwendis hwad köp ther opå till thet närmeste ware schall, att wij see kunne huad han duger, Må thu och giffwe tilkenne hwad han haffwer för lärefftt etc. Datum vt in literis.

Upsala den 3 April.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 123 v.'

Swar till Anders Erickzson vm Kong:e Ma:ttz stodgångere, och then slädeclippere han begärer till the små stoo, och vm the vnge foler och marföll som han vdi en haghe vt slaget haffwer etc Datis Vpsalie 3 Aprilis.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Anders vm the 3 stodgånger med Swickell, Flontz och then röde foxen, Och att thu hwardere en besynnerlig haghe tilschicket haffwer etc Szå må thet bliffwe som thu thet nw besteltt haffwer, och må thu tenckie till, att ther the gåå schole, motte med gode gårder welförwarett bliffwe, etc. Then slädecläppere thu begärer, till the andre små stodh, haffwe wij på thenne tijd ingen wed handen, Dherføre vm der wåre någen ebland swenernes hester, som nw aff fodringen kompe äre, och ther till tientte, dhå må thu tage honum ther till.

Vm the vnge foler, som äre Tridie och Fierde åår, som thu haffwer schicket en hage till, szå och the vnge marföll, en besynnerlig haghe, Sammelunde 8 wåre retzer en hage, Thet må och well szå bliffwe, hwar hagerne med gårder älliest well inhegnede wåre, att them ingen skade skeer etc.

Thu begärer wette på hwad plats then bastuffwen (: wij tig befalet haffwe :) vpsätties skall etc, Szå må thu lathe sättie samme bastuffwe på thenne sijde vm kongzmaket, in mott store fierden, ther som köket står, dog icke myket när kökett, Tu kantt well ramme måtten, och som thu wår meningh j then måtten tilförende wel förstæet haffwer,

At han later the Bänder få någon nödtröft
som ther arbete scole etc.

Thu begärer wette, vm the Bänder som dagzwerckier
och hielpedagzwercker till gårdzens behoff j Sommer göre
schole, något till att dricke giffwes schall, etc Szå haffwe
wij thet icke nekatt, och kan thu sielff tänckie, att the
som arbete scole, motte haffwe något till maatt och drijk
och synnerligen vm hete Szommeren, Ther thu och för-
tenckt vdi ware må, och iw szå laget att thu beholler
them wellwillieghe, och lather them iw få någon nödtröft, etc.

Att han thet korn han begerer, aff Benct
schriffwere anamme må etc

Thet korn thu till gårdzens behoff begärer, äre wij
tilfrijdz att thu anammer till en lest eller Twå aff Benctt
schriffwere, Wij haffwe latid schriffwe honum till att han
tig samme korn vplathe schall, Sammelunde Niels Schriff-
were att han tig ett skippundh flesk anttworde schall,
Ther rette tig effther, etc Datum

Jtem at han sielff skicker en som acter opå then
Lane han schriffwer vm etc Datum vt in literis.

Upsala den 10 April.

*Till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, om olika
ämnen.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 124 v.

Till Botwidh At han later vptage then Lane
wed Stäkit effther man haffwer meer skade än
gagn aff at thet szå igenbyggt är etc. Datis Vp-
sale 10 Aprilis 45.

Wår gunst etc Wij haffwe förstået Bottwidh att then
Lan och fiskerije wij haffwe wid Stäkit, skall thenne Landz-

ende mere till skade ware, än thet gagn wij ther aff haffwe kunne, sig någon tijd drage kan, Förthy thet lijder icke alleneste thenne Landzenden ther egenom stoor schade, att strömen schall szå igentäppis, vthen och iemwell wij med opå wåre schuter och båter, som ther mycket förderffwes pläge, för then swåre ström schuld, ther faller, och att han szå med steenkijsther, påler och stener vpfyllt bliffwer, att ther her nest ingen framkomme kan Therföre är wår allffwarlige willie, att thu platt lather vptage lahnen, och vprymme lather thet beste mögeligit wåre, till tess i Szommer att mindre wattn bliffwe dhå wille wij lathe samme ström igen vprånse, Och see fast heller, att wij ther inthet fiske haffwe, än att hele Landzenden ther vtaff på theris skutor, båter och annen bärningh, någon skade eller förderff, som wij nw förnimme mycket sker, taghe schole, Her tag ingen försummelse före. Datum etc.

Zedula vm Staffan Sassz och then bergzbrukning han wid Dannemoraberg haffwer till att bruke etc.

Oss är hemeligen vnderwist att Staffan Sasse och the andre som med honum bergzbrukningen haffwe wid Dannemora, willie her aff Landet före lathe mest allt thet tackeiern som ther wed bergit nw i long tijd giortt är, j then mening, att the thet till ståell i Tyskland welle göre lathe, Szå lyder dock icke the priwelegier som wij på samme bergzbrukningh giffwet haffwe, szå vthen att när man noget vpinne kunne, thet samme eller andre bergzbrukningar her i riket kunde profijtligit eller till någon förbättring komme, dhå skulle the sådane perssoner, som thet bestyre och schaffe schole, hijt in i Rikket fordre lathe, att wij och thet rette sätt her i Rikket fåå och beholle motte, Förthenschuld må thu haffwe thine hemelige kunskaper vthe her vm, hwad her vm santt wåre, Och hwar

thu förnimmer att sådantt opåfärde är då må thu giffwe
 tig i handell med för:ne Staffan, Dog aff tig sielff, och
 som wij ther inthet aff wiste, Szå att han förstå kunne
 att oss icke behager, att the i så måtte emott privilegier
 handle, och förtiäne ther tileffwentyr's snarerne otach opå,
 Män hwar the något sådantt förhänder haffwe wilde, att
 the dhå heller hemptede sådane konstenärer hijt in i Rijket,
 och lothe konsten bliffwe her som vtloffwet är, Thette
 och annet slicktt hwad saken tiäner må thu well holle
 honum före etc. Datum vt in literis.

Upsala den 10 April.

*Till landbofogden i Finland, Lasse Jönsson, att han skall
 för konungens räkning vidkännas tvenne gods derstädes.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 125 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 149.

Till Lasse Jensson At han wederkennis en
 gård j Tawasteland som Bispen j Åbo vplatet
 haffwer Kong:e Ma:tt etc. Datis vt supra etc
 [o: Vpsale 10 Aprilis 45].

Wår gunst etc Weet Lasse Jensson, att Bispen i
 Åbo haffwer vndtt och vplatid oss ett hans egitt arffwe-
 godz som han lagligen ärrfft haffwer, liggiendis i Tawaste-
 landh och Lampus sokn, benämpd gamblegården, hwicken
 gård Twå Landbo besittie, och skall hwartere skylle årligen
 en halff finsk lest, i allerhande sädh, och vnder tijden
 mere, effther som årswexten, Tesligiste giffwe hwarthera
 ett skattenött och Trij pundh smör, Szå schall ther och
 liggie en Torpestadh vnder, som och årligen skyller Tre
 march ört:r, Hwarföre är wår willie och befallningh, att
 thu opå wåre wegna kennes wed samme gamblegårdh och
 torpestadh, schriffwendis them in i wår iordebock. Same-
 lunde szå haffwer och Henrich Clawesson vplatid oss ett
 godz liggiendis i Åbo län, j Halko sokn, benämpd Walt-

tila, samme gård må tu och kennes wed och schriffwan i Iordeboken, Endog oss witterligit är icke hwad han skyllar etc Datum.

Upsala den 10 April.

Till domaren i Dalarne, Lasse Jespersson, om en rörsmed och hans arbete.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 125.

Till Lasse Jespersson At Kong:e M:tt förvndrer att [then] Rörsmedh icke framkomen är, effther honum szå offthe ther vm förmanet är etc Datum vt supra etc [v: Vpsale 10 Aprilis 45].

Wår gunst etc Oss förvndrer icke lithet Lasse Jespersson, vm then Rörsmed ther vppe vdi thin befallning är, och szå offte och lenge sijden loffwet haffwer, att han hijt nid till oss drage schulle, hwad orsak thet haffwer att han icke framkommer. Jcke heller haffwer han nw nylige någre Rör eller Zinthlâasz till wårtt behoff giortt the oss tilhonde kompne äre, Kan tileffwentys skee, att samme smedh, aff någen affrådd är, att han sig icke hijt giffwe schall, Förthenschuld är wår willie att thu än nw med honum szå handler, att han icke lenger förhåler oss j then måtte, vthen med thet förste giffwer sig hijtt vtt till oss med sin reschap, effther wij haffwe arbete nogh ther han sig tilgodhe med förtiäne kan, Tagendis her vd-
innen ingen försumelse etc Datum.

Upsala den 10 April.

Till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm, om seglationen, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 126.

Till Botwedh At thet icke will ware rådeligit at late vtlöpe någre skip för än man någre wisse

kundscaffter bekommer hure saken sik haffwer emellen Kongen aff Engeland och K: aff Franckerijke etc. Datum vt supra [o: Vpsale 10 Aprilis 45].

Wår gunst etc Wij förnimme Bottwid vtaff Mortten von der Öijges schriffwelse aff Dantzike Sammelunde och aff någre andre menige tidender som her wancke, att Konungen i Franckerijke icke ännw skall fördragen ware med Kongen aff Engelandh Szå wette wij icke vm thet rådeligit ware schall, att wåre skip sig then reese företage schole, som achtet är, eller och vm the någet tryggeligen kunne för samme orsak schuld komme egenom, Therföre är wår willie, att thu legger tig aller störste flijt och wijn vm, att förfare wisse kundskaper hure sich saken her vm haffwer, att man icke i then måtten någen wåre skip och Vndersåther på någen schade eller förderff förer, Görendis them ther egenom skye och förskrekte, att the på en annen tijdh sig ingen sådane reese företage dierffwes.

Jtem vm wåre Båther icke ännw iffrå Stocholm aff-lupne äre, szå må thu ännw skynde them till wägz, effther wij gerne wele drage häden. Ther rette tig effther.

Tu må och szå lathe tilreede en god bååt för wåre Camerchriffwere som oss dagligen efftherfölie, then och någet passelig stoor wåre, vtflendis honum med segell takell och andre nödtorffther, som honum bör ware, skyndendis honum och szå oförsumeligen effther oss etc Datum.

Upsala den 11 April.

Till fogden i Sunnerbo, Anders Marbo, om de nyantagne knektarne och deras lön, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 126.

Till Anders Marbo At Kong:e M:tt är tilfrijdz at han giffwer the nysantagne Knecter hwardere

2 march örtiger opå handen etc Datis Vpsalie 11
 Aprilis Anno etc 45.

Wår gunst etc Wij haffwe förstået Anders Marbo, att then tijdh Steen Erickzson, och the andre gode män flere nw i Winther ther nidre j Smålandh wåre, haffwe the opå wåre wegna någet folck j tjänisten anammet, som wij och förnimme vdi thin befalningh skeet är, Förthenschuld är wår willie att thu granneligen registrere och vpschriffwe lather szå många aff samme selskap, som vdi thin befalning i tjänisten anammede äre, Szå att man wette kunne, hwar man them igenfinne schulle, när för nödenne wåre, Och opå thet samme selskap motte tess wellwilligere befinnes, äre wij tilfrijdz att thu giffwer hwar aff them Twå march nw strax opå handen, Szom Steen Erickzson tig befalett haffwer och flerededz ther j Smålandh skiett är, Ther thu tig effther rette må.

Att han icke tilstädher her Christoffer Anderssons Fougte drage egenom sin befalning in ått Danmarch etc.

Wij haffwe och förstået, att en her Christoffer Anderssons Fougte benämpd Seffwerin Kuse haffwer nw ny-liden wårit her vppe, på Erffwelle, med her Christoffers breff, till gårdzfougten och strax giffwit sig tilbake igen nid ått Smålandh eller Westergötlandh. Szå hade wij gerne welet någet handlett och taled med then godeman ändog wij icke kunne komme til motte med honum, Therföre är wår willie att vm samme Kuse ther egenom Synnerbo, Ösbo eller Wesbo och in ått Danmarch drage will, eller någre andre aff hans budh komendis worde, Szå må thu förhindre och vpholle them och sende en eller Twå aff thine karler hijt vp till oss med them, Tagendis her vdinnen ingen försummelse etc Datum.

Upsala den 11 April.

Till fogden på Linköpings gård, m. m., Peder Skrifvare, om underhåll till der förlagde karlar och hästar, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 127.

Swar till Peder Schriffwere att han later them få en skälig vnderhold som tijt j borgeläije förskickede äre etc Datum vt supra. [5: Vpsalie 11 Aprilis Anno etc 45]

Wår gunst etc Szom thu giffwer tilkenne Peder Schriffwere vm the hester och karler, som wår foormarsk tijt till Linköpungz gård j Borgeläger förshicket haffwer, Szå är wår willie, att thu lather them få en skälig vnderhold, och slor hesterne sijden vtt när gräsitt någet wäxit bliffwer, Män vm Askahärede wele wij att thu inthet her effther beschaffe haffwe schaltt, Ty thet till wår stadh Wadzstena liggie schall, Såge och heller att the som tilbake stå med fodringen j samme härede, motte till för:ne Wadzstena dagzwercke göre, än att man ther före schulle penningar vpbäre etc Thet thu aff the fatige penningar tagit haffwer, som theris landgille i korn icke förmotte vttgöre, äre wij tilfrijdz att szå skeett är, see och gerne att thu the fatige bönder, som icke machtt haffwe att såå theris åker, med sädiskorn vnsätter, anammendis betalningen aff them j höst span för span när Gudh giffwer them någet aff åkeren igen. Ther thu tig effther rette haffwer etc Datum.

Upsala den 11 April.

Till Anders Smålenning om någre förbrytare.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 127 v.

Swar till Anders Småleninge, att Kong:e M:tt tager the andre fyre till nåde som med wåre

vdj thet mandslag j Linköpfung skede effther the som j saken mest wollende wåre haffwe stået sin rätt etc. Datum vt supra [o: Vpsalie 11 Aprilis Anno etc 45].

Wår gunst etc Szom thu schriffwer Anders vm thet Perlementte, och manslag som skedde j Lideköpungh, och förthenschuldh Tre aff samme selschap som thet bedriffwe theris rätt ståndet haffwe, Begärendis wette vm wij the andre som än nw igen äre med halssen benåde wele, eller hure thu med them handle schaltt etc.

Så kunne wij föge annet sware ther till, vthen effther the Tre som wij tenckie kunne mest haffwe wäridtt wålende vdi thet vplop och mandrop, haffwe lidit then plichtt them bordhe, kunne wij lijde, att the andre fyre tages till nåden, och beholle halssen, dog att thu anammer vt aff them en starch borgan, att the sig emott oss och Rijkett, medh all wellwillig tjäniste troheet och rättrådigheet altijð befinne lathe, och alrig her effther bruka och bedriffwe sådane perlementte eller andre otillbörlige handlinger, som the nw giortt och bedriffwit haffwe, Ther rette tig effther etc Datum.

Upsala den 11 April.

Qvittobref för fogden Jöns Brun på uppbörden af Vestbo och Östbo, och delvis af Sunnerbo härad.

Efter en samtidig afskrift i kongl. Kammar-Archivet, »Smålands handl:r 1544, n:o 5.

Wii Gustaff medtt Gudz nåde Swerigis Götis och Wenndis etc Konung, Giöre witterligitth metth thenne wor quitencie, att thenne wor tiennare och fougte Jöns Brun haffuer giorth åss Rekennskap för thenn befalningh ssom hann aff aff oss vdii Wesbo och Ösbo Heradenn, Thesliigiste för nogre ssaköre, Soning, Husseröte, stedzlöre och sköfflingh vt aff Sunnerbo härade pro anno 44 hafft

haffuer Huilckenn Rekennskap ssig ssåå förloppenn är, att hans Opbörd är Försth i peninger efftter årliiga rentann 596 marcer dansca 15 skillinger 1 d:r, peninger för Konungz ssaköre 204 marcer dansca peninger för Liiff-saköre 144 marcer dansca, penningar för Bijscops Saköre 10 marcer dansca, Peninger för stedzlöre 298 marcer dansca, Peninger vdii ssoning 991 marcer dansca, Penninger vdii sköffling 71 marcer 4 hwitter, peninger för ssälde parttzeler 926 [marcer] dansca 10 skillinger, För Restantie Biscopz Hester peninger 78 marcer, Summa Opborne penningar Löper 3319 marcer dansca 10 skillinger 4 d:r, Ther vttaff är gifuitt för 85 oxar ssomarskatt peninge $283\frac{1}{2}$ marcer dansca ssom bönderne aff ålder wane äre wtgiffua efftter en gamull stadga, Szåå är igenn peninger trijtussande tretie sex marcer dansca 2 skillinger 4 d:r, Opbörd påå Sölff Item förgyltt ssölff 17 Lotth, Huitt ssacköris ssölff 32 Lödige marcer 5 Lott, Huitt stedzlöris sölf 2 Lotth Huitt sköfflingz sölf 2 Lödige marcer 12 Lott 2 quintin $2\frac{1}{2}$ orth Summa Sölff 36 löde marcer 4 lott 2 quintin $2\frac{1}{2}$ ortt. Tesse effterschreffne två parttzeler äre ssälde och opborne peninger före sszom är försth Smör efftter årliiga Renttan 23 tynnor 2 L \bar{u} 13 marcer och Restantie Biscopz Hester 234 hester, Opbördh påå Legge Rogh 109 tynnor, Opbörden på Oxar, Kiöffte . . . 85 stycken, Stadga oxar 8, Konungs ssacköris 69, Liiff-[ssackö]riis oxar 259, Biscopz ssacköriis oxar 16, Sonings oxar $355\frac{1}{4}$ stycken, Stedzlöris oxar 8, Sköfflings oxar 16, Restantie skatta oxar 3 Summa opborne Oxar $819\frac{1}{4}$, Opbörden påå Sköfflingen stutt en, Opbördenn på Kruth Jnuentarium Körnnekruth 5 ottunger, Item årliga Hestar 3354, Fougte hester 1930 Biscopz hester 229, Summa hester 5513, Summa påå behollne partzeler ssom äre Jöns Bruns Rene opbörd pro anno 44 Löper penningar 3036 marcer dansca 2 skillinger 4 d:r Thet är vdii ortugetall 2277 marcer ortuger 22 d:r, Szölff 36 Lödige marcer 4 Lotth 2 quintin $2\frac{1}{2}$

ortth, Leggerog 109 tynnor, Oxar 819^{1/2}, Stutt 1, Krutt
 5 ottunger, Fodringshester 5513, Her efftter fölier Jöns
 Bruns vtgiffth och Leffuereringh pro Anno 44 Försth hans
 egenn vtgiiffth till 18 wåre Knicktter vdii theres Wal-
 borgmisse Lönn 170 marcer dansca och 20 Knicktter vdii
 theres Iulelönn 174 marcer dansca, Item till 6 hoff-
 men och 20 wåre Knicktter för theres borgeklede 364
 marcer dansca, Haffuer hann vtgiffuitt i lege och tare
 peninger 105 marcer dansca, Thesliigist haffue wii effter-
 latiidh honnom ssielff till ssin wnderholning påå 6 Rust-
 ninger peninger 480 marcer dansca, Szåå Löper hans egin
 vtgiffth peninger 1293 marcer dansca, Item haffuer hann
 leffuereratth åss vdii egenn perssønn påå wårt slotth
 Stockholm then 8 augusti anno 44, Huit ssacköriis ssölff
 21 Lödige marcer 14 lotth, Item haffuer han leffuerereth
 Wår Beffalningsmann Bottuidh Larsson påå wårt slotth
 stocholm 7 augustij anno 44 Oxar 168, Item än haffuer
 hann leffuereratth wår beffalningzman Staffann Larsson
 påå wår gårdh Swarttssiöö 29 Iulij anno 44 Oxar 130,
 Item haffuer han leffuereratth wår fougte Staffan Iuthe
 påå Wasby gård 29 Iulij anno 44 Oxar 100, Item haffuer
 hann leffuereradh wår fougte Lasse Larsson påå Vpsalla
 gårdh 29 Iulii anno 44 Oxar 70, Item haffuer hann leffue-
 reratt wår fougte Gottorm Nielsson påå Eckholms sundh 22
 Iulij anno 44 oxar 50, Item haffuer han leffuereratth wår
 fougte Rassmus Klotth påå Westeråårs slotth 30 Iulij anno
 44 oxar 72, Item är leffuereratt wår fougte Joen ssmidh tiill
 aluastra gårdh 18 Iulii anno 44 oxar 32, Item haffuer han
 leffuereratth åss vdii egenn perssønn påå wår gårdh Vpssala
 10 Aprilis anno 45 Soningspeninger 991 marcer dansca
 Szölff . . . Lödige marcer 6 lotth 2 qwintin 2^{1/2} orth, Item
 haffuer han och leffuereradh wår Cammerere Måns Jönsson
 opåå wår gårdh vpssala 9 aprilis anno 45 peninger 752 mar-
 cer dansca 2 skillinger 4 d:r, Item haffuer hann leffuereratth
 wår fougte Anders Ericksson påå Konungzör 29 Iulij anno

44 oxar 23, Item haffuer hann leffuererath wår tiennare Lasse Iespersson fougte vdii dalarnne 30 Iulij anno 44 Oxar 20, Item haffuer han leffuereratth wor fougte Hanns haralssonn opå Örby gårdh 29 Iulij anno 44 Oxar 20, Item haffuer han leffuereratth wår fougte Ioen Friis påå Tönnelssöo gårdh 29 Iulij anno 44 oxar 20, Item haffuer han leffuereratth Ioenn sswennsson påå Hoffz gårdh 5 augustij anno 44 Oxar 4, Item haffuer hann leffuereratth wår tiännare Niels Wesgötte Fougte i Hoffz länn 3 augustij anno 44 Oxar 2 Summa på hans Vtgiffth och Leffuereringh pro anno 44 Löper peninger 3036 marcer dansca 2 skillinger 4 d:r Thet är vdii ortuge tall 2277 marcer orttuger 22 d:r Sölff 36 Lödige marcer 4 Lotth 2 quintin 2½ ortth Oxar 709. Tiill minnes Tesse Efftherscreffne partzeller haffuer Iöns Brun än nu inne metth ssigh och skall sswara tiill när han hernessth Rekennskap görandis warder pro anno 45 Leggerog 109 tynnor Oxer 110½ Sköfflingh stutt 1, kiörne krutt 5 ottinger Årlige hester 3354 fogtehester 1930, Biscopz hester 229 Summa hester 551 [o: 4513?] Tess till wisse och yttermere föruarningh late wij trycke wort k: Secrett neden vnder wår quitten-
cia. Datum på wor gårdh vpsala then 11 dagen aprilis anno etc [1545].

Upsala den 12 April.

Till hr Gustaf Olsson, om tionden af frälset, och om underättelser från utlandet.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 128.

Till H: Göstaff at han holler frelsidtt ther vdj Westergöttland meningem alwarlige före att the her effther göre sin tiende ret som the pligtige äre iffrå sig. Datis Vpsalie 12 Aprilis Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc Wij haffwe förstået Käre her Göstaff, att någre aff frälsidtt och Adelen ther nidre

i Westhergötthlandh, göre theris Tiende ganske skröpeligen och sielsintt vtt, j så måtte, att somblige aff them ganske ringe och somme alzinthet vttgöre, somblige vttgöre alleneste Biscopzdelen, män Caniche och kyrckenes deler beholle the hoos sig giffwendis ther med Bönderne ett ondt exempel, och effterdöme. Förthy när the see och förnimme att frälsitt förholle Tienden inne hoos sig, eller och göre henne swikeligen vtt, warde the dhå vthen twiffwell tagendis sig ther effther, Förthy till thet som inthet duger tage the fast snarerne exempel och efftherdöme än något annett, Szå förvndrer oss stoorligen Käre her Göstaff hwi j icke förmane eller holle frälsitt ther nidre, som sådantt göre, saken med alffwar och strengeligen före, vm sådane theris vlydne, och att the szå well som wij, och andre gode män aff adelen, her vppe och annerstädz j Rijket göre theris tiend rätt och redeligen iffrå sig, och som the effther Swerigis lag och en god gammell Christelig sedwane plictige äre, Hwarföre är än nw vår alffwarlige willie och befalning, att j wele flijteligen och alffwarligen opå våre wegna holle them före, att the leggie ther böther opå och göre kyrckennes rettigheet redeligen vtt, och icke som the sig nw företagit haffwe, att lösze Biscopzdelen för penningar, eller och före then ene deell in, och the andre deler beholle the inne med sig, och giffwe ther icke ett gott ordh före, wij wille och gerne wette, hwem them mere än andre gode män aff Adelen, sådane frijhet giffwit haffwer, Och sende wij edher her inneluchtt alles theris nampn vdi en zedell antechnede, som sådantt mest bedriffwe, Må j fullleligen seije them vår mening ther vm, att hwar thet offthere skeer, skall ther före icke minne än för annat dölsmåll effther lagen straffet bliffwe. Wij förnimme och aff then regenschap nw giord är vm tienden, att en stoor partt aff almogen haffwe icke heller giortt theris Tiendhe iffrå sig, vthen förhollen med wold, inne med sig, och haffwe i then

måtten taghit sig effther Adelen etc. Szå må j tesligiste förmane och tilschriffwe fougtherne j then Landzenden ther szå behoff görs, att the hwar i sin stedh haffwe acht och tilsyn med eeblandh hure tienden vttgiord bliffwer, och att the tale then hoop något skarptt till, som sig med sådane olydigheet befinne lather, Thet motte ingelunde försummes etc. Datum.

Zedula etc.

J wele käre her Göstaff oförsummeligen schriffwe oss till, hwad j hörtt haffwe vm Fransosen och Kongen i Engelandh eller om the fördragne äre, för then orsach schuld, att wij gerne wele skicke någre wåre skipp westwartt, som wij senest schriffwe edher till, och ther som them emellan [icke?] förlichtt wåre, står till befructendis hure wåre skip kunne well egenom komme etc. Datum vt in literis.

Upsala den 12 April.

Till fogden Niels Helsing, om försäljning af hälften af skattejernet från Gestrikland.

Riks-Registr. 1549, I, fol. 129.

Till Niels Helsing att Kong:e Ma:tt haffwer länt Erich Swensson i Gäffle på år och dag helfftene aff iernskatten som faller pro Anno 45 vdi Gästringelandh etc. Datis vt supra etc [o: Vpsalie 12 Aprilis Anno etc 45].

Wår gunst etc Weet Niels att wij thenne wår Vndersåte och Borgere i Gäffle Erich Swensson opå åår och dag läntt och borget haffwe, helfftene aff then iernskatt som nw i thette 45 år faller vdi Gästringelandh, och med sådane förord och wilkor, att han oss samme iern, på år och dag som föreschriffwit står, och som thet

nw går och geller, her j Rijket, redeligen och med swenst myntte betale och förnöije schall, Hwarföre är vår willie, att thu lather honum bekomme för:ne halffwe Jernskatt, Dog att thu achter opå, när tijden vthe är opå våre wegna, att wij till vår redelig betalning opå för:ne iern komme motte, Tu må och well anamme aff honum ett breff vpå samme lån, och betalningh, någet när effther thet sätt, som the andre Gäffle Borgere, på then Jernskatt wij them nw tesse år vndsatt haffwe, dog att ther vdinnen förwandles thet som förwandles bör, som thu sielff thet besinne kan, och finner thu Copien hoosz Oleff Mattzson, eller the andre som then iernskatt her till bruket haffwe. Datum.

Upsala den 17 April.

Till biskop Märten i Åbo, om hans afskedsansökan, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 129 v.

Swar till Biscoph Morten at Kong:e Ma:tt will tencke till, at skicke någon annen vdi hans städh etc Datum Vpsalie 17 Aprilis 45.

Vår gunst tilförende etc Szom j oss tilschriffwit haffwe Bisp Mortten berettendis edhers legenhether, att j för edhers ålderdom och monge andre siukdommer och skröpelighether schuld, icke kunne eller förmåge lengre bestå thet biscopz embetidh Begärendis förthenschuld att wij edher ther med nådeligen förshone och her effther förlossett haffwe wilde, etc. Szå effther wij well wette och förnummitt haffwe edhre lägenheter i then måtten, lathe wij szå nw som tilförende gerne effther, att j med samme embethe förshonede bliffwe, anammendis samme edhers vrsecht och afftackelse vdi all gunst och nåder. Och ther hooss betackendis edher för then gårdh i oss vntt och vplacid, och all annen welwilligheet wij aff edher

städze förnummit haffwe, Hwickit altijd gunsteligen och gerne edher och edhre erffwinger till thet beste schall betencktt bliffwe. Wij wele och med thet förste förtenckte ware, att förordne en annen godh man i eders städh szå atti thet bekymber förvthen bliffwe måge. Befalendis edher Gudh etc. Datum.

Gripsholm den 19 April.

Till ståthållaren Germund Svensson i Kalmar, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 132.

Till Germundh Swensson Att han haffwer sine saker i godh achtth ther vte wed grentzen, för nogre wisse tidender skuld vm Pfaltzgrefwen etc. Datis Gripsholm 19 Aprilis Anno etc 45.

Wår gunst etc. Weet Germundh, att wij wisse tidender och kundskaper bekommit haffwe, både iffrå Kongen i Danmarch, och elliest, att en hoop krigzfolch vtt med then longestråte och Rhinströmen försambles schole, med hwicke Pfaltzgreffwen, Hertig Albrecht, och tileffwentys Städerne medh thette Rijke och oss alle haffwe i sinnet att öffwerfalle, Szå haffwer thu och aff Iören Iönssons schriffwelse well förnummit, hwad lägenheter med then Oleff i Drällista [D: Grällista] och någre flere aff the Smälendzske affwekne förrädere på färde är, som nw in i Blekingen kompne äre, och ther hysede heemede och beskyddede bliffwe, Szå kunne wij tenckie, att the wisseligen för sådane vrsaker schuldh tijt in kompne äre, att the alle thette Rijgesens saker och legenheter förkundskape schole, hwicken Jören Jönsson[s] schriffwelse thu någet opå hierthet leggie wiltt, för sådane orsaker schuld är wår willie och begären, att thu haffwer thine saker i godh achtth och tilsyn, och förstercker tig thet ytterste thu kan, och att slottet och

Staden well bespisede bliffwe, och att thu wille vttgöre och bemanne lathe en godh iacht vtt med then Blekingz-sijde, som på sådane saker achtt och tilsyn haffwe kunde, Och effther ther på Öland en hoop Spannemåll ligger, Szå må thu samme Spannemåll lathe inkomme till Calmarne, vdi gode huus, ther han well förwarett ligger, till tess man hörer och seer hwartt heden thenne handell will, Och skal thu wette att Bottwed haffwer handlett och giortt köp med någre Stocholms Borgere vm thet smör och andre warer ther liggie i Calmarne, och på Ölandh, vndentagendes Spannemålen, Szå må thu lathe them bekomme samme warer när the med Bottwedz breff komme. Och effther man hörer slike tidender Germundh, Szå må thu och tenckie till, att Skytternes hester icke szå monge j gräss vttslagne bliffwe, som wij schriffwe tig senest till vm,

Att han tencker till att slottet kunne bliffwe något befestet etc.

Thu begärer och wette vm wij någon bygning wele ther förhänder haffwe lathe, i thenne Szommer, Szå west thu well sielf fast förnödenne ware, att thet slott till wärn något befest bliffwe motte, och ther thu någerlunde kunne komme någon bygningh affstädh, thå såge wij thet gerne, och synnerligen alt thet som till befestningen komme kan, effther then lägenheet man nw hörer, wij wele och med thet förste wij kunne, skaffe tig tijt nid en Walmestere, som thu kantt haffwe thin rådh medh.

Att Kong:e M:tt icke nu kommer till pass at skicke penningar tijd nidh etc.

Thet thu beclager tig icke haffwe szå monge penninger, som till alle the 11 Rother kneothers Walborgemesse-lön behöffwes, som ther hoos Presterne j Smålandh för-lagde liggie etc. Szå försee wij oss (: effther then Ölandz-

ska skatt ther inkommen ware skall :) att thu finner iw rådth till szå monge penningar, ther på gåå kan, Ther vdiinnen thu wiltt förtencktt ware, effther wij icke komme well till pass med att skicke nw någre penningar tijd nijdh.

Thet Strömingen går ther szå well till, behager oss well, see och gerne att thu med all flijt winlägger tig att late tagen Och ther man kunne finne rådth till, att leggie någon groff garn vtt, för the Marswin, thå wåre thet mykitt nyttigt.

Jthem som thu begärer wette, Germundh, vm the Tydzske köpmån än nw länger skole tulfrije bliffwe etc. Szå wette wij icke hwåd wij nw ther till sware skole, vthen oss synes rådeligest ware, för tesse farlige tidender skuld, att man bryther sig vtt med them thet minste man kan, dog wele wij thenne saak wijdere berådslå lathe, och med thet förste giffwe tig her vm ett wijdere beskeed, Thervdinnen thu tig och skickendes warder etc. Datum

Gripsholm den 19 April.

Till riksmarsken hr Lars Siggesson (Sparre) och hr Johan Turesson, om underrättelser från Danmark om truppsamlingar i Tyskland, och Sveriges fienders stämplingar, m. m.

Ur en söndertagen afskriftsbok i kongl. Riks-Archivet, ett ark folieradt 130, 131, bl. »Acta hist.», «kon. Gust. I:s bref». Afskrifvarens stil förekommer emellanåt i G. I:s Registr. och han har således tillhört kon:s cancelli.

Til her Larsz Siggesson om tijdender iffrå Konungen i Danmark. Datum Gripsholm then 19 Aprilis Åhr 45.

Wår synnerlige gunst tilförende. Wij gifwe eder tilkenna Her Larsz att wij nu i dagh någre bref iffrå Konungen i Danmark bekommit hafwe, vti hwilke han gifwer någre fahlrige tijdender tilkenne som wij och elliest thesz förvtan förnummit hafwe, at vf der lange starke [o: stråte] och vt medh Rinströmen en hop Krigzfolk församblett och förgadderett äre, som Pfalzgrafwen och hans

anhang och hertig Albrecht af Mechelborg emott thesze Rijker bruke will, och hafwe allerede skickatt en hop aff Rijkzens afwekne förrädere in i blekingen the ther liggie skole och förkunska al Rijkzens legligheter och bryggie allt ondt ibland wår almoge och sedan när hopen församlat är åter gifue sigh vtt emott them och vnderwijse om alle lägligheter. Hwarföre synes osz rådeligit och högeligen förnöden wara, atti och flere gode män af frelsett wele hafwe edre saker vti god acht och tilsyn, både vti ene motte och annen så atti med edert folk både til hest och foott äre ruste och wederrede hwad stund eller time i tilsagde blifwe. Och effter wij icke så i lengden alle vmstender och lägligheter skrifwe kunne, derföre ähr wår wilie och befallning atti medh thett allerförste gönom natt och dagh wele skynde eder til osz til Stocholm tijtt wij och flere gode män af wårt Rådth hafwe förskrifwe lattitt. Thette i ingelunde försumme wele.

Till her Johan Turszon.

Hwarföre är wår wilie och begären att i wele lata hafwe godh acht och tilsyn vti Nykiöpingz Sticht hwad för selskap ther inkomme och thesz[ligis]tt göre her Birge Nilsson här om budh och andre flere wåre Fougder och Adelen vt med siösjden them man betro kan, doch att ther icke för myckit roop eller rychte afgår, vthan att the så hemligen motte wette tage sigh till wara och liichwel försterke sigh thett ytterste the kunne. J wele thesz-[ligis]tt hafwe edert folk både till hest och foot wederrede.

Zedel vti her Johans bref.

Och effter Swante hafwer handlatt medh osz om sin Jacht och begärett att wij honom ett af wåre Små Skep i then Stad vplate welle, Så må i för then skuld skrifwe hans Fougte til, att han later Jachten komma til Stocholm,

ther wele wij effter wårtt sinne henne förbyggie lata,
 Och osz i then motten medh Swante altijdh wäl förlijka.
 Datum vt in literis.

Gripsholm den 19 April.

*Till Jöran Jönsson på Kronoberg, om en del Danskars
 stämning mot Sverige, den närvarande osäkerheten, m. m.*

Ur nyss förenämnda afskriftsark.

Swar til Jören Jönsson huru Werner Paszber[g]
 och flere af the Danske tilsinnes äre emott osz.
 Datum Gripsholm then 19 Aprilis Anno 45.

Wår gunst tilförende. Wij hafwe åter fått tin skrif-
 welse Jören Jönsson ther af wij klarligen förmerkie huru
 then Werner Paszberg och til äfwentyrs flere af the dan-
 ske mene saken emott osz, Så kunne wij förnimme wij
 hafwe nu icke mere förlate osz til thett selskap endoch
 sådant til thett minste förtientt är. Män wij kunne på
 thenne tijdh intett mere ther til göre vtan effter thesze
 fahrlige tijdender wij nu höre och förnimme synes osz
 rådeligest wara attu tretter eller buldrar medh thett sel-
 skap thett minste tw kant, Kan tw hosz honom medh
 gode vtrette i saken, då see wij thett helst, Förty wij
 hafwe nu fått tijdender ifrå Konungen i Danmark att en
 hop Knechter wed then långe Stråte och vtt med Rin-
 strömmenn skole försambles med hwilke Pfalsgrafwen, Her-
 tug Albrecht och flere gamble Konung Christierns anhang
 hafwe i sinnett osz och Rijket öfwerfalla, ingen flijt spa-
 randes att the Siöstäderne och ther til förmöge kunne,
 Så biude och förmane wij tigh attu och flere af Fougterne
 wele tenkie till att försterkie eder thett ytterste och beste
 i kunne, Ther wil nu liggie aller störste macht opå. Tu
 skaltt icke heller gifwe någre af the Knechter förlof, som
 thu skrifwer, med mindre någre ther ibland äre som icke

dugelige äre. Vtan tw må heller annamme flere i tiensten effter then lägenheet man nu förnimmer.

Wij skrefwe tig til ifrå Vpsala attu oförsumligen skulle skynde tig vp til osz, Män effter wij höre och förnimme thesze tijdender, hafwe wij annorlunde betencht saken, och see heller attu blifwer ther tilstädes i Länett, hafwendes nöge acht och tilsyn på alle saker, synnerligen vtt med then grentz, winleggiendes tig attu thenn afwekne förrädere Oluf Skrifwere någorlunde öfwerkomme motte, för än han sigh här vidt i Rijkett begifwer, vpwekendes någre til någon obestånd, Så att then förrädere hoop, som hijt in i Bleking kompne äre, och the Danske icke brygie osz åter her någott nytt perlementte på halsen, gifwendes osz doch alltid tilkenne om alle saker och lägligheter och huru the Danske skicke sigh.

Vm then bygning wore wäl förnöden att hon ginge för sigh, doch effter tw ännu är fulwisz på Platzen, och medh tilfångz och förråd icke så försörgd är, som behöfdes, Så kunne wij wäl tenkie ther kan i thette Åhr föge tilgöres, och besteltt blifwe, Doch må tu ähnnu wijdere bespana om en godh läglig platz then ther wäl belägen wore till wederstånd, så wäl för vttlenske fiender som inrijkes och vproriske. Wij skole och wäl troo att om wij än skickede någre tijt ned kunne the icke stortt mere i then motten vtrette än tw, Efter tu i then Landzenden så lenge warit hafwer och al lägenhet förfaritt, Tu må doch förskaffe tig allehande förråd som ther til kunde tiene. Jngen försumelse therföre tagendes, Datum vt supra.

Gripsholm den 20 April.

Till fogden Rasmus Kloot, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 133 v.

Swar till Rasmus Klott, Att han må lathe then Swen Heningzson drage vp till Pedershytten igen.

Jtem vm the nye tidender iffrå Pfaltzgreffwen, Och at han förstercker sig med folck thet ytterste och beste han kan etc Datum Gripzholm 20 Aprilis. Anno etc. 1545.

Wår gunst etc Wij haffwe förstätt Rasmus vtaff thin schriffwelse hure thu med then Swen Hemmingzson aff Pedershytten handlet haffwer, Begärendis att samme Swen motte vpdrage, till att bruke then malm han ther wed hytterne liggiendis haffwer Szå kunne wij inthet annat ther till göre, vthen thu må lathe drage honum sin koos, ther vp igen, Tagendis aff honum en godh och wiss borgen, Och tesligiste opå thet aller skickeligeste handle med honum, szå att ther inthet buller affkomme eller och han, för sin fatigdom skuld, sig något obestondh företage schulle Ther vtinnen thu kantt förtencktt ware, Sammelunde, effther wij i tesse dager någre sielsinde tidender bekommet haffwe aff Pfaltzgreffwen och flere then gamble konung Christierns ahnhang (: Thet thu hemeligen hoos tig beholle skaltt :) Szå är wår alffwarlige willie och befalning, att thu förstercker tig med folck, thet ytterste och beste tig mögeligit ware kan, Tagendis opå wåre wegna alle the vnge karler j tjänisten thu offwerkomme kantt, Tesligiste bespise, förstercke och bemanne slottet thet beste thu kantt, Ther störste machtt opå ligger, Wij haffwe och samme tidender bekommet vtaff Jören Jönsson, som then her Gudmundh Spegell tig vnderwist haffwer, vm then affweckne föräderehoop Dackens selskap, Hwicke vdi Rottneby till landz stigne äre, och befalet honum att han flux effther them stelle schall, att the icke något nytt buller vpweckiendis warde, her j Rijket, Therföre thu och på thine side, opå alle saker god acht och tilsyn haffwe schaltt, och szå laget att man altijd rust wach och wederrede ware kunne, när vmträngde och tilsagtt bliffwer, ingen försummelse her före tagendis.

Vm the muremestere thu schriffwer, haffwe wij Michell Helsing tilschriffwe latidh, att han ther vppe aff Bergzlagen någre förschicker nedt till then bygning her företages schall j Westerårs, etc Thu må och på Otte dager tilgörendis försckicke the timbermen hijt till Gripzholm igen, att the then bygning fulborde kunne, som the her på begyntt haffwe,

Thu giffwer och tilkenne att ther någen skade skedt är, wed Ladegården aff brandeld etc Szå kunne wij ther till inthet göre, vthen tig förtencer well att wij med tig tilförende handlett haffwe, att samme ladegårdh motte någet närmer slottet lagder bliffwe, Effther han ther iffrå för-longtt ligger, Ther vdinnen thu ännw må förtencett ware etc. Datum

Stockholm den 24 April.

Till fogden Niels Helsing, om Erik Jönssons skuld till konungen, och om försäljning af skattejernet.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 134 v.

Swar till Niels Helsing, Att han rammer Kong:æ Ma:ttz beste hoos then Erick Jönsson, effther han så mykit gälskyllig är etc. Datum Stocholm 24 Aprilis. 45.

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer och tilkenne giffwer Niels Helsingh, vm then Erich Jönsson och hans lägenheet, etc Szå haffwe wij icke wetet vm hans oförmögenheet, eller att han sig vdi större schuld sättie skulde, än han tileffwentys betale kan, förthenskuld må thu och i thenne sak ramme och sökie wårtt beste, såsom i alle andre, att oss motte skee thet som skäll och rätt wåre, Och hwar tu aff honum sådane förwissingh icke bekommer, som wij kunne vm wår betalningh ware belattne medh, dhå må thu heller föryttre then ene halffpartt aff samme iern-

skatt, ther vdi thin befalningh, med then annen j thette närwärendis anno etc 45, falle kan oss tilgode, Ther thu tig effther rette schaltt, och see till Niels att thu handler någet skickeligen och well j thin befalning och som thu framdelis kan ware tilswars medh etc. Datum vt supra.

Stockholm den 25 April.

Till konung Christian i Danmark om penningeangelägenheter, och om bevakning vid blekingska gränsen.

Efter originalet på papper i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnsere frundlich dienst vnd was wir sonst viel merh liebs vndd gouths vormuegn beuhor Grosmachtigr furst frundlichr liebr Schwagr bruder vndd nachtbar, E. L. schreibn des datum stehet auf Irem Koniglichm Schlos Koldingn dingstags jn den osterhailign tagn jegnwurtigs jares, habn wir sains jnhaltz vornohmen, Vndd thuen jegn E L der furowarnung vnd jtzigv voreuedn leuftn ermeldung frundlichn bedancken Seind auch der schwegerlichn zuuorsicht wes sie dieses vnd andersthalb mehr jnnenwurdn, also dero, der naheit zum nehesten besessn, solichns auch vns bey eilendester potschaft zuuorstendign Wir wolln aber auch vnsere sache, die wir ohnne das sie jn aufachtung gestalt richten, das wir zur kegenwehr mith gots Hulff gefasset sein muegn, Dwaile aber solich E L antzaigung gefarlichr leufte wol Raths erfurderenn, Habn wir vnsere Redte ahn vns schleunigst vorschreibn lasen, Vnd wolln nach Radts entschlos E L auch ferner wes hirjnnen noturftig sein wil vnser meynung furderlichst vnd antwurd auch jmselbtigm e L jnhaltz vorig vnser schreibn des einberurtn gelts halbn zukomen lasen Zweiffeln auch nicht E L werdn sam auch wir die vorschaffung gethan vf jrer seitdn vndd Grenitzn hauen Stroemen vndd gepietn aufsehens furwenden lasen, damit vnd furnemb-

lich jnn Bleckingn heimlich einstechent ainigr vorreterey abgewent wurde, Alse dan E L wir sam den geliebtñ brudern vnd Schwagern nebenst vns jñ Ruhelichr wolphart gernne enthaltenn sehenn woltenn, Dero E L wir viel frundlichn angenehmen willn zuerzeign jder zeith vrputig vnd willig Datum auf vnserm Schlos Stockholm ahm 25 tag des monats aprilis anno etc jm 45:ten

Gustaf von gots gnadn zu Schwedn Der Gottñ
vnd Wendn etc Koning

Gostaus*)

Utanskript: Dem Grosmachtign Fursten vnserem frundlichem liebñ Schwagern brudern vñnd Nachtbarn Hern Cristiann zue Dennemarcken Norweden der Wendn vñnd Gotten Koning Hertzogn zue Schlesewick Holstainn Stormarnn vñnd der ditmarschen Grauen zue Oldenburgk vnd Delmenhorst.

Efter utanskripten är antecknad: Schwed. Sontag Vocem Jucunditatis Colding A:o 45.

Spår af sigillet.

Stockholm den 27 April.

Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 134 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 150.

Till Thomes Jönsson att han later vpscriffwe
Biscopzstools godz vdi Åbo stigt etc. Datum Stockholm 27 Aprilis Anno etc 45.

Wår gunst etc Effther thet Thomes then gode man Bisp Mortten en gammell och herness förliden man är, Szå att han thet Biscopz embethe icke lengre förestå kan, eller förmå, icke heller honum lägeligit ware will, att bekymbre sig med then Taxa, han aff Biscopzstolsens Landboer vttgöre pläger, Dherföre haffwe wij szå betencktt

*) Underskriften egenhändig.

saken att wij wele lathe kennes wedh alle the Landboer, som vnder Biskopzstolen her till legatt haffwe, Hwarföre är vår willie och befallning att thu lather vpschriffwe alle the Biscopzgodzen, som vtöffwer allt Åbo län liggie, med all theris årlig rāntthe, och vttskyller, skickendis oss samme register beskedeligen och rätt vttsatte, hijtt vtöffwer med thet förste, som och alle the andre våre Fougther, hwar j sitt fögderij göre schole, Seden wele wij wijdere giffwe tig och the andre vår willie och meningh tilkenne, hure med samme godz handles skall etc.

Att han vdi tijd later komme sin regenskap hijt vtöffwer.

Szå är och vår willie Thommes, att thu skynder thin regenskap tideligen hijtt vttöffwer, icke dröiendis ther med in på hösten, som elliest offte skee pläger, Och må thu lage thine stycker, szå att thu med thin schriffwere, (: vm thu med andre saker oförhindrett är :) äre her till thet senaste vm Sancti Johannis tijdh, nestkommendis Szå skole wårtt Cammerrådth strax tage opå Regenskapen, och hielpe gören til ende, på thet thu eller andre våre fougther, icke szå lenge med edher regenskap, och afferding liggie schole, som tilförende skett är, Män hwar thu och i andre finske fougter icke achte thenne tijdh, som the i Cammeren edher nw föresatt haffwe, och bliffwe ther vtöffwer något vppeholdne, dhå haffwe j ingen annen än edher sielffwe derföre att skylde etc.

Item at han icke tilstädher alle man att slå och drage the Diäckner som gå till schole i Åbo etc.

Oss är och förekommet Thommes, att the fatige dieckner som gå till scholen ther i Åbo, haffwe ther lithen frijdh, och bliffwe vndertijden aff en partt the slottztjänere och andre, slagne, dragne och ilde trachterede, vnder tijden för ringe eller alzingen sak, Szå förvndrer

oss Thommes att thu seer ther egenom fingeren med, Förty när sådant efftherlatis skall, dhå bliffwe the icke monge som någon lust haffwe giffwe sig till Scholen, eller sättie theris barn till någon godh lärdom, Dherföre biude wij tig ännu att thu haffwer ther ett nöge vpseende med, att sådant ingelunde tilstätt bliffwer, vthan heller när någon twist eller skilnatt emellan dieknerne, Slottzfolkett, Borgerne eller andre komme kan, att sådant bliffwer dhå förhörtt och ransakett, aff tig och Scholemesteren och vnder Scholemesterens handh, ther saken icke för mykett wichtig eller groff wåre, straffes och näpffses, och icke hwar för sig sielff falle them vtöffwer med hug och slaag, som wij förnimme, mykett skee plåger, Datum.

Stockholm den 27 April.

Till Germund Svensson, ståthållare i Kalmar, om pfalz-grefven, de till Bleking och Tyskland rymde upprorsmakarne, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 136.

Till Germundh Swensson, Samme mening som tilförende screffs Germund till vm Pfalzgreffwen och thet Dackens selskap som vnder blekingen i land stigne äre etc. At han therföre sine saker vdi god acht haffwe skall Datis vt supra [o: Stocholm 27 Aprilis Anno etc 45].

Wår gunst tilförende etc. Wij lothe tig Germundh genom wår sidzste schriffwelse förstå någre lägenheter vm Pfaltzgreffwen, Hertig Albricht och någre flere som practizere fast her emot Rijket, och vm then Oleff i Grällista med någre flere aff the affweckne förrädere Dackens selskap som tijt in i Blekingen inkompne ware schole etc. Szå är ännw som tilförende wår allffwarlige willie och befallningh, att thu alle saker vdi godh acht och tilsyn.

haffwe schaltt, och försterker tig thet ytterste och beste thu kantt, icke allenest med folck, fetalie och andre nöd-torffther, vthen iemwell haffwendis ett fljigtigt vpseende med Slotthet och Staden, och att ther icke något förräderij eller hemmelig stämpling instungen bliffwer, som störste machtt opå liggier etc. Wij haffwe och förschicket thenne wår tjänere longe benchtt med en wårnemynderebåått tijt nid hwicken båått thu må lathe löpe aff [och] till ther i Skäriegården, hwar så behöffwes, Achtendis som föreschriwwit ståår, att ther icke något förräderij instunget bliffwer, Bespanendis tesligiste vm alle lägenheter och tidender them thu seden oförsummeligen tillkenne giffwe schaltt, Och hwar thu någre farrligheter anthen aff Tysland, Danmarch eller annen städz förnimmer eller att mere folck ther nidre behöffdis, dhå må thu skynde genom natt och dag budh vp till oss, både till Land och wattn, Szå wele wij oförsummeligen komme tig till vndsättningh, både till Landh och watn, Thu wiltt och så haffwe nöge acht och tilsyn på thet selskap som iffrå Rostoch, Wismer och Strålsundh tijt in komendis worde, Förthy hwar Hertig Albrichtt will enkom haffwe något förhender mott oss dhå stinger han alle the kundskaffther her in med samme skip som han åstadkomme kan, Thu wiltt förthenschuld see tig wiisligen före med samme selskap,

Här ryctes och att någre konungen i Danmarckz skip äre vttloptne vnder then Mechelborgske side, wette wij icke hwad ther vm santt ware schall, Ther opå thu någen wijdere kundskap leggie wiltt, på thet thu enkom wette motte hwad i sanheet ther vm är, och hwad the bestelle, giffwendis oss sedhen vthen all försummelse thet tilkenne, wij wele och att thu altijdh en godh lithen skiäriebåått schaltt tilrede och ferdig haffwe, som emellan Calmarne och här med breff och tidender altijdh hasteligen och så well emott wäder som elliest her emellan brukas kan, ther thu må ware förtencht v dinnen, Tesligiste wele wij och

nw med thet förste någre aff våre små skip och Galleijder tijt nidh till Calmarne afferdige lathe, som ther tilstäde och wederrede liggie schole, hwar vm trängde eller saken så kraffde etc.

Wij haffwe och förnummet att then Peder Fux schall sig tileffwentys någet sielsindt skicke vdi sin befallingh, Szå att han fast truger och pucker med Almogen dhet dog effther thenne lägenheet icke well tiäner, Förthenschuld må thu förhöre hure han sig schicker, Wij szåge heller att en annen motte till then befalling schicket bliffwe, effther oss fructer han oss mere owillie än annet gott anrickter, Thu wiltt och altijd haffwe thin bespeining vthe vnder then Tyske siden, på thet man vdi tidhe någen kundskap bekomme motte, hwad ther practizeres och siudz, Sammelunde in j Danmarch efffter man haffwer icke heller stoortt mere förlathe sig till them än andre Ther vdinnen thu må ware förtencht etc. Datum vt supra.

Stockholm den 29 April.

Till fogden Niels Tuleson, att begifva sig till konungen, och att sända jernskatten till Stockholm.

Efter originalet i Arboga stadsarchiv, tom. 2.

Gustaff medt Gudz nåde Swerigis Göttis och Wendis etc. Konung.

Wår gunst tilförende etc Är wår wilie och befalling Niels Tuleson, at tu tich oförsumelighen till oss giuffue skalt, ehwar tu oss helst finnandis warder, och haffue medt tich tijne clare Register och Regenskaper.

Her tagk inghen försumelse före. Ther tu tich effter rätte haffuer. Datum aff wårt Kon:ge Slott Stockholm then 29 Aprilis Anno etc 1545.

Item wele wij och tesliigiste at tu medt thet förste lather komme hijt til Stocholm then iernskat pro Anno etc 44 som tu icke her til leffuereredt haffuer Datum vt Supra.

Utanskrift: Tiil wår tro tienere Niels Thulesson wår fougte vdi Åkerbo herede gunsteligen.

Spår af sigillet finnas.

Stockholm den 2 Maj.

Till Christiern Pedersson, om anskaffande af arbetare till Vadstena.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 137 v.

Till Christiern Pedersson: Att han förskaffer till Wadzstena thet meste arbetisfolck som ther aff hans befalning står tilbekommendis etc. Datum Stockholm 2 Maj Anno 1545.

Wår gunst etc. Szom thu well west Christiern, att wij någon bygning nw haffwe latid företaghe, vdi wår köpstad Wadzstena, Szå är wår willie, att thu förskaffer ther heeden thet meste arbetisfolck, thu affstad komme kantt, ther aff thin befalningh, för een skälig lön, ech må thu handle med them någet när effther then ordinantia, som med thet annet arbetisfolck ther alrede äre, och arbete, förhandlet är, Hwad hwariom giffwes skall vm halffwe åhredtt, Månaden eller hure thu helst och skickeligest kan komme öffwereens med them, anthen the opå theris eigen eller wår kost och bespisning arbete wele, Szå att the oförsummeligen kunne ther heeden till arbete komme. Tesligiste vm thu någon råd haffwer till Fetalie, att öffwerlathe, att sådant och motte ther hädhen skickes, Ther rätte tigh effther etc. Datum

Stockholm den 2 Maji.

Stämmingsbref till Jöns Vesgöte på Wexö.

Efter en med dålig handstil gjord afskrift, tillhörig Lunds akademibibl., genom slitning och vikning tudelad.

Wij Göstaff medh Gudz nådhe Swerighes götis och wendis Konungh stempne tich oss Elskelighe tromann och vndersatte på wexö athu mötther och swarar thenne wår tro tienare, Jören Månsson nv nästkomende Laurentij inför oss eller för wårtt elskelighe rickzrodh, som då här i Stocholm tilståde ware kunne till all dhen deell han haffuer tigh medh laghen till att tale, och synnerligh om Norby gårdh liggiandes i birchala sochen som hann sigh begla(!) Att thu vndan Hans rette byrdt haffua skallt Och thet wett thinne fyretie march hwar thu thenne wår kongeligh Citation eller stempning ohörigh föresittiandes warder Ther retthe tigh Effter Datum aff wårtt Kon:ge Slott Stocholm then 2 Majj anno 1545

Vnder wårtt Secrett.

Svartsjö den 5 Maji.

Till bergsfogden på Salberget Olof Jonsson, om en ditsänd smältare.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 137 v.

Till Oleff Joensson Att han handler troligen och skeligen med then Smältare som Kong:e M:tt honum skicker, och iffrå Findland haffwer förschriffwe latidh Datum Swarttesiö 5 Majj 45 etc.

Wår gunst etc. Wij haffwe tilförende Oleff Joensson, handlet med then Michell Skäffler, att wij wille förskriffwe lathe en Smältare, iffrå Findlandh, szom war hoosz H: Erich Flemingh, Szå sende wij nw samme Smältare tijt vp med

wår tiänere Pedher Jempte. Biudendis tig wed thine tro tiäniste, att thu handler troligen och skäligen med honum, och lather honum bekomme all then deell oförderffwet och oförbytt tilhonde, som han till samme Smältningh opåholle schall, och aldellis szå skicke tig emott honum, att thu icke förhindrar hans smältningh, och szå att wij framdellis kunne wette tig någon tack dherföre etc. Her rätte tig effther etc. Datum

Svartsjö den 7 Maji.

Till Anders Smälänning, om de svenske upprorsmakarne i Blekinge, de i Möre antagne knektarne, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 138.

Swar till Anders Smälänninge vm thet Dackens selskap som vt med Blekingzsidjen j land stigne äre Datum Swarttesjö 7 Majj Anno 45 etc.

Wår gunst etc. Wij haffwe vt aff thin schriffwelse förstätt Anders att ther någre aff then affweckne förrädere hoop, Dackens selskap, vdi Bleking tillans stigne äre, som holle sig ther wed skogen, Szå är oss och samme tidender aff någre andre tilkenne giffne, etc. Är nog befructendis att ther något hemeligit föräderij vnder ware skall, ee-hwar thet finnes igen, Giffwe Gudh att Germundh Swenson, thu och the andre fougther och Befalningzmän sig något beflijte wille, att man sådant tijdeligen förekomme motte, Och hwar mögeligit wåre, att man them nidleggie eller affkomme kunne, då szåge wij thet gerne, doch att sådant med lämpe skee motte, på thet icke något större obestondh ther aff komme kunne, synnerligen att man the Blekingzboer then minste orsach till obestondh giffwe wille, som man kunne, Effther ther clages alreede nogh vtöffwer wåre vndersåther och tiänere, att the skole göre them stoor öffwerlast, när the gå tijt in effther then tiuffwehoop, Wij

såghe fast heller att j försörgde them j tijdh, anthen med fetalie eller szå monge penningar, att the kunde köpe sig fetalie före, på thet att the icke behöfde truges eller tränges, j ene måtte eller andre, med the Blekingzbönder, Ther vdinnan thu wiltt förtencht ware etc. Giffwendis och szå Germundh her vm tilkenne etc.

Tu begärer och wette vm the karler som ther aff Möre vttschiffne äre till vår tjäniste, att the ther hemen för thesse tidender och lägenheter skuld bliffwe motte, Szå äre wij well ther med tilfrijdz, att the alleneste aff Norre och södre Möre, nw ther hemen bliffwe måge, vthen och iämwell flere aff the andre häreder som och nw nyligen antagne och inschiffne äre, måge ther hemmen wederrede besittiendis bliffwe, then Landzenden till hielp och bijstondh Hwilcket thu Germundh Swensson skaltt tilkenne giffwe, att szå besteltt bliffwe motte etc.

Män att Oleff Törne Cronones och våre Böndher szå mycket till tunga wäridt haffwer, beswärendis them med alt för store städzleöre som thu schriffwer, haffwer oss altijd fast emott waridt, är icke heller skeet vtaff vår befalningh. Therföre är vår willie, att tu förmidler samme städzleöre med them som tig synes lichast wara, och elliest handler måtteligen och skäligen med them, och iw szå laget att wij ther en welwillig almoge haffwe och beholle motte, ther vm thu tig till thet aller flijteligeste winläggie schalt, som störste macht opå ligger, Tw må och opå våre wegna kennes wed the jordegodz thu schriffwer vm, som ingen ägenden haffwe eller nw j någher framlidne år hafftt haffwe liggiendis vdi Wessefield sockn till tess wij yttermere kunne förständiget bliffwe hure thet haffwer sig med samme godz Ther thu tig skaltt efftherrette etc. Datum

Svartsjö den 7 Maji.

Till bygmästaren Henrik v. Köllen, att begifva sig till Upsala, så snart han fått arbetet i gång vid Gripsholm, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 139.

Till Henrich Von Chollen. Att han giffwer sig till Vpsala, szå snart han arbetet wed Gripzhalm opå gång kommet haffwer. Datis vt supra etc. [∴ Swarttesjö 7 Majj Anno 45].

Wår gunst etc. Szom tig well förtencker Henrich hwad wij senest handlede med tig vm then bygning på gamble gården j Vpsala, Szå är wår willie, att szå snart thu haffwer kommet arbethet på gångh ther opå Gripzhalm, att thu strax begiffwer sig till för:de Vpsala, beseendis och winläggiendis sig med all flijjt, hwar någerlunde mögeligit wåre, att företage ther någon bygningh j åhr, wåre thet icke mere än ett huus eller thu till wårt eget behoff och wår barn, Och hoppes well skee kunde, hwar någon flijtt giordis j thenne Szommer, och att thu wille besichte then gamble muren, som otächt wäridt haffwer, vm han icke tiäner, dhå motte man lathe riffwe honum nider med thet förste, och leggie nytt fundamentt dog någet lengre vtt, effther som thu best öffwerwäge kunne behoff giordis, att thet icke then andre bygningh till skadhe komme, her vtinnen gör all mögelig flijdh, som wij tro sig till, och förmane Lasz Larsson, att han och opå sine måtte gör som wij honum til tro, Och vm thu någerlunde kunde vm-bäre en godh och förstondig muremestere ther iffrå Gripzhalm, som droge med sig till Vpsala, wåre wij well tilfrjydz ther medh, på thet arbethet deste förre och fljteligere på taget och förfordret bliffwe motte. Thette thu ingelunde försumme wiltt etc.

Szå haffwe wij och latid förskicke någre Stenhuggere tijt till steenbruthet j Lena sockn, offwan för Vpsala, som

schole bryte och hugge någon steen, till samme bygningh, etc. Är förthenschuld vår willie och befallningh, att thu stedes haffwer acht och vpseende med them, att the icke något förgeffwes arbete göre, vthen hwad oss kan komme till gagn och nytte etc. Ther rette tig effther. Datum vt supra.

Svartsjö den 7 Maji.

Till fogden i Upsala, Lasse Larsson, att han skall kraftigt understödja bygmästaren Henrik v. Köllen vid bygnadsarbetet i Upsala.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 139 v.

Till Lasze Larson Att han skall ware Henrich von Collen behielpelig vdi hwad måtte han kan så at arbethet motte gå för sig etc. Och at han lempeligen handler med Almogen vm theris dagzwercke. Datis vt supra etc. [∴ Swarttesiö 7 Majj].

Vår gunst etc. Weet Lasz Larsson, att såsom besluthet wartt vm then bygningh ther opå gamble gården, så haffwe wij handlet med Henrich von Collen, att han samptt en annen god muremestere med honum schole begiffwe sig tijt till Vpsala, och bliffwe ther hoos samme bygningh för en byggemestere.

Biudendis tig alffwarligen att hwad thu på thine måtte ther till med rådth och dådh göre och hielpe kant, att thu ingen mögeligen flijt spare wiltt, Besynnerligen hwad arbethet och dagzwercken belanger, så biude wij tig att thu handler lämpeligen och skickeligen med almogen ther i Länet för monge vrsaker skuldh och pracker the minste med them thu kant vm the dagzwercker, wij see fast heller att thu begärer inge andre dagzwercker aff them änn som the oss med rätte årligen plictige, och skaffer tig elliest arbetisfolck för penningar, eller hure thu kant opå thet man theris knarch icke altijdh höre motte etc. Datum

Svartsjö den 8 Maji.

Till fru Ebba (Eriksdotter Wasa), om dagsverken till bygnads- och befästningsarbetena i Vadstena.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 140.

Till Frw Ebbe Att hon efftherlather Almogen vdi Bobergzhärede arbete wed Cronones bygning vdi Wadzstena. Datis Swarttesiö 8 Maij etc.

Wår synnerlige gunst etc. Käre Frw Ebbe som j well förnummet haffwe vm then bygningh och befestningh som wij nw lathe haffwe förhänder ther nidre j wår stad Wadzstena, och will oss icke mögeligit ware, att wij slijge dråpelige bygninger driffwe eller fulende kunne, med mindre alle vmliggende häreder, ther j Östergöttlandh, göre oss hielp och vndsättningh ther till, med dagzwercker och annen deell som the kunne åstad komme, Szå haffwe wij eendels förstått, att almogen vdi Bobergzhärede som i vtaff oss i förläning haffwe, skiuthe sig fast till edher, meenendis att the wele niuthe edher gott åt, och sittie frij för sliike dagzwercker och arbethe, Thervtaff the andre häreder tileffwentys mykett treskes och owillige bliffwe till sådane saker, thet wij och szå förnummet haffwe j sanningh, Hwarföre är wår willie och kerlige begären till edher att j besinne wele hwad machtt oss och menige rikket på samme befestning ligger, och förthenschuld icke alleneste vnne och efftherlathe almogen j för:ne Bobergzhärede, att the hielpe oss till för:ne bygningh, med szå monge dagzwercker som the andre häreder, ther kring vm Wadzstena, vttloffwet haffwe, vthen iemwell med the årlige dagzwercker, som them vttgöre bör, wij försee oss i kunne well vmbäre samme dagzwercke vdi thet år, Wij wele heller vndsättie edher med någet annet igen j then städh, när edher förnöden är, Inthet annet synnerligit, vthen befale edher her med Gudh etc. Datum

Svartsjö den 8 Maji.

Till allmogen i en del af Östergötland, om utgörande af dagsverken till fästningsbyggnaderna i Vadstena.

Efter conceptet i kongl. Riks-Archivet, bl. »Kon. G. I:s bref».

Wij Gustaff medt Gudtz Nåde Swerigis, Göttis och Whenndis etc Konungh, Tilbiude edher Oss Elskelige trogne vndersåther, wåre och Cronones skattskylluge böndher, Landboor och menige almoge, som byggie och boo *)

Wår gunst och Nåde tilförende, Wij haffue förnummith Käre vndersåther, Att the godhemän aff wårtt Råd och någre aff Adelän ther j Östergöttlandh haffue någhet handlett och thalett med edher, vm then bygningh wij achte latha haffua förhänder vdj wår Stadt Wasthena, Och attj Dannemän haffue giffuith them på wåre wegna godhe swar, Attj oss till samme bygningh (effther edher machth och ämpne) med någhet arbethe och dagzwärcker tilhielp komme wele, För huickit wij edher gerne betacke, Szå är oss dog sedhan vnderwist och förekomith, Att en hop onde mäklere, som nog offthe tywär finnes eblandh almogen, och them snarerne förföre och lede till theris skadha och fördärff, än till någhen fromme, Huicke nw szom alltid tilförende vttyde och vtleggie allt thet szom wij göre eller skaffe Rikitt och edher alle, till nytte gode och gagn, vdj then wårste och argeste meningh, Haffue tileffuentyrs effther theris gamble och forgifftige sedwane, giffuith edher saken endels szå före, Att sådane befastningh, edher till en stor och omöijeligh tunge bliffua schulle, Kan och skee med mygitt anneth löst och lygnachtigt tall etc Szå kunne wij icke lätteligen tro Käre vndersåther, Attj lathe edher szå snart förföre eller settie tro till sådana lygn, Liche som wij edher, eller andre

*) Tomrum för häradernas namn.

Rigsens vndersåther, till tunge, schade, eller fördärff någre Slott eller Städher bygge och befäste wille, Huickitt Gudh känne wår mening icke är, eller waridt haffuer, Förthy huad wij vdi szå måtte bygge eller förbättre, thet skeer icke för wåre skuldh allene, vthan jämwäll för edhers och menige Rigisens wällfårdtt, bästhe och långligitt beståndh skuldh, Och opå thet, hwar Gudh förbiudhe, Rigsens vthländzske och hädzske Fiender, thetta alles wåres Fådernes Rike, med krig, roff, mord och brandh öffuerfalla wilde, som tywår offthe nogh skedtt är, Att man dhå, genum slike befästningher, sådana Rigisens Fiendar någhet manligt och alffuarligt mottståndh göre kunde, Och att the icke szå frije och obehindrade, szom tilförende offthe (thet Gudh bättre) skedtt är, till att bruka theris Fientlige handell med mord, roff och brandh, twert och endelongz genum landett draga måtte, Och att then fatige allmoge, som elliest med theris hustruer, barn, och äghedeler, j skogh och skiull löpe pläge, (och bliffuer ändogh then Fatigdom the vndandrage och gömme, aff Fienderne, och andre skalcker och tiuffuer, thom iffrå tagett och stolett) någhen tryg tilflucth j sådane farlige tidher, in till godhe befästede Städher haffua måtte, Ther vtinnan the icke alle-neste theris godtz och äger tryggeligen införe och för-ware kunne, vthan jämwäll till liffuedt huar så behöffdis förwarede bliffua, Vdj sådane, och icke annen acth och meningh, lathe wij bygge Cronones huss och Fäster, Och icke till någhen fatig mandz tunge, schadhe eller fördärff, Och förthenskuld må j ther fulleligen forlathe edher till, Att vm någre onde mäklere, (som alltid vttyde allt thet godhe, som görs, till thet wårste,) edher sådane meningher inblåse eller ingiffue wele, Dhå mene the hwarcken oss, szom öffuerhethen eller edher szom vndersåtherne äre, mykit minne Swerigis rike mett någhen troskap, vthan såghe fast heller, att bådhe parterne fördärffuade, och Rikitt i then ytherste nödh komma måtte, szom mygitt aff sådantt ske

plåger, Hwarfföre råde, biudhe och högeligen förmane wij edher Käre vndersåther alle samans och hwar widt sitt namn, Att hwar någhet sligtt edher ingiffuith är eller bliffue kan, attj tage edher tilware för sådane onde mäklere, och lyde them inthet, vtan hollendis edher widt thet huldskap, trohett, och tryghett, som j oss loffuith och tilsagtt haffue, Förthy j må thet fulkompnligen tro, the mene dogh inthet ther med, vtan edhers eigin och menige Rigitsens skadha och fordärff, Wij wele näst Gudtz hielp icke annerlunde schicke oss emott edher eller andre wåre vndersåther, än som wij kunne wara till swars med, bådhe for Gudh och menniskier, Och hwadt som hälst wij vdj så måtte bygge eller företaga, Dhå skall thet finnes vdj saningen, Att thet nw och vdj framtidhen skall komme edher och menige Rigitsens inbyggere till gode gagn och långligitt beståndh, och icke till någhen skadhe eller tunge, Ther må j fullt och fast förlåthe edher till, Szå kunne wij och well bewise med wåre vndersåther här j Vplandh och flerestädtz, ther wij någhen sligk bygningh eller befästningh förhänder hafftt haffwe, Att allmogen ther vmkringh ingen synnerlig twnge eller beswäringh ther vtaff sked är, mere än the älliast årligen plictige oc wane äre, Och vm the än fast med någre Dagzwärckier vtöffuer thet the med rätte plictige äre ther till hulpt haffue, Szå haffue wij åther j then städh förshonedt them med wåre Fodringer, och anneth hwadt them till måtte kommith haffuer, Szå att thet lichewäll them til ingen tunge eller schadhe waridt haffwer, Wele och szå gerne göre med edher, och tesligiste wette och rame edhertt bästhe ee huar wij kunne, Szå kunne wij på thenne tijdt inthet stortt mere schriffue här vm, vtan hwar j Danne- män med godh willia, och szom j vthloffuath haffue, wele göre oss effther machten och edhers legenhet, någhen hielp och vnsättningh till same bygningh, Dhå göre j oss ther med en synnerlig tjänist, Wij wele thet och szåå vdj all gunst och nådher med edher alle, och hwar besynnerlig,

betänckie och förskylla, Männ hwar thet icke med godh willie skee måå, Dhåå see wij fast heller j haffueth fordrag, alleneste atj giöre the Dagzwärcker ther till, som j oss på Cronones wegna årligen plictige åre, Och elliest hielpe till att skaffa oss arbetis folck för möijelige peninger, Szå wele wij heller aff wår egin pungh lathe bethale them för thet the arbette, effther som man med them bäst vt-öffuer eens komma kann, ån att göre edher ther med någhen tunge, all then stundh thet icke med godh willie och vthan knarck skee måå, Begärendis förthenskuldh attj Kåre vndersåther wele wette oss eller wore befallningsmen här opå ett oförsumeligitt swar, Ther wij oss sedhan effther rätte kunne, Beffalendis edher här med Gudh, Datum aff wår gårdh Swarttsiö 8 Majj Anno etc 1545.

Swartsjö den 10 Maji.

Till Niels Vesgöte, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 140 v.

Till Niels Wesgöte Att Askahärede må legges vnder Wadzstena hwilcket Jöns Korp j befallning haffwe skall Datum Swarttsiö 10 Majj. 45,

Wår gunst etc. Wij förnimme Niels att Askahärede, som her till vnder Linköpfungz gårdh legatt haffwer, better belägeligit ware skall (: och besynnerligen för then bygning schuld :) in till Wadzstena, och effter wij förstået haffwe aff thin senaste schrifwelse, att thu tig beclager eendels, för myket och för monge häreder vdj befallning haffwe, att thu thet allt icke well förestå kantt, Therföre haffwe wij för gott anseett, att Jöns Kårpp för:ne Askehärede till sig tage skall, ther opå wij sende tig her inneluchtt hans Fougthebreff, Och ther till ett aff the andre häreder som thu vdi befallning haffwer, hwilckett thu och kantt inteckne lathe vdi hans Fougthebreff, till hwickens

nampn ett spacium eller rhum insatt är, Thu må honum och szå antworde thet Rydinge och Motale fiskett, vm thet honum elliest szå lägeligit ware will, och thu them icke well förestå kantt, Ther vdinnan thu må förtencht ware etc.

Wij haffwe och vår Käre moder Frw Ebbe tilschriffwe latijdh, att vtaff Bobergzhärede, thet wij henne förläntt haffwe, szå well som alle the andre vmliggiende häreder, icke alleneste the årlige dagzwercker, vthen iemwell hielpedagzwercker til Wadzstena bygningh vttgöre skole, liche som alle the andre häreder vtloffwet haffwe, Ther vm må thu wijdere förhandle med för:ne Fru Ebbe etc.

Wij haffwe och förstätt, att thet öll thu haffwer ther brygge latidh alztingest ringe och förswagtt ware schall, szå att thet ingen tijdh liggie kan, vthen förderffwes och surnes, Och folcket som thett nyttie och dricke skole, haffwe ther icke heller något gagn vtaff. Förthenschuld är vår willie, att thu lather thet bryggie något starckere och bättre, att thet någon tijdh liggie kan oförderffwet, Och szå att folckett kunne behielpe sig ther medh. Tesligiste synes oss fast aff wägen ware, att then fettaliae som dagligen till arbetisfolck brukes motte, skall liggie opå then gamble Biscopzgården, effther thet är szå longt iffrå handen. Therföre szåge wij heller, att man ett annet huus ther till finna kunde, eller och vpsättie wilde, som icke szå longtt iffrå bygningen wåre, thet man för ett pro-uianthuus bruke kunne, Och vm ther ingen annen råd h wåre, dhå kunne thet stenuus ther till well duge som vdi Susenborggen ligger, Thervm thu wiltt förtencht ware, ther kunne man alle dager med bäätt före, hwad som kokes eller förtäres schulle in till bygningen, etc

Oss är och endeels tilkennegiffwit, att Bönderne ther kring om Wadzstena något owillige, och beswärlige ware schole, vm the hielpedagzwercker ther till then befestning vdi för:ne Wadzstena, Szå wette wij lichewell icke hwad

santt är, eller hure thet sig haffwer her vm, Therföre wij och samme, ther nest vm kring liggiendis häreder, wår mening och betänckiende med wår tro man och Råd, Peder Brade, tillschriffwe latidh, hwilcken oförsummeligen med wåre breff ther häden komme schall, och yttermere händle både ther vm och annet mere med almogen, på thet the tess heller godwilleligen motte hielpe ther till, Rijkett, och then Landzenden synnerligen till tröst och stärke. Tw må och opå thine side flijteligen winläggie tig, att samme bygning kunne flux gå för sig och att sådant skee motte med almogens godwillie och tilhielp, Ther vd-innen ingen försumelse tagendis etc. Datum.

Svartsjö den 10 Maji.

Till Niels Munk m. fl. fogdar, att före Olofsmesso tid afleverera skatteoxarne till slotten och kungsgårdarne i Uplanden, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 142.

Till Niels Munch Och andre Fougter som oxer haffwe opå Kong:e Ma:ttz wegna j sin befallning, att the samme oxer innen Oleffzmesse vp till Kong:e Ma:ttz slott och gårdar förskicke schole etc. Datis vt supra etc [o: Swarttesjö 10 Maij. 45].

Wår gunst etc. Szom thu well hörtt haffwer Niels Munch, att på wåre slott och gårdar allestedz her i Vp-landh, en stoor och dråpelig förtärning holles, och synnerligen opå Stocholm med then swåre bygning, skipz vtt-rustning, och annen daglig vttspisingh, och tärning, dherföre och well förnöden wåre att wårtt wisthuus på Stocholm motte i höst nödtorffteligen och well bespiset bliffwe, är förthenschuld wår willie och biude tig, att thu winlegger tig j thet ytterste thu kantt, att förskaffe oss ther aff thin befallning hwad oxer som thu kantt affstedkomme, för hwad partzeler thet helst ware kan, att thu skicker

szå samme oxer aller seneste motte hijt vp till Oleffzmesze nestkommendis, effther the komme oss dhå aldre best til måtte, Mån hwad som senere vpdriffwes, haffwer man föge gagn vtaff, som thu well sielff tenckie kan hure ther vm är etc. Datum.

Zedula.

Är och vår willie, Niels, att dher någrelunde lägenheter att någre bijstocker kunne finnes på våre och Cronones egher, j thin befalning, ware kunne, att thu och winlade tig att hugge them, och leggie oss och Cronen them tilgodhe, på thet thu och andre våre fougther motte samble oss then meste håning j kunde åstadkomme, thet wij försee oss well ske kunne, Thette thu icke förgette wiltt etc. Datum

Svartsjö den 10 Maji.

Till bygmästaren Anders Målare, om hans förslag till portalen m. m. å Upsala slott.

Riks-Registr. 1545, ., fol. 143.

Till Anders Målere vm thet skampeluun han opå bygningen i Vpsala vtkastet haffwer, och hure han then ännu ytterligere förbättre skall etc. vt supra [c: Swarttesjö 10 Majj. 45].

Vår gunst etc. Wij haffwe vndfånget then vttkastningh eller Skampeluun Anders, som thu vttkastet och oss tilhonde schickett haffwer, opå thet portall till then bygning wij wele lathe förhänder haffwe vdi Vpsala, hwilcken oss icke ilde behager, allene att thet Rhum eller spacium, som är offwan och emellan rätte portten, och the Twå runde stödher, aff huggen sten vtkastade, och in till thet neste och minste zimesset, offwan före och ther the wapn antechtede äre, motte icke szå blott eller bartt stå, som thu thet leefft haffwer, vthen med smuck och behendig

vttkastning, ther effther the Stenhuggere samme portall j sten vtthugge kunne, och något när effther thet sätt som then dör pyntet är för store salen j Stocholm, ther eblandh vårtt och rijgisens wapn well kunne något schickeligere förordnede bliffwe, än the nw vttkastede äre. Tesligiste att the pelere som aff the tegell hollkeler ordnade äre, både offwan, niden, och mitt i bygningen, skole och alle med rätte, aff huggen steen gorde bliffwe, Thet thu och effther thet sätt vttkaste skaltt, skickendis oss samme skampeluun seden tilhonde, att wij ännw kunne see hure thet sig skicke will. Ther rette tig effther etc. Datum

Svartsjö den 10 Maji.

Till borgmästare och råd i Rostock och Wismar, varning att ej på något sätt understödja hertig Albrecht i Mecklenburg i hans planer eller åtgärder emot de nordiska rikena, och att ej vidare tillåta de dit rymde svenske förrädarne, att der fortfarande bedrifva stämplingar emot Sverige.

Efter en vidimerad afskrift i Wismars stads-archiv.

Gustaff von gots gnaden zu Schweden, der Gotten vnd Wenden &c Koningk.

Vnsern grus vnd gnadigen willen beuhor. Wolweyse besondere lieben. Jr seit sonder zweiffel eingedechtig, wes wir an euch furgangen jar von wegen Hertzogh Albrecht zu Meckelpurgh die tzeit furgehabten wegen, vnd wie der selbtig sich ahn vns ohnne fug vnd vrsach zunotlich vnd muthwillig andringet, geschrieben, vormandt, erinnert vnd furogewarnet sain, jr nach lengest der nottorft solicheins aus vnserm schreibent, darauff wir vns hie mit abermals wollen gereferirt haben, vornhomen, auff das jr vns dan derogestalt beantwurdt, also ewer schreibent vormeldt, das wir dietzeit darab gnedigs gefallens getragen, vnd wue jr in derogestalt euch jegen vns hinfurter nachparlich

wurdent erfinden lassen, solichns euch vnd den eweren zu ruhe vnd wolphart gereichen wurden, Nun wissen aber wir euch herwiederumb gnediger meinung nicht zu bergen, das wir glaubwürdigen bericht erlangt, das sich abermals Hertzog Albrecht entiegen K. W. zu Dennemarcken vnsern fruntlichen lieben brudern vnd schwagern vnd vns im furstenthumb Meckelnburg vnd in ewerer stadt bestercke, auch in bewerbung bey euch vnd andere orthere pesse vnd schyeff zuerlangen sein soll, welchem wir dan beiderseitz mith gots hulff wue wir je zur vnvmganglichen defension gedrungen in die wege dar zu wir genotigt beiegnen muesten, vnd wissen, das ime mit des beistant sein vnd vileicht seiner mithelffer wille gehindert werden soll, Szo wollen wir abermals als der friedliebender benegter nachpar vmb ghemeines besten willen euch furgewarnet vnd nehest vnser in die leng gestalt schreibent, auch ewer zuuorleszliche gegebene antwurdt erinnert haben, wue bei euch ahnsouchung gescheen oder bescheen mucht furzusehen, entiegen der K. W. zu Dennemarcken &c, vnd vns kein furschueb, hulff, radt oder beistant durch euch noch die ewrn von ewere hauen vnd strömen, stad vnd gepiet nicht erzeigen vnd gestadten, auch wie wir vnnodt ire wedderwertige vnd abgesagte bei vns in keinem wegh euch zu nachteil gedulden wurden, also auch werden ir in gleichen bedacht etzliche vnser abtruninge, so sich anhero sollen bei euch enthalten haben alse Bischoff Mans, Oloff Brombsz, Oloff y Grellestadt vnd sein anhang in ewer stadt, hauen vnd strömen ab vnd zu zureisen noch zw siegelen, wiewol anhero bescheen, nicht leiden bsonder vorhindern, vnd nicht furschueblich sein, wie ir solchens im gleichen von vns gewertig sein wollent, damit vns zu wegen, die wir beiderseitz vnnodt ohnne genodtdrangt vndersteen wurden, kein vrsach gegeben, in deme ir vnser bisz anhero nachparliche beneigung, fried- vnd ruhelichs gemuedt auch gnedigst erbietungh nebenst dem, was euch

hir aus selbst entstehen mocht, bedencken werdent, solichns gereicht euch vnd ghemeiner stadt inwonern vnd burgern zu allem gutten nutz vnd besten, vnd wir wurden vns beiderseitz für vns vnd nebenst der K. W. zu Denemarcken in diesem fall also zu schicken wissen, das ir vnser benaigts nachparlichs gemuedts gnad vnd furderung entpfinden wurdent, darauff wir furderlichst ewer antwurdt erwartendt. Datum vff vnserm kon. hausz Schwartzoe am x tage des monats Maij anno &c xlv

Gustaus scripsit.

Utanskrift: Den wolweisen vnseren besondern lieben Burgermeistern vnd Radtmannen beider stette Rostock vnd Wiszmar samentlich vnd sonderlich.

Vidimationen är af följande lydelse: Concordat huius modi copia cum suo vero originali sigillato de verbo ad verbum, quod ego Casparus Suminck notarius hac manu mea propria attestor.

Svartsjö den 11 Maji.

Till domcapitlet i Skara, att, med anledning af superintendenten Erik Svenonis död, uppsätta fyra eller sex på förslag till hans efterträdare.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet. — I Riks-Registr., fol. 143 v., dat. den 10 Maji.

Gustaff medt Gudtz Nåde Swerigis Götis och Wendis etc Konungh.

Wår gunst tilförende etc Szom j godemän, genom thetta edertt Bwd och scriffwelse oss clageligen eders Ordinarij Her Ericj Swenonis dödellige affgong, tilkenne giffwe, Begärendis ther hoss, att wij edher medt en annen godh man, som till samme vocation, eller Embete skickelig och tjänlig wåre, försörge wilde etc. Szå käre Vnder-såter kunne wij på thetta ärende edher inthett stortt annett, på thenne tijdt, sware, Effther wij icke fulleligen wette the personers condition och legligheter, som ther

wijdh kyrckien, eller j Stichtet, besithne äre, och ther till best tiene kunne, Och forthenskuld synes oss lichast wara, atj wele sielffwe nampngiffue Fyre eller Sex aff them, som j, till sådane Embetz befalning, bäst, lärdeste, och beqwämligeste wara synes, Skickendis sedhen, genom edhers schriffwelse, theris nampn, med wijdere grundh, vm samme personers conditioner och skickelighet, oss tilhonde, Och hwarföre j samme personer, hwar för sich, till thet Embete eligere och wälie, Seden wele wij och wijdere giffwe edher wårtt betenckiende ther vm tilkenne, Och hwickin aff them wij wårt stimme j then motten giffue kunne, Och vdj hwadt motte wij kunne wette och rame alles eders beste, göre wij altidt gerne etc, Befalendis edher her medt Gud. Datum aff wår Gård Swartesiö 11 Majj Anno etc 1545.

Utanskrift: Oss Elskälige Wördelige Männ och trogne Vnderszåther menige Capittlett vdi wår Stadt Schara etc Gunsteligen,

Det påtryckta sigillet, brutet, finnes qvar.

Svartsjö den 11 Maji.

Till Biörn Pedersson och Lars Organista, att utlemna penningar till Peder Brahe.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 144.

Till Biörn Pederson och Lars Organista, att the lathe Peder Braa bekomme en summa penningar med sig nid till Östergöttlandh, till the Kneckters behoff som ther äre. Datis Swartesiö 11 Majj Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Wetther Biörn och Lars, att effther wij befalet haffwe Peder Bragde, thet han ned till Östergöttlandh drage schall, ther att bestyre hwad wij honum

opålagtt haffwe, Och effther oss synes råd wara, att han wåre Knechter, ther liggie, någon förstreckning gör, på thet att hwar man them någonstedz behöffwer, bruke, att the sig deste willigere befinne lathe, Szå äre wij tilfrijdz, att j skicke tijt ned med Peder Bragde en summa peninger, szå monge j sielffwe tenckie kunne, ther kan opå löpe, förskaffendis honum och en schriffwere medh, som holler Register och regenskapp öffwer vttgiffen på samme peninger, och åther förer registeren in j Cammeren, Ther j edher efftherrette wele etc.

Svartsjö den 11 Maji.

Till hr Birger Nielsson, om efterskänkande af en del af gården i Tjust, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 144 v.

Swar til h: Bijrge Nielson, Att the Bönder j Tiust måge bliffwe förskonede med then gerdh the stå tilbake medh etc Datis vt supra [o: Swartesiö 11 Maj Anno etc 1545].

Wår synnerlige gunst etc. Szom i genom edhers schriffwelse tilkenne giffwe käre her Birge, vm then deell aff gården som ännw tilbake står, Och almogen j fiordh ther nedre j Tiustehärede vttgöre schulle etc, Szynes oss best och rådeligest ware, att man både för the orsaker skuld j föregiffwen, Tesligeste och för monge andre siel-sinde tidender som man nw hörer, allestedz ware påfårde, att man lather anstå och seer egenom fingeren med them vm samme gårdh thenne reesen, thet samme j och wår Befalningzman opå Stekeborg förstendige måge etc. Tesligeste vm the Aby egher, som j beröre Bencht Småswen haffwer kendz igen iffrå the Westherwijkz Borgere etc, kunne wij lide, att Borgerne ther sammestedz, vnder samme wilkor, som her till, måge them ännw på någon tijdh,

beholle, dogh atti her nest schriffwe oss till hwad the rentte, I måge och well behålle schatten ther aff etc. Thet folck j samptt Axell Erickzson opå wåre wegna antaget haffwe, måge j well beholle ther nedre, vm i elliest them opå någen städh, emott wåre wederwertige, besynnerligen till att stelle effther then förrädere Ioan Hansson, ther går wid skogen, bruke kunne, Thervtinnan j och all mögelig flijt förewende wele, som och störste machtt opå ligger etc.

Svartsjö den 12 Maji.

Till riksråden Sten Eriksson och Peder Brahe, om hertig Albrechts af Mecklenburg och de svenske till Tyskland undflydde förrädarnes anslag emot Sverige, och hwad emot dem bör företagas.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 145.

Till h: Sten Erickzson och Her Peder Bragde Kong:e Ma:ttz diupsinnige rådth och nådige betenkende hure man sig emott Hertig Albricht Sammelunde then förräderehoop som vnder blekingz sijde nw nyligen instigne äre, handle skall etc Datis Swartesiö 12 Majj Anno 45.

Wår synnerlige gunst tilförende etc. Oss förvndrer icke lithet käre Stten och Peder Bragde, hwad thette dog betyde schall, att thesse swinde rijgesens, wåre, och wåre fatige barns, edhre och flere godhe mäns barns och efftherkommenders, höge och anliggiende saker och ärender, szå longsamblige handles, ilde försummes och szå gott som alzinthet achtet. Dhet är nw her nest en godh tijdh seden wij förschriffwe rådhet tilhope, The haffwe och sammelunde hwar dag ther vdi Stocholm tilrådzt waritt, Och therföre haffwe wij så gott som hwar dagh förmodhet oss, både aff edher och them, gode, nogsamme och bestendige

råd, swar och ansläge, Ther till wij oss någet hade kunnet förtröstedh och försächred, Ändog sådant icke skeet är, Szå förnimme wij och aff alle the breff och tidender, som oss både iffrå Östhan och Westan, aff then ene och then annen, tilhonde kompne äre, som j thet och szå well som wij haffwe seet och hörtt nogsamblige, Dhå stimme the iw alle öffwer ett, att then hertig Albricht förstercker sig fast med folck, som i och thet samme aff thenne her Göstaff Olssons inneluchte breffz Copie och så förnimmendis warde, Och twiffler oss förthenschuld inthet, att han och bewerffwer sig vm skip hooss the Rostocker, och andre flere Städerna etc Szå giffwe wij edher sielffwe thet tilbetenckiendis, att hwar han med en hast finner råd till någre skip, som vthen twiffwell well ske kan, Och sätther szå then förrädere hoop, Oleff Bröms, Bisp Måns, och Oleff j Grellesta in på skipen med en feniche kneether eller Twå, och lather thom szå med en dragende böör löpe hijt vtöffwer, och göre Landgång någerstedz vtt med then Blekingz eller Smålandzske sijden, Hwad mottståndh ther anthen till land eller wattn ther wederfaris motte, all then stund ther icke mere aff wårt krigzfolck förhonden ähr, icke heller wære skip och Galleer, som edher well witterliget är ännu nidkompne, Och til-effwentys hwar thette sunnanwedher szå stå will, icke hasteligen nidkommme kunne, Szå kan han j mijdertijdh, och med thette samme wedher, på en dag Tree eller Fyre, eller seden lengre myket bedriffwe, Och wij her vppe dröije och förhale wære saker then ene dag effther then annen, then ene weke och månett effther then annen, Icke wele wij heller haffwe folcket tilsammans eller ferdige och Galleerne vdi tijd och thime aff, Och förthenschuld hwar fienderne komme, dhå haffwe the iw theris eigen willie, att göre landgång hwar the wele, och ingen tagher emott them effther ther är hwarcken skepen eller folcket, Szå wette ij och well sielffwe hwad för en obestendig Almoge

ther är, icke annat än liche som en rörhwasse, som sig för allehonde wäder wijker, Och hure snartt the aff en slijk förrädere hoop kunne förförde och bedragne bliffwe, haffwe j well seet och förnummet, Szom oss och inthet twiffler tesse för:ne förrädere Oleff Brömps Bisp Måns och Oleff j Grellesta wette well the ordh ansläge råd hlisther och Swencker både schriffittlig och munttlig giffwe wåre Bönder före, som them tjänar, att the icke lenge holle tro eller loffwe. Teckis oss förthenskuld ännw som tilförende gott och rådeligit ware, att man icke dröijer lengre med hwad som bestyres schall, vttan att man någen grundh bekomme motte, hwar effther man sig rette och tilförlathe haffwe schulle. Förthy oss befructher nog, att tesse longsamme rådslag och lithet beslutt lyctes ene gånge med alles wåre store schade och förderff, att wij förwinne thet seent eller aldrig, Och må sig her nest Gudh her öffwer förbarne, att wij oss till godhe ordh och förtröstningar altijd så farlige förlathe schall, Och fölier dog inthet annat effther, vthen then ene saak fördröijes och förhales effther then annen så att man her nest för än man weet ett ordh vttaff bliffwer leffreret på fläskbäncken som gammelt och fort warit haffwer, Och behöffwe j inthet twiffle, hwar samme selskap göre ther Landgång och få någen förtröstning aff wåre Bönder, schole the iw så snartt gå wed schogen som wårtt folck, Oss twiffler och [icke?] att Calmarne är ganske ilde förwarett, Sammelunde then hele Landzende. The Galleer som senest vttlope ere icke heller med folck eller fettalie någet well bespisede eller vttflydde, och synnerligen med thet folck som någet förstondh haffwer hwar vmträngde, och the som them afferdige schole haffwe icke heller så gott förstondh eller wette hwad sådane skip behöffwe, eller som tileffwentys well förnöden wåre, och när wij tale någet vm, så bliffwer thet ilde taghit, och som nw skee här, Tesse Galleer som vttlope är näpligen på en månedt be-

spisede, Szå haffwer Bottwid i then måtten icke rätt wäridt förtencht, att han them szå knappt vttfetaliet haffwer, synnerligen vdi szådane farlige tijder. I wele och betenckie att emellan Calmarne och Rostock en kortt wäg är, Och kommer ther en feniche Knecther som före:uit står then förräderehoop till styrcke, tencker till hure snartt thet wåre itändtt. Szå wette j och well hure och hwadh wij schriffwe then hertigh Albrichtt och hans brodher, Sammelunde the Rostocker och Wismerske till j fiordh, och finge dog föge eller inge swar, Szå är iw effther alle thesse tidender och läglighether clartt opå taghe, att the haffwe iw wisseligen i sinnet bewijse oss ett förrädere stycke, män j och the andre acthet föge för annet än skemptt och kinderspell, Och förthenschuld gör man inthet stoortt annet till saken, än liggie och försumme tijden med then höge Doctor M: Christoffers schriffwelse, och andre fremmande och onyttige saker och Disputationer, som dog förtug well lijde kunne, och the andre wåre egne och inlenske saker, som myken större macht opå ligger, Ther worder sig ingen vm, hure the bestyres, eller hure longsamt ther med går till, Wåre hernest opå tijden, att man toghe sig wåre och Rijgesens saker annerlunde och med större flijt före, szå framt wij icke alle ther vtöffwer ene gonge vdi platz och wedermöde komme wele. Wij szåge och gerne att en aff edher gåffwe sig nid till Östhergötlandh, till att hielpe fordre thett arbethe och andre saker ther förhanden äre, som och nw nyligen taledt och handlett bleff, ändog ther inthet mere tilgordis etc. Och elliest med allt thet folck ther tilbekommendis wåre sig försterckie kunde Wij szåge och gerne, att någon vp j Dalerne motte förskicket bliffwe, som toghe ther mere folck an, Tesligeste i alle andre Landzender, szå att man på alle sijder försterckte sig. J skole och handle med Bottwidh, att han oförsumeligen lather vtrede then nye Boyertt, med en 3 eller 4 aff the andre Galleer, Latendis

them och szå oförsummelingen löpe nid ått Calmarne, Förthy schole the någerstedz försökie theris lycke, dhå skeer thet ther nidre, Och dherføre see wij helst att wij haffwe ther szå monge skip och Galleer, att man wåre starch nog att tage emott thet selskap. Förthy oss twiffler inthet, the Rostocker komme well en hoop skip affståd, Och hwad the icke haffwe råd till, szå bliffwe the dog aff the andre Städerna well hemeligen försterckte, vnder thet skin, att thet hörer allt the Rostocker och Wismerske till, Och när wåre skip och Galleer komme nw tilhope wed Calmarne, szå synes oss lighest ware att både Boijertherne löpe vtt i siön, att förfare hwad på färde ware kan, och göre fienderne affbrech och nederlag vm the kunne, Och Galleerne bliffwe liggiendis in vnder Hanöö eller wed Calmarne sundh, eller hwar them synes lighest ware, Och ther the best kunne göre fienderne affbruch och nederlag. J wele och handle med rådet som tilstädis äre, och med allt frelsit, att the haffwe theris folch tilrede, och lathe en partt aff them stijge nw strax in opå Galleerne medh, effther wij neppeligen haffwe szå myket aff vårtt folck tilstäde, att the kunne szå hasteligen bliffwe bemannede medh, Och att the försörgde theris folch med fettalie, krutt och wärier, som thet sig böör, effther wij haffwe dog noch att ruste vårtt eget folch vtt i sliche måtte, Och schriffwer oss oförsumeligen swar på alle articler, och hwad swar rådet och the andre gode män aff frelsit giffwe oss vm theris folck. Datum.

Zedula etc.

Och ändog Steen och Peder wij edher synnerligen her vdi nämptt haffwe, szå mene wij dog lichewell hele rådet som ther nw tilstädis äre, her med, Effther them belanger szå well saken an som oss, edher och flere. Szå må j well haffwe them alle tilstäde, lathendis them höre

wårt betenckiende vm alle saker och ärender, Och affwarligen förmane them att the tage sig saken annerlunde före, än her til skeet är, Och hwar tiden icke hade fallet oss förkortt, schulle thette breff än ene gånge till hele rådet vmschriffwit bliffwit, Thet J them vnderwijse måge etc Datum vt in literis.

Svartsjö den 12 Maji.

Till hr Gustaf Olsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 148.

Swar til h: Göstaff vm the tidender Michel Bysseskytte hafft haffwer heem iffrå Danmarck, Att man förthenschuld haffwer sine saker i godh acht etc. Datis vt supra [∴ Swartesiö 12 Maij Anno 45].

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe fået edhers schriffwelse käre her Göstaff, och förnummet the tidender och läglighether som Michell Bysseskytte haffwer hafft hem med sig aff Danmarch Tesligeste the tidender som edher senere schriffwelse förmälde Szom och thenne Studentth aff Rostoch tilkenne giffwer etc. Szå måge wij alle käre her Göstaff, well sette fullkommelig tro och loffwe ther till, att thet selskap haffwe achtet oss en mummerskantz, när the elliest kunne see theris ram och tilfelle, Dherföre är och stoorligen förnöden, och rådeligit, att wij Swenske see oss well och wiseligen före, och haffwe wåre saker i godh achtigh, szå framptt wij alle, och hele rijkett vdi stoor skadha och förderff [icke] komme wele, J wele förthenschuld förmane och anholde hele frelsitt, att the hwar j sin stadh äre rust och wederrede, med all then macht the kunne affstad komme, både till hest och foott, Szå att hwad stundh eller timme the bekonne budh eller breff iffrå oss, eller andre som wår befallning haffwe, att the dhå aldelis, eehwar wij them behöffwe, och haffwe wilde,

wederrede wåre, Och szå snartt j bekomme edhertt budh
iffrå Odenss i Fyn, atti schriffwe oss till hwad tidender
j dhäden förnimmendis worde.

Att Kong:e Ma:tt haffwer latid schriffwe the
häreder till som han begärede, och sender honum
breffwen tilhonde etc.

Ytermere käre Her Gustaff Szom j schriffwe och be-
gäre, att wij till the häredher j Westhergöttlandh, som äre
Wasbo, Kåkindh, Warfftofftehärede, Kindh och Marck, wåre
opne breff wilde vttgå lathe, Effther the icke fulleligen
tro wår willie och befallning ware hwad som i medh them,
vm thet arbethe till Wadzstena Stadz befestningh för-
handlet haffwe etc. Szå haffwe wij och nw förthenschuld
latidh schriffwe them ther vm till, och sende edher breff-
wen tilhonde, atti och wåre fougther wele med thet förste
lathe handle med almogen, att the oss med någre dagz-
werker, effther som them drågeligit wåre, och med god willie
göre wele, emellen höst och whår (: som the sig tess haffwe
höre latidh :) wele till hielp och vndsättningh komme,

Att Her Erici Swenonis efftherleffwerska må be-
holle hwad deell honum med rette tilhörde etc.

Som i och lothe forstå vm wår Ordinarij salige Erici
Swenonis dödelige affgångh och hans efftherleffwerskes be-
gären, vm hans efftherlattne ägher etc, Szå wette wij icke
annet käre her Göstaff, vthan hwad deell för:ne Erich
med rette tilhörde, och thet han med sig tijt fördtt haffwer,
når thet inuentarium som gården och Biscopzbordet til-
lyder aflagtt är och tilståde bliffwer, Szå må iw hans
efftherleffwerske well niuthe och beholle hwad honum til-
kommer, mere kunne wij icke stortt sware till then
artichell.

Then her Truidz swar haffwe wij och förnummet,
förnimme och well, han förhåler saken, medh hwad lem-

per och thet lengste han kan, wij wele doch framdelis schriffwe honum wijdere wårtt betenckiende ther vm till etc.

Att han handler med Schare Borgere, att the flyttie sig till Hornborgh, Tesligiste the aff Bogesundh etc.

Och effther wij förnimme, att j Schara By sådan schade aff wädeld sked är, Synes oss föge nyttigt ware, att på then platz någet mere bygtt bliffwer, Effther staden ther som hwar man weet szå ilde belägen är, Och haffwer Steen Erickzson vnderwist oss vm Hornborg, att ther en mechtig skön legenheet till en Köpstad ware schall, Dherföre må j handle med the Schara Borgere, och råde them att the wilde flyttie sig till för:ne Hornborgh, Ther the och för allehande saker schuldh fast bettere och schickeligen boo och byggie kunde, J motte och well förbiude them, som nw är brent före, att the eller andre ther i Schare icke mere byggie för än man ytterligere ther vm förtencht bliffwer etc.

The aff Bogesundh, Effther the beswäre sig fast att flyttia ått Jeneköpungh, måge och well drage till för:ne Hornborgh, Sammelunde the aff Faleköpungh, och the andre små städer, Wij haffwe och schriffwit the Nylöse Borgere wårt sinne och meningh till vm theris Stadz flyttningh, och att the sig kalck och sten i förrådskaffe, Ther vm i och szå wijdere med them handle wele etc.

Szå haffwer och Sten Erickzson vnderwist oss hure saken begiffwer sig vm Frantz Trebo Saltsiudningh, och haffwer begäret aff oss honum till en förstrekning 200 Daler ther med han sine cleder och Clenodier inlöse motte, Hwicken summa wij Sten Erickszon haffwe öffwerantworde latidh, Then han och med tesse edhre tianere edher tilhonde skicker, Är vår willie och begären, atti wele anamme till edher szå myket aff för:ne Frantz Treboos Saltt van saltt(!), att wij för then förb:te Summa

fyllist och skiäll haffwe kunne, J wele och samme Saltt vdi edher förwaring anamme, och i godhe huus ther thet förwaret bliffwer leggie lathe, Tesligiste atti alffwarligen tilhielp och förmane samme Trebo, att han lather någre Swenske drenger läre samme konst, på thet man flerestedz samme saltsiudningh bruke motte, Och thette ingelunde motte försummet bliffwe, som stoor macht opå ligger etc Datum.

Stockholm den 16 Maji.

Öppet bref till menige man församlade i Upsala vid Eriksmessan; förmaningar till trohet, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 150.

Till Menige man som vdi Vpsala vdi Erickzmesse marcknaden församlede äre. Kong:e Ma:ttz nådige förmaningar at hwar och en skall lathe sig trolig befinne emot han[s] N: H: Datis Stocholm 16 Majj.

Wij Gustaff etc. Helse edher Oss Elskelige trogne Vndersåther, åndelige, werdzlige, Friborne, Frelismän, Köpstadzmän, Bergzmän, Bönder och menige almoge, som nw i Erickzmesse marchnaden i Vpsale församlede bliffwe kunne kerligen med Gudh och wåre nåde etc. Käre Vndersåther: Wij kunne icke dölle för edher, att effther (: Gudh see förkärtt :) så wijdt j fremmende landh sportt är, att Swenske män och synnerligen i thet Smålandh, haffwe nw vdi thenne tijdh, sig med sådane lättfärdigheet och ostadigheet, till buller och vproor bedrage och förföre latidh, och besynnerlige aff en slijck oachtet, obetrodh, och lösachtig skalek och förrädere som then Niels Dacke war, haffwer nw ther aff förorsaket sigh, Att Rijgesens och alles wåres hedzske fiender, ther aff myket och höggt glädes, och sig förtröstat haffwe, Menendis nw

och altijdh haffwe en godh tilgongh till Rijket igen, och nw haffwe stortt tilfelle, at skicke hijt in Rijket then ene tiuff effther then andre, then ene lygn effther then annen, achtendis ännw at almogen her i Swerige szå grof oförstondig och lätferdig är, at the them med szådane lygn och bedrägerij lätteligen, och med ringe bekostnat, kunne vpweckie till buller och obestondh, enär them lysther, Ja snarest sagtt the holle Swenske män så för spätt och gabberij, och mene them szå oförstondige ware, at vm the en gammell kärling vtskicke wille, eller then armeste som vtlendis boor, skulle the kunne bedrage och locke almogen, at löpe med sige till buller och obestondh, eenär som helst them lysther, och ther med szå lenge förföre almogen emot öffwerighethen, att the opå beggie sijdher förderffwede och vtödde bliffwe, och när szå skeet är, och the på begge sijdher trötte äre, och ledhes ther wedh, achte the well theris tijd, och komme i skilzmessen, szåsom tilförende skeet är, Och hwad dhå fattes som aff Rijket oförderffwet är, Thet bliffwer dhå yttermere fulkomnat, såsom nw senest skeede j then gamble och omilde Konungh Christierns tijdh, Giffwendis them söthe ordh, monge förtröstningar och löffther till store frijhether, aff falsktt hiertte, och med falske dagtingen, som theris sedwane eesom offtest wäridt haffwer, Och när som almogen till slike söthe ordh och förtröstningar, j szå måtte tro tilsat haffwe, Och fienderne, som förre skeet är, tileffwentyrts alle Rijgesens festher, Slott och Städher (: som Gudh förbiudhe :) in få kunde, Rönes dhå well theris söthe och godhe ordh, store lyffther, och annet som the tilsagt haffwe, Ja thet bliffwer Swenske mändz lön, godhe dagher och frijhether, att man them affhugger händer och föttther, Och Swenske män bliffwe szå ödelagde, at Swenskt blodh, nampn och tungemäll, ther med plat vtrothes, Och besättie szå landet igen med fremmende folck, Såsom mere än j Hundrede åhr haffwer wärit effthertencht och efftherstått,

Och dhå få Swenske män först see, hwad som inbördis örliq och twedregt kommer åstadh. För sådane orsaker skuld råde och förmane wij edher käre Vndersåther, atti wele these wåre Christelige och trolige förmaninger lathe till hierthet gå, och taghe edher tilware för sådane farlighether lygn och bedrägerij, Såsom wij (: Thet Gudh kenne :) som en Svensk inföd konungh, och then sit fäderneslandh med tro mener, och nödigt förderffwet såge, edher her med förmanet haffwe will, Och edher bewijse emot oss edhers rette herre och Konungh, såsom trogne Vndersåther, och godhe Swenske män sig bewijse böör, emot theris rette infödde konungh och fädernes Rijke. Haffwendis med hwar annen sämie och kerlig, Wettendis och szå att wij äre then, som edher altijdh, till alt thet som lagh, skäl och rätt är, gerne förhielpe wele, och elliest, hwar wij kunne wette och förfordre alles edhers beste, gagn och longligit bestondh, ther finne ij oss altijd willige och benegne till. Szå haffwe wij och befalet thenne wår tro man och rådher Sten Erickzson med flere gode män som ther tilståde äre, att handle och tale med edher, opå wåre wegna, vm hwad saker och ärender, som på färde ware kunne, Begärendis at j giffwe them hör, haffwe i och någre merckelige bristher eller clagemåll, så skall han och the andre sådant förhöre, ransake och szå mycket them mögeligit ware kan, edher emellan åtskilie, annet synnerligit haffwe [wij] icke schriffwe edher till opå thenne tijdh, Vthan befale edher her medh Gudh. Datum etc.

Stockholm den 16 Maji.

Till konung Christian i Danmark, om flera olika ämnen.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnstere freundlige Dienste vnnnd was wir sonst viel mehr liebs vnnnd gouts vormuegen beuhor, Grosmachtiger

Furst, freundlicher lieber Schwager Bruder vnnnd nachpar, E L haben sich freundlichen zuerinnerenn, das sie vnns jnn vorigem schreibent vorstendigt, wie Key:e M:t jn sachenn den Phaltzgraueu belangendt, Zur beilegung handelstag wolten phlegenn lassenn, dahin dann E L die jrenn zuuorschickenn furhabends gewesen, Nhun damit wir vnns auch whurnach zu richten, Haben wir von E L anhero desselbtigen halb weitheren bescheidt, whan vnnnd welch Zeith erwarthet, aber noch zur Zeith nichts grundtligenn darab erlanget, Dan alleine wes jn nehestem E L schreibendt sie vnns berichtet, das der Phaltzgraue vnnnd Lothringen nebenst Hertzogenn Albrechten zu Mecklnburg jegenn E L vnnnd vnns jn Practick stehenn vnnnd etzlich volck vorsamlenn sollenn, wie dann fernner desselbtigen schreibens jnhalt gewesen etc So konnen wir nicht wissen, ob solcher angestalter tagk vielleicht vorthgengig oder zurugkgegangen seyh, Derowegen nicht zweiffelenn E L werden vnns itzmals bei zeigerenn, sampt weitheren vmbstendenn notturtigligenn zuschreiben, wie es hirvmb belegen, ob der tag gehalten oder onne frucht zurgangen, vnnnd whurahn es gemangelt, oder wes fur furdernng bescheen, auf was mittel furschlege vnnnd Conditionen oder wes gemuedts sie gestalth, Dan es je das solch Practick getrieben vasth ein seltzam ahnsehent, sonderlich dweil E L Ratification zu Speyr aufgericht, darjnnen die sachenn auf annder mittel gesatzt, Vnnnd nhun gleichwol der phaltzgraue also jegenn E L jm werck sein solte,

Zue dem auch, was Hertzog Albrecht anlangendt, das sich derselbtig E L anzaig nach beruemen soll, Hochgedachte Ro:e Key: M:t beigen ahnsehestedten jme Pass vorfurdert, vnnnd das zu Lübeck vnnnd hamburg jegenn E L vnnnd vnns Kriegsleute soltenn bestalt werden, konnen wir nebensth E L es schwerlichen glauben, Dan solchens dem Speyerschem aufgerichtetem Contract gar enthjegen were,

zue dem auch wissen E L, jn was vorainigung sie fur sich vnnd darnechst wir mith Lübeck, furnemblich auch der fur dreyenn jarenn aufgenohmenen Ratificationn halbenn stehenn, dem solchns auch vasth widerig sein wurde, Was aber jm grundt hirvmb fernner ahnn E L gelangt, werden sie vnns gleichfals vnuorhaltenn sein lassenn,

Desgleichenn dweile solch vorsamblung enthjegen E L vnnd vnns jm furstenthumb Mecklnburg beschicht, vnnd dan dieselbtigen furstenthumbn beiderseidtz vnzurtheilt, Daselbst die Hochgebornne fursten vnserere freundliche liebe Schwegere her Henrich vnnd Magnus vather vnnd Suhn Regirende hertzogen, mith denen E L jn sonder freundschaft vnnd vorwandnuss stehenn, konnen wir auch nicht aigentlich wissen wie es vmb solch vorsamblung belegen, Wir wollen aber vns beiderseitz vorsehenn, das sie also vnserere benachparten vnnd freunde auch loblige fursten, kein gemeinschaft darjnnen haben, vielweinigr aber es zu bescheen gestadtenn, also dan wir E L vnd vnsernthwegn darvmb ahn hochgedachte fursten vnd die Stedte aufs gepurligste geschrieben, was aber midlerweil hirvmb ahn e: L gereicht wirdt vns auch sonder zweiffel vormeldet pleibenn,

Wir konnen aber nicht wissenn wohemit E L vnnd wir vmb hertzog Albrechtenn seinn ahnnothlichs geschwindes furnehemendt, dero nach E L vnnd vnserer hohesten vngedej vnableschlich trachtet, beschuldt haben, Das aber wir zu beidentheilen also stielschweigent solten gedulden, Desgleichen jn befarung, Rustung vnnd kriegskosten alweg vnnd jarlichenn sitzen, wil E L vnnd vnns seher beschwerlich vnnd nachteilig fallenn, Derowegen wol einmalch erfürdert (dweil wir dazu vnvmgangligen beiderseitz vnser vnserer Reich Landt vnnd leuth wolphart halb genothdrangt werden) jn ander hiezue dienlich mittel vnd weg beid sampt (darab wir auch bei zeith E L vnd vnsernthalb geprotestirt haben) zugetrachtende, das wir solchns

vbermuedts zunotigung vnn befahrung auch andere schwere
 jerliche kriegskosten eins vor alle vberhept pleibenn, Dero-
 wegen wes jn diesem E L nebenst vns mith furgeradten
 vnd sie hiejnnen zu thuen genaigt, wollen E L vnns vfs
 eilendst darnach, auch bei gelegenster zeith zu schicken,
 schwegerligen vorstendigenn,

Whue nhun Hertzog Albrecht jegen E L vnn vnns
 sein gluck wagen wolte, deme wir beiderseitz mith hullff
 gottes wol bejegnen wissen vnn bedacht. Musthe ehr es
 je zu wasser oder auf E L Reich zu Landt ahnfahenn,
 whue es dan zu wasser vndergestanden, können wir wol
 erachtenn, ehr vielleicht bei etzlich Stedten furschueb schief
 vnn Pass halben ahnfurderung gethaenn, So haben oder
 werden E L denselbtigen Stedten gleich wir gethaen, wol
 zuenthbotten vnd furowarnung zugeschickt habenn, auf das
 entzwhar sein furhabendt gehindert, oder doch jn ander
 wege sich angesagt were, vd ob ehr (des wir nicht glauben
 vnn vnns vorsehen wollen) bei jmantz ethwas furderung
 erlangt, demselbtigen wie zubejegnen E L sich schicken
 vnn vns auch wie sich zuuorhaltende oder wie es darvmb
 belegen, berichten, Desgleichen auch jmselbtigen fall, whue
 der Zuegk zue Lannde furgenohemen werdenn solte, vnd
 wes fur beifal vff der Phaltzgrauischen oder andere seidten
 hertzog albrecht haben mochte vnd wie sich die pfaltz
 vnn Lothringen hiejnnen furhalten, Dan wir nicht glauben
 können, Das enthjegenn vnserem ein, geschweigen beiden
 solchens fur sich allein hertzog Albrecht vndersteen solte,
 welchs vnns bei zeith zu wissen auch notig sein wolth.

Vnn was die von Lubeck nebenst den anderen Ahn-
 sehestedten anlangendt, haben E L sich freundlichst zuer-
 inneren, whie jn zeith jegen E L die vehed angefangen
 vnd wir also der getrewe Schwagr vnn Bruder E L mith
 vnser hulf, Radt, entsatzt vnd beistandt dasmalch nicht
 haben wollen vorlassen, vnd die genotdrangte Defension
 von E L vnd jrenthwegen bescheen muesen, auch was

fernnere für andere vrsachenn jnsonderheit vns vnuordinter sach, sam E L je wissen werden bejegnet, whur-
 vber dan erstlich, die Priuilegien, so hirbeuher die Lu-
 bischen (doch in allem rechten derogestalt mith pilligkeit
 ahn vns nicht hedten muegen erfurdert werden) erreicht,
 jn key:n vnnd allen anderen rechten gebrochen vnd vor-
 fallen wharen, So haben wir dannochs aus sonderen gna-
 den vnd nicht aus phlicht, vmb bester zuuorsicht willen,
 E L zum ehren vnd gemeines nutzen zur furderung, vns
 die wir doch Donator priuilegiorum pillig vnnd von Ko:r
 Regalien auch rechtens wegen, jn vnseren Reichen, da wir
 das ober Dominium haltenn vnd haben, seindt jungst zu
 Kalmar jn gehaltener tag leistung auch sonst volgens
 erpoeten, Das Cristlich nachparlich vnnd pillich, auch mith
 danck je aufgenohemen werden solth, Desgleichen auch
 sam E L freundlichst abzunehmen jn andergestalt weithers,
 das vns vnd vnseren kunigreichen jns gemein vnertreg-
 lich bsonder nachteilig sein wolth, ahn vns zuerfurdern,
 je gegen alle beschriebene rechte sei, wir es auch zu
 thuen nicht schuldich werhenn,

Zum anderen aber was die beschwerung ahnlangendt
 etzlige angezogener angehaltener gudter jn der vehedt sich
 zugetragen, Erachten auch wir mith pilligkeit so hart vf
 vns nicht gedrungen werden konne, Dan E L als die
 kriegserfarnner haben abzunehmen, das solch Restitution,
 die jn offener stehender vehedt da schaden jegen schadenn
 beschicht, feindt vheindt besucht, nicht also von einenn
 parth mith der ablegung, so anziehen thuen, Das es nicht
 die gemein Stadt was aufrurische angefangen, enthgelten
 kondten, vnd da doch jnselbtigen fall, die gemein Stadt
 das werck tadlich volnzogen vnd für das gantze Corpus
 gehalten worden, mag gefurdert werdenn, dan das ander
 seins auch, whue es die gestalth haben solt, zuerfurdern
 zustehen wolte, vnd jnsonderheit muess je diese Regel
 gehalten werden, das daher die ahnfang gekommen vnd die de-

fension gedrungen das schuldige parth die erstattung, vnd nicht wir, die wir E L zum beistandt vnd errettung jegen das mouthwillige einfallent defensionweis dazu gereicht, Daraus dan je pilligr eruolgen wolth vns zuuorn solt vnser schadt vnnd kriegskost aufgericht werden, den wir nicht allein itzo jn dieser vehedt, dar wir E. L zum beistandt gewesen, bsonder auch zuuorn jn gleicher gestalt erlitten,

So ist nhun nicht ohn, Das die Lubischen zu etzlich mal, gleich jn diesen zeithen bei vnns ahnfurderung gethaen, mith vormeldung wes jnhen, von vnseren kegenparth angebotten, welche doch E L Reichen vnnd furnemblygst auch bei vnns des geringsten zuuorgeben, godt lob macht oder gewalt haben, wir wollenn dannochst vnangesehen diesem vns zu jnhen der auffgerichten Ratification, jrem erpieten vnnd der pilligkeit nach, nicht anderst vorsehen dan sich jren ehernen Siegeln vnnd brieuenn gemeess zuuorhaltende, wie wir dan anhero vns nicht anderst haben wollen erfindenn lassen,

Dweil aber wir bericht, die Lubischen vnnd andere Stedtere mith E L jn tagleistung, vnd whue ethwo vnther anderem diese sache furgelauffen sein mocht, Zweiffeln wir nicht E L der Schwegerligen vorwandnuss nach, diese gebrechen jn jren vmbstenden vnd was furnemblichen vns beiderseitig jn diesen gefehrlichen Leufften darab belegen genugsamlich bewogen vnd vnsernhalb der gepuer bejgnet haben, auch vns wes vielleicht furgelauffenn, bericht zuschicken, jnsonderheit hiejnnen wol ansehen vnnd bewegen, den bei Recess also ein fundament des Bunds, jn welchem der Articul fernner jn seinen vmbstendenn eingezogen, vnd wes (wie sonst onnhe das) E L vnns jn dieser sacht vormueg desselbtigen bei Recess schuldig vnnd vorpflicht, jn welchem auch wir nicht zweiffeln E L Radts furderung vnnd richtung vns beiphlichtig zu sein, wir aber sam alweg seind nochmals des Cristlichen erpietends, vns also der zu Ruhe vnnd guter nach-

parschaft benaigt, jn allen vnuorweislichen wegen so liderlich vnd vns vnd vnsern Reichen vnuorfenglich zuweisen lassenn,

Fernner also E L vnns auch vbersenden ein Articul, wie E L vnd wir, jn den Keyserichn vnd Frantzosischen Contract beiderseitig eingezogen seindt, befinden wir jmselbtigen das wir jm endt vnndt beschlues mith ausbedingten Conditionen vnd exceptionen alleinen der Cristianischen suchenden gerechtigkeit auf Schwedenreich jn furbehalt Comprehendirt sein, welchs wir dan nicht grundlichen zuuorstehen haben, whan es je hirvmb ein ander gestalt, whurvf e L vnns wol einen grundlichen bericht thuen werden.

Was aber E L abermals des erfurdersten gelts halben angezogen, vnd jnsonderheit des bewusten Mans vnnd anderhalben, waren wir genaigt gewesen E L vorlangst mith fernner andtwurth bejegnet haben, Dweil wir gerne, E L, sonst mith einer Legation beschickt hedten, des wir doch anhero aus hochwichtigen ehafften [vrsachen], wie E L selbst gesehenn, vnnd dieser geferlichen Leuft vorhinderung nicht thuen muegen, jn dem vns E L der zeith vnnd gelegenheit halben, Schwegerlign entschuldigt habenn,

Nhun zweiffeln wir gar nichts, das E L haben des bewusten mans halben sich freundlichn zuerjnnern, wes wir zu viel mhalen jn denselbtigen sachen vns jegen E L vnd mith grundt vnnd pilligkeit beschwert, doch aber wes wir durch den Ernthuesten vnd wolgelarten vnsern Radt vnnd lieben getrewen Georg Norman jn vorschienener Legation E L jn dieser sachen vnd notturft halb anzeigen lassen, auch noch negst bei Jurgen Lücken E L zugeschrieben, welchs nochmals E L zu gemuedt vnd bedencenkent Schwegerlign einnehmen werden. Vnnd dweil dan vnser notturft vnnd Konig: gliempf erfurdert das wir jn diesen sachen gleich wie obberurt E L vornoehmen, dieselbtig vorwarung haben muesen, So zweiffeln wir nicht,

E L vnserer vorwandnuss nach, werden jnsonderheit ahnsehen vnd bewegen mith was hertzlichr schwermuetigkeit wir diese sach alleine E L den Khur vnd Fursten Sachssen vnd hessen zum ehernen, jegen sein person vnserer hohe ehehaftige beschwerung, foug vnnd vrsach, jdoch auff diese vorangezeigte furbehaltene Conditionen fallen gelassen vnnd mith kegenwegen vorschont, auch beinebenst diesem vnser notturft auch die vorwandnuss, vnd das wir vnns also die getrewe Schwagr vnd Bruder jegen E L jn alweg erzielt bewegen, vnd sich vnserer sachen notturft vnnd Ko:n geliempf, onnhe das wir vnns beuhor jegen den besten man nicht haben einlassen wollen noch können auch mith zubefurderen beuolen sein lassen, Whan solch vorwarung volnzogen, wes wir alsedan vormuege vnserer vorigen erbietends vnd wie mith E L die abredung bescheen nicht aus phlicht, dan E L vnnd hochgedachten fursten zu wilfarigkeit ehernen vnd gefallen thuen können, darjnnen wollen wir E L vnd derohalben solchens wie obgedacht nicht ansehen, vnd zu E L vns freundlichn vorsehen, sie werden vnns nicht weither, das vns vnd vnserm Konig:m geliempf ahnrurlich sein mocht, vnd vber E L auferlegte ahnwerbung deroselbtigen vortrawter Secretarius die zeith vns angetragen bekummeren, bsonder also die getrewe Bruder zuuorschoenen wissen, darvmb auch E L wir freundlich wollen gebeten habenn,

Das erfurdert gelt aber betreffendt werden E L sich freundlichn vnserer beandwortung aus Jürgen Lucken gegebenem abschied zuerjnnern haben, darjnnen E L articulsweis geandtwurtet, vorsehen vns E L werden ab demselbtigen sich Bruderligen benuegen lassen, vnd jnsonderheit was das vendlein knechte belangend, darauf auch E L notturftig beandtwurdet, vnd furnemblichen E L bedencken vnd sich freundlichn erjnnern, das wir jn E L ahnliiegendt nicht so ein geringest, besonder ein viel grossers jr zu trost vnd beistandt nicht angesehen noch gespart, darauf

vns dan noch vber die hohen vberstaigerung vnd viel zugefuegter hoen vnd schmach, vns vnd vnsern Beuelchaberen die zeith von den kriegsleuten vnd sonst bejegnet, ein mergligere grosse Summa belauffen, also vf Peltzch, wulf Kreutzer vnnnd ander mehr, wie E L wol wissentlich So zweiffen wir nicht E L werden auch solchens jegen diesen bewegenn, vnd es so genawh mith vns nicht souchen, Dan was wir nach vnserem vormuegen E L zur wilphe- rigkeith thuen kondten, befinden sie vnns also den getre- wen Bruder vnnnd Schwager E L dem schutz des almecht- igen saliglich empfhelende, Datum vf vnserem Schlos Stockholm ahm sechszehenden tag des Monats Maij, Anno etc. jm funf vnnnd viertzigstenn

Gustaff von gots gnaden zue Schweden der Gotten vnnnd Wenden Koningk

E L getrewe Bruder Gostaus*).

Utanskript: Dem Grosmechtigestenn furstenn vnserm freunthligen liebenn Schwagernn Brudernn vnd Nackparn Hernn Christiann zu Dennemarcken Norwegen der Wenden vnd Gotten Koning Hertzog zu Sleswig Hollstenn Stor- maren vnd der Ditmarschenn Grauen zu Oldenburgh vnnnd Dellmennhorsth.

Spår af sigillet.

Stockholm den 16 Maji.

Till konung Christian i Danmark om blekingsboernes be- skyddande af från Sverige undflydde upprorsmän, deras fiendtlighet mot Sverige, och om ståthållarens på Kronoberg, Jöran Jönssons, mord af från Blekinge komne missdådare.

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnsere freundliche Dienste vnd was wir sonst vhiel merh liebs vnd gouths vormuegen beuhor, Grosmachtigr

*) Underskriften egenhändig.

Koning fründlichr lieber Schwager bruder vnnnd Nachtpar, E L habn sich sonder alln zweiff zuerjnnern, wie wir vns aus gantz notdtwendign pillign vrsachn zuviel mhal gegn deroselbtign von wegenn des gantzen Landtsorts bleckingn beschwert vnnnd beclagt, wie dan e L solichns auch jn jungster vfrhuer aus vnseren schriften vnd dem werck selbst wol vornohmen, war fur gefarliche practicen jegn vns jn dem ordt gestiefft, auch wie den emportn jn vnd durch gantz bleckingn jn Stedtn vnd dorffern Radt trost vnnnd furschueb jn vielualtig wege bescheen vnd vns zum merglichn nachteil vndergeschleiff t plieben, also auch wir hernachmals auch zuuielmhal darumb bey E L anregung vnd sonderlich durch ein eingelegte zedula vnserer nehesten schreibents ferner bericht gethan, So hat auch deshalb vnserer beuelichhabere vnd sonderlich Jurgn Jonson dweil von etzlichen vhost hin vnd wieder jn bleckingen noch bis zu heutign tag vnd wieder jn Werner Parsbergs vorlehenung etzlich vorreter vnd friedlose pueben, so auf vnser vngedey Stemplen vnd practiciren thuen aufenthalten werden, vmb furokomung vuradts ahn Werner Parsberg geschriebn, vnd rechtens gefurdert, welchs Jme bishieher nicht beiegnen muegn, vnnnd soliche puebn vorenthalten worden, vnd vndergeschleift pliebn, Do aber solich Rechtsweigerung vnd furenthaltung beschehen vnd dannochst Jorgn Jonson mith grundt jnnengewordn das dieselbtign whue sie nicht gestrafft vnd gehindert wurden etwas Jn die leng durch Jr vorreterlich anstieffent erregn mocht, so vns zum nachteil gereichn mochte, So hat Jorgn Jonson bedrunglich dazzu getrachten muesen, etwas gefarlichs furtzukomen soliche puebe nachzustellen aber es seindt nicht allein den vnsern Rechtsgewei gert vnd furenthaltn, bsonder man hat auch des Jorg Jonsons dienere jn bleckingn derogestalt publicirt vnd declarirt gleich ob es offentliche vheinde werhen, vnd die doch anderst nicht dan solich nachtrachtende vorreter vnnnd mordere gesoucht vnd

beiderseit vnsrem vnradt furkomen solle, Welchs wir dan der nachparlichn vorwantnus nach vns nicht vorsehen e L wil oder beuelich seyh, Nun aber ist aus diesem des Rechtsweigerung furenthaltung vnd das man die vnsern gehindert so vhiel letzlich entstandn, das vnser voigt Jorgn Jonson durch solich vorreter vnd sonderzweiff durch fernere abrichtung etzlicher Schelm, so jn bleckingn von hertzog albrecht zu Mekelnburg eingeschickt vorreterlich vnd mordtlich vom lebn zum thodt Jemerlich vnd boslich ermordt vnd erwurgt wordn das goth jm himmel geklagt seyh, vnd konnen nicht wissen was vns vielleicht durch solich morder vnd vorretere etwo mehr angestieft werden mocht, das e L aus diesem wol zubewegn habn vnd wan danochst vnserem voigt jegn soliche offene vorreter rechtens beiegnat oder die vorenthaltung nicht bescheen, were der vnser noch wol jm leben, auch weiter sorg vnd befarung furgelkomen, Wir wollen aber nicht gleubn das etzliche e L der Jren nicht ethwo aus ainigm neid vnd hass so man vielleicht jegn vnserere beuelichuorwaltere habn mocht vorgeht vnd es bescheen sein, welchs wir auch nicht zweiffn E L solichns auch nicht gestadten wurden, Wie aber dem allem werden e L jn bleckingn bei jren beuelichhabern vnd sonst jn Stedtn hin vnd wieder vf allerley practicirung guedt achtung geben lasen, vnd die vorschaffung mith ernst thuen, das vnser vnd vnser voigt schreiben doch mith mehrerm ernst dan anhero bescheen, mucht zu gemuedt genohmen vnd ansehent habn, auch beulgt pleibn, Dan wiewol hierumb zuviel von vns vnd den vnsern geschriebln so befinden doch e L taglichs was vns fur schadn vnd nachteil eins vber das ander aus dem ordt beiegnat, das wir warlichn bei vns E L zum nachteil jn keinem weg gedulden wurden, Dan wir konnen wol abnehmen, Das aus solichm orth bleckingn e L hirjnnen hohe entschuldigung furgelbracht werdn magk, es seiher aber wie jm wol gleich wir solichns vns jegn e L beclagn thuen, vnd zu-

vielmhal zugeschriebln, also auch widderfert es aus solichm orth vns vnd den vnsern, vnd ringert sich nicht bsonder vielmerh vormeren, Derowegn dweil e L abtzunehmen wes jn diesen geschwindn leuftn darab gelegn wolln e L vormueg des bundtz jn solichn ordt behorende vfachtung gebn lasen, Domit soliche Morder vnd vorreter nicht ferner vndergeschlaift vnd(!) gefanglichn bekommen wurden, auch desgleichn olof y grellstadt nebenst seiner gesellschaft oder die noch sich jn solichn ort einstechn mochten, Domit nicht von newem etwas weiters angericht, Das gefarlich vnd nachteilig sein mocht, jn gleichr gestalt jn jrem vorreterischm furhabent gehindert wurden, Das E L nach aller seitz gelegenen sachenn habn frundlichr mejnung vnangezeigt nicht lasen konnen, Dero wir freundlichn willn vnnd alle wilpherigkeit zuerzeign gnaigt Datum auf vnserem Schlos Stockholm ahm 16 tag des Monats Maij Anno etc 45:ten

Gustaff von gotts gnadn zu Schweden der Gotten vnd Wendn etc. koningk

E L getrewe Bruder Gostaus*)

Utanskrift: Dem grosmechtigestenn fürsten Vnsseren freunthlichenn liebenn Swagern brudern vnd nackparen Herrenn Christiann zu Denmarck Norwegen der Wendenn vnnd Gotten Koning Hertzog zu Sleswig Hollstenn Stormaren vnd der Ditmarchenn Grauen zu oldenburgk vnd Delmenhorst

Spår af sigillet.

*) Underskriften egenhändig.

(Stockholm) den 18 Maji.

Till Lasse Sölfköpare, om arbetet vid Salberget, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 151 v.

Swar till Lasse Sölfköpare at han må förtöffwe ther vppe wedh Salebergit szå lenge han bekommer alt Sölfret in effther the 19 dagzbrytninger, som lyde Anno etc. 44 till Datis 18 Maji.

Wår gunst etc Szom thu giffwer tilkenne Lasse, vm the 19 dagzbrytninger, som stå ännw tilbage vtaff Store gruffwen, och nw äre vdi smeltingen, lydendis thet 44. året till etc. Szå see wij thet för gott ahn, att thu förtöffwer ther vppe szå lenge thu bekommer alt Sölfweret in, effther för:ne dagzbrytninger, och besluther hele års regenskapen för thet 44. året, szå att thu haffwer honum clar och rätt och seden giffwer tig hijt vtt med samme åhrs sölf som ännw oleffreret är.

Thet är icke heller förnöden, att wår hytteschiffwere dragher någenstedz med sin regenskap, för än thu bliffwer redhe med then annen regenskap och Sölfweret tilsammans dhå komme i best widh att förhe thet ene med thet andre fram vdi en reese, och med en mödhe etc.

Sammelunde förvndrer oss Lasze att thu eller Oleff Ioensson plat inthet giffwe oss tilkenne, hurelunde thet nye puckewerch och waskewerch, som thenne Michel Schepler nw bygdtt haffwer, går för sig, eller hwad lagh thet taghe will. Thet samme thu ännw med thet förste skall giffwe oss tilkenne etc. Datum

Stockholm den 18 Maj.

Till innebyggarne i Norra och Södra Vedbo, Vist och Tveta härader i Småland, varningsbref med afseende på de oroliga tider, som varit hafva, och som möjligen stunda.

Copieboken »J. I:», i kongl. Riks-Archivet, fol. 110 v.—112.

Konungh Gustafz Bref till Sudre och norre Widbo, Wist och Twetha häreder, om det buller allmogen där sig företagit hafuer.

Wij Giöstaf med Gudz nådhe Sweriges, giöthes och Wendes Konungh, tillbiudhe edher Oss Elskelige trogne Vndersåthere, Cronones Skattskyllige böndher Landboer och menige Allmoge som byggia och boo i Wist, Twetha, Södra och Norra Widboo wår gunst och nådhe tillförende. Kiere Vndersåther, som wij medh wåre Trogne Män och Rådth, Steen Erichsson, her Måns Johansson, Axell Erichsson och Jören Erichsson nu i wintres nästförledhen hafua edher tillkenne gifwit(!) lathit, att hwad som hälst ther vthi edher Landzände i thette framlidne Ochristelige buller och obeståndh skedt är, hafue wij aldeeles slaget vthaf wårt sinne, och ther medh gifuit edher wår fulkommelige willie och wenskap; sammelunda hafua och så samme wåre godhe män oss vnderwijst, och tillsagdt på menige Allmogens wegna ther i Smålandh, och oss tryggeligen på alles theris wegna låfwet och tilsagdt, att täncke i någonhande motto därå effter thenne dagh, wele och aldrigh medh sådane befundne warda, eller låthe sigh förföhre vthaf sådane löst och skalke Partij mehre. Vthan hwar the effter thenna dag sådant förnimme eller bespörie kunne, då wele dee sielfue dem nåpsse och straffe som sigh wijdt bör. Till hwilket Eders godhe Löffte, trooschap och hullskap wij oss fulleligen tillförlathe, och wele ther emot igen, giöre och handle medh edher alt thet som een Christen herre och konungh bör emot sine trogne vndersåthere.

Ther må i Edher aldeles förtroo, Yterligare kiere wenner kunne wij icke döllie för Edher, att effter (: Gud see för kärt :) så wijdh fremmande landh sport är, att Swenske män hafua nu i thennå tijdh, — *härifrån lika med brefuet den 16 Maji till menige man församlade i Upsala vid Eriksmessan, se förut sid. 284—286, till och med orden:* benegne till. Thernäst så wethe i och wäll sielfue kiere Vndersåthere, att för sådane Inbördes Tweedrächt och oenigheet skull, hafue wij fast förorsakade warit, att lathe kalle mycket fremmande krigzfolk hijt in i Rijkedt, edher och andre Rijkzens Inbyggjare (: så wäll som oss sielfue :) icke förvthan tunga och beswaringh, doch skall Gudh kennet thet hafuer oss högdtd emot werit. Wij hadhe thet och fast heller haftt fördragh och heller wändt wåre och Rijkzens Penninger på wårt egit inföddt Swensch folk än the fremmande, hwar man oss ej där till twingat hadhe: som wij och ännu gierna gjorde, hwar wij sådane folk ther med wij belåthne wore, måtthe ther hoos edher och annorstädhes i Rijkedt öffwerkomma kunde. Hwarföre är wår nådige willia och begieran, att i kiere vndersåthere wille wällwilleligen wara, att skaffa oss för wåre Penninger af eder Landzände när wij thet behöfue, och begiere een hoop gott wehrachtigt och dugeligit folk, them wij vthi sådane Saker kunne hafua att bruke, som och förnembde Wåre Rådth och trogne män oss tillkienna gifuit hafue; att i ther af Idra häreder allredho något taall folk vthi wår tienste vtnämpt hafue, fördenskill wij edher betacke, försee och thesslikeste, att hwadh tidh eller stundh wij för Edhers och menige Rijkzens nytto och beste skull, och till att giöre rijkzens fiender mottständh och nederlagth medh fleere behöfue kunde, Att i oss ther till willige och behielpelige ware wille. Intet annat synnerligit hafue wij biudhe edher till på thenne tijdh, vthan i hwadh måtto wij kunne wette Eders och alle trogne Sweriges inbyggjare gagn och bästa och lagligit beståndh, thet

giöre wij altijdh gierne. Edher Gudh befallandes. Datum
vårt Konungzlige Slot Stokholm den 18 Majj Anno 1545

Vnder Wårt Secret.

(Stockholm) den 19 Maji.

*Till fogden Niels Larsson om ståthållarens på Kronoberg,
Jöran Jönssons mord, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 152.

Till Nils Larsson vm Jören Jönssons hastige
affgång och at han antager i Kong:e Ma:ttz eed och
tjäniste thet meste folck som han kan: Datum 19
Majj anno 45.

Wår gunst etc. Weet Niels Larson att i dag finge
wij för wisse tidender vtaff Smålandh, szå att Jören Jöns-
son är skenneligen förrådtt, och vm halzsen kommen, szå
att then tijd han skulle ride till Konge häredzting, stode
ther någre tiuffwer i wägen för honum, som hade stunget
sig hemmeligen ther in aff Blekingen, och alle hans karer
ginge fram för honum, ingen fich ett finger sår, för en
Jören Jönsson kom rijdende med sin dreng effther, ther
skuthe the till honum sex eller Siw lodh tilliche, Tw lodt
rächte honum twert egenom liffwet, szå att han bleff ther
strax liggendes etc. Her vtaff kan thu well besinne, hure
saken haffwer sig, och hwad man haffwer att förmode sig
vtaff then tiuffwehoop ther nidre, Hwarföre thu wilt ihug-
komme hwad wij tig i titt senaste affskeed befalte, vm
alle saker. Besynnerligen att thu för all tingh skulle för-
samble, och antage vdi wår eedt och tjäniste thet meste
och dugeligste folck, som ther vppe j Bergzlagen och
Dalerne stode till bekommendes, och them beschriffwe
lathe hwar wed sitt namn, Och elliest haffwe tine saker
i godh acht och vpseende etc. Hwar tig och fattedis pen-
ningar till att förstrecke them någet på handen, Szå
haffwe wij latid schriffwe Michell Helsingh till att han

skall leffrere tigh någre hundrede march till förschiffne folckz förstreckningh, hwar thu them behöffwer, må thu tale honum till ther vm. Tesligeste görendis honum sampt Niels Jesperson förstendigede vm tesse för:ne tidender, Och hollet i thet hemmeligeste i kunne hosz edher, Och så laget ehwad på kommer, at samme folch wåre altijd wach och wederrede med theris werier, och moge the vnderholle sig ther vppe, till tess thu ytterligere bekommer wårt budh och schriffwilse ther vm. Doch med thet förste göre oss förstendig hure monge thu och the andre wåre Foughther antaget och församlet haffwe, ther wij wiste att förlate oss till hwar vmtrenger.

Sammelunde tyckte oss icke heller oråd ware vm thu kunne förskicke någon trogen karll till Wermeland Elffwedalen och Frijsdalen, och seden tilbaker(!) hijt vp genom noraskoga, Lindesberg och betzbergh, som och församble och anamme kunne alle the vnge och dugeligste karler, han öffwerkomme kunne, och lust hade att tiäne för penningar Her vtinnen thu alffwarligen wilt förtencht ware, att så skee motte, att thu allestedz wåre wach och wederrede med samme folck till att drage med till Westergötland hwar så behöffdes och dhu finge wårt schriffwelse och befallning ther vm, haffwendis seden när thu komme tijt nider thin rådth och anslag med her Göstaff Olszon hure thu thine saker stelle skulle, etc med samme folck, etc Datum

(Stockholm) den 20 Maji.

Till Arvid Olsson, om ett för några år sedan begånget mord.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 154.

Till Arfwett Olszon At han later sin schriffwere stelle Matz Anderson tilfridz för sin bröders dödh. Datis 20 Maji.

Wår gunst tilförende etc Weet arffwet att thenne breffwijsere, Matz Anderson, haffwer oss genom sin supplicatz clageligen förstå latidh, hureledis en thin schriffwere, benämpd Knutt, för någer åhr seden vthen all skull och brott, hade welleligen öfwerfallet hans broder och taget honum aff daghe, Som thu thet ytterligere aff thenne hans inneluchte supplicatz förnimmendis warder, Szå förvndrer oss storligen Arffwit hwi thu samme thin schriffwere för samme sak szå ostraffet och onepst bliffwe lather, haffwendis honum vdi titt hegn och försvar, szå att för:ne Mattz Andersson hwarken lag rätt eller rettwijse ske och wederfares motte på för:ne hans broders dödh, vten dhå bliffwer han medh sposk och onyttig swar affwist, thet icke rätt eller skiäll åhr, när han någet rätt opå sin broders död fordrar och begärer, Hwarföre Biude wij tig strengeligen att thu lather för:ne thin schriffwere stelle för:ne Mattz Anderson tilfrijdz för samme sach med mandz-bott och annen soningh, som han honum effther laghen plictig är, szå frampt både thu och thin schriffwere wele framdels vndwijke wår strenge näpst och wrede, Ther förlather edher fulleligen till, Datum

(Stockholm) den 20 Maji.

Till domaren i Dalarne, Lasse Jespersson, om de nysantagne knektarne, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 153 v.

Swar till Lasse Jespersson vm thet nysantagne folck och teres lön etc Datum 20 Majj Anno 1551 [o: 1545].

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer Lasse hurelunde thu med thet antagne folck ther vppe j Bergzlagen och Dalerne handlet haffwer vm theris årslön, etc, Szå äre wij tilfrijdz ther medh att hwar kar får the 6 march vm åhret, och opå en försagd termin och lönetijdh som the

begäre sielffwe, Och vm the nw begäre för theris Walborgemesse lön bliffwe affbetaledede, dhå må thu lathe them fået, latendes vpschrieffwe them hwar wed sitt nampn, Och biude wij tig alffwarligen att thu än nw försambler och försterker tig med thet dugeligste och meste folck som tig mögeligit är, och thu kan tilwäge komme, Och må thu förstrecke them något på handen vtaff samme penningar thu haffwer tilförende hoss tig, Ther med the och kunne köpe sig någon nödtorfft före både werier och annet hwad the behöffwe lagendis thet szå att man altijd haffwer them wach och wederrede, enär thu bekommer wårtt budh och schrieffwelse, etc.

Vm the andre ärender thu schrieffwer, kunne wij föge sware tig till opå thenne tijdh, för myket annet bekymber skuld, som oss dagligen ankommer, vtan framdelis när thu sielff kommer hijt vtt till oss med wijdere beskeed vm hwad mangell ther är på ferde, wele wij dhå ytterligere ware förtenckte, att handle och beslute med tig ther vm, Och må thu tilsäije bergzmennerne till att the sielffwe lage och förlijke sig vm theris köp, och sälie theris koper hwem them synes till tess wij wijder[e] få betencht oss ther vm etc Datum

(Stockholm den 20 Maji.)

*Till hr Sten Eriksson och Clemet Hansson, om mordet å
Jöran Jönsson, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 154 v.

Till H: Sten Erickzon och Clemet Hansson,
Vm Jören Jönssons hastige affgongh och at the skynde sig till Kong:re M:tt [Stocholm den 20 Maji].

Wår synnerlige gunst etc. Må thu wette Sten, att wij haffwe fået her Ture Trolles schrieffwelse, vm Jören Jenson, szå at han är skenneligen förrådtt och vm halssen kommen, szå att then tijd han skulle rijde till Kongehäredz-

ting ginge alle hans karer framför honum, och ingen fich ett finger sår, för än Jören Jönsson kom ridende, med hans dreng strax effther, ther stode någre tiuffwer i wägen för honum, och skotte till honum sex eller Siw lodtt tilliche, Tw lodt rächte honum twert egenom liffwit szå att han bleff ther strax liggiendis, Szå giffwe the för ryckte, att thet skulle haffwe waret then Masse Karsson, som Jören hade giffwit frijd och legdh, hure ther vm är wet Gudh, Men thu kan wel sielff tencke hure saken haffwer sig, är förtenskuld wår willie att thu wilt oförtöffwet med Clemmet skynde tig hijt till oss, Dhå kunne wij wijdere tale med tigh ther vm, och att thet kunne holles thet hemeligste man kunne Doch ligewell att thu segher Lasse Larson och flere Fougther till, att the förstercke sig med folck thet meste the kunne åstadkomme, Jcke wette heller tesse breffdragere seije eller göre oss vnderwissingh, hwart hans Karler bleffne äre, Och hwad the haffwe taget sig före, eller och hwad Borgerne ther i Wexiö, och Bönderne ther vm kring säije her till, anthen ont eller gott, och hure them behager ther wette tesse budh slett inthet vtaff etc Datum

(Stockholm) den 20 Maji.

Till fogden Olof Jonsson, underrättelser om Jöran Jönssons mord, och om antagande af mera manskap.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 155.

Till Oleff Jonsson Att han förstercker sig med thet meste folck som kan stå till att bekomme.
Datum 20 Maji.

Wår gunst tilförende etc Weet Oleff at wij nw j dagh någre sielsinde tidender iffrå Smålandh bekommet haffwe, nämpligen, att wår Befalningzman ther nidre Jören Jönsson är aff en tiuffwehoop som stode i försått för

honum, ther han med sine karler skulle drage till Kongehäredztztingh skendeligen och förrättligen aff dage tagen och ihielskoten, och ingen fich ett finger sårtt vten han allene, Therföre wij oss tilförende nog befruchtet haffwe. Är förthenskund vår alffwarlige willie och befalningh, att thu styrcker och stercker tig ther vppe med thet meste folck thu öffwerkomme kant till tiäniste ther dugelige och tiänelige ware kunne som störste macht opå ligger, och elliest haffwe thine saker ther vppå slottet vdi godh flitig acht och tilsyn, Ther tagh ingen försummelse före.

(Stockholm) den 21 Maji.

Till Peder Brahe och Axel Eriksson, att fogdarne och frälset i Östergötland skola förstärka sig med manskap, och konungens knektar sammandragas, för att möta möjliga fiendliga infall, äfvensom om tillsättning af Jöran Olsson såsom befallningsman efter den mördade Jöran Jönsson.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 155 v.

Till Peder Bragde och Axell Erickzson att the förmane Fougterne och frelsit till at försterckie [sig] med thet meste och dugheligste folck som them kan ware mögeligit. Datis 21 Maij Anno etc 1545.

Wår synnerlige gunst tilförende etc Wij kunne well tencke Peder Bragde och Axell, atti förstätt haffwe, hure then affweckne förräderehoop Dackens selskap handlet haffwe med Jören Jönsson, och honum så iemmerligen och förrätligen liffwet affstolet, etc Szå kunne wij well tenckie våre granner the Danske och synnerligen then Werner Pasbergh, haffwe fast hulpit till att vndersette samme werck, Doch må j thette på thet hemeligste hoss edher beholle, Och effther slijk farlig lägenheet opå ferde är, synes fast rådeligit, som och vår alffwarlige willie och befalning är, atti sampt eller synnerligen wele förtenckte

ware, att handle med wåre fougter, sammelunde menige frelsit ther vdi Östhergöttlandh, att the försterckie sig med thet meste och dugheligste folch the öffwerkomme kunne, Och att the Knechter som tilförende opå wåre wegna antagne äre, motte bliffwe församlede, och aff borgelägerne, ther the hoss presterne nw liggie vdi Östhergöttlandh kallede, och somme på Stekeborg och szomme i Städerna opå någon tijd till tess man seer och förnimmer hure thette förräderij sich skicker vnderholdne bliffwe, j måge och well vpkalle aff Tiust thet folck, som Sten Erickzson ther haffwer antage latidh, och elliest atti och alle wåre befallningzmän försterckie sich thet ytterste j kunne, som nw aller störste macht opåligger, Och effther ingelunde råd ware will, att then befallning, som Jören Jönsson hadhe bliffwer något lenge som hon nu är, Dherföre måge i opå thet aller flitigste winleggie edher, att ther motte med thet förste en annen godh och skickelig karll komme vdi hans stad igen, then ther trogen och beskedelig wåre, och well med almogen ther nidre handle kunne, Och synes oss att then Jören Oleffzson ther till endeels well tiänelig ware skulle, till tess man ytterligere vm samme befallning ware kunde, Ther till i wele förtencnte ware, med thet snarest som störste macht opå ligger, ingelunde herföre försummelse tagendis. Datum

(Stockholm) den 22 Maji.

Öppet bref för Niels Jaspersson, att flerestüdes värfva krigsfolk.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 156 v.

Opet bref för Nils Iesperson till att drage vm kringh och anthaghe vdi Kong:e Ma:ttz eed och tiäniste något krigzfolck etc. Datis 22. Maij Anno 45.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att wij vtskicket och befalet haffwe thenne wår tro man och tiänere Niels

Jesperson, at han opå wåre wågnar och vdi wårtt namn, en hoop gott dugheligit och werachtigt folck vdi wår eedh och tjäniste, på Noraskogeberg, Hammersbergh; och flerestedz vdi närike, szå och opå Wermelandzberg, hwar han them vpspörie eller öffwerkomme kan, anamme skall, och giffwe them någet opå handen, ther med the sich til tess man wijdere med them handle kan, behielpe kunne, Hwarföre biude wij wåre Fougter, Befalningzmån och alle andre, som för wåre skuld wele och skole, göre och lathe, att the för:ne Niels Jesperson behielpelige och fordrelige(!) ware wele, och att han sådane folck ther med wij kunne belatne och well tjänste bliffwe, bekomme motte, Görendis ther vtinnen thet oss behageligit är. Datum

(Stockholm) den 23 Maji.

Till tre af Jöran Jönssons underbefälhafvare, att flitigt, under natt och dag, »ställa efter» hans mördare, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 156 v.

Till Håken Werme Tuffwe Schåning och Mons Olsson, vm Jören Jönssons hastige affgång, och at the legge sig all winning vm at stelle effther then tiuffwehoop, som honum szå skenneligen förrådde. Datis 23 Majj Anno etc 1545.

Wår gunst etc Wij haffwe nv j tesse dagher förfaret, Håken Werme, Tuffwe Schåningh och Mons Olsson, hure then affweckne förråderehoop, Dackens selskap szå skenneligen med Jören Jönsson handlett haffwe, och honum lijffwet affstolet etc. Szå biude och förmane wij edher gode karler vpå then tro tjäniste, som i oss och för:ne Jören Jönsson vpå wåre wegna loffwet och tilsagdtt haffwe, atti edher troligen och welwilligen, szå her effther som i her till giortt haffwe wele befinne lathe, j hwad måtte j tenckie kunne wårt och menige rijjisens gagn och beste belanger, Besynnerligen, atti edher till thet flijtigste win-

leggie wele, på alle wäger, att stelle både natt och dagh effther then förrädere hoop, att the theris onde vpsätt och vphoff ingelunde forttbringe kunne, och för alle deler försterke edher med thet meste och dugeligste folck, j öfverkomme kunne, och altijdh haffwe edhert råd medh Germund Swensson, Giffwendis honum tilkenne, hwad j förnimme vm alle lägenheter, och hure almogen thetta behager, Thet samme wij med edher nådeligen betencke wele, Och hwad i godhe karler äre till achtens på edhers Cläde och penningar, wele wij lathe förskaffet, att edher thet redeligen skall betalet bliffwe. Datum.

(Stockholm) den 25 Maji.

Öppet mandat till menige man i Småland, att fortfarande vara konungen trogne, och att uppställa ännu mera manskap, om så behöfves.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 157 v.

Ett opett Mandat till Menige man vdi Smålandh vm then förlidne Smålenske feijgde och att the wele tencke til at holle then deell the Kong:e Ma:tt loffwet och sworet haffwe. Datis 25 Maij.

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher oss elskelige trogne vndersåther Cronones skattskyllige bönder, Landboer, och menige almoge som byggie och boo vdi Norre och södre Möre vår gunst och nåde tilförende etc. Käre Vnder-såther, som wij med våre trogne män och Rådih, Sten Erickzson, Her Mons Johansson, Axell Erickzson och Jören Erickzson, nw i Winthers nest förliden haffwe edher tillkenne giffwe latid, att hwad som helst ther vdi edhers Landzende i thet framlidne ochristelige buller och obestondh skeet är, haffwe wij aldellis slaget vtaff vårtt sinne, Och ther med giffwit edher vår fulkommelige willie och wenskap.

Sammelunde haffwe och szå samme wåre gode män oss vnderwist och tilsagdt, på menige almogens wegna ther i Smålandh, och oss tryggeligen på alles theris wegna loffwat och tilsagdt, att the icke i någon hande måtte, effther thenne her dagh, wele med sådant befundne wardhe, eller lathe sig förföre, vtaff sådane löst och skalcke partij mere, vthen hwar the effther thenne dagh någet sådant förnimme, eller bespörie kunne, dhå wele the sielffwe them nepse och straffe, som sig wed[er]bör, Till hwilcket edhers godh lyffte, troskap och huldskap, wij oss fulleligen tilförlathe, oeh wele ther emott göre och handle med edher, allt thet som en Christen Herre och Konungh bör emott sine trogne vndersåther, ther må i edher aldelis tilförlathe.

Yterligere käre vndersåther kunne wij icke dölie för edher att effther (: Gudh see förkertt :) szå wijdt i fremmende landh sportt är, att Swenske män haffwe nw i thenne tijdh, sig med sådane lättferdigheet och ostadigheet till buller och vpror bedrage och förföre latidh, och besynnerligen aff en sligk oachtet obetroet och lösachtig skalck och förrädere som then Nils Dacke war, haffwer nw ther aff förorsaket sig, att Rijgisens och alles wåre heske Fijender ther aff myket och högdt glädes, och sig förtröstet haffwe, menendis nw att altijdh haffwe en god tilgång till rikket igen, och nw haffwe stortt tilfelle, att inskicke hijt in i rikket then ene tiuff effther then annen, achtendis ännw att almogen her j Swerige szå groff oförstondig och lättferdig ähr, att the them med sådane lygn och bedrägerij kunne vpwecke till buller och obestondh, enär them lyster, Ia snarest sagtt the hålle Swenske män szå för spått och gabberij och mene them szå oförstondige ware, att vm the enn gammell Kärting vtskicke wille, eller then armeste som vtlendis boor, skulle the kunne bedraghe och locke almogen att löpe med sig till buller och obestondh, enär som helst them lyster, och ther med szå lenge förföre almogen emott öffrigheten, att the på begge sijder för-

derffwede och vttödde bliffwe, och när szå skeet är, att the på begge sijder trötte äre, och ledes ther wedh, achte the well theris tijdh, och komme i skilsmessen, såsom tilförende sket är, och hwad dhå fattes, som aff riket oförderffwet är, thet bliffwer dhå yttermere fulkomnat, såsom nw senest skeede j then gamble och omilde Konung Christierns tijdh, giffwendis them söthe ordh, monge förtröstningar och lyffther, till store frijheter aff falsktt hierthe, med falsk dagtingan, som theris sedwane ee som offerst warit haffwer, Och när som almogen till slike söthe ordh och förtröstningar i så måtte tro tilsatt haffwer, och Fjenderne alle Rijgisens fester, slott och städer (: som Gudh förbiude :) infå kunde, rönes dhå well theris gode och sötte ordh, store lyffther och annat som the vtloffwet haffwe, Ja thet bliffwer Swenske mändz lön, godhe dagher och frijhether, att man them affhugger hender och fötter, Och Swenske män bliffwe så ödelagde, att Swenst bloodh nampn och tungemåll ther med platt vttrötes, och besetties szå landet igen med fremmende folck, såsom mere än i hundrede åhr haffwer waridt effthertencht, och efftherstätt, Och dhå få Swenske män först see, hwad som inbyrdis örlig och twedrecht åstadkommer, För sådane orsaker råde och förmane wij edher käre vndersåther, att i wele tesse wåre Christelige förmaninger lathe edher till hierthet gå, och taghe edher tilware för sådane farligheter, lygn och bedrägerij, såsom wij (: thet Gudh kenne :) som en swensk inföd konungh then sit federneslandh med tro mener och nödigt förderffwet såghe, edher her med förmanet haffwe, och edher bewijse emot oss edhers rätte herre och Konungh såsom trogne vndersåther och godhe Swenske män sig bewijse bör emott theris rette infödde konungh och fädernes rijke, haffwendis med hwar annen sämie och kerligh wettendis och szå, att wij äre then som edher altijdh till alt thet som lagh, skiäll och rätt är, gerne förhielpe wele, och elliest hwar wij kunne wette och

förfordre alles edhers beste gagn och longligit bijstondh, ther finne i oss altijd willige och benägne till etc.

Ther nest: Så wette i och well Käre Vndersåther, att för sådane inbyrdis twedrecht och obestond skuld, haffwe wij fast förorsakede warit, att lathe kalle myket fremmende krijgzfolck her in j riket, edher och andre rijgisins inbyggieri (: så well som oss sielffwe :) icke förvthen tunge och beswaringh. Doch skall Gudh kenne att thet haffwer oss högtt emott waridt, Wij hade thet och fast heller hafft fördragh, och håller wändt wåre och Rijgisens penningar på wårtt eget infödd Swenst folck, än the fremmende, hwar nöden oss icke ther till twinget hade, som wij thet och ännw gerne gjorde, hwar wij sådane folck ther med wij belattne ware motte, ther hoss edher och annenstedtz i Rijket öfwerkomme kunde, Hwarföre är wår willie och nådige begären, atti käre Vndersåther wele welwillige ware, at skaffe oss för wåre penningar, aff edher Landzende, när wij thet behöffwe, och begäre, en hoop gott wärafftigt och dugheligt folck, them wij vdi sådane saker kunne haffwe att bruke, som och för:ne wåre rådth och trogne män oss tilkennegiffwit haffwe, atti ther aff edher häredher alrede någet taall folck vtj wår tjäniste vtt nämpd haffwe, För hwicket wij edher betacke, Forsee och tesligiste, att hwad tijdh eller stund wij för edher och menige Rijgisens nytte och beste skuld, och till att göre Rijgisens fiender mottstond och niderlag medh flere behöffwe kunne, atti oss ther till willige och behielpelige ware wele, Inthet annet synnerligit haffwe wij att biude edher till på thenne tijdh, vthan i hwad måtte wij kunne wette edher och alle Swerigis trogne inbyggieres gagn, beste och longligit bistondh, Thet göre wij altijd gerne. Datum.

(Stockholm den 25 Maji.)

Till hr Gustaf Olsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 159 v.

Swar till her Göstaff vm kong:e Ma:ttz skip som vdi Öresundh skole kompne ware, och at han later kong:e Ma:tt förstå hwadh tidender samme skip vdi Westersiön förnummet haffwe. [Stocholm 25 Majj].

Wår gunst tilförende etc. Wij förmercke aff edhers schriffwelse her Göstaff, att wåre skip som westwart skole, wåre kompne, som war then 13 Majj vdi Öresundh, och atti then Brämmer Boijertt wilde vttruste lathe, att han ther j skären för:ne wåre skip möthe skulde, etc. Szå är wår begären, hwad j sedhen aff samme wåre skip förnummet haffwe, att i giffwe oss thet tilkenne, Szå och hwadh i för tidender och lägenheter aff Westersiön och elliest aff Danmarch och Tyslandh förnummet haffwe.

Item vm thet krijgfolck som vdi Mechilborgh [är] etc.

Dett j och förstå lathe, att the i Danmarch haffwe stoor fruchtan och fare för thet församlede krijgfolck j Mechelborgh etc Szå kunne wij icke fülleligen wette hure ther vm är, Kan och well skee, att Danmarch iw szå myket, och än mere, ther med menet bliffwer änn Swerige, Doch är ther opå inthet förtröstendis eller byggendis, eller att wij Swenske, för then sach skuldh taghe oss någon stor sächerheet före, vten som wij altijdh tilförende schriffwit, wåre saker vdi godh acht och tilsyn haffwe, och oss skicke lichesom wij bådhe giffwe och taghe wille, Oss fructer och nogh att wij och flere godhe män her i riket bliffwa aldrig aff med then Kriigrustningh, som man altijd skall sittie vdi, vnderstundum med in-

lendzske, vnderstundom med vttlenske, Szå att både frelsit, prester, Köpstadzmän, Bönder och andre, ledis her nest wed sådant reij. Szom wij och j then måtten kenne oss fast beswärede och förtungede, Och opå thet man doch ene gonge, och opå ett åhr, motte göre en ende med sådane beswäringar och krijgz vmkost, och icke hwartt åhr drages ther medh, Dherföre synes oss fast bättre och rådeligere ware, att både wij och frelsit gjorde oss tess större vmkost, på ett halfftt eller heltt åhr, och skulle än samme vmkost bliffwe Tree eller fyre dubbel, än att sittie altijd vdi sådant bekymber och vmkost, och göre dhå ene gånge ende med saken szå well med inlenske som vttlendzske, vm icke anners eller bättre bliffwe wille, Och förthenskuld szå försterckie oss j thenne Szommer och nestkommendes Winther, att man framdelis med förste opit watn i whår kunde göre så mycket till saken att man nest Gudz hielp kunde framdelis bliffwe i frijdh och rolighet både för inlenske och vttlenske. Thenne mening wele j taghe till sinnes, och framdelis meddeele oss edhre godhe råd, doch på thet hemmeligste behollendis sådant hooss edher, etc.

Vm then förrederehoop som Jören Jönsson ihjelsloge, och hwaden the haffwe hafft bistondh etc.

J beröre och j thet andre edhert breff vm thet föräderij, som på then fatige karll Jören Jönsson skeet är, etc. Szå är icke minne käre her Göstaff, än att wåre tro tianere wederfars iw slike stycker, som i höre, och skole well tro wåre granner the Danske, och synnerligen then Werner Pasberg, haffwer fast hulpit ther till medh, effther samme tiuffwehoop som thet mordh bedriffwo, haffwe iw waridt och äre ännw ther j Blekinge frijdlyste, husede och hemmede, och hafftt theres frije pass emellan Landthomechelborgh och ther, Kunne i well sielff tenckie, hwad ther för en mening vnder ware skall.

Szå begäre j och käre her Göstaff, wårtt godhe råd, hure j och flere godhe män vdi then Landzenden, edher vdi the saker holle och skicke skole, Szå kunne wij icke stoortt annet vdi then måtten sware edher, vthen wij haffwe nogsampt nw någre reeser skriffwit edher wårtt betenckiende och meningh ther vm till, ther effther j och the andre edher vten twiffwell well rettendis warde.

Dett i begäre wette vm the Rostocker (: effther slike tidender och lägligheter som nw höres :) skole szå frijet löpe ther in och vtt, för Lödise, som the her til giortt haffwe, eller och vm them aff Lödise skole efftherlates segle ther häden, etc. Käre her Göstaff i then måtten fåå i någet rette edher effther lägligheten, och som i höre och förnimme samme Rostocker sig emot oss skicke och holle, Endoch oss ännw icke annet förekommet är, än att the haffwe icke ännw bewilligit hertig Albricht någen skip eller vndsättningh. Doch thet våre Vndersåther skulle någet mycket segla derhäden med[en] szå står, synes oss föghe behöffwes, Bekomme i och någre tidender, att the Rostocker eller andre handle på wårtt och Rijgisens argeste, Szå wette i och well hwad i göre skole,

Dhet j och schriffwe vm Jören Jönssons hustru, och begäre att wij hennes beste wette wille, och elliest tenckie någen till then befalningh igen, Her opå giffwe wij edher tilkenne, att hon haffwer och szå sielff schriffwit oss ther vm till, Szom wij och haffwe giffwet henne swar och beskeet tilbake igen, ther aff hon vår gunstige meningh emott henne well förnimmendis wardher, Szå att i hwad måtte wij kunne förhielpa henne till thet beste, göre wij gerne, Skall och Gudh kenne, hennes olycke haffwer oss i then måtten fast förrättlig och beswerligh waridt, kunde wij sådant wreckie eller wedergöre som sig borde, skulle thet icke bliffwe tilbake på våre sijde, som oss doch förhoppes samme förräderehoop bekomme well i sin tijdh theris förtiänte lön.

Wij skicke edher her hoss Käre her Göstaff, ett breff till Keijserens syster Drottning Marie Regentinne i Nederlanden, j hwicket wij wåre och Rijgisens anliggende lägligheter och nödtorffther tilkenne giffwit haffwe, Och ligger oss stoor macht opå, att bekomme swar och beskeed tilbake igen, Hwarföre är wår willie och begären, att i med förste skip som tijt öffwer löper, wele med ett wist troget och förstondigt budh skicke samme breff vtöffwer, och flijteligen late fordre oss swar och beskeed tilbake igen, Thetta motte på thet aller flijteligste besteltt bliffwa, Och vm ther icke szå hastigt något skip är tilrede, szå må j endhå finne hwad råd j kunne, att breffwet ingelunde lenge liggiendis bliffwer, Förthy oss ligger ther stoor macht opå. Datum.

(Stockholm) den 25 Maji.

Till densamme, om de underrättelser han erhållit från Mecklenburg, faror från Sveriges fiender, m. m., m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 162.

Suar til H: Göstaff Vm the nye tidender som han iffrå Mechelborgh bekommet haffwer och att han förthenskuld tencker till at förstereke sig, och haffwer sine saker vdi godh acht och vpseende. Datis 25 Maij. Anno etc 1545.

Wår synnerlige gunst etc. Käre Her Göstaff, Edher schriffwelse äre oss tilhonde kompne, ther aff wij förmerckie the tidhender och lägligheter aff Landto Mechelborgh och Danmarch Tesligis haffwe wij och förhörtt then Landzknect Herman Offwerwold, som j hijt vp skicket haffwe, etc. Szå förnimme wij fulkommeligen och aff alle vmstender, att vtöffwer alle måtte, effther alles wåres, och thette menige Rijgisens vndergångh och ewige förderff, szå well aff wåre granner the Danske, och synnerligen j

thet blekinge som annenstedtz practizeres och fast brygges, som oss och nogh fructher, att wåre vndersåther ther vtt med grentzen äre icke heller mycket lijte opå. Szom wij och nw i thenne stundh finge budh och schriffwilse iffrå wår Formarsk Lasse Pederson, hwilcken effther Peder Bragdes befallningh en förrädere Lasse Schåning, wed nampn, som nu nyligen fången och till Stekeborgh skicket bleff, pinligen förhörtt haffwer, aff hwicket breff wij sende edher her innelucht en Copie, ther aff warde j och siålsinde tidender och lägenheter förnimmendis, wij kunne och well tenckie, effter Jören Jönsson szå skendeligen förrådtt bleff, haffwer thet iw hafftt en modher, som her aff well förmerckies kan, Szå är och well sant Then förrädere Iöns Werchmestere som nw för ett år seden rettet bleff, j thet neste liche slijk bekenilse hade, Thet man doch opå then tijd föghe achtede, szå synes oss att thenne bekenilse fast ett annet anseende haffwer, som och icke will falle finger emellan, hwar wij Swenske icke äre alffwarligen förtenckte, att försterckie oss med all then macht wij någen tijdh kunne, och haffwe wåre saker i godh acht, och tilsyn, för tesse och andre slijke farlige tidhender och lägenheter skuldh, som oss dagligen och mere än nog tilhonde komme, Bedie, rådhe, och högeligen förmane wij edher Käre Her Gustaff, att j wele flijteligen och opå thet alder häfftigste förmane menige frelsit, Tesligiste wåre fougter och Befalningzmän att the hwar i sin stedh förstercke sig, med then meste macht the kunne, Szå att hwad stundh eller thimme nöden så kraffde, att wij eller wåre Befalningzmän wed Grentzen them fordre eller förschriffwe kunde, att the dhå aldellis så wederrede och ferdige äre, som the theris eget lijff, godz, theris hustruers, Barns, och menige Rijgisens oförwinnelig skade och förderff affwerie och förekomme wele, Oss synes och fast rådeligit, hwar j förnimme szå förnöden ware will, atti dhå skickede en hoop folck till alle fougterne j Smålandh, och synnerligen ther

vtt med grentzen, och försterckte them thet beste i kunne, szå att the motte och bliffwe starcke nog att gå effther then Tiuffwehoop, som i well tenckie kunne aller störste macht opå ligger, Oss synes och her Göstaff, att then Herman offwerwalder, som i nw med thenne edher tjänere hijt vpp skicket haffwe, är icke på annet än idell kundskafftter och förräderij hijt in kommen. Förmane wij edher, att när j slike kundskaffther eller andre mistenckte personer öffwerkomme, atti icke skicke them med slike slätte eller oförstondige budh, som nw med thenne edhers tjänere (: then wij icke stoort annet än för en drengh achte kunne :) skeet är, Förthy hwar samme spejere haffwer hafftt i befalning någet vttrette, anthen med en eller annen, dhå haffwer han opå thenne wagh thet well kunnet beställe, ehure nöge thenne edhers tjänere haffwer seet ther opå, Förthy wij see honum icke szå listig eller förstondig, att han vnder then andens listigheet eller förräderij komme kunde, j wele på en annen tijd skicke med slicht selskap sådant folk som förstondh haffwe, och sig på någon listigheet förstå, J begere och wette wår willie vm Lödisze by etc Szå kunne wij inthet synnerligit sware ther till, effther the ingelunde wele till then städ man them haffwe will, Och ther the kunne bliffwe rijket och sig sielffwe mere nyttige, än ther the nw äre, Synes oss förthenskuld bettre och mere rådeligit ware, (: hwar Gudh förbiude någet hartt vmtrengde :) atti heller lathe sticke elden på thet prackers neste, än thet skulle bliffwe fienderne till Deell, att the sig ther vdi befeste eller beskydde skulle som i sielffwe tenckie kunne hure ther vm är.

Wij haffwe och förstätt the swar som j opå edhers schriffwelse iffrå Schottlandh bekommet haffwe, szå wele wij oförsummelingen lathe stelle ther swar vpå, och skicke edher them med neste budh tilhonde, Och schriffwe edher wijdere wårtt sinne och meningh ther vm till etc. Datum

(Stockholm) den 26 Maji.

Bref för Este Erik på klockaredömet i Pojo s:n.

Riks-Registr. 1544, I, fol. 163 v.

Opett breff för Este Erich opå Clockaredömit
i Poijo sockn i Rasborgz län etc. Datum 26. Maij.

(Stockholm) den 26 Maji.

*Till Germund Svensson på Kalmar, om hr Sten Erikssons
updrag.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 164.

Till Germund Swensson att Kong:e Ma:tt haffwer
förskicket Sten Erickzson nid till Calmarne, och att
han retter sig effther de stycke som han honom
föregiffwendis warder. Datum vt supra [o: 26 Maij].

Wår gunst etc. Effther wij förnimme Germundh, att
Jören Jönsson är szå skendeligen aff en förrederehoop för-
rådh bliffwen och wij icke fülleligen wette kunde, hure al-
mogen ther nidre tage then sak wed sigh, eller vm någet
tilförlatt på them ware skall, Therföre skicke wij nw
thenne wår tro man och Rådth Steen Erickzson tijt nid
till tig, att han tig wijdere wår willie, mening och be-
tenckende vnderwijse skall, och icke alleneste, att ware
tig til hielp, och tröst, med rådth och dådh, vthen och
handle med almogen både enestedz och annen, och warne
them wed theris skade och förderff, Hwad han tig på
wåre wegna vnderwijsendis och befalendis wardher, Ther
sette tro till och rette tig effther. Datum

(Stockholm) den 26 Maji.

Till Ture Trolle, föreskrifter.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 164.

Swar till H: Ture Trolle vm the nye tidender vm
Iören Iönszon, och att han haffwer sine saker j godh
acht och förstercker sigh etc vt supra [o: 26 Maij].

Wår synnerlige gunst etc. Szom i Käre her Ture vdi lengden tilkennegiffuer och förtelie, hure skenneligen Jören Jönsson aff then tiuffwehoop förråd bleff, Szå kenne Gudh thet oss icke wel behager, Mån wij kunne tencke att man haffwer föge förtröste sig opå Bönderne, the måge loffwe hwad the wele, effther then tiuffwehoop bliffwer szå ledin och vppeholden aff them, och befructher oss att thet bliffwer Inthet ther med giortt, Hwarföre wij edher högeligen förmanet haffwe wele, att i för tesse och andre slige tidender och lägenheter skuld, något bettere wele haffwe acht opå edre saker, och förstercke edher med gott dugeligt folck, både til hest och foot. Tesligis förmane Fougterne att the och tenckie her alffwarligen till, och taghe folck ann, thet meste the öffwerkomme kunne, winleggiendis edher på alle sijder, att stelle effther slige tiuffwer, för än the sig ytterligere förstercke motte, som aller störste macht opå ligger.

Ji(!) wele och szå käre her Ture altijdh haffwe edhre Kundskaper nidre j Danmarch, som förfare kunne hwad ther wancker för tidender, och hure thet ellest haffwer sig vm alle lägenheter, som i tenckie kunne oss belangendis är, Giffwendis oss altijdh seden tilkenne hwadh j vdi szå måtte förfare kunne, Befalendis edher Gudh etc Datum.

(Stockholm) den 26 Maji.

Till höfvidsmannen Olof Eriksson, att samla de i Vester-götland, Dal och Vermland varande knektarne, och med dessa afgå till Småland, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 165.

Till Oleff Erikzson att han later kalle tilhope knecterne vdi Westergötlan[d], Daal och Wermlandh, och giffwer them något opå handen, delendis them seden emellan Fougterne vdi Smålandh. Datis vt supra [v: 26 Majj].

Wår gunst etc. Wij skole well troet Oleff Erickzson att thu lengeseden förnummet haffwer, hure then affwechne förräderehoop Dackens selskap, som sig nw en tijd long vdi Blekingen vnderhollet haffwe, skenneligen och förrättligen haffwe stulet liffwet aff Jören Jensson ther nidre i Kongehäret etc. Är förthenskuld wår alffwarlige willie och befalningh, att thu med her Göstaff Olszon, och andre flere gode män, wille haffwe thin rådth och fljiteligen öffwerwäge, hurelude man samme hoop efftherstelle kunne, för än the sig ytterligere rotte och förstercke motte, Doch för all ting, att thu fordrede alle Knechterne tilhope, som ther vdi Westergöttlandh, Daall och Wermelandh, vdi Borge-läge förlagde äre, latendis giffwe them någet opå handen, ther med the sig hielpe kunne, Och szå oförtöffwet drage ned ått Smålandh medh them, och endeligen ware förtencht, att försterckie och fördele en partt aff samme Knechter ebland Fougterne ther nidre, både i Synnerbo, Ösbo och the andre häreder i Smålandh, szå att the motte bliffwe well bemannede, hwar behoff giordis emott then förrädere hoop, Och må thu strax haffwe titt budh in ått Östergöttlandh eller Smålandh till Sten Erickzson, Peder Bragde och Axel Erickzson, att thu kunne ytterligere förfare med them, hureledis thu tig i alle saker skicke skulle Tesligis haffwe thin råd med her Göstaff, then wij och vdi fast lijke motte, haffwe tilschriffwe latidh, hure man thette på thet skickeligste och best företage, och well egenom gå motte, som störste macht opå ligger, Jngen försummelse herføre tagendis Datum etc.

(Stockholm) den 26 Maji.

Till Jöran Jönssons enka Birgitta, om förföljande af hennes mans mördare, om hennes barn, sammanhållande af hennes mans knektar, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 165 v.

Swar til hustru Birgitte Jören Jönsons, att Kong:e Ma:tt will wette hennes beste, och att hon må bliffwe [på] Croneberg någon tijd tilgörendis hwar henne så synes. Datis vt supra [o: 26 Maji].

Wår gunst etc Szom j schriffwe oss till käre hustru Birgitte hurelunde salige edhers man, så skenneligen och oärligen, aff then förräderehoop förrådt och aff dage tagen bleff, Szå skal Gudh kenne thet oss icke welbehager, Och kunne inthet annet seije ther till, vthen j wele ware wed ett gott mott, Och vdi hwad motte wij wette eller kunne ramme edhers och edhers barns gagn och beste, wele wij altijd gerne göre. Och vm edher så synes att bliffwe någon tijd opå Cronebergh eller hwar edher sielff lysther, skole j gerne haffwe wårtt loff och godhe samptycke till, J skole icke heller annet befinne, änn wij wele göre edher allt gott: Szå wette wij icke heller käre hustru Birgitte, vm hans karle äre alle kompne tillstäde, ther opå Cronoberg eller eij, wåre förthenskuld wår willie, atti wille lathe holle them tilhope, att the icke skildis ätth, för än the finge wijdere beskeed iffrå oss, Och att the hwar vdi sin stedh sig winleggie wele, att stelle troligen effther then tiuffwehoop, ehwar the them beslå kunne, och elliest som trogne karle bewijse sigh, på wårtt och meenige Rijgisens gagn och beste, så her effther som the her till giortt haffwe, Wij wele thet altijdh gunsteligen gerne betenckie med them, Och hwad the äre till achters opå theris lön och besoldningh, wele wij gerne lathe förskaffet att the skole redeligen

bliffwe betaltte och tilfrijdz stelte. Thet i them säje wele. Datum etc.

(Stockholm den 26 Maji?)

Öppet bref till innebyggarna i Konga härad, Småland, om Jöran Jönssons mord, och om hr Sten Erikssons uppdrag till dem, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 166.

Opett breff till Menige man vdi Kongehäret att the giffwe her Sten Erickzson g[e]hör etc.

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher, oss elskelige trogne Vndersåther, Cronones skattskyllige bönder, Landboer, och menige almoge som bygge och boo j Kongehärede, vår gunst och nåde tilförende etc. Och giffwe edher Käre Vndersåther her med tilkenne, att wij nw j tesse dager haffwe fått budh och schriffwelse, hurelunde en hoop arge förrädere, aff Nils Dackes selskap, som aff Rijgisens hedzske fiender hijtt in j Rijget skickede äre, och nw j thenne Szommer haffwe gått wed skogen j Blekingen, som hwarcken till dagtingan eller någon Christelig tilsage, tro settie, eller sig förlate wille, haffwe och nw nyligen legatt ther vdi edhertt härede j Mordstigh, för vår tro tiänere Jören Jönsson, och szå förrättligen thet Gudh see förkiärtt, honum liffwet aff stole, Szå haffwe wij och förnummett, att sådant icke med edhers eller menige mandz willie, wittskap eller samtycke skeet är. Vten szå snart j thet wette fingen, och j ther vm tilkraffde våre, haffwe j waridt willige och redhebogne, att slå effther samme tiuffwehoop, hielpendis till att leggie them nidh, Och atti tesligis wele faste bliffwe wed thet huldskap, troheet och trygheet som j oss och våre trogne män opå våre wegna loffwet sworet och tilsagdtt haffwe, Ther till wij och szå fulkommeligen tro och lijtt tilstelle, Szå att hwar någon förräderehoop, edher

någet ondt inblåse wille, eller edher föregiffwe, att wij för thenne skade skuld nw skeed är, ogunstige ware skulle, eller någet annat löst och lygnaehtigt tall, willendis åther ther egenom vpweckie buller och obestondh, dhå tror them icke, Förthy the mene ther inthet annett medh, vten eders eegen och menige Rijgisens skade och förderff, som j vtaff vårt medföliende breff nogsammeligen förnimmendis warde, vthan holler edher heller fast in till oss, och thet huldskap, troskap och mandzskap j oss loffwet och tilsagtt haffwe, ther wij icke helle någet twilsmåll haffwe vm, Szå wele wij och, nest Gudz hielp, ware edher en gunstig och nådig herre och Konungh, och hwar wij kunne wette och skaffe edhert och menighe Rijgisens gagn och beste, och longligit bistondh, thet göre wij altijd gerne, Szå haffwe wij och befalet thenne vår tro man och rådher Sten Erickzson, att han opå våre wegna, vm the saker och lägenheter, som på ferde ware kunne, medh edher förhandle skall, begäre wij att i giffwe honum gehör, och settie fullkommelig tro och loffwe till hwad deell han edher på våre wegna vnderwijsendis wardher. Datum.

Stockholm den 27 Maji.

Till Gudmund Skrifvare, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 167.

Swar til Gudmundh Schriffwere att Kong:e Ma:tt haffwer latid afferdiget Peder Bragde till att handle med Knechterne vdi Östergötlandh vm theris lön och cläde. Datis Stocholm 27. Majj Anno etc 45.

Vår gunst etc. Wij förnimme aff thin sehriffwelse Gudmundh att thu med Anders Smälennige haffwer faridtt och betalet våre Knechter ther j Östergötlandh, Och att the stå fast effther att bekomme någet cläde, etc. Szå

effther wij haffwe afferdiget Peder Brae, med en Summe peninger, som samme Knecther förstreckies skulle, förse wij oss att han them wel tilfrijdz stellendis wardher, Doch hwar ther stode något groftt clåde tilfongz wåre wij tilfrijdz, att man förskaffede them hwad the haffwe schulle, Tesligis motte och szå the Tije eller Tolff Rother, aff Swen Andersons selskap, som theris Walburgemesse lön icke ännu bekommet haffwe, tilfrijdz stelte bliffue, eehwad rådth ther till finnes, Ther vm thu med Peder Brae förhandle wiltt. etc.

Jthem vm then skoogtiuff Lasze Schåningh, och at han winlegger sig att förfare hwad ther är vnder att Bønder för honum en sådane hoop oxer och söloff vtbiude etc.

Vm then gamble skoogtiuff Lasse Schåningh, som Axell Erickzson j sitt breff szå well som thu vmschriffwer, atti platt ingen grundh eller beskeedh aff honum bekomme kunde, Szå wette wij icke annet, än hwar han sig med godhe icke rätt skriffte will, dhå må man annerlunde, och som man med en slijk förrädere handle bör, söket aff honum, som wij och förnimme, att Peder Brae haffwer alrede latid göre ther något till, Thet wij och aff Lasse Pedersons schriffwelse förnimme skeet ware, aff hwickett breff wij sende Axell Erickzson och tig her innelucht en Copie, Ther aff warde i förnimmendis hwad på färde är, Män thet the Bønder aff Asbolandh biude sådane hop oxer och söloff för then förräderen, synes oss fast ett sielsindt anseende haffwe, wåre icke heller gott heller rådeligit att en sådane arg förrädere skulle vndkomme, må i granne-ligen lathe förfare, hwad grund thet haffwer, att the Bønder sig szå högtt för then förräderen vt leggie, eller hwicke och monge the äre, hwar wed sitt namn.

Jthem att thet förräderij som skedde iw vten
twill aff någre andre haffwer waridt vnderstunget etc.

Szå förnimme wij och aff titt breff Gudmundh, att
Axell Erickzson och thu wele, för sådane farlige tidender
och lägenheter skuldh, försterckie edher med ett hundrede
godhe skytter, och drage tijt nid till Cronebergh till tess
wij samme befallning med en annen godh karll försörge
kunde, Så behager oss edhers mening j then måtten well,
som oss och synes högeligen förnöden och rådeligit wære,
atti med thet alderförste skynde edher ther häden, Thu
wardher och förnimmendis aff thet breff wij Peder Brae
och Axell Erickzson tilschriffwit haffwe, hwicke wij haffwe
nämpd till samme befallningh, Hwad Peder Brae, Axell, och
flere the godhe män, ther vm synes måge the skaffe och
bestelle. J wele och szå ware förtencnte att försterckie
Fougterne ther nidre mott grentzen, thet ytterste och
beste j kunne, som aller störste macht opå ligger, Och
effther wij ikke annet tro kunne, än thet förräderestycke,
som på Jören Jönsson nw bedriffwit bleff, är iw ett vnder-
stunget wärck aff then Werner Pasbergh, och flere the
ther boo i Blekingen, Szom och nogh befruchtendis är,
att the skynde oss mere slicktt opå, hwar man icke tager
sig tess bätter tilware för samme selskap, och förstercker
sig thet ytterste och beste man kan, dhå må j haffwe
thette opå thet hemmeligste inne medh edher, och låtess
som man förstode icke better till sin tijdh, Man kan doch
frandelis tenckie annerlunde till saken, Wij wilde och
gerne wette hure almogen ther nidre tage thenne handell
wed sig, eller hwad the ther till giöre wele. Thet i oför-
summeligen oss tilkenne giffwe wele. Ther effther wij
wære saker någet rette kunne. Datum etc.

Stockholm den 28 Maji.

*Till fogden Esbiörn Torkelsson (Bock), om befästrings-
arbetena i Vadstena, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 168 v.

Swar till Esbiörn Torchilson, att Kong:e Ma:tt såghe gerne att [han] förskaffer till Wadzstene bygningz behoff then meste fetalie han kan åstadkomme. Datis Stocholm 28. Majj. Anno vt supra etc.

Wår gunst etc. Wij förnimme aff thin schriffwelse Esbiörn, att thu till Wadzstena then fisk och annen deell förskicket haffwer, som wij lathe tig vm tilschriffwe etc. Szåge wij och szå gerne, att hwad thu än ytterligere till samme bygning förfordre kant, synnerligen the partzeler thu någen god empne opå hade, dhå såghe wij thet gerne, Wij äre och szå tilfrijdz vm the Twå muremestere thu schriffwer, att the bliffwe ther qwarre, på thet then bygning thu företagit haffwer, kunde thess förre tilrede giortt bliffwe, Wij såge och gerne, att thet höghe röde tornett motte någett niderreffwet bliffwe, och hwad gruus och onyttig sten ther komme aff, them motte man strax fülle vp i Wallen med iblandh, Mån oss är tilkennegiffwit, att then Vrban Walmestere, som then Wald ther leggie skulle gör ganske ringe ther till, vthen försummer tijdhen och arbethet szå att thet till ingen ende komme kan, icke heller seer thu någet mycket opå brädhet med honum, vten lather honum bestelle ther med hure han will, thet oss stoorligen förundrer, och besynnerligen opå tig, attu icke större, och fiijtigere acht och tilsyn ther med haffwe skaltt, effther tig nogh witterligit är, hwad för en försummelig och lösachtig menniske han är, Förthenskuld biude wij tig att thu annerlunde till saken tenckie skaltt, förskaffendis att arbetet motte idkeligen gå för sig, och icke

szå försummet och niderlagdtt bliffwe, som wij förnimme
nw skeer, Ther rette tig effther. Datum.

(Stockholm) den 29 Maji.

*Till riksrådet hr Knut Andersson, uppdrag för honom och
riksrådet Jon Olsson på Hacksta angående rågången mellan
Finland och Ryssland.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 169 v.

Till H: Knut Anderson, att Kong:e Ma:tt haffwer
beleffwet sampt med flere gode män, att han och
Jon Olsson på Hakelsta skole drage ått Findlandh
etc. Datis 29. Majj.

Wår synnerlige gunst etc. Szom j wel wette her
Knutt hwad beleffwet och samptycktt är, som och för-
nödenne ware will, att man nw j thenne sommer någre
gode män till Findland förskicke motte, som med wåre
granner the Rysser till thet skickeligste, vm then rågång,
och andre saker och ärender, som wåre Vndersåther och
them emillan påferde äre, förhandle kunne, Dherföre haffwe
wij med flere godhe mändz råd, som her tilståde äre,
beleffwet och samtycktt, atti och Jon Olsson skole drage
ther heden, och ware vtöffwer samme handell. Szå skall
och her Erich Flemming, med någre flere godhe män aff
then Findzske Adelen, som then Landzendens lägenheett
någet wette, ware ther vtöffwer med edher, J wele för-
thenskuuld laghe edhre stycker ther effther, att j motte
ware j Findlandh till thet sidste vm Johannis Baptiste
nestkommendis, Doch giffwendis edher först hijtt till oss,
att wij med edher handle och beslutte kunne, hure, och
wed hwad sätt, samme handlinger best bestelles kunne,
som wij och Jon Olsson vdi like måtte tilschriffwit haffwe,
Ingen försummelse herföre tagendis. Datum etc.

(Stockholm) den 29 Maji.

*Till fogden Jöran Arfvidsson, om skatten af Vadsbo härad
och vägarbetet på Tiveden, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 170.

Swar till Jören Arffwidzson Vm Schatten aff Wasbo som Bönderne till Wadzstena giort haffwe, och att han må taghe penningar aff the tree sockner som han schriffwer vm. Datis vt supra [o: 29 Majj].

Wij förnimme Jören Arffwedzson, vm vår skatt ther aff Wasbo, j spannemåll och fetalie, att almogen haffwe welwilleligen förtt honum till Wadzstena etc. Hwicket oss welbehager etc. För fodringen som ännw tilbage står j the Tre sockner ther j Wasbo, äre wij tilfrijdz att thu anammer penningar före, Tre öre för hesten som sedwane är, effther almogen beswär sig, att vttgöre oxerne och the szå dyre äre som thu schriffwer, etc.

Jtem att Kong:e Ma:tt heller såge att Bönderne gjorde theris arbete til Wadzstena, än till broningen opå Tijwedhen etc.

Thu berörer och att Almogen i Wasbo äre willige med then brobygningh opå Tijweden, Thet the och achte före taghe strax effther theris Whår etc. Szå west thu well sielff att wij lathe haffwe en swår bygning förhender j Wadzstene, Såge förthenskuld fast heller, att med then broningh ännw på någon åhr tilbage bliffwe, på thet wij någon hielp och vndsettningh till then företagne bygning j Wadzstena aff för:ne Wasbo, och the andre häreder ther nest vm kring, bekomme motte, Ther vm må thu förhandle szå mycket mögeligit ware kan.

Vm the Christoffer Anderssons gårdher thu begärer beholle, äre wij tilfrijdz med etc. Datum vt supra.

(Stockholm) den 29 Maji.

Fogdebref för Herman Fleming på Norra Finland.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 170 v.

Fogtebref för Herman Flemmingh opå Norre-
findlandh etc. Datum vt supra [o: 29 Majj].

Stockholm den 30 Maji.

Till hr Sten Eriksson, om användande af flottan, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 170 v.

Till H: Sten Erikzson Att han med Germund Swensson Jacob Bagge och flere berådslår vm Kong:e Ma:ttz Galleer. Latius in Conceptu. Datis Stocholm 30 Majj Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe eendels aff Germundh Swenssons schriffwelse förnummit Sten, att han achter lathe then ene Boijortt löpe in vnder then Södre Ölandz vddh, att haffwe acht och tilsyn hwad på färde är, (: kan skee :) att hans mening är och szå, att förskingre wåre Galleijder etc. Szå synes oss thenne mening ingelunde rådelig eller nyttog ware, förthy thu kantt sielff tenckie, hure thet sig skicke will, atth Galleijderne skulle åttskilde liggie, och Fienderne genom någon hemelig vnder-sättingh, tileffwentyrs någon skipzflotte, anthen aff the Hollender (: Szom oss vnderwijst är, fast monge nw ny-ligen hijtt in i Östersiön kompne äre :) eller och elliest bekomme motte, hwad macht eller tilfelle the åttskilde haffwe kunne, them någet mandligit mottstond göre, Dher-före råde, biude och högeligen förmane wij tigh, att thu med Germundh Swensson, Jacob Bagge och flere the Höff-wittzmän, ther vm fliteligen och nödtorffteligen berådslå och öffwerwäge wiltt, och iw szå laghet, att Gall[e]ijderne

för ingen deell åtskilde bliffwe, vthan tilhope i en flotte, och hampn, Ther edher dhå best och rådeligst synes, anthen in mott Rottneby vnder Affwaskäär, eller wed Grisebeck liggie motte, Och att i betenckie saken tilförende ganske well, och i szå måtte, att j hwicken hampn edher synes dhå rådeligst, ther Galleijderne bliffwe skole, dett hon motte så skickatt ware, att med samme wäder som Fienderne hijtt vtöffwer iffrå then Tyske sijden segla kunne, motte och szå Galleijderne komme aff hampten medh, Wij råde och fulkommeligen att man thenne sak icke allt förringe eller lätt achter, vthen tencker allffwarligen till saken, Förthy hwar hertig Albricht haffwer någen hemmelig vndersettningh med the Westwartske skip, som nw hijt in j Östersiön kompne äre, och han får en hoop aff them till att settie sitt folck vtöffwer medh, Szå skole och well en partt aff Städerna, (: och synnerligen the han mechtig är :) göre honum vndsettningh, med skytt och annet hwad ther tilhörer, hwad heller thet är them liufftt eller leett.

Tw må och szå vnderwijse Höffwidzmännen, vm fienderne komme, att the iw wachte sig derföre att the icke borde med theris skip eller Espinger, eller och lathe them komme förnär in opå sig, icke heller komme för theris stampner vthen holle sig iffrå them och bruke theris skytte thet beste [the] kunne,

Dett och then Boijertt allene skulle löpe in vnder Södre vdden som Germundz mening är, synes oss föge förslå kunne, vten i måge ware tilråd, vm man icke skulle både the Boierter någett lengre, som är in vnder Hanö eller Bornholm löpe lathe, på thet the någen wiss kundskap bekomme motte, hure hertig Albricht tager sig saken före, Och vm man förnimmer han någen wellig Flotte kan åstadkomme, atti dhå oförsummeligen skicke oss budh, Szå wele wij yttermere förstärcke edher både med Draken och andre flere skip, som wij och tilsinnes äre att late Slangen med thet förste löpe tijtt nidh, Ther opå haffwe

wij satt Henrich Claesson för Höffwitzman, Och hwar thu honum haffwer behoff, annenstedz att bruke eller förskicke, dhå kan thu well sette en annen ther till dughelig i hans stad igen etc. Thu wilt och tenckie till, att late förfare vm thet något opå sig haffwe skall, att Kongen j Danmarch haffwer latid the Trij eller Fyre skip löpe in vnder then Mechelborske sijde, som her segz och Germundh schriffwer, att the vdi Golwiss hampn liggie schole, Oss fruchter nog thet är icke annet än ett Speijelfecht, Ther kan tileffwentyrers ware någon hemmeligh handell emellan the Danske och Hertig Albricht att the sittie stille, och see egenom fingeren, att han lather settie sitt folck in j Blekingen, på vår och thette rijkis skade och förderff, Och lathe doch likewell löpe the skipen ther vnder landett, på thet man theris grundh icke förstå skall, Eller och hwar the Danske sielfwe någon fruchtan för thet församlede folck haffwe, som och well skee kann, dhå giffwe the well godh ordh, och lathe sig tycke, wele stå oss faste, som och thenne Werner Pasbergh nw giort haffwer, med the Fånger han inskickede, Altt sådantt motte man well betenckie, och icke mere tro thet selskap än man efftherseer, vthen flijteligen leggie sig win[n]ing vm genum natt och dagh att bekomme wisse och sanne kundskafftter, Ther j edhre saker seden teste better efftherrette kunne, Och hwar i förnimme the wele endeligen haffwet förhender med oss, dhå skynder oss budh genom natt och dagh,

Thet kunde och icke skade Sten, att thu schriffwer then Werner Pasbergh till, och qwantwiss begärendis hans och flere the Danskes råd, hwar them synes best och lichast ware, att våre skip och Galleer skule liggiendis bliffwe, ther the kunne göre then Hertig Albricht och hans anhang och theris skipzflotte (: som sig på thesse twenne rijkers skade och förderff, szå hefftigt ruste och försterckie :) meste affbruch och niderlag, med flere och wijdere ordh som ther till tiäne, kunde man tileffwentyrers genom the swar han giffwer

tigh, någon grund bekomme vm Kongens i Danmarckz skip vttrupne äre som her segz, och hwar the liggie eller hwar opå the vttskickede äre, kann och skee att the något yttermere ther egenom vplate kunde, Och effther wij för then samme Hertig Albrichtz skuld haffwe satt oss i thette år vdi sådane swår kriggz vmkost och peningzspildningh, Szå wåre wij derföre nog plictige, att bewijse honum någon sliik welgärningh igen, på thet han motte och ene gonge få wette, hwadt wij före j wår skioldh, hwar elliest någon lägligheet eller tilfelle ther till wåre, Begärendis förthenskuuld att thu wiltt haffwe thette i sinnet, att berådslå med the andre her vm, och med all flijt winleggig, vm wisse och godhe kundskaffter, och med thet förste schriffwe oss alles edre råd och betenckiende till igen, Förthy vm tilfellet sig szå tildrage kunne, at emott honum något företages skulle, dhå motte thet skee j tijde, och för än storm och mörcke nätter ankomme, Doch atti ingen deel j then måtten företage eller opåslå, med minne i tilförende wårtt råd betenckiende och swar ther vm haffwe. Datum.

Stockholm den 30 Maji.

Till ståthållaren på Kalmar, Germund Svensson, föreskrifter rörande slottets och stadens hållande i godt för-svarstillstånd, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 173.

Swär till Germundh Swensson: att han tencker till at slottet och Staden motte welförwardt bliffwe, och att han vdi alle saker haffwer sitt råd med Her Sten Erickzon. Datum vt supra [3: Stocholm 30 Maj Anno etc 45].

Wår gunst tilförende etc. Wij förmercke aff thin schriffwelse Germundh, hwad tidender och lägligheter thu

aff Tyslandh och Danmarch förnummet haffwer, och synnerligen vm then Hertig Albrecht, att han förstercker sig flux, actendis försökie sin lycke, (: som wij förmerckie :) mett oss, För tesse och andre slighe farlige tidender och lägligheter skuldh, som dagligen höres, förmane och biude wij tig, szå nw som i alle wåre förre schriffwelser, att thu haffwer ett gott och nöge vpseende på alle saker och lägligheter, synnerligen, att slottet och Staden welförwarede och befestede bliffwe, och att wij en welwillig och trogen almoge j then Landzenden, szå mycket mögeligit wåre, beholle motte, Szå förhoppes oss ther bliffwer ingen nödh på färde, Hwad yttermere och wijdere wårtt sinne och meningh är, wardher thu vten twiffwell aff Sten Erickzson welförnimmendis, Mån thet Kongen i Danmarch then Boijertt med Twå Jachter in vnder then Mechelborske sijde vttskicket haffwer, kunne wij icke fullleligen tro, med mindre the sielffwe, för thet församlede folck i Mechelborgh, någon synnerlig fare haffwe, Hwad thu ännu vdi sanheet ther vm förfare kan, thet giff oss tilkenne, szå och hwad meningh thet haffwe skall, att Kongen i Danmarch förstercker sig szå fast, och att almogen är tilsagd, att sittie wederede hwar siette man.

Item: att man then Werner Pasbergh och flere aff the Danske icke mere tro skall än man seer till etc.

Dett Werner Pasbergh tig the 3 fånger tilskicket och szå wenligen tilschiffwit haffwer, wette wij icke hure thet förståes skall. Kan ske the Danske haffwe någon fare, och wele szå giffwe godh ordh, och lathe någet opåskine, Doch råde wij att man thet selskap icke mere betroer än man seer, ehure gott the loffwe, man wet doch well hure samme Pasberg sig emott oss hollit haffwer, icke allenest hyset, hemmet och frijdylst sådane tiuffwer och förrädere, som nog witterligit är, vten och latid them försterckie med

werier, Fetalie och andre nödtorffter, och ther till altijdh hafftt theris frije pass iffrå Landto Mechelborgh, och in i Blekingen, och åther tijt vtt igen, hwicket oss inthet ringe betenckiende giffwer, Och fruchte nogh dett Jören Jönsson szå skendeligen förrådd bleff, haffwer waridt ett vnderstunget wärck aff för:ne Pasbergh.

Then mening thu haffwer vm Henning Stenson är oss icke obehageligh. Och effther thu giffwer thet wittnisbyrdh vm Peder Fux (: thet oss doch annerlunde förekommet war :) szå må han well bliffwe wed samme befallningh, Wij haffwe och skicket Peder Nilsson vdi Nils Pedersons stadh, till Östrehärede etc.

Wij förnimme och att thu haffwer skicket Longe Bencht med then Wårnemynderebått, vtt med then Blekingzsidan, att haffwe acht och tilsyn, dett ingen förrättlig stemplan ther in eller vtt stungen bliffwer, Szå wåre well gott att szå skee kunde, Doch fruchter oss, att han szå föge j then måtten allene vttrette kan, Oss syntes lichare ware, att thu lather the Twå Boijerther ther äre löpe vtt i siön in vnder Hanöö och Borneholm, att the kunne bekomme någon wiss kundskap vm then Hertig Albrichtt någon skip bekommet haffwer, Mån att skicke then ene boijertt in vnder Södre Ölandzvdd som thu schriffwer kan föge förslå, som oss synes. I sådane saker må thu haffwe råd med Sten Erickzon, Jacob Bagge, och flere som ther tilstädhe äre, Oss synes och rådeligit ware, att Galleerne bliffwe alle vdi en hoop, j the hampner, anthen wed Rottneby, Awaskäär, Grisabeck eller hwar Sten Erickzon och the andre Höffwitzmän synes lichast ware, och ther the kunne well, och med samme wäder komme vt aff hampnen, som fienderne kunne löpe med hijt in iffrå then Tyske sijden, Och hwar i förnimme wåre fiender någon stoor mach[t] till siöss bekomme motte, atti dhå göre oss ther vm budh oforsummeligen, szå wele wij och förstercke edher yttermere både med flere skip och Galleer,

Then Nils Henrickzsons sak, som åter then Karl slagett haffwer är eendels oss beswärligh, doch effther han med målsegenderne förlicktt är, och elliest är brukelig och willigh, äre wij tilfrijdz att taghe honum till nådher, och wenskap, må thu alffwarligen och strengeligen honum warna, att han kommer icke offther igen.

Dett thu haffwer skicket then Knutt Ribbingh vdi then befalning Jören Jönsson hade, fruchter oss att han der till för swag ware skall, Doch kan icke skade att någon kom ther heden till tess man ther vm wijdere förtencktt ware kan, Wij haffwe och schriffwit Peder Brae och Axell Erickson till att the skole betenckie någon som till samme befalningh tiänelig och skickelig wære, Wij haffwe och i någre saker schriffwit Sten Erickson till wijdere vår grund och meningh, som thu aff honum förnimmendis warder. Datum etc.

Zedula:

Wij schriffwe tig nw nyligen till Germundh, att thu skulle förskaffe tig en god lätt skäriebått, som thu altijd till oss med breff och budh, aff och till, förskicke och bruke kunde, wette wij icke vm thet szå besteltt är, må thu än nw ware förtencht, att förskaffe tig en sådane lithen bått, then thu her emellan aff och till som före:wit står, opå en hast bruke kunde, eller och vm thu kunde lathe byggie en liten lättrodt hååp, dhå såge wij thet gerne. Datum vt in literis.

(Stockholm) den 1 Junii.

Till konung Frans I i Frankrike, om Ryssarnes infall i Finland och om Sveriges förhållande till andra länder.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 178 v.

Till Kongen i Franckerijke, Vm thet infall som Rysserne in j Findland wedh grentzerne giortt

haffwe, och vm Hertig Albricht aff Mechelborgh, som sig szå mycket beflijter om Kong:e Ma:ttz och menige Swerigis Rijkes skade och förderff: och vm Kong:e Ma:tt skall vtaff honum emot hans nådz Fiender någon hielp och bistondh haffwe att förmode. Datis Prima die Iunij Anno etc 45.

Then Christelige och wäldige Herre och Förste Her Frantz Konungh vdi Franckerijke, vår broder, bundzförwante och synnerlige käre wän: önske wij Gustaff med Gudz nåde, Swerigis Götis och Wendes etc Konungh, vår broderlige helsen, och mycket mere gott tilförende etc.

Stormectig förste, käre broder, och gode wän, oss förhoppes E: B: K: well ihugkommer, vm hwad werff och ärender, wij E: B: K: nw senest lothe tilschriffwe, med vårtt budh och tro tianere Renhold N: Och effther samme sack ther vm wij lothe schriffwe, på samme tijdh: E: B: K: så well som oss mycket belangendis war, hade wij well förhoppet oss opå alle puncther och articler swar och beskeed igen, Doch haffwe wij E: B: K: vdi thenne sach gerne entschylliget för then swåre krigzбекымber skuld, som E: B: K: nw en long tijdh haffit haffwe, och besynnerligen vdi thette framlidne åhr, Hwarföre wij Gud almectig tacksåije som med sligtt swårtt kriggh en god ende giortt haffwer, att E: B: K: nw vdi frijd och roligheet ware måge, Twiffwele och inthet, att thet till then menige Christenhetz nytte och gode kommendis wardher, Doch kunne wij edhers kärligheet med all wenlig tilförsicht, wåre legenhet icke fördölie, att wij opå wåre sijde stå ännw i stoortt perichel och fare, Förthy wåre owänner och fiender sig allestedz befljtte vm vårtt och wåre Rijkers skade, förderff och vndergång, vdi mongefolkelige måtte, sökiendis foge och lämpe, hure the oss opå skade och förderff bringe kunne, Thet oss wedersfars, iw så well aff them som Christne ware skole, som aff någre andre, hwilcke Turcker och hedninger icke mycket olijke äre, som

och nw skeet är, meden wij nw i tesse nestframlidne twenne åhr, med ochristelig och otilbörlig inwertis feijgd och vpror, haffwe bekymbrede och beswäredede warit, haffwe Rysserne emott all tro, loffwe och tilsäjelse, in opå wåre Rijkers gräntzer infallet och giortt oss ther en merckelig skade och förderff, som the och ännw iemwell dagligen göre, ändoch wij them någre reeser wenligen förmanet haffwe, att the ihugkomme skulle then fördracht och Korskysningh, belangendis thet frijdlige anstandh emellan oss till 60 åhr berammet är, och oss eller wåre Vndersåther szå oförrätte och öffwerfalle, som the nw göre, etc. Män effther the Rysser ett szå wrängwist, och ochristeligit folck äre, som altijd förmene ehwad the göre rätt eller orätt, dhå wele the likewel haffwe rätt, och sig icke i någon måtte med rätt och skiäl iffrå theris arge och wronge meningh, wele wijse lathe, Icke heller wele the komme ihugh, hwad wenskap, Cristelige frijdzhandling, och fördracht kräffie, och hwad theris rätte artt och ägendom är, Wij befructhe och, att thet vm sijder ther till komme motte, (: Thet wij dhå alztinges gerne vmgå wille :) att the med theris wäldzwerck icke åtherwende kunne för än wij slihk öffwerwold och iniurie, med wäpnande handwende moste. Ther vtöffwer bliffwe stoorligen wåre Graner och Nåboer vdi Siöstäderne, och synnerligen the Lybske, anlangede styrckte och förmante, att the tilhielp skole, att wij öffwerfaldne bliffwe motte, icke för annen sak skuld, vten att ther egenum vrsak sökies, att the en feygde emott oss begynne skole, Falskeligen angiffwendis oss öffwer hele Tyslandh, att wij med E: B: K: med Turcken vdi starcktt förbundh ware skole, then menige Christenheet till förderff och vndergång, som wij och nw nyligest E: B: K: egenom wår schriffwelse lathe tilkenne giffwe, att j thenne sack then förnämeste är Hertig Albrecht aff Mechelborgh, som effther sin högste macht och förmögenheet, sig stedz idkeligen beffijter, att han oss och

wåre Rijker, någet ontt tilfoghe motte, med någre andre flere, som effther wårtt werste alltid trenckte och trachte, etc. Förthenskuld wåre wår käriligen begären till E: B: K: att vm wij opå thet sidzste nödgadis för wårtt och wåre Rijkers beskerm och wårn skull, någet företage, att wij dhå aff E: K: förstendiget bliffwe motte, vm wij vdi wåre retfferdigeste saker någen hielp eller vndsettningh vtaff E. B. K: att förmode och wåntte haffwe skulle, Förthy wij thet vdi sanningen well seghe måghe, att ännw aldrig wij aff wåre Fiender eller owenner haffwe szå bekymbrede eller beswårede waridtt, iffrå then tijdh, wij med edher B: K: vdi förbundh (: som doch ingen till förfongh, eller skade giortt är :) kompne äre, att wij iw al-tijd then förtröstningh hafft haffwe, att E: B: K: oss aldrig vdi wår nödh förlathe wille.

Thet E: B: K: oss egenom förbe:de wår tiänere lather tilkenne giffwe, att effther then alzmectigste szå skicket haffwer, att E: B: K: med Keijser Karll till fördracht och enigheet kompne äre, Will sig och szå E: B: K: för then broderskap och wenlige handell, med hwilcken wij tilsam-mens förbundne äre, sig ther vm winleggie, att wij vdi samme fördracht motte med intagne bliffwe, vm wij elliest E: B: K: på hwad nödtorfftige Conditioner wij vdi sådane fördracht syntis ware, vpteckie wille, för hwicken broderlig kerligh, wij edher kärligheet på thet wenligeste högeli-gen betacke. Szå giffwe wij E: K: her opå wenligen til-kenne, att wij vdi then frijd och fördracht, som nw i thet nest framlidne åhr, emellan högbe:te Keijserlige Ma:tt och Konungen i Danmarch till Spijre giortt bleff med intagne äre, Doch icke med the wilkor, eller såsom wij och wåre Rijker kunne aldelis med belattne ware, Förthy wij alleneste med en artichell, och i honum ganske fåå ordh intagne äre, ändoch wij och wåre Rijker flere Conditioner och wilkor well behoff hade, förthenskuld, när wij nw förstode, att emellan E: B: K: och Högbe:te Keijser Karll (: som the

två welligste och mechtigste huffwd vdi hele Christen-
 heten :) en förlikning och fördracht berammet war, dhå
 begärede wij inthet heller, än att wij vdi samme heeligtt
 bundh och Christelige fördracht, med lidelige wilkor,
 motte med intagne bliffwe, och vm wij wette motte
 hure samme fördracht berammet, och med hwad vmsten-
 der och wilkor hon skeed wåre, dhå både wij gerne, att
 E: B: K: wille obeswäret ware, szå mycket edher står til
 görende, och med skiäll bedies kan, egenom E: B: K:tz
 schriffwelse oss förstendige lathe, j huredane forma och
 med hwad Conditioner, samme fördracht skeet är, att
 wij och tess better wåre Conditioner och legenheter ther
 effther vdi någre måtte skicke, och effther thenne när-
 warende tijdz legenheet rette kunne, Szå är och i then
 fördracht som med Konungen i Danmarch skeed är, öpett
 bliffwit, hwad rätt och rettigheet, som tenss gamble fongne
 Konung Christierns barn, som äre Pfaltzgreffinnen hoos
 Rijn, och hertiginnen aff Lottringen, sig förmene att
 haffwe, till thette wårtt eget och frije Konunge Rijke,
 hwileket förthenskuld, högbe:te Keijser Karll, thet wij tro
 skole giortt haffwer, att han sine systerdötter, icke gerne
 ther med någet emott seije wille, Män hure beswärligit
 thet oss falle wille, som thette Rijke wårtt fädernesland
 vtaff sådane wold, betryck och Tyrannij befrijet och frelst
 haffwe, och thet till sin rette frijheet igen komme latidh,
 Tesligiste effter wij till samme rijke effther arfflig rätt,
 aff alle Rijgisens inbyggere, szå well the ypperste, som
 alle andre stender fulkommeligen och rätzligen vtwalde,
 smorde och Cröntte äre, och thette samme wårtt Rijke nw
 j szå mong åhr med rätt och tilbörlicheet szå förestått
 haffwe, att oss förhoppes ingen then ware skall, som med
 rette och skiäll öffwer oss att clage haffwer, Schulle wij
 ther vtöffwer aff vtlencke och fremmende nw molesterede
 och bekymbrede bliffwe, som icke tileffwentys vm någet
 ringe förmene sig tilltall haffwe, vten vm allt rijkett,

Hwarföre the och emott oss tileffwentys schriffteligen protestera wille, likesom thenne wåre Rijkers frijheet och rettigheet, som man öffwer meniske minne och aff ålder nuthet och bruket haffwer, inthet mere gelle skulle, med mindre wår Kong:e Dignitet opå nytt, anthen aff andre begäres skulle eller platt affsagd bliffwe, Men hure sådant, som sacht är, oss lideligit ware kan, eller vm wij thet vdi någen måtte tillate kunne, giffwe wij E: B: K: sielffwe som then högförstondige, att besinne och behierte, Och twiffle inthet, att nw wår wederpert vdi thenne saak, wåre rettferdige skiäll, och sanferdige exceptioner, som wij nw, med thet förste motte oppenbarligen och i liusett komme lathe, förkaste och icke höre wille, att E: B: K: warder oss iw vdi alle wåre rettferdige saker, och emott skinbarligh wåld och orett beskärmentis och till hielp kommentis, kunne och well lijde, Doch vten all wår rettigheetz förmindzskilse eller förkrenckningh, att thenne samme sak, vtaff hwar erligh Christelig man motte ransakes och dömpd bliffwe, Bidiendis och szå E: B: K: wilie oss edher broderlige och godhe rådth vdi thenne sack, hwadh E: B: K: ther vdinnan tycktis oss rådeligitt och best ware, meddele, Om hwilcket wij E: B: Kerlige sinne och meningh begärendis äre, att förstå och wette, Wij wele opå wåre sijde altijd och vdi alle måtte, ware then ther sådane welwilligheet, med E: B: K: altijd gerne redebogen ware att förtiäne, och E: broderligit och kerligit rådth altijd efftherfölie vdi all tilbörlicheet, Then almectige Gudh beholle och beware E: B: K: med lycke och sundtt lijff till Gudz hellige namns prijs och äre, then sanskyllige, Christelige kyrcke till försvar och beskermilse, och E: B: K:tz landh och Rijke till wellferdh och förmerelse etc. Datum.

(Stockholm) den 1 Junii.

Till städerne i Uplanden, om hjelp mot pfalzgreffen, hertig Albrecht af Mecklenburg och de svenske förrädarne.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 182.

Effter thette sätt schreffz till alle Vplänke städerne, vm någen hielp till att göre Hertig Albrickt och hans anhangh motstond med. Datis vt supra [v: Prima die Junij Anno etc 45].

Wår gunst etc. Szom i well förnummet haffwe käre Vndersåther hwad lägenheeter opå färde äre, I thet att then gamble fongne konungh Christierns slechtinger och anhangh, som är Paltzgreffwen, Albricht af Mechelborgh och någre andre aff the swlittne herrer, sig fast ruste och förstercke med folck, att the oss och thette Rijke offwerfalle, och vnder för:ne then gamble Konungh Christierns och sitt wold bringe wele, etc. Szå will aff nödenne ware, att wij Swenske alle någett tiltencke och göre, hure wij them någet mandligit mottstondh göre kunne, att the oss icke åther komme vnder hans Tyraniske regementte igen, som wij haffwe tilförende waridt, Haffwe förthenskuld wåre trogne Vndersåter aff Städerne her i Rijket flerestedz oss loffwet, och tilsagdt opå sine sijde, som och menige adelen giortt haffwer, att the alle, sig sielffwe till beskydning, hielp, tröst och vndsättningh en namphafftig taall folck altijdh wederrede haffwe wele, och vttgöre när aff nödenne ware kunne, och wij them eskendis warde, etc. Är förthenskuld wår begären till edher Käre Vndersåther, atti och szå vtaff edher Stadh Tiuge dugelige karler till foott med gode wårier, well vttflydde tillrede haffwe wele, eenär man them fordrer eller eskier, J wele och sende wår Befalningzman opå Stocholm, Bottwed Larentzson, ett Register opå them och theris nampn, Doch behollendis samme

karler ther hooss edher, till tess i wijdere ther vm vår willie och meningh förnimmendis warde, Wij wele edher altijd sådantt igen betenckie vdi alle gunst och nåder etc. Datum.

(Stockholm) den 1 Junii.

Till Måns Nilsson, fogde i Kumagårds län, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 183.

Swar til Mons Nilson, att Kong:e M:tt är tilfrijdz at frelsit och Hans nådz Fougter icke drage vp till Wijborgh som förhandlet bleff. Datum vt supra [o: Prima die Junij Anno etc 45].

Wår gunst etc. Wij förmerckie aff thin schriffwelse Mons Nilson, för hwad orsaker skuld Frälsit och våre Fougter icke skickede theris folck vp till Wijborgh, som her handlett bleff etc. Szå äre wij vdi then måtten tilfrijdz, Man motte och vnder tijden skicke sig effther lägenheten, och icke altt holle sig wed bochstaffwen, Wij haffwe och nw wijdere schriffwit her Erich Flemming vår willie och mening både vm tesse och andre flere ärender, till, som the gode män her Knutt Andersson och Jon Olsson, hwicke nw med thet förste her frå oss och till Findlandh drage skole, och bliffwe vtöffwer then Rågångh, och edher alle yttermere vår willie och mening tilkenne giffwe.

Att han någre faat smidisiärn bekomme skall, och att tijt skole någre ståålbugesmeder komme etc.

Thu lather och förstå, att thu en hoop piler och spessevdder haffwer slå latidh och ther till göre en hoop spetzer, Thet behager oss well, och effther wij förnimme tig fattes iärn, szå haffwe wij befalet Bottwed Larsson, att lathe skicke tig någre faatt gott smidisiärn, ther aff kan thu ännu smide lathe thet som fattes, Wij haffwe och

schriffwit in ått Östergötthandh effther någre godhe stålbugesmeder, och någre aff them achte wij skicke ått Findland att lathe ther göre en hoop stålbuger, på thet vdi then landzenden motte och någre gode wärier komme.

Jtem att the fougter som see egenum fingern med them som Cronones bönder och räntte ödelägge, skole ther opå ingen tach förtiäne etc.

Dhet thu gör thin orsächtt, att thu icke haffwer efftherlatidh i thin befalningh, anthen för gånffwe eller skenckningh skuld, att thet folck som till Cronones tiäneste vtnämpnes pläge, och dugelige wåre, motte hemme bliffwe, och the andre som föge dughe vttskickes, szåsom wij tig så well som flere wåre Fougter j höstes tillschriffwe, Szå kunne wij föge sware ther till, vthen hwar thet icke hoss tig skeet är, dhå skeer thet well annerstedtz, och icke alleneste med thet stycke, vthen och see egenum fingeren, att Frälsitt ödeleggie och förderffwe Cronones skattskyllige bönder, och szå mycket aff Cronones iordh in vnder Frälsitt och theris gårdher läggie, som them sielffwe her nest synes, ingen thaler ther ett ordh vm eller seger thet är ilde giortt, Och bliffwe ther med Cronones Bönder szå förlagde, att the förmechte hernest drage hwarcken skatt eller skull, Förthy hwar någen gårdh, ängstycke, åker eller annen lägenheet ligger en frälsisman, och synnerligen någen aff the grotehanser, leglig eller wed handen, dhå haffwe the strax stoor rätt till, att legget vnder theris gårdher nämpnändis ther nye och wildige syner opå och tränge szå Cronones Bönder ther iffrå etc. Szå skole wåre Fougter vdi hwicken theris befalningh sådant skeer, förlate sig alffwarligen ther till, att när Gudh foger wij ene gånge komme sielffwe vdi then Landzenden och kunne vttransake lathe hure ther vm är, skole the förtiäne lithen eller alzingen tach ther opå, att the szå tillate, och see egenum fingeren, thet Cronones Bönder

och skatt szå ödelagd och förderffwet bliffwer, liche som Cronen inthet förswar hadhe, Thette må thu vnderwijse och alffwarligen föreholle the andre Fougterne, när tigh ther till giffz tillfelle, etc.

Jthem att han och the andre K: Ma:ttz Fougter tencke till att förstercke sigh, hwar effther machten.

Wij förmerckie och, att thu haffwer taget en hoop siöfaret folck j tiänisten, och giffwit them någet på händen, och giffwer vrsach före, hwarföre ther står inthet annet folck tilfongz, Kan well skee att szå är, doch wåre well förnöden, att man nw vdi alle Landzender sig (: szå mycket mest mögeligit wåre :) försterckte, förthy thette Rijke och wij Swenske alle, haffwe nw szå monge och hedzske Fiender, som wij någen tijdh hade, och hwar wij icke alle endrechteligen och med alffwar förstercke oss och göre någet alffwarligitt och manligitt till saken, dhå få wij en dag förnimme, hure med oss Swenske tilgå will, Förthy wij kunne icke dölie, att hertig Albricht, Phaltzgraffwen, och andre flere Konungh Christierns anhangh försterckie sig med alle macht opå wårtt och menige Rigisens skade och förderff, Rådendis och biudendis förthenskuld tig och flere aff Frälsit och Fougterne, atti hwar i sin stad tenckie ther alffwarligen till, som aller störste macht opå ligger, Thet siöfaridt folck thu antaget haffwer, må thu skicke hijtt vtöffwer med thett förste, Kan thu och bekomme flere, som brukelige wåre både till Landh och watn, dhå må thu winleggie tig ther vm.

Jthem att han skall lathe bygge någre håper till K: Ma:tz behoff.

Äär och wår willie, att thu lather bygge till wårt behoff Tre eller Fyre gode håper, somme med Tije och szomme med Tolff par årer, och ingen there mindre än med 8 par,

kunne the icke bygges ther vppe i Landett, dhå må thu skaffe tig the beste båttzbyggere thu kantt, och lathe bygge them någerstedz vtt med saltesiön, Och effther wij förnimme thu haffwer någre små håper, szå må thu skicke her vtöffwer med thet alder förste en then beste thu haffwer eller west till att bekomme, till tess the andre kunne bliffwe tilrede, Thette ingelunde försummendis, etc.

Stockholm den 2 Junii.

Till hr Gustaf Olsson, om frigifvande af Jakob Schotte, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 185.

Till H: Göstaff att han giffwer Jacob Schottis arresteringh löss, och beholler hans broder j gislan etc. Datis Stocholm 2 Iunij Anno 45.

Wår synnerlige gunst etc. Wij giffwe edher tilkenne, her Göstaff, att then Jacob Schotte, som nw i Lödze med skip och godz ligger rasteret, haffwer nw warit her till handels och samtals med wåre Vndersåter Skiper Oleff och Hans Erickzson, vm samme arresteringh, Szå haffwe the sig her inbyrdis föreniget och förlichtt, j szå måtte, att för:ne wåre Vndersåther haffwe welwilleligen giffwit Schotterne arresteringen löss Szom wij och haffwe giffwit för:ne wåre Vndersåther förschrift till Drottningen i Schottlandh, med hwilcket breff the afferdiget haffwe thenne theris fulmyndige, och wår Vndersåthe Hans Claesson Borgere her i Stocholm, med wijdere och nödtorfftiggt bewijss, med för:ne Jacob Schotte, i thet förhopp, att Drottningen (: effther som hon oss tilschriffwit, szå och städtthalderen j Schottland edher schriffteligen loffwett haffwe :) lather them rätt och skiäll wederfaris, och att the till theris fulle betalningh och lidne skade, med thette samme theris budh, komme motte, och effther them emellan

nw szå förhandlet waridt haffwer, szå kunne wij inthet yttermere schriffwe her vm, vten atti måge samme rasterningh löss giffwe, Doch haffwer för:ne Jacob Schotte, för:ne våre Vndersåther loffwet och tilsagdt, att han en sin broder ther i Lödise, såsom en borgan, will tilståde bliffwe lathe, på thet för:ne våre vndersåther tess wissere ware skole, att för:ne theris fulmyndige, icke annett än gott och thet rätt och skiäll är, vdi thenne reese wederefares skall, Ther effther i edher rette och skicke kunne, latendis rasteringen löss och then annen tilståde bliffwe. Datum etc.

Stockholm den 2 Junii.

Till borgmästare och råd i Lödöse, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 185 v.

Swar till Borgemester och Råd h vdi Lödise, vm the nye tidender som the vtländis förnummit haffwe, och att the Her Göstaff med skip, folck, och annat hielp och bistond göre skole. Datum vt supra etc [v: Stocholm 2 Junij Anno 45].

Wår gunst etc. Wij haffwe förstätt vm the tidender och lägenheter, i schriffwe oss till, och edre medborgere ther vdi Tyslandh förfaridt haffwe, etc. Szå kunne wij letteligen tro, thet szå i sanningh ware, giffwe Gudh j och andre Rijgisens Vndersåther wille och szå betenckie och rätt besinne hwad grundh och mening ther vnder är, nämplig menige Rijgisens szå well som edhers och alle tess innebyggieres ewige skade och förderff, szå skulle j och the tileffwentys mere leggie sådane saker och lägenheter opå sinnet, än nw skeer, Och förmane wij edher atti med her Göstaff, winleggie edher, att haffwe teste bätter acht och tilsyn opå alle saker, görendis honum hielp och bistondh med folck, skip och annet, hwad j kunne åstad

komme, till att affwärie edhers eigin och menige Rijgissens skade och förderff med hwar behoff giörs.

Jtem att the warde nu förnimmendis hwad fordell opå ferde är, at the Kong:e Ma:ttz råd och gode meningh vm stadzflyttningen etc icke haffwe lydige waridt etc.

Hwad then Stadzflyttningen och förwandling belanger, som i begäre wette wår willie vm, wette wij icke anner swar til giffwe på thenne tijdh, vten dher i samme sak i tijd och thimme hade welet hafft j betenckiende, och någet alffwarligere och mere efftherfuldt wåre och flere gode mändz råd, som nog haffwe sagdt, handlet och taledtt vm samme ärende, kunne skee att edhre saker nw bättre hade stått, än the nw göre, icke alleneste för edher sielffwe, vten för then menige Landzende, Och effther j icke i tijdh och thime haffwe welet lydtt wåre trogne Råd, schriffwelser och förmaninger, som wij edher tijtt och offte ther vm både schriffteligen och munttligen giortt haffwe, atti till then stadh, ther i edher Stadh better än ther i nw äre, förware och befeste kunne, flyttie skulle, Szå kunne wij förthenskuld opå thenne tijdh inthet mere ther till sware, vthen ther edher någet öffwergår, fåå i sielffwe stå edhert effwentyr, och oss icke j någer måtte för sådant skuld giffwe, eller tilmäte, Wij skole och well tro dher i hade hafft Swenskt blodh i edher hiertte, hade i well annerlunde tencht till saken, än skeet är, och icke szå förachteligen hollet the råd och gode förmaninger, som edher giffne waridt haffwe, Mere kunne wij opå thenne tijd icke sware ther till etc. Datum.

Stockholm den 2 Junii.

*Till fogden i Nyslotts län, Clement Skrifvare, om försvars-
åtgärderna emot Ryssarne, m. fl. olika ämnen.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 186 v. — Förut tryckt af Arwidson, l. c. 7: 152.

Swar till Finske Clemmets att han, andre Kong:e
Ma:ttz Fougter och menige frälsit förstercke sikh, icke
alleneste för the Rysser skuld vten iämwell för
andre lägenheter skuldh etc. vt supra [o: Stocholm
2 Junij Anno 45].

Wår gunst etc. Wij förmerckie aff thin schriffwelse
Clemett, att wåre Vndersåther ther i Nyslotz län vtt med
grentzen, haffwe nw på någen kortt tijdh hafftt roligheet
aff theris Naboer the Rydzer, hwicket oss well behager,
wåre gott att thett szå lenge ware motte, doch fructher
oss, att ther opå är icke mycket lithande, Wij achte och
med thet förste skicke någre godhe män in till Findlandh
som skole ware vtöffwer then rågång, och see till vm
the kunne förlikes med thet selskap, Och må thu och
flere wåre Befalningzmän haffwe edre saker i godh achtt
och tilsyn, och försterckie edher thet beste i kunne, vm
the tileffwentys någet förräderestycke medh samme han-
dell oss bewijse wilde, att man wåre dhå något mechtig
taghe emott them, som alder störste machtt opå ligger,
Och attu och flere wåre Befalningzmän, och menige Frälsit,
icke alleneste ruste, och för then fare skuld för the Rysser
försterckie, vten iemwell för andre farligheter skuld, som
oss och menige rijkett opå ligger, Förthy then gamble och
omilde Konung Christierns slächtt och wenner som äre
Pfaltzgraffwen Hertig Albrichtt aff Mechelborgh, Och flere
aff the magre förster försterckie sig flux, som och allerede
vdi Landtho Mechelborgh ett tall Krijgzfolck, ther med
the thette Rijke gerne öffwerfalle wele, församlede äre,

Och bewärffwer han sig fast i alle siöstäderne vm skip, Bysser och wärier, der med han kunde settie sitt folck hijtt vtöffwer in i Småland eller Blekingen, som han och alle-rede haffwer vttsendtt then förräderehoop som wår Befalningzman vdi Smålandh Jören Jönsson szå skenneligen haffwe vtaff dage tagett etc.

Att han later smide godhe Falkuner aff then läst iärn som honum med sin tiänere tilhonde skickedis etc.

Wij skicke till tig med thenne thin tiänere en läst gott smidisiärn, then må thu vpsmide lathe i gott fältt-skytt, doch icke vdi sådane stycker, som then felttslänge är, thu haffwer nw smide latidh, vthen vdi gode Falkuner felkenether och Dubbelehaker, effther thu west well sielff hure lägeligit thet är vdi then Landzenden, för the onde wäger skull att bruke någet swår skytt j marcken, sådantt skulle thu betencht för, än thu lost(!) smide thet store stycke, Doch kan thet föge skade, man kan doch well bruke samme stycke ther opå Muren.

Jtem att han later then Salpetersiudere flux arbete, och icke tilstäder att hoffmännen för-skringre(!) theris rustninger etc.

Then Salpetersiudere thu haffwer, honum latth flux arbete, och ingelunde gå fåfeng eller försumme tijden, Och latt Swänerne för mongehonde farligheter skuld som opå färde äre, icke skringre(!) theris rustninger eller wärier, vten holle them wed machtt och heller förbette them thet beste the kunne.

Jtem att han må giffwe the Smäleningen hwar-dere Sex marck hwar lönetijdh etc.

Dhet thu giffwer the Smäleningen i hwar löninge-tijdh the 6 march äre wij tilfrijdz med, Thu må och

skaffe tig någett grofftt clåde, giffwendis them thet opå kroppen, att the icke gåå nakne.

Jtem vm then mappe han K: Ma:tt tilskickatt haffwer, etc.

Wij haffwe och fået then mappe eller vttkastningh, på then grentz, som thu oss tilskickede och kunne icke fullleligen wette vm thu haffwer funnet ther rätt opå, Doch må thu ännw yttermere och bätter bespörre tig vm samme lägenheter, och schriffwe them til minnes.

Jtem att han later förstå anten Kaijnuss ligger j Rysland eller j Findlandh etc.

Thu schriffwer och mycket, Clemet, vm then handell som the Rysser haffwe pläge i thet Kaijnuss, att samme handel är bådhe Wijborgz Stadh, och then hele Landzenden till stoor skade och förderff, Szå förundrer oss icke lithet att thu icke schreff ther hooss någet wijdere beskeedh, hwar samme Kaijnuss ligger, anthen i Rysland eller i vårt landh, eller hure then handling tilgår ther driffwes pläger, Thet thu ännw framdellis wiltt giffwe oss tilkenne, seden kunne wij wijdere lathe bestelle vm samme handlingh,

Jtem vm them som sädiskorn vtaff K: M: tillläns tagit haffwe etc.

Dhet thu vdi then hårde och dyre tijdh, som i then Landzenden nw vdi Tw eller Trij åhr waridtt haffwer, the fatige wåre Vndersåter någet sädiskorn vndsatt haffwer, ther med äre wij tilfrijdz, och see gerne att szå skeet är, kunne och well förtöffwe med betalningen, till hösten igen, när the fåå någet vtaff Ååkeren, att the giffwe oss dhå span för span, etc.

Jtem vm then förökning opå wedh Gingershaffre och höö etc.

Dhett thu och schriffwer, att Cammerrådet haffwer förökhet något på then wedh Gingerdzhaffre och höödt, och tig icke synes rådeligit ware, opå thenne tijdh och effther the lägligheter nw opå färde äre, att lathe Bönderne thet förstå medhen the szå med the Rydzer begrentzede äre, Szå haffwe wij latid talet wår Cammerråd ther vm alffwarligen till, och mene the sig inthet sådant förökhet haffwe, vthen alleneste the haffwe twilsmåll, vm thu szå ringe för samme wedh, Gingerdzhaffre och hööet vpburit haffwer, som thin regenskap inneholler, Och förthenskuuld haffwe the något handlet och talett med tig vm samme ärende, Mån vm thu kan komme bewijss fram att Bönderne för samme partzeler icke mere giffwit haffwe, eller vtgiffwe pläghe, szå bliffwer thet tig well bestået vdi Rägenskapen, Och är wår willie att thu lather Bönderne bliffwe med samme förökning obekymbrede, till tess man wijdere seer och förnimmer, hure alle saker sig tildrage wele. Ther rette tig effther etc. Datum.

Stockholm den 2 Junii.

Till hr Johan Turesson, att det af frälset i Nyköpings län utgjorda fotfolket skall skickas till Stockholm.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 189.

Till H: Johan Turson att Kong:e M: synes bäst ware att thet footfolck som Adelen vdi Nyköpungz län vtgöre skole, kunne medh thet förste komme till Stocholm etc. Datum vt supra. [v: Stocholm 2 Junij Anno 45]*).

Wår synnerlige gunst etc. Som i well wette och förnummet haffwe käre her Johan the tidender och lägen-

*) I senare tid tillskrifvet: 5 Junii.

heter, som nw på färde äre, szå höre och förnimme wij ännw, iw meer och meer aff samme tidender, och att samme selskap sig dagelige försterckie och förökes. Äär förthenskuld wår willie och begären, att i wele lathe tillsäije allt frälsit, ther vdi menige Nyköpungz län, atti och the lathe hwar vdi sin stadh szå mycket aff theris folck som till foot beleffwede äre, well vtfflydde med wärier och nödtorfftig fetalie, på Tree eller Fyre måneder, hijtt till Stocholm komme, szå starcke som thet senaste musterregister inneholler och almenigtt beleffwet wartt, Ther aff wår Befalningzman Bottwedh skicker edher her hoss förwaret en Copia, Ther i edher effther rette kunne, Oss synes fast bättre ware och rådeligere, att folckett ligger her wed honden tilrede, hwar man them med en hast till Land eller watn hade behoff att bruke, än att the skulle först när som fienderne tileffwentys wåre förhonden, szå wåre dhå tileffwentys förseendtt tilsagtt, som i well sielffwe tenckie kunne hure ther vm är.

Wij wele och atti förskaffe oss ther aff Nyköpungh the meste och dugeligste Bättzmän, vdi wår tjäniste, som i öffverkomme kunne, Och som i well wette att then Jacob småleninge ther boor vdi Nyköpungh en god skickeligh siökarll ware skall, then oss wäll tjänelig wåre etc. Therföre är wår willie, atti med honum opå wåre wegna handle wele, att han hijtt komme motte, och wij honum i thenne Szommer opå wåre skip bruke kunde, thette i så bestelle wele, Tesligiste såge wij och szå gerne, atti förskaffede någre gode styremän, som ther altijdh wederrede och wed handenne wåre vdi then skäriegårdh, och wåre skip och Galleyder egenom then skäriegårdh, när szå förnödenne wåre, styre kunne, Wij haffwe och schriffwit Borgemester och råd vdi Nyköpung till, att the skole vndsettie oss ther aff theris by 20 gode wärafftige karler till foott, med gode wärier well vtfflydde, Doch behollandis them tilståde till tess the wåre breff yttermere bekom-

mendis wardhe, Ther på i och handle wele, Och att the sende vår Befalningzman her på Stocholm Bottwedt Larsson, ett register på theris namn som the vttgöre, szå att man weet hwar man tager them igen när behöffwes. Thet folck som Frälsitt till hest vttgöre skole, them måge the beholle hemmen hooss sig, Doch wederrede och well vttrustede med hest och harnesk, szå att hwicken stundh eller thimme wij them förschriffwe, att the wåre dhå aldellis wederrede. Datum vt supra.

Stockholm den 2 Junii.

Öppet bref för ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, på ett stenhus derstädes.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 190 v.

Oppet breff för Bottwedt Larsson opå ett Steenhuss vdi Stocholm j Gråmunkegere: [Gråmunkegränd] till ewärdelige äghe Datum vt supra: [p: Stocholm 2 Junij Anno 45] Scribebatur ad pergamenum.

Wij Gustaff etc. Göre witterligt att wij vtaff vår synnerlige gunst och nåde, szå och för then welwillige hulle tro tjäniste, som thenne oss elskelig tro man och tjänere, Bottwed Larsson, vår Befalningzman opå Stocholm, oss och wårtt Rijke Swerige her til dagz troligen bewijst och giortt haffwer, som han och her effther szå lenge han leffwer, och hans erffwinger effther honum, oss och wåre vnge lijffzerffherschafftther, bewijse och göre måge och skolle, haffwe vndtt och giffwit, som wij och nw med thette wårtt opne breff vnne och giffwe honum, till ewärdelige äghe, ett Steenhuus med gårdh och grundh, liggiendis i vår Stadh Stocholm j Gråmunkegera(!), nest neden för hustru Karin Salige Pedher Winmandz efftherleffwerskes huus, och haffwer samme huus i lengdenne halfftugende alner, och i bredden Tretton allner, och ther till enn bar tomt

som ligger strax Westan och nedan för samme huus, och haffwer i lengden Siutten allner, och i bredden Fempton allner, hwicket för:ne huus gårdh och grundh med för:ne tomppt, tilförende vnder Prebenda Apostolorum her vdi Stocholms kyrckie legatt haffwer, Och oss effther Westerårs Recess och ordinancia tilfallen är, Hwarföre affhende wij oss och wåre efftherkommende Rijgisens Konungar och herrar, förbe:te huus och tomppt, som thet nw ligger och tilegne thet förbe:de Bottwed Larsson och hans efftherkommende ärffwinger, med huuss, grund, bodhar, källare, Stuffwe, Windh och all annen lägenheet och tillager, emellan the fyre murer som thet nw är, och aff ålder waridtt haffwer, till ewerdelige ägho, att bruke och nyttie effther sin willie och legenheet, Ther till then tomppt som före:wit står, Hwarföre biude wij alle, eeho the helst äre, eller ware kunne, som för wåre skuld wele och skole, göre och lathe, att the offtebe:de Bottwedh Larsson, eller hans efftherkommende rätte ärffwinger her vdinnen inthet hinder platz eller förfongh göre, wid wår ogunst, och tess till wisse etc. Datum.

Stockholm den 2 Junii.

Till Thomas Nilsson, fogde i Tierp m. m., att antaga i tjenst så mycket dugligt krigsfolk, som möjligt.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 191 v.

Till Thomes Nilson Att han antagher vdi Kong:e M:ttz eedh och tjäniste thet meste Krijg:folck han kan öffwerkomme. Datum vt supra [3: Stocholm 2 Junij Anno 45].

Wår gunst etc. Thu haffwer tileffwentys förstått Thomes hwad lägenheter på färde äre, vm then gamble Konungh Christierns slächtinger och anhangh, som äre Phaltzgreffwen, hertig Albricht aff Mechelborgh, och någre

andre, som en hoop krigzfolck församlet haffwe, j then acht och meningh, att the thette Rijke och oss alle öffwerfalle och en mummieskantz bringe wele, Szom och för:ne hertig Albrichtt allerede haffwer skicket en hoop aff the förrädere (: som med Nils Dacke waridt haffwe, och seden flytt Landet :) hijt vtöffwer in i Blekingen igen, j then acht och meningh (: som man nogh mercke kan :) att the skulle vpweckie buller och obestond ebland wår almoge, och åther hisse them oss opå halssen igen, Seden wele han och the andre komme j skilzmessen, som och samme förräderehoop haffwe alrede legatt i mordstig för wår tro tjänere och Befalningzman Jören Jönsson, och stolet honum så skendeligen liffwet iffrå, Och samme selskap gå ännw in opå the Blekingzskoger, ther bliffwe the hysede, hemmede, bespisede och vppeholdne, och haffwe ther altijdh theris frije pass till siös vtaff Landett och in igen, Sådane wänner haffwer Rijkett monge nogh, lichewell äre wij Swenske så förblindede, att wij achtet man för kinderspell, för tesse och flere slike orsaker skuld, som alle vdi lengden icke så schriffwes kunne, biude och förmane wij tig och alle andre i then Landzenden, atti tenckie ther alffwarligen till, annammendis vdi wår eed och tjäniste, thet meste och dugeligste folck j kunne öffwerkomme kunne(!), Giffwendis them strax någet opå handen, som wij och wår tjänere Erich Lille befalett haffwe, att han giöre skall, Thu må förthenskuld honum behielpelig ware, och skicke oss her öffwer ett register på theris namn som antagne bliffwe kunne, att man wette kunne, hwar man them igen taghe skulle, när vmträngde, her effther thu tig rätte skaltt etc. Datum.

Den 4 Junii.

Till hr Erik Fleming i Finland, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 192. — Förut tryckt af Arwidsson l. c. 7: 158.

Swar till Her Erich Flämmingh, att han och flere vtaff Frälsit wele tenckie till at försterckie sigh ytterligere med gott krijgzfolck. Datum 4 Junij Anno 45.

Wår synnerlige gunst etc. Wij förnimme aff edher schriffwelse Käre her Erich, hwad snach, tall och handell, j och the andre godhe män haffwe hafftt med the Ryske sändebudh, på Borgho gårdh, och besynnerligen, att han fast nekede sådane taell sig haffwe vndfalle latid att han frijden skulle vpsagdt haffwe, med flere och wijdere theris ordh och taell, etc. Szå wette i well sielffwe her Erich hure mycket thet selskap står tilbetroende, j then måtten, Och förthenskuld synes oss rådeligit ware, att man sig på theris ordh thet mindzste förlote, som man kunde, vten atti och the gode män flere i then Landzenden, wille heller stelle edhre saker ther häden likesom i både giffwe och tage wilde, icke alleneste för the Rysser skuld (: aff hwicke all wederwerdigheet och förrädere stycke förmodendis är :) vten iemwell och för alle andre farlige och beswärlige tidender, och lägenheter skuld, som Rijkett och oss alle, på thenne tijdh opåliggie, Förthy wij haffwe förwist sportt, och förnummet att then hertig Albrichtt, Palzgreffwen, och flere gamble Konung Christierns anhangh och wenner försterckie sig med all then macht the kunne, som the och alrede ett stoortt tall Krijgzfolck vdi LantoMechelborg församlet haffwe, och bewerffwe sig daglige hoss städerne vm Skip, och andre Krijgznödtorffter, till att settie folcket vtöffwer medh, och hijt in j Smålandh, hwad swar och beskeed the be-

komme kunne, warder man snart förnimmendis, Szå haffwe och nw nyligen en tiuffwehoop aff the förrädere Dackans selskap, som her aff Rijket in till Tyslandh rymde waridtt haffwe, och nw i Wåres aff hertig Albrichtt, j then achtth och mening, som man well tenckie kan, att the åther twist, buller och vpror ebland wår almoge vpweckie kunde, hijtt in igen skickade, legatt i mordstigh j Kongehärede för wår Fougte Jören Jönsson, och förrättligen stolet honum liffwit iffrå, och gå än nw ther in på Blekingz skoger, ther the så nw som i alle thenne förlidne feijgde, beskyddede, hysede, hemmede och förswarede bliffwe, Och haffwe ther szå nw som alltid tilförende theris frije pass in i landett och vtt igen, ehure mycket förräderij the bedriffwit haffwe, hwad aff sådane handell födes eller wexe will, kunne j sielffwe besinne, för tesse och monge andre slike farlige tidender och lägenheter skuld, som på färde äre, och icke vdi Lengden alle szå schriffwes kunne, förmane wij edher och menige frälsit i then Landzenden på thet alder troligste och flijteligen, atti alle och hwar i sin stadh tenckie her allffwarligen till, att holle någet mere gott folck än i göre, och icke lathe hengie oss allene mest allan tungan opå, som edher sedwane ware pläger, Wij försee oss och att när i gode män aff frälsitt wele tage edher till hielp the monge Schattegodz som i slå vnder edher stundom med szå ringe rätt eller skiäll, Skulle thet och szå hielpe någet till saken, att holle gott folck vtaff, her will icke falle finger emellan, Wij haffwe och med wåre trogne män och Rådher tillståde beslutet och samtychtt att her Knutt Anderson och Jon Olsson skole drage vtöffwer ått Findlandh, och ware med edher och flere gode män aff then finske adell, vtöffwer then twistige handell emellan the Rysser och wåre Vndersåthe, Och vm ther elliest någet opå then Rågongh, som taled är, handles skulle, hwicke gode män wij med thet förste afferdige wele, och them wårtt be-

tenckiende vm alle saker och ärender tilkenne giffwe, på thet the och szå framdelis, med edher och the andre gode män vm samme och andre flere saker och Rijgisens anliggiende ärender förhandle och berådsla kunne.

Thett i göre edhers vrsechtt her Erich, atti icke genom edhers senaste schriffwilse, oss till någon feigde rådtth haffwe, med flere och wijdere ordh, och vmstender, szå lathe wij thet bliffwa vdi sitt wärde, kan och well skee edher meningh icke szå waridt haffwer som bockstaffwen vttrycker.

Att the wele taghe någett mere folck till sigh etc.

Wij haffwe och öffverseet thet Register på the embeter, som j ther vdi Landet förordnet haffwe etc. Szå är thet (: effther wårtt betenckiende :) well nogh ordnett, hwar elliest folcket för handen wære, som sådane embether med beteckis skulle, Män oss synes aff the musterregister i nyligest skickede till oss, att ther spinnes szå ganske tuntt hoss edher, Förmane och biude wij edher ännw, atti gode finner wele tenckie annerlunde till saken, och tage någett mere folck till edher, eller oss fructher hure thet gå will.

Vm Råen emellan Ryslandh och Findland swar etc.

J giffwe och tilkenne, atti haffwe vdi thenne förlidne Winther farett vtt med grentzen och beseet the råår och mene ännw, effther the Rysser wele icke holle sig wed the råår, som wij på thenne sijde holle oss wedh, vten wele trenge sig fast wijdere in vdi vårt landh, vm icke skulle rådeligit ware, att man ännw skickede en hoop Bönder och Hoffmän, som samme råår, (: för än thet till rågongen komme skulle :) besichte kunde etc. Hwicket wij icke ogilde, vthan see gerne, atti thet så bestelle wele, Förthy j kunne well sielffwe tenckie, hwar wij icke äre

wisse på wåre rår, vthen komme fram med så lithen skiäll eller vnderwijsningh, hure thet sig skicke will, Och iw förre i thet bestelle kunne, iw better thet wåre, effther tiden förlöper sig flux.

Vm Wijborgz befestningh etc.

Thet i beröre vm Wijborgz Stadz fatigdom och beswekningh, och giffwe the Landzköpmän stoor skull i saken, Menendis tesligiste att Stadzmurerne (: som ilde förfaldne äre :) aldrig med Borgernes machtt vpbygges kunne, med minne menige Landet giöre ther hielp till, Hwicket wij och letteligen tro kunne, wåre och tilfrijdz att efftherlathe ther någen hielp till, Hwar elliest i gode män aff frälsiddt wele och lathe edhre Landboer hielpe ther till med, szå att all tungen icke henger på Skattgillet, Tesligiste någre gode män wille taghe sig före, att bestelle ther något flijtigt vm, och ordnet rätt som thet borde, och szå laget att icke för mycket till förgeffwes och onyttigt arbethe ther opå legges motte, med minne något bestondh ther effther fölie kunne.

Och thet i ther beslutet haffwe, vm the Landzköpmän, kunne wij lijde, att thet szå besteltt bliffwer, kunde thet elliest hielpe något till saken dhå wåre thet gott, J måge och well vnderwijse Fougterne, att the hwar i sitt fögderij haffwe ther nöge achtt och tilsyn med, Wij skole och well tro att det är icke allt the Landzköpmändz skuld allene, vten frälsitt och fougterne köpslage iw szå fast med saltt och annet slicktt som the göre, hwar i käre her Erich wilde thet ene hoss thet annet betenckie, och szå lagett att thet på alle sijder botad och bettrad bliffwer, Szå motte för then arme staden någen förbättringh tilförmodendis ware, elliest fruchter oss thet skaffer föge fördell.

Thet i beröre vm then handell emellan oss och edher om Yllela gårdh etc. Ääre wij på thenne tijdh med szå

monge andre Rigisens dråpelige och merckelige ärender förhindrede, att wij then handell icke achte kunne, Thet må bliffwe ståendis, till framdels när bättre tilfelle giffwes, att man ther vm wijdere handle kan,

J schriffwe och vm the vnge karle som sig vprustet haffwe, Begärendis att wij them något vnderhold efftherlate wille etc. Szå haffwe wij icke annet wettet än att the haffwe iw hafft theris vnderhold wed Slotten, som the andre wåre tiänere, ther wed slotten tiäne, Thet wij them iw szå gerne som the andre efftherlate wele, Thet må i giffwe både them och fougterne tilkenne, Ther the sig well efftherrettendis warde, Gudh edher befalendis. Datum.

Den 4 Junii.

Öppna bref för borgmästaren i Stockholm, Nils Jonsson, på en tomt derstädes, och för tunnbindaren Jacob Schotte, att i Vadstena drifva sitt yrke.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 195 v.

Opet breff för Nils Jönsson Borgemestere i Stocholm opå en tomt och trähwsz, vdi Frantz Strobuckz grändh etc. till ewärdelige äghe.

Opet breff för Jacob Schotte tynnebindere att han må bo vdi Wadzstena och ther bruke sitt embete etc.

Vesterås den 4 Junii.

Qvittobref för fogden Bengt Småsven på hans räkenskap för Misterhults och Tuna socknar i Tuna län, äfvensom för fem rättaredömen i Tjust härad, allt i Småland.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet, »Acta historica», Kon. G. Is bref.

Wij Gustaff medt Gudz Nåde Swerigis, Giöttis och Wendis etc Konung, Giöre witterligitt, att thenne wår

Fougte och tiennere Bencth Smååswenn haffwer giortt oss Reckenscap för thenn befallning, som hann Anno etc 1544 hafft haffwer vtöffwer tesse effterscrifne 2 socknar och Retteredömmе, Nemlige Misterhult och Tuna socknar Liggendis vdi Tunalän i Småland, Tesligis Loffthammars, Swenssrums, Gladhammars, Kålåkers och Meistada Retteredömmе: Liggendis i Tiusth, huilcken Regenscap ssig såå förlupin är, Först Vpbörden på Penninger Item effter årliga Renthann Penninger — 104 marck dansca 2 skillinger 2 d:r*) Penninger för Konungz Sacköre — 163 marc dansca 13 skillinger 1 huitt Penninger för Biscopz Sacköre — 30 marck dansca Penninger vdi huszeröthe, — 14 march dansca 8 skillinger 2 huither, Penninger vdi Stedzelöre — 40 marck dansca Penninger för årliga fodringenn — 65 marck dansca. Summa Opborne Penninger — 417 mark dansca 8 skillinger 2 d:r*) Ther vtaff är vtgiffuit för en tunna ssalth penninger 5 marck dansca. Szå är igenn, thill hans egenn vtgiffit och leffwerering Penninger — Fyrehundrede tolf mark dansca otto skillinger två penninger Vpburit Smör Item effther årlige Renthann — 19 tunnor 9 Læ, 15 marchpund. Vpbörden på Rog. Item effter årliga Renthann — 39 tunnor $\frac{1}{2}$ skeppe, Cannicketiende, Rogh 8 tunnor $\frac{2}{3}$ skeppa, Summa Rog — 48 t:r $\frac{1}{6}$ skeppa. Opbördenn på Korn. Item effter årlige Renthann — 6 t:r 4 skepper. Cannicke tiende kornn — 10 t:r $4\frac{2}{3}$ skepper, Summa vpburit Korn — 25 tunnor $2\frac{2}{3}$ skepper. Opbörden på Oxar. Konungz sacköris oxer — 2 st:r Soningzoxar — 46 st:r Summa Oxar — 48 st:r. Opbörden på stutar. Szoningzstutar — 3 st:r, Opbördenn på Köör. Item effter årliga Renthann — 18 st:r Szoningz köör — 5 st:r. Summa Köör — 23 st:r. Opbörden på Fåår. Item effter årliga Renthann — 137 stycken. — Opbördenn på Flesk. Item effter årliga Renthann — 20 sider. Opbördenn på Höns Item effter årliga Renthann — 93 st:r. Opbörden på Eg Item

*) d:r = denarier, denningar, penningar.

effter årliga Renthann — 1116 st:r Opbörden på Salt Item är köpt för penningar Saltt 1 tunna. Opbörden på saltfisk Item efter årlige Renthann åall $3\frac{1}{2}$ t:r. Torsk — $5\frac{1}{2}$ tunna. Item aff Fiskenn, Saltt sijk — 1 tunna, Lotth Strömming — 4 tunnor 1 fjerding. Summa opburin saltfisk — 14 tunnor 1 fjerding. Opbörden på Torfisk. Item effther årlige Renthann — $2\frac{1}{2}$ timber 7 L \bar{a} Item aff Fiskenn Torr Idh — 2 tusend. Opbörden på Honung. Item effther årlige Renthann — 38 kanner. Item herre honung effter 45 bistöckar som slagtadis — 7 tunnor $3\frac{1}{2}$ kanna. Item bytis honung effter 96 Bistöckar som slagtadis — 7 tunnor $18\frac{1}{2}$ kanna. Konungz Sacköris honung — 1 tunna. Summa vpburin honung — 16 tunnor 12 kannor. Vpbörden på Ikornskin. Item effter årlige Renthann — 8 timber 9 skinn, Vpbörd på Bast Item effter årliga Renthann — 6 L \bar{a} . Vpbörd på Näfwer Item effter årliga Renthann — 28 L \bar{a} . Vpbörden på Sågestockar och Bräder Item för årliga fodringenn stockar — 198 st:r Bräder — 100 tolffther. Vpborne Bistöckar szom icke slagtede äre herrebijstockar — 51, Bytes Bistöckar 155. Årlige Hester 229. Ther vtaff är vpburit penningar för 130 hester, Tesligis för 99 hester är vpburit Szågestockar före, ssom ståår för:uit, Fogte hester 389. Summa påå the partzeler, som beholdne äre, till Bencth Småswens Retta vpbördh. Pro Anno etc 1544 Penningar — fyrehundrade tolff mark dansca, otto skillinger tuå d:r. Thet är vdj ortuge taall, trijhundrede nie marck ortuger tree öre, twå penningar, Smör — nitton tunnor nie L \bar{a} Femton marchpund. Rog — fyretio otto tunnor $\frac{1}{6}$ skeppe, Korn — tiugu fem tunnor twå $\frac{2}{3}$ skeppe. Oxar fyretio otto st:r, stutar — trest:r, Kiöör — tiugu tre st:r Fåår — etthundrede trettie siu st:r, Flesk — tiugu sider, Höns — nietietrij st:r, Eg — ettussendh ett hundrett sexton st:r. Saltt — en tunna. Saltfisk — fiorton tunnor, en fierding, Torfisk — halfftredie timber siu lijspund och tutusend. Honung — sexton tunnor tolff kanner, Ikornskin —

otto timber nie skinn, Bast — sex Lijspund, Näffwer — tiugu otto L \bar{a} , Sågestockar — ett hundrede nietie otto st:r, Sågebräder — etthundrade tollfter, Herrebistockar — femtio en, Bytes bistockar — ett hundrade femtio fem, Fougte hester — trijhundrede Ottotie nie hester.

Her effterföljer Bencth Småswens egen Vtgiff och leffwerering Anno etc 44. Först hans egen Vtgiff Item thill 3 karler vdj theres Walborgmesselönn penningar — 31 marcer dansca, Item till 3 karler och en scriffwere vdj theres Julelönn — 45 marck dansca 5 skillinger 1 huitt. Item till honnom sielff fierde för theres Borgglåde om Iwll Anno 44 Penningar — 64 marck dansca. Tesligis vdj arbetis lönn, penningar 17 marck dansca, Löper penningar — 158 marck dansca 5 sk:r 1 huitt. Thet är vdj ortugetaal — 118 marcer ortuger 6 öre. Item haffwe wij effterlatidt för:ne Bencth Småswenn sig till vnderholdning Fougtehester — 389. Item änn haffwer Bencth Småswen anttwärdet Henrick Mänck sågebyggere sielff otttonde, till kosth och förtärning, Smör — 12 $\frac{1}{2}$ L \bar{a} , Rogh — 3 $\frac{1}{2}$ tunna, Kornn — 6 tunnor 4 skepper, Köör — 3 st:r, Fåår — 32 st:r, Höns — 14 st:r, Egg — 168 st:r, Saltfisk — 3 fjerdinge, Torre gedder 2 L \bar{a} , Bast 6 L \bar{a} , Näffwer — 28 L \bar{a} , honnung — 4 kanner, Item till att salta 4 tunnor 1 fierding Strömming med: Salt — 1 tunna.

Her effterföljer Benct Småswens leffuering pro Anno etc 44. Först, leffuererat till vårt Slott Stocholm.

W.N.Frw { Item är leffwererat vår kere hussfrw Margarethe, Anno etc 44. Honung 16 tunnor 8 kanner wog 16 skipund 10 L \bar{a} 8 marcher.

Måns Jönsson { Måns Jönsson Anno etc 44. Penningar — 232 marck dansca 4 skillinger. Thet är vdj ortugetaall 174 marcer 1 $\frac{1}{2}$ öre. Änn leffwereratt Måns Jönsson Anno etc 45. Penningar — 21 marcer dansca, 14 sk:[r] 2 huiten 2 penningar. Thet är vdi ortugetaall — 16 marc ortuger 3 öre 14 d:r.

Måns	} Måns Månsson Anno etc 44. Smör — 18
Månson.	
Swen	} Swenn Kornscriffuer Anno etc 44 Rog 33
Korn-	
scriffwer.	
	} tunnor, thet war vdj Stocholm — 9 pund 3 spenn.
Botwidh	
Larszon.	} Botwid Larsson Anno etc 44. Torsk — $5\frac{1}{2}$ tunna, Torrååll $2\frac{1}{2}$ timber wog — 3 Læ, Änn torrfisk — 5 Læ. Torr Idh 2 tussend wog 1 skipundh 19 Læ.
Pedher	} Leffwereret till Gripzholms Slott Anno etc
Larszon.	
	} 45, Flesk — 20 siider, Lott ströming — 4 tunnor.
Esbiörn	
Scriffwer.	} Leffwererat till Stegeborgz slott Anno etc 44. Oxar — 44 st:r, Stutar — 3 stycker, Fåår — 105 stycker.
Niels	
Brusze.	} Leffwererat till Linkiöpfungz Gård. Anno etc 44. Köör — 20 st:r.

Summa opå Bencth Småswens egen Vtgiff och leffwereringh pro Anno etc 44 Penningar — Fyrehundrade tolff marcer dansca, otto skillinger, två d:r, thet är vdj ortugetaall, tryhundrede nie marck ortuger tree öre två d:r, Smör — nitton tunnor nie Læ, Fempton marchpundh. Rog — tretie halvesiuende tunna, Korn — 6 tunnor 4 skepper. Oxer — fyretiefyre st:r, Stutar — tre st:r, Köör — tiugutre st:r, Fåår — etthundrede tretie siu st:r, Flesk — tiugu sijder, Höns — fiorton st:r, Eg — etthundrede sextie otto st:r, Salth — en tunna, Salfisk — tretton tunnor en fierding, Törfisk — halfftridie timber, siu Lijspund och tutusend, Honung — sexton tunnor tolff kannor, Basth — sex liispund, Näffwer — tiugu otto Læ. Fougte hestar — trijhundrade ottotie nie hesther.

Tess till wisse att hans Regenscap sig szåå förluppin är, Lathe wij trycke wårtt Konun:ge Secret nedhenn vnder thenne wår Quittencie. Datum aff wårtt Slott Westeråårs 4 Junij Anno 1545.

Det påtryckta sigillet väl bibehållet.

Efterskrift: Tesse effterscriffne partzeler haffwer Benct Småswen inne medt ssig aff then 44 åårss årlige Renthe och Regenscap, hülcke partzeler hann effther wår befallning, när wij honnom tillseijandis warde, skall leffwerere ifrå sig. Försth Rogh — elleffwe tynnor tre $\frac{1}{6}$ skeppe, Kornn — aderton tynnor fyre $\frac{2}{3}$ skepper, Oxar — fyre st:r, Höns — siutie nie st:er, Egg — niehundratt fyretio otto st:r, Siik — en tunna, Ikornskinn — otto timber nie skinn, Szågestockar — itthundredenitie tolffter, Herrebijstockar thill lijfz — femtie en, Bytes bijstockar thill liiffz — itt-hundrade femtie fem.

(Stockholm?) den 5 Junii.

Till riksrådet och f. d. lagmannen i Upland Axel Andersson (Lillie till Ökna), om hans hustrus Margaretha Michelsdotter (Björnlår) flyttning till Skokloster.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 195 v.

Till Axel Andersson vm hustru Margret hans hustrv som begärer att ware för sig siälff vdi Skokloster. Datum 5 Junij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Wetter Axell Andersson, att edhers hustru Erlig welbyrdig Qwinne, Margrett Michelsdotter, haffwer waridt för oss, och giffwit i någre måtte sine lägenheter tilkenne, att hon för siukdom och ålder skuldh icke kan eller lenger betröster drages med mykett olydigtt tjäniste folck, eller regere boo och bohagh, lather och tesligiste förstå, atti henne för sådane orsaker skuldh welwilleligen vndtt och efftherlatidh haffwe, att bliffwa vdi Sko Clöster, ther hon vdi någen roligheet leffwe motte, hwilcket wij icke ogilde, kan och skee edher opå begge sijder fast beqwemmere wåre (: effter j åre Tw alderstigen folck :) att hwar är för sikh och haffwer sin deel afbytt, Hwarföre synes oss gott och rådeligit ware, Axill,

atti skilie henne wel iffrå edher, och lathe henne få sin rette tredingh, j löst och fast, ther med hon på sine side szå well som i på edre sijde, edhertt redeligit vppehelle haffwe motte, och iw better i legge henne vtaff iw större edher heder är, effter hon haffwer nw i szå mong åhr hafftt nycken trældom sorgh och bedröffwelse (: som och icke otilbörligitt :) för edhers skuldh. Och hwar wij elliest kunne wette beggis edhers gagn och beste, göre wij gerne, etc Datum.

Stockholm den 8 Junii.

Till fogden Severin Jute, om inköp och bördande af gårdar, en brobygnad i bergslagen, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 169.

Swar till Söffrin Juthe vm then gårdh som han till Kong:e Ma:ttz behoff köpt haffwer etc, Datum Stocholm 8 Junij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått vtaff thin schriffwelse Seffrin, vm then gård thu till vårtt behoff köptt haffwer, benämpd Neslistada, vdi Hwittinge sokn, szå äre wij tilfrijdz som thu thet besteltt haffwer, Och skaffe att wij på samme godz med nödtorfftige och faste breff motte försörgde bliffwe, Män thet Bråndsetter vdi Hwittinge sokn thu schrifwer vm, att wij ther vm med tig opå Swarttesiö skulle taledtt haffwe etc. Thet kunne wij icke drage tilminnes. Och effther Abram Erickzson thet nw i wåre haffwer, som och her Bencht Nilsson thet tilförende hade, skole wij well tro, att han ther till rätt haffwer opå sin hustrues wegna, Män ther skall liggie en gårdh vdi Torstuna härede wed nampn Brandzhammer, ther till wij oss någen rättigheet förmode att haffwe, Må thu förthenskuld lathe ransake effther samme gårdh, hure thet sig ther vm haffwer, och hwicken honum nw j hender haffwer etc.

Thu giffwer tilkenne vm then broo thu haffwer bygge latid emellan Crokehfors och kolningen, Szå behager thet oss icke ilde. Mån att wij skole the andre wåre Fougter nw lathe tilschriffwe, vm hielp till för:ne Broo, som thu begärendis är, synes oss icke rådeligit ware, Förthy thu well sielff west, att nw tilstundar snartt szå att man på then tijd icke well kan kalle Bönderne iffrå theris arbete, szå framptt the icke skole knarcke, och owillige bliffwe, Må thu förthenskuld finne hwad rådth thu best kantt, till samme broo, att Bönderne vdi then måtten icke för mycket motte förtungede bliffwe.

Tesligiste vm the Bönder vdi Folckerne och Grytenäs sokner thu schriffwer vm, att the fast olydige och arge ware skole etc. Thet kunne wij och letteligen tro att szå ähr, Mån wij kunne nw inthet stoortt ther till göre, vthen effther the lägenheter nw på färde äre, wele wij att thu buldrer medh them thet mindste thu kantt, förhandlendis med them thet skickeligeste mögeligit wåre, att them iw icke någon orsak giffwes motte, man doch well med tijden när tilfellett giffz betenckiet them igen, Doch må thu förskicke then ene Capiteneren hijtt till Stocholm, som thu ther i kijsten liggiendis haffwer, wij wele well finne her rådth med honum, att han icke szå slett ostraffet therföre slippe skal, Ther rette tig effther. Datum.

Stockholm den 8 Junii.

Till Måns Pedersson och Erik Skrifvare, om värfning af olämpligt folk i Roslagen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 197.

Till Mons Pederson och Erich Schriffwere att
K: M: icke will haffwe the gamble Bönder vdi
tjänisten Datum vt supra [o: Stocholm 8 Junij
Anno etc. 45].

Wår gunst etc. Wij haffwe förstått Mons Pedersson och Erich Schriffwere, att seden j finge wår befallning vm någet folck, som vdi wår eed och tjänist ther vdi Roden antages skulle, haffwe i vthan allt anseende anammet och föge bättre än truget en hoop gamble besittne Bönder i tjänisten, som och någre aff them allerede her waridt haffwe, beswärendis sig i then måtten, etc. Szå haffwe i icke rätt förstått wår meningh, i then måtten, vten wår befallningh war szå, Dhet j skulle förskaffe oss någre dugelige och tiänelige, och the som welwilleligen vten knarch haffwe welet giffwe sig i wår tjäniste, icke elliest, Män the andre gamble bliffwe wij föge med tiäntte. Dherföre måge j och lathe bliffwe them hemmen till theris, achtendis theris åcker och angh, effther then tijd och nw snart tilstundar, Szå måge j ware förtencktte, dher i någre slige gamble Bönder eller hwsmän haffwe antaget i tjänisten, att i giffwe them löse igen, Förskaffendis oss heller annet gott tiäneligit folck, Och kunne icke heller skade, atti lothe kalle alttsammans folckett tilhopa på en platz, som j antaget haffwe, både vnge och gamble, hollendis mustring med them, och ransake vm alle theris lägenheter, hwilcke i då tenckie kunne, som gamble Bönder och ståtere wåre, och oss icke tiäne kunde, them motte j giffwe löse, och vm the någet opå handen vpburidt haffwe, och icke giortt tjänist före, thet måge i late anamme igen, och the andre vnge och dugelige karler beholle i tjänisten. Giffwendis them någet opå handen, Tesligiste vm ther och finnes någre smucke schreddere, Schomakere eller andre vnge karla, som tileffwentys drage sig vndan, och muthe Länsmännerne, thet the måge sittie frij j then måtten, Them måge j och well tage vdi tjänisten szå well som andre etc. Datum

(Stockholm?) den 9 Junii.

Öppet bref för hr Erik Andree, kyrkoherde i Segersta i Helsingland, rörande ett hemman Hässja i Alfta socken.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 198.

Opet breff för her Erick Andree opå ett hemman benämpt Hässie vdi Alffta sockn vdi Helsinglandh. Datum 9. Junij Anno etc 45.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att thenne wår tro vndersåthe her Erich Andree Kyrckeprest vdi Särsta vdi Helsinglandh, haffwer waridt her för oss, berettendis hurulunde hans framlidne moderbroder, gamble her Peder Olau i Alfftha, för mong åhr seden, hade köpt ett heman, liggiendis i samme sokn, benämpt Hessie, hwicket hemman han vdi siälegåffwe, som dhå sedwane war, vnder samme Alffta Kyrcke gaff etc. När så skeedt war kom en annen bonde aff Bollenäs sockn, wedh namn Lasse Jonsson i Wefflinge, och wann samme hemen iffrå Kyrcken och effther Kyrcken miste samme hemman, köpte för:ne her Peder en skön kalck, then gaff han j staden till kyrcken igen, Tesligiste någon Kupper, hwicket han mener sig wäll bewijse kunne, både med liffwendis wittner, Szå är och same Kalck och Kupper ännw wedh Kyrcken tilståde, Dhereffther köpte åther för:ne gamble her Peder annan gongen aff för:ne Lasse Jönsson, samme heman igen, j then acht och meningh, att han thet för sich sielff, och sine erffwinger beholle wille, Doch lichewell haffwe the prester, som effther för:ne her Peders dödh, samme Alffta besittidt haffwe, clandret samme hemmen vnder Kyrcken igen, som wij och med wårtt öpne breff, för någer år sedhen (: mäden wij vdi saken icke rätt vnderwijste wåre :) vnte och efftherlote, att godzett vnder Kyrcken till tess bliffwe motte, att the rette erffwinger, med skäliggt bewijss framkomme kunne, att godzet vnder

Kyrcken icke seden giffuit war, Och effter thenne sak sig szå, som nu förtalt, förluppen är, Haffwe wij aff wår synnerlig gunst och nåde, vndt och effterlatid, och nw med thette wårtt öpne breff vnne och efftherlathe, att för:ne her Erich j Säristade, och the andre hans med-arffua måge och skole kennes wed samme hemen igen, Thet att niute, bruke och beholle, Görendis oss och Cronon årligen ther aff then rettigheet, som them med rette bör, och som andre Rijgisens Vndersåther ther i Landett aff theris hemen göre pläge, Doch hwar Presten j Alfftta eller soknen ther sammestedz, med någon bettere vnder-wijsning, och skäliger bewijss än som her för:wit står, framkomme kunne, dhå må vm thette ärendet gå, som lag tilsäje och skiäll och rätt är, Ther the på begge sijder sig effther rette måge, Biudendis förthenskuld wåre Fougter, Befalningzmän och alle andre, som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the icke i någon måtte göre för:ne her Erich Andree her emott hinder, eller förfongh, som the wele göre thet oss liufftt är, Datum etc.

(Stockholm) den 9 Junii.

Till hr Gustaf Olsson om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 199.

Till H: Göstaff Oleffzson att han sigh szå hålle och skicke will som K: Ma:ttz förre schriffwelse haffwe innehollet etc. Datis 9 Junij Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc. Wetter Käre her Göstaff att wij någre breff ifrå then Hans Krafft, som nw j Lubke ligger bekommet haffwe, ther iblandtt ett som edher tillschriffwit är, hwicket wij sende edher her inneluchtt med Copien aff wårtt breff, tilhonde etc. Kan man szå aff tesse breff, som alle andre tidender och kundskaffther,

nogh förnimme, att effther tette Rijkis och alles våres skade och förderff, mycket och högtt prachtizeret warder, eehwadh ther aff bliffwe will, warder man förnimmendis. Szå haffwe wij och seet thet breff Anders Marbo edher tilschriffwit haffwer, Ther aff och sielsinne lägenheter förnummet etc. För tesse och flere slike farligheter skuld, wele wij ännw som altijd tilförende, förmane edher och alle Rijgisens stendher, att j och alle the wele någet leggie edher eigen och menige Rijgisens welfertt opå hiertte och sinne, och szå skicke och försterckie edher, som wij nu i kortt tijdh oftte nogh, [edher] ther vm tilschriffwit och förmanet haffwe. Käre her Göstaff j wele och ingelunde lathe then Skotzske rosteringen löss, för än j yttermere vår willie och meningh ther vm schriffteligen vndfongendis warde. Datum.

(Stockholm) den 10 Junii.

Till fogden i Sunnerbo, Östbo och Vestbo, Jöns Brun, om uppköp af kläde, om underfogden Måns Olsson, fodermarsken Lars Pederssons förfarande, Jöran Jönssons hustru, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 199 v.

Swar till Jöns Brun att han för smörskatten som han vpburet haffwer skall anamme någet grofft cläde, när han honum förtyttrendis warder etc.

Datis 10 Junij Anno vt supra.

Vår gunst etc. Szom thu begärer wette vår willie Jöns hure thu med vår smörskatt handle, och vm thu honum selie eller myket för tynnen tage skaltt etc. Szå effther wij haffwe behoff en hoop cläde, såge wij helst hwar thu någet tilfelle hade, samme wårtt smör vdi Cläde förwende, anten vdi Danmarch, Lödeze, eller annenstedz ther man någon fordell eller redeligit köp bekomme kunne, att thu thet szå bestelte, Wij äre och tilfrijdz, att thu

tager en hop grofft clåde allerhonde färge, som för Knechter och båtfolck tiäne kunde, Doch för än thu något beslutt ther vm gör, dhå giff oss eller wårtt Camarrådhs schriffitteligen ther vm tilkenne, och hwad köp på färde är med wijdere vmstender,

Thu giffwer och tilkenne vm then Mons Olsson, som war Jören Jönssons Vnderfogtte, att han en stoor pucker och perlementtere hoss Bönderne är etc. Szå må thu giffwe Sten Erickson och Germundh Swensson thet tilkenne, The warde ther till well tenckiende, att han ther icke mere brukett bliffwer.

Thet thu giffwer tilkenne hure vår Fodermarsk, Lasse Pedersson, haffwer skicket sig ther han gäst haffwer och synnerligen i Wesbo, ther Bönderne fast vtöffwer claghe, etc. Szå haffwer han ingen befalning hafftt att geste för något Landreedtt, synnerligen ther nidre, Män wij kunne tenckie thet skeer myckett, som wij inthet aff wette, ther egenom almogen stoor orsach giffwes till buller och obestondh, Thett Lasse Pedersson well hade mått hafftt fördragh, doch kunne wij opå thenne tijd inthet mere stoortt säje, vten thet finner sig well i sin tijdh, dheth thu och schriffwer vm Jören Jenssons hustru, att hon flux lather före ther aff gården både ett och annett etc. Szå förvndrer oss, att thet szå efftherlatid bliffwer, för än thet Inuentarium ther ware borde (: med tess förbetringh :) affdelet och Jören Jenssons regenskap giordh våre, Förre skulle man iw icke lathe rappe ther någon deell aff.

The nye tidender thu oss tilkenne giffwer haffwe wij och förstått, kan skee, att en partt aff them någon grundh haffwe, Män en partt skole wij tro löse köpmandztidender ware, Doch må thu altijdh, eehwad tidender thu förnimendis warder, giffwe oss tilkenne, Tagendis ther ingen försummelse före. Datum.

(Stockholm) den 10 Junii.

Öppet bref för Matz Knoge i Myckleby, på en äng i Husby-Skederids s:n i Roslagen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 200 v.

Opet breff för Matz Knoge på ett engestycke iblandh Ösby engier, som tilförende pantsatt Lenda Kyrcke. Datum vt supra [o: 10 Junij Anno vt supra].

Wij Gustaff etc. Göre witterligt, att thenne wår Vndersåte Matz Knoge i Mykleby j Loohäredtz sokn haffwer waridt her för oss, och tilkenne giffwit, hurelunde hans moderfadher Biörn i Wartinge hade till lösn pantsatt Lenna Kyrckie ett lithet engestycke, liggiendis ebland Ösby engier j Huseby Skedrij sokn, för en pundegryte, hwicken eng för:ne Matz Knoge, j then gode herris vnge her Steen Stures tijdh igenlöse och clandre wille, som honum och then tijdh aff för:ne her Steen vndtt och efftherlatid bleff, effther som wår tro Mandz och Rådz her Knutt Andersons wittnisbreff, ther opå vtgiffwit, vttwijser, som han och flere wittner i then måtten kan bekomme, hwar szå för nödenne är, Och förthenskuld bleff honum then tijd engen tilsagd och kyrcken sin pantt igen, som och skeede, Therföre haffwer för:ne Matz altseden behollet bruket och nutid samme engestycke oklandratt, in till nw i thenne Szommer, att Kyrckepresten i för:ne Lenna haffwer, nw på nytt, förbudet honum samme engh, hwicket oss icke tycker rätt eller skiäll ware, Och effther wij slijke bewijss och skiäll seett och hörtt haffwe, kunne wij icke annet säije ther till, vten att för:ne Matz Knogh beholler sin engh, och Kyrcken panten, etc. Biudendis förthenskuld presten i för:ne Lenna, och alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the icke i någon motte göre för:ne Matz Knogh her emott hinder plätz eller förfongh, Datum.

(Stockholm) den 12 Junii.

*Förswarelsesbref för en Nils Larsson, som i hastigt mod
begått dråp.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 201 v.

Förswarelsesbref för Nils Larsson, vm et manslag som han vdi kom etc. Datis 12 Junij Anno etc. 45.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att effther wij förståt haffwe, hurelunde thenne breffwijsere, vår tro tjänere och vndersåthe Nils Larsson, för någon förlijden tijdh seden vdi skade kom för en bonde, benämpd Peder Larsson i Flattinge, i Bergha sokn i Sunnerbo, then han oförseende och aff ett hastigt modtt, allene råchte såår göre, Ther aff samme Per Larsson dödh bleff etc. Och effther samme gerningh för:ne Nils Larsson ångrett haffwer, Och förthenskuld, som och icke otilbörligit, såsom en Christen karll wille sig gerne med tess dödes slechtinger welwilleligen och well föreenige och förlike, med lön och bön, hure han thet best kunde, Szom han och egenom ärlige gode mändz både ädeles och oädelis förböner och tilhielp, samme sak szå wijtt förhandlede, att han tess dödes slächtinger, och neste ärfwinger, för the godhe män som ther nidre i Smålandh nw i Winthers Konungz räffsteting hölle, Etthundrede march danske, Ett halfftt st:e leest, Ett stycke Göttensk, och en skeed vm Fyre lodhtt, som sig tilhope Twhundrede march Danske belöpe skulle, vttfeste oc vtwissede, ther med Målsägenderne sig opå samme tijd benöija lothe, Män när nw för:ne Nils Larsson, then för:de vttfeste boott tess dödes släctinger hemföre och i gode rede, tideligen och innan then förbestembde tijd iffrå sig skillie wilde, Dhå wedersakede målsägenderne icke alleneste samme bott och förlikningh, som tilförende genom gode män, som före:wit står giord

och vttloffwet bleff, vtan minne än med skiäll oc rätt, toghe sig före att fegde och förfölie honom, på thet hårdeste, Szå att han förthenskund förorsaket bleff, att sökie och begäre vårt Konungzlige hägn och försvar, till rette, hwickett wij honom eller andre våre Vndersåther icke, med någon skiäll eller foghe, wegge wilde eller kunde, Och effther vår Swenske beschrifne lagh förbiuder och förmelder wed stoor plictt, att ingen hempnas må eller skall, effther then tijdh bötter vtffeste och borgede äre, Och sådant nw lichewell skeet är, Dherföre haffwe wij aff vår synnerlige gunst och nåde för:ne Nils Larsson med allt thet han äger, rörliget och orörligit, vdi vår Kong:e hegn, wärn, frijdh och försvar taget och anammat, som wij och nw med thette vårt opne breff, honom för allt offwerwold, wäldzwercker eller orette, hegne, frijde, werne och försware wele, besynnerligen szå mycket thenne förlikningz sak anrörendis är, Män hwar samme döde karls slächtt, och wenner, förmene sig någett mere än som tilförende haffwer sagtt och vtloffwet waridtt, honom affwinne kunne, dhå måge the sökie sådant aff honom med rette, och effther S: lagh och icke sielffwe eller med eigne gerninger sådantt wreckie, eller hempnes, wed then plictt och straff som Swerigis lagh ther vm vttwijse, Hwickett wij giffwe våre Fougter och Befalningzmän, szå och för:ne döde karlls målsegenderne tilkenne, att the måge wette sig her effther rette. Icke görendis för:ne Nils Larsson her emott hinder, platz eller oförrette, wed then plictt som föreschriffwit står. Och tess till wisse, etc.

Datum.

(Stockholm) den 12 Junii.

Till riksmarsken Lars Siggesson, att tillsäga adeln, att den bör hålla sitt folk rustadt.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 202 v.

Swar til H: Larentz Siggesson Vm the nye tidender iffrå Tysland och att han förmaner adelen j then Landszenden att the förstercke sikh Datis vt supra etc [o: 12 Junii Anno etc. 45].

Wår synnerlige gunst etc. Szom i schriffwe her Larentz atti edhertt budh till Peder Bragde i Östergötlandh hafftt haffwe, till att förfare hwad lägenheter opå färde äre, Szå förnimme wij att Peder haffwer och giffwit edher något tilkenne, hure saken sig haffwer, Szå må j och rette edher ther effther, atti tilsäije menige adelen, ther kring edher, att the äre rust och wederrede, både til hest och foot hwad stund eller thime the tilsagde bliffwe, Tesligiste bekomme wij och szå dagligen tidender, att then Hertig Albrichtt aff Mechelburgh, och hans anhangh sig fast winlagt och beflijtet haffwe, som han och the ännw dagligen göre, opå thet the oss och tette Rijke nägen merckelig skade och förderff tilfoge kunne, Och haffwe begärett mest aff alle the Östersiöske städer bijstond och hielp med skip, ther med han sitt folck her in sette kunde, som han ther församlet haffwer, ändoch thet honum her till ännw affslagett och wegrett är, Förthenskuld han och samme krigzfolck som her segz Qwantzwijs, haffwer löpe latidh och åther hemeligen beskedet them ätt Nederlanden, ther han them åther församble will, effther han förmoder sig nägen ytterligere hielp och bijstond med skip och annen deell ther bekomme kunne, Och hwar szå skeer dhå kunne wij well tenckie hwarttheden thet gelde will, Therföre will storligen aff nödenne ware, att wij oss icke

för mycken säkerheet företage, vten våre saker, till thet ytterste oc beste i god achtth och flijtig vpseende haffwe, som störste machtth opå ligger. J wele och flijteligen förmane adelen j then Landzenden, Tesligiste och j sielffwe opå edhre side att the försterckie sig med thet meste och dugeligste folck the vdi tjänisten bekomme kunne, och altijd wederrede ware, när behöffwes kan etc. Edher Gudh befalendis. Datum.

Stockholm den 12 Junii.

Till Peder Brahe, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 203 v.

Swar til Peder Brae att för alle farligheter skuld som nu opå ferde äre, gott vpseende och försterckning fast förnödenne ware wele. Dher opå han med all flijt förhandle wil som macht opå ligger. Datum Stocholm 12 Junij Anno vt supra.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe förstätt aff thin schriffwelse, Peder, att thu någet med frälsitt och Fougterne ther nidre handlet haffwer, att the sig förstercke schulle, och anamme i tjänisten thet meste dugeligit folck the offwerkomme kunne, hwickett oss welbehager, våre och well för nöden, att the alffwarligen ther til tencke wilde, Förthy wij förnimme våre granner, the Blekingz Bönder, äre en förrädere hoop, styrcke och försware then tiuffwehoop som sloge Jören Jensson, som wij aff her Ture Trolles breff förnimme, aff hwicket wij skicke tig her inneluchtt en Copie, Wij höre och well att the äre mere gamble Konungh Christiern, än theris rette Konung retrådige och trogne, Tw förnam och well hwad Anders Marbo schreff vm våre Bönder, Her segz och att hertig Albrecht skulle qwantzwiss latid sine Knecther förlöpe, seden han fich ingen vndsettningh aff Städerna, och åther

beskedett them ått Nederlanden, ther will han åther församble them och mener wele ther bekomme skip, och andre Krijgznödtorffther, och andhå skicke them in i Danmarch och Swerige, Åår och well troendis, att sådane prachticher opå färde äre, Dherföre är gott vpseende och försterckning fast förnödenne, Dher opå thu med all flijtt förhandle wiltt, som machtt opå ligger,

Att Kong:e M:tt icke synes att bruke Lasse Pederson till Fogte j Kongehäret.

Szom thu rörer vm Lasse Pederson, att Axell Erickzon och tig synes honum lichest ware til then Befalningh j Kongehäret etc. Szå wele wij icke dölie för tigh att wij någen clagemåll öffwer honum bekommet haffwe, hurelunde han i thet Wesbo, för Landreed (: thet honum dog icke befalett war :) gest haffwer, och ther han icke geste skulle, Bönderne hugge aff skogen och köre till hans gårdh en 18 alne long stock, och the thett icke gjorde skulle giffwe en hoop näffwer, och annett sådantt hwickett icke mycket försichteligen och well haffwer handlett waridtt, Thu kantt och well sielff tencke hwad welwilligheet sådantt giffwer ebland almogen, Szå skole wij och tro, att almogen ther nidre icke heller honum altt för gerne lijde skole, effther thet han Jören Jenssons hustru szå när affkommen är, Dherföre wij tilsinnes äre, honum till then befalning icke att bruke, eehwad rådth eliest finnes kan, ther må j rette edher effther.

Vm befestningen vdj Wastena etc.

Thu lather och förstå vm then bygningh j Wadzstena att hon skall her nest ware szå, att man wärie ther aff göre kunde, och begärer att wij therhåden någen skytt med nödtorfftig Kruutt och lott skicke wille, Szå haffwe wij handlett och talett med Nils Wesgöthe vm alle saker och legenheter j then måtten, som han tig munttligen thet

well yttermere vnderwijsendis warder, Giffwe Gudh atti alle som ther nidre äre, wille ännw med all flijtt winlegge edher, att arbethet motte flux gå för sig, Doch thet man nw her effther och synnerligen i antimmen, Bönderne med någett synnerligit arbethe beswäre skulle, synes oss icke rådeligit ware, ehwad rådth ther thill finnes att man heller legde szå myckett folck, szå att arbetet ginge doch lichewell för sich,

Vm then speijere, thu schriffwer, som iffrå Jeppe Tordzson skall ware skicket etc, Szå kunne wij ingelunde tro, att thet then rette grund ware skall, eller samme speijere aff förbe:de Jeppe vtskicket är, effther han ther är frijd-löss, vthen heller att thet szå aff någre aff the Danske vdi en annen ondh meningh stemplett är, thet wij snarere tro skole.

Szom thu och begärer, att wij till Stekeborg något krut och Bly förskicke wele, att thet ther wed handenne förwaret ligge motte, Szå haffwe wij och befalett Bottwed Larentzson, att han med thet förste ther heden tre t:ner Kruutt och någett bly skall komme lathe, Män vm the Knechter thu schriffwer, som thu wenter iffrå Lödze och the andre Städer, att the någett wijtt vpdrage skulle, iffrå hondenne, wette wij icke vm thet rådeligit ware skall, för the lägenheter skuld som wij rörde vm tilförende, nämpligen att then Hertig Albrichtz folck nw dragne äre till Niderlanden, och vm the ther någon vndsetningh bekomme, dhå äre the tileffwentys först wentende till Nye-lödze, Dherföre thu med the andre flere gode män, thette tijdeligen och well betenckie wele, hwad man her vdinnen göre eller lathe skall, som machtt opå ligger, att man them ther något mottstondh göre kunne, när för nödenne wåre, För wår persone syntes oss lighest ware, att the droge nid till Westergöttlandh igen, szå att the wåre ther wed handenne, hwar någett opå komme.

Thu begärer och att wette, vm the emellan Wijke boendes äre, någon dagzwercke till Wadzstena göre skole, som the andre vmliggiende häreder giortt haffwe, Szå syntes thet oss icke orådeligit ware, vm the eliest til Stekeborgh ingen hielpedagzwercke giortt haffwe, eller vm thet them icke förhindre skulle, att antimmen nw szå när wed handen är och snartt tilstundar, Dherföre må thu lathe förhöre hure thet sig haffwer her vm, och hure the ther till sinnade äre, Ther i edher seden efftherrette kunne. Datum.

Zedula:

Vm Nils Erickzson som K: M: begerer j tjänisten etc.

Och effther thenne thin tjänere Nils Erickzson kunde well bliffwe oss nyttig och brukelig vdj någon befalning Hwarföre see wij gerne, att thu wiltt efftherlathe honum komme i vår tjäniste, effther wij försee oss han opå thenne tijdh med ingen befalningh eller regenskap hoss tig förbunden eller behefttedtt ware skall etc. Datum vt in literis.

(Stockholm) den 13 Junii.

Till Germund Svensson på Kalmar, om olika ämnen.

Riks-Regist. 1545, I, fol. 206.

Swar til Germundh Swensson: vm the breff. som han iffrå Hans Krafft bekomet och Kong:e Ma:tt tilschreffne äre: opå hwicke K: M: honum swar giffwet haffwer, och skall han samme hans nådz schriffwelse Hans Kraff[t] tilhonde skicke. Datum 13 Junij anno vt supra.

Wår gunst etc. Wij haffwe vndfånget the breff Germundh, som then Hans Krafft iffrå Lübecke vtschriffwit haffwer, aff hwicke thu och vten twil well förstått haffwer,

hwad legenheter opå färde äre, szå att thet som samme Krafft schriffwer, stimmer fast öffwer eens med the tidender wij tilförende och nw seden bekommet haffwe, szå att man ther aff well förmercke kan, hwad the haffwe j sinnet, emott oss och thette Rijke, Therföre wij och för:ne Hans Krafft, opå hans schriffwelse nw schriffteligen swaret haffwe, hwar effther han sig rette skall, Och sende tig breffwen her med tilhonde, Äär wår willie och befallning att thu med thet förste, och oförsummeligen tilskicker honum samme breff, genom ett wist och trogitt budh, then ther sikh wiste att skicke effther tijden och lägenheten, och honum till thet stilleste oförsummeligen vpspörie, j Lybke, hoss Hans Wittheine på Klingeberget, ther han til herbergis liggie skall, Och iu szå bestellet att breffwen komme honum endeligen tilhender, Tw må och opå thine egna wegna schriffwe honum till, att han tig med samme budh strax tilbake igen wille schrifftligen eller munttligen förstå lathe, hwad tidender och lägenheter opå färde wåre, Tesligiste sende wij och för:ne Hans Krafft till täringh Tije Jochims daler förseglede, them thu honum och med samme budh skaltt lathe tilhonde komme, Tw haffwer och well förstätt, aff the breff thu sende hijtt vp till Clemet Schriffwere, iffrå Normandz broder och Bern von Lunenburgh, att then hertig Albrecht skulle qwantzwijs haffwe latid sine Knecher förlöpe, och beskedett them till Niderlanden, ther han och hans anhangh tilleffwentys mene sig bekomme skip och annen vndsetningh, att settie folckett vtöffwer med, och annet mere, hwad på färde är, Ther effther man sich och någett rätte och skicke må, kan och well skee, att sådane prachticher och anslage på färde ware kunne, effther Städerna icke wilde göre them then vndsättningh, med skip och andre krijknottorfftter, som the tileffwentys meentt, och hoss them fordret haffwe.

Wij haffwe och förstått Germundh, att then Mons Oleffzon som Jören Jenssons vnderfogte waridtt haffwer, en mechte puckere och Bondefiende ware skall, och haffwer ett hårdtt rycktte i then Landzenden, Dherföre är wår willie, att thu förhandler med Sten Erickzson, att han till ingen befalningh eller embethe komme motte, vten wij såge heller, att han bliffwe hijt vp förskicket, wij finne well råd h att brukan någerstedz ther wij altijd kunne lathe haffwe achtt och vpseende med honom, hure han sig skicker och holler. Ther vm thu, sampt med Sten, wiltt förtencht ware,

Wij höre och att then ene aff wåre Galleer, som senaste vtlop, nämplig Slangen, skall ware någet lach, Hwarföre må Sten Erickzson och thu lathe henne bliffwe ther in för byen i hampnen liggiendis, och icke vtskicles i siön till the andre, Ther rette tig effther, Wij wilde och gerne wette, hwar wåre skip och Galleer äre, och hwad anslag eller meningh i med them haffwe.

Thet thu berörer, att Bottwed fettalier allt för knappt the Skip och Galleer vtt, som tijt nid skickede äre etc, hwilket well troligit är, Szå skall Gudh wette, her är och nogh att fetalie vtt, Tesligiste swåre och daglige bygningen för handen, och mycket krijgzfolek, som wij på wår eigen kost her på slottet holle, Dog kunne wij inthet stoortt annett ther till sware, vten thu må göre thet beste, skaffendis them then meste vndsettningh thu kantt, szå att the icke för fetalie skuld någon brech lijde motte, Wij wele heller framdelis när szå behoff giörs skicke tig någon fetalie her iffrå slottet igen, szå att thu iw förthen-skuld icke nödsteltt bliffwe skaltt, Och må thu schriffwe Bottwedh till hwad för partzeler thu mest behöffwer, så skall ther tiltencht bliffwe. Ther rette tig effther. Datum vt supra.

(Stockholm) den 13 Junii.

*Till hr Ture Trolle, att, med anledning af de hotande tids-
omständigheterna, hålla sig rustad.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 207 v.

Swar til H: Ture Trolle vm thet Landztingh
vdi Rottneby hollit är, och att han förstercker sigh
etc. Datis 13 Junij Anno vt supra.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe åther fået
edhers schriffwelse, Her Twre, och förnummet hure thet
Landztingh i Rottneby sig förluppet haffwer, etc. Szå kan man
ther aff förmerckie, hwad j Samme Blekingh en Förrädere
hoop är, aff hwicke alle förrädere stycker hijt in till wår
almoge skyndede, Och när the her icke platz eller fram-
gongh haffwe, dhå haffwe the ther theris tilfluchtt, och
bliffwe ther hysede, hemmede, beskyddede och förswarede,
som nw oppenbartt för ögen är, Szå höre wij och att
hertig Albrichtt skall qwantzwiss haffwe latid sine Knech-
ter förlöpe, doch hemmeligen beskeed them i Niderlanden,
ther han them åther församble will, tileffwentys han och
the andre, hans anhangh, förmode sig ther att bekomme
skip, till theris folck, effther them sådant her i Städerna
affslaget waridt haffwer, för thesse och flere kundskaper
som wij dagligen mere än nogh bekomme, Biude och för-
mane wij edher szå nw som j wår förre schriffwelser, att
j och flere gode män j then Landzenden, tenckie till att
försterckie edher med then meste machtt i kunne, Förthy
oss fruchter nogh, wij bliffwe aff thet selskap ene gonge
wisseligen försöckte, eehure lenge thet dröges, Och hwar
någet på färde kommer, Szå skole the Blekingzboer icke ware
the senaste, effther wij tro i sanningh, att the äre fast
better gamble Konungh Christiern än theris eigen Konungh,
någet hörige och lydige, som opå thenne för:ne Handell

well tilförmerckiendis är, Och hwad i yttermere anthen aff Blekingen, för tidender och legenheter förnimmendis warde, att i giffwe thet altijd tilkenne.

Thet Häredzhöfddingedomme j lathe begäre j Kongehäredtt, som Jören Jenson hade, äre wij well tilfrijdz med att j beholle, Befalendis edher Gudh. Datum.

Stockholm den 16 Junii.

Quittobref å emottaget silfver från Färentuna kyrka i Upland.

Efter en i Riks-Archivet befintlig yngre afskrift efter originalet i Färentuna kyrko-archiv.

Wij Gustaff medt Gudtz nåde Sverigis Göttis och Whendis etc Konungh, Göre vitterligitt med thenne vår Quittencia, Att vi (: igenum våre trogne tienere, Hans Thomesson och Rasmus Nilsson :) opå vårtt Slott Stockholm then 16 Junii Anno 1545 haffve aname latidt, aff våre undersåthe, Gårdh i Öhlstadha och Gregers i Berga, Kyrkievärender i Färentuna, thetta efterskrefne kyrkio Sölff, hvicket aff för:ne Färentuna kyrkie komith är, Först ett stortt förgyltt Monstrantz vogh 12 Löde march: Item än ett lithet forgyltt Monstrantz vogh 3 Lödemarch 7 lott Item en forgylt Kalck med paten, vogh 1 Lödemarch 15 lott. Item ett förgyltt kors vogh 1 Lödemarch, 1 lott 3 gr: Item en huith pass, och en sölfskedh wogh 11 Lott: Item 3 huithe Chrismikar, vogh $10\frac{1}{2}$ Lott. Summa 19 Lödemarch $13\frac{1}{4}$ lott, för hvickit för:ne Sölf wij giffve Kyrkievärenderne och Sogne Böndherne i för:ne Färentuna här med quit ledig och frij för alth ythermere tilltal um för:ne kyrkiesölff. Och täsztill visse haffve vij latidt tryckie vårtt Konglige Secret här nedhen under och med vår eigin håndh underscriffvith Datum Anno et die ut Supra

Gostaus

Sigill.

Stockholm den 18 Junii.

*Till ståthållaren i Åbo, Thomas Jönsson, om utförseln från
Finland, m. m.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 208. — Förut tryckt af Arwidson, l. c., 7: 163.

Till Thomes Jensson vm Ååbo Borgere som begäre vtföre någre ätende warer som gädder och Smör etc. Datis Stocholm 18 Junij Anno etc vt supra.

Wår gunst etc. Weet Thommes, att Rådhet och menigheten vdi Ååbo, haffwe egenom theris schriffwelse, oss ödmiukeligen bedett och begärett, att wij them gunsteligen efftherlathe wille, att the någre äthende warer till Tysland vttföre motte, etc. Szå äre wij doch berettett att till Danske well Sex eller Otte Skip, j thenne Szommer, iffrå Ååbo Stad allene, Szå och någre skip iffrå the andre Städer, ther j Findlandh, som till thet meste med smör, gedder och andre ätende warer, ladde waridt haffwe etc. Szå förvndrer oss stoorligen, hwaden samme warer skulle förde ware, all then stund iw her till förbudet waridt haffwer at sådane ätende warer icke vttföres skulle, Szom och tesse Ååbo Borgere, som her nw waridt haffwe, sig storligen entschyllige, att aff theris Stad platt inthet sådant vtskipet är vdi thenne Szommer, Szå kunne wij icke förstå hwad mening thet haffwe skall, eller hwicke the äre som sådant bedriffwe, och j som Fogterne äre see allt ther med egenom fingeren, Och j som Fogterne äre göret och sielffwe medh, Szå må thu ännw ransake lathe hure ther vm är, Och effther wij med tig någet annet handle och tale haffwe, Szå må thu oförsummelingen giffwe tig hijt vtöffwer med then Galleijde wij nw någre reser haffwe schriffwit effther, Szå kunne wij yttermere handle och tale med tigh, vm alle saker och lägligheter, Wij

haffwe och gunsteligen efftherlatid, att wåre Vndersåther såther j Ååbo, nw vdi thenne Szommer, aller högst till 14 eller 15 lester smör, och någre Klippere, doch the som icke enkom sköne eller vtwalde wåre, vttföre måge, Ther effther thu tig rette haffwe etc. Datum.

(Stockholm) den 18 Junii.

Förläningzbref för Sven Torstensson på biskopstionden af Tillinge prosteri.

Riks-Registri. 1545, I, fol. 208 v.

Förläningzbreff för Swen Torstenson opå Biscopzdelen vdi Tijllinge prosterij till en behageligh tijdh etc. Datis 18 Junij Anno etc 1545.

(Stockholm) den 19 Junii.

Till innebyggarna i Gesle, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 209.

Swar till Menigheten vdi Gäffle, vm then middel the begäre opå thet folck the vtgiöre skulle. Datum 19 Ianuarij [o: 19 Junij] Anno vt supra.

Wår gunst etc Wij haffwe vndfanget edhers schriffwelse, Käre Vndersåther, vdi hwicke j begäre någet middell opå thet folk, wij ther aff edher Stadh begärede etc. Och ändoch monge sielsinne och farlige lägenheter, nw szå well som dhå wij edher sådant tilschriffwe, på färde äre, therföre man sig nödtorffteligen och well, försee och med folck förstercke motte, Szå äre wij lichewel med edher well tilfrijdz, atti aff then Summa på thet folck, som wij begärede aff edher, med 8 eller 10 Karler förskonede bliffwe, Och med the andre måge j icke heller för mycket haste, eller för stoor bekostnedt opå them wende, vthen alleneste att i giffwe them någet opå honden,

szå atti förwette edher med szå monge som nw sagtt är, när man them med en hast behöffwe kunde, att the wåre dhå wedderrede, Och att j skaffe edher opå gode werier till them, tess snarerne wåre the ferdige.

Vm then smidde Kopper som the begäre skipe her aff Landet etc.

Szom i och haffwe latid suppliceret och begäret, thet i motte skipe någre skippundh smid Kopper her vtaff Landett etc. Thet samme wij well lijde och efftherlate kunne, hwar j anners, för slike godha faste warer, the warer som Rijket kunne haffwe någon nytte och fordell vtaff, hijtt in igen före wilde, män nw förhe j gemenligen inthet stortt annet hijt in för warer igen, än Ryske handsker, Rysse huder, och Rysse Lärefft, Jtem hestehäär, Alsktt och Närsk, och annett sligtt prackerij, Thet doch nog tesförvtan bliffwer hijt in förtt, Ther aff hwarcke[n] Rijkett i sielffwe eller andre någet gagn haffwe, som nog bewijsligit är, Dherföre wele wij edher ännw som offte tilförende förmanet haffwe, atti sielffwe betenckie edhertt och Rijgisens beste, och förer sådane warer her in som någet dughe elliest äre wij icke tilfrijdz, atti före någon Kuper, Ther rette edher effther. Datum.

(Stockholm) den 19 Junii.

Till fogden i Österdalarne, Nils Larsson (Schack till Hornby), om det i Österdalarne och i Vermland värfvade manskapet.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 209 v.

Swar til Nils Larson att han ingenstedz förer thet folck som han vdi Östredalerne antaget haffwer, för än han fåer K: M: willie ther vm widere at wette. Datis vt supra [∴ 19 Januarij = 19 Junii].

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer, Nils Larsson, och giffwer tilkenne mycket och hwad för folck thu haffwer bekommett ther i Östra Dalerne, Och att thu nw vttkommen är i Michel Helsingz befalningh vm samme wårff etc. Äär wår willie att när thu haffwer vttrettet ther thin befalningh, szå må thu giffwe oss yttermere tilkenne, hwad Summan bliffwer på folcket, och ther på gode och beskedelige Register, Äär szå wår willie, att thu ingenstedz förer samme folck, vthen lather them bliffwe hwar hoss sit, Doch ther thu enckom west, hwar the skole tages igen, till thess thu yttermere wåre, eller wår Befalningzmandz her opå Stocholm schriffwelse ther vm vndfångendis warder, Dhet thu och haffwer giffwet hwardere the Sex march opå Hånden, äre wij tilfrijdz medh, all then stundh thet bliffwer them recknatt för en halff årslön.

Jthem vm thet folck han vdi Wermelandh
haffwer antage latidh,

Som thu och berörer vm then befalningh, thu thin karll och the Fyre Knechter som thu in i Wermelandh, och ther vmkring att antage mere folck, vttskickede, giffwet haffwer, och att han tig vdi Wasbo med folcket möthe skall, ther thu honum och med thet annet folck, vm oss szå synes, möthe wiltt, etc. Szå är wår willie, att thu ännw ingenstedz förer them, vthen som före:wit står, lather hwar bliffwe hoss sitt, till wijdere beskeedh, Män thet thu wiltt drage till Norabergh, och the andre iernbergh, effther mere folck, thet må well skee, hwad thu och bekommer för folck, them latt och bliffwe tilstäde, Och giff oss ther vm tilkenne, Szå må thu och schriffwe till them som thu in i Wermelandh sendtt haffwer, att the lathe och szå thet folck the ther antaget haffwe, bliffwe tilstäde hwar hoss sitt, till wijdere beskeed. Ther rette tig effther etc.

Szom thu och giffwer tilkenne vm then Kyrcketiende i Orsa, att Soknebönderne ther sammestedz till theris Kyrckebygningh henne för thett 44 året begärett haffwe, etc. Szå äre wij tilfrijdz att the beholle samme tiende, som thu haffwer them tilsagdt, kan man eliest förtiäne ther någon tack opå, etc. Datum.

(Stockholm) den 21 Junii.

Till hr Sten Eriksson, om hans i Småland förrättade värf, förslaget om intagande af någon plats i Mecklenburg, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 210 v.

Swar til Sten Erickzson: Att Kong:e Ma:tt behager well att han szå med almogen i Smålandh handlet haffwer, med wijdere ord och vmstender, vm Kong:e Ma:ttz Skip och Galleer vdi Calmarne, etc. Datis 21 Junij.

Wår synnerlige gunst etc. Wij haffwe fått thin schriffwelse, Sten, ther aff wij förmerckie, hurelude thu med Germund och flere wåre Befalningzmän ther nidre, vm the wärff och ärender, wij tig befaltte, förhandlet haffwer, Tesligiste latid läse wåre breff ther vdi Smålandh och handlet med almogen vpå Ölandh vm siöfaridtt folck och annet slichtt, och fået gode swar etc. Hwicket wij gerne höre, Giffwe Gudh att hwad som med munnen vtloffwes, motte och szå med gerningerne fulfölies, szå hoppes oss thet motte än bliffwe gott.

Thu lather och förstå vrsaken, Hwarföre Jacob Bagge och the andre äre med Galleerne dragne tilbake iffrå Hanöö till Calmarne igen, Szå lathe wij samme vrsack bliffwe vdi sitt werde, Thet war iw icke heller wår mening eller befalningh, att the enkiom skulle bliffwe liggiendis vnder then Hanöö, eller och rijdha för sådane oppenbare forstrandh (: som the nw föregiffwit haffwe :)

effther man well tenckie kan, att ther inthet synnerligit stooth till att vttrette, Wij hade fast heller seet, som och vår befallningh war, att the med någre aff the störste Galleer, och the två Boijerther hade luppet någet lengre vtt i siön, eller in vnder then Tyske sijde, och latid sig och szå well som andre, någett seet och icke alleneste legatt ther vnder then Blekingz sijde, Män wij kunne well tenckie, hwad saken mangler, Wij haffwe en hop giffthe Höffwidzmän och skippere, som heller heem wele än någet annet bestelle, Thet pläger nw szå gå till med våre saker, Wij höre och att Kongens Skip i Danmarch haffwe mest all thenne Szommer waridt vnder then Mechelborske sijde, Män våre Höffwidzmän och Skippere wele ingenstedz vtt, Ther aff wij szå ringe behagh haffwe, Och wette her nest icke hwad wij ther till seije skole, Män wij kunne tenckie thet må nw bliffwe som thet är, Thu behöffwer icke heller stoortt tale ther mycket vm. Thet bliffwer doch föghe tilgode tagett.

Wij förnimme och i thet rådslag i samfelt haffwe handlett opå, hure edhers meningh våre vm thet lille landh Pölen, och then befästningh i then Golniske hampn, Szå kunne wij än nw föge rette oss effther samme rådslag, all then stundh i haffwe inge better eller bestendigere kundskaffther, än wij nu höre, Dher man sig och vdi then Golniske hampn befeste skulle, ther hör mycket till, är och well snartt sagtt, doch icke strax vttrettet, Och när thet än fast allt szå besteltt våre, Szå skulle och tenckies till, hure man thet beholle skulle, ther hörer och någet till, och förthenskund kunne wij icke fulleligen gille thet rådslag att göre någon befestningh på then eller någon annen fremmende stedh, all then stund wij haffwe icke mere anhangh, eller flere wener, än wij nw haffwe, Oss synes och att ther man någon platz befeste skulle, dhå giordes thet best behoff her hemme hoss oss, som thu well sielff west och tenckie kan hure ther vm ähr. Dhet thu och be-

gärer wette wår willie vm i ännw skole lathe löpe the Boijerther vtt vnder then Tyske sijdhe, synes oss föghe behöffwes, Män hadhe thet vdi tesse förlijdne tijdher skeet, meden Szommerdagh och sådane stille wäder war, dhå hade thet waridtt fast lichere och bettere, Szå hade i och vthen all fare och beswäringh, mått latid någre aff the störste Galleer lupet med tijtt vtöffwer, och så well hollet siön med them, som med the Boijerther, Män her effther giffwe wij ther icke rådth till, Förthy thu west sielff, att Storm och owäder her effther hwar stundh och thime tillförmodendis är, Szom och prachteken inneholler, att i thette åhr skall bliffwe mycken storm och owäder. The Skipere och timbermän wele icke heller skicke the Galleer ther nedre äre, med årer, benckier och andre nödtorffther, som them med rette ware borde, Och wij them befalet haffwe, och förthenskund äre the bådhe tungrodde, segle lijthet och eliest oskikkelige etc. Såge wij ännw gerne, att thu holler them sådane mininger alffwarligen före, Förmanendis them att skicke Benckerne på the störste Galleer någet nembre i hoop, att the kunde på hwar benck ro med Tre årer, eliest will thet icke skicke sig, szå kunde man och med en hast ryckie them aff och till, hwar man wilde, Och effther wij icke ännw fulleligen förtenchte äre, hwad heller wåre Galleer ther nidre lengre bliffwe skole, Effther then Hertigh Albrichtz folck förskingrede äre, eller och löpe hijt vp igen, Szå må thu förthenskund, ännw på någen tijdh, lathe bliffwe Galleerne ther tilståde, till tess wij wijdere ther vm förtenchte bliffwe, Hwar ther och någre gode espinger förnödenne wåre, dhå må the Skipztimmermän well byggie ett par eller Tw, ther wed Calmarne, meden the liggie szå fåfenge, ther är och well rådth till Ekewercke, Szå kunne och i middler tijdh the Skipere och timbermän skicke the Galleer någet better än the nw äre, etc.

Thu schriffwer och Steen, begärendis wette, hwem wij till then befalningh i Kongehäredt bruke wele, etc Szå

kenne Gudh wij äre sielffwe ther vm nogh bekymbrede, Thu west och well sielff hwad rådher är til sådane personer, her fattis både enestedz och annen, szå att wij her nest icke wette hwaden wij them taghe skole, Doch haffwe wij betencht ther till Nils Byrgesson, wår Fogte emellan Wijka, och wele skicke någen annen i hans stædh, hwicken wij och nw hijt vp till oss förschrieffwet haffwe, seden wele wij oförsummelingen skyndan tijt nid till Cronebergh.

Thet thu haffwer ordineret the Twå smerste Galleer, och the wernemyndere båther, vtt med then Bleking-sijden, kan szå dughe, hwar the någet vttrette kunne, det såge wij gerne.

Thu begärer och en muremestere titt nidh, szå haffwe wij sielffwe trong nogh vm muremestere, till then swåre bygningen her dagligen förhonden är, doch haffwe wij latid tilsäje Bottwed, vm någen rådher för honden wåre, dhå skall han finne rådher att skicke en eller Twå tijt nidh. Datum.

(Stockholm) den 21 Junii.

Till fogden på Dal, Sven Kart, om skatten, värfvande af krigsfolk, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 212 v.

Swar til Swen Kart vm skatten vtaff Daall, Jthem att Bönderne måghe göre någen hielp till tunner saltt och arbetislön när the skatten till elffzborgh förendis warde. Datis vt supra [21 Junij].

Wår gunst etc. Szom thu schrieffwer, Swen, och begärer wette vm wår smörskatt aff Daall, hwartt han vdi thette åhr lefferes skall etc. Szå wette wij icke annet vthen han må komme till Nylödze, som tilförende ske pläger, Mån thet thu schrieffwer, att wårtt Cammerrådher haffwe befalett vm then bekostningh ther opå gå will med

t:nor, saltt och arbetislön, att bönderne then vinkost sielffwe stå skulle, etc. Szå effther man doch well weet, att the på Daall haffwe än icke szå strengh eller swår Skatt, szå wåre thet föge aff wågen, att the hulpe och någett till, att theris skatt rett, och förvten wår vmkost, framkomme och leffreret bliffwe motte, Szom och well witterligit är, att the i Wermelandh, ändoch the vttgöre oxer, szå går ther doch ingen ringe vmkost opå, både med drifftelön och annett slichth, som och Bönderne sielffwe bekoste, Och när thu som Fogten är, med lempe sådane och andre flere slike orsaker almogen flijteligen vnderwijse och föreholle wille, Skulle wij tro att the icke lathe thet mindzste briste. Doch hwar för then sak skuld någon owilligheet eller Knarch eblandt them wexe skulle, szåge wij heller thet hades fördragh. Ther rette tig effther.

Jthem: att han antagher någet dugeligit folck opå Daal etc.

Wij förnimme och aff her Göstaff Olssons schriffwelse, att han tig vm någet foottfolck tilschriffwit haffwer, och thu tig tess wegrett och orsakett haffwer, effther thu ingen schriffttelig befalningh aff oss på thenne tijdh, att anamme någet folck vdi tjänisten, hafft haffwer, etc. Szå förvndrer oss stoorligen, effther thu hörer och förnimmer, hwad farlige tidender och legenheter opå färde äre, att thu icke någet retther tig effther tijdzens legenhheet, och icke allt bider effther wår schrifftelige befalningh. Thu motte doch well wettet szå mycket sielff, wår förmaningh förvten. Må thu än nw ware förtencktt att anamme i tjänisten Thet meste dugeligit folck, thu i thin befalningh öffwerkomme kan, Giffwendis them någet opå honden, och latt them bliffwe tilstädz hwar hoss sitt, till tess thu wijdere wårtt eget eller wåre Befalningzmändz budh eller breff ther vm vndfongendis wardher. Ther thu sidhen tig effther rette kantt. Datum.

(Stockholm) den 22 Junii.

Till hr Gustaf Olsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 213 v.

Till H: Göstaff Olson: Att thet folck som vdi Mechelborgh wåre församlede äre nu åttskilde: doch äre the beskedde ått Nederlanden etc. Datis 22 Junij Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc. Käre her Göstaff wij wele icke dölie för edher, att her tidender kompne äre, hurelunde thet folck som hertig Albrichtt i sitt Landh församblet hade, skole nw åttskilde och förlupne ware, effther han ingen vndsetningh fich her i siöstäderne till Skip, och andre Krijgznödtorffther, doch haffwe the meret och mellan sig besluthet, att the alle åther nw med thet förste wele församble sig i Nederlanden, och synnerligen i Frijslandh, menendis sig i the Landzender bekomme Skep, och andre nödtorffther, att fulfölie sådane theris onde företagne anslagh och prachticher medh, Szom och tileffwentyrs well see kunde etc. Hwarföre är ännw som altijd tilförende wår willie och begären, atti och flere godhe män j then Landzenden wele försterckie edher med then meste machtt i kunne, anammendis flere j tjänisten ehwar man them öffwerkomme kan, Tesligiste atti Elffzborgz slott well beware och befeste wele, szå att thet wåre någet skicket til wern. I wele och szå nw strax afferdige en godh trogen och förståndigh karll in ått Frijslandh, som retteligen förfare och förkundskape kan, vm samme knecther ther eller någen annen stedz, vtt med then siösidhen åther igen försambles, eller vm mögeligit wåre att kunne få någen grundh wette hwartt heden thet gelde skulle, attj ther vm flijtige kundskaffter vttleggje wilde, som stoor machtt opå ligger,

Wij förnimme och hwad i vm våre skip som westfartt skulle, schriffwit haffwe etc. Äär wår willie, vm i seden aff them något förnummet haffwe, Att i giffwe oss thet tilkenne, Wij see icke heller för nyttigt eller rådeligit, atti (: effther slike tidender som nw hörers(!) :) lathe våre vndersåther ther iffrå Nylödze, icke löpe mycket tijtt westwartt, för än man yttermere hörer och förnimmer, hwad aff then nederlenske församlingh, eller hwad wij oss aff the Burgundiske skole haffwe att förmode, J schriffwe och begärendis, att någre penningar nid till Oleff Erickson skickes motte, med hwicke man någre flere i tjänisten taghe kunde, Och begäre wette hwad heller the opå Månadzpenningar eller årslön antages skulle, Szå wele wij ware förtenchte, att tijtt nid till honum antingen någre penningar skickede bliffwe, eller och atti oförsummeligen skole bekomme swar och beskeedh, hoss hwem aff våre Befalningzmän j eller Oleff them ther nidre anamme skole, Män thet wij skole anamme någre j Månadzpenningar, ther äre wij icke förtenchte vdi, will icke heller well skicke sig, att then ene skall tiäne för månadzpenningar, och then andre för årslön, Dherföre synes oss lichast ware att the bliffwe alle vdi årslön, j måghe och lathe alle the her effther antages, bliffwe hemme hoss theris eigit, till wijdere beskeed, och tess man them behöffwer att bruke, Förthy wij wette herness ingen rådth att lathe förleggje mere folck, anthen enestedz eller annen, effther nw allestedz både hoss prester, Borgere och andre är allt fullt lagtt, szå att the icke stoortt mere förmechte holle, Dherföre wele i finne hwad rådth i kunne, szå att the bliffwe ther nidre, etc.

Wij förnimme och the tidender och lägenheter, som i oss tillschriffwit haffwe, både att [v: aff] Danmarch och Tyslandh, hwad i yttermere förfare kunne thet giffwer oss tilkenne etc.

Wij haffwe och schriffwit Swen Kartt till, att han skall och taghe godhe dugelige karle i tjänisten, och icke altijd

bide effther vår schriffwelse eller befalningh, all then stundh han iw szå well som flere, hörer och förnimmer, hwad tidender och lägligheter opå färde äre, Ther effther i, han, och flere sig med rätte, altijd offörmantte skicke och holle skole. Datum etc.

Zedula.

Wij förnimme och käre her Göstaff, att för then swåre fegdhe skull som nw ähr i westersiön, emellan the Fransoser, Engelske och Schotter, stiger salthet fast vp och bliffwer mechte dyrtt. Är förthenskuld vår willie och begären atti wele skaffe med then Frantz Tröbo, att then salttsiudningh som han företaget haffwer, motte flux gå för sigh, Effther hon (: som wij förstätt haffwe :) skall well löne möden igen, Tesligiste att han och szå lather läre samme konst någre flere aff vår Nation, bådhe pijger och drenger på thet man kunne och med tiden fleredstz her vdi Rijket sådane salttsiudningh företage och bruke, Thet oss alle till stoor fordeell komme kunne, Wij haffwe och förstätt, dhet Frantz förmerckie lather vm, sådane salttsiudningh profijttligere och bette ske skulle, med Kopperpanner än ther han nw bruker iernpanner, Dherföre må han well giffwe vår Befalningzman opå Stochholm, Bottwedt Larentzson, schrifftelighen tilkenne, hure sådane panner skulle giordtt bliffwe, hure stor wijdh, djuup och tiock hon ware skall, på bottnen siderne och bredden, och aff monge stycker hon tilsamens sätt, Och eliest hure hon best och skickeligest skulle ware giortt, Szå kunne Bottwed sådane pannner, på vår Koppersmidie vdi Tor-sillie weell bestelle och smide lathe. Datum vt in literis etc.

(Stockholm) den 22 Junii.

Till mäster Michael i Åbo om unga studerande, lämplige till tjenstemän i konungens cancelli eller räkningekammar.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 215 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 164.

Till M: Michell j Ååbo vm någre vnge personer som vdi Kong:e Ma:ttz Cancellij och rekninge Camer kunne tiänelige ware. Datis vt supra [o: 22 Junii].

Wår gunst etc. Wij haffwe edher tilförende någre reeser M: Michell: latid tilschriffwe, och begärett atthj någre personer ther aff edher Skolestuffwe hijtt öffwer skicke skole, som oss vdi wårtt Kong:e Cancellij eller Rechninge Cammer kunne tiänelige ware, effther wij nw wel sådane personer aff nödenne haffwe, Szå äre her doch inge nw i long tijdh framkompne, wette icke heller vm i ther till någet giortt haffwe, Haffwe wij förthenskuld förloffwet opå någen tijdh thenne wår tro tiänere her Sten, att han tit öffwer fare skall, förskaffendis oss tilhonde samme personer, hwicke han edher well vnderwijsendis warder, the ware skole, Äär dherföre wår willie, att och szå skee motte, att wij deden 3 eller Fyre skicke lige vnge karler bekomme kunne, som samme her Sten edher vnderwijsendis wardher, Ingen försummelse eller skåtmåll her före wendendis. Datum.

(Stockholm) den 23 Junii.

Fullmakt för hr Erik Fleming, m. fl., för underhandling med Ryssarne.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 216.

Fulmactzbreff för Her Erich Flemmingh, Her Knut Andersson, Jon Olsson, Biörn Claesson, Jöns

Wesgöte och Göstaff Fincke, till att handle med Rydzerne etc. Datis 23 Junij Anno vt supra.

Wij Gustaff etc. Göre wetterligit, att wij betroet förordineret och tilskicket haffwe tesse effther:ne Oss elskelige wåre trogne män och Rådih, som är her Erich Flemmingh till Swidie, her Knutt Andersson till Öknö, Joen Oleffzson till Hakelstade, Biörn Claesson, Jöns Wesgöte och Göstaff Fincke, att fare till Findlandh in till then Ryssegrentze, ther till att möthe och förhandle medh Stoorförstens aff Muschowens fulmechtige vttskickede Sendebudh, vm någre ärender och brister, som emellan wåre och Storfurstens vndersåther wed gräntzen ware och befinnes kunne, och effther then befallningh som wij them schriffteligen haffwe medgiffwet, alle tingh vttrette och bestyre, Hwarföre bekenne och fulkommeligen tilstå wij sådane Commission och fulmacht, för:ne wåre trogne män och Rådih, effther then förberörde, schrifftelige befallningh, wij them medgiffwet haffwe, them betroet och opålagt haffwe, som wij och nw her med betro och befale, Ther vthinnen ingen någet twilsmåll haffwe må, vthen ther till fulkommeligen tro och lijdt settie, och sig aldelis ther effther rette. Tess till yttermere wisse etc.

(Stockholm) den 23 Junii.

Fullmakt för riksråden Knut Andersson till Ökna och Jon Olsson till Hacksta, att i Finland utöfva konungsräfvt.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 216 v.

Fulmacht för för:ne gode män, till att förhöre alle saker och clagemåll vdi Findlandh. Datum vt supra [23 Junij].

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher alle, oss elskelige trogne Vndersåther, andelige werdzlige friborne, Frälsismän, Bönder och Köpstadzmän och menige vndersåther, som

byggie och boo vdi Åbo Biscopzstigt, och eliest i hele Findlandh, wår gunst och nåde tilförende, Och giffwe edher alle samptligen eller hwar för sig synnerligen, gunstelige tilkenne, att wij tesse wåre elskelige trogne män och Råd, her Knutt Andersson til Öknö, och Joen Oleffzson på Hakelstade, tilbetroet, befalet och vttskicket haffwe, att fare till Findlandh, och ther med edher opå wåre wegna, att handle, tale och förhöre, vm någre wichtige saker och ärender, som oss och Rijket mycket belangendis äre, och eliest förhöre, ransake och slijthe the clagemåll och brister, som them för[e]falle kunne, och them mögeligit är vtt att rette. Hwarföre biude wij edher alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, hwad helst ståndh i äre eller ware kunne, atti till tesse wåre oss elskelige förbe:de trogne män och Råd, tro, loffwe och fullkommelig lijdt settie wele, och them vdi the articler och pungther, som wij them medgiffwet och befalett haffwe, och edher opå wåre wegna förehollandis wardhe, wele fulleligen tro och lijtt ther till sätte, som i göre wele thet oss liufftt är etc. Och tess till wisse etc. Datum.

(Stockholm) den 29 Junii.

Till riksrådet hr Sten Eriksson, meddelanden och uppdrag.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 217.

Till Her Steen Erichzson, att han handler med Germundh szå att en lithen skute motte med köpen-skap quantzwijs löpe vtöffwer till Lybke ther til att kunscape etc. Datis 29 Junij.

Wår synnerlige gunst etc. Äär wår willie och begären Sten, att thu giffwer oss tilkenne, hure alle saker och ärender sig ther nidre begiffwe, och hwad tidender thu förfarett haffwer, och synnerligen hure med wåre skip

och Galleer besteltt är, och hwad ansläge i med them haffwe, Thu haffwer och vten twill aff Germundh Swensson the tidender och legenheter, som Normandz brodher, och bärendh von Luneborgh, Szå och hwad then Hans Krafftt, iffrå Libko, vttschriffwit haffwe, wel förnummet, ther aff man och någen rettelse haffwe kan, Szå haffwer och her Ture Trolle schriffwit oss till, att the Blekingz Bönder hade när kokatt aff med theris fougte opå Landztinget j Rottneby Pingzdage affthen, hwar Borgerne icke waridtt hade, Szå kunne wij icke fulleligen wette, hwad heller thette speell aff the Danske szå skall med Bönderne qwantzwijs anlagtt ware, på thet man icke skulle förstå, att the hade vndersatt eller prachtizeret, thet Jeren Jenson kom vm halssen, eller vm the skole och szå en arg förräderehoop ware, som doch nog troligit är, effther her rycktes fast, att the äre bettere tillnegede then gamble fångne Konungh Christiernn, hwar någet opå komme, än att the theris eigen herre och Konungh, med någen troskap mene skulle, Oss fruchter och nogh att wij bekomme aldrih någen frijd eller roligheet före thet selskap, för än ther bliffwer annet tilgiortt. Szå haffwer och Normandz broder schriffwit i Germundz breff, och giffwit tilkenne, att han wilde vnder tijden gerne schriffwe hijt vtöffwer, Doch mangler honum at han icke får them som breffwen före, eller them han betro kan, Szå motte Germundh iw finne szå mycken Råd, att han vnder tijden lothe en lithen skuthe eller then Wernemynderebått löpe titt vtöffwer Qwantzwiss med Köpenskap, Szå motte the och få någen kundskap tilbake med sig igen, aff för:ne Norman eller andre, Ther vm thu ännw med Germundh förhandle wiltt. Datum.

(Stockholm) den 29 Junii.

*Till fogden på Örby, i Tierp och Vendel, Thomas Nilsson,
om bergsbrukningen vid Dannemora.*

Riks-Registr. 1545, I, fol. 217 v.

Till Thommes Nilson vm bruckningen wedh
Dannemora szå att hon motte komme till gongz
Datis vt supra [29 Junij].

Wår gunst etc. Effther wij förnimme Thommes, att
then Bergzbruchning wedh Dannemora kan ingen synner-
lig fortgångh haffwe, Icke heller är thet selskap som wij
samme Bergwerch vndtt och efftherlatid haffwe, szå för-
mögne, att the med theris eigen machtt allene kunne
komme thet arbethe och bygningh till gångz, som ther
till behöffwes, med minne wij lathe taghe ther hartt vdi
med och göre them vndsettningh, både med spannemål,
Dagzwercker, Fetalie och annen nödtorfft som till samme
bergzbrukningh behöffwes will, Och effther wij fast heller
såghe, att thette och andre slike Cronones bergh och
bruchningh wed macht bliffwe kunne, än liggie i öde,
och hwarcken oss eller androm, Szå skaltt thu och wette,
att wij haffwe sielffwe deell och anpartt ther vdi medh,
och förwenthe oss ther ingen ringe fordeel vtaff hwar
Gudh fogher thet till gongz kommer, Och förthenskuld
lathe wij nw drage tijt vp någre nykompne bergzförston-
dige, som ther skole j thenne Szommer allehonde nödtorff-
ther med Hammer, och allt annet bygge lathe, och
med all machtt taghe sigh bruchningen före, och see till
hwad lycke Gudh giffwe will. Szå haffwe wij och nw loff-
wet them vndsettningh, bådhe i ene måtte och andre,
med hwad deell wij haffwe Rådth och empne till, opå thet
att bergzbruchningen tess heller motte till macht komme
och gå för sigh. Szå må thu och ware förtencht att för-

skaffe then meste fetalie ther heden, både spannemåle, kött, Flesk och hwad annet thu kan komme åstadh, Tesligiste med the årlige dagzwercker, både vtaff wåre egne Landboer och Schattebönderne, Latendis granneligen vpschriffwe och antechna all then hielp eller vmkost, thu ther heden opå wåre wegna görendis wardher, Szå skall thet anthen bliffwe oss med rede peninger effther som thet går och gelder, betalettt, eller och affrecknett j then Summa, som wij för wår anpart, till samme bergzbruchning leggie skole, Hade thu och Rådth att vndsette them ther aff gården en stoor bryggepanna, dhå hade the then för nöden, Then skulle the och betale oss som hon wårdh wåre, Kan thu och skaffe them ther i titt fögderij någre gode timbermän till hielp för theris penningar, dhå see wij thet gerne, och all then förfordring thu ther till göre kantt, thet latt icke tilbake bliffwe, Förthy thet will bliffwe nest Gudz hielp wår och Cronones fordeell szå mycket som theris och än mere, Ther rette tigh effther. Datum.

(Stockholm) den 29 Junii.

Till hr Gustaf Olsson, om de från Vestphalen ankomne bågarne, inköpet af Jacob Schottes skepp, om den tillämnade stadsbygnaden vid Hornborgasjön, m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 218.

Swar til her Göstaff Vm the Westfalske buger han bekommet haffwer opå Kong:e Matt:z wegna etc. Datis 29 Junij Anno etc. 45.

Wår synnerlige gunst etc. Szom i giffwe tilkenne, käre her Göstaff, atti haffwe bestyre latidh och bekommet till wårt behoff, hundrede westfalske Bugar, och begäre att wij wille her lathe göre winder och icke wipper till samme buger, Hwicket wij och gerne giorde, Doch wette wij icke fullleligen vm her någon finnes som sådane win-

der göre kunne, hade wij förthensknld heller seet, atti them med bugerne strax bestyrt hade, wiste i ännw rådth till them, dhå såghe wij thet helst, Hwar och icke, szå måge i ändhå lathe bugerne komme hijt vp, wij måge finne hwad rådth wij kunne.

Vm Jacob Schottes Skip.

J lathe och förstå, vm thet skip som then Jacob Schotte oss för the 2000 march vplathe wille, Begärendis wette vm wij thet beholle wille, etc. Szå äre wij tilfrijdz, att han beholler samme sitt Skip och far ther med hwartt honum teckis, Wij haffwe (: Gudh tess loff :) well szå monge skeep wij behöffwe, hans Skip förvthen, effther thet är szå fast aff wägen sätt.

Thet i och haffwe genom troget budh förskicket vårtt breff till Hollandh, teckes oss well ware, och szå snart i bekomme ther opå någre breff tilbake igen, dhå lather komme them oss tilhonde,

Szom i och schriffwe, then förbön som then Peder Störle, på sin broderdotters wegna giortt haffwe etc. kunne wij föge sware till opå thenne tijdh, j måge lathe then sak szå hengie och blödhe, till tess man wijdere ther vtinnen kan förtenchtt bliffwe.

Vm befestningen wed Hornborgh.

Szom j och schriffwe, att the Boghesundz och Schare Borgeres störste beswäringh är, att them icke giffz szå godh tilfelle till åker, äng, ther wed Hornborgh, som the wane äre att haffwe wedh Schare eller Bogesundh etc. Szå kan samme theris beswäringh föge förslå, effther wij iw szå well rådth att hielpe och försee them wed samme Hornborg med wåre och Cronones ägher, som wedh Schare och Bogesundh, ther the och haffwe hafftt och nutid Cronones egher. Thette måghe j och giffwe them tilkenne, Datum vt supra.

(Stockholm) den 29 Junii.

Till fogden i Kumagårds län, Måns Nilsson, att begifva sig till Viborg, och öfvertaga slottsloffen derstädes efter Nils Grabbe.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 219. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 1: 245.

Till Mons Nilson att han vten allt skotzmåll giffwer sig till Wijborgh och anammer slotzloffwen vtaff Nils Krabbe. Datis vt supra [5: 29 Junij].

Wår gunst etc. Szom thu well hörtt och förstått haffwer Mons hure ansinnige och ilherdede wåre granner the Rysser äre, och opå then Nils Grabbe, wår Befalningzman opå Wijborgh, szå att wij honum dherföre och monge andre merckelige orsaker skuldh, ther ingelunde lenger att bruke kunne,

Hwarföre är wår willie och fulkommelige befalningh, athtu vthen allt skotzmåll och igensegn, giffwer tig med thesse wår trogne Män, Rådth och Sendebudh, Her Knutt Andersson och Joen Olsson, ther heden, anammendis vthen all skotzmåll eller förhalingh, Slottsloffwen ther opå Wijborgh, vtaff Grabben, achtendis vdi alle måtte wårtt och Rigisens gagn och beste, som wij betro tig vm, Och wele wij ingelunde, wedh högste lydne, Mons, att thu wedersaker thenne befalningh, Szå skall och Göstaff Fincke ware ther opå slottet hoss tig som en tilhielpere eller Luthenampt, och ware tigh vdi alle saker, med Rådth och dået behielpelig, och eliest achte opå wårtt gagn och beste, szå att ther motte gå något lijke till vdi alle saker, Och thet mindzste i kunne haffwe att skaffe med thet Ryske selskapet, hwar thet nw kan lempe sig till någon fördracht och förlijkningh, tess heller wij thet see, för monge orsaker skuld, Hwar och så är Mons, att thu på någon tijdh her effther wiltt ware vtaff med samme befalningh

Szå wele wij finne rådh, att skicke någon annen i thin städh, och förlosse tig ther iffrå, män på thenne tijdh wele wij ingen skottzmåll eller beswåringar ther emott haffwe, Ther rette tigh effther. Datum.

(Stockholm) den 30 Junii.

Till hr Sten Eriksson, om konungens af Danmark trotsiga bref, Danskarnes, och i synnerhet innebyggarnes i Bleking fiendtliga hållning mot Sverige, m. m., m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 219 v.

Till Sten Erichzson, Att han ingen tro eller loffwe setter till the Juther, ehure gott the vtloffwe och att han ännu anammer vdi tiänisten thet meste dugeliget folck som han kan öffwerkomme. Datum 30 Junij Anno vt supra.

Wår synnerlige gunst etc. Schall thu wette Sten, att wij haffwe nw bekommet, med Jören Fincke, swar på the breff wij nw nyligest schriffwe Konungen i Danmarch till, aff hwicke wij sende tig her hoss förwaredede Copier, ther aff wardher thu förnimmendis, hure trotzigtt han eblandtt annet schriffwer och mener vm then Summe penningar för Bärendt von Mälen och the andre förmenthe geldtt, som han och genom Jören Lycke, och seden haffwer fordre latidh etc. Szå synes oss att thenne handell med the Danske är fast sielsindt, och farligh nogh, och kunne icke annet förmercke, vtthen att ther sökes fast effther orsaker emott oss, Förthy att vdi the breff han haffwer oss nw nyligen någre reser tillschriffwit, haffwer han iw mest al-tijdh giffwet godhe ord, Män nw schriffwer han skarptt och spitzigt nogh i saken, som thu sielff kantt see, Och opå the Articler, som wij mest vdi wår schriffwelse for-drede swar och beskeedh, ther swarer han platt inthet till, Icke heller lather oss någett förstå, hure then handell,

som emellan Hertig Albrecht aff Mechelborgh, och honum nw skeedtt är, sig förlupet haffwer, mycket minne, (: som nog merckies kan :) handlett någet för oss och thette Rijke, eller rörtt ett ordh vm oss eller thette Rijkets beste, Szå är och nogh förmerckiendis aff hans schriffwelse, att han reckner fast högtt, Dhett han holder någet folck ther vdi Landthoholsten, meningen är, tileffwentys, att wij skulle och hielpe försolde hans folck, effther han lather sig tycke, att wij haffwe icke hafftt, eller en nw haffwe szå store vttlegninger, som han gerne såge, Szå må thu nw sielff dömmе vm, hwad tilförlateligh och beständig wenskap, man kan haffwe och förlathe sig till, på then sijden, eller vm sådant är then rette bundzartt, och egen-skap, Szå schriffwer och Kongen i Danmarch myket vm then Bisp Mons, och ther hoss platt inge vmstender eller hure han sådane kundskaffter bekommet haffwer, Hwar-före snararne tilbetroende är, att han haffwer sielff någet hemmeligit förståndh med samme Bisp Mons, eehwar thet finnes igen, Szå gör och Kongen j Danmarch the Hemse [∴ Hense] Städens vrsechtt och enttskyllinger högtt nogh, ther och någet aff merckendis är. Tesse meningер vm Kongen i Danmarch må thu på thet hemmeligeste beholle inne med tigh, Doch alleneste vnderwijsendis Germundh någhett ther vm, att han må och wette hwad på färde är, doch leg-giendis honum alffwarligen opå, att han och szå haffwer tand för tunge.

Then Werner Pasbergh och flere the Juther, måge nw göre sig szå klare som the wele, vm Jören Jenssons ofärdh, Oss fructher doch thet är icke vthen ett spegel-fechtt, att the wele szå sette oss Swenske brijljerne opå och seden leggiett aff med godhe ordh, lichesom man theris argelistigheet icke better förstå skulle, Hadhe thet och waridtt them någet alffwer vm then Mattz Karsson, the hade well funnet råd, att öffwerkommen eller hulpet till att leggien nidh, män all then stundh samme wärck

aff them sielffwe szå vnderstunget och anlagdtt är, szå lathe the och well hunden hincke, the måghe orsake sig hure the wele, annerlunde kunne wij icke besinnet eller dömme vm saken, som och clartt för öghen är, att samme selskap haffwe iw altijdh hafftt theris frije intugh och vttugh, vdi thett Rottneby och flerestedz i Blekingen, och ingen haffwer talett ther ett ordh vm, eller sagtt thet är ilde giortt. För tesse och andre slighe farlige orsaker skuld, som förlongtt falle wille att schriffwe, rådhe och förmane wij tig för allt thet wij kunne, att thu icke setter tro eller loffwe till the Danske, eller till theris söthe schriffwelser, effther the mene doc platt inthet annet ther medh, vthen hure the (: vnder slike listige ordh :) kunne beswike och förråde oss Swenske, ther må wij alle fullt och fast för-lathe oss till. Wij råde och ännw som altijd tilförende, fulkommeligen, att man förstercker sig thet ytterste och beste man kan, och ännw anammer i tjänisten allt thet dugeligit folck, som står till att öffwerkomme, Dhett thu och szå allestedz och med alle fogther ther nedhre bestelle wiltt, Och hwar mögeligit wåre, att wij kunne bekomme, ther nidre, till ett tusende, Tw eller Trij, gott warafftigt och dugeligit folck, taghe wij them för tesse orsaker skuld, gerne i tjänisten, Förthy ther man i thette ganske rijke, någett dugeligit folck öffwerkomme skall, dhå motte thet ske i thet Smålandh, Östergöttlandh, Westergöttlandh och Dalerne, annenstedz wette wij icke sökiet, och besynnerligen the som rätt dugelige ware skole, Tw må och well lathe giffwe them som antagne äre eller ännw antages kunne någet opå Hånden, ther med the sig behielpe kunne, och szå att man them wiss wåre, Wij äre och tilfrijdz, att ther vtöffwer någon penningespildningh skeer, Dhett må thu och giffwe fogtherne tilkenne, Tesligiste effther ingen godh råd förhanden är till att förlegge samme folck, effther mest allestedz hoss prester, Borgere och andre är fullttaggt, Dherföre måge och the

som antages well bliffwe hwar hemme hoss sitt, till wijdere beskeedh, och till tess man them yttermere förnödenne haffwer att bruke, Och effther wij haffwe tig fast behoff her wed hånden, både för en handels skuld och annen, som dagligen monge och wichtige nogh förefalle, Åår förthenskuldh wår willie och befallningh, att thu wiltt ware förtencht vdi att skynde tig hijtt vp till oss igen, med wijdere vnderwijsningh vm alle saker och lägenheter ther nidre, Och effther wij förmercke, att Germundh haffwer förhänder, och will lathe leggie footen till then waldh, må thu förthenskuldh vnderwijse honum, att han lather leggie grundwalen opå wallen någet flux breedh, på thet man kunne och mure en wärie på samme foott nidre i graffwen, ther aff man kunde göre wärie i graffwen, vm fienderne fulle i graffwen, som thu nogh seet och förnummet haffwer, hure meningen är med the twenger, som nw mures opå her wed slottet.

Wij höre och aff Jören Fincke, att then Richerius skall nw ware hoss Kongen i Danmarch, och tileffwentys waridtt ther nw lenge, endoch Jören ingen stoortt mere beskeed wett, eller vm han någet wärff till oss haffwer iffrå Konungen i Franckerijke, Szå kunne wij icke wette hure wij thette forstå skole, att wij hwarcken budh eller breff bekomme iffrå Kongen i Franckerijke, vthen bliffwe szå med ett ringe breff afflagde som thu well west oss senest tilschriffwit bleff, Szå kunne wij wel tenckie, oss är szå skeet hoos then godhe herre, som i Tyslandh och annerstedz, att wij szå skendeligen förförde, och belugne bliffwe, aff wåre misgynnere, Szå kunne wij på thenne tijdh inthet stoortt mere schriffwe her vm, vthen oss synes rådeligit ware, att thu skicker ett budh till Richerium, och schriffwer honum till wed then meningh, som thette medföliende Latinsktt Conceptt berammet är inneholler, och fordrar swar tilbake igen, på thet man någen grundh bekomme motte, hure wåre saker stå hoss Franszosen, Szå

är och then Benedictus Basse kommen hijtt effther sin betalningh, honum haffwe wij förschriffwit till Brämmen, att han sin betalning aff the Clenodier ther stå, anamme skall, hwad swar och beskeedh honum ther wederfarendis wardher, får man höre etc. Gudh befalendis. Datum.

(Stockholm) den 30 Junii.

Till Peder Brahe, om flera vigtiga ärenden, rörande hvilka förhandladt är i Östergötland och Småland, m. m., m. m.

Riks-Registr. 1545, I, fol. 222 v.

Swar til Peder Bragde vm monge wicktige ärender hure vdi then Landzenden Östergötlandh och Småland förhandlet är. Och att han ingen loffwe steller till the Danske etc. Datum vt supra [o: 30 Junij].

Wår synnerlige gunst etc. Wij förmerkie aff thin schriffwelse Peder Bragde, hwad och hurelude thu med the häreder, ther nest kring vm Wastena, handlett, Szå och hwad almogen i Kindh och Ydre till wåre breff swaret haffwer, etc. Szå behager oss sådane theris lyffther well, Giffwe Gudh the och szå med gerningerne wille någhett efftherkomme hwad the med munden offthe nogh vttloffwet haffwe,

Wij schriffwe tig och szå nw senest till wårtt be- tenckiende vm the Knechter, som thu iffrå Westergöttlandh vpfordrett hadhe, etc. Synes oss ännw som dhå lichest ware, att thu skicker them nid till Westergöttlandh igen, både för the tidender och legenheter som wij senest schriffwe tig till vm, szå och att Borgerne ther i Östergöttlandh icke för myckett eller öffwerflödeligen med gesterij betungede bliffwe motte.

Wij haffwe och förstått hwad som Gudmundh Schriffwere och Anders Smålenninge, tig och Axill tilschriffwit

haffwe, både vm ett och annett, och synnerligen vm then Trotte Maches bekenneelse, och i Synderheet, att i Rottneby 3 eller 4 Tysker skulle fongne ware, som then Karll Biur tijtt in i Blekingen, frå hertig Albrichtt förtt hadhe, hwicke och rettes skulle, etc. Ther vm må thu schriffwe Gudmundh till att han tig wijdere beskeedh hwad ther vm santt är, eller hwad för selskap thet waridtt haffwer, tilkenne giffwer, Wij kunne doch icke well tro att szå är, Män thet wij förnimme att Jören Jenssons karle szå otillbörligen, som Gudmundh schriffwer, sig hoss almogen skicket och hollett, och att the aff Jören Jenssons dödh skulle tilförende wettett, och än thervttöffwer haffwe något hemmeligit förrederij, vnder sig etc. Käre Peder, thenne handell är oss ganske sielsindtt, och hwar szå i sanningh wåre, motte ther annerlunde til tenckies, anthen attu med lempe lather kalle samme parthij vp till Östergötthlandh till tigh, som thu nw schriffwer, eller och att the skyndedis till Calmarne till Sten Erickzson och Germundh Swensson, och toges ther i en fast borgen eller bestrickningh, till tess man yttermere grundh och beskeed vm theris handel förnimme kunde, Män wij kunne doch icke fullligen tro, att szå är, effther hwarcken Jeren Jönssons hustru eller någre andre som ther nidre äre, schriffwe ther något vm.

Wij förmercke och aff thin senere schriffwelse, szå och Gudmundh Schriffweres breff, tig och Axell tilschriffwit, att the icke annet förmercke, vthen att almogen ther nidre skicke sig rett och troligen, szå att man inthet twiffwell opå them yttermere behöffwer att haffwe etc. Giffwe Gudh thet motte szå befinnes i grunden, Doch för allt råde wij fulkommeligen, att haffwe altijdh nöge acht och tilsyn, och holle handh i hancka med them etc. Til effwentyrs effther thet nw bleff affslaget med then hielp en partt förmode sig vtaff then hertig Albrichtt, och the förnimme att the förtröstninger, som Masse Karlsson

och hans selskaph, them giortt haffwe, icke gå för sikh, Szå giffwe the nw godhe ordh, Och hwar tilfellet tileffwentyr sig annerlunde tildraget, hade man well fåett see, vm man någon fast troskap aff them hafftt hade, Doch hoppes oss att the sig ännw besinne kunne, hwar thet anners medh them rett och skäligen handlett bliffwer, och tiuffwer och förrädere vttletede och straffede, Och effther Gudmundh och the andre sådane förtröstningar giffwe, vm almogen, Szå må thu well (: hwar tig szå synes rådeligit ware :) lathe kalle the Knechter med Anders Smålenninge ther nidre äre, tijt vp till Östergötlandh igen, på thet almogen ther nidre någet förskonett bliffwer, Doch motte man altijdh haffwe någre hemmelige kundskaffther nidre hoss them, som altijd see till hwad the handle, och hure the sig skicke och holle emellan ått.

Thet rådslagh thu föregiffwer, Peder, kunne wij på thenne tijdh inthet synnerligit sware till, Thet är och well santt, gode wenner äre och well för nödenne och nyttige haffwe, hwar man wiste någonstedz sökie effther the sanskyllige, doch thet man skulle förmode sig them hoss wåre granner the Danske, eller hoss en partt aff the Hense Städer, som thu schriffwer, Fructher oss nogh man finner någon tilförlatelig wenskap hoss them, med mindre thet skeede med wåre och Rijgisens skade och merckelige beswåringar, her wåre och well mycket mere vdi seijendis, hwar tijden och lägligheten szå tilsade.

Thu schriffwer och vm en Befalningzman i Jören Jenssons stedh, Szå äre wij sielffwe nog ther vm bekymbrerede, Doch haffwe tenchtt then Nils Bijrgesson wår Fogte emellan Wijka till samme befallningh. Hwilcken thu oförsummelingen wiltt skynde hijtt vp till oss, och wij vdi eigen persone, för än han tijtt nid drager, med honum handle och tale kunne, vm allehonde saker som för nöden ware will. Wij haffwe och nw sielffwe latid förschriffwe honum vp till oss etc.

Och opå thet wåre Vndersåther, Borgere, Prester, Bönder och andre, icke för mycket med gesterij och sådant mere motte bekymbrede bliffwe, synes oss lichast ware, att thu besteller med Nils Jaspersson, och flerestedz, ther någet folck i the Landzender anammes j tjänisten, att the lathe them hwar bliffwe hoss sitt, och skaffe sig på gode wärier, till wijdere beskeed, och til tess man them för nöden haffwer att bruke.

Wij förmercke och aff Gudmundtz schriffwelse, att han och Anders Smålenninge haffwe waridtt in opå the Blekingz skoger, och kunne inge tidender spörre effther then tiuffwehoop, annet än att wed Helsingeborgh skulle Tree eller Fyre aff them gripne ware, Och hwar thet szå i sanningh wåre, som wij doch icke letteligen tro kunne, Dhå motte Gudmundh någet wijdere och wist ther vm förkundskape lathe, Giffwendis oss seden thet tilkenne, Och vm thet szå i sanningh wåre, skulle han med rette winleggje sig att bekomme någon wiss bekenneelse, eller kundskap vtaff them, för än the rettede bliffwe, eller och hwar möijeligit wåre, att man kunde få någre aff them hijt in i landett för kundskafftther skuld.

Wij förmercke och hwad i thet möthe, emellan the Blekingzfarer och wåre vndersåther aff Tjehäredzlagh, haffwer handlet och beslutettt waridtt etc. Szå är samme handell i sigh sielff godh nogh, Doch synes oss att ther opå föghe byggiendis eller tilförlatendis är, besynnerligen szå mycket med wåre neste granner the Blekingzfarer, belanger, The holle doch inthet ehure gott the vttloffwe, Och förmane både tig och andre, atti settie icke för mycken tro eller loffwe ther till.

Wij haffwe och nw bekommet swar aff Kongen i Danmarch med Jören Fincke, aff hwilcke breff wij sende tig Copier, ther aff warder thu förnimmendis hure trotzigt han nw schriffwer och maner vm then summe penningar för Bärendtt van Melen, och någre flere Summor,

som han genom Jören Lycke och szå någre reser tilförende fordre lott, Szå synes oss thenne Danske handell ganske farligh och sielsindht, och kunne ther aff icke annat förmerckie, vthen ther sökies effther orsaker emott oss, Förthy vdi the breff Kongen i Danmarch haffwer oss nw nyligen någre reeser tilschriffwit, haffwer han mest altijdh giffwet gode ordh, Män nw schriffwer han skarpt nogh, som thu sielff kantt see, Och på the Articler, som wij vdi vårt breff mest fordrede swar och beskeedh, swiger han platt stille till, icke heller giffwer han oss ett ordh tilkenne, hure then förlikningh, emellan Hertigh Albrichtt aff Mechelborgh och honum skeed är, Icke heller äre wij eller thette Rijke (: som nog merckes kan :) vdi samme förlikningh intagne, Szå må thu sielff dömmе vm, hwad tilförlatelig eller bestendig wenskap ther ware kan, eller hure förbundet skeer j then måtten, Szå synes oss ännw som tilförende rådeligit ware, att man setther måttelig tro och loffwe till the Danske, eller oss fructer hure thet gå will. The Danske måge nw entschylige sig vm Jören Jönssons dödh, hure högtt the wele, Oss fructer doch thet haffwer waridtt ett vnderstunget werck, deden effther, eehwar then rette moderen finnes igen etc. Ther må wij fullt och fast förlathe oss till.

Dhet the Bondefogter, som och Gudmundh schriffwer, ther öffwer allt wärendtz landh, tilskickede ware skole, att hwar weet sin fierdingh, ther han skall haffwe acht och tilsyn med, sådane meningер äre oss icke obehagelige, hwar thet szå troligen motte efftherkommet bliffwe, doch motte man icke för mycket sette ther tro eller lijtt till, mere än som man seer effther. Tenne meningh, Peder, vm Kongen i Danmarck och wåre granner the Danske, förmane wij tigh att thu på thet hemmeligeste beholler hoss tigh, och att thu thet för ingen man vpteckie wiltt. Gudh tigh befalendis. Datum.

(Stockholm) den 1 Julii.

Till hr Sten Eriksson, om det afvikna riksrådet hr Christopher Andersson, Danskarnes opålitlighet, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 1.

Till Steen Erichzson, att thet är befruchtendis att
H: C: A: någet opå Kong:e Ma:tzt och Rijgisens
argeste vdi Danmarch i sitt afftugh stemplet haffwer.
Datum 1 Julij Anno etc. 45.

Wår synnerlige gunst etc. Skall thu wette Steen, att
wij haffwe nu bekommet swar iffrå then godhe herre her
Christoffer Andersson, och sendhe tig her inneluchte Copier,
hure han oss tilschriffwer, Tesligeste aff the swar han wårt
Rådth giffwit haffwer, aff hwicke thu vthen twill förnim-
mendis wardher hans vbestendige löse och lenge betenchte
förrättlige handlinger, Szå fruchter oss nogh, ther finnes en
annen ducas vnder, än man än nw retteligen betenckie eller
besinne kan, och striper sig thenne handell szå ligtt ther
häden, att thette hans afftugh haffwer i Danmarch mest
sudet waridtt, ehwad skutzmåll eller orsechter med siuk-
dom eller annat han föregiffwer, som och aff hans schriff-
welse well bemerckes kan, att han en hoop iuther bådhe
med huld och hår vpswulget haffwer, och twiler oss in-
thet, att hwar emellen the Danske och honum icke alle-
rede någon hemelig prachtiche, på wårt argeste och för-
derff, på färde är, dhå skeer thet ännw wisseligen, för then
orsak skuld som tig och nogh witterligit är, att han al-
tijdh i Rådzwijss, såsom och än fast mere haffwer brukett
waridt allestedz vdi Rådhet, och weet förthenskuld snarest
sagtt alle Rijgisens lägenheter, hemmelige och oppenbare,
Och nu ligger han och siuder med thet parthij som thu
well west oss föghe gott vnne, och twiler oss inthet,
altt hwad han weet thet döll han inthet för them, och the

framedelis för Churförsten och Landtgraffwen, Szå weet man och well hure the och Kongen i Danmarch stå tillsammans, att thet är szå gott som ett egh och en kake, Szå stelle wij thet nw in till tig sielff att dömmе vm, hwad skiäll oss aff then amechtige stoltte och hoffmodige menniske wedarfars, eller vm wij sådant någon tijdh aff honum förtiäntt haffwe, Szå kunne wij her vm inthet stoort annet seije eller schriffwe, vthen att oss för Gudh och werden then störste otachsamheet aff honum och andre i then motten wedarfars, som någon tijd ware kan. Szå haffwer thu vthen twill vtaff Jören Jönssons breff, som thu hijt vp skickede, och szå förnummet, vm then Oleff i Grellesta, som med någre aff the Smålenske Förrädere tijt in i Blekingen kompe äre, och bliffwe ther vppeholdne, hysede, hemmede, beskydde och beskermede, aff thetta och annet slicht. mere kan man well see och förnimme the Danskes grundh och mening emott oss, och att the fast heller wår vndergång och förderff söke, än att the oss med någon troskap, och som then rette bundzart kreffwer, mene skulle, som syn i then motten går för segnn, och för slike orsaker skuld, Käre Sten, synes oss att her Göstaff tagher sig saken fast letteligen och lösligen före vtt med then Westgöttske grentze, och att ther icke szå godh och nödtorfftig vpseende på alle saker och lägligheter hafft bliffwer med the Köpmän och andre, som vtt och in i Landett draghe, som thet sig med rette bordhe, Och fruchte förthenskuldh att wij ene gånge för sådane oachtsamheet skuldh komme vdi stoor skadhe och förderff, Förthy the Danske Landbofougther bådhe her Truedz, och flere som godz haffwe her vdi Landett, skicke then ene theris tianere effther then annen hijt in och eliest then ene gör sig ärende till Fru Anne på Aspenäs, then annen till Nils Pedersson, then tredie hiit then fierde tijt, ingen giffwer oss ther vm ett ordh tilkenne, vthen alle see egenom fingeren och efftherlathe, att the bespeije altt

landett egenom som the sielffwe wele, Äär förthenskund wår willie och höge förmaningh, att thu medh all flijt will än nw förhandle med her Göstaff, att han icke tagher sig alle saker såå lösligen före, eller är såå omycket god-trogen, som hans sedwane ware pläger, och må thu well lathe honnum see och läse the Copier aff then N: breff vm thu hosz honum ännw tilstädhe är, hwar och icke dhå må thu skicke honum någet aff samme grundh vttkopieret hwad tigh synes lighest ware, och att thu west hwem the Copier vtskriffwe.

Vm Werner Pasbergz schriffwelse.

Wij haffve och beseet the swar som Werner Pasberg tig opå thin schriffwelse giffwet haffwer, Szå är icke minne än att Juther wette well göre theris entskyllingh, och leggie theris ordh bådhe i lodtt och qwintin, och är doch icke annet än idhell skalcheet bedrugh och förtechte stycker, Och effther han såå mycket beclager, att Jören Jönsson och flere ther widh grentzen såå stortt öffwerwold tijt in i Blekingen giordtt haffwer, motte thu well vdi the swar thu honum nyligest gaff, med indraget haffwe, att man icke hans schriffwelse (: som han såå int gemein schriffwer :) förstå kan, vthen att han artichelswijz, och i huredane måtte sådant skeet är tilkennegiffwe will, Seden kunde man wijdere tenckie till saken, såå att vm någet vtöffwer tilbörlicheet heden effther skeet wåre, såå skulle och ther vtöffwer straffet bliffwe, hadhe thu indraget thenne meningh med thet hadhe wij gerne seedtt.

Wij finge och nw i dagh Kongens i Danmarch scriffwelse, medh någre tidender, aff hwicket wij skicke tig Copie, Ther aff warder thu och förnimmendis hwad opå färde är, Szåge wij för tesse och andre slike saker och legenheter skuld, som på.färde äre, och wij icke allt kunne schriffwe lathe, att thu medh thet förste skynder tig vp till oss, att wij med tesse och alle andre saker och

låggheter som oss och Rijket stoorligen macht opå ligge, med tig och andre flere godhe män aff Rådett, them wij och oförsummeligen wele förschriffwe lathe, öffwerwäghe förhandle och besluthe kunne. Datum vt supra.

Stockholm den 1 Julii.

Quitto på silfver, aflemnadt från Swinnegarns kyrka i Upland.

Efter en gammal afskrift i Upsala Consistorii Archiv, tryckt i Troils Skrifter och Handl. t. upplysn. i Sw. Kyrko- o. Reform.-historien, 2: 77.

Wi Gustaff med Gudz nåde, Swerigis, Göthis och Wendis Konung, göre witterligit med denne wår quitt:ze, at wi uppå wårt slott Stockholm den första dagen Julii Anno d. 1545, genom wåre tienare Hans Tommeson och Rasmus Nilsson, haffwe anamma och upbåra låtit, af oss elskelig Her Erick Kyrckioprest i Swinegarn i Åsunda härade, samt Per Olsson i Swinegarn och Lasse Persson i Lundby Kyrckiewärnarne der sammastädes, detta efter:ne Kyrcke sölff af för:ne Swinegarn, som är, Jtt förgylt Monstrantz, wog nitton lödig mark halft femtonde lod, än itt litet förgylt Monstrantz, med en huiit foot, wog tuå lödig mark fjorton lod tre quintin, Jtem en förgylt kalck med paten, wog fem lödig mark nije lod, än en förgylt kalck med paten, wog tuå lödig mark, try lod, Jtem fyre huite kalcker med patener, wogo otta lödig mark try lod, Jtem et Påskaar förgylt, wog tuå lödig mark itt halft lod, Jtem itt förgylt Rökelsekaar med en käd, wogo fyre lödig marker fiorton lod, Tuå förgylte Kroner, try förgylte Brosser, een förgylt käd med hänge och en Chorknapp, wogo sju lödig marker fyra lod, spenger, ströninger och annat smått förgylt sölff, wog en lödig mark fjorton lod, Jtem en huijt Törnecrono, Tu Chrimsekaar, Jtt Pass och annat smått huiit offersölff, wog sex lödig marker tu lod.

Summa uppå för:ne Swinegarns Kyrcke söloff, löper sextije lödig mark fjorton lod et quintin. Jtem än anammade wi udi egen person år och dag som för:wit står aff för:ne Hans Tommeson it Guldkorss med en käd af gull wog try lod. Huarföre gifue wi förscrefne Her Erick samfelt med menige Socknebönderne uti för:ne Swinegarn här med quitt och frij för alt yttermere tiltal om för:ne Kyrcke söloff, och dess til yttermere wisse late wi trycke Wårt Secret här nedanföre, och med egen hand underskrifuit. Datum loco et tempore ut supra.

Gostaus.

(Stockholm) den 1 Julii.

Fullmakt och instruction för Krabbe Pedersson, rörande hans beställning såsom konungens hoftjenare.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 2 v.

Beställningh för Chrabbe Pedersson opå hans besälningh: Datis vt supra [v: 1 Julij].

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij thenne wår tro tjänere Chrabbe Pedersson opå nytt för wår Hofftiänere och i wår eedh och tjäniste, med Fyre wel rustede hester och godhe karler haffwe bestelle och anamme latidh med sådane beskeed och förordh, att han vdi alle wåre och wårt Rijges Krijgzsaker och andre anliggiende wårff och ärender till wattn och landh, vthen och innen Rijkes, j frijdlige och fientlige tijdher sig welwilleligen, troligen och mandligen bewijse, och sig skall bruke lathe, och eliest ware oss, wåre ynge lijfzerfherrer och menige Swerigis Rijke, huld tro hörsam och rättrådig, som en erlig vp-richtigh och tro tjänere och Vndersåthe bör ware emott sin rätte Konungh och öffrigheet Tesligiste med sin högste flijtt och förmögenheet altijd fordre, fremie och betrachte

wårt, våre erffherrers och menige Swerigis Rijkes gagn, beste, fromme och welfårdh, wår och theris skade, nådell och förderff, i tijde, warne förekomme och affwende, och elliest hwar wij honum förordne eller haffwe wele anthen eblandt våre Ryttere eller Knechter, ther skall han sig welwilleligen och vthen all geensegen troligen bruke lathe, och synnerligen vdi then befalningh som wij honum nw opå lagt haffwe, grangiffwelig och nöge acht och tilsyn medh thet nys antagne folk, och annet vårt footfolk, i the häreder i Smålandh, som honum namngiffne och befalede waridtt haffwe, Sig och icke med någett löösachtigt och otemeliget leffwerne, anthen med mycken öffwerflödighet löösachtighet eller annen(!) otemeligt wäsende ther egenom Vnder-såtherne till någet obeståndh, eller annet ondtt bewäges motte, befinne lathe, icke heller tilståde att sådant aff androm, som vnder hans befalningh äre, skee motte, Szå skall och för:ne Crabbe Persson sine hester Karler och rustninger, ostraffelige och på sin egen vmkost i allehonde måtte, med cläde, penningar, matt, öl, fodher och måll bådhe Winther och Szommer vnderholle, och them altijdh bådhe natt och dagh enär och hwar behoff giörs welrustede och tilrede haffwe. Ther emott haffwe wij loffwet och tilsagtt för:ne Crabbe på samme Fyre welrustede hester och Karler, årligen vt-aff wår Kong:e Cammer, Femhundrede march örtuger på twenne tärminer, nämpligen, när thenne bestelningh opå gå skall, som är vm Michaelis nw nestkommendis, helffthene, och then annen halffpartt, vm Walburgemessen ther nest effther, som är Anno etc 46. Hwickett wij giffwe våre Cammerrådth och andre våre Befalningzmän tilkenne, att the måge wette sig her effter rette. Datum Stocholm Anno et die vt supra etc.

(Stockholm) den 1 Julii.

Till hustru Karin och Jöns Larenssoon, om mansbots erläggande för sonen och brodern af tre bröder i Väddö s:n, Roslagen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 3 v.

Till hustru Karin och Jöns Larentzson att lathe Peder Karsons söner i Masseu, som jhielsloge Erich Larentzson komme till en drägeligh boot, och förlikningh, Datum vt supra [o: 1 Julii].

Wår gunst etc. Oss är tilkenne giffwet hustru Karin och Jöns Larentzson, hure någre wåre vndersåther aff Weddö sokn, som äre tree brödher, och Peder Karssons söner i Masseu, nämpligen Matz, Oleff och Anders Pederson, mere vtaff olycke, än någet ondtt berådtt moodt, i skade kompne äre, som skeedde i ölsmåll, för edhers son och brodher, nämpligen Erich Larentzson i Örsby, hwilcket them aff allt hierthe ganske ilde tyckes ware att szå skeedt är, Begärendis förthenskuld att the till laglige och Christelige böther komme måghe, vm i och the andre thens för:ne Erich Larentzsons neste målsmän och slächtinger, ther icke szå hartt emot stoghe, och wele endeligen haffwe them halssen iffrå, eller och trengie them att giffwe edher i böther then skattegårdh theris fadher opå sitther, ändoch i sådant aff them icke heller med någhen skiäll szå strengeligen fordre kunne, all then stundh (: szå mycket wij aff then sack förstått haffwe :) att för:ne Banemän som skaden giordhe, icke dhå strax wed ferske gerninger fongne eller tagne bleffwe, och förwerffwede strax wårt Kong:e hegn och förswarelsbreff opå någen tijdh, nämpligen Sex wekedagh, till att förlijke sig med målsägenderne, effther wår Swenske beschriffne lagh, thet wij them icke dhå wegrev kundhe, Hwicket the och szå aff edher och edhers med-

slechtinger i midler tijdh egenom andre godhe män, haffwe wärffwe och bidie latidh, att the till en skälig och drägelig boot som är 120 march örtuger effther offthebe:de Erich Larentzson, komme motte, och med edher alle wenligen och well förlijkes, thet them doch aff edher och edhers medslechtinger her till platt affslaget waridtt haffwer etc. Szå kunne wij well tenckie och förstå, att i sådant för the orsaker skuld som för:ne stå, neke och affslå, och i then acht och meningh, att i och edhre medslechtinger för:ne Banemändz fadher, som är en fatig gammell och ålderstigen man platt förderffwe och boslithen göre wele, i thet att the för:ne hans söner eliest till inge böther komme skole, vthen han som fadheren är, all sin wälfartt bådhe i löst och fast, ther hosz vpsettie will. Thet oss synes hwarcken rätt eller skiäll ware, Förthy som laghen vttwijse dhå skall hwar sine sak ensammer böthe, och ingen anners lutt förwercke, Thet doch icke skeede, vm för:ne Peder Karlson för sine söner skuld skulle szå boslithen bliffwe, Szå kunne icke heller alle the Tree brödher för thet dråp skuld till lijff och godz fegdede bliffwe, all then stundh ther kan doch icke finnes mere än en holsbane och en wäldzbane effther Swerigis lagh hwar man wijde sökie will. Therföre är wår willie, och rådhe edher att i sampt alle edhre medslechtinger rette edher sielffwe i then måtten, förlijkendis och fördragendis edher med för:ne Banemän, och lathe edher åtnöije med skälige och drägelige böther, opå thet semie och endrecht emellan edhers och then annens slecht bliffwe och ware motte, ther till wij edher i then beste meningh wele förmanet haffwe. Datum vt supra.

(Stockholm) den 2 Julii.

Till hustru Birgitta på Hammar, enka efter Jöran Jönsson (Svan), om de förläningar hon begärt.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 4 v.

Swar til hustru Birgitte på Hammer vm the gårdher hon bådhe vdi Westergötlandh oc i Smålandh begärer. Datum 2 Julij Anno etc 45.

Wår gunst etc. Wij haffwe förståt hustru Birgitte the tidender och lägenheter, som i oss haffwe schriffwit, vtaff hwilchet wij ett gunstigt behagh haffwe. Hwad i ytterligere förnimmendis wardhe, som någon macht opå ligger, att i giffwe oss thet tilkenne, hwad tidender ther förefalle kunne, Wij wele och szå altijd gerne, (: som wij tilförende haffwe latid schriffwe edher till :) wette edhert gagn och beste, och bliffwe edher för en gunstig och nådigh herre etc. Och som i schriffwe och begärendis äre, att i måge beholle then gårdh i Westergötlandh benämpt Colletorp och the Twå gårdher ther vnder liggie som salige Jören Jensson edhers framlidne man i förläningh hadhe etc. Szå äre wij och ther med wel tilfrijdz, atti samme gårdher beholle, Mån the andre 14 gårdher som i och begäre och tilförende haffwe legatt vnder Biscopzstolen i Wexiö, eller then S: Katherine prebende som M: Jöns Grönlöff tilförende hadhe, kunne wij inthet sware till opå thenne tijdh, Mån när Gudh will wij nw snarligen vdi eigen persone tidt nid till Östergötlandh eller Westergötlandh kommendis wardhe, Szå wele wij yttermere wette edher ther swar opå, Förthy i kunne well sielffwe tenckie, att wij kunne icke well skilie the Biscopzgodz ått, med mindre wij tilförende vm Jören Jenssons Regenskap beskeed och wijdere vnderwijsningh bekommet haffwe, Szå äre wij icke

heller fulleligen förtenchte vm then M: Jens skall haffwe prebendam igen, eller hure wij ther med skickendis wardhe, För tesse orsaker skuld wij edher på thenne tijd ingen annen swar giffwe kunne. Gud befalendis. Datum.

(Stockholm) den 3 Julii.

Förläningsbref för Peder Skrifvare i Skara på två gårdar och en qvarn.

Öfverskriften i Riks-Registr. 1545, II, fol. 5. Texten ur Åkermarks copiebok af donationsbref i kongl. Kammar-Archivet, vol. 1, men der dat. den 4 Julii.

Förläningsbref för Pedher Schriffwere i Schare opå en gårdh benämpdh Hårshaghe liggiendis wedh Schare, Tesligeste en quärn i Marhem och en gårdh i Hendene, till en behageligh tijdh etc Datum 3 Julij.

Wij Gustaff göre witterligit att Wij aff Wår synnerlige gunst och nåde, Så och för then wellwillige och Troienst som thenne Oss Elskelige Wår Tro undersåte och Borgere i Schara Per Scriffuere Oss och Wårt Rijge Swerige här till dags giordt och bewist hafwer, och än ytterligare här effter göre och bewijse må och skall, Haffwe undt och förlänt, såsom Wij och nu här med unne och förläne honom, Oss till en behagelig tijd, Hårshaga gård, som tillförende hafwer legat under brödre korsons præbende i Schara, med en qvarn i Marhem, ter Oloff Helgeson nu sitter uppå, här till en gård i Hendene, som Bengt Loom besitter, och lydde både Qvarn och gård under för:ne Brodere Korssons præbende, Teslikes en annan gård liggiandes och så i för:ne Hendene by, ter Jon Nielsson nu boor vpå och hafwer lydt under S. Wedss [o: Peders] Kyrckia i Schara Landtgille, så att han samme gårdar med all wår och Cronones rättigheter, som är affrad, och andre uthskylder niuta, bruka och behålla sig till hiälp och vnd-

sättning, effter han udi sådan swår skada genom then brand kommen är, må och skall. Datum Stockholm den 4 Julij.

(Stockholm) den 4 Julii.

Till hr Sten Eriksson och Germund Svensson, om inlösen af pantsatta klenodier, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 5.

Till Sten Erikson och Germundh Swensson, vm the Clenodier, som stå till pant hoosz Hertigh Philip till Pommeren, hwilcke kong:e Ma:tt för en Summa Daler igenlöste. Datis 4 Julij Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc. Skole i wette Sten och Germundh, att wij haffwe afferdiget tesse wåre trogne tiänere Jachim Burwitz, och Jören Fincke, med thenne Fransosiske köpman Benedicto Basse, ther häden till Brämnen, att förskaffe honum sin betalningh aff the Clenodier ther stå, som the ytterligere theris opålagde befalningh tig Steen vnderwijse skole, etc. Hwarföre är wår willie och begären, atthi förskaffe them in på ett gott skip ther the well kunne komme vtöffwer medh, nämost till then Tyske sijdhe, J wele och szå försörghe them med nödtorfftig fetalie, ther med the sig behielpe kunne åther och fram.

Szå haffwe wij och öffwerantwordet thenne wår tro man Nils Boije then Summa Daler, som wij hertigh Philippo till Pommeren för the Clenodier han till sig aff Staffan Lödze löst haffwer skyllige äre, Hwarföre är wår willie och befalningh, atti lathe them fåå anthen then Wijborgzbarcken eller en aff the Boierther, hwicket aff tesse Trij skip edher best och tiäneligest ther till ware synes, ther med han vtöffwer till Lanthopommeren betalningen welförwardt före kan, och hempte oss Clenodierne tilbake igen, Szå må i lathe honum få gott och

trogett selskap in opå med sig, och effther nödtorfften Fetalie och annet, Szå att han med wårt skip och godz welförwardt bliffwer, J wele och bespörie vm djupet ther the inleggie skole och ther effther förordne skepet, Och medhen wij haffwe nw schriffwit Staffan Lödze till vm någre stycker win, som han oss hijt in skicke skall, effther wij förnimme han haffwer en heell hoop win liggiendis, Dherföre wij och befalet haffwe Valenthin Winskench, att förfordre hosz honum vm szå munge stycker aff samme win, som wij Lödzt nw tilschriffwit haffwe, och seden hosz samme win bliffwe till tess thet kommer her tilståde, och tilsee att thet icke förderffwet bliffwer, Hwarföre är wår willie att med samme skip motte och någre warer vtskickedede bliffwe, opå betalningen för samme win, och en ther hosz som samme godz hadhe i befallningh och oss tilgode ther föryttre och förwende kunde, Szå må i tenckie till att late skepe in med Nils Boije någet Smör och andre warer, hwad ther är empné opå, szå att thet kunde löpe sig till ett Tusend march, eller halfftt annet wed pass.

Wij höre och att i Strålsundh skall en borgere med namn Dirich Hedendall ware, som en heel hoop gott Renskt win liggiendis haffwer, kunde i och finne rådth till att handle med honum vm någre stycker aff samme win, för ett skäligt köp, dhå såghe wij thet gerne, Förthy wår Kellere är opå thenne tijd med allehonde win fast förblottadt. Therföre i thette med flijt szå bestelle wele. Edher Gudh befaledis. Datum.

(Stockholm den 5 Julii?)

Instruction för Nils Boije, angående hans beskickning till hertig Philip af Pommern.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 5 v.

Instructionn för Nils Boije som her effther:wit står.

Beskeed och vnderwijsningh hwad i vårt namn Gustaffz medh Gudz nådhe Swerigis Götis och Wendis etc Konungh medh then Högborne Förste wår käre Swågher Her Philips Hertig till Stettin etc: egenom welbyrdigh man och wår tro vndersåthe Nils Boije skall bliffwe andraget och wärffwedt etc.

Först: effther tilbörlig och swågerligh helsen, Szå skall wår vtsende, hans kärlichheet swågerligen betacke, för then försträchningh, som hans K: vdi vårt namn, Staffen Lötze på wår förre schriffwelse welwilleligen bewijst och giortt haffwer, Ther vtöffwer och szå lenge med oss wenligen fördragh hafft haffwer, Therföre skall hans K: sig till oss igen försee all swågerlig och kerlig welwilligheet, vdi liche måtte och eliest altijd oss wederrede befinne.

Ther nest: Szå skall han wårt breff med tilbörlig Reuerentz hans K: öffwerantworde, bedendis och szå hans K: att seden samme breff öffwerläsit wåre, att han igen till oss förderligen och nådeligen med thet snaraste motte bliffwe afferdiget, och förvtten longh fördröielse komme tilbake till oss igen, med swar och beskeed, på hwad som wij till hans K: nw schriffwet och begäredt haffwe, Och när wår vtsende aff hans K: haffwer swar bekommet, J szå måtte, att hans K: effther wår schriffwelse käriligen och swågerligen (: som och inthet twiffwel :) benägen är, att leffrere iffrå sig the Clenodier, opå then närwarendis betalningh, Dhå skall wår vttsende giffwe hans K: i vårt namn en Quitt:a, szå lydendis, Mäden hans K: effther

wår begären, på någon tijd förstrecht haffwer Staffan Löetz en Summa Ioachimsdaler på någre Clenodier som oss tilkomme, hwicke han vdi Brunswijk på wåre wegna såsom en pant igen inløst haffwer, Dhå skall nw hans K: egenom för:ne Boije på wåre wegna sådane Summa Ioachims daler i godhe redhe och med tachnemmelig åttnöijan, och förvthen hans K:tz vmkost eller skadhe öffwerantwordet och betalet bliffwe, Szå skall Nils Boije qwittere hans K: effther som the vttgiffne register och Recognitioner ther opå i stycke tall vttryckte, förmelde, nämpligen 2200. Daler som the Clenodier haffwe stått före, och än dhå 50. daler som skall ware Wexellgeltt, och 50. Daler tärepenninger Tesligiste 200. daler som Henrich von Jasmundh vpburidtt haffwer, hwicket allt tilsammans rechnet szå belöper thet thet sig vdi en Summa till halfftridie Tusende daler, som Staffan Löetz för någon tijdh seden oss förstrecht, och nw vdi wårtt namn Hertig Phillipz till Pommeren åther igen skall betalet bliffwe, Och att wij för allt wijdere tiltaell, i then måtten kunne och måge qwitterede och okraffde bliffwe.

Szå skall och wår vttsende vtaff hertigen och hans K: fordre och anamme en fulkommelig och nogsam Recognition, vdi hwilken alle Clenodierne, alle sammens och besynnerligen hwar i sit staltt och skick beschriffwen, skall vttryckeligen antechadt ware, Och ändoch ther opå någon förstreckning skeed är, dhå haffwer hans K: liche-well nw vtaff oss, egenom wår vttsende, kerligen och till tacke, och med fulkommelig åttnöijan, vthen vmkost och skadhe, redheligen vdi en Summa bekommet och vndfånget i sin betalningh, Szå att wij för alt wijdere effther-tael vm för:ne betalningh, motte försächrede och frijede bliffwe. Och när nw wår vtsände samme Clenodier som hans K: honum på then redelige betalet Summa som förstrecht war, på hans Qwittentia, Tesligeste och hertigens fulkommelige recognition lather antworde och vthen egen-

seijelse leffrere, dhå skall vår vtsände aff hans K: bedie och begäre, att hans K: oss till äre och wolgefall, wille honum behielpelig ware, att han med sächer leijgde och pass igen med för:ne Clenodier vthen fare till Skipz komme motte och sig siden med thet alder snareste begiffwe hijt tilbake igen. Datum 5 Julij. Anno etc 45.

(Stockholm) den 6 Julii.

Bref för Niels Krumme på kongl. sakören af egna landbor.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 7.

Opet breff för Niels Chrumme att han må haffwe Kong:e saker med sine eigne landboer. Datis 6 Julij.

(Stockholm) den 6 Julii.

Till Olof Trotteson, befallningsman på Åland, om upp-gifter rörande biskopsstolens landbor derstädes, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 7. — Förut tryckt af Arwidsson, 1. c., 7: 165.

Swar till Oleff Trotteson, vm thet Register som han haffwer vpschriffwe latid lydendes opå Biscopz-stoelz landboerne till Åbo, och att han will och lathe vpschriffwe Kyrcke och Preste landboerne. Datum 6 Julij Anno etc 1545.

Wår gunst etc. Wij haffwe fået thet Register Oleff på the godz ther på Ålandh, som vnder Biscopzstolen i Aåbo lydhe och thu haffwer beschriffwe latidh etc. Szå hadhe wij well troet, att ther flere Biscopzgodz skulle haffwe funnes, än wij nw förnimme, Szå må thu ännw ransake betther ther effter och kennes wed alle the samme gårdher på våre wegna, kunde thu och få beschriffne the Prestelandboer ther på landhet och med lempe och skicke-ligheet förhandle med Presterne, att the vplathe oss samme landboer, Szå wilde wij lathe wederleggie hwarthere igen,

med så mycket af Biscopzdelen ther på landhet eller annen tiende hwad på färde är, som then rentte drage kan, wij aff them finghe, Doch för än thu något beslutt i thenne handell giör med them att thu giffwer oss thet tilförende tilkenne, och förwänther wåre geenswar ther opå. Män vm the gårdher wij Pether Tuttingh gunsteligen förlänt haffwe, them må thu lathe honum beholle, besynnerligen i thette åhr, till tess wij oss wijdere ther vm betenckie kunne, Män then ene gårdh som then prebendha tillyder, hwicken wij Hans Thomesson förlänt hafwe, then samme gårdh må well bliffwe hoss prebendam, Ther rette tig effther.

Dhet thu och giör thin entschyllingh, vm the Dieckner, att them inthet offwerwold ther opå ålandh skeedt är, Thet behager oss well, wele och szå att the bliffwe tilfrijdz, och till thet beste förfordrede, hwar the sig sielffwe icke förföre eller förbrythe.

Thu begärer och wette wår willie, vm wij efftherlathe wele, att the trähuuss, som opå slottet till öffwerlopsz och muren till skade stå, motte föres till Gregersby, och bythe någen iordh ther till, som skattebönderne i samme Gregersby innehaffwe, Szå äre wij tilfrijdz att samme trähuus tijt flytte bliffwe, Szå och att thu giffwer the skattebönder annenstedz iordh igen, på thet gårdhen bliffwer all tilhopa, och tess better wedh machtt, wij äre icke heller än nw förtencckte, att efftherlathe then her Iffwer Flemmingh the godz igen. Ther rette tig och effther.

Thet breff thu begärer för then bonde som skall boo på S: Signille skiär, haffwe wij befalet wår Secreterer Clemet Hansson att skicke tig samme breff tilhonde.

Vm the köpmän som vmtalet är, att ther wedh Slottet boo skulle, kunne wij på thenne tijdh föge sware vm, effther wij med mouge andre Rigisens ärender bekymbrede äre, Män när Gudh fogher wij kunne sielffwe komme tijt in opå Landet, Szå kan man yttermere både vm thette och andre flere ärender förhandle och besluthe. Datum.

(Stockholm) den 6 Julii.

Öppet bref för en bonde att få besitta S:t Signilds skär, med rättighet att vara gästgifvare för dem som färdas mellan Vaddön och Åland.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 8. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c. 7: 167.

Opett breff för en Bonde som skall boo opå Sancte Signille skiär emellan Åland och Wädön. Datum vt supra. [o: 6 Julij Anno etc 1545].

Wij Gustaff etc. Göre witterligit, att opå thet wåre trogne män Rådth Vndersåther och tjänere, som vnder tijdhnen skole ferdes och sätte sig öffwer iffrå Åålandh och in till Waddön, eller dhädhnen och till Ålandh igen, måge vm höst tijdh och eliest när szå för nöden är, fåå huserum och någon beringh opå thet skiär som ligger opå Åålandz haff, benämpd S: Signille skiär, ther the ee som offtherst tilkomme pläghe, och vnderstundom aff stoort moottwädher, och för cleen ijss eller dreffijss skuld, dhäden icke hastigt komme kunne, och vnder tijden lijdhne stoor sweltt och hunger, som nogh witterligit någre gånger skeet är, Dherföre haffwe wij aff wår synnerlige gunst och nådhe, och för thet menige bestes skuld, vndtt och efftherlatidh, som wij och nw med thette wårt opne breff vnne och effterlathe, att en wår Vndersåthe wed namn N: må och skall flyttie sig in opå samme Sancte Signille skiär, och ther bygge sig nödtorfftige huus och haffwe till köpz för them ther hender att komme, Ööll, brödh, och allehonde ätende warer, och elliest näre och berghe sig med fiskerij ther vdi haffwet hure han kan, Szå haffwe wij förthenskulld aff wår synnerlige gunst och nådhe taget och annammet, som wij och nw med thette wårt opne breff tage och anamme för:ne N: vdi wårt Kong:e hegn frijd och förswar, och besynnerligen till att frijdha och försware honum, hans hustru, barn, legehion, godz, ägher, rörligit

och orörligit för allt öffwerwold och oretten, Tesligiste haffwe wij och vndtt och efftherlatidh, att hwad han ther opå Skärett till matt eller öll säliendis wardher, att han thet altijdh til then tridie penningh dyrere än thet gälder j Köpstaden ther nest eller på Silandhet sälie må, Biudendis förthenskuld och strengeligen befalende wåre Fougter Befalningzmän och alle andre etc. Datum.

(Stockholm) den 6 Julii.

Till fogden i Sunnerbo, Anders Marbo, om smörskatten af häradet, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 8 v.

Swar till Anders Marbo hure han med Kong:e Ma:ttz Smörskat som faller vdi Sunnerbo förhandle skall. Datum vt supra [o: 6 Julij anno etc 1545].

Wår gunst tilförende etc. Szom thu schriffwer Anders, begärendis wette wår willie vm then Smörskatt ther faller i Sunnerbo, hure thu ther med handle skaltt etc. Szå see wij helst att thu lather anamme Smöret vtaff Bönderne, szå kunne the icke bliffwe förorsakede, att rope och skrije, thet man sticker them Smöret fördyrtt vp, eller gör någon okiöp eblandtt them, Kanttu och få föryttre en partt aff samme Smörskatt eblandtt the Danske Köpmän, för slichtt gott och oförfalsket myntt, som thet Danske marckestycke thu hijt vp skicket haffwer, Szå lathe wij oss well ther med åttnöije, Doch att thu kunde szå berechnedtt och föryttret att tunnan ginge oss vt för 8 daler, eller och szå monge aff the Danske marchestycke som ther opå belöpe kan, nämpligen 24 stycker, men för thet andre Danske Kuppermyntt wele wij icke att thu samme Smörskatt föryttre skaltt, Och the Danske penningar thu haffwer nw sendtt oss hijt vp, kunne inthet förslå till att lathe probere hwart myntt för sigh, som thet sig med rette bordhe,

Szå må thu ware förthencktt, ännw att förskaffe oss vt aff hwart slagh för sigh, szå well aff thet godhe myntt som thet nu slaget bliffwer, en march lödige wegna peninger, Szå kunne man seden better lathe vttechne och probera hure gott hwartt slag är för sigh, och hwad the holle intt fine, Thette thu ingelunde försumme wiltt.

Thet thu och begärer haffwe thine hesther i then Liunga prestegård, som Presten nw vttdödt är, thet kunne wij icke beiake tigh. Förthy wij kunne well tenckie att almogen tagher sådant icke tilgodhe, Szå wele wij ware förtenchte, när wij nw nid till Östergötlandh komme, att ther skall komme en Kyrckoherre i staden igen, som skall göre Bönderne the tidegärder, och annen tjänist som han them opå Gudz wegna plictig är, Thu kantt doch well vnderholle tigh och thine hester på en annen städh, anthen ther i häredet, eller och på thin gårdh wij tig senest frijheet opå gaffwe. Ther rette tig effther. Datum.

Stockholm den 7 Julii.

Fullmakt för fogden i Östra härad och Uppvidinge, Niels Pedersson, att ytterligare i Småland antaga knektar.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 9.

Fulmacht för Niels Pedersson till att antage i tjänisten någre Knechter vdi Smålandh. Datis 7 Julij Anno vt supra.

Wij Gustaff med Gudz nåde etc. Göre witterligit med thette wårtt opne breff, att wij betroet tilskicket och befalett, som wij och nw her med tilskicke och befale thenne wår tro man och tjänere Nils Pedersson, att han vdi tesse effther:ne häreder, som äre Vpwijdinge, Östre och Westre häredher, Södre och Norre Widbo, Kindh och Ydre, opå wåre wegna, må och skall, med wåre fogthers och befallningzmändz vdi för:ne häreder tilhielp, antage

och vpschriffwe lathe, vdi vår eedh och tiäniste, the meste dugelige och godhe karler, som lust och willie haffwe, oss och Swerigis Rijke troligen och ärligen att tiäne, som han ther bekomme kan, Hwicke han och någre penningar opå handen giffwe skall, Och yttermere med them förhandle, hwad theris lön vdi tesse frijdlige tijder ware skall. Tesligiste haffwe wij för:ne Nils Pedersson macht och befalningh giffwet, att han för allt thet folck, som vdi för:ne Häreder, alrede till thenne tijdh, i vår tiäniste antagne och vpschriffne äre, eller her effther i tiänisten anammes kunne skall Höffwidzman och Capitenere ware, och vdi alle måtte bestelle, och haffwe nöge acht och tilsyn med samme folck, effther som honum her muntligen opå lagtt och befalet är, Doch våre Fogters och Befalningzmäns (: vdi för:ne Häreder :) aff oss tilförende opå lagde befalningh, både med Bönder och andre, vdi theris fögderij, her med aldelis oförkrengt och obetagin. Hwarföre biude wij edher Dannemän alle vår[e] Vndersåther, som i för:ne häreder byggie och boo, atti behielpelige ware wele, på thet wij sådant folck tess heller bekomme motte, Biunden-dis och så edher våre tiänere alle, så well them som ännw her effther i för:ne häreder i tiänisten anammede bliffwe, som the andre tilförende antagne äre, eller och vm någre aff våre gamble Knechter, i för:ne Häreder, hoss prester eller andre förlagde äre, atti wed våre strenge neffzt och wrede, äre för:de Nils Pedersson, på våre wegna hörige och lydige, och eliest i hans fråware, edhers Landz-fogte, edher och szå altijdh och vdi alle måtte troligen och welwilleligen bewijse, och ther så för nöden är, manneligen på vårt och Rijgisens beste (: som rättrådige tiänere och trogne Vndersåther emot theris rätte Konungh öffwerigheet böör och plichtige äre :) bruke lathe, Hwilcket edher altijdh till thet beste skall betencht bliffwe, Ther hwar och en sig efftherrette skall. Datum.

Stockholm den 7 Julii.

*Till konung Christian III i Danmark, om det afvikna
riksrådet Christopher Andersson.*

Efter originalet i kongl. danska Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnsere freundliche dinste vnnd was wir sonnst viel mher liebs vnnd gouts vormuegenn beuhor, Grossmachtiger furst freundlicher lieber Schwager bruder vnnd Nachbar. Wir habenn E. L. schreybenndt aus Coldingenn dornstags nach phingstenn dieses Jhares ausgegenn entphanngenn vnnd seines jnhaltz vornhomenn. Vnnd wiewol wir gerne gesehenn E: L: vnss sein Supplicirenn, daraus wijr vnns seiner genhomenn beschwerung souiel besser zu berichtenn, E. L. auch bestendigere Anndtwurdt darauf zugebenn gehabt benhebennst zugeschickt, so tragenn wir doch gar keinenn zweifel, es sey E. L. vnnd Christoffelnn andersonn nicht vnbewusth, inn was eherenn vnnd vortrawennth wir denselbtigenn vnnd fur anndere zum theyl erhaltenn, also das wir jnenn nicht annderst dann mith gnadenn vnnd allem gudtem bewogenn gewesen, anch sonnst zu ainigem abtriedt oder beschwerung vnnsers vorhoffens keine pillige vrsache gegebenn wie dann auch wir jnn hochwichtigenn vnnd anliegenndenn beiderseitz E. L. vnnd vnnserenn geschefftenn dennselbigenn vnnd jnn den gefharlichenn leuftenn vnnd zeithenn ahnn E. L. auch mher andere orthere in legation gebraucht vnnd vorschickt, Daraus je zuersehenn gewesen, das wir zu jme vnnsere vortrawennth gesatz vnnd keijnn vnngnadelichs bewegennt jegenn jme getragenn noch geschepfft, besonder vielmherh vorsehenn, er solte wie dann pillig vnnd E. L. vnnde vnns darann mergklich gelegenn gewesen sich mith volnkhomener Relationn die vnns nach heuttigs tages vonn jme nicht beiegnet ahnn vns erhebt

vnd nhebennst deme vnns als eijnn Raedth vnd seinem vaterlande wie eijnn eijnngeborner jnn denn zeithenn eregedenn gefericheitenn Redtlich vnd trostlich vnd nicht abzugig gewordenn noch auch also vorlassen habenn, Vnd wiewol vnns solichens vnd der vnuorsehentlicher auszugk nicht vnpillig hedthe vordrieslichenn sein muegenn, habenn wir jdoch auf sein schreibenndt vnd antzeigung der furgefallenenn seine angezogene notturfft auch das ehr vmb ein klein zeith zu abhelffung derselbigenn beij vnns einen gnedigsten vorleub die zeith gesoucht, vnangesehenn, eine Raume zeith die nhun lengst vnd vber jhar vnd tag vorweyleth es jme vorgondt vnd zugelassen. Jnn zuuorsicht wann dieselbig vorflossenn oder doch mittler weijl sich andersson jnn seijnn vaterlandt ohnne eijnnijge fernner aufflucht, wie er sich domhals jnn seinem eigenenn schreibenn an vnns selbst vorpflicht zuerhebenn auch nicht anderst gewust dann das seins auszugs vrsach gethanem seinem schreibenn nach allein ebenn schwachheit halbenn geschehenn seijnn solt, So habenn wir gleich itzo E. L. auch beschehenn sein mag, wiwoll aber wir hedtenn gerne sein Supplication ahnn E. L. vbergegebenn sehenn muegenn, vonn jme annder vnde ganntz beschwerlich schreibennndt, welchs doch dem forigem gantz vnd gar zuentjegenn vnd wir auch denn mhann viel vornunftiger eracht, Darijnnenn ehr beruerth vnd vrsach vormeintlich doch mith vnnbestanndt anziehett, also soltenn etzlich sein misgonnere jnenn jegen vnns angegebenn vnd wir vf jnenn mith sonderer vnngnadenn bewogenn seynn, Darauf wir dann jme etzlich mhal herwiderumb geschriebenn seiner gelaistenn aidtplichtenn besonnder wes er vnns eigenere personn jn seiner abfertigung ahnn E. L. dar wir beide alleynn bey einander domhals vortrostet vnde zugesagt erjnnnerth vnd eingefurderth auch nhebennst deme vnns erpothenn, weile vnns soliche angebere nicht wissenntlich

ehr auch jhe bey vnns keiner vnngnadt vielweniger vrsach
 zu solchenn abwegenn erfundenn, doch vns anzuzeigenn
 vnnd zuberichtenn, jnn welcher gestalth vnnd wenn ehr
 vormeinth vorargwonig, wolten wir nach gehorter sach
 souil pillig vnd recht aufstandthafftige vnnd ersehenntliche
 seynne vnnd zu recht beweisliche anzeigung, jme vor-
 helffenn lassenn, Darauff aber vnns keynn rechtschafner
 bericht noch beantwortung zugekomenn, vilweniger auch
 Christoffel jmantz namkundig machenn wollenn, So hat
 vns auch vmb seines vursesatzten vordachts wiellenn
 vnuorhorter vnnd vnerkannter sach jnsonderheit da es
 vnns auch nicht wissentlich jegen niemantz seinthalb wo-
 hemit pilliglich zuprocedirenn eigenenn wollenn, Derowe-
 genn jne abermhals eijnngefurdert bey gleichefellige ge-
 thane erpietunge, aber Anndersonn bey seiner furgenho-
 menenn meynnung zubeharren enthphindenn thuenn, ob
 nhun durch vnserenn Reichsradt vnnd der vnnserrn sein
 gudter dijeweil ehr also fursatzlich vnnd abwesentlich
 pleibenn thut jnn vorsorgung nhumals ahngehaltenn, ist
 vnnpilliger weise nicht geschehen, Wirdt auch anndersonn
 seines fernnern aussenpleibenns aus diesem keynn vrsach
 zuerschepfen noch sich mith Christlicher Consciennt oder
 auffrichtigkeith ahnn anndere orthere E. L. vnnde vnns
 zugegenn zuuorthuenn noch es jnn solichem fhal zuuorandt-
 worthenn habenn, Besonnder gedenckenn, mit was eidenn
 vnnd pflichtenn er vnns also seinem Naturlichenn koninge
 vnnd herrn gebundenn vnnd vorwanth seih, auch wes
 er seinem vaterlanndt vonn lieb vnnd eherenn wegenn
 Vnnd zu deme also eynn vortrawter vnnd Raedt sei-
 nem emphelch vnnd auss gehorsam schuldich vnnd pflichtig
 seyh, vnnd ohnne sollich vormeinth vnnd selbst sou-
 chennenden vrsachenn abstehenn vnnd anhero befuegenn,
 Alsedann wir auch daiegenn wes vnns jegenn jme sam
 vnnserrn vnderthann gepuerth wollenn wir vnns vnnd
 E. L. auch zu eheren vnnd gefallenn der pilligkeyth wol

zuhaltenn wiessenn, Vnnd nicht zweiffelnn E. L. wer-
 denn diesem vnserm wharhaftigenn kegegnbericht vnnd
 die gelegennheitenn erwegenn vnnd Christoffel anndersonn
 vnderrichtenn vnnd weysenn das er vnser Raedt vor-
 trawter vnd vnderthann vnns auch gehuldiget vnnd ge-
 schworenn seih, auch was jme vonn godt der weldt vnnd
 vonn eherenwegenn eignenn vnnd hirauf sthehenn wil,
 Derohalb jnn bedenckung desselbtigenn vnnd das wir zu
 solchenn wegenn jnenn nicht vorvrsacht nochmhals beherzi-
 genn vnnd erwegenn, Whue ehr auch gedechte jegenn
 jemantz so er suspect haltenn thuet Rechtlichenn zu pro-
 cedirenn sol jme dasselbtig vf sein erfurdermnt vnnd da
 er fugk vnnd pilligheit hat schleunigst rechtenn vorholffen
 pleiben, Das wir also E. L. zur antwerdt vnnd bericht
 fruntlicher wolmeynunge nicht haben bergenn wollenn,
 Dann E. L. also vnserem gelieptenn schwager bruder
 Bundtgenosse vnnd Nachbar viel schwegerliche wilfharung
 zuerzeygenn, seindt wyr jeder zeith genaigt. Gegebenn
 vf vnserm konigklichem Schloss Stockholm ahm vij tage
 des Monats julij Anno etc. xlv:ten

Gustaf von gots gnaden zu Schweden

Der Gotten vnd Wendenn Konning etc. E. L. ge-
 trewe Bruder Gostaus

Utanskript: Dem Grosmachtigenn furstenn, Vnserm
 fruntlichen liebenn Schwagerenn, Brudern vnd Nachparnn
 Herrenn Cristiann zu Dennemarckenn, Norwegn, der Wen-
 denn vnd gotten, koning, Hertzog zue Schleseweig, Hol-
 stain, Stormarnn, vnnd der Ditmarschenn, Grauen zue
 altenburg vnnd Delmenherst,

Spår af sigillet.

(Stockholm) den 8 Julii.

Till riksrådet hr Sten Eriksson, om hans förhandlingar med allmogen i Tiohärads lagsaga, hans bref till bönderne i Blekinge, m. m., m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 10.

Swar til Steen Erikson, vm then handell han medh almogen på alle sijdher hafft haffwer, att Kong:e Ma:tth haffwer till sådane handell behagh. Datis 8 Julij Anno etc 45.

Wår synnerlige gunst etc. Wij förmercke aff thin schriffwelse Steen, som oss med wår tjänere Ketill tilkompne äre, hurelunde thu på alle sijder förhandlet haffwer medh almogen ther nidre, och förnimme att thu giffwer godh förtröstningh vm them, Tesligiste hwad thu haffwer handlett med almogens fulmyndige aff Tijehäredz lagh, som nw S:t Johannis dagh hoss tig i Calmarne wåre, Szå och offwerseet the Copier, som thu med samme almogens Sendebudh tilbake skickede. Tesligiste hwadh thu the Rottnebyes Borgere och almogen som i Awaskär församlede tilschreffwet haffwer, Szå behager oss all thenne handel icke anners än well, hade och gerne seedt, att thu så mycket mere indraget haffwer i thet breff till the Blekingz-Bönder, och repeteret med them wed thenne meningh, hure mycket skadeligit förderff och annat mere ondt, vndersåtherne opå begge sijder, när Rijkerne med hwart annat i owenskap stå, eller iffrå hwart annat skilde äre, öffwergått haffwer och ännw (: hwar Gud förbiude anners än well tilginge :) öffwergå kunde. Och twertt vm igen, hure mycket gott och stoort gagn begge Rijkernes Vndersåther aff hwar annen haffwe måge, och kunne, när willie, wenskap och god tilförsicht är emellen Rijkerne, Och förthenskuld skulle thu them högtt förmanet haffwe,

flijteligen, att vndfly all orsak och tilfalle till buller, obestond och all mistenckelig handell, med flere slijke meningher och ord, som saken tiänt hadhe. Kunde thu eller Germundh ännw någet sådant bestelle, synes oss thet skulle icke ware onyttigt, Män hwad orsak thet haffwer, att Werner Pasbergh nw så flijteligen schriffwer och giffwer god ordh, kunne wij icke fulleligen besinne, Wij skole och wel tro thet är doch icke annet än ordh och hierthet ther longtt iffrå, Szå kunne wij inthet stoort wijdere schriffwe her vm, vthen som wij senest wijtlöfftigere wår grund och meningh i then måtten tig tilschreffwe, ther aff haffwer thu nog förståt hwad betenckende wij vdi then måtten hafft haffwe.

Szom thu nw yttermere berörer vm en god förstondig karl vdi Jören Jönsons stadh etc, Szå är nu Nils Bijrgesson hijt vp kommen, hwicken wij oförsummelig med sitt fougte breff och all wijdere vnderwijsningh ther heden afferdige wele.

Dhenn Jören Jönssons hustrw som thu schriffwer vm, henne haffwe wij vndt och förläntt någre gårdher i Westergötlandh, som Jören Jönsson tilförende hadhe, till tess wij oss wijdere vm henne betenckie kunne.

Yttermere: Szom thu och schriffwer att fettalien tager till att tryte på Galleerne, och thu med flere wåre Befalningzmän haffwe för gott anseedt, att en part aff Galleerne motte löpe hijt vp igen, på thet slottzens fettalie icke heller förmycket skall ättgå etc. Och effther wij inthet synnerligit på thenne tijdh wette, thet the ther nidre bestyre kunne, Szå må i well lathe en part aff them löpe hijt vp igen, Doch synes oss för wår person lichest ware, att någre aff the smärste bliffwe ther ännv på någon tijd liggiendis. Män hwicke the ware skole som hijt vplöpe, måge i som ther nu tilstädis äre, eder emellen berädzslå, besluthe och så bestyre lathe, Wijdere kunne wij icke sware på then artichell.

Item att oxorne(!) aff Calmarne län icke kunne vmbäres iffrå Stocholm.

Vm the oxer aff Calmarne län, som wij schriffteligen begäret haffwe, att hijt vp till Stocholm driffwes skulle, dhå fruchter thu och Germundh, att ther kommer fåå oxer till Slottzens behoff i Calmar, och begärer förthen-skuld quichskatten aff Ölandh, och the oxer vdi neste hereden kringh vm Calmarne etc. Szå west thu well sielff Steen hwicken swår förtäringh her opå Slottett i thette ganske år waridh haffwer, och ännv är, Szå och hwad vtspijsningh i thenne Szommer bådhe medh the Skip och Galleer, som vtgiorde äre, och i monge andre måtter waridt haffwer, Hwar och yttermere vmtrenger, dhå wille och störste vttredningen skee her aff Stockholm. Dherföre motte man och tenckie till, att her någon vndsetningh bådhe med oxer och annen nödtorfftig Fetalie igen inkomme motte, eliest will her icke heller gå liche till, Doch äre wij tilfrijdz att then qwikskatt aff Ölandh bliffwer ther wid Slottet, thet iw en stoor deell förslå skal, Wij kunne och lijde att han tagher någre oxer aff the som falle i norre och södre Möre, Doch att han tager måtteligen till, så att hijt kommer och någon nödtorfftig vndsetningh. Thet må thu vnderwijse Germundh, Och hwad han slachter thet motte well saltet bliffwe, och icke så ilde medfares som ther opå Slottet skee pläger.

Wij giffwe tigh och tilkenne Steen, att wij haffwe förordnet någre, som skole haffwa acht och tilsyn med thet nys antagne folck i Smålandh och ware höffwidzmän för them, som äre Crabbe Pedersson, vdi Kongehäret, Kindewaldz härede, Albohäret och Norwidinge härede, Jtem Nils Pedersson vdi Vpwidinge härede, Östre och Westrehärede, Södre och norre Widboo, Ydre och Kinden, Och Lasse Jönsson vdi Sunnerbo, Ösbo, Wesbo, Tweta och Wist etc. Hwarföre må thu tilsäije Nils Henrickzson, att

han samme befallningh vtöffwer norre och Södre Möre och the andre häreder vtt med siösidjen i Calmarne län, som äre Stranda härede, Asbolandh, Ambyrd och Säffwede, anname skall, Szå må then gamble Nils Jansson bliffwe honum tilhielp liche som en Luthinampt, effther han kenner best folcket ther nidre, Och the anname i tjänisten allt thet meste dugeligit folck the öffwerkomme kunne, Sammelunde skall och wår Fogthe öffwer Tuna län Bengt Småswän, haffwe samme befallningh vtöffwer thett folck som i Tuna län och Tiust antagne äre, Seden wette wij icke annet än att menige Smålandh är försörgdt med them, som skole ware Höffwitzmän för samme folck, när som förnöden är. Datum vt supra.

Zedell:

Äär och wår willie Sten, att när thu drager nw vp igen, att thw gör tigh ett ärende in till Westerwijk, och seer till hwad ther bestyres, eller vm her Bijrge haffwer någett för händer med then Slottz och Stadz befestningh. Kunne thw och meddele honum thine rådth, och fordre någet på saken, då see wij thet gerne, Wij wele och gerne wette ther vm ett beskeed när thw vpkommer.

(Stockholm) den 8 Julii.

Till Germund Svensson, om befästringsarbetena på Kalmar slott, m. m,

Riks-Registr. 1545, II, fol. 12.

Swar till Germundh Swensson, vm thenn Waldh wedh Calmarne slott leggies skall. Datum 8 Julij Anno vt supra.

Wår gunst etc. Szom thw schriffwer Germundh och giffwer tilkenne, att thw haffwer taget tig före att lathe leggie then foot vnder then waldz befestningh 5. alner

tiok etc. Szå fruchter oss att samme grundwall bliffwer för small, förty wij wilde mycket gerne haffwe en murett wärnn opå samme grundwal, ther aff man kunde giöre wärie nidre i graffwen, vm fienderne wåre alrede nid i graffwen faldne. Szom wij och för någon tijd seden schreffwe Sten Erickzson wårt sijnne och meningh ther vm till, Szå må thw ännu lathe grundwalen opå samme waldzfoot bliffwe ij eller iij alner tiockere, så kunde man altijdh mure samme wärie ther till, Ther vm thw med Sten Erickzson, och the andre ther nidre nu äre, wijdere förhandle och beradzslå wiltt.

Thu berörer och, att hwar the oxer ther aff Peder Nielssons Fögderij skole drijffwes hijt vp, då bliffwer ther lithen rådih till slachterijt opå Calmarne, och begärer förthenskuld qwikskatten aff Ölandh etc. Szå westu well sielff, Germundh, hwicken swår förterningh her opå Slottet i thette ganske åhr waridt haffwer, och än nu är, Szå och hwad vtspijsningh i thenne Szommer, både med the Skip och Galleer, som vttgiorde äre, och i monge andre måtter waridt haffwer, Hwar och yttermere vmtrenger, dhå wille och störste vttredningh skee her aff Stocholm, Dherföre motte man och tenckie till, att her någon vndsettningh både med oxer och annen nödtorfftig fettalie igen inkomme motte, eliest will her icke heller gå liche till, Doch äre wij tilfrijdz, att then qwichskatt aff Ölandh bliffwer ther wed slottet, thet iw en stor deell förslå skall. Wij kunne och lijde att tu tager någre oxer aff them som falle vdi Norre och Södre Möre, Doch att thu tager måtteligen till, så att hijt kommer och någon nödtorfftig vndsetningh, Och hwad thu slachter, att thet motte well saltet bliffwe, och icke så ilde medfares som ther opå Slottet skee pläger.

Wij förnimme och Germundh, bådhe aff Sten Ericksons och thin schriffwelse, hure i med almogen ther nidre handlet haffwe, och att the haffwe vtloffwet stoor troheet

och trygheet, hwicket oss well behager. Gudh giffwe att thet motte och så någet hollet bliffwe, Doch råde wij fulkommeligen, att man icke setter för stor troo eller loffwe ther till, vten seer altijd på brädet med them, hure the sig skicke och holle, och icke them stort mere tror än man seer effther.

Thw schriffwer och vm Slotzschriffweren Peder Olsson och begärer att hans regenskap vthen fördragh förhördt, och han seden snarligen tit nidh igenn afferdiget bliffwer, Thet och well skee skulle, Doch är han ännu icke tilståde kommen, hwar han bliffwen är wette wij icke, och seger Ketill att han steg frå honum nidre widh N: Och haffwer tileffwentys seden hafft motbör, när han nu kommer, så är Camerådet befalet att giöre ther en ände medh.

Sten Erickzson haffwer och schriffwet vm 2. Skuthor, att skaffe tit nidh, med hwicke Kalck och Sten emellen Öland och Calmar föres kunne etc. Szå är her opå thenne tijd ingen god rådth till Skuthor. Doch haffwe wij befalet Bottwedh, att lathe köpe ett par, och skicke tijt nidh, Och må Per Schriffwere betale samme skuthor. Ther rette tijt effther. Datum vt supra.

(Stockholm) den 8 Julii.

Fullmakt för kyrkoherden i Forssa, Måns Erici, att i Helsinglands norra prosteri hålla ransakning om »äktenskaps-saker».

Riks-Registr. 1545, II, fol. 13 v.

Öpet breff för her Mons i Forssa att han skall ransake alle echteskapzsaker vdi norre prosterijt j Helsingeland. Datis vt supra [8 Julij Anno vt supra].

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att effther oss vnderwijst är, hure aff alder i Helsingeland en plägsed waridt haffwer, att för then longe wägh skuld, som är

emellen Vpsale och Helsingelandh haffwe bådhe Proesterne, Ther vdi för:ne Helsingelandh, pläget macht och wäld haffwe, att förhandle vm alle the twistige saker, som echteskapet emellen vdi then Landzenden för[e]falle kunne, Effther the män eller qwinner som vdi sådane oenigheet kompne äre, icke alltid haffwe stunder eller tilfelle, att ferdes then longe wägh till Bispenn i Vpsale, att lathe ther förhöre och ransake vm sådane saker, Therföre haffwe wij thenne oss elskelig wyrdelig man och tro Vndersäthe her Mons Erics, Kyrckeprest i Forssa, befalet och efftherlatid, som wij och nw med thette wårt opne breff vnne, befale och honum efftherlathe, att han her effther, oss till en behagelig tijdh, må och skall förhandle, ransake, dispensere och ändeligen förhöre alle the förberörde saker och ärender, som echteskapet tillyde, och ther i för:ne Norre Prosterijt förefalle kunne, som han thet för Gudh, oss, och hwar Christen man, aldellis tryggeligen answare will, och icke i någon hände måtte någon förargelse åstadkomme, vten sig aldellis i för:ne saker så holle och skicke, att Gudh theregenom icke förtörnet bliffwer, wåre Vndersäther ingen orett wederfares, och att wij ther aff ett gunstigt behagh haffwe måge, wårt och wåre vnge lijffzärffherrers gagn och fromme alltid sökie och styrcke, skade och nachdel förekomme och affwende, effther hans ytterste förmögenheter. Kunne och någre få högwichtige ärender in causis matrimonialibus förefalle, att han them icke åtskilie kan eller sig betröster, dhå skall han sådane saker in för Bispen och Capitelet i Vpsale komme lathe, att the ther vm wijdere ransake och beslute kunne, Hwarföre biude wij alle som för wåre skuld wele och skole giöre och lathe, besynnerligen wåre fougther och befalningzmän, att the för:ne her Mons her emott inthet hinder, platz eller förfong giöre skole, vthen heller vdi hans rettferdige saker förforderlige och behielpelige, som the wele giöre thet oss liufft är. Datum.

(Stockholm) den 9 Julii.

Till fogden i Åkerbo, Memmings och Finspånga läns härad samt Söderköpings stad, Tord Olsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 14 v.

Swar til Tord Olsson vm the lägenheter han giffwer tilkenne wed Orgehyttenn. Datum 9 Julij.

Wår gunst etc. Szom thu schriffteligen tilkenne giffwer Tord, att then Hamersmidie wed Orgehytten bliffwer snart fulbordat, och att ther giffz godh lägenheet till att vpsettie flere Hamerer, Begärendis wette hervtinnen wår willie etc. Szå behager oss thet well, och såge gerne, att vdi samme huusz motte och vpbygges en lijthen hammer, thenn man kaller en Sängelhammer. Kunne man tesligiste komme åstad en hammer tilwercke, anthen på then sted eller annenstedz, dhå wåre thet mycket nyttigt. Ther vm må thu yttermere förhandle med Marchus Clingesteen, så att i både winläggie edher, att sådane hamrar ther vpsettes och fulbordas motte.

Vm then Hammersmed som Marchus Klingesten är begärendis tijt ned wele wij med thet förste ware förtenchte, att lathe schriffwe effther honum, thet han sig tijt ned giffwe skall etc.

Thu giffwer och tilkenne, vm thet Skattemaltt i Wastena, och någen fisk, som wed Munckebeda tagin och Jachim Bulgrijn begärendis är, etc. Szå äre wij tilfrijdz, attu honum samme partzeler bekomme lather, förskickendis them nid till Wastena med thet förste. Ther rette tig effther etc.

Vm then graffning thu schriffwer, äre wij icke tilsinnes, att hon i thenne Sommer företages och graffwes skall, Effther ther vdi Östergötland är doch nog på alle sijder att göre, Mån ther rådth finnes kunde, att then flott-

mose ther wed Munckebode motte täden reensatt eller vp-
dragen bliffwe, så att man kunde komme med båt in i
Munckebode åen, då såge wij thet gerne, Mån ther thet
icke skee kan, för mycket annat arbethe skuld, så äre wij
tilfrijdz att thet bliffwer tilbake, etc.

Szå äre wij och tilfrijdz med then handell, som Per
Brae och Marchus Hammersmed förhandlet haffwe vm
thet bythe, som är Siw lispund tackeiärn för etthundret
Osmundziärn, Som och Nils Bijrgesson seger, att Bänderne
samme handell bewilliget haffwe, Kunde och inthet skade
attu handlede med Bänderne, som bergit bruke, Giffwendis
them in, att the toge sig före bruke hamersmidien så
well som wij, och lothe heller slå theris tackeiärn i stenger,
och seden säliet vt i pundetaell, ther aff the mycket större
profijt och förbetringh haffwe kundhe, Tesligiste med
mycket mindre vmkost och arbethe, än att the så hugge
thet Osmundziärnn, och koste ther så swårt arbethe opå
mere än någon tijd behoff giordis, Szå motte både wij
och the yttermere gagn och profijt ther vtaff haffwe. Ther
vm må thu förtencht ware. Datum vt supra.

Stockholm den 11 Julii.

Förläningsbref för biskop Märten i Åbo på två gårdar.

Efter Åkermarks copiebok n:o 1 i kongl. Kammar-Archivet.

Wij Gustaff med Gudz nåde Sweriges Götis och Wen-
des Konung, göre vitterligit att Wij aff Wår synnerlige
gunst och nåde, Så och för troskap och wällwilligheet, som
Wij altijd hafwe bekommet aff Oss Elskelig, wyrdelig
Man Bisp Morten i Åbo, hafwe undt och effterlåtitt, som
Wij och nu med tetta Wårt öpne breff unne och effter-
låte att han sig till hiälp och undsättning må och skall
niuta, bruka och behålla Twenne Wåre och Cronones gårdar,
som tilförende under Biskopzstolen legat hafwe, ten ena

benemd Nytegård, ligiandes i Lemo sockn, och then andra heter Jensar i Wårfru Kyrkie Sochn [Masko] härade med all then ränta och rättigheet som samme gård[er] nu tilligge och aff ålder tillegat hafwer, Hwarföre biude Wij Wåre Fougter, Befallningzmän och alle andre, som för Wåre skull wele och skohle göre och låte, att [the] för:ne Bisp Mårten här utinnan intet hinder, platz eller förfång göre, så länge Wij honum samme gårdur gunsteligen vnne och effterlåte, thet hwar och een sig effterätta will. Stockholm den 11 Julij 1545.

Gripsholm den 14 Julii.

*Förlänings- och bytesbref för Jacob Bagge på Boo egen-
dom och Lännersta å Vermdö, hwaremot Bagge lemnat
konungen ett par ängar vid Söderköping.*

Efter Åkermarks copiebok n:o 1 i kongl. Kammar-Archivet.

Wij Gustaff med Gudz nåde Sweriges, Göttes och Wendes Konung, Göre witterligit att Wij aff Wår synnerlige gunst och nåde, Så och för then wällwillige och hulle Tro tjänst som thenne Oss Elskelige Wår Tro Man och Vndersåte, Jacob Bagge, Wår Stadz Stockholms inbyggere, Oss och Wårtt Rijke Sverige här till giort och bewist hafwer, och än ytterligere här effter, så länge han lefwer, troligen och Manneligen göre och bewijse må och skall, hafwe undt och förlänt, såsom Wij och nu med tetta Wårt öpne breff unne och förläne honum och hans laggifte Hustru Anna Jönsisdotter, i begge tera lijffztijd en Wår och Cronones skattegård ben:d Boo, med ett litet annet Torp ther hart hoos liggendes, ben:dt Lännerstha, som ränte tilhopa 14 mark ort:er och 1 pund Smör, och äre både belagne udi Wärmdöo Sochn, hart wid Herrestäket, med åker, äng, Skoug, qwarn, Fiskewatten och alt annatt, som ter till ligger och aff ålder tillegat haffwer,

qwitt och frijtt för Wår och Cronones årlige skatt och andre rättigheeter, Så att han tem niuta bruka bygga och beholla, som förskrifwit står, må och skall, dogh sedan ten tijd förluppin är, skohle för:ne skattegård och Torp åter igen qwitte och frije med Husen och alt annat, Hwad ther opå kan förbättradt bliffwa, komma Oss och Cronone tilhörigen(!) utan all insager eller skotzmåhl,

Så haffwer för:ne Jacob Bagge ther emoth för sådanna hans gunst och nåde, vndt och uplåtit Oss, Wår käre Husfruwe och vnge Ärffhärre till Ewärdelige äge, Twå änger liggandes wid Söderkiöping, som årligen gifwa till 60 eller 70 Sommarlass Höö, effter som gräswäxten är till, Hwilcke ängier han med för:ne sin Hustru lagligen ärfft hafwer och tillkommen är, them han Oss frije och oklandrade*) ware skall, Som the breff och bewisningar han Oss och Wår Ärffherre å för:ne ängier med thet första gifwe skall, yt[e]rmere uttrycke och förmelde, Hwarför biude Wij Wåre Fougter Embetzmän och alle andre, som för Wår skuld wele och skohle göre och lathe, att the för:ne Jacob Bagge och för:ne Hans Hustru, här emot intet hinder platz eller förfång giöre wid Wår ogunst. Datum aff Wårt Slott Gripsholm then 14 Julij A:o 1545.

Vnder Wårt Secrett.

Gripsholm den 14 Julii.

Öppet bref till skattebönder och landbor i Vestergötland om konungsfodringen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 15.

Öpet breff til menige man vdi Westergötland vm Kongzfodringen. Datum Gripsholm 14 Julij Anno etc.

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher Dannemän, oss elskelige wåre trogne Vndersåther, menige skattebönder och

*) Lucka i texten.

Landboer som bygge och boo vdi Westergötland, vår gunst och nådhe tilförende, etc. Szom edher well witterligit är, Käre Vndersåther, att tijden nw fast tilstunder, att man sig förwette skulle hure med fodringen skulle handlet bliffwe till then nestkommendis Winther, hwad heller för samme fodring skall penningar vpbares, eller och för henne gestes skall etc. Szå wille wij gerne vdi thenne måtte som och alle andre, wette edhert gagn och beste, och edher gunsteligen efftherlathe, hwicken aff för:ne twenne wilckor, edher best och bequelligest wåre, och i helst kunne åstadkomme, hwar wij thet vdi tijd och thime kunne wette, Ther wij och seden wåre legenhether effther rette kunne.

Therföre är vår willie atti med thet förste edhert sinne och meningh her vdinnen förstå lathe, anthen i wele för fodringen gestede bliffwe, som thet sig bör och i plichtige äre, eller och löse henne för penningar, vdi så måtte och för så mycket som thet skeer her i Vplandt och andre flere stedz her vdi Rijkett, Szå att wij tideligen motte wette, hwar wij oss efftherrette kunne, och edher Danne-män alle vdi all gunst och nådhe benegne ware. Gudh her med befalendis. Datum.

(Gripsholm) den 15 Julii.

Till innebyggarna i Konga, Albo, Kinnevalds och Norrvidinge härad i Småland, om Niels Birgessons förordnande till befallningsman efter Jöran Jönsson, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 15 v.

Öpet breff till Bönderne vdi Konge härede: Albo, Kindewaldz och Norwedinge härede för Nils Bijrgesson. Datum 15 Julij Anno vt supra.

Wij Gustaff etc. Tilbiude edher oss elskelige trogne Vndersåther Schattebönder Landboer och menige almoge som bygge och boo i Konge härede, Albo, Kindewaldz

och Norwedinge härede, wår gunst och nådhe tilförende etc. Som edher käre Vndersåther nogh witterligit är, hure wår tro man och tjänere Jören Jönsson så ochristeligen (: thet Gudh see förkärtt :) aff någre tiuffwer och förrädere ther nedre hoss edher nw nyligen aff dage tagen bleff, Äändoch wij wel wette att sådant, med edhers willie och samtycke, icke skedde, Så kenne Gudh thet är oss doch tungt och swårtt nog att tiuffwer och förrädere skole så skambligen förråde wåre och Rijgisens trogne män och tjänere, som i och well sielffwe tenckie kunne, hure ther vm är, och huredant roop och rychte aff thette och slike stycker flere, öffwer oss Swenske män alle, snarest sagtt j then ganske werdh, vtöffwer huffwedet hengie will, Och effther wij ännu gerne vdi för:ne Jören Jenssons stedh wele försörge edher, Käre Vndersåther, med en god tro och rättrådig Swänsk man, som edher alle, fatige och Rijke, thet lagh rätt skiäll och rättwijse är, på wåre wegna meddela och förskaffe kann och skall, Szå är förthenskuld först och frempst wår alffwarlige willie och befallningh, atti wele så skicke och holle edher emott honum, och flere wåre trogne tjänere som rätt och tilbörligit är, och som i tenckie kunne, atti vdi framtijden tryggeligen wele och kunne ware tilswars med, Så haffwe wij förthenskuld wår tro man och tjänere Niels Bijrgesson ther till förordnet skicket och betroet, som wij och nw her med tilskicke och betro honum etc vt in literis prefectorum. Datum.

(Gripsholm) den 16 Julii.

Öppet bref för borgaren i Lübeck, Peter Meess, på tullfrihet för af honom införda varor under tre eller fyra år.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 16 v.

Öpet breff för Petter Meess Borgere till Lybech att han må ware frij för tull etc. Datum 16 Julij Anno etc 45.

Wij Gustaff etc. Göre witterligit att wij vtaff vår synnerlige gunst och nådhe, så och för welwilligheet och tjänist, som thenne oss elskelig Petter Meess, Borgere till Lybeche, oss giortt och bewijst haffwer, och än ytterligere her effther bewijse och giöre må och skall, Och synnerligen att han oss och vårt Rijke Sverige tro och huld, våre och våre vnge liffzerffherrers fromme, nytte, och gagn, altijd troligen söke fordre och betrachte, theris skade, nådell och förderff, effther hans högste förmögenheet, warne, förekomme och affwende, Tesligiste vårt Rijke Sverige med godhe oförderfwede, ferske och vprichtige warer besöke och hijt in före lathe, och them vdi theris rätte werde oförfalskeligen sälie och föryttre, etc, Så haffwe wij therföre gunsteligen vndt och efftherlatidh, såsom wij och nw med thette vårt opne breff vnne och efftherlathe honum för sin egen person alleneste, iffrå tesse breff[z] Datum, vdi Trij eller fyre åhr, frij och obehindret för vår och Cronones Tull, aff allt thet godz och warer han förer bådhe in och vtaff Rijket, och besynnerligen vdi tesse effther:ne våre Siöstäder, som äre Stocholm, Suderköpungh och Calmarne, Och tett godtz besynnerligen, som honum sielffwan, och icke hans tjänere, wederlagzmän eller matzskopije tilhöre eller tilkomme, Hwilcket han her vdi vår stad Stocholm in för våre ther till förornede ärligen genom sin eedh Certificere skall, att sådane godz och warer hans egne och icke någon annerss eller fremmende godz är, Szå skall han och icke emott vårt Rijgis frijhether och priuilegier, någenn otilbörlig eller owanlig handell och köpenskap driffwe, eller sig med någon otilbörligheet, emott oss och Swerigis Rijke befinne lathe, etc. Hwarföre biude wij våre Fogther, Befalningzmän, Borgemester, Rådth och menighethen etc. Datum.

(Gripsholm) den 17 Julii.

Till hr Gustaf Olsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 17 v.

Swar til H: Göstaff Vm thenn quinne som sig med Twå bröder belägret haffwer. Datum 17 Julij.

Wår synnerlige gunst etc. Szom i schriffwe her Göstaff och tilkennegiffwe, vm then qwinne som sig belägret haffwer med the twenne Brödher, begärendis wår willie ther vm att wette etc. Szå wette wij icke hwad wij ther till sware skole, effther thenne sak i sig sielff sielsind nogh och farlig är. Äär icke heller gott och rådeligit, att slike groffwe misgerninger skole ostraffede bliffwe, vthen iemwell i så måtte nepste, att andre kunne haffwe ther vtaff en wederstyggelse, Doch effther edher thenne sak best kunnigh är, och i alle hennes vmstender förhörtt haffwe, hure saken sig aldelis her med tildraget haffwer, kunne i med andre flere gode förstondige män, her vm handle och thet her vdinnen lathe skee och wederfares, som i tenckie kunne rätt och skiäll, och i alle måtte Christeligit och swarligit wåre.

J begäre och att wette vm Smörskatten, att(!) han aff någre för penningar löses motte, och hure dyrtt thet skee skulle etc Så wette i well sielff, att vm man Bönderne fast efftherlothe, att löse theris smörskatt för penningar, Tesligis och för lättare kiöp än thet eliest kunne selies och som thet går och gelder vndersåterne emellan, dhå förtiäne wij lichwell ingen tach ther medh, vthen the knarre och morre som tilförende skedt är, att man thet fördyrtt och högtt setter, Therföre effther j thenne sommer (: tess Gudh ware loff :) godh gräswäxt waridt haffwer att oss inthet twiler, the skole well och heller komme Smör tilwåge än penningar, för theris skatt, Szå måge i them thet och så i Smör lathe vttgöre som the thet plichtige

äre, inthet seden till att knarre haffwendis, att wij them thet fördyrtt satt haffwe, etc.

Tesligis will och så nw med tijden aff nödenne ware, att man sig förwette motte, vm fodringen, hwad heller the wele löse henne för penningar, som thet skeer her i Vpland och flerestedz i Rijkett, eller och vm the lijde kunne att man gester för fodringen, som thet sig bör etc. Förthenskuld är vår begären atti med Bönderne ther vdi edher förlänigh och eliest handle wele, att wij med thet förste kunne förstå, hwad heller the wele lathe geste eller löse fodringen för penningar, i så måtte, som thet skeer flerestedz her i Rijket, Ther effther wij och våre lägenheter skicke kunne, som wij haffwe latid them tillschriffwe vår willie och mening ther vm, och sende edher breffwet tilhonde, thet i them föreläse lathe måge, ther så behöffwes.

Vm the oxer i schriffwe, begärendis vår willie wette, hwartt the driffwes skole, etc. Så såge wij helst att the motte bliffwe vpdriffne till Stocholm, som wij tilförende alle våre fougter i Westergötlandh ther ym tillschriffwit haffwe, Förthy wij them ther wel för nöden haffwe och stoorligen behöffwe.

Män vm then Bror Erickzson i schriffwe, begärendis en Cronetompt som ligge skall leggligen till hans gårdh etc kunne wij thenne tijd inthet tilsware, för än wij ther neder kommendis wardhe, och lathe ransake vm samme tomt, Tesligis vm thet andre han wille giffwe oss therföre igenn. Thet i honum tilkenne giffwe kunne. Edher Gudh her med befalendis. Datum vt supra.

(Gripsholm) den 17 Julii.

*Till drottning Margaretha, om hennes resa från Stockholm,
m. m.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 18 v.

Swar til vår Nådige Frw Drotning Margreta:
vm resen iffrå Stocholm. Datum vt supra [o: 17
Julij].

Hiertens alder käreste Margrete, må thu wette, att iach och våre käre söner her hoss mig tilståde äre, effther Gudz nådige försynn, ännw sunde och wel tilpass. Then alzmetigiste Gudh vnne så lenge ware, och mig the samme tidender altijdh till tigh, och flere våre käre barnn, att spörre etc.

Ythermere Käre hiertens Margrete Szå haffwer Clemett Schriffwere effther thin befalningh vnderwijst migh attu achter nw på Sönnedag drage iffrå Stocholm och ått Swartesiö, Och begärer wette hwar thu skall komme till mig etc. Käre Margrete giffwer iach tig tilkenne, att iach achter komme till Swartesiö med Galleen innen för:ne tijdh, Och hwar tig så synes, då wele wij strax skynde Galleen emott tig till Stocholm, ther kan thu då stige opå Galleen till Swartesiö, ther wij tig förbidhe wele, Thu wiltt och j midler tijdh schriffwe oss wijdere thine leglighether till, Ther wij seden kunne haffwe någon rettilse vtaff, Män thet wij skulle något lenge liggie her på Gripsholm, kan icke well ware, effther her är endels lithet i wisthusett, Szå är och ölett her på slottet, meste partten suurtt, ehure thet tilkommer eller hwad thet wållett haffwer, kunne wij icke wette. K: H: M: inthet annet synnerligit haffwer iach att schriffwe tig till på thenne tijdh, vthen befaler tig her med Gudh. Datum.

(Gripsholm?) den 19 Julii.

Till Anders Marbo, fogde i Sunnerbo härad, om de gods derstädes, hvarom fru Elsa Laxmand i Danmark och Tord Bonde tvista.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 19.

Till Anders Marbo Vm the godz som stå i trätte emellen Frw Elsse Lagmandzdotter i Danmark och Tordh Bonde. Datum 19 Julij.

Wår gunst etc. Thu haffwer wel förstått Anders Marbo, att wij vår tro man Tordh Bonde för någre åhr sedenn, vårt Qwarstade breff gåffwe, på någre godz, liggiendis i Sunnerbo, som i longh tijdh emellan honum och Frw Elsse Lagmandzdotter i Danmarch i trätte waridt haffwe, att ingen aff partherne någon dell aff sådane godzes vtskyller eller rettigheter vpbäre skulle, till tess the lagligen åttskilde våre etc. Så förnimme wij aff Tordh Bondes schriffwelse, att för:ne Frw Elsses fougte samme vårt Qwarstadebreff ringe achtet haffwer, vthen then dell som nedersatt bleff, haffwer han effther hennes befallningh som wij nog tenckie kunne, så gott som med woldh och welle, latid borttage och före ått Danmarch. Therföre är ännu vår alffwarlige willie och befallningh, attu samme godz och then deell ther affgå kann, årligen beslå och förhindre skall, och någonstedz ther thett förwarett står insette lathe, till tess then trätte them emellan lagligen slithes och skilies kann, Jcke tilstädendis för:ne Frw Elsses fougthe eller Sendebudh, heller än thenn annen partt, att rappe någon deel deden som nw skedtt är, vthen ther qwar tilstädis bliffwe, till tess att retten them ther vm kunne åttskilie. Her weet att rette tig effther. Datum vt supra.

(Gripsholm?) den 19 Julii.

*Till Matz Michelsson, om täljstensbrytningen i Lena socken
i Upland.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 19 v.

Swar till Matz Michelsson, vm lägenheterne
wed thet bergh j Leena sokn ther täljesten tagz.
Datum vt supra [19 Julii].

Wår gunst etc. Szom thu schriffwer och tilkenne
giffwer Matz, vm thet berg i Leena soknn, ther then Tälje-
sten brytes och hugges, att thet skall well gå för sig etc.
Så höre wij gerne att så skeer, wele och tesligiste, att ther
ingen försumelse företages skall, vthen till thet alder flij-
teligeste brukes och förhender haffwes, så att thet oss till
nytte och gagn komme motte etc. Mån hure samme stenar
ther aff bergit skole vtföres, kunne wij icke ännu besinne.
Oss befruchter att vm man lather stenen wed bergit til-
hugge som han ware skall, ther han brytis, då bliffwer
han mycket stötter skamfäredt och förderffwet, när han
skall vttföres, Therföre må thu haffwe råd med Lasse
Larentzson, Henrich von Cöln och steenhuggerne, befrå-
gendis hure thet skulle best tilgå, hure och hwad tijdh
han kunne best oskamferet framföres, anthen han skulle
liggie till Wintheren, eller och nw i sommer föres nid till
åen, och sijden till Vpsala. Thervtinnan thu skaltt för-
tencht ware. Datum.

(Svartsjö?) den 21 Julii.

*Till Joachim Bulgryn om fästningsbyggnaderna vid Vadstena,
m. m., m. m.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 20 v.

Swar till Jachim Bulgrijn vm befestningen vdi
Wastena företagen är. Datum 21 Julij 45.

Wår gunst etc, Som thu schriffwer och tilkennegiffwer Jachim Bulgrijn, att arbetet ther i Wastena, på then bygningh wij haffwe ther latid företage, skall passelig gå för sigh, Szå behager thet oss well, Wele och så att thu tig ther vm her effther ytterligere skall beflijte, etc. Och som thu schriffwer, och skicker oss thet register tilhonde, vm the dagzwercker ther till gjorde äre, aff the vmliggierende häreder, hure monge the waridt haffwe, och hure stortt mantalet war aff hwartt härede, Befruchtendis, att ther icke så troligen medh handles, som thet sig bordhe, effther aff somme the häreder ganske få dagzwercker ännw framkompe äre, Så haffwe wij latid schriffwe vårt Cammerråd till och sendtt them samme Register tilhonde, att the oss her vtinnen en rätt beskedelig vnderwijsningh giffwe skole, Thet wij och tigh wele förstå lathe, så snartt wij ther vm någett beskeed bekomme, med wijdere vnderwijsningh hure thu tig i then måtten skaltt holle. Män thet thu begärendis är, att wij vdi eigen person wille drage ther nidh och besee then bygningh ther begyntt är, hwickett wij och lenge seden giortt hade, dog med myckett annet haffwe wij bekymbrede waridt. Så äre wij doch ännw tilsinnes, att wij ther heden komme wele thet snaraste våre lägenheter så tilsäije.

Thet thu och schriffwer att ther will stenar fattes med tijdenn, Szå wette wij icke hwad stenar thu mener, anten tegell eller annen steen, Förthenskuld må thu för-

handle med wåre fougther och Befalningzmän ther, att the både stenar och annat hwad til bygningen behöffwes will, förskaffe skole, anner råd h wette wij tig icke.

Wij haffwe och latid schriffwe Botwed till vm then fiskere thu begärer så att han tijt till Wastena med thet förste komme skall, Män att Marchus Hammersmed skulle ther heden drage, och vprette ther en watukunst i graffwen, wette wij icke vm han skall kunne ther någet medh, eller någett sådant till wäge bringe, vthen wele ther till tenckie M: Påwell eller någon annen som ther opå förstond haffwer, skall tijt komme etc.

Wij wele och att thu samt wår fougte skall handle medh Axell Erickzson och her Mons Johansson, att the så förskaffede, att Westre härede, som wij her Johann Tursson förlänt haffwe, motte och så well giöre Dagzwercker tijt till bygningen (: som thu och schriffwer vm:) som the andre häreder etc.

Och vm oxerne thu begärer wette hwar the tages skole til then bespijsning ther holles etc. Så wele wij thet och så förskaffe, att thet skall besteltt bliffwe, Och effther en hoop oxer skole drijffwes ther hartt fram vm Wastena iffrå Smålandh, Så må ther tages någre oxer vt aff hopen, effther som nödtorfften nögest behöffwes kann, Ther thu tig efftherrette haffwer. Datum.

(Swartsjö?) den 21 Julii.

Till hr Gustaf Olsson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 21 v.

Swar til H: Göstaff att K: M: är benägen att förordinere en god man till Schare vdi Her Erici Suenonis stad. Datum vt supra [21 Julii 45].

Wår synnerlige gunst etc. Som i schriffwe her Göstaff och begäre, att wij en god man wille förordinere och skicke

vdi then framlidne her Erickz städh j Schare etc. Så wåre wij ther till well benägne, och såge gerne, att ther motte komme en god och förstondig man igen, Män Gudh weet, sådane män stå icke mycket well tilfongz. J wele förthen-skuld opå edhre sijde legge edher ther vm flijt och winningh, Och oss edhert gode råd meddele, hwilcken edher synes tiänelig och till thet embetet skickeligest ware. J giffwe och tilkenne atti opå wåre wegna någre peninger vtaff her Larentz i Huseby anammet haffwe, till att antage mere folck med, Så wele wij gerne atti och Oleff Erickzson thet så lage wele, att med samme peninger motte thet folck antaget bliffwe, som dugeligt wåre, med hwicke wij och kunne tiänte bliffwe, Giffwendis oss seden theris namn beskedeligen beschrifne och registrerede hwar man them igen finne skulle, när vmträngde.

Thet i och schriffwe, att her Erickz efftherleffwerska haffwer någett vttagt till folckzsens bespijsningh ther etc. Så kunne wij inthet ther till sware opå thenne tijdh, effther wij icke fulleligen wette hure thet sig her vm haffwer etc. Män vm Schare by Hegnetorp och Brönsbo gård j schriffwe etc, kunne wij inthet heller sware till, män att holle någen affwel wed Brönsbo, haffwe wij ingen hogh till, hwar i wele bese lathe, eller edher bespörie, vm then lägenheet wed Orreholmen, tycktes oss han skulle ther till bätther tiänelig ware.

Vm then Saltpanne i schriffwe, att hon icke well kan bestelles aff schrifftelig vnderwijsningh etc. Då wele wij thet så bestelle, att med tiden, skall en vtaff wåre Kopersmedher sielff drage tijd nidh och besee samme panna, när han någet arbete kunne iffrå sigh skilie, som han nw her förhender haffwer. Edher her med Gudh befalendis. Datum.

(Swartsjö?) den 25 Julii.

Till Niels Birgesson, om handeln med Ronneby borgare, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 22.

Till Niels Bijrgeson Vm Rotneby Borgere som mycken handel drijffwe j Sverige. Datum 25 Julij.

Wår gunst tilförende etc. Wij förnimme Niels Bijrgeson, att the Rottnebyes Borgere stryke hele landet egenom, vtt med Landemercket, och köpe vp både oxer huder Talg och allehonde warer som ther falle, Görendis ther med dyrtt köp på allehonde hwad man, snarest sagtt, opå holle skall etc. Så westu well sielff att samme Rottneby Borgere och flere the Blekingz inbyggere haffwe föge gott aff oss och Rijkett förskyltt, kunne förthenskuld icke well lijde, att man then prackerehoop sådane fördell efftherlater, all then stund man ingen annen welwilligheet förnimmer aff them, Äär förthenskuld wår willie attu, med lempe och skickeligheet lather haffwe acht och tilsynn, att thet selskap doch icke för mycken fördell, eller handlingh her hoss wåre Vndersåther haffwe motte, Förthy tu kan well sielff besijnne, hwad oss ther vm anliggiende är. Så äre och iffrå wår gård Swartesiö Twå vtaff the Småleninger, som i tjänisten haffwe anammede waridt, borttlupne, benempde Swen Bläse och Sigfrijd Bagge, och thenn ene haffwer sin hustru i Kindewaldz härett. Äär förthenskuld wår willie att hwar samme Småleninger tijtt nid kompne äre, att thu lather anamme them och skicke them hijt vp igenn. Datum vt supra.

(Svartsjö?) den 25 Julii.

Till Peder Nilsson (Grip), om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 22 v.

Swar till Peder Nilson Vm the oxer som han skall sende vp iffrå Östre häret. Datum vt supra [25 Julij].

Wår gunst etc. Som thu schriffwer och giffwer tilkenne Peder Nielsson, vm the oxer thu haffwer ther nidre församledt, hwartt the drijffwes skole, anthen hijt vp, eller till Calmare effther Germundz schriffwelse etc. Så skall thu aldelis i then måttenn, effther wår förre schriffwelse tigh rätte, så atthe skickes hijt vp i tijdh och thima, Förthy wij haffwe thet så besteltt, att Germundh skall vtaff Ölandh, och ther nämost wed handenn i Möre oxer bekomme, så monge han behöffwe kann etc. Männ vm thett byte thu schriffwer, vm oss syntes att anamme en oxe för Twå kiörr, och för 16 fåer tesligis en oxe, wele wij ingelunde, att så skee skall, vthenn thu må winleggia tigh, att bekomme gode vttwalde kiör, och them förskaffe till wåre gårdar i Östergötlandh, som äre Starby och Hoff, och en partt till Alwastra, effther wij haffwe ther ännw så föge till affwell, och förthenskuld sådane fänedt ther storligenn förnödenn. Sammelunde skalttu och så bestelle med the skattefäer thu ther vpbärendis wardher. Vm the Prestelandbönder, thu schriffwer tesligis vm Westerhärede, må thu lathe bliffwe, som thett nw är. Wij wele sielffwe sådane saker bestyre, när wåre lägenheter så tilseije etc. Tesligiste och så med the 4 gäld som prestlöse äre, så att thu vthenn wår befallningh, ingenu ther till skicke skall. Med the Tu her Christoffer Anderssons rätteredöme ther i thin befallningh, wele wij attu tigh icke heller någett synnerligit befatter tig med, vthenn landgillet, och annen deell, som ther kann gå vtaff, må

thu lathe qwarsettie till wijdere beskeed. Thu schriffwer och vm någre skattegårdher, som Nils Pedersson skall haffwe bekommett aff wåre Vndersåther, och them seden såltt för penningar, Så effther thu icke wijdere vttrycker hure thett sig aldelis her vm haffwer, Äär wår willie och befalningh, attu ännu skaltt förstå lathe rätte grunden vm samme gårdher, hwar the liggie och hure the nämpnes, aff hwicke han them bekommett haffwer, hwem han samme gårdher sålde igenn, och myckett han för them tagett haffwer. Tesligiste vm the clagemåll, thu rörer, att Bön-derne haffwe emott för:ne Nils Pedersson, förvndrer oss endels, attu icke med wijdere beskeed schriffwer, hure samme sak haffwer sig förlupett. Thett må thu ännu wijdere giffwe oss tilkenne etc.

Stockholm den 26 Julii.

Gåfvobref till Jacob Laicho, skeppsbyggare, på en gård i Stockholm till evärdelig ego.

Efter en afskrift bland kon. G. I:s bref i kongl. Riks-Archivet, bilagd en böneskrift af enkan efter honom och sedermera efter hans broder Erik Laicho i Åbo.

Wij Gustaff medh Gudz nådhe, Swerigis, Götis och Wendis etc Konung Göre witterligit att wij aff wåre synnerlige gunst och nådhe, Så och för thenn waluillige och hulle tro tienest som thenne wår vndersåtthe och trotienere M. Jacob Skipbyggere Oss och vårtt Rijke Swerige her till dagz troligen bewijst och giordt haffuer, och änn yttermere her effter så lenge han leffuer, göre och beuise må och skall, haffue vndt och giffuit, som wij och nw medh thette vårtt öpne breff vnne och giffue honom och hans effterkommende rette arffuinger till Ewärdelige äghe, ett vårtt och Cronones Steenhus liggiendis her i wår Stadh Stocholm östan till gerhuset*) nordest ifrå ledestången, Och är samme hws i lengden moth longegathun Siutton

*) Garfvarhuset, garfveriet.

alner och bredden halffnijonde aln. Hwarföre affhende wij oss och Cronone för:ne hws och tomt, och tillegne thet för:ne M. Jacob Skipbyggere och hans Erffuinger till Ewerdelige ägho, att han och hans arffuinger samme hws byggie, bruke, nyttia och behålle skall effter theres egen willia. Hwarföre biudhe wij våre fougther [och] befalningzmen, besynnerligen Borgmestere och rådth i för:de Stocholm och alle andre som för våre skuldh wele och skole, gøre och lathe, atthe för:de M. Jacob Skipbyggere eller hans arffuinger hervtinnen inthet hinder, plattz heller förfångh gøre wedh vår ogunsth. Och thess till yttermere wisse och bettere förwaringh lathe wij hengie vårtt Secret her nedhen före som giffuitt och Schriffuit är på vårtt Kon:ge Slott Stocholm then 26 Julij anno Domini tusendt, femhundredrat fyretije på thet fempte.

Gripsholm den 1 Augusti.

Drottning Margaretas bref, å konungens vägnar, till borgmästare och råd i Arboga, angående guldsmeden Hans van Rapijn.

Efter orig. på papper i Arboga Stadsarchiv, vol. I, fol. 47.

Margareta met Gudz nåde Sweriges, Göthis och Wendis etc drotningh.

Wår gunst tilfförende etc. Gijffue wij eder tilkenne Borgemestere och Rådmenndh att wij haffuom vnt och effterlåthett sampt mett vår k:e nadh:e Herres wijllie och ssambyckie, att thenne Breffuissere Hans van Rapijn, måå och skal blijffue boendes vdij vår stadh Arboga och bruke sijtt guldsmedh embethe, lijke som andre våre trogne vndersååther etc. Hwarfföre är vår wijllie och begeren att ij anname honom för en Eders metborgere, och ijcke mett thett förste öffuerffalle honom mett stadzens tynghe lijke som them störste och rikeste ther vdij byen Förre end Gudh wil han kunne komme sseg nakot betre

förre Ther met göre ij oss till wijllie och förskylle thett gerne Datum Grijbsholm 1 Augusti Anno etc. 45. vnder vårt Secrett.

Utanskrift: Oss elskelige wår trogne Borgemestere, och Råådmendh vdij wår stadh Arboga etc.

gunsteligen

Gripsholm den 2 Augusti.

Förläningsbref på behaglig tid för befallningsmannen på Gripsholm, Peder Larsson, på ett rättaredöme i Vermland och någre gårdar.

Ur Åkermarks copiebok af donationsbref, 1:a band., i kongl. Kammar-Archivet.

Wij Gustaff med Gudz nåde Sweriges, Götes och Wendes Konung, Göre witterligit, att Wij aff Wår synnerlig Gunst och nåde, Så och för hulle Tro tienste, som tenne Oss Elskelig Wår Tro Tienare Peder Larsson, Befallningzman upå Wårt slott Gripsholm, Oss och Wårt Rijke Sverige här till dagz troligen giordt och bewist hafwer, och ännu yttermere här effter göre och bewise må och skall, hafwe vndt och förlänt, som Wij och nu med tetta Wårt öpne breff unne och förläne honom (: Oss till en behagelig tijd :) Wäss Rätteredöme liggandes i Wärmeland, som tillförende under Biscopzstolen j Schara legat hafwer, med någre andre Domkyrkiones godz ther samme stedz, lijke som hans framledne broder Nils Larson samme Rätteredöme och the andre gårdar tillförende på ett åhr eller 2 till görandes, för sine nämste skuld aff oss i förpantning hafft och nutit hafwer, hwilke godz alle tillhopa ränte till 3 m f (!) Smör och 3 lispund*) 5 fatt Jern och icke mehr, Hwilcket Wij giffwe Wåre fougter och Befallningzmän, att the wette sig här effter att rätte, icke

*) Tomrum.

görandes för:ne Peder Larsson här emoth något hinder, platz eller förfång, så länge Wij honom tet gunsteligen unne och effterlåte. Datum aff Wårt Slott Gripzholm 2 Augusti 1545. Vnder Wårt Secret.

Gripsholm den 2 Augusti.

Till Nils N.), om användningen af en summa penningar, om bergsbrukningen i Dalarne, m. m.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 24 v.

Swar til Nils N: att han icke föryttret the 1000 mark ortiger som K: M:tt honom sendt haffwer att leija och antaga gode och dugelige karler före. Datum Gripzholm then 2 Augustj Anno 1545.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Som tw begärer wette wår wilie Nils vm the 1000 mark ortiger som tigh vthi Stocholm öffwerantwardade bleffwe som tw til Salige Nils Larsson före skulle, om tw them til förbe:de Stocholm igen förskicke eller hooss tig til Oxeköp til wår hyttes behoff behålle och bruke skulle, Så wele wij ingelunde att tw för:de Penningar til någott Oxeköp bruka skaltt, icke heller skalt tw skicke them ått Stocholm, vthan att tw behåller them hooss tigh och bruket them ther till, som the vthskickede äre, Nämligen til att annamme och antage gode och dugelige Karler vthi wår tjenest medh, och elliest när tijd är, att betale thett folk med som wij ther vppe haffwe. Här vthinnen tw tigh beflijte och winleggie skaltt. Och så snart thenne Nils Larssons Skriffwere som tw om skriffwer, haffwer steltt och giordt sine Register Clare och beskedelige, Att tw tå skynder honom til Stocholm til wårt Cammerrådtt, wethendes göre them gode vnderwijssninger om förbe:te Nils Larssons Reken-

*) Troligen Nils Larsson Schack på Hornby, fogde i Österdalarne.

skap. Tw begärer wethe om Presterne ther på Bergzlagen och i Dalerne motte vth göre oss til gårdzens behoff hwardere en hest, efter ther wil wanke Stoor Körning. Hwilket oss icke obehageligitt wore, hwar tw them medh godwillige och vthan knark ther til beweke kunde, ther om tw med them, med foge och lempe handle wilt. Som tw och förstå låther, at Bergzmännen haffwe sig welwillige förnimme lathitt til then sammanbrukning som wij senaste handlede medh tigh om, Så behager oss thett wäl, och är wår wilie, att tw befiter tigh att the motte göre en godh ordinantia, och gå skickeligen och wäl til med samme brukning, giffwendes oss seden ther om tilkenne, Sammelunde attu och flitteligen winlegger tig förmana Bergzlagett, att the förskaffe sikh någon better Redskap som är winder och annat slikt, hwad the til brukningen behöfwe, ähn the här til hafft haffwa, ellest befruchtar oss the komme ingen wart med theres arbete. The kunde och wäl hwar the wilde wara flithige i saken, få aff Saleberget en Timberman eller två, som kunde byggie ther gode winder och annat sådant, efter thett sätt som widh Saleberget brukes, Sedan kunne the Tijo gånge mere vthrette ähn nu skeer. Thett må tw wäl allffwarligen hålle them före. Der rette dig effter. Datum ut supra.

Gripsholm den 2 Augusti.

*Till biskoparne och domcapitlen i Strengnäs och Vesterås,
om deras landbor, m. m.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 24.

Swar på Bispens i Westerås och Strengenes, sampt Canickernes skriffwelse, vm theres Prebende, att the motte thet förbyte vthi wisse Kyrkieherberger för Landböndernes Tredsko skuld. Datum Gripsholm then 2 Augusti Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt, att effther wij förnimme vthi sanning att the gode män Bispen och Capitlet i Strengenäs, Så och i Westerås. Theslikest Prebendaterne ther sammestetz, som vnder theres Prelaturer och Prebender någre Landbönder haffwe, kunne icke haffwe eller niute them i så godt försvar och beskydning som thet sig wäll borde och för nöden wore, vthan samme Landboer bliffwe esom offtest nu aff then ene, nu aff then andre öffwerfaldne, puckede och trugede, och vnderstundom ryckes och rappes them ifrå thett ene stycke Eng, Åker och andre ägor effther thett andra, så att godzen fast förlammade och ödelagde bliffwe, Cronen til ingen ringe skade och förderff. Och för sådane orsaak skuld, haffwe the gode män icke heller sådane tilbörliche Lydne och hörsamheet med Landbönderne, Få icke heller theres rättighet vthaff them, som thett sigh rätteligen borde. Hwarföre haffwe wij någre gånger om för:de ärende handlett och taalett medh för:de gode män Bispen och Canickerne, både i Strengnäs och Westeråås, som the och sielffwe aff oss begådt haffwe, att wij samma theres Landbönder til oss annamma wille, och åther i then stad, wederleggje them igen medh så myckitt aff Tienden som förbe:te Landböndernes rente draga kunde. Hwilekett wij och så gunsteligen vndt och effterlathitt haffwer, Som wij och thenne vår troo tienere och Cammererer Hans Thomesson, Befalning och macht giffwitt haffwe, att förhandle medh för:de gode män i Strengenäs och Westerås om förbe:de bythe eller förwandlinger, och vpskriffwa låthe hwad för Landboer med ränte, huru många wij aff them vndfångendes warde, Så och huru myckitt aff Tijenden och wed hwad Kyrker, the gode män som Landbönderne vplathe, skole bekomme theres vnderhåld igen, Doch att sådant opå wårtt gode behag och yttermere fulbordand och besked handlett och giordt bliffwer. Hwilket wij giffwe the gode män,

Bisperne, Canickerne och Prebendaterne i för:de Strengens och Westerås tilkenne, att the måge wethe sig här effter rätte, och yttermere giffwe sig i handel medh för:de Hans Thommesson om förbe:de förwandling eller bythe. Ther hwar och en sigh effter rätte will. Datum vt supra.

Mörkön den 4 Augusti.

Till ståthållaren i Stockholm Botvid Larsson, om en Sven Månsson, som vid Salberget drifvit hemlig silfverhandel med bergsmännen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 25.

Till Bottwed, att han granneligen förfar huru then förrädaren Swen Månsson handlett haffwer vppe wed Sölffbergett med bergzmännen och huru myckitt Sölff han köpt haffwer i thenne åhren. Actum Mörkön then 4 Augusti Åhr 1545.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Som tigh wäl förtenker Bottwed, huru tit wij tigh förmanat haffwer, att man skulle tage sigh ware för then Swen Månsson i Stockholm, efter tw wäl west att han myckitt war i then gamble Anders Hanssons Råd och handel, och wiste myckitt hans anslag, Så ähre wij nu kompne vnder wädrett, att samme Anders Hansson hade wäl til än tije tusend gyllen effter sig liggiendes, ther thenne amechtige förrädaren Swen Månsson gick i arffwed efter, sedan han fick hustrun. Och haffwer nu sedan wäl i trij eller Fyre åhr myckitt hafft sin handel medh the gamble Bergzmän vppe wid Salebergett, och köpt en mechte stor hoop Sölff vthaff them, då 20, och då 20 Lödhe mark, och dreffwett thett samme wäsen med samme Bergzmän, ther ingen haffwer wist vthaff, för än the nu blefwe beslagne medh Tiuffwerij, och otrugede bekent thett samme Swen Månsson och the andre, som nu äre på wägen ått Stocholm med them haffwer driffwitt

slicht ett förrädeligitt Sölffköp, och stulit oss mere Sölff ifrå, än man wett af at säje. Hwarföre biude wij tigh widh tin ähre och tro dienst attu låther haffwe noge acht opå then amechtige förrädaren, och handler medh honom likerwist som med en tiuff och förrädare bör handles. Winleggiendes tigh medh alle flijtt attu grannerligen kunne förfare huru myckit Sölff han aff förbe:de Bergzmän köpt haffwer, och hurulunde han doch samme sölffköp i så många år bedriffwit haffwer, giffwendes oss seden ther om skriffteligen tilkenne, hwad tw i then motten aff honom och the andre til thett meste befråge och vthlethe kannt. Ther rätte tig effter. Datum ut supra.

Mörkö den 4 Augusti.

*Till densamme, om konungens misstankar emot Mårten
Lehus' son, m. m.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 25 v.

Till Bottwed, Att han nöge opseende medt Mårthen Lehus Son och hans selskap haffwer, att the icke någott förräderij haffwe för hender ther i Stockholm. Datum Mörkönn then 4 Augusti Åhr 1545.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Som tw west Bottwedh, att then Marthen Lehus haffwer nu sendt sin Son hijtt in och skrifwitt oss til, hwilket han doch tilförende fast i 20 år och än mere icke giordt haffwer. Så är noch til betroendes, att ther vnder någon annan grund, ähn then god är ware skal. Så att han til äwentys ther med någre falske breff eller annat förräderij hooss hans selskap här inne stemple will, eller och elliest någre lägenheter förkunscape. Therföre är wår willie, attu med samme hans Son, ett flittigt och nöge vpseende skal haffwe lathe, hwad han ther besteller, och hwar mögeligitt wore förfare, hwad hans rätte wärff hijtt in waritt haffwer,

Och må tw wäl haffwe honom någorstedz ther oppe på Slottett, ther tw kunde thes bätter vpseende haffwe medh honom, til thess wij oss wijdere om honom betenkie kunne. Här vthinnen tw skalt förtenckt ware. Datum vt supra

Rogösund den 7 Augusti.

Till Peder Larsson, att han förskaffar lifsmedel till de kongliga barnen och öfrige på Gripsholm, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 26.

Til Päder Larsson att han förskaffer K: Ma:ttz barn och her Johan Tursson och hans hustrw, med god fetalie, och [at the] elliest blifwe wäl försedde. Ithem att han förskaffer the siuke ther på Gripsholm god och nödtorftig fetalie, och annen nödtorftigheet. Actum Rogesund then 7. Augusti Åhr 45.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Ähr wår wilie Peder Larsson, attu äst förtencht vthi att förskaffe och försörge wåre Käre barn medh god fetalie ther på Slottett, Så att the nödtorfteligen och wäl motte vppehåldne bliffwe. Thesslikeste attu haffwer acht och vpseende medh them att the fare aldeles wäl.

Thesslikeste är wår wilie, att efter Gud en hoop aff wårt folk ther opå Slottett krenkt haffwer, attu och så låther få them theres tilbörlige nöttorfft och vppehelle, och förseer them medh al annen deel the kunne för nöden haffwe. Tw wilt och så lathe förskrifwe och förskaffe ifrå wåre gårdar, som ther nest omliggiendes äre, någon fetalie. Så haffwer och Margareta wår hussfru lathet skrifwe hustrw Eline fateburs hustrun til ther opå Slottett, att hon tesslikeste skall lathe wår Käre barn samt thett andra selskapet bekomme til theris lijffz nödtorfft och vppehålle, maat, öll och annan deell, som thee kunne för nöden haffwe, och thett nödtorfteligen och wäl. Tw wilt och

så förskaffe her Jahan Turesson och frw Christin ther opå Slottett, som wij nu tijtt förskicket haffwe til att haffwe acht och vpseende med wåre Kåre barn, med god och nöttorfftig lijffz vppehelle och welfordan, så att the motte fara wäll. Här tw tig effter rette wilt. Datum vt supra.

Norrköping den 13 Augusti.

Till hertig Erik, om helsotillståndet inom den kongl. familjen, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 26 v.

Til Hertig Erich, att han giffwer her Jahan och Frw Christine gehör til al then dell the honom och the andre K: M:ttz barn tilseijandes warde. Datum Norkjöping then 13 Augusti åhr 1545.

Faderlige Kårlige helsan med alt mehre Kårtt och godt altijd försendt med Gud. Kåre Son Erich, må tw wette, at iagh och tin Kåre Frw Moder, och tin broder Magnus, åhre åhn nu sunde och karske, Gudh Alzmechtig vnne mig thett samme aff tigh, och flere tine Kåre Syskene altijd att spörie. Thernäst som tw rörer att tin Syster Cecilia åhr någott Swag worden, Thett gud kenne iag nödigt hörer, Doch hoppes mig thett bliffwer nest gudz hielp wel bättre medh henne, Så haffwer iagh nu Kåre Erich skriffwet her Iohan Tursson, Frw Christine och Dionisio widere wårt sinne och mening til vm tigh och the andre wåre Kåre barn som ther vppe åhre, Så åhr wår Faderlige wilie och begären, atti alle rette eder ther effter. Thesslikeste attu eller Iohan vthi thenne fahrlige tijdh och mädan then siukdom ther wankar icke för myckitt skole gå vth i wädret, vthan thett meste i kunne holle eder inne i husen, Thess heller iag thett seer, och thess större tack skole j när iag vpkommer förtiene. Tw wilt och haffwa

vpseende med, och förmana the andre, att Cecilia tin Syster motte wäl altijd skiött bliffwe, Och hwar ther någon synnerlig eller stoor fahrligheet med then siukdom på färde är, så skal Iahan och Frw Christine draga med eder hijt neder til Östergöttland, Men huru gud fogar them bliffwer något medel opå, Så må i bliffwe ther tilstädes. Intett annat synnerligitt vthan befalle tigh och alle våre Käre barn, vthi then alzmechtige Gudz beskyd och beskärm sunde och salige. Datum vt supra.

Norrköping den 15 Augusti.

Öppet bref på en canikegård i Skara för Erik Guldsmed, borgmästare derstädes.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 27.

Öpettt breff för en Borgere i Schara Erich Guldsmed benembd vppå en Canickagård som her Sigge ther sammestedz besatt i sin lijffztijd. Datum Norrköping then 15 Augustij Anno 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt att wij aff vår synnerlige gunst och nåde och effter thenne oss Elskeligh vår tro Vndersåthe och Borgemestere i Schara Erich Guldsmed sådan dråpelig skade genom then swäre och ömkelige brand som senest i för:de Schara skedde, haffwe vndt och giffwitt, som wij och nu här med vnne och giffwe honom the hwsz och wåhninger, som stå på then tomt, hwilken framlidne her Sigge i Schara satt vthi medan han leffde, Liggiendes wid S. Peders Kyrkio ther sammestedz, så att han samma gård sielff besittia eller flyttie hwsen effter hans egen wilie och lägenheett. Förbiudendes våre Fougdtter, Embetzmän och alle andre som för våre skuld wele och skole göre och lathe att the vthi någon motte göre för:de Erich Guldsmed här emott hinder plattz eller förfång. Der hwar och en haffwer sig att effter rette. Datum ut supra

Norrköping den 15 Augusti.

Till hr Ture Trolle om malm och koppar, som af Danskarne blifwit bortförd från Väckelsångs kyrka i Småland.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 27 v.

Swar på her Twre Trolles breff, att K: M:tt är tilfredz om thenn Malm han skriffwer om, han må komme effter Sochneböndernes begären til Wäckelsångz Kyrckie igen, effther han war ther och tagen. Datum Norkiöping then 15 Augusti Åhr 45.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Som i Oss genom eder skriffwelse her Ture förstå lathe om then Kyrckie malm thee Danske toghe vthaff Wäckelsångz Kyrckie j Konga häredt och bleff nedersatt wid grentzen som och Peer Skram tijtt efter skriffwitt haffwer, förmenendes sigh haffwe ther så stor rätt till. Och i nu begäre på menige Sochne-männenes wågne att samme malm motte komma til för:de Wäckelsångh igän, Thett oss icke synes olijkt wara, effter Kyrkien bleff så ille medfahren som i skriffwe, Och malmen ähr ännu på thenne sijden om grentzen, Så ähre wij wäl tilfredz, att Sochnebönderne annamme till samme kyrckie igen som henne togz vthaff, Män tyckes them att the haffwe för mycken Copper til öffwerlopsz, som them löster att skenkie bort, fremmende män i hender, håller ähn the wilie sielffwe behållen, så lather man thett i theres skön, och måge råde, göre huru them synes ther om, Thett samme i them förhålle måge. Datum ut supra.

Stegeborg den 18 Augusti.

Öppet bref för Norrköpings borgare, att vara frie från alla skjutsfärder, utom för sådana, som erfordrades för konungens egne sändemän.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 28.

Öpett Förswarelse breff för menige Norkiöpingz borgere att the måge wara frij för all skiutzferd, vndantagendes the som haffwe K: M:ttz Pasbord eller bodebysser. Datum Stäkeborg then 18. Augustij Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt, att effter wåre trogne Vndersåther, Borgemestere, Rådth och menige borgere i wår stad Norkiöping, haffwe oss ödmiukeligen och klageligen tilkenne giffwitt, hurulunde the vthöffwer skäl och rätt och emott wårtt tilförene vtgifne mandattz breff, bliffwe både vtaff en och annen och synnerligen aff Frelsett och theres tienere, Så och wåre Knechter, Hofmän och annett folck, som drage aff och til genom landett, vndertijden otilbörligen och fast beswärende(!) och nödde til margfallelige och oskälige skiutzferder både til land och watn, endoch the aldeles obeswärende(!) äre att vthgöre the skiutzfärder, som the oss eller andre wåre budh och breffdragere, som i wåre och Rijkzens idkelige och hastige wärff och ärender stadde, skylliche och plichtige äre, Så haffwe wij ähn nu för then skuld aff wår synnerlige gunst och nåde tagett och annammett, såsom wij och nw här med tage och annamme alle förbe:de wåre Vndersåther i Norkiöping, vthi wårt Konglige hägn beskerm och försvar för allt öffwerwåld och oskäl, och besynnerlige för slike oskälige Skiutzferder, som the icke plichtige äre att göre, och doch vndertijden både vthaff en och annen motte obeswärade(?) bliffwe, Doch med sådana

förord och wilkor, att när våre egne sendebud, breffdragare eller andre som med våre budbysser eller wägebref, vthi våre och Rijkzens ärender dragendes warde, att the themm med Skiutzferder och annen welfordan behielpelige och förfordelige til thett beste på våre wägne ware skole. Hwilket wij haffwe våre Fougder, befalningzmän och alle andre til kenne giffwe wele. Der rette sig alle effter. Datum ut supra.

Vadstena den 28 Augusti.

Till bergsfogden på Salberget, Olof Jonsson, om der begångna försnillningar och bedrägerier, och om bergsbrukningen derstädes.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 28 v.

Til Oluff Jonsson, att han wijdere bespaner om ther någre flere finnes haffwa warit med i then förrädere handel som Swen Månsson haffwer bedriffwitt. Datum Wastena then 28 Augustij Åhr 1545.

Wår gunst tilförende. Wij förmerke aff tin skriffwelse Oluff Jonsson, widh hwad sätt then Swen Monsson, Tord Gulsmedh, och flere aff thett selskap, haffwe bedriffwitt theres Tiuffwe handel medh våre Bergzmän, Sammalunde att ther finnes alt för många aff bergzmännen, som samme stycker bedriffwitt haffwe, Och attu haffwer borgen aff så många Bergzmän och Smelterne, som ähnnu vthi thenne handel beslagne äre. Så synes oss att thenne handel är fast sälsynt och fahrlig, fruchte och nogh ther finnes wäl flere aff våre borgere, både enestedz och annen, som nu i lång tijdh samme tiuffwe stycker bedriffwitt haffwe, och hwar mögeligitt wore, yttermere ther widh bergitt, vttråge och bespane effter samme theres tiuffwe wäsand. Och om flere aff männen ähn som ännu vthrögde äre, icke vthi samme handel waritt haffwe, att man

lade sigh ther fliteligen winning om, Effter oss ligger ingen ringe macht opå, att komme vnder rätte grunden medh thett samme wäsend, Och effter thenne Lasse Jönsson i Westerås, haffwer genom then Färijekarl i By sochn widh Vthsunda, bedriffwitt sitt Sölffköp, Så skulle samme färjekarl och medh rätte tages widh halsen, kan skee att flere wäl finnes, som och genom samme färjekarl, sine tiuffwe stycker bedriffwitt haffwe.

Som tw och lather förstå, vm thett förrädere stycke, som widh wår egen hytte skedtt är, att ther ähr lagt hårde bly in för Sölffblyett, Och att tw haffwer för then skuld tagitt en aff Smelterne widh halsen, Så effter wij icke fulkommeligen aff tin vnderwijsning kunne komma vnder grunden, huru thett tilgångitt ähr, eller om wår hytteskriffwere eller Blyskriffwere eller hyttewachten haffwe wettett ther något aff eller med deelachtig waritt vthi samme tiuffwerij, Ther om tw ähn nw tin ytterste flijtt förewenda wiltt, att fåå wette sanningen, och hwar någon aff them haffwer warit medh i Rådth eller dådh, Så må tw och tenckie til att han bliffwer tagin widh halsen, och förwaret till widere besked, som thett sigh bör.

Tw begärer och att wij någre gode män tijtt vpp skicke wele, som samme tiuffwe stycker yttermere kunne ransake och straffe lathe, om hwilkett wij icke ähnnu fullleligen förtenchte ähre, synes och att the i then motten föge mehre kunne vthransake, än tw, och i andre som ther vppe ähre, hwar i elliest wele flijteligen winleggie eder i saken, Doch wele wij medh tijden ware här om wijdere förtenchte, huru medh thett selskap företages skal. Tw wiltt man flux winleggie tigh yttermere att bespane huru the sådane handel bedriffwitt haffwe, och hwicke personer ähre.

Tw giffwer rådth till Oluff, att al malmen effter the elleffwe Skiffter, skulle leggies alle vthi en hoop i Soffreboden, och vthsoffra honom al tilhopa, på thett the

icke motte haffwe tilfelle att stiele, hwilken mening wij icke gille. Men thet synes likkare ware, att hwart skiffte lather komme sin dagz brytning tilhopa. Som ähr Soffringen och Soffringz Klapuren för sigh, Och när thett vthsoffret wore som thett sigh bör, skulle thett komma till then Nye bokaren, och bliffwer bokatt alt til grantwask och seden waskes och smeltes effter thett Tyske sätt, sammalunde motte och skee medh Koffringen, och Koffringz wasket bliffwe och synnerligen för sigh soffratt och så myckitt ther aff behoff görs bokatt til granwask, och så synnerligen effter thett Tyske sätt för sig smelt, Så att opå then heele smeltning wore icke vthan twå Partzeler, att leffera Sölff effter och hålla Rekenskapen opå, som är Soffring och Koffring, Och när både Soffring och Koffring så til grantwask bokatt wore, skulle waskett seden lefferes Smelterne effter wichten och i halffwichterne til hande at Smeltes. Så försee wij oss the eller andre hade jw icke tilfelle att ware til råd med Lasse Sölffköpere och flere som tess förstand haffwe. Oss synes icke oråd wore, att tw toge ahn itt skiffte i gruffwan til oss på wår egen omkostnet och arbete effter omkosten hwarken med arbetarnes omkosten eller blyd wil med then bokede och waskede malm bliffwe så stor, som han här till waritt haffwer. Så kunde man då tage thet Elleffte skiffte och delett ibland the Tije Skiffter, Så the alle bliffwe wäl besatte, och toge vth igen thet Selskap som fattige ähre och så ogerne the gruffweskiffter haffwa wele, Så och then Tiuffwe hopen som oss och hele bergzlagett så skamligen stolitt haffwe, här vthinnen må tw förtencht wara, och yttermere berädzlå om medh the andre. Wij förmerke och att then M: Påwel, så och then M. Hans Smelteren byggie hwarthere sin bokning widh gruffwen, hwilket oss wäl behager. Ähr och wår wilie, att hwad tw ther til fodra och hielpa kant, attu lather thet icke tilbake bliffwa, som tw wilt göre thet oss liuft. Datum vt supra.

Vadstena den 29 Augusti.

*Öppet bref för länsmannen Nils Olufsson (eller Larsson),
att under tre år uppbära tre tunnor af biskopstionden från
Skärstads s:n i Småland.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 30.

Öpett breff för Nils Oluffsson i Gissleboda i Skärsta Sochn, att han må behålle Tre tunnor aff biskopz tienden, som wid för:de Skersta ij thenne trij nest effterföljende Åhren. Datum Wastena then 29 Augustj Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, göthes och wendes Konung. Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde haffwe vndt och effterlathitt, som wij och nu med thette wårt öpne breff vnne och effterlâthe, att thenne wår troo Vndersâthe Nils Larsson i Gissleboda i Skärsta Sochn wår Länzman må och skal i tw eller trij the nest effterföljende samfelte åhr sigh til godo och vppehelle, niute och behålle Tree Tunner aff Biskopz tijenden som widh för:de Skersta Kyrkie åhrligen faller. Anseendes then hulskap och trooheet han oss och wårt Rijke Swerige giortt och bewijst haffwer, och yttermere göre och bewijse må och skal så lenge han leffwer, och att han vthi en stor almunne wâgh sitter. Hwilket wij giffwe wåre Fougdter och befalningzmän tilkenne, och synnerligen Prowesten i Wiste häred, att the måge wete sigh effter rette, icke görendes för:de Nils Larsson här emott någott hinder platz eller förfång. Datum ut supra.

Vadstena den 30 Augusti.

Till befallningsmannen i Stockholm, Botvid Larsson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 30.

Till Bottwed Larsson att han sender K: M:tt ett Register både om K: M:ttz gamble och nyss antagne Knechter, hwar the förlagde ähre. Datum Wastena then 30 Augusti åhr 1545.

Gustaff. Schal tw wethe Bottwed, att aff hwem wij nw här i Östergötland och Småland om wår[e] Knechter besked fodra, hwar the förlagde äre eller hwadh för folk thett är, Så kunne wij doch ingen godh beskedh eller vnderwissning bekomma om them hwar the förlagde ähre, Fruchter oss nogh, att then ene förstinger sigh effter then andre, eller och att adelen tage them til sigh för hofmän, eller legedrenger, lichwål är oss ther opå en dråpelig Summa gången, och ännu dageligen opå går, som tw sielf wål west. Hwarföre är wår wilie och begären, attu lather oss bekomme ett beskedeligit Register på allt wårt Footfolk både gamble och nyss antagne knechter, som både här i Östergötland och Småland förlagde ähre, förskickendes oss samme Register medh thett förste tilhande, att wij både här och flerestedz ther wij framdrage, tess bättre förhöre och ransaka, hwar samma wåre knechter äre. Som tw och i tin sijste skrifwelse begärer wette, om tw then gamble wår Boijortt, som thu alrede medh någon spannemåll och trälast haffwer tillade lathit, then rese nu i höst jn åt Hålland, som achtat war, skalt löpe låthe. Så wete wij icke fulkommeligen hwad rådth thet ware skal, effter höste dagerne äre nu i henderne, och alle dager storm och owäder tilförmodendes, therföre wij icke fulkommeligen hoss oss betenckie kunne att thenne höstrese så långt

häden någon synnerlig fördeel skaffa skal, Endoch att Skepperne til Ewentyrs för theres egen fördeel skuld, giffwe ther råd[h] till. Doch må tw än nu yttermere beråds[slå] saken medh the gode männ, som ther hoss tigh tilstäd[es] ähre, Så och Skepperne som thess förståndh haffwe, hwad i then motten rådeligest ware och för[e]tages skal, såge och wäl gärne, att the j [ɔ: ij] Boijorten [ɔ: Boijorter] blifwe hoss hwar annan, hwar the wele, effter the äre tw gode och tätte örligsk[ep].

The Skepztimbermän som i wintres hijtt til Wastena til att byggie oss här en godh Pråm, att före Kalk och Steen medh til thenne företagne bygning, hafwe bygt här en onyttig Pråm som man til ingen synnerlig nytte bruke kan, effter han aldeles så bygd är, som the Pråmer i Stocholm, medh hwilke the Påler nedersläes pläger, hwilket wår mening aldrig war, vthan att samme Pråm skulle medh köl, och ändå wäll bred, stark och lastig bygd blefwen, Så att man kunde bruka segel på honom, thet nu icke sket är, Therföre är han icke heller här brukelig eller til någon synnerlig fördeel nyttig, Så må tw ännu skynde någre gode Skepztimbermen hijtt til Wastena, som i thenne höst och winter vpsättie än nu en skiön pråm, sådan som nu före:tt står, Och samme Pråm skulle medh rette blifwe LXX eller LXXX lester till dregt, med hwilken [man] the swåre läster, medh steen och andre nödtorfter före kunne, thett motte ingelunde försummet blifwe, så frampt then bygningh någon fort framgång hafwa skal. Dette retta dig efter. Datum ut supra.

Vadstena den 30 Augusti.

Till fogden i Sunnerbo, Anders Marbo, om underrättelserna från Danmark, och om anskaffande af något danskt mynt.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 31.

Swar til Anders N. [Marbo, Fogde i Sunnerbo härad*)] om the tijnder ifrå Danemark kompne ähre om then store skatt oppå hele landet lagd ähr, och thet myckle folck ther annammes i tiensten. Datum ut supra. [Wastene then 30 Augusti Åhr 1545].

Gustaff. Wår gunst tilförende. Wij hafwe vthi lengden förnummit Anders the tijnder och lägligheter, om hwilke tw oss tilskrifwitt hafwer och på färde ähre j Danemark, Af hwilken tin flijtt wij ett nådigt behag hafwe och see för godt ahn (: som och för nöden är :) att tw ännu wilt hafwe tin kunskap och wisse budh tijt in som fliteligen och så mögeligen nogeligest ware kunde förfara, hwad förhandlett och beslutett blifwer, i then Köpenhampnske försambling eller möte som nu står. Thesslikeste för hwad orsak then Skatt ther öfwer hela Rijkett så swår opå lagd är, och hwart hädan thet gelda will, med thet myckle folk ther annames i tiensten, Thet tw vthan al försummelse så bestyre wille, och seden med wijdere besked oss förstendige, hwad tw i then motten förfare kant, att wij och motte haffwe wåre saker vthi achtung medt, som ingen ringa macht opå ligger, wij wele och gerne wete aff hwem tw these för:ne tijnder förnummitt hafwer, eller om the sig ännu så förfölge. Wij skrefwe och tig nu senest till, att tw skulle skaffe oss någet mere aff thet Danske mynt, än tw nu senest giorde, så förnimme wij nu inthett ther aff, thet oss endels förvndrer. Må tw än nu oför-

*) De interclauderade orden i senare tid tillagde i marginalen.

sunligen skaffe oss til en mark lodh:e wegne Penninger, af hwart slag besynnerligen för sigh, både af thett onde och bättre myntt som nu slagett blifwer, elliest kunne wij icke få then rette proba ther af, som thet sig bör. Thett ingelunde försummendes. Datum ut supra.

Vadstena den 30 Augusti.

Till ståthållaren på Kalmar, Germund Svensson, om flera olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 31 v.

Swar til Germund Swensson på Calmar, att han lather göre wallen nedre i fothen i hol, att muren bliffwer rundelige 7 alner tiok. Ithem att Redeswennen saltar köttet wel af the oxer titt komma af öland, att thet icke förderfwes, Jthem att K: M:tt bekommer Jtt beskedeligt Register huru många oxer af Öland kompne äre, och seden hwart härede för sigh i Smålandh. Datum ut supra [Wastena then 30 Augusti Åhr 1545].

Gustaff.

Wår gunst tilförende. Som tw skrifwer, Germund, om then waldz befestning för Calmar Slott, att grundwalen til fothen blifwer rundeligen siw alner tiok, Och begärer wette wår wilie om wij then Rundeel för Porthen hafwe wele, och then hemlige wern nedre i grafwen (: sådan som wij tilförende skriffwit haffwe :) begärendes och så en godh Byggiemestere, här vppå kunne wij intett annet swara, vthan som wij både Steen Erichsson och tigh ther om tilförende, och synnerligen om then hemlige eller nederste wern i graffwen tilskrifwitt haffwe, så att tw ju endeligen en sådane wärie vthi samme fott nedre i graffwen skalt leggie lathe, eller och hwar muren alrede til för:ne

werie för högt murett ähr, at ther bliffwer tå lagt ett nytt fundament ther hart vth med samme murede foot, til samme nederste wärie. Doch att then Månen blifwer och så achtedt, at wattnet som i graffwen bliffwer ständendes, icke gå vp i werien, Så skal hon och hwalffet bliffwe och så bredt att två karle kunne wäl löpende mötes ått, aff huilken wärie, som tw sielff tenkie kant, Man vthi sielfwe grafwen fienderne ett stort afbrek göre kunne, om the nedh i grafwen faldne wore eller falle wille, ther effter må tw nu lathe rame then afsättning ther til. Tw skalt och så late mure någre skorstener nedre i samma wärie, så att folk, som ther nedre wara skulle, kunne hafwa eld för sigh, när så behöfwes, Thesslikest skalt tw och lathe mure någre rökhöl vp egenom Muren eller hwalffwed, huru thet sigh då best skicke kan, ther igenom röken kan drage sigh vth, när någon skytt ther nidre bruket blifwer. Then rundel för Porten see wij och gärne, att han lagd blifwer, doch icke rät för Porten, vthan någott lithet afsides, för the orsaker skuld som tu tilförende af oss wäl hört hafwer. Så kan tw och på beggie sider af samme rundel hafwe gånger nedh i then hemlige wärie, och the samme gånger motte wäl blifwe windelstener och så brede, att två karle kunne wäl mötes ått. Then samme hemlige wärie skulle och löpe kring om rundelen medt, lijke som vth med waldfoten, Så att man af samme wärie kunne styrkie [v: stryke] grafwen långz vth ått med hagelskytt eller annat Skytt huru man då wille, wij wele och wäl gärne sende tigh en Byggiemestere, doch westu sielf huru wij ähre belatne med godhe Byggiemestere, fyrty wij hafwe neppeligen en ther wij kunne någott synnerligen förlåthe oss opå. Så west tw sielf betenckie och bestelle medh samme bygning thet beste tw kant, Men hwar wij vthi Wastene, (: tijt wij oss nu achtett hafwe :) någon af the walmestere ther ähre, eller någon annan bespörie kunne, som i then motten förstånd hafwer, då wele wij skicke en af them tijt ned til tigh.

Tu skriffwer och Germundh, Om the Oxer som thu af Öland och the andre härader ther nest om kring Calmer til Calmer Slottz slachterij ernet hafwer, Och af hwilke häreder tw hafwer lathet drifwa Oxar vp til Stocholm. Så ähr vår wilie attu framdeles gifwer oss tilkenne, huru mycket samme Oxer i talett aff Öland för sigh och seden aff hwartt aff the andra häreder för sigh vthi alle Partzeler åttskilde belöper, Och huru många aff hwartt härede ther i Länet til Stocholm nw vpdrefne ähre. Tw wilt och så laghatt att hwad ther på Slottett slachtett bliffwer, motte och så medh Salt förwaret bliffwe och wäl rökt, att thett icke surt eller förderfwe[t], som ther på Slottett, som oss vnderwist är ee som offtest både med fjsk och kött skeepläger. J then motten må tw hålle Redeswennen skarpt och alffwarligen före, att han hafwer ther acht och tilsyn medh, ytterligere ähn han här til giordt hafwer.

Tw berörer och vm våre Skep och Galleijer, som ther i Sundett liggie, att the hafwe ther en ond redh för swårt wäder, thet och nogh troligitt ähr. Så må thu förthenskund lathe löpe them vp til Stocholm igen, hwar tw förnimmer ingen fahra eller förrättlige prachtiker i Tyskland eller annorstedz emott oss eller Rijkett på ferde är. Och ähr vår wilie attw hafwer tine wisse budh vthöfwer til Tyskland, Lathendes så myckitt mögeligit ähr, ähn nu förfare, hwad ther siudes, eller vm ther icke någon förrättlig ny Prachtike äther emott oss på färde ähr, Må tw och gifwe oss tilkenne, Germund, om tw ingen tijende af Nilses Boije förnummet hafwer, eller och the andre som droge til Bremmen, eller och om vårt Skep Kijlen som ått Lybke frachtett war, Tesslikeste om alle andre tijdender och legligheter som tw förfaritt hafwer eller nu förfahra kan. Datum.

Vadstena den 1 September.

Öppet bref för Hans Bårdskårare på hus och tomter i Vadstena.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 36.

Öpett breff för Hans Bårdskårere borgere i Wastene på en gård med gamul hus på Långgatun, til ewerdelige ägor. Datum Wastena then 1 Septembris Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung, Göre witterligitt, att wij aff vår Synnerlige gunst och nåde, hafwe vndt och giffwitt som wij och nu medh thetta vårt öpne breff vnne och giffwe thenne vår troo Vndersåthe och borgere i Wastene Hans barde-skårere, till ewerdelige ägor en trästuffwe medh en förstuffedwe, och ett gamult Stegerhws, liggiendis vthi för:de Wastene på Långegatunn emellen N. och N. gårder, och ähr samme tomt vtthi längden N. alner och vtthi bredden N. alner. Hwarföre afhende wij oss och Cronone för:de gård, medh huss, Jord, grund och all thed tilbehör, som ther nu tilliggier och aff ålder tillegat hafwer, Och tilegne honom för:de Hans bårskårere och hans efterkom-mende arfwinger til ewerdelige ägor. Hwilket wij gifwe våre Fougder, Befalningzmän, besynnerligen borgemestere och rådih i ofte:te och alle andre, som för våre skuld wele och skole göre och lathe tilkenne, att the wette sig här efter rette, inthett görendes förbete Hans Bårskårere eller hans erfvinger här emott hinder platz eller förfång, wid vår ogunst. Datum vt supra.

Vadstena den 1 September.

*Till fogden i Sevede och Aspelands härader i Småland,
Peder Fox (eller Fux), om gästning för fogdefodringen.*

Efter en afskrift i »Smålands handl.» 1545, n:o 2 B. i kongl. Kammar-Archivet.

Gostaff medt guds nåde Sweriges, göttiis och wendiis etc Konung.

Wor gunst tillforrende, Som thu Begerer peder fox att wii tig wnne wille, att geste mett thre eller 4 thine hester för fougtefodringenn, Så äre wii ther om till friids, Dog attu gester for szamme fodring som thu kannt weree tiill suars mett, Wetindis framdeliis indt i wort konunglig Cammer enn godt beschedeliig Rechennschab for samme fodring att giöre och huadt som offuer bliffuer, Ther rette tig ephther datum aff wår köpstadt wastenene 1 Septembris anno etc 1545 Wnder wort Secret.

Vadstena den 1 September.

Öppet donationsbref för borgaren Måns Hök i Söderköping på jord i Husby i Skönberga socken, Östergötland.

Ur Åkermarks copiebok, vol. n:o 2, i kongl. Kammar-Archivet.

Wij Gustaff etc. göre witterligit, at Wij aff Wår synnerlige gunst och nåde, så och för then wälwillige och Tro Tienste, som thenne Oss Elskelig tro Tienare och Vndersåthe Måns Höck Borgere i Wår Stad Söderköping, Oss och Chronen genom sitt Embetes arbete här till dagz bewist och giordt hafwer, och än yttermer här effter bewise och giöre skall så länge han lefwer etc, hafwe undt och gifwit och nu med thetta Wårt öpne breff, unne och gifwe honom och hans rätte Erfwinge till ewärdelig ägo Twå attunger Jord, liggiandes i Husaby i Skijnberga Sockn och Hammerkiynd Herede i Östergötland, aff hwilcken Jord

ten ene Ottung tillförende legat hafwer under Skening Clöster och then andre Ottung under Sörköpingz Clöster, som årligen ränta pläga Twå m^ß danske affradzpenninger; Hwarföre biude Wij alle, som för Wåre skuld wele och skole göra och late, synnerlige Wåre Fougter och Embetzmän, att the icke vdi någer måtte göra förbe:de Måns Höök eller hans Erffwinger här emoth Hinder eller förfång, wid Wår ogunste, och tes till yttermera wisse etc. Datum Wastena 1 Septemb. Anno [1]545.

Vadstena den 2 September.

Öppet bref för borgaren i Vadstena, Udd Jönsson, å skattefrihet på behaglig tid för hemmanet Kydevad i Strå s:n, Dals härad, Östergötland, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 36 v.

Öpett breff för Vdt Jönsson borgere i Wastene, til en behagelig tijdh, att han må behålle friheet för åhrlige skatten, fodring och annen rättigheet vthaf ett skatte hemen benembdt Kidtwad. Datum Wastene then 2 Septembris Åhr 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt, Att wij af synnerlig synnerlig gunst och nåde, Så och för trooskap och welligheet som thenne wår troo Vndersåthe och borgere vthi wår stad Wastene Vdt Jönsson oss bewijst och giordt hafwer och ähn ytterligere här efter bewijse och göra må och skal, hafwe vndt och gifwitt, som wij och nu här med vnne och gifwe honom (: Oss till en behagelig tijdh :) friheet för wår och Cronones åhrlige skatt, fodring och annan rettigheet, som han plichtig är åhrligen att vthgöre oss vthaf ett Skatteheman han köpt hafwer benembdt Kydtwad, liggjendes i Strå sochn i Dals härede. Thessli-keste en Rumpe Jord som han och köpt hafwer och liggier

i samme hægnet. Thesslikeste en half ottung Jord, som tilførende vnder Skeninge Closter lydde och afgår 4 Spen Korn, med ett annet bool i Swalninge i samma Sochn och härede, som en borgere Span afgå pläger. Hwarföre biude wij våre Fougder, befallningzmän och alle andre, som för våre skuld wele och skole, göre och lathe, att the vthi ingen motte göre för:de Vdt Jönsson här emott hinder plattz eller förfång, så lenge wij honom thett gunsteligen vnne och efterlåthe. Thesslikeste tage och anamme wij för:de Vdt Jönsson, hans hustrw, barn, Legefolk, gård, godz, och alt thett han äger, rörligitt eller orörligitt, vthi vårt Kong:e hägn, wärn, frid och försvar, och besynnerligen til att hägne fride och försware honom och alt thett han äger, för alt öfwerwäld och orette. Biudendes förthenskund våre Fougder, befallningzmän och alle andre, som för våre skull wele och skole göre och lathe, att the icke vthi någon motte göre för:de Vdd Jönsson här emot hinder, platz eller förfång, wid vår onåde, ther hwar och en hafwer sigh efter rette. Datum ut Supra.

Grenna den 4 September.

Öppet bref för Peder Månsson i Filtunda, på skattefrihet under två eller tre år.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 37.

Öpett breff för Päder Månson i Filtunda att han skal wara frij i tw eller trij Åhr för Cronones skatt och vthskylder. Datum Grenna den 4 Sept. Åhr 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt att wij aff vår synnerlige gunst och nåde hafwe vndt och efterlathitt som wij och nu här medh vnne och efterlathe thenne vår troo

Vndersåthe Päder Månsson i Filtunda, att han må och skal nu vthi thesse efterkommende Tw eller trij samfelte åhren wara frij för wår och Cronones åhrlige skatt och vth-skylder, anseendes then manachtigheet och trooskap, som wij af honom fåått hafwe, Gifwendes här medh wåre Fougder och Embetzmän tilkenne, att the wette sigh här effter att rette, jcke görendes för:de Peder Månsson här emott hinder, plattz eller förfång. Datum ut supra.

Visingsö den 5 September.

Till hr Gustaf Olsson om ett sändebud till regentinnan i Nederländerna, drottning Maria, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 37.

Til h. Göstaff Oluffsson att han förskicker en godh förtrogen karl med breff til Keijserens Syster Drottning Maria i Nederlanden och fordra wist swar tillbaka igen. Datum Wijsingzö den 5 Septembris Åhr 1545.

Wår synnerlige gunst och nåde tilförende. Käre her Gustaff wij förnimme af eders schriffwelse att thed bref wij sende eder tillhanda i Szommer som i framdeles Cäij-sarens Syster Drothning Maria Regentin[n]a i Nederlanden öfuerskicka skole blef hennes Hoffmarskalck öfwerantuar-det i Andorp, och kom icke som wij thett gerna seedt hade henne sielf tilhanda, huilkedt icke aldeles wälbestelt war, förty oss lågh stoor macht opå samme bref och the swar ther på falle wille, och förundrer förthenskull att samme edert budh så oförståndigt wara skulle, att hann icke sielf för een ringa wagh eller taring skull hade mått draga till henne och fordradt oss annat swar och beskedh igen, änn wij nu see och förnimme, ther wij hade wijst att rätta oss effter, hwarföre såge wij ähnn nu gerne att ther i Nylöse någre Skepp tilrede wore som i höst ther hädan sägla wille, och

i ännu låte bestyre någon som sielf droge inn till Drottningenn och fordrade på the suar, efter oss och Menige Rijkedt ligger ther stoor macht opå som wij och ther eder samma Missiuer tillhanda schickat blef, tillskrifua låtitt. Till Nylösze Stadz flyttning och befastning kunne wij på thenne tijdh inthet synnerligit sware till för änn wij komma sielfua vthöfuer till eder. Som i och begäre wette, huru medh wår Smörskatt och Taxer, som till Lösze kommen ähr, och stött ligger, handlas skall, så förundrar Oss huad then Lars Schrifuare och Raguall Jönszonn som skatten opburitt hafua, bestyrer, medan the inthed hafua schrifwitt oss till, huru mykit Smör tijdt kommitt ähr, eller huru mykit huar Fougte lefrerat hafuer, at wij hade mått wette godh beskedh ther opå waritt hade, huru högt Summan sigh belöper, thed i ännu så bestella wille, sedann kunna wij yterligare betenckie osz i saken, och gifue eder och them wår meningh tilkenna, huru ther medh handles skall.

The Wätzphalske(!) bågar som i osz förschickat hade, äre allesammans kompone till skada, så görs oss inthed behoff att i på thenne tijd någre fleere bestyre vtaff thed slag, efter the ähre fast dyre.

Hwar wij och flere behöfwe, wele wij framdeles skrifwe eder till ther om, Men i kunne skaffe oss två enkom gode buge Smeder ther aff Hålland eller Braband, så hade wij them gärne, ee hwadh the koste som skäl wore. Som i och tilkenne giffwe ath meste parten aff bönderne j Westergötland wele helst leghe för fodringen och giffwe tre öre för hesten, så kunne wij wäll lijde, att the giffwe tree öre för hästen, effter som öfwer heele Rijkedt brukligitt ähr. Men effter wij hafwe här i Wastene thenne swåre bygning för händer, och behöfwe här en Swår hielp till medh dagzwärken och annat arbete, såge wij för then skuld helst att i förhandle med Almogen i the närmeste häreder hijtt emott Östergötland, att the gjorde oss dagzwerker hijtt til för:de bygningh för sompt

vthaff fordringen och penningar för thett andre, effter som eder dhå lägeligest och bequemeligest ware synes. I beröre och att i afferdigett haffwe then Lasse Westerwijk medh wårtt Skep och then träläst, thesslikest och then Renholdt ått Hålland, kan thett så wäl duge. Och effter wij inthett nyligen förstendigett ähre, hwartt then Lijlle Boijertt, som kom från Bremen är tagen wägen, hwad heller han ligger ther stille, heller i honom westfartt som i skrifwe i Sommers förskicket hafwe. Så såge wij gärne att i här nest låthe oss förstå huru ther medh ähr. Datum vt supra.

Gudhem den 9 September.

Till fogden på Gripsholm, Peder Larsson, om förtäringen vid slottet.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 38 v.

Til Päder Larsson att han the 240 oxer icke med beskaffe skal til Slotzens förtäringh effter K. M:tt så stor förtäring ther icke hafwa will. Datum Gudema then 9 Septembris Åhr 45.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Wij förnimme af tin skrifwelse Päder Larsson attu fast beswärer tigh och beklager, menendes icke kunne bestå med the 240 Oxer til Slotzens bespissning som tijtt kompne ähre, Så synes oss att tw i otrengde måle beklager tigh i thenna motten, medh mindre tw endeligen widh thett sinne och mening ähr, att wij tijt till Gripzholms Slott så många Oxer förskaffe skole, som til Stocholm, ther tusendtfaldt mehre förtärning är, thett wij doch icke tilsinnes ähre att göre, effter wij wette doch wäl hwad tärning tu hafwer ther på Slottett, och må tw förlåthe tigh ther til, att wij icke heller bestå wele at samme 240 Oxer skole alle i thette åhret ther förtärde blifwe, förty efter thenne dagh wil

eller kan ther jw ingen så stor förtärning holles, efter bygningen mestedeles är fulendet, som här til skedt är. Theslikest wette wij och så wäl att tijt mycken tilförning medh annen fatalie sked ähr, både aff Finland och annorstedz. Therföre behöfwer tw ähn icke så swärligen beswäre tigh om Oxer, och biude tigh attu äst förtencht, ath hålle ther en måtteligh förtärning, och som tw kunne wäl ware til swars medh. Förty thet will nu icke löpe så många hundrede Oxer på hwars deel som i tilewentyrz tenkie och hafwe wilie, thett behöfwes och annorstedz någott så wäl som widh Gripzholm. Förthenskuld ther och så wäl som annorstedz en skäligh förtärningh hålles skal, Så hafwer tw och Affwelen med til hielp hwar der blifwer så någott för nöden som tw klager. Der rette tigh effter.

Gudhem den 11 September.

Till fogden i Sunnerbo, Anders Marbo, om anskaffande af underrättelser från Danmark och Tyskland.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 39.

Till Anders Marbo, Att han haffwer godh acht och vpseende med alle saker, och hafwe kunskaper in i Danemark, förfarendes hwart thett mykle krigzfolk skal som ther församblett ähr. Datum Gudum then 11 Septembris Åhr 1545.

Gustaff. Som tw skrifwer Ander[s] om the tijdender och Andre lägenheter, som tw aff Danemark förfarett haffwer Så hafwe wij ett nådigt behagh om then flijt tw låther påskine i then motten, Så såge wij nu för godt ahn, att tw haffwer thijt wisse budh in i Danemark, lathendes förfahre hwart häden thet folket drage skal, som nu i Danmark försambles. Jthem förfare och förkunskape hwart thett folk som vnder Elffwen är, och

hwad thett skall ware för en vng Grefwe tw skrifwer ware hooss Hertigh Albrecht med ett taal folk, gifwendes oss seden oförtöfwatt genom natt och dagh tilkenne, hwad tw i sanning ther om förnimme kant, att wij och kunne wette att skicke wåre saker ther emott som macht opå ligger. Der rette digh effter. Datum ut supra.

Skara den 13 September.

Förläningsbref på behaglig tid för riksmarsken hr Lars Siggesson på sakören af Vilske härad i Vestergötland.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 39.

Öpet breff för her Larentz Siggesson på alle hals saker och Edzörsbrott som vthi Wilske härede i Westergöttland faller til en behageligh tijdh. Datum Schara then 13 Septembris Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung, Göre witterligitt, att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, så och för welwillig dienst som thenne oss elskeligh wår tro Man och Rådher Larentz Siggesson til Sundby oss och wårt Rijke här til dagz troligen giordt och bewijst hafwer, som han och här efter yttermere göre och bewijse må och skal, hafwe vndt och effterlåtthitt, som wij och nu her medh vnne och effterlåtthe honom oss til en behageligh tijdh the halss saker och Edzörzbrott, som här efter vthi Wijlske härede i Westergöttland, hwilkett härede han aff oss nu i lång tijdh vthi förläning haft hafwer. Hwarföre biude wij alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, besynnerligen wåre Fougdtter och befalningzmän, att the för:de her Larentz här emott inthet hinder, platz eller förfång göre skole, så lenge wij honom thett gunsteligen vnne och effterlåtthe, wid wår ogunste. Ther sigh hwar och en effterrette haffwe. Datum ut supra.

Lindholmen den 16 September.

*Till ståthållaren i Kalmar, Germund Svensson, om under-
rättelser från Tyskland, m. m.*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 39 v.

Till Germund Swensson, att han förkunska-
per hwad för folk hertig Albrecht hafwer på andre
siden Elffwen, ithem att han antager dugeligt folk
vthi K: Ma:ttz dienst. Datum Lindholm then 16
Septembris Åhr 1545.

Wår gunst och nåde tilförende. Weeth Germund ath her
Ryctes Flux hurulunde på then andre sijden Elffwen skal
åther församlett vara ett stortt taal krigzfolk, ther Hertigh
Albrecht aff Mechelborg skal vara medh ibland, och skal
samma krigzfolk tilkomme then gamble fångne Pfalsgreff-
we och Hertigen aff lott[r]ingen, och sägz att the hafwe
achtett sigh in vthi Lanteholsten. Doch kunne wij icke
wete hwad ther om sant är, hwar tw här om någett hörtt
haffwer, anthen vthaff the köpmän ther komme ifrå Stä-
derne, eller vthaff thine egne bud och kunskaper, då giff
oss ther yttermere om tilkenne, wij såge och gärne att
tw skickede än nu en eller två trogne karler vth, som
kunde förfare hwad ther om sant wore, effter oss ligger
här ingen ringe macht opå, förty hwar så i sanning är,
då blifwe wij och så vthan twifwel sottage(!) ther aff. Här
sägz och förwijst att när Konungen i Danmark war nu
nyligest i Köpenhamn, och hade achtett sigh hijt ned
ått Schåne, och han these tidender fick, strax slog han
thet Skånske twget aff, och drog tillbaka in ått Jutland,
hwad thett betyder wete wij icke heller, Och tagz nu i
Danmark alt thett folk i dienst som ther öfwer kommes
kan. Theslikeste görs och en swår och dråpeligh Skatt
vth öfwer Danmarkz Rijke, både vthaff Adelen, Köpstadz-
män och Almogen, som tw aff these medföljande Copier

seer och förnimmer. För sådane orsaker och tijdender skuld Germund, är vår wilie och befallning, att tw haffwer alle saker vthi godh acht och tilsyn, försterkiendes tigh thett beste tw kant, som tw och ähn nu i tiensten allt thett dugeligeste folck tw öffwer komme kant annamme skalt, Förty man weet icke huru these legenhether sigh tildrage wele, eller och ther opvnder icke någott annat hemligitt förborgett ligger, effter werden är nu ful med swek och argelist, så att then ene seer icke then andre stortt ähn til tenderne.

Så skalt tw och wette, att wij förwist besportt hafwe, hurulunde then förrädere Masse Karsson, som skiött Jören Jönsson i hiel, och någre flere aff hans selskap skole ware vthöfwer kompne in til Rostoch igen, ther the hafwe theres frij wäsend och tilhåld. Som och then Biskop Måns aff Schara, Oluff brems, och flere aff thett förrettliche selskapett, gå ther oppenbarligen, och stemple alle förrettliche stycker hijt in på oss som the nu betenkie och åstad komme kunne, Och hafwer samme Masse Karsson lathett sigh flux höre att han wil komme igen, och skaffe mere ondt tilwäge, ähn han ähnnu giordt haffwer, som och wäl troligitt är, hwar thett motte man gå effter hans och flere theres vpsått och wilie. Derföre wore gått och rådeligitt attu lather hafwe ett gott och nöge vpseende medh thet fremmende folk, som ther inkomme, och synnerligen medh the Skep och fremmende folk, som komme ifrå Rostock, Wissmar eller Strålssund, efter then förrådehoop haffwe i these Städer theres meste tilhåll, Att ther i bland icke någott förräderij instungett bliffwer, som stoor macht opå ligger, förty oss twifler inthet, hwadt Bisp Måns och Oluff Bröms kunne stämple på vårt och Rijkzens argeste, thett hafwe the icke fördrag vthi, Derföre gott vpseende för nöden är.

Sammelunde som tw och berörer vm the trenne Fodringer ther faller j Calmare Lähn j åhr, så att en partt begäre löse theres fodring, wele och giffwe 3 öre för

hesten, en part begäre hälle gestning, Thett wij och wäl lijde kunne, Doch the som henne wele lösse, ähr icke för nöden, att tw tager alleneste Penningar derföre, effter ther nedre tiläffwentyrers Penningetrång, vthan och hwad annet the kunne åstad komme, Oxer, Håning, Flesk eller Smör, eller och the som så belagne ware, måge wäl göre arbete thil the Slotz befestninger, Både i Wastene och Calmarne som nu på hålles. The Skyttere mene att wij endeligen them gifwe skole 40 mark ortiger på hesten för theres omfordring Så skal tw wette, att wij icke til sinnes äre, gifwe them mehre ähn som wij gifwe wåre Skyttere i Vpland och flerestedz nämligen 36 mark, hwar the ther medh icke tilfredz wara wele, då må the göre huru them synes, Dhet the och skole liggie och förtäre innan muren ther på Slottet, Synes oss icke heller rådeligitt eller nyttigt ware, Förty hwar ther någon godh råd h nu förhanden är, på Fetalier, höö eller Korn, då kan thett än komme framdeles til motte förty man icke weet huru werden sigh skicke will efter slijke tijdender och lägligheeter som man nu hörer och förnimmer, rette dig här effter. Datum ut supra.

Björkö den 19 September.

Förläningsbref å skattefrihet på behaglig tid för Oluf Eskilsson på jord i Bogesund.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 41.

Öpett breff för Oluff Eskilsson på någre Åker och Engie stycker som tilförende vnder then tomt han nu hafwer i Bogesund vpbygdt, leget hafwer, och thette skattfritt til en behagelig tidh. Datum Biörkie then 19 Septemb. Åhr 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt att wij aff wår synnerlige gunst och nåde, hafwe vndt och effterlathitt, som

wij och nu med thette wårt opne breff vnne och effterlåtthe ått thenne wår tro tienere Oluff Eskelsson oss til en behagelig tijdh, och sig til ingen eigendom må och skal niute och behålle frij för wår och Cronones skatt, någre Åker och Engie styckier, som tilförende vnder then tomt han hafwer nu i Bogesund vpbygdt, vnderlegett hafwer, Hwilket wij giffwe Fougdtter och Befalningzmän tilkenne, att the för:de Oluff Eskelsson här emott inthett hinder platz eller förfång göre, så lenge wår gunst och nåde tilseija. Datum ut supra.

Björkö den 20 September.

Till Nils Birgesson, om underrättelser från utlandet, antagande af nytt krigsfolk, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 41 v.

Till Nils Birgesson at Ko: M:tt haffwer bekommit breff ifrå Konungen i Danmark om the tijdender, som wankatt haffwer n. om thet folk som gamle konung Christierns anhang församblett hafwe, som liggie på hinsiden Elffwen. Datum Björkö then 20 Septembris Åhr 45.

Gustaff. Schal tw wette Nils Birgesson, att wij haffwe nu i dagh fååt bud och skrifwelse ifrå Konunge:werde i Danmark, om the samme tijdender som nu wankat hafwe, nämligen att Pfalsgreffwen och Hertigen af Loot[r]ingen, som then gamle fångne konung Christierns slecht och förwanter äre, hafwe nu åther församblett ett stort taal Krigzfolk som ligger på hinsiden Elffwen, ther medh the Lantehålstén och Danmarkz Rijke öfwerfalla wele, Så kommer nu saken ther häden, som wij tigh tilförende nogh sagdt hafwe, att när honom och the Danske någon trång eller nödh på kommer, då blifwer oss the sötheste och bästa ord gifne, som någon tijd ware kan, men

thess emillan som tw och siälf wäl weet huru ther om är, förnimmer man wäl annett som och nu skeer, att oss giffz gode och söthe ord nog, doch af hwad grund eller hierte må gud wette, Så är doch nogh tilbefruktende, att wij och thette [rijke] icke bliffwe och med lothagne aff thenne förrädtlige handel Ee huru alle lägenheter sigh tildrage kunne, eller thett wäsendet sig skicke will. Dherföre wij och förorsakade äre, som och högt för nöden wara will, att försterkie oss här inne i Rijket, medh al then macht wij kunne aff Stad komme, som wij och nu för två eller tre dager seden tigh och någon sådan mening med Krabbe Peersson tilskreffwe. Hwarföre ähr och så wår wilie och allffwarlige befallning attw sampt med Jöns Bruun, Anders Marbo och flere wåre befallningzmän ther nedre widh Gräntzen medh all flijt eder winleggie skole ähn nu att annamme i wår Eedh och tienste thett meste dugelige folk som ther någerlunde tilbekommandes äre. Och att j therwthöfwer inge Penninge spare, förty wij förnimme wäl så myckitt att här blifwer nogh att skaffe ää fyre på hwilken sijde thett faller. Och thett i kunne skaffe oss till 1000 eller 1500 gott warachtigt folk i then Landzenden, dhå wille wij gärne lathe giffwe them en skälig lön, och om eder fattes Penningar, då skriffwer oss ther om till, Så wele wij skicke eder så myckitt, som ther behöffwes kan, eller och attj läne så myckitt hwar i kunne, til wij kunne skicke eder Penningar tilhande, Och tenker allffwarligen och medh thet aller förste til thenne saak, effter här wil icke falle finger emillan som aller störste macht opå ligger. Och effter then Hertog Albrecht och flere för:de gamble Konung Christierns förwanter äre nu ibland samme församlede krigzfolk, Twiffler oss inthett att hwar the nogorlunde kunne, dhåå skicke the åther then Masse Karsson thit in emot grentzen igen, til att stiffte och åstad komme sådant och annat mehre buller och förräderij som nu senest skedde med then Dacken och flere slijke förrädere, Och

mädan thet buller medh thett krigzfolk nu i Danmark så för handen är, synes oss fast nyttigt och myckitt för nöden ware, att tw finner hwad råd h tw kant, så att then tiufwehop in på the Blekingz Skogar och flere stedz then samme Masse Karsson sit tilhåld haffwe pläger, och the hans medselskap äre, motte komme aff wägen eller halsen sunder slagen på them, Elliest fruchter oss hwar samme Masse Karsson komme igen, dhå får han för stort anhang, så bliffwer hans siste wärre ähn hans förste, her vthinnen i måge förtenckte ware, doch att sådant på thet hemligeste och medh lempe så ther ingen ord aff ginge, skee motte. Hwad tw och för tijdender och lägenheter förnimmendes warder, them giff oss oförsumeligen tilkenne. Datum ut supra.

Lödöse den 22 September.

Till mäster Sven (f. d. biskop i Skara) och hr Måns Amberni om hr Håkans i Larf arfwingar.

Efter orig. i kongl. Riks-Archivet. Finnes äfven i Riks-Registr. 1545, II, fol. 42 v.

Gustaff medt Gudtz Nåde Swerigis, Götis och Wendis etc Konung.

Wår synnerlig gunst tilförende etc. Wij haffwe förstått M: Suen och her Måns, hurulunde her Mons Brunteson vtöffuer then sielsinne och förretlige handell, som han sig för någon tijd seden emot oss och Riket företog, och tesligiste medt andre vnderlige prachtiker, haffwer vmgongit och till sich dragit, egenom falske breff, någre jordegodz, och besynnerligen ifrå salige framlidne M: Oloff gamble Domprowesten vdi Schara, huilkes neste Erffwinger ware skall her Håken vdi Larff och en Borgemestere i Warberg, som han her för oss haffuer berrettedt, och sich på eder både fast beroper, att eder nogit kunnogt wara skall, hurulunde samme her Måns the

Jordegodz suickeligen fick hondemellem, Och tesligiste vm theris slecht och huru när the samme gamble Domprouest schole skylde wara. Therföre är vår wilie och begären M: Swen och her Mons, atj oss vm thenne sack en grundtlig och god vnderuisning, så myckitt eder här vm j sanning witterligitt är, medt nödtorfftig och god beskedh, hwar samme Jordegodz liggie skole, hwadt the rente, och elliest vm theris wijdere vmbstender och lägenheter giffue wille, vpå thet att för:ne her Håken, eller huilcken them nest med rätte är, och the tilkomme, motte skee och wederefares thet rett och skäll våre. Förty som wij förstått haffwe, dhå finnes ther inghe sanfärdige breff eller bewijss vppå, att för:ne gamble Domproest sådane godz j sanning iffrå sich förbreffuet haffuer, eller at ther äre nogre penningar före giffne. Oss drager och endels til sinnes, att Bisp Mons tileignede samme Mons Brunteson någre godz, vm huicke wij fast ett stort betenckiende och tuiffuelsemål haffue, hwad heller för:ne godz lydde vnder Biskopzstolen, eller och hans arff eller eigit, thet wij doch wäll wette, lithet eller alzinthet warit haffwer. Therföre wele wij och gerne, att vm eder nogit her vm witterligit och kunnogt wore, j wele oss och ther vm ett gott besked och gruntlig vnderrettelse tilkenne giffwe, Huickit wij eder vdi gunst och nåder betenckie wele, Gud eder her med befalendis. Datum Lödese 22 Septembris Anno etc 1545.

Utanskrift: Oss Elskelig wördelig Män M: Swenn Jacobi, samt Her Mons Ambernj, både Cannicher vdj Schara etc gunsteligen.

Spår af sigillet finnes.

Foxerna den 23 September.

Öppet bref till allmogen på Dal, om en gård till krigsfolkets bespisning.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 43.

Öpett breff till menige Almoge på Daal, att the godwilleligen vthgöre K: Gustaff en passelig gård til Krigzfolkzens bespisningh. Datum Fogzerne then 23 Septembris Åhr 1545.

Wij Gustaff med Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Tilbiude eder oss elskelige troo vndersåther Cronones skattskyllige bönder Landtboer och menige Almoge som byggie och boo på Daal, Wår gunst och nåde tilförende. Som i käre vundersåther vthan twifwel wäl hört och förnummit hafwe, hurulunde nu i tesse trij eller fyre framlidne Åhr hafwe menige Rijkzens och alles eders högste och meste fiender, som äre then omilde gamble Konung Christierns slecht och wenner altijd hafft i hugh och sinne med wåld och hemlig handel, som är, Roff, mord och brand att öfwerfalla thette alles wåres Fädernes land Swerige, på thett the åther kunne komme thette fattige Rijke och oss alle vnder samme gamble Konung Christierns wåld och Tyranniske Regemente igen, Endoch gud thess loff theres onde företagne vpsåt grund och mening, äre them (: genom wårt flitige vpseende, store bekostninger, Penningers förspilninger och andre omkostninger, som wij nu i många Åhr hafft och förnummit hafwe, Ju förhindret och affskaffet wordett. Som wij och nu i thenne ganske Sommer, en flote aff wåre Skep och Galleer, på stor omkostnet och förtäring här vthi Östre Siön hafft haffwe, elliest hade tilbefruktendes warit att fienderne wisserligen i Sommers medh stor macht och öfwerwåld hade fallet Rijket vthöfwer, för sådan orsaak

skuld giffwe wij eder Käre vndersåther sielfwe til betenckendes, hwilken swår och dråpelig omkost oss nesten allene i then motten opå hengt haffwer, och än nu yttermere her efter opå hengia wil, Förty wij hafwe ähn nu fååt wisse tijdender och kunskaper, att samme gamble Konung Christierns anhang och wenner haffwe ähn nu församblett ett mechte taal krigzfolk, medh hwilke the gerne Swerige och Danmark öffwerfalle wille. Och hwar wij på alle sider icke medh al macht tenkie ther alwarligen någott emott, dåå ähr tilbefruktendes, att these Rijke komma ähn en gång vthi sådan skade, Jemmer och bedröffwelse, som wij tilförende i samme gamble Konung Christierns tijdh vthi waritt haffwe, Så kunne i wäl tenkie, Käre vndersåther, att vppehålle sådan folkhoop och annet både til land och watn, ther medh man fienderne manligit mottstånd göre skal, wil icke ringe vthan myckitt och stortt bekoste, Och thett oss allene alt sådant opå hengie skal, kunne i och tenkie, att thet wil falle oss för swårtt, wij haffwe och ingen annen vthi sådane saker tilsäije, eller begäre hielp och tröst vthaff, vthan aff eder och flere Swerigis trogne vndersåther och inbyggjere. Hwarföre ähr vår wilie och nådige begären, att i Käre vndersåther wele komma oss til hielp och vndsettning ther vthaff eders Landzende i Daal, med en passelig gärd, effter som the Dannemen våre vndersåther, både här i Östergöttland och Westergöttland alrede giordt haffwe, Så haffwe wij yttermere befalett vår Fougdt Swen Kartt, att han om thet samme och andre flere ärender yttermere medh eder på våre wegne handle, tala och bestelle skal i hurudane motte samme gärd vthgå skal, hwilken i på våre wägne betro wele, och eder vthi samma saak welwillige och som rätt-rådige och trogne vndersåther bör och plichtige ähre eder befinne lathe. Hwilkett wij eder vthi alle gunst och nåde altijd och til thett beste betenkie wele. Gudh eder be-falendes. Datum ut supra.

Elfsborg den 27 September.

Till fogden i Vadstena och Hofs län, Nils Eskilsson, samt till hr Måns Johansson och Axel Eriksson om värfvande af krigsfolk, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 44.

Till Nils Eskilsson att han antager Knechter vthi K: M:ttz dienst och att han tilsäger Fougderne i Össgöttland att the och annamme Knechter i K: M:ttz dienst. Datum Elffzborg then 27 Septemb. Åhr 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Weet Nils Eskilsson att wij vthi wiss förfarenheet kompne ähre, hurulunde then gamble Konung Christierns anhang, som ähr Hertug v. Lottringen Pfalsgreffwen, Hertug Albrecht och någre andre för:de then gamble Konung Christierns anhang och förwanter, liggie medh ett stortt antaal Folk på hin siden Elffwen, och haffwe i sinnet att bekrige och öffwerfalle Lante Holsten och Danmarkz Rijke, hwar the anners kunne få framgång, Så måge wij Swenske och wäl förlathe oss ther till, att wij bliffwe och någott lottagne ther aff som want ähr.

Hwarföre biude wij tigh wijdh thin troo tienste, så nu som tilförende, både muntlig och skriffilig att tw försterker tigh medh godtt folk och antager ähn nu i tiensten the meste och dugeligeste Karler tw kant öffwerkomme. Thett samme måå tw och giffwe the andre wåre Fougder ther nemmest tigh j Östergöttland, doch med lempe och förvthan stortt Roop tilkenne, så att the och hwar i sin stadh sig med gott dugeligit [folk] förstärke, och må i giffwe samme folk nogot på handen, ther med the sig behielpe kunne till wijdere beskeedh, Wetendes och seden hwar man them igen finna skall när man them behöfwer, och

elliest hafwer tina saker i godh acht, som macht opå ligger. Så skicke wij och thenne Lasse Broor thär häden honom må thu sättia till Pulgerijn, att han och städze bliffwer hoss honom och bruker honom ther widh Bykningen(!) eller annorstedz att förskicke. Wij äre och tilfridz att thu gifwer honom kläde och Penninge, lijke som en annen af the karler tig efterfölge på wåre wågne. Dher rätte Dig efther. Datum ut supra.

Samme mening till her Måns Johansson och Axel Ericksonn.

Elfsborg den 28 September.

Till Peder Brahe och Botvid Larsson om värfning af krigsfolk, m. m.

Riks-Registr. 1544, II, fol. 45.

Till Peder Bragde och Bottwedh Larsson att the annamme Knechter i tiensten och lathe the Knechter i Norrebottn, Jempteland, Ångermanland och flerestedz förlagde äre, komme vp tilstädes. Datum Elffzburg then 28 Septembris Anno 1545.

Gustaff. Wij schriffwe eder nu nyligest til Peder Bragde och Bottwedh Larsson om the lägligheter som på ferde wore, och skickede eder en Copie aff Konungens breff i Danmark, ther i vthan twifwel nogh förstätt haffwe, hwad på ferde är, Så förnimme wij ähn nu aff dagelig kunskap, att samme hoop förstercker sikh medh alle macht. Så att Konungen i Danmark skal haffwa ther emott vpbuditt hwar fempte Man i Lante Holsten och Jutland, Och förwenter sikh daglig öfwerfall, hwar thett icke alrede skedt är, Så ähr nogh tilförmodendes, att wij bliffwe och någott lottagne medh aff samme handel. Förthenskuld ähr ähn nu som tilförende wår allffwarlige wilie och befallning, att i äre förtenchte icke alleneste att lothe annamme vthi

vår Eed och tjenste alt thett dugelige folk, som någerlunde the vppe i Landen tilbekommendes wore, vthan och thett folk som alrede antagett är, och lengst ifrå handen, som är i Norrebottn, Jempteland, Angermanland och flerestiedz förlagde äre, motte bliffwe opkallede, Så att the wore någott nembre wid handen, hwar man them med en hast anten til land eller watn hade behoff att bruke, Och meden wij nu inthett fremmende Krigzfolk här i Rijket haffwe, som i sielfwe wäl wette. Och är tilbefruktendes att wij bliffwe icke heller oanfechtede ehwart thett hwelfwer, Så ähr nu icke stortt annet råd h på ferde, vthan att man sigh här inrijkes flux försterkie moste, att man til thett minste försterkie sigh til hwar fierde eller siette man, ehwad på komme motte. Kunne och heller ähn wij betenkie en godh, troogen och förständigh Karll, som ähn nu droge vp i Dalerne, och toge oss ther mere folk att och bliffwe ther hooss folkett i alle motte lijke som Nils Larsson giorde, dhå såge wij thett gärne, wore och fast för nöden att så ske moste. Och effther thesse farlige tijdender och lägligheter nu på ferde, och wij sjelffwe så långt ifrå handen stadde äre, ähr vår wylie och alffwarlige befallning att i haffwe edre saker i godh acht, Leggiendes Skytt vth på Murerne och annorstedz ther thett behoff görs, Så att j ther på Slottett och i Staden ähre aldeles wederrede til att giffwe och tage, ehwad på ferde komma kan, förty man icke weet hwartt häden vth thenne farlige handel och tijdender lende wele, Thett ingelunde tilbake lathendes, som allerstörste macht opå liggier. Datum ut supra.

Elfsborg den 28 September.

Öppet bref för länsmannen Biörn Ormsson på en gård i Fergelanda s:n, Valbo härad, Dal.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 45 v.

Öpett Breff för Biörn Ormson på en Cronones gård, benempd Bondönn vthi Färielanda Sochen i Walbo häredt på Daall, hwilchet är hans rätta Arff och eigit. Datum Elffzborg denn 28 Septemb.

Wij Gustaff med Gudz nåde Swerigis, Göthis och Wendis Konung. Göre wetterligit, att wij af synnerlig gunst och nådhe vndt och tillåtidt hafwe, som wij och nw med thette wårtt öpne Bref vnne och tillate, att thenne wår Lenssman och tro vndersåthe Biörn Ormsonn må och skall niuthe bruke och beholle wår och Cronones Schattegård som han nu besitter och lagligen erfft hafwer benempd Bondönn i Färielanda Sochen och Walbo häredt på Daall, lijke som andre wåre och Cronones Schattebönder theres gårder niuthe och bruke, görendes oss och Cronone ther vt af all then rättighet med Schatt och annet som honom bör och med rätte plichtig är, oanseendes att förb:de Her Ture Jönssons Barnn wele tilewentyrns räckne sig nogon egendom och Frälse in i samma gård, ther the dog huarken för Gud eller werden nogon rätt eller skäll till hafwe, efter som saken för oss berättedt är, förty at endog theres Fader Her Ture Jönssonn gick med listt swikeligen ther efter att han samme gård ifrå Schatten och förb:de Biörns Moder som ähnnu i Lijfwe ähr, och thet så bekenner, bedrage wille, och sielf beholle samma gård vthan wårtt gunstige tillatelse vnder Frälsit, Så hafwer thet dog warit hwarken Lag, rätt eller skäll som och Swerigis lag ther om ytterligare förmåler. Och förthenschuld wele wij her med förb:de Biörn Ormsson för allt

ytermere tiltall af förb:de Ture Jönsons Barnn och theres ärffuinger i then motten befrijatt hafwe, tagendes och så her med förb:de Biörn vthi vårtt Kong:e Hegn. Wärnan, Frid och försvar med allt thet han äger, rörligit och orör-ligit för allt öfwerwold och orätt, Och besynnerligen för förb:de her Ture Jönsons Barnn och theres efterkom-mende Erffwinger, hwilket wij tilkenne gifwe alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the icke i någon motte göre förb:de Biörn Ormson eller hans Erf-winger her emot nogot hinder, platz eller förfång, wedh wår ogunst. Ther hwar och en hafwer sig efter rätta. Datum ut Supra.

(Elfsborg den 28 September?)

Till konungens befallningsmän på Viborg och Åbo, om underrättelserna från Ryssland, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 46 v. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 7: 168.

Till Befalningzmennerne på Wijborg och Åbo om the tijdender som äre kompne ifrå Ryssland om Ryssen och Tattaren. Ithem att the förtage thett Landzköp som Frelsett, Prester, Hoffmen och andre bruke. Ithem att Frelsett vpruste sigh och drage till grentzen mott Ryssens infal i Finland. Datum.

Gustaff. Wår synnerlige gunst och nåde tilförende. Wij haffwe nu bekommit twenne eders schriffwelser, Käre gode män, och ähre ther igenom i någon motte försten-digett, om the tijdender, som i besportt och förfaritt haffwe vthaff Ryssland, och huru the skole gå tilwerke medh Tartaren, och hwad i förnummit haffwe, både genom Nils grabbes skriffwelse och elliest thedan efter, och synnerligen att wår egen breffdragare blifwer ännu af Ståthållerenn på Nogård och the andre Baijorer vppehål-

len, med någre andre vmstender och lägenheter. Ther til wij föge annett swar[e] kunne, vtan wij lathe the tijdender vm Tartaren blifwa vthi sitt wärde. Doch kunne wjj icke fullleligen troo alt så vthi sanning är, Förty wij haffwe och nu i thesse dager bekommit någre skrifwelser ifrå Danske, hwilke annorlunde vm thet Krig emellan Tartaren och Ryssen förmåler, af hwilke wij sende eder här innelucht en Copie, ther af warde i samme saak annorlunde förnimmendes. Hwad i ännu wijdere om thette och alt annet i sanning förfare kunne och gifwer oss thet ttilkenne, Så och om våre breffdragare icke ännu ther vthkompne äre. Som i och föregifwe om thett dråpelige olaga Landzköp, som i then Landzenden bedrifwes, Ther igenom icke allenest Wijborg och the andre Städerne platt förderfwes, vthan och the andre Landzender tage ther stor skada vthaff, Som och både the wackefinner och alle andre som vth med Siösidan boo, och segle pläge, bruke theres Seglatz in til Danmark och the fremmende Steder, och före vth allehande äthende och andre wahrur och huru högt thet förbiudes, Ther igenom menige Köpstäderne och Landet, som för:t står, slett förderffwes. Så ähr wäl sant wij haffwe sielfwe ofte och tijtt nogh klagett och beswärett oss om slijk olaglig handel och Landzköp, som skeer i then Landzenden, och nogh förbuditt, schriffuit och talat ther om, endoch thed hafuer så fögo till thenne tijdh hulpitt, som i wäll sielfue wethe hur ther om ähr, Och är fördenkull inthet stort vnder, att både Städerne och Almogon i then Landzenden blifwe så förswagade, efter the holla ingen schick, förbud eller Ordning, besynnerligen medh then Köpmandz handell, Förty att alle man ther i Landett, både Frelsitt, Hoffmänn, Fougter, Borgare, Prester och andre driffwe theres handell huru the man wille, och schicke sedan stielandes vth till Tyskland, Danmarch och annorstädes genom the Waakufinner och andre, som vth medh Siösidan boo, Then heele Landzenden till een drå-

pelig och oförwinnelig skade och förderf. Och såghe wij fördenskull för gått och rådeligitt (: medan i nu eendels äre kompe vnder wädrret, och som i skrifue, rätt förfaritt orsaken, om the Köpstäders försuagning :) att i medh all Lempe. Rådth och medell, wille nu befita eder, meden i ähre her i Landet, thed slijk olaglig handell, och the fremmande Seglatzier (: som Bänderne besynnerligen bruka :) motte ändeligen afleggas och förbudas, Szå att the widh högste peen och straff, ingen annorstedz seglede änn ått Stocholm, och thesse andre Swenske Siöstäder, på thed the Finske Städter, besynnerligen Wijborgh, motte åter thess bättrre komma till macht igenn, och then dyrheet (: som så gemene är här i Rijket :), motte finnas böter till. J tesse och alle andre Menige Rijkens annliggiande Ärender welle i all möjelig flijt och så mykitt eder står till görendes ospartt hafue. Wij hafue och (: på thed man eene reese kunde förtaga the Finner then fremmande Seglation :) szå betencht saakenn, som wij och wår befallningzman på Stocholm tillschrfuit haffue, att han oförtöfuat schall schicke två af the minste Galleijer tijdt vthöfwer till then Finske siide medh folck och annan nödtorffigh tillbehöring, som altijdt schulle löpa aff och till vth medh then Skäregård emillan Åbo och Wijborgh, och annorstädz på thed Finske Fharuwattn, hafuandes acht på them som bruke slike fremmande Seglatzer och före alla wharurne vthländes. Må i fördenschull först sådana allmennigt förbud alfwarligen och medh högsta straff vthöfwer alt Landet oppå biuda och vthropa låte och warna them widh theras skada, hwar the vthöfwer sådane förbud trädandes warde, gifuandes them och tillkenna, att wij hafue schickat någre af wåre Galeijer in vthi then Finske Skäriegård, som schulle hafua acht och tillsynn på sådana saker, och hielpa till att strafue them, som samme förbud öfuerträdandes warde, och hwar någon ther vthöfwer vthi någhen skada kommer, så skolle the ingen annen, vthan sigh sielfua ther

öfuer skylle, med flere Meningar och Ord som ther till tiena.

Som i och schrifue, att i förhandlet och bestelt hafue medh Menighe Frelse ther i Landet, att the skulle altijd ware wederrede medh theras rustninger både till Häst och Foot, enär på geller, och een part, af the som någott för-mögne äre, schulle oförsumeligen draga till Wijborg medh theres rätte Rustninger, theslikest tinga medh Almogen, att the huar Tridie man vthlofuedt hafue, huar för the Ryssens ahnfall någon fhara på ferde kommer, och huar man ett Runstycke till Wijborgz Stadz Befästning gerne vthgöre wille, thesse Meninger äre oss icke obehagelige. Giffue Gudh att the slijke theras löfter och edre nödtorff-telige förmaninger någott behierta wille, och late sådant medh gerningarne så wäll som orden opå skjina, och som trogne vndersåther bör sigh vthi sådane motto weluilligen befinne, och synnerligen huar om trenger, och att i wille winleggie eder, som i oss förtröste, thed wij motte bekomme wisse Register på thed taal folck, som både Adelen och then Menige mann, Sammalunde Köpstäderne, Prestmänn och andre ther i Landet osz till hielp och bijstond moth Rijksens Fiender nu vthlofuat och tillsagt hafue, theslikest beflijte eder medh them som thenn Wijborgz Stadz be-fästning försörrie och förestå schulle, att then hielp som then Menige Man till samma Befästning vthgörandes warde, motte och rätt, och vthan onyttig penningz förspilning, ahnlagt blifua, i så motte, ath huad ther bygges och företages, motte blifua beständigt, och icke så onytteligen och till förgefues bygges och bekåstes som här till offta skedt ähr.

Oss behager och wäll att i (: nu medan i färdas ther i genom Landett och förbijde the Ryszers tillkommelse på grentzen :) förhöre, ransake och åthskillie huad saker, brister och ärender ther på färde ähr, ther om ännu både i återferd och framfärd eder till thed högste beflijte wele,

och om all annan wåre och Rijksens wårdande ärender som i sielfue wetten, och ytermeera betenckie kunne, stor macht opå ligger. Gudh eder befalandes. Datum vt supra.

Elfsborg den 30 September.

Till konung Christian III i Danmark, om Bernhard von Melen, hr Christopher Andersson, m. m.

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet i Köpenhamn.

Vnnsere freundthliche diennste vnnd was wir sonst viell mehr liebs vnnd gouts vormuegen beuohr,

Grossmechtiger Furst freundtlicher lieber Swager Bruder vnnd Nackpar, Wyr habenn hiebeuohr vnnd E. L. drey schreibennt, Das erst aus flenssburgk ahm tage Corporis Christi aussgegangen, belangendt etzliche anntzeigung vnnd sonst Bernnhartten vonn Mielen vnnd andere erfurderte geltsswmmnen(!) Darnechst eyenn schreibennt darjnnenn E: L: Christoffell andersson halbenn ann vnns geschryebenn. Vnnd itzmalls das letzte schreibennt, wes nuhemalls vonn leuftten vor augenn, sampt sseines fernernn jnhaltz freundtlichenn vornohmmen, Nun was derselbtig letzter brieff, vnnd wes E: L: darjnnenn ann vnns gelangenn thunn berurent, zweiffellenn wir nicht, Es habenn E: L: aus jungestenn vnsserem schreibennt, schwergerlich woll vormerckt, Das wir vnns desselbtigen nicht gering bessorgt vnnd gerne furgelommen gesehenn, Darumb wyr dann E: L: mit zum bestenn, Iro hirjnnenn vnserenn bedacht vnnd wollmeinung (Darauff wir aber dassmalch grundlich herwidderumb vnbeantwortet geplibenn) nicht furenthallten wollenn, Vnnd konnenn E: L: freundtlichenn erachten, wann dannochst jegenn Hertzogenn Albrechts practicen vnd wyr es auch E: L: Radtt hirjnnenn gernne gesehen, getrachtet wordenn wehre, muchte hirduch wie vnns beiderseitig notig vnnd darann gelegen, vieler widderwertigkeit abgehalltten ssein.

Zw dem auch habenn sich E: L: freunthlichen zuerjnnern, das wir nicht ohne gering furobewegung vnd taglicher entphindung, vnns jegenn E: L: des orts Bleckingenn halbenn, vnnnd zum theill da vorlangst der Grenitzenn, dasselbst dann vnns beiderseit zu dem merglichem nachteill, fasth geschwind vnd gefahrlicher widderwille angestiefft pleibenn, Hoglichenn beschwerdt vnnnd geschriebenn, Innsonderheit das E: L: vnnnd wir aus demselbtigenn zuentphindenn, vnnsere abgonnere vnnnd die widderwertigen, von tag zu tag, jeh mehr vnd mehr, jegenn vns in Ihrem furhabent, gehertzhafftiget vnnnd gestarcket werdenn, Auch Hertzog Albrecht hiebeuohr in zeit der emporung, auch ssieder dero zeit bis auff heutigenn tagk, ssein geschwindt nachtrachtung vnnnd kundschaft, jm selbtigen ordt blekingenn vnnnd ann etzlichen ortern der Grenitz, jnn Stettenn vnnnd dorfferen, ohne ablassung practicirt, vnd also zu beidersseit vnnssem vngedey, jnn vnnsere Reiche durchsticht Wellichs dann also zw Landt vnnnd vom wasser, auff densselbtigenn Stromenn vnd Hauen vnderschleiffentlich durchkumpt, bei dem vnnsseren vnnnd E: L: vnnderthanenn viellgefahrlische mittell gesoucht, vnnnd daselbst vnnsere veyndh gehawsset, auffenthaltenn, vnnnd vorschuebenn werden, Vnd vber das so jemanntz sich in vnnsserenn Reichen vorwirckt, ader sonnst vmb sseiner misshandlung willenn fluchtig wirt, sso thut mann von denselbtigenn, durch die jhrenn, gelt vnd andere geschencke nehmenn, theills auch sich in Schona bei dem Adell vnntergebenn vnd arbeiten, Darumb dann solche puebenn sich vnnnderstechen, wann dan aber solche jnnenn werdenn, sich etwas gefahrlichs erregt, ader die widderwertigen in practicen stehen, ader sonst sich nicht lenger dasselbst enthaltenn können, Alseballdt sseint dieselbtigenn widderumb auff, vnd anstiefften vnns alle vorrettherei, Vnd werden E: L: zubefindenn haben das durch solliche, auch von theils Burgerenn vnd kaufleuthenn,

aus den ortern, alle gelegenheitenn mit kundschafft vnd wess vnss nachtheilig, also aussgeschickt wirt, Das nicht gnawer kundtschafft vff vnns mocht gelegt werden, Vnnd konnenn E: L: freuntlichenn bedencken, Das solliche vnder schleufung vnd geltnehmung, vnns beidersseit zu grossem nachteill vnnsrer Landtt vnnd Leuth gereicht, Wie es danne E: L: ehemals, vnd jnsonderheit wir in diesem aufruhr, mit hohem schaden jnnengeworden, Vnd das also geltt genohmmen, vnd dardurch so gefahrlich durch die finger gesehenn, ist nicht ein gering vrsach zu viell bossem, dann mannicher wann ehr kein aufenthallt wuste, vnnd die vbelltadt vnnd mutwillige vngehorsamkeith gestrafft wurde, sollichs viellen zum exempell ssein, vnnd sich darann stoessen muessen, da ssie itzo ihrenn freiheith durchschleiff haben, Vnd ob wir woll E: L: jnn deme enthschuldiget wissen, wir auch desselbtigenn zu vielmall, vnserere pillige beschwerung, jegenn E: L: vnnd die jhren furwenden lassen, so hatt es doch aber gahr wehnnig fruchtt, bei denn jennigenn, denenn es von E: L: wegenn, Amptshalber vffgelegenn, geschafft, vnnd gahr kein voranderung oder abschaffung erlangen mugen,

Vnnd ob woll E: L: mag furgebracht werden, allse solltenn vnnsere beuellichabere ann denn Grenitzn, ader jhre diennere sich eigenn gewaltz vnthernohmmen, wann ssie nach solliche misshandelere vnnd aussgewichenne trachten, So wirt es doch E: L: wann es jhr eigenntlich vormelldt wurde, anderst vnnd das jegennspiell zuerspuerenn haben, Dan wiewoll die vnnsrerenn, bey E: L: Amptleutenn jegenn solliche puebenn, so alles bossen jegenn vns anstiefftenn, vmb rechtes vorhelfung vielmalls angefordert, Hatt mann ssie doch mit vngepurlichn smehewortenn abgewieessenn, vnnd keines rechtenn vorstadtenn wollen, besonner seint vber das solche puebenn vnndergestochenn worden, woruber dan die vnnsrerenn geursacht vmb furokomung weitherung, ann endt vnnd ortter diesselbtige vnthergeschleiff

vnd zubekommen ssein mochten, jhre dienere zuuor-
 schiekenn, vnd wie pillich vnd nicht wider recht gewessenn,
 woer die zubekommen allse offentliche Landzvorretter vnd
 missthetter antzugreiffenn, Doch nicht weiter, dann allein vff
 solich pueben abgefertigt gewordenn Das wir vns dann vor-
 sehenn E: L: nicht zuentgehenn sein wurde, auch hiemit
 vnser beidersseit bester gemeindt, vnd dardurch kein ge-
 walt gescheenn ssey, Es habenn aber E: L: zugehörige, jnn
 deme vnserer beuellichabere aussgesandte dienere, sam fried-
 losse gepublicirt, vnd ist jnenn hirumb mitt allem vnguettenn
 nachgetrachtet, Also das hirauss erflossenn, vnser diener
 vnd beuellichverwallter jorgenn jonsson saliger, bosslich
 erwurgt worden, wie wir E: L: desshalb selbst geschrie-
 benn, Vnd wiewoll vnnsere dienerere denn thetter bei
 jhren Amptleuten furderenn lassenn, ist doch nichts mehr
 daraus geworden, noch bei E: L: beuellichabere Zuerhall-
 ten gewessen, dan das derselbtig inn Blekingenn zu Bodte
 gegangen, vnd mit offentlicher antzeigung, das ehr jme
 kurtzn gedechte herwiderumb zukommen, vnd etwas
 weiters antzuruchten, nach Hertzog Albrecht vorruckt.
 Aus diesem aber, was fur rechts forhellfung, vnd aufse-
 hent in denn orteren, vonn denn jhren angewandtt (ob
 sie ssich gleich jegenn E: L: klarenn vnd entschuldi-
 genn muegenn) habenn ssie hiraus freuntlichenn zuer-
 wegenn. Das jmselbtigenn allein sam vorberurt, die nach-
 trachtende jnn jhren anschlegenn, wenig gehindert,
 besonder jegen vns beiderseit vielmehr erwecktt vnd
 verurssacht pleibenn, Darumb E: L: wie wir auch
 darumb abermalls E: L: freuntlichen vormandt vnd ge-
 peten habenn wollen, vff densselbtigen ordt dero vnns
 hiebeuohr vnd jn viell weg, merglich entiegen, schedlich
 vnd verhinderlich gewessen, Vnd nochmalls alle auff-
 wicklung daselbst geubtt, Vnd nach beidersseit vn-
 nserm vngedey vnablässlich getrachtett wirtt, wie vnns
 diesser zeit leufft daran gelegen, auffsehennt vnd furssorg

werden verschaffenn lassenn, auff das vns daselbst, vnd dadurch Blekingenn, vnd da furlangst vmb der Grenitz vonn neuwen nichts angestiefft vnd erregt pleibe, Das nachteilig vnd vorhinderlich, denn widderwertigen aber trostlich, vnd furderlich ssein mochte,

Dessgleichenn auch, wiewoll vff jungst vnser schreibennt Lubeck vnd die Stedte belangendtt E: L: vnns derogestallt beantwort, das vff denn tag, E: L: mit denn Stedtenn furgekommen, vnser nicht gedacht, sie auch, dieselbtigenn nicht anderst sonstent dann jm bestenn vermercktt, Also wir auch vnns demselbtigenn gemess, vnd vermueg dem vferichten friedestant, vnd stehender Handlung nichts widerwertigs vorsehenn wollen, Gleichwoll aber, wiewoll wir darumb etzlichmall geschriebenn, sso enthallten sich aber solliche vnnsere abtrunnige vnd die vorretere, vnd sso vns beiderseit zu nachteil practiciren, jn etzlichenn Stedtenn, thunn auch ab vnd zu, jn Blekingen vonn etzlichenn der Stette Stroemen vnd Hauenn, absiegellen, wellichs dann vonn nachparlicher zuuorsicht wegen, je vff vnser vnngedej nicht gestadtett, besonder verhindert werdenn sollt, Derohalb auch vnns sonstent vmb allerley bewegung willen, beiderseit zum bestenn, gelegenner sein wolltt, das, dieweill vonn denn widderwertigen derogestallt geschwind annsouchung beschehen, Die vnd annder sachen, vormueg des vonn E: L: bessiegelten beihandells, allse das fundament des pundts, einmalch jnn vnns gelegenne vnd pillige wege, zum endt verhandelltt, vnd der hangendenn schwebung, die zum besorglichstenn, abgehollfenn pleibenn, Darumb wir vnns vorsehenn, E: L: demselbtigenn gemess, darinnen zum furderlichsten vnd gelegensten vollentziehung vnd ablegung, hirjnnen freunthlichen zuuorsehen, Allse vnns E: L: desselbtigen verwant, vnd vns beiderseit darab merglich gelegen, Versehenn vnns auch E: L: solichns derogestallt, jnn bedenckung vnd wie vnnsere

sachen, desshalb also zerrudtlich vnnnd gefahrlich stehenn, eintzunehmenn, Das der Sachen hirjnnen einmalch frucht geschaffet, vnnnd wir mit gruntlicher anntwurt beiegnnett pliebenn.

Was aber die erfurderte hullff annlangt, wiewol nun vnnsere eigenn sachen sam vormelddt, itzo derogestallt schwebenn, vnnnd ahnn jnenn selbst ganntz gefahrlich sich annlassenn, So haben doch wijr, allse balltt, vnns sollich leufftt aus etzlichen orterenn vermeldt, vnns mitt etzlicher versterckung nach der Grennitz befueggt, auch alle orttere vnserer Reich, jnn bereithschafft auffgebottenn, Derowegen freunthlich bitten, E: L: vnns zuuorstendigen, ahn wellichenn ortt der Grennitz sich zuuorsterckende, vnnnd zuuorruckende ssei, dasselbst der vheindt zugewartenn, vnnnd dennselbigenn antzugreifen zuuormuettenn ssein sollt, Dessgleichenn auch was jhr furhabennt ssein mocht, vnnnd mit was anschlegen ssie umbgehen, auch was E: L: daiegenn, vnnnd jn wellicher gestallt sich zuschickende bedacht, Allsedann so wollenn wir auch vns, in deme, wes vns jimmer muglichenn, freuthlichenn befleissigenn, Dieweill aber E: L: nebennst dem vermelden, das ein Sehetzug vnnnd gewallt, sollt zuwege zuprengen vorgehapt werdenn, vnnnd dann dardurch, ader sonst fur E: L: Landen, die vheinde sich ettwo ann ein andernn ortt, bei vnnsern Grenitzn wenden, vnnnd dann vnns in sollichem, vnnnd jn falh, E: L: hullff vnnnd beistannt nottig ssein wurdhe, werden ssie vnns herwidderumb, das wir E: L: hullff, allsedann auch vnuorhinderlich erlangenn muchten, vnnnd sonst mit jhrem beistandt nicht verlassenn,

Nachdeme auch E: L: in itzigem schreibennt beruren, das furschlag ann sie gelangt, die ohnne munthlich vnntherredung vnns nicht also zuberichten wehren, sampt fernern jnhalt, So zweiffelln wir nicht E: L: werdenn bei sich freunthlich erwegen, das jhe pillig vnnnd vnns nottig ssein woltt, wie es auch vnnsere vorschreibung vor-

muegen, wir vmb diese sach vnnnd furderung, wie ssie allenthalbenn stunden, denn grunth wissenn mochten, So haben wir auch darumb hiebeuohr vnd jungst E: L: geschriebenn, es ist vnns aber dauonn bihsshero gahr nichts verständiget wordenn, Dann alleine das E: L: vnns diessmals berichtenn das die widderwertigenn jm zueg vnnnd Rustung ssein sollen, Vnnnd vnns E: L: desshalb zur hullffe annsouchenn Inn wellicher hullf dann wir E: L: vermueg vnser vertreg vnnnd verstentnuss, auch aus sonder beneigung jnn alles trostlich vnnnd beistendig gewessen ssein, vnnnd das wir vonn grundlichen vmbstenden dieser sachen, annhero nichts bericht, hatt vnns nicht wenig vorhindert, das wir vnnsere Radtt auch nichtt habenn hienebenst mitteilenn muegen, Vnnnd wan dannochst wir es bei zeit gewust, sollte vnnsers verhoffens, E: L: vnnsere Radtt vnnnd wollmeinendes bedenckent, nicht vnfurderlich mit gewesen ssein, Vnnnd allsedann darann nochmalls belegen, wollenn wijr vnns versehenn, vnd E: L: freunthlich gebettenn habenn, vnns zum furderlichsten vnd vertraulichstenn, bei zeigern vnnsere diener wie es hiervmb allenthalben sam vorberurt, vnd vmb die furschlege so ahnn E: L: gelangt gelegen, auch sonst wes weiter vorhandenn vnd E: L: hirjunenn bedacht, grundtlich vorstendigen, wie es je nottig ssein wolltt,

Belangendt aber denn vorigenn E: L: brieff des datum flenssburg dinstags post Corporis Christi dieses jars gebenn Darjnnenn E: L: abermalls vonn wegegn Bernnharts vonn Mielen, vnd der andernnn geltfurderung jnn die leng ansouchung thuenn, hedtenn wir vnns zu E: L: woll vorhofft E: L: jnn freunthlicher erwegung der sachen, selbst pillickeit vmbstend vnnnd gelegenheitt, auch vnnsere desshalb viellualltig schreibentt, vnd fueglich auch ansehentlich einredt, anntzeig vnd beschwerung, vns mit demselbtigenn, derogestallt sam es jn die leng jm buchstabenn aussgetruckt, vorschont habenn, Vnnnd seint noch

vnnsser vorwantnus nach, zw E: L: der genntzlichenn zuuorsicht E: L: werdenn erstlich die gelegenheit vnd pillickeit jnn dieser sachenn ansehen, vnnnd sonderlich wie der vonn Mielen, vber all anderenn schmach, schadenn, injurien und nachteil, ehr vnns wider gott, ehre, recht, vnd aller pillickeit, freuntlich vnd vnchristentlich ertzeigt, noch ein ehrtichts vnwarhafftigs smehebuch aussgehenn lassen, worjnann ehr sich vormeinth, vnnsern Konning: n gliempf denenn wir mitt gotts hulff bis zu diessen tagk allse ein Christlicher konnig vnnberuembt, jnn aller pillickeit erhalltenn, mit vngrund vnnnd gewallt, lughenhattig zuuorkleinern, vnnnd daiegenn sein vntrew zubessmuckenn, So seint wir daiegenn, furhabents wie pillig gewesen, vnnsern warhafftigen jegenbericht vnd glimpf dartzuthunn, vnd zuuorantworten das daraus vnser warhafftig entschuldigung, Vnd des vonn Mielen jegen vnns geubter gewallt, vnrecht, vntrew, vnnnd wehr ehr seij, auch wie beij vnns ehr gehandelltt, sollte zuersehenn gewessen seynn, Nun jmselbtigem habenn E: L: vff Bromsebroo ann der Grenitz des vonn Mielen gedacht, vnnnd vffs freunthlichst ahn vns furpittlich gesoucht, sollich vnns pillig beschwerungh, vnnnd wes jegen vns ehr sich wijrglich verbochen, vmb E: L: furpitt willenn fallenn zulassenn, Daiegenn sich der vonn Mielen herwidderumb jegen vnns, etzliche Conditionen vnd wess vns daiegenn nottig ssein wurde, vorschreibenn solltt, Vnnnd wiewoll E: L: vnnsere hohe beschwerung angetzeigt So habenn doch vff E: L: vnnablenesslich bitt, wir vnns E: L: zum ehrenn, dahinn vff volgend meynungh vormuegen, vnnnd die beschwerung fallen lassenn, Das sich genanter Bernhartt, jegen vns mitt nottwendiger furwarung, derogestallt, Das wir deshalb seiner genuegssam vorsichert, vorschreibenn sollte. Zw deme jnn sollicher vorschreibung diese Conditionenn angehafft ssein, Allse das darinnenn, das nichtig vnwarhafftig smehebuch vonn denn vonn Mielen, wie es auch

sonst an jme selbst, ganntz crafftloss, gecassirt werdenn, wie es dann auch dassmallch abgeredt vnnnd vorlassen, Darnechst haben E: L: fernner gebettenn, jro zum ehren, mit einer geltssummen, denn vonn Mielen zuuorsehen vnd abtzulegenn, wie vnns aber sollichns gelegen gewessen, vnnnd wie hoglich vnnnd mitt pillickeit wir vnns des, damalls beschwertt entphundenn, sonnderlich dieweill wir onne das, jme nichts phlichtig noch schuldlich gewessen, habenn E: L: sonnder zweifel, jm gedechtnus enthalten, Doch vff E: L: viellualtig freunthliche annhaltung, vns E: L: zugefallenn zuletzt, dermassen erpottenn, wann wir genugsam vorsicherung, vnnnd aller berurten Conditionenn schriefftlich furwarung, wie ess mit E: L: abgeredtt, erlangten, allsedann wir vmb E: L: oftere furpitt willen alleine jhro vnnnd denn Chur vnd furstenn Sachssen vnd Hessenn zum ehren, ein par tausent thaller nich annsehenn wollten, Vnd ab E: L: Secretarius Jorg Corper, vonn jhro darumb an vns weiter vorschicket, sso habenn wir vnns doch fernner nicht einlassenn wollen, es auch nochmalls weiter zuthunde je pillich nicht schuldlich, noch thuenn wurdenn, So hatt auch E: L: Secretarius Corper, dero E: L: Creditiue vnnnd jnstruction hernachmalls desshalb ann vnns gehabt, vnns von deme das wir solliche hohe geltssummen erlegenn solltenn, jm wenigsten nicht gedacht, dann allein aussdrucklich gesagt, E: L: es fur sich vnnnd nicht das wir es aussrichtenn sollten, eingegangen vnnnd gehandelt, vnnnd allein gebetten, wir wollten E: L: zum ehrenn denn handell Ratificiren, Allse wir aber ahnn des vonn Mielen vorschreibung, allseballt der abgeredten Conditionen des smehebuchs Cassirung halb, mangell befunden, so haben wir darumb vnnsernn Radtt Ernн Georgen Norrmann, ann E: L: vorschickt, vnnnd vnsere beschwerung vnnnd einrede mit vberschickung einer vornottlung, derwegenn furtragen vnnnd antzeigen lassen, Wue wir denn Handell ratificirenn sollten, das vnns zuuor die nottwendige voranderung des

smehebouchs, ohne das, vns der handell nicht anntzunehmen were, beschehenn vnnd zukomen muste, So wissenn E: L: das wir noch annhero dieselbtigenn nicht erlangtt, vnnd sollte je pillich der abrede nach, vnns zuuor sollich vorsicherungh zukommenn. Vorsehenn vnns auch derohalb zuu E: L: dieweill wir nichts weitter mitt pillichkeit angefordert werdenn muegen, vnnd es E: L: auch selbst nicht ferner pilligen wurden, werden E: L: auch die pillichkeit des handdels gelegenheit erwegenn, vnnd vns in diesem mit weitherer anmuthung vorschonenn, auch jm jehnnigen so vns nachtheillig vnnd vnserm Konnig:m gelimppf beschwerlich vnnd zuwiederem nicht bemuehen. Dan wir aus diesenn vrsachenn, nichts ferner zuthunde schuldig, wir seind es auch zuthunde nicht bedacht Wir wolenn aber E: L: nebenst diessem nicht bergen das vnns glawbwirdiger vnnterricht furkomt wie der vonn Mielen noch jtzo, etzliche anndere mehr so vnns abtrunnig geworden, ann sich ziehenn, vnd mit denenn, vnns zuiegen seltzam practicen vbenn vnnd furhabents sein sol, vnnd allsedann die sache vffgehept ssein sollenn, wehre doch dieses deme ganntz zugegenn, vnd vnns wie E: L: freunthlichenn zuerachtenn nicht gering vnnd zum Hogstenn beschwerlich,

Es werdenn sich auch E: L: der annder berurtenn geltssummen, vonn wegenn des eingeschickten vendlein knechtes, etzlicher E: L: burger halbenn Das die kriegssleutt im eintzuegh vnnd ausstzug solltenn hinderstellig gepliebenn ssein, vnnd wie sonst das vbergeschickt vorig Register jnnenhelltt, So werdenn derowegenn E: L: in sonnderlicher bedenkung, wie wir jnn jrenn obliegenden E: L: inn alleweg mit vns vnsseren Reichen, vnnd vnser merglicher bekostigung zu freunthschafft trost vnnd bestenn gewessenn, vnnd es jnn mererem so gnawh nicht gesoucht, auch nebenst dem vnserere vorige beantwortung, beide Jorgen Lycken, vnd sonst darauff hiebeuohr ann E: L:

vorschickt, schwererlich bewegenn, vnd jn vorgleichung der vmbstendtt, darab erssettigt ssein. Dann E: L: sich zu vnns des vorsehenn wollenn, das wir des Swegerlichenn, vnnd pilligenn gemuts, das wir vnnodt E: L: schadenn souhenn ader begerenn wollten. Wir zweiffellen auch nicht E: L: werde vielmehr, dannochst der schulltfurderung gelegenheit vnd dengleichen fall, fuglich bewegen, vnnd auch vns desselbtigen schwererlich, herwidderumb geniessen lassenn.

Dann was des Christoffell dressenns fendlein belangent, habenn darauff beuohr E: L: vnnsere meinung freunthlichenn vernohmmen, vnd wie vns mit demselbtigenn gedienet worden, also das ssie vnns mehr beschwerlig, dann funderlich gewessenn, Vnnd wiewoll E: L: vns zugeschrieben sollich fendlein in vnnsrer dienst vnd eidt zugelangen, wie ssie sich aber jnn deme, jegenn vns vnd sonst jegenn vnnsere arme leutt, vorhallten mitt auffborgung vnnd keiner betzalung, ist offenbar genugh, darumb wir jnenn dann pillich nichts fernner schuldlich, dann es ann dem genung(!) gewessen, das wir steigerung vnnd Hoherung jrer gemachten Register jnn deme vnns der Hauptman, vnd auch denn knechtenn, nicht gering dieblich entfertt, vnd furenthalltenn, betzalenn lassen, Zu deme auch aber vnnsere kriegsleutt jm durch ader eintzueg etwas E: L: vnnderthanenn abgeborget, sollte je ann dieselbtigenn vnnd nicht an vns gesouchtt wordenn ssein, auch wer pillich gewessen, das es bei denn haubtleutenn, die tzeit wir betzalung thunn lassenn, gefurdert, vnnd den knechten abgetzogen wordenn wehre, Vnnd nicht solang hernacher ann vns von den jhren, die wir es nicht genossen noch zuerlegenn schuldlich, gefurdert werden, Zweiffellenn auch nicht, E: L: werdenn es bey den jhrene auch zugescheen nicht pilligenn werden, Vnnd ob E: L: antziehenn wes wir jhro ehemalls mitt guethenn willenn furgestrackt, das ssie es mitt der renthe erlegt hetten, So

werdenn aber daiegenn E: L: des freunthlichenn bedenc-
ken, das dasselbtig, so wir in der furstreckungh betzallt
genohmmen, vnnd souiell jhar entratten, Dannochst jegenn
dem, das wir E: L: zu freuntschafft gethann, das geringeste
gewessen, besonder E: L: habenn jm mehrerm vnnd
hoherm treffenliche ausslage, weiter vnnsereinn schweger-
lichen willen vnnd trost, dassmall freundtlichenn befundenn,
zweifellenn auch nicht, dieweill wir dasselbtig nicht anderst,
wie gott weis, mit E: L: dan guet vnnd wollgemeint,
werdenn es sich auch also gefallenn lassen, Dann wan wir
wes mehr hettenn thuen können, sollt ann vnserm gueten
willen nichts gemangelt haben,

Was aber belangendt denn drietern brieff, jnn sachenn
Christoffellnn andersson berurent, sampt der vbergeschick-
tenn sseiner Supplication, so ann E: L: ehr gestallt, het-
tenn wir vnns gerurts Christoffellnn allse vnser Radts
vnnd geschwornem, geschwindt, vnwarhafftigs, schreibennt,
vnnd wes ehr vnns jm selbtigenn sonst widder alle pil-
lickeit gerne zumessen wolth, jm wenigstem gahr nicht
vsehenn, angesehen ehr doch in sseinem eigenehm
gewissen, sich dass jegennspiell furtzustellenn, wir jme
auch zw sollicher zunotigung, weis got, kein vrsach gege-
ben, vnnd wollenn auch wissen vns beide auff Hohe vnd
nidrige, alle ehrenliebende vnpartheiesche, auch jnn son-
derheit, vnnsere Ritterschafft, adell vnnd manschafft, ein-
lendische vnd theills frembde, so darumb gnugsam wissen-
schafft tragen. Das zuberoufenn vnd zureferirende, das
wir jhme nichts annderst dann alle gnad, eher vnd wol-
phart ertzeigt, vnnd zum bestenn gehollfen vnnd gefurdert
haben, Wie dann wir, je daraus es mitt zubeweissenn das
wir jnn zeit vnnsere Reich emporung vnnd obliegenden
geschefften, jnn legation vnd vertrauwen, jnenn ann E: L:
darab vnns beiderseit meriglich angelegen wahr, gnedig-
ster vnnd zuvorsichtlicher meinung, vorschickt, auch nicht
annderst vsehenn, dann ehr wie ehrenliebenden einem

vortrawten Radt, vnndt gessanten vonn Legation, recht vnnd artt gepuert jmselbtigenn ssich vorhalltenn haben, wie aber demselbtigenn gemelter Anndersson, vnnd wes ehr vonn eidz wegen phlichtig vnnd schuldlich gewessenn, nachgekommen, habenn E: L: selbst vornohmmen vnnd es ane ehrjnnerunge freunthlich vermessen, Das ehr aus sollicher Legation vnns gahr entzogenn ist, vnnd vns gahr kein relation noch antwurt eingebracht,

Vnnd wiewoll wir allseballdt vnns sollichs bericht, vnns woll hetten pillichlich vnd hoglich zubeschwerenn gehabt, So habenn wir doch aber aus gnadenn, es gerne vbersehen wollen, sonderlich aus vrsachenn, das vnns Christoffell anderson zugeschriebenn, ehr densselbtigenn furgenohmmenen zueg, seiner schwachheit halb vmb abhellfung willen angefangen, mit vnnterthennigster bitt, wir wolten aus gnadenn jme ein klein zeit datzu vorlauben, Aber wiewoll wir jme biss vff einn halb jhar vnngederlich, die zeit es zugelassenn, So hatt ehr aber her nachmalls, doch nicht lenger sseinen fursatz, vnnd gemuedt pergenn können, Vnd ann vnns wie wir hiebeuohr E: L: darumb weithleufftiger zugeschriebenn, etzliche briue vorschickt, darjnnenn sich vber etzlich, die ehr fur sseinne abgonner antziehent beclagett, doch aber niemantz namkundich machenn wollen, Vnnd also vonn tag zu tag vormeinte vnnd losse exceptionn vnnd wege furgegeben vnnd gesoucht, ssein furhabennt zubeschmuckenn, vnnd das ehr sich nicht jnns reich herwidderumb befuegen mocht, Vnd ob wir gleich jme zuuiellmalen gnedigst geschriebenn, vnnd in vnserenn Radt vnnd ssein vatterlandt eingefurdert, auch nochmalls aller gnadenn, vnnd sonst nebenst dem erpotten, das wir jhme weme ehr sseiner meinung bedecht, mit grunt vnnd bestant zubeklagen, souiell pillig rechtens vohelffenn wollten, Aber Christoffer annderssonn hatt sollichns alles nichtt geacht vnnd vnserm schreibent kein gehorsam geleisten, noch sich wie einem geschwornem, getreuen

ehrnliebendem gepuert hette, nicht einstellen wollen, Besonnder zu letzt sich dahin wendet, das ehr jegen E: L: dasselbtig vber vnns geschriebenn, Das ehr fur godt vnnd der werllt, nimmehrmehr jm wenigstem zubeweissenn habenn soll, wie ehrlich vnnd treulich ehr in deme ssein Radts Amptt, trew, eher, eidt, vnnd glaubenn ein genueg thut, vnd es jegenn vnns allse sseinem herren vnd konig beweisset. Das klagen wir dem Richter aller hertzen, vnnd E: L: muegenn aus diesem vnnd menniglich leichtlich ersehenn, wie ehr vnns jme hertzenn gemeintt hatt, vnd meinenn magh, Vnd befindenn aus demselbtigen sseinem geschwindem vnnd vahst vortunckellden schreiben woll, wohin ssein gemuedt gericht, also, das er nicht feyret, vnnsrer vngeliempff zuerbreiten Auch vber das sich woll sehenn lest, sseinn erticht furgebennt, jnn was wege es gericht, Dar ob ehr doch vnns widder gott vnnd recht, gewalltt vnnd vnnrecht thuert, wirt auch sollichns zuuellen ziehen vnnsers vorhoffenns die tag sseines lebennts nicht wirdig pleibenn, vielweniger thuenn konnen, Dann wir vnns bis zu diessen tagk, derogestallt, jegenn vnnsere Herren, freund vnnd menniglich habenn schicken wollen, das Christenlich recht vnnd pillig gewessen ssey, vnnd seint der zuuorsicht zu allermenniglich vnd E: L: allse vnnsrem freunthlichenn Schwager, wes allso gerurter Andersonn aus neid vnnd hass, wieder vnns allse sseinem Herren, vnuorschullter sach, itzo ader nachmalls, vnd jnn itzigem schreibennt berurenn mocht, es wirdtt jme jmselbtigem, weder stadt noch glaubenn gegebenenn werden, allse ehr auch auff vnns nimmehrmehr mit warheitt, anderst dan was Christlich vnnd pillig zutzemessen habenn wirtt.

Wir habenn auch gott Lob, mehr Retthe vnnd die vnns zu gleich nebenst Anderssonn mit eidenn vorwanth, hoffenn ab gott will, wir habenn vnns jegen ssie jnn aller pillickeit dermassen geschickt, Das sie ssich vnnsrer nicht werdenn zubeklagen haben vnnd die es auch, wie wir

Anndersson n ehren auffgehebt vnd gehalltenn, vber all ertzeigte gnadt, woll wissenn vnd zeugen konen, Vnd ob dann Christoffell jhe vormeinth, jegen jmantz, wie ehr berurenn tuth, anspruch zuhaben, sso hatt ehr alhie ssein gepuerlich vbrigkeit, gericht vnd Recht, sollte ehr seine missgonnere, dye ehr vorargwonnt namkundig machen, vnd mit standhafftiger klage veruolgenn, habenn wir vns doch jn alweg erpottenn jme Rechtens zuuerhellfen,

Vormeinth aber anndersson jegen vnsere person, fur vnsere wolltadt vnd gnedige furderungh, ein partt zuwerden, so erpietenn wir vns aus gutenn willenn, gleichfalls zum vberflus, fur vnsrer Reichs Radt, Vnd erachten vns nicht schuldlich vnsrerer Konning: n Regallien, vnd auctoritet halbenn, jme bey annderen ortern zupfle-genn thuenn, Es auch in deme fahll himit vff dieselbtigenn, die auch vnnparteisch recht jnn vnsrer Reichenn gehalten vrtelegg vnd sprechenn werdenn gantz vorschiebenn, Seint auch zum E: L: der freunthlichenn zuvorsicht, ssie werdenn die sach annsehenn auch vnser erpietent, vnd Anndersonn dahinn sam vorberurt, ahnn ssein ordentlich vbrickeit, ader gericht vnd recht, auch vorweissenn, Vnd sonsth vber das vermueg vnsers bunts, deiwiell dersselbtig vnsrer vnd vnsrerer Reich, Landen vnd leutenn wollphart halbenn vnd nicht allein vmb anderssons willenn, wie ehr vormeinenn magk, vnd auch nicht desshalb jmanden jnn vngehorsamickeit, ader freuentlichen mouthwille zutzusehenn, aufgericht, vor ausforterung des rechtens ausstrag sich Annderssons antzunehmenn nicht bewegenn lassen, Vnd jnsonderheit wissenn E: L: wes wir jm jungstenn schreibent E: L: vns diese Christoffells supplicatio vnd angebung vbergeschickt Dessgleichenn zum theill beschwert, Doch erbottenn wir vns, E: L: furbitt halbenn, vff sollich weg jegen jme nochmalls die zeit ganntz gnedig, Dieweill aber Anndersonn also vnser vorig viellualltigh schreibent, jnn vorachtung schlehet, ssein eidt

vnd gelubdt, damit ehr gott vnns vnd vnnsers Herschaft gebundenn, jnn vnbedacht ssetzet, vnd jnn seinem furhabent nicht allein beharret, besonder sollich erticht anngent, wider recht vnd alle pilligkeit, entiegn vnns aussgeben thut, werdenn es E: L: selbst bedenckenn, (wie auch E: L: schreibennt vormelddt, das ssie selbst erkannt sollich schreibennt, die sache vorbitteren solltt, Darumb sollich schreibennt des Anderssons ahn vnns zuuorschickenn erstlich vorschont) ob solche vnndanckparheit, ertiechtung vnd angebung vnnsers vnnderthanen, Radt vnd geschwornenn nicht pillig verbitterung geberenn sollt, Erachten auch wann es E: L: selbst beschehe, ssie wurden es pillig zuhertzenn fuerenn, Vnnd darauss bei sich schliessenn, wann wir hiran vnd diesem Christoffer schreibennt, gedennen, wie vnns jm gemuet ssein magk, Es werden auch E: L: vnnd die anderen auch menniglich dem Anderssonn ssein furhabent, gar nichts pilligenn konnen, wie auch wir vnnd die vnsern, wann es jmglichem fah E: L: beiegenette, mith nichte es pilligen wurden, Freuntlich bittende E: L: diese vnnsere nottwendige verantwortung allso zum bestenn, Shwegerlichenn aufzunehmenn, vund sich wie der freunthlicher bruder vnsernt halb mitzuhertzen gehen, Vnd sich vnnsere notturfft vnnd gelegenheit, auch diese sach sam berurt mitt beuolenn sseynn lassenn, Dasselbtige seindt wijr vmb E: L: Shwegerlig, bruderlich, vnnd nachparlich zubeschuldenn vrputtig Datum vff vnnserrn Konning:m schloss Ellsburgk am Letzten tag Septembris Anno etc. 45:ten

Gustaff vonn gots gnaden zu Schweden
 der Gottenn vnd wenden etc. Konink
 E. L. getrewe Bruder Gostaus

Utanskript: Dem grosmechtigenn Fursten vnnserrn Freuntlichenn liebenn Swagerenn Brudern vnd nackparren Herren Christiann zu Dennemargk Norwegen der Gottenn

vnd wenden Koningk Hertzogenn zu Sleswigk Hollsten Stormarn vnd der Dittmarchenn Graue zu Oldenburg vnd Dellmenhorstt.

Spår af sigillet.

Nedanför utanskriften är antecknad:

Ankommen zu Segeberge den xxvj octob: A:o etc xlv:ten.

Elfsborg den 1 October.

Recommendationsbref för borgaren i Danzig, Clemet Rensel, att indrifva sina i riket hafvande fordringar.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 49.

Föreskrift för Clemett Rensel til K: M:ttz Fougder thett the äre honom behielpelige hoss hans gellenärer, thät han sin betalning af themm bekomme motte. Datum Elffzborg then 1 Octobris Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt, att efter thenne oss Elskelig Clemett Rensel borgere vthi Danske hafwer oss vnderdånigen anlengett och tilkenne gifwitt om någott geld som hon hoss en partt vthaf wåre vndersåther här i Rijkett, besynnerligen hooss någre wåre borgere i Siöstäderne inmane och kräfijs skal, Och ther hooss ödmiukeligen begerett wår Kongelige förskrift och förmaning till wåre Fougder och befallningzmän ther som hans skuldenärer byggie och boo, att han til sin redelige betalning tilhielpes motte, hwilkett wij honom för rättwijsones skuld icke hafwe wågre welett eller kunnet, Så hafwe wij för then skuld gunsteligen vndt och effterlathitt, som wij nu och här med vnne och efterlathe, att han eller hans fulmyndige frij och obehindrett må och skall kräfijs och inmahne för:de geld ehwar som helst han them här i Rijkett vtheståndendes hafwer, och elliest wederfares hwad rätt och skäl är, hwarföre biude wij wåre Fougder och befallningz-

män, och alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the äre honom i thenne hans retttferdige saak eller hans fulmyndige på hans wegne behielpelige och fordelige til thett beste, förskaffendes thett han vthen lengre vpskof och förhaling må bekomme then deel the honom med rette plichtige äre, görendes här vthinnen thet oss liuft och behageligit är. Datum vt supra.

Elfsborg den 1 October.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 49 v.

Till Anders Erichsson, at han förwarer til K: M:tz eget behof någott god tör förwaret fjsk. Ithem att han vpsätter Sågequärner och andre och Store Laxekar wed grönö, och han oprödier emillan Vlfwasunda och gården till någre Lester land iord. Datum Elffzborg then 1 Oct. Åhr 45.

Tu skrifwer Anders Erichsson om then fjsk i thenne förliadne Sommer til gårdzens behof wid alle the fiske ther til gården liggie blifwe[n] är, Så förundrer oss atttu platt inthett skrifwer mycken Lax ther i Åhn wid Grönö tagen bleff. Wår mening war och att wij wilde wette myckit af hwart slagz fisk för sikh tagett och vptorkett war, thet wij än nu framdeles när wij opkomme gärne wette wilde, Och om ther någon enkom godh Mälerefisk, gode gedder eller annen enkom god förwarett fisk optorkede äre, them förware til wårt eget behof, Oss synes och att ther är alt för lithett Smör blifwitt efter sådane stor afwel, så wäl Sommer Smöret som wintersmöret och efter wij förnimme att ther wid berget ingen synnerlig fördel wara skal att föryttre samme Smör, derföre see wij så gärne atttu föryttre thett, hwar tw best kan få ther lijke och skäl före. Om then fordring(!) tw skrifwer som i thenne Sommer ther widh gården sked är, Synes oss och ganske ringe

ware, och besynnerligen efter wij nu i så lång tid ther wid gården icke warit hafwe, attu för then skuld någett förhindrett warit hafwer. Tw berömmet tigh fast om thett ene Pundeland Jord som nu vpröt och såt är, thett skulle icke ware ett Pundeland, vthan en heel eller halfannen Lesteland, Ähr ähnnu wår wylie attw tenker annerlunde til then rödning, och så att emillan Vlffwesunde och gården motte blifwe slett, som wij tig tilförende sagt och vnderwist hafwe. Wij såge och gärne attu wille annorlunde byggie then qwarnen ther wid Grönö, så man motte hafwe någon mehre fördeel vthaf henne ähn nu skeer, Så wore ther och wäl tilfelle att vpsättie en godh sågequarn, ther tw wille wara någott flittig i saken, Sammalunde wore och wäl för nöden, att ther någre bettere Laxekar sättes motte, än the här til warit hafwe, ther thenk och till.

Wij förnimme och att thett borgelägre skal än nu liggie ther på gården, hwilket oss inthet behager, hade och wäl trodt att foormarsken skulle lenge seden skyndet them häden, hwar thett än nu icke skedt är, Då skynde them oförsummelingen til Stocholm til Bottwed Larsson och Cammerådet, the skole gifwe them theres foopenningar lijke som the andre wåre skyttare och tienere på theres häster och karler bekommit hafwe, ther medh the sigh vthöfwer thenne winter sielfwe hälle skole, Men the hengzrijdere som wåre vnge häster berijde skole, måge wäl blifwe ther, doch icke alt för många, och them må tw lathe bekomme theres besolning efter skälighet. Datum ut supra.

Torpa den 10 October.

Till riksråden hr Knut Andersson och Jon Olsson, om deras uppdrag i Finland, förhandlingar med Ryssarne, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 50.

Til her Knut Andersson och Ion Oluffsson,
at hwar the Rysser icke wele besöke thett möte

som samptycht war tå må the begifwe sig til Stockholm igen. Ithem hwar the Rysser wele anhäfwē någon feijde opå Swerige, då skole the förmane och tilsäije Adelen, Borgere och bönder att the ruste sikh och äre wederrede enär behof görs. Ithem att the förhöre om thet i sanning är, att Rysserne skole hafwe förskickett theres Ståttlige Sendebud til vnge Konungen i Pålen, och begäret honom för theres Herre och Konung. Datum Torpa then 10 Octobris Åhr 1545.

Wår besynnerlige gunst tilförende. Wij förnimme aff eders skrifwelse Käre gode män att edre breffdragare haffwe fast lenge legett ther på Grentzen för ähn the instaddes. Sammelunde skole wåre breffdragere som i Sommers tijtt in i Ryssland skickede blefwe, ther ähn nu oppehåldne wara, Så atti ingen Swar bekomma kunne, hwad heller the wele besökie thett möte eller eij, hwilket oss så wål som eder storligen förundrer, och kunne wij icke wette, hwadh ther aff förstås skal, annat än tilförmoddendes warder, Att ther en ond grund vnder begrafwen liggier, Så kunne wij icke stortt heller annat seije ther till, vthan hwar i förnimme att the samme möthe icke besökie wele, då må i gifwe eder hijt vthöfwer tilbake igen, Hwar i och förnimme, att the ändeligen wele före oss någon feijde opå, då gifwer oss thett i tijd tilkenne, Endoch Gud weet thet wil falle oss fast beswärligit och olägligit på thenne tijd att hafwe någott med thet selskap bestelle, effter här är så myckit annet att tage tilware. Som wij och för eder icke dölie wele, att wij nu nyligen wisse tijdender och kunskaper fått hafwe, hurulunde en wellig hoop Ryttere och Knechter vthi Stift v. Bremen församlede äre, och Pfalsgrefwen Hertogen v. Lottringen och Hertog Albrecht med flere then gamble fångne Konung Christierns anhang och förwanter i then acht och mening som oppenbartt rychte går förgaddrett hafwe, Att

the these Rijker medh them öfwerfalle wele, Och opå thett i ytterligare see och förnimma kunne, sende wij eder innelucht en Copie aff then Missiwe som Konungen i Danmark oss om samme handel nu nyligen tilskrifwit hafwer, Ther af warde i vthan twifwel förnimmendes hwad på ferde är, och för sådane lägligheter skuld som nestan på alle sider för handen är, Förmane och biude wij eder än nu att i medh al flijtt och alfwarheet förhandle medh thet Finske frelset, att the hwar i sin stad försterke sikh medh al then macht the någontijd kunne afstad komme. Thesslijkest förmane the Köpstadzmän, Prestmän, Bönder och then menige Almogen, så att the hwar i sin stad tenkie til att wara wederrede medh theres wärie hwad stund eller time the tilsagde blifwe kunne, Så att the i then Landzenden i thet meste mechtige ware motte, att göre thee Rysser någott alwarligit mottstånd, hwar på then sijde, thet gud afwende, någott anfal skedde, Hwilket wij doch icke wäl troo kunne, för ty wij hafwe och nu i these dager fått bud och skrifwelser af en merkelig och betrod man i Tyskland n. Steffen Löiz, hwilken skrifwer för wisse tijdender, att the Muschowiter skole hafwe haft theres Ståttlige Sendebud til then vnge Konungen i Pålen, och begärett honom för theres herre och Konung, för någre synnerlige orsaker skuld, som i samme mening wijdere af thenne inneluchte Copie af samme Steffens breff förnimmendes warder, hwar ther om vthi sanning wara kan, må gud wette, Så ähr då wår wilie och begären, att hwar i någon yttermere grund eller besked aff samme handel bekomme, ther om i eder och så flitteligere winleggie wele, att i gifwe oss thet tilkenne. Som i vthi eders skrifwelse hegäre att wij för the orsaker skuld, som i föregifwe, Inge wackefinner eller Landzköpere efterlathe wele, att bruke Seglatzienn vthrijkes, om the sådant hooss oss fordra. Här opå hafwe wij tilförende både schriftlig och mundtlig nogsampt lathit eder wår wilie och mening för-

stå, att wij sådane bonde Seglatzie och Landzköp gärne afskaffet hafwe wele, och förlathe eder ther till att aff oss skole the inthet sådant efterlåthit blifwe, som thett och ännu af oss icke hafwer fordratt waritt, gifwe Gud att the gode män af Frelsett, fougder och andre i then Landzenden wilde icke heller sielfwe sådane olaglig Seglatzion och Landzköp som theres sedwane myckitt warit hafwer och ännu är drifwe och styrke ther igenom, finge the see att sådant af androm lönligen eller oppenbarligen ske motte, thett i them wid högste straf ähn nu opå leggie måge, elliest fruchter oss, thett är så myckitt wärdt, hwad man i then motten handler eller besluter som altzintett. Dett i och någre Skuter ther ytterst i Skäregården effterlathit hafwe, att segle ene reese i thenne höst med then smäste höstfisk, och före Kalksten til Wijborgz bygning, ther äre wij tilfredz medh, kunne och wäl tenkie, att i thett samme icke vthen bewägende orsak skuld giordt hafwe. Wij förmerkie och vnder hwad wilkor, Måns Nilsson och Göstaff Finke then Slotzlofwe på Wijborg annammet hafwe, Så äre wij tilfredz att Slotzskrifweren står för Rekenskapen, doch att Måns och Göstaff samme Slotzskrifwere efterlathe skole, att han alt handle skal efter hans eget hufwud med vpbörd och vthgift, wil icke heller wäl skicke sigh twertt om igen, thett Måns och Göstaff wele til äwentysr hälle stor förtäring eller Dampning med myckin onyttig vthgift, efter Slotzskrifweren skal allene swara til Rekenskapen wil och icke wäl tiene, J then motten måge i bestelle så thett ginge lijke til på alle sijder.

Dett i oss och råde att then Spannemål och the gedder ther på Wijborg och Nyslott falle och oss tilkomme motte ther sålde blifwe, effter i Wijborgz Stad platt ingen fetalie i förråd är, Ther med wij och tilfredz wære, Doch wette i wäl sielfwe, att wij sådane Partzeler på Stocholm och fast behöfwe efter sådane lägenheet som på ferde är, att wij slijk swår Skepztvthredning altijd ther hafwe skole, Så

och swår bygning och myckitt folk att vnderhålle, Wij skole och troo att the Wijborgz Borgere icke heller haffwe rådth til att köpe så myckin Spannemål eller gedder som oss ther tilkommer, Så kunne wij til beslutett inthet annet ther til sware, vthen hwar the wele gifwe oss någon god skäl för någott af samme två Pärtzeler, då vnte wij them så gärne någott ther aff som andre, Må i yttermere förhandle med them om köpet, och sedan gifwe oss tilkenne hwad the gifwe wele, Så kunne wij och vnderlathe(!) them vår sinne och mening i then motten förstå. J motte och wäl förhandle medh the gode män aff Frelsett att the och hielpe til samme Wijborgz Stadz befestning, och giorde ther någon tilförning till, efter thett är jw then stad, till hwilken the alle theres tilflycht i nöden hafwe skole, wore för then skul rätt och tilbörlogitt att the och hielpe ther någott yttermere till än här til skett är, ther retter eder efter. Gud befalendes. Datum ut supra.

Så haffwe och the Wijborgz Stadz Borgere skriffwitt oss till, och begäret någon försäkring(!) med Penninger och Spannemål, ther til wij them inthett synnerligit sware kunne, efter the icke ther hoss beröre, hwad förwissning the oss på sådane förstreckning göre kunne, eller huru myckit the oss af hwart hundrede åhrligen i rente gifwe wele, och hwad wij til vår redelige betalning bekomme motte. J then motten må i ännu förhandle medh them, och i eder tilkommelse wette oss ther swar och besked opå, som wij och them tilskrifwitt hafwe, att i medh them om samme theres ärender på våre wegne wijdere förhandle skole, Men thett the tilåfwentyrs mene, att wij them sådane Summor vthan rente och nogaftig förwissning förstreckie wille, thett äre wij icke tilsinnes, kunne icke heller görett efter wij hafwe vårt, så wäl som andre theris alle dagar behof att bruke. Datum ut in literis.

Torpa den 13 October.

Till ståthållaren i Stockholm, Botvid Larsson, om ankomna underrättelser, uppmaningar att ytterligare värfva krigsfolk, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 52.

Till Bottwed Larsson att han tenker til att försterkie sigh och hafwe alle saker i godh acht och retter sigh efter K: M:ttz förre skrifwelse. Ithem att han förskaffer hammersmeder til K: M:ttz hammersmidier i Wermland och Åkerbo härede. Datum Torpa then 13 Octob. Åhr 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Tigh förtenker wäl vthan twifwel Bottwed, hwad wij tigh någre gånger tilförende om tesse Legligheter och tijdender, som nu på färde äre, tilskrifwitt hafwe, och besynnerligen om thett Krigzfolk ther liggier församlett wid Elffwen, och i Stift v. Bremen, Thesslikest som wij seden hört hafwe och så en hoop vth med Rinströmen, Så är storligen för nöden, (: efter man hörer ingen förlindring på samme tijdender, vthan al werden setter harnesk i Rustning, ee hwart thett om sijder gelle will :) att wij och hafwe wåre saaker i god acht och tenkee til att försterkie oss medh then meste macht wij kunne åstad komme, både till Land och watn, Så må tw ännu tenkie till att rette tigh i these saaker efter wåre förre skrifwelser, hwad tw och för tijdender och legligheter förnimme kant them gif oss tilkenne. Thernest så skal tw och wette, att wij hafwe lathitt oprette någre hammermed[i]er både i Wermeland, på Noreskoge, Och så i Östergötland och flerededz. Och til alle hammersmidier hafwe wij icke vthan en eller två Smeder, Och therföre beklage Fougderne både i Wermeland och Åkerbo härede sigh,

att hambrene stå platt i öde. Derföre är vår wilie att tw med all flijtt winlegger tigh att skaffe oss någre flere hammersmeder, ehwar tw them öfwerkomme kant, Thesslijkeste attu och tenker till att the hammersmeder man nu hafwer, motte tage någre drenger til sigh att läre, så att man med tijden så många hammersmeder behöfwes kunde, bekomme motte, ther winleg tigh flitteligen om. Skal tw och wette Bottwed att wij tilfredz äre om then Tord Gulsmid och Peder Almenninge aff Westerås som thett Sölfköp bruket hafwe, att the måge komme ther aff Slottett och vthi Borgann, Så må tw tenkie til att tage af them ett sådant löfte och nogaftig borgen, ther wij kunde wäl blifwe förwared med, så att the blifwe tilstädes vndwijke (!) til thess wij komme vp igen, och wij oss ytterligere om theres otillbörlige handel betenkie kunne, der rette dig effter. Datum ut supra.

Karlebylånga den 18 October.

Till Nils Krumme, föreskrift för en enka att återfå den egendom, som en hans tjenare fråntagit henne, och som egts af en Krummes landbofogde, hvilken stupat i det småländska upproret.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 52 v.

Till Nils Krumme. En förskrift för hustrw Mariet j Seyne, att han wille förskaffe henne igen then deel hans tienere Anders Torstensson ifrå hennes Son tagit hade sedan han bleff slagen i thet Smålenske vpror. Datum Karlebylånga then 18 Octobris Åhr 1545.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Wett Nils Krumme, att thenne fattige quinne hustru Mariet i Seyne i Hosegåld i Collendz härede hafwer klageligen för oss berettett, huru en hennes Son be:d Peder Larsson hade i mång år

tient tigh, och war tin Landbofougde, Och nu i thett Små-
lenske vpror blef han af Skogztuifwerne i tin tienste slagen,
Strax thett skedt war, skickede tw tin tienere Anders Tor-
stensson ned till then gård som tw för:de Peder Larsson
tilförende vndt hade (: tijtt in han och sin moder Mariet
med all hennes boo och bohagh till sigh togh :) och lott tage
henne ifrå alle the Penningar som ther war, och henne
så wäl som honom tilkom, Sammalunde en hoop höö och
Korn, Så förvndrar oss icke lithett Nils, attu lather så taga
thet ene medh thet andre. Wij kunne och icke letteligen
troo att samme tin gamble tienere som och i tin tienste
för Rijkzens fiender slagen blef, skulle sigh eller sine ägor
i någon motte förbruttitt hafwe, myckitt mindre hans Moder
then gamble quinne, Hwarföre biude och befale wij tigh
alfwarligen, attu lather henne vthan al skotzmål eller för-
halning komme til al then deell hon kan hafwe rätt och
skääl til, både thett henne sielf tilkommer i Penningar och
annen deel, Så och thett henne vthi arff efter för:de hennes
Son effter Swerigis Lagh tilkomme kan, Så att hon blifwer
klagelöss steltt, och wij icke oftere om samme ärende be-
kymbrede, om tw wiltt göre thett oss liuft är, ther rette
tigh effter. Datum ut supra.

Karlebylånga den 18 October.

*Till domcapitlet i Skara, om dess vägran att förrätta prest-
vigning.*

Efter originalet i kongl. Riks-Archivet, bland Kon. G. I:s bref.

Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis, Göttis och
Whenndis etc Konungh.

Wår gunst tilförende etc. Wetter godhemän j Ca-
pitelett i Schara, Att Oss Elskelig wår tro Mann och Rådth,
Jören Norman haffuer oss berettedt hurulunde han för
någre dagher sedhan, screff edher till, med thenne wår

vndersåthe, Laurentio Helsingh, Begärendis och beffallendis Att j icke honum alleneste, vthan och framdelis flere andre vnge män, som till preste ämbetedt schickelige och lärde äre, schulle meddele och Conferere ordines eller prestewigningh, effter thet sätt som edher tilförende föregiffuith, och then Helige scrifftz rätte grundh och mening är etc. Szå haffwe j waridt ther fast beswärede vthinnan, entskyllendis edher, attj thet för ingen dell dristede att göre, jcke heller schulle wette hwadh sätt eller forme j vdi slike saker bruke schole, medt någre andre löse och sielsinde skottzmåll etc. Szå förundrar oss huarfföre j göre edher så stor Conscientie i then måtten, och icke bätter acthe heller besinne, hwadt för:ne Norman edher, besynnerlige j thenne och andre Religions saker för någre år sedhan, effther vår beffallningh vnderuist och scrifftheligen vttgiffuith haffuer, eller och attj sielffue schole icke bätther ransaka och öffuerwäge scriffthenes grundh och meningh, Tesligiste huru the gamble Kyrckienes för-fäder, för edher, vdj slike saker giortt och handlett haffue, vthan tage saken så slätt för edher, och göre ther till hwarken ett eller annett, Szå måge j ännw ware förtänckthe, att göre ther vthinnan, thet som edher bör, till täss wij kunne förschicke edher en godh man, Szå att the vnge och ther till schickelige personer, måtte komme till thet preste eller prediche ämbetedt som nw sagtt är, på thet att bönderne icke schole haffua att klaga ther vt-öffuer, Och holle edher widt the scriffthelige meningher, som för:ne Norman edher j then måtten och tilförende föregiffuith haffuer eller j warde ther ingen tack på förtiänendis. Datum af Karleby Långa 18 Octobris Anno etc 1545.

Utanskrift: Oss Elskelige Wördelige Män menige Capittelett j Schara etc gunsteligen.

Spår af sigillet finnas.

Hjo den 20 October.

Till innebyggarna i Skånings härad, att de till Willam Tysk skola utgöra de rättigheter, som en häradshöfding eger af dem fordra.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 53.

Öpett breff til menige man i Skåningz härede för Willem Tysk, att the vthgöre honom then rettigheet som the böre göre theres Häredzhöfdinge. Datum Hio then 20 Octobris Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Tilbiude eder oss elskelige troo Vndersåther Skattskyllige Landboer och menige almoge, som byggie och boo i Skåningz härede i Westergöttland wår gunst och nåde tilförende. Wetter Käre Vndersåther att eders Häredzhöfdinge wår troo man Wellem Tysk hafwer vnderdånigen lathett oss förstå att endoch han förer eders Laghbook och efter sitt ytterste förstånd macht och förmåge, som wij icke annet troo kunne, gör sitt häredzhöfdinge Embete tilfyllest, efter som wij honom befalett och han för gudh och oss lofwett, sworett och tilsagt hafwer, Så wele i doch lichwel icke göre honom then rettigheet, som i tilförende hafwe wane waritt att göre eders häredzhöfdinge och som flerestedz här i Westergötland och synnerligen i the nest kringliggiende häreder göre pläger, thett oss endeles förvndrer, al then stund i icke hafwe eder beklage, att han vthi samme sitt embete försummelig är, eller icke hielper att åttskilie eder klagemål och ärender, som honom rettzlig bör, hwarföre är wår nådige begären och förmane eder, att i Käre Vndersåther rette eder sielfwe i saaken, och göre honom welwilligen then rettigheet, som i eders häretzhöfdinge efter Swerigis Lagh och en godh gamvl sedwane skyllige och plichtige äre,

och som the Dannemän i thesse andre häreder både War-
tofte, Wassbo och Kåkind theres häretzhöfdinge göre pläge,
hwilkett wij eder vthi gunst och nåde betenkje wele, Så
skal han och tess flittigere winleggje sigh, att eder alle
fattige och Rijke, then ene så wäl som then andre, skal
ske och wederfares thett skäl och rätt är, och som han
för gudh och oss ansvara will. Datum ut supra.

Hjo den 20 October.

Öppet bref på förläning på behaglig tid för Georg Norman på Biskopstuna gård i Åkers s:n; jemte bref derom till ståthållaren Botvid Larsson i Stockholm samt kammarråden Biörn Pedersson och Lars Organista.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 53 v.

Öpsett breff för Jören Norman på en gård Biskopstuna be:d i Åkers sochn vthan för Stocholm til en behagelig tidh. Datum.

Wij Gustaff Med Gudz nådhe etc. Göre wetterligit att wij af wår synnerlig gunst och nådhe så och för wälwillig hulle tro tienst, som thenne oss elskelig wår tro Man och rådt Jörenn Norman oss och wårt Rijke Sverige her till dagz troligen giordt och bewijst haffuer, och ähn ytermere her efter bewijse och göre må och skall, hafwe vndt och förlänt som wij och nu med thette wårt öpne Breff vnne och förläne honom (: oss till behagelig tijdh :) Wår och Cronones gård Biscopztuna liggendes i Åker Sochn vthan för Stocholm med thet ther vnder ligger så och alle the Landboor ther till lydhe. Hwarföre biude wij wåre Fougdtter Befalningzmän och alle andre som för wåre schuld wele och skole göre och lathe, att the förb:de Jören Norman her vthinnan inthet hinder, platz eller förfång göre. Sammelunde biudendes och befalendes eder wåre vndersåthe[r] förb:de Biscopztuna Landbor att i ähre

förb:de Jören Norman på wåre wågne hörige och lydige, swarendes honom till the rättigheter som i oss på Cronones wågne skyllige och plichtige ähre. Wij haffwe honom budit och befalet, att han skall wethe alles eders bästhe och hielpe till att eder skall wederfares thet skääll och rätt ähr, Ther i eder, Käre vndersåther, wele effter rätte. Datum ut supra.

Samme mening til Bottwed, Biörn och Lars Organista om Jören Normans förlänningh.

Hjo den 20 October.

Till f. d. biskop Sven i Skara, om upplysning rörande några gods, som en Nils Erikssons föräldrar gifvit till biskopsstolen i Skara, och som gamle Bengt Gylta sedan sig tillbytt.

Efter originalet i kongl Riks-Archivet bland »Kon. G. I:s bref».

Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis, Göttis och Whenndis etc Konungh.

Wår gunst tilförende etc, Wetter M: Swenn, atth thenne wår tjänere Nils Erickszonn, haffwer oss tilkänne giffuith, vm någher godtz, som hans föräldre hadhe fordom giffuith till Biscopzstolen i Schara, benämpdt Skoteck, Swenstorp och arthe, tesligist en Qwärn, benämpdt Heriewadt, liggiandis j Wedhe heradt, Huilke för:ne godtz gamle Bencth Gylte schulle sedhan haffwe bytth sigh till, för någher anner godtz, och nw haffwer j sin haffwendis wåre etc. Szå är wår willie och befallningh, Attj förschaffe oss en wiss vnderwisningh, hure thet haffwer sig vm same godtz, hwre länge thet är sedhan the komme ther vnder och hwadh the rånthe, medt alle andre legenheter och vmbständer, som i mest wette och förstätt haffwe, then tidt the wåre vdj edhers haffuende wårer,

Och hwadt ther alliest fins för beskedt eller vnderwisningh j Kyrckian etc Thetta j szå beställe wele, Datum aff Hioo 20 Octobris Anno etc 1545.

Utanskrift: Oss Elskeligh Wy[rdeligh Man] M: Swen j Scha[ra]*)

Det påtryckta sigillet finnes qvar.

Vadstena den 23 October.

Till Jöran Sonesson, Johan Turessons fogde i Vestra härad, om Nils Pedersson i Barkansjö, Almesåkra s:n, Småland, hvilken utan skäl blifvit utskrifven, oakadt han ej deltagit i Dackeupproret.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 54.

Til Jören Sonesson att han icke tager thenne Nils Pedersson i Berkarssy i Alme Sochn i tienst hwar han är bofast bonde och icke hafwer waritt med Dackens Selskap, hwar och icke, då må han wäl tiene K: M:tt. Datum Wastene then 23 Octob: 45.

Weett Jören Sonesson att thenne wår Vndersåte Nils Pedersson i Berkanssy i Almy Sochn, hafwer warit här för oss och beklagatt sigh att tw honom vthi wår tienste vttnept och vttskriffwitt hafwer, endoch han seger sigh hafwa hustru och barn, och wara en bofast bonde, och vthi sådane tienst icke tienligh, Så wette wij icke huru ther om är, och kunne för then skuld inthet synnerligitt ther om skrifwe, vthan hwar thet så sant är som han sagt, och att han tilförende icke hafwer luppett medh then tiufwe hoop Nils Dackes Selskap i vprorett, då må tw lathe blifwe honom obekymbratt med tiensten hoss sin hustru och barn, hwar och saken annorlunde befinnes, då må han jw så well tiene oss för wåre Penningar, som han tiene honom för vthan lön. Der rette dig effter. Datum ut supra.

*) En del af papperet bortrifvet eller bortklippt.

Vadstena den 24 October.

Öppet bref för kyrkoherden Jon Caroli i Rogslösa, att Welseberga by skall tillhöra Rogslösa s:n i st. f. Örberga, Östergötland.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 54 v.

Öpett bref för her Jon Caroli på en by benombd Welseberga att han skal liggie vnder Rodzlösse Prestegeld för gestningen skuld. Datum Wadstene then 24 Octobris 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde Swerigis, göthes och Wendes Konung, Göre witterligitt, att efter wij förnimme att wår troo Vndersåte här Ion i Roglösse, så och hans efterkommende som samme geld besittie skole, är belägen vthi en stor almenne wägh och med myckin gestning för-tunget, Och hafwer en lithen Sochn ther med han sig icke wäll behielpa kan, derföre hafwe wij af wår synnerlige gunst och nåde vndt och efterlathit, som wij och nu med thette wårt opne bref vnne och efterlathe, att en by vthi örberga Sochn benombd Welseberg må och skal efter thenne dag liggie til Sochnelag vnder för:de Roglösse, och besynnerligen för then orsaak skuld, att samme för:de by liggier fast nembre in mott Roglösse än til örberga, som och bönderne i för:de Welseberga sielfwe begärt hafwe att the wid för:de Roglösse Kyrkie och Sochnelag blifwa motte, hwarföre biude wij alle som för wår skuld wele och skole göre och lathe, synnerligen wåre fougder och Befalningzmen, att the icke i någon motte göre här emott hinder eller förfång wed wår ogunst. Datum ut supra.

Svenljunga prestgård den 29 October.

Till ståthållarne på Kalmar och Kronoberg, Germund Svensson och Nils Birgesson, att ytterligare värfa krigsfolk, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 55.

Til Germundh Swensson om the tijdender och lägenheter som kompne ähre ifrå Danmark, och för then skuld antager Folk i Kong:e M:ttz Eed och tienst. Datum Swenliunge Prestegård then 29 Octobris Åhr 1545.

Göstaf. Wij förnimme af tin skrifwelse Germund om the tijdender och lägenheter som tw oss tilskrifwitt hafwer, Som wij och tilförende både af en och annen nogh förstätt hafwe, att samme tijdender äro så i sanningen, Och för then skuld skrifwe wij för någon kortt tijd seden tig och så samme tijdender och lägenheter til, och ther med alfwarligen befalte att tw och alle the andre wåre Fougdtter och Befalningzmän i Småland skulle winleggie eder att annamme i wår Eed och tienste alt thett dugelige folk, som ther nedre någorlunde tilbekommandes wore, Och efter wij än nu dageligen höre och spörie att samme tijdender sigh fast förmere, Som wij och nu och om thett samme bref och skrifwelse ifrå Konungen i Danmark nu nyligen bekommit hafwe, Hwarföre wij än nu som tilförende tigh alfwarligen biude och befale, att tw och flere wåre Fougdtter ther nedre hwar i sin Stadh skole försterckie eder medh all then macht i mest kunne åstad komme, förty tw west well sielf att här är platt intett fremmende krigzfolk i Landett, Och thett man sigh icke medh fem eller sex tusend waraftigt folk her inrijkes förwette skulle, Dhå är man ille förwarett här i Rijket, I gode karle wele sådane orsaker så och thenne farligheter, som

på färde äre bewäge och på hiertatt leggie, Och ingelunde tage försummelse för hwad som eder i så motto budett och befalett blifwer, efter man icke fulwiss är hwartt hädan samme hoop sigh först achtett hafwe. Och efter then Hertigh Albrecht af Mekelborg skall och ware en af the störste Capitenere med Pfalszgrefwen och Hertigen v. Lotteringen, som samme försambling sigh nu företagit hafwe och thett speel mest drifwe, Så twifler oss intett att samme Hertug Albrecht med the andre wåre afwekne förrädere, som han hoss sigh hafwer, winleggie sigh nu som tilförende så myckett them mest mögeligitt är, att skynda then Masse Karsson åter tijtt in i Bleking igen, och hijtt in på wåre grentzer igen, til att komma sådana förräderij och stemplinger åstad, som then Dacken och flere hans Selskap tilförende giort hafwe, Derföre wij tigh och Nils Birgesson högeligen råde och förmane, att i grannerligen låte achte opå, att ther wed grentzen icke någott förräderij åter igen på nytt instungitt blifwer, Och hwar i med lempe nu meden the Danske och Holster hafwe någott att skaffe kunne finne råd til att the bönder i Bleking eller på thenne sijden, som samme Masse Karsson huse och hemme pläge, eller elliest hans tilhielpere äre, motte komme af wägen, eller bringe om halsen, hwar thett icke skeer, är tilbefruktendes att thett selskap bryggie åter så myckitt ändtligen att thett sidste blifwer wårre ähn thet förste, i thesse saker må tw hafwe tine råd medh Nils Birgesson, doch så att the som oskylliche wore icke blifwe tagne för the skylliche, eller att the som vtskickede blifwe, sådant at bestelle, icke göre någott öfwerwåld ther the framdrage, Thette motte them widh högste straf befales och opå legges. Datum ut supra.

Samme mening til Nils Birgesson Befalningz-
man på Croneberg.

Eskilstuna den 1 November.

Öppet bref för borgmästare och råd samt borgerskapet i Arboga och Köping på hälften af de sakören, som derstädes falla.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 59.

Öpett breff för Arboge och Köpingz Stad[z] borgere, opå halfparten af then Saköre ther i Staden faller, Doch att the lathe befinne sigh thes welwilligere och att samme Saaköre blifwer förfarett til Stadzens nytte. Datum Eskelstuna then 1. Novemb: 45.

Wij Gustaf medh Gudz nåde Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligit att wij af wår synnerlige gunst och nåde, hafwe vndt och efterlathitt, som wij och nu medh thette wårtt öpne bref vnne och efterlathe att wåre trogne Vndersäter, Borgmestere, Råd och Menigheten i wåre Köpstäder Arboge och Köping måge och skole efter thenne dagh til samme wåre Köpstäders nytte och gagn niute och behålle halfparten af Sakören som faller i för:de Städer, doch medh så skäl och förord, att the skole och ther emott lathe sigh thes welwilligere emott oss och Rijket både i ene motte och andre, efter som wij sielfwe med them nu handlett och öfwertalett hafwe, befinne lathe, och theslikeste att samme saaköre blifwe lagde eller förwaredede til Stadzens nytte och thett menige beste, och icke onytteligen förskingrett eller vthgifwitt. Hwarföre biude wij alle som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, synnerligen wåre Fougdter och Embetzmän, att the icke i någon motte göre för:de wåre vnder-säter i Arboge och Köping här emott hinder eller förfång, så lenge wij them samme friheet och nåde gunsteligen vnne och efterlâthe, Ther hwar och en sigh efter rette måge. Datum ut supra.

Eskilstuna den 1 November.

Förläningsbref på behaglig tid för fogden Nils Tuleson på jord i och vid Arboga, som tillhört Sancti Spiritus prebenda derstädes.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 59.

Öppet breff för Nils Tuleson på så myckin Jord, Åker och Äng som ligger vnder Prebenden Sancti Spiritus i Arboga, och på een Tompt och Trädgård ther sammestedz, til en behagelig tijdh. Datum Eskilstuna den 1. Novemb: Åhr 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligit, att wij af vår synnerlige gunst och nåde hafwe vndt och förlent, som wij och nu med thette vårt öpne bref vnne och förläne thenne vår troo tienere Nils Tuleson all then åker, Jord och Eng, Thesslikest en Tompt och en Trädgård, som til thenne tijdh vnder Prebendan Sancti Spiritus i vår Stad Arboga legett hafwer, så att han samme Iord oss til en behagelig tijd bruke [och] behålle må och skal, anseendes then hulle troo tienste, som han oss här til dagz giord(!) och behwijst hafwer, Hwarföre biude wij våre Fougter, Befalningzmän och alle andre, som för våre skuld wele och skole göre och lathe, att the för:de Nils Tuleson här vthinnen intett hinder, platz eller förfång göre. Datum ut supra.

Gripsholm den 4 November.

Till riksrådet och riddaren Bengt (Nielsson Ferla till Bergshammar), att han icke, emot sin bepligtelse och borgen, handlar illa emot sina landbönder.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 59 v.

Til her Bencht på N. att han icke emoth K:
M:tz förbud så öfwerdådeligen handler med sine
Landbönder och emott sin bepligtelse och borgen.
Datum Gripsholm then 4 Novembris Åhr 1545.

Wår gunst och nåde tilförende. Eder förtenker wål her Bencht hwad i oss i wintres opå Tönelsöo lofwede och eder förplichtede, då i sanne [3: satte] borgen och löfte för eder att i wåre Vndersåther aldrig wille någon tijdh öfwerlast göre, Så hafwe nu thesse wåre fattige Vndersåther, Edre Landbönder, Peer Staffensson i Mägla i Jeders sochn och Per Tommesson ther sammestedz warit här för oss och beklagett sigh att them vthan föge theres skuld och brott, dröije them altijd med trugh, bannor, hug och slag, Så att the ingen dag wette sig frij och felice för sådane eders vnsäjelse. Så förundrer oss storligen att icke mere achtett hwad i oss förplichtett, och wij eder ofte strenge-
ligen budit och befalett hafwe, att i wåre fattige vnder-
såter skole lathe blifwe tilfridz, Biudendes eder ännu wid wåre strenge nefst och wrede att i för:de Peer Staffens-
son och Peer Tommesson, hwilke wij nu tage och an-
namme vthi wårt Kong:e hegn och wern, frid och förswar, och lathe blifwe opuckede och oklandrede, Lagendes så att wij icke oftere skole blifwe bekymbrede och beswärede medh klagomål vthöfwer eder, Så frampt wij icke skole tenke ther någott annet til, ther retter eder fulleligen efter. Datum ut supra.

Gripsholm den 6 November.

Quittobref för Michel Bysseskytte.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 60.

Öpett bref och Quittens för Mikel Bysseskytte för så många Gyllene som vthi brefwet förmåles. Datum Gripsholm then 6. Novembris Åhr 1545.

Wij Gustaf medh Gudz nåde. Göre witterligitt och bekennes medh thenne vår Quittens att wij vthi egen Konglig Persson vppå vårt Konglige Slott Gripsholm then 6. dagen Novembris Åhr 45, annammet och vpburit hafwe opå Rekenskap Tette Efter:ne Gul och daler af thenne vår troo tienere Mickil Bysseskyttare, som skal ware betaling halfparten för then trälast, som oss för frachten af vårt Skep Finske Barken i then westfariske reese, som han nu i thenne höst med samme skep giordt hafwer, tilfallen är, Och hafwer för:de Michil Bysseskyttare för:de gul och daler i Stycketaal så många och oss så i tyskt mynt tilrechnet som efter:itt står, först Engלותer halfsiunde stycke, Styckett för tre Köpmans gyllener och tre Styfwer, Gyllenne Croner, Siu och tiugu Stycker, Stycket på otte och Trettie Styfwer, Engelske Croner, Fem Stycker, Stycket för Fyretije Styfwer, Slette Croner, Sex Stycker, Stycket för Sex och trettije Styfwer, Crossäter Tw Stycker, stycket för Fyretije styfwer, En gyllene Löw för fyre och Fyretije styfwer, daler 9 Stycker, stycket för otte och fyretije styfwer. Hwarföre gifwe wij her med för:de Michil Bysseskytter quitt och frij för så många gyllenne i Stycketaal och daler, som föreskrifwitt står, Och thess til yttermere wisse lathe wij trycke vårt Secret här neden före, och med egen hand vnderskrifwitt. Datum ut supra.

Gripsholm den 7 November.

Förläningsbref för hr Ture Trolle på biskopstionden af Albo härad, under vintern.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 60.

Öpett bref för her Ture Trolle på Biskopz tijenden i Albo härede i thenne winter fallendes är. Datum Gripsholm then 7. Novemb. Åhr 45.

Wij Gustaff Göre witterligitt att wij af wår synnerlige gunst och nåde hafwe vndt och gifwitt thenne oss Elskelig wår troo Man och Råd här Ture Trolle til Berquare, Biskopztijenden som vthi thenne nest kommende winter allenest i Albo härede fallendes warder. Anseendes then welwilligheet och hulle troo tieneste som han oss och wårt Rijke Swerige troligen giordt och bewijst hafwer, och än yttermere här efter göre och bewijse må och skal, hwarföre biude wij wåre Fougdtter och befallningzmän, att the icke göre för:de her ture trolle här emot något hinder eller förfång. Datum ut supra.

Gripsholm den 7 November.

Till hr Gustaf Olsson och Abraham Eriksson, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 60 v.

Til her Göstaff Olufsson och Abraham Erichsson att the försterke sigh i Westergöttland thett meste the kunne för thenne fharlige tijden skuld. Datum Gripsholm then 7 Nowembris Anno 1545.

Wij Gustaff medh Gudz nåde. Som eder Käre her Göstaff och Abram wäl förtenker att wij ofte både muntlig och skriftlig och besynnerligen nu meden wij

wore i Östergötland(!) med eder och menige Adelen högt förmanet hafwe, att i alle på edre side så wäl som wij på wåre sijde med al then meste macht i kunde afsted komme, eder förstercke skulle, Anseendes thesse farlige werdennes lop som nesten allestädz för ögonen äre. Så fruchter oss nogh Käre her Gustaf at sådane wåre trogne Rådth och förmaninger hoss en partt så föge achtede blifwa, vthan efter the höre, att thett Krigzfolk som låg wid Elfwen äre nu vpdragne i Tyssland, slå the til Ewentyrns saken af sinnett, och lathe folket löpe, menendes att alle saker äre nu klare och godh frid på alle sijder, Så fruchter oss, att thett hafwer icke än aldeles then mening ehwar thet finnes igen, Förty wij Swenske behöfwe icke heller twifle opå, att hwar thette hinder nu på färde är, icke wore, som är, att the Ewangeliske och theres wederparter icke stode i sådan oenigheet och fientlig handel, som nu skeer, hade wij vthi thette Rijke tilewentyrns lenge seden blefwett försökte af Konungen i Danmark och the Tyske furster, Som och nogh troligit är, att när thette Krigh, som nu i Tysland för handen, stilleth och vptagitt blifwer, warde the icke vnderlathe ene gånge att försökie theres lyckie in på thette Rijke, Förty Konungen i Danmark skynder wäl så myckiet til med, att thet icke kan blifwe tillbaka. Så ligger och then Christoffer Andersson och flere wåre afwekne förrädere och lure ther efter när the kunne see theres tilfelle, så warde the icke heller förgätandes hwad the göre skole, som the och sielfwe, thett wij wisseligen wette, läthe sig sådant altijd höre, thette i hemligen hoss eder behålle wele. Wij wele och icke dölle för eder att wij hafwe fått bref ifrå Knut Andersson och Ioen Olsson, att the Rysser wele inthet möthe besökie medh them, och hwad wijdere för:de wåre gode mäns mening om Rysserne äre, warde i förnimmendes vthi thenne inneluchte Copie af theres bref. För thenne och flere slijke orsaker skuld råde och förmane wij eder

än nu, som alltid tilförende, att i och alle the andre gode män flitteligen betenckie wele alle vmständer och lägligheter, och läggie på sinnet, hwad wij ofte handlett och talett hafwe, och atti gode män alle tenkie än nu alfwarligen til saken, och försterkie eder, medh al then macht i kunne af sted komme, som eder sielfwe så wäl som oss och menige Rijkett aller störste macht opå liggier. Förty wij hafwe nu skickett en hoop folk efter samme gode mäns råd och begären vthöfwer til Finland, Och thett wij icke j then stad skole åther wette oss förwaret med en hoop gott warachtigt folk i alle Landzenderne här i Rijkett, Så kunne i sielfwe wäl betenckie, huru thett sigh skicka will, eller huru Rijket förwarett blifwer, hwar gud förbiude någon anfechtning på thenne sijde på färde komma kunde. Thenne meningher käre gode män lather eder til sinnes och hiertatt gå, förty thet will icke falle finger emillan, hwar thet icke med alfwar tiltencht blifwer. Så synes oss att ther i Westergöttland äre alt för få befestninger, derföre wij gärne såge, att ther motte och någott tiltencht blifwe, och för then skuld hafwe wij nu tilskrifwett Jachim Bulgerin, att han skal gifwe sig tijt vthöfwer, och besee then platz wed Hornborg att stijcke Slottett vthaf, thesslikes Staden med alt wäsende som ther tilhörer, Ähr wår begären när han kommer, att i gode män wele wara med honom ther vthöfwer, och dele edert rådher ther til, och att i wele med tijden handle med the Bogesundz borgere, att the motte drage til hornborg och andre flere af the små Städer, motte man och wäl leggie ther til som wij tilförende med eder ther om handlett och talett hafwer, J wele och Käre her Göstaf tenkie til [at] Elfzborg motte och någott better befest blifwe. Så wette wij icke heller huru Swante besteller Saken med leckio efter han är här vppe i Landett, wore gott atti gode män på alle sijder wilde alfwarligen och förvthan försummelse tenkie til saken, som stor macht opå liggier.

Zedel.

Käre her Göstaf, så beklager sikh thenne Michil Bysse-skyttare, hurulunde the Båssmän, som wore med honom på Skepett, sig så otilbörligen och oskickeligen emott honom bewijst hafwe, som han eder sielf yttermere vnderwijse skal huru ther om är, Hwarföre synes oss likkast ware, attj skicke samme båssmän welförwaredede vp til Stocholm, att the icke aldeles motte slippe ostraffede för sådane förrädelige Stycker, han wett och wäl sielf vnderwijse eder hvilke the äre, J wele och grannerligen lathe förteckne på skrifter huru the sikh emot honom hållet och skicket hafwe, och sende samme skrifter wår befallningzman på Stocholm Bottwed tilhande, så skal thett wäl tiltencht blifwe, som tilbörligitt är. Datum ut supra.

Gripsholm den 7 November.

Öppet bref för Jöran Knutsson, att återtaga qvarstadsbrefvet rörande en gård i Vadsbro s:n, Södermanland.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 61 v.

Öppet bref för Jören Knutzon att efter Erich flemming hafwer förachtett K: M:ttz Stempning, må han igen taga thett quarstadzbref på Trixstada gård och vpbäre renten ther af. Datum Gripsholm then 7. Novemb. 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung. Göre witterligitt, att efter wår tro man och Råd her Erich Flemming hafwer til thenne tijdh icke gifwitt sikh vthi någon rettegång med wår troo man Jören Knutzon om then gård N. Trexstada i Wassbo Sochn i Nykiöpingz län, som them emillan i trette står, och wij för then skuld nu för någre år seden gáfwe wårt quarstada bref på samma gård til thes the vthi thet neste härre-

möte thereafter lagligen in för våre trogne män och råd, åttskilde blifwe kunde, vthan i så motte förhalat honom tijden nu i någre åhr, Thett doch vår mening icke war när samma quarstada bref vthgafz. Så hafwer och för:de Jören Knutzon warit här hoss oss och lathit oss se och öfwerlässe någre skälige bref och bewissninger, som han på sin hustrues wegne hafwer på samme gård. Och efter saken sigh så fördrögt hafwer, att the icke lagligen åttskilde äre, hafwe wij gunsteligen relaxerat och tillbaka kallet samma quarstada, Så att för:de Jören Knutzon må och skal här efter opbäre thet afradt ther af går intil thes för:te Erich Flemming kan med yttermere och bätter skäl och bewissninger komme fram, och in för gode män våre Råd lagwinner honom för:ne gård Träxsteda ifrå. Förbiudendes våre Fougdtter, befalningzmän och alle andre, att the icke göre här emot hinder eller förfång, wed vår ogunst. Datum ut supra.

Gripsholm den 8 November.

Öppet bref för hr Gotschalk, skolmästare i Örebro, på halfva kyrkotioden af Österåkers och Juleta socknar.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 62 v.

Öpett bref för her Gottskalk Scholemestere i Örebro på halfparten af Kyrkietijenden wed Österåker och Juleta kyrkie faller, så lenge han ähr Scholemestere. Datum Gripsholm then 8 Novembris Åhr 45.

Wij Gustaf. Göre witterligitt, att wij af synnerlig gunst och nåde hafwe vndt och efterlathit, som wij och nu med thette vårt opne bref vnne och efterlathe att Scholemesteren i Örebro her Gottskalk må och skall oss till en behagelig tijd och synnerligen medan han är Scholemestere vthi för:de Örebro, flitteligen som han bör the

fattige dieckner och barn ther äre läre och vnderwijse, niute och behålle halfparten af then Kyrkietijende, som wid Österåker och Juleta Kyrkier falla kan, Hwilket wij gifwe wåre Fougdter och befallningzmän, Så och Kyrkiopresten och Kyrkiowerderne i för:de Österåker och Julete tilkenne, att the måge wette sig ther efter rette, och icke göre för:de her Gottskalk ther emot hinder, platz eller förfång, så lenge wij honom thet gunsteligen eftherlathe och vnne, Ther hwar och en sigh efterrette må. Datum ut supra.

Gripsholm den 8 November.

Till Nils Pedersson och Hans Thomesson, att de ej förr lemna Öster- och Westergötland, än de hafva fullständiga register öfver allt, i dessa landskap, samt i Vermland och Dal antaget krigsfolk, m. m., m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 62.

Till Nils Pedersson och Hans Thomesson att the icke för begifwe sigh af Östergötland eller Westergötland, än the kunne bekomme register opå alle the Knechter ther nu antagne äre, och hwar the igen finnes när om trenger. Datum Gripsholm then 8. Novembris åhr 1545.

Wår gunst tilförende. Åhr wår wilie och alfwarlige befallning Nils Pedersson och Hans Thomesson, att i icke skole gifwe eder af Östergötland och Westergötland, för än i kunne bekomme (: af alle wåre Fougdter, Sammelunde af Oluf Erichsson och alle andre som något folk på wåre wegne i then Landzenden, nu i thesse förledne tijder, vthi wår dienst annammet hafwe :) wisse och beskedelige Register på alt thet folk, som nu i wår dienst öfwer alt Westergötland, Wermeland och Daal annammede äre, Så att i kunde hafwe vp med eder, eller tilförende

vpskicke til vår befallingzman Bottwed Larsson sådane wisse och beskedelige Register på samme folk, hwad theres besolning är, hwar för sigh, och hwar the skole tages igen, när man hade them förnöden, thette skole i på thett aller flittigeste, icke allenest öfwer alt Schara Stigt bestyre, vthan och i lijke motte skrifwe Germund Swensson, Nils Pedersson, Krabbe, Nils Birgesson, Lasse Jönsson och alle andre befallingzmän öfwer alt Linköpingz och Wexiö Stichter om thet samma til, och fordra sådana wisse och klare Register på thet wij en gång motte få wette hure wij i then motten äre försorgde, Och hwar mögeligitt wore, att i samme vårt folk sielfwe besee motte, då såge wij thett gärne. I måge och wäl lathe gifwe samme antagne folk, som än nu föge fått hafwe någott på handen, thermed the sigh iw någott behielpe kunne, eller köpe sig någre wärier före. Så höre wij och att her Måns Johansson skall icke hafwe gifwitt them, han i tiensten annamett hafwer, stortt öfwer en half mark ortiger ther af the ingen synnerlig hielp (: efter vårt betenkiende :) hafwa kunne. Derföre synes oss lijkest wara, att i lathe gifwe them öfwer hufvudet som antagne äre, eller här efter antages kunne, och icke så mycket fååt hafwe til fyra mark danske på handen, Til thess man sigh widere om theres förtienst betenkie och beslute kan, och ther til skaffe them någott grof[t] kläde på kroppen, Så lathe the sigh wäl benöije, Och hwad eder fattes ther til Penningar, då må i annamme af the Fyre Tusend mark som Frans Mårtensson hafwer nu förтт ned med sigh til Knechternes betalning så myckitt ther til behöfwes, J wele iw så lagett att wij blifwe folkett wisse, Så att tw icke slår lijtt på olijtt, ther tenker alfwarligen til, som i sielfwe besinne oss och menige Rijkett stor macht opå liggier. J wele och ware förtenchte, att låtha kennes wid alle the Kyrkie landboer i Schara Sticht, som wij med eder och så tilförende ther om handlett och talett hafwer, Sättiendes

ther gode Fougdtter vthöfwer, och må i wäl gifwe saken så före, att thet sker för försvar skuld. Doch hwad som Kyrkierne til win, wax och oblater behöfwe, må tages af Kyrkietijenden, Thesslikest om Kyrkien någon tarfwelig bygning som högt för nöden wore behöfwer, medh taak och annat, ther om må ransakes och tages så myckitt aff Kyrkiones tiend som ther til behöfwes. Men the Landboerne som Kyrkiopresterne hafwe haft för sigh sielfwe, wele wij än nu på någon tijdh efterlathe, doch vnder sådane besked, att ther biskopztienden widh hwartt geld sig så högt som thett Landgille Presten opburit hafwer, belöpe kan, då må i lathe annamme Landbönderne på wore wegne, och tilsäije Presten j staden igen så myckit aff samme Biskopz tiend, som han mister i Landgillett, Men ther som Tienden emott Landgillett icke tilrecker, då måge the behålle så myckit vpbörd af Landboerne, som tienden icke löse kan. Kunne i ock någott bätter middel och sätt här vthinnen finne eller betenckie, då må i thett göre. Så må i och tenkie til nu, medan i ther nedre äre, att annamme alle Prosterne Rekenskaper i Schara Stigt, Så och i Linkjöpingz och Wexiö Stichter, Man motte och wäl hålle Rekenskap medh alle Kyrkiowerderner, och förhöre hwad the göre aff Kyrkiones tiende åhrligen, och icke så tilstädies att the henne sigh vnderslå, eller förderfwe låthe, som the wahne ähre, ther tenker och alfwarligen till. Datum ut supra.

Gripsholm den 10 November.

Till hr Birge Nilsson, att icke ingå på några jordabyten med danske undersåtar, utan underställa dem konungen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 63.

Til her Bijrge Nilsson att han gör inthett bythe eller skifte opå någre godz och gårdar med the Danske med mindre han berådslår sigh med Kong:e M:tt. Datum Gripsholm then 10 Novembris Åhr 1545.

Wår synnerlige gunst tilførende. Eder förtenker wål Kære her Bijrge att wij eder Personligen tilførende hafwe rådt och befalett att i platt intet byte eller skifte medh någre af the Danske, om någre gårdar eller egendomer göre skulle, med mindre wij tilførende ther om åttsporde waritt hade, och seden gifwitt wårt samptycke ther til. Så höre wij nu att i någon slijk handel med frw Else skulle giordt hafwe, Thett wij oss icke försedt hade, förty thett wij eder sådant Rådt och befalett hafwe är icke vthan orsaak, wele wij för then skuld ännu förmana eder, att i efter thenne dag hafwe sådane byte fördrag med mindre i tilførende i then motten hafwe berådslagit eder med oss. J wele och gifwe oss tilkenne huru then handel emillen frw Elsa och eder sked är, ther wij [hafwe] oss efter att rette. Datum ut supra.

Gripsholm den 10 November.

Förläningsbref på behaglig tid för Bengt Skrifware på Alnetorps gård och fyra torp i Noraskoga.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 63 v.

Förläningz bref för Bencht Schrifwere opå en gård be:d Alnetorp til en behagelig tijd, som är Kong:e M:tz arfwegodz, med någre torp ther vnder liggendes äre. Datum Gripsholm then 10 Novemb. 45.

Wij Gustaff. Göre witterligitt att wij af wår synnerlige gunst och nåde hafwe vndt och förlänt, som wij och nu med thette wårt öpne breff vnne och förläne thenne oss elskelig wår tro tienere Bencht Schrifwere (: oss til en behagelig tijdh och synnerligen så lenge han sigh vthi wår och Cronones tjenste wålwilleligen och troligen wil bruke och befinne lathe Ett wårt Egit Arfwegodz be:d Alnetorp liggendes på Noreskoge vthi N. Sochn med

thesse tre torp N. Lille husaby, Brodztorp, Kyrkiobolet, sampt Gisslehytten, Liggiendes ther sammestedz, Så att han för:de Alnetorpz gård sielf besittie och bruke må och skal, Så och sigh till gode och vppehälle niute och behålla afradett af the för:de godz, gifwendes ther med alle, som för våre skuld wele och skole göre och lathe, besynnerligen våre Fougdter och befalningzmän tilkenne, att the wette sig her efter rette, icke görendes för:de Bencht Schrifwere här vthinnen hinder, platz eller för-fång, wid vår ogunst. Datum ut supra.

Gripsholm den 10 November.

Till fogden på Kungsör, Anders Eriksson, att lemna upp-gifter om fisket, samt om timmerforslingen till quarnebyg-naden vid Grönö.

Efter orig. på papper i Nordinska saml. i Upsala akad.-bibl.

Gustaff medt Gudtz nåde Swerigis Göttis och Whenndis etc Konungh.

Wår gunsth etc Szom tu oss i partzelewis lathe förstå Anders om then Fisk som i thenne forlidne winther och wår till Gårdtzens behoff haffuer tagen och vptorkatt waridtt. Szå effther wij wäll wette att ther tages jw så mykin och änn mer mälersick än annen Fisk, Förundrar oss förthenskuldh icke lithet att uj icke måge fåå någhet beskedh [huru] mykin mälersick ther taghin är, eller vm then partzell icke är wärdig att scriffues eblandh the andre, Är förthenskuldh wår alffuerlige willie attu ännw giffwer oss ther vm så wäll som andre partzeler tilkänne, och stämplar oss icke then järpen bortt.

Szom tu och begärer wette vm bönderne i Åkerbo herede måtte vdi thenne tilkomende winther före någhet timber till then quarnebygning widt Grönö etc Szå kunne wij föge annett sware ther till vthan huar tu och Nils

Tulesson kunne komma bondherne ther till, Att the sielffue wälwilleligen wele hielpe ther till någhet timber Dhå såghe wij thet gerne, Mere kunne eller wele wij icke ther vm scriffua latha, Szå wele wij och med tidhen latha komma tijtt vp enn quarnebyggere som kan besee strömen, och giffuett ahn huru samme quarn och såge schole bygde wara Ther rätte tigh efter Datum aff wårtt Slott Gripzholm 10 Novembris Anno etc. 45.

Utanskrift: Till wår tro tjänere Anders Erszon wår Fougthe på konungzör etc gunsteligen.

Sigillet är qvar.

Gripsholm den 11 November.

Öppet bref för skolmästaren i Borgo, Bertil Christopheri, på prebenda Crucis derstädes.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 63 v. — Förut tryckt af Arwidsson, Handl. t. Finl. häfd., 7: 173.

Öpett bref för her Bertel Christopheri Scholemestere i Borgo på Prebendan Crucis ther sammesteds så lenge han är Scholemestere. Datum Gripzholm then 11 Novembris Åhr 45.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Göre witterligitt, att wij af wår synnerlige gunst och nåde, hafwe vndt och Confereret, som wij och nu med thette wårt opne bref vnne och Conferere thenne Oss Elskelig her Bertill Christopheri, Skolemestere i wår Stad Borgo Prebendam Crucis liggiandes ther sammastedes medh all then Rente och Rettigheet, som vnder förbe:de Prebenda nu ligger och af ålder till lägat hafuer, att hann samme Prebenda sigh till godo och vppehelle niute och beholle må och skall, så lenge han Skolemestare i förbe:de Borgo och fljiteligen lærer och vnderuiser the vnge Perssoner och dieknar, som ther nu till

Schola gå, eller här effter kommandes warde, Hwarföre biude wij våre Fougter, Befalningzmänn och alle andre som för våre schull wele och skole göre och låte, att the icke göre förbede her Bertill här vthinnan någoth hinder, platz eller förfång, wedh vår ogunst. Ther huar och een weth sigh aldeles och fulkomligen efterrette. Datum vt supra.

Gripsholm den 12 November.

Till Esbiörn Skrifvare om hans värfning, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 64.

Swar på Esbiörn skrifweres skrifwelse om the 100 Personer han bekommit hafwer i K: M:tz tienst Och att han antager mere folk i K: M:ttz eed och tienst. Datum Gripsholm then 12. Novembris Åhr 1545.

Som tw skrifwer Esbiörn att tw förwest tigh vthaff Suderkiöping till ett hundrede och någre Personer, som wederrede ware skole eenär the tilsagde blifwe eller så för nöden wara wil, Så höre wij thett gärne, och är vår wilie, hwar tw än nu någre dugelige karle ther i länet bekomme kant, att tw då annammede them i tiensten och gáfwe them någott på handen, Så att man wore wiss på Folk, och hwar the skulle tages igen, när man them behöfde, Må tw och berådslå medh vårtt Cameråd ther nedre äre, hwad tw them på handen gifwe skaltt, the wette vår wilie i then motten. Jthem then Vrban Walmestere tw hafwer ther i antastning må tw skicke wäl förwaret hijtt vp till Gripsholm. Datum ut supra.

Gripsholm den 13 November.

Öppet bref för Östgöte Nils Pedersson på biskopstionden af Alsheda pastorat i Småland.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 64.

Öpett bref för Össgöte Nils Pedersson opå Biskopz tienden wed Aldzede Kyrkie i Östre härede i Småland Pro anno 46. Datum Gripzhholm then 13. Novemb. Åhr 1545.

Wij Gustaff med Gudz nåde. Göre witterligit att wij af wår synnerlige gunst och nåde hafwe vndt och efterlathit som wij och nu med thette wårt öpne bref vnne och efterlathe thenne oss elskelige wår tro tienere Össgötte Nils Pedersson Biskopztienden, som i thette nestkomendes Sex och fyretie året wed Alzede Kyrkie vthi Östre härede i Småland falle kan, Så att han samme tijende sigh til gode och vppehålle niute och behålle må och skal, hwilket wij gifwett Prosten i för:de härede och Kyrkiowerenderne thersammestetz [tilkenne] att the wette sigh ther efter rette, och icke göre för:de Nils hinder eller förfång på för:de 46 åhrs Biskopz tiende. Datum ut supra.

Gripsholm den 13 November.

Till befallningsmannen på Kronoberg, Nils Birgesson, om de ur riket afvikne förrädarne, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 64 v.

Till Nils Birgesson på Croneberg, att han antager Folk och berådslår med Anders Marbo och Löns Brun huru the kunne lathe slå hiertatt sunder på någre af the afwekne förrädere, som äre dragne af Rijket. Datum Gripzhholm then 13 Novembris Åhr 1545.

Wår gunst och nåde tilförende. Schal tw wette Nils Birgesson, att wij wisse tijdender och Kunskafer bekommit hafwe, om thett Krigzfolk som nu i thenne höst i Landtobadelen och vth med Elfwen i Stift v. Bremen legatt hafwe, Att hertug Hendrick v. Brundzwijk hafwer tagett them i tiensten och äre dragne med samma folk in i sitt eget Furstendöme Land tho Brundzwijk igen. Så höre wij och att the Tyske Furster och Konungen i Danmark hafwa fast försterkt sigh ther emott, ehwad ther aff wijdere blifwa will, warder man med tijden förnimmendes, Så fruchter oss nogh att medan samme Krigzfolk nu opdragne äre, slår tw och flere wåre Fougder til efwentyrns saken af sinnet, och lathe folket anten löpe eller tage inge flere i tiensten, menendes att alle saker äre nu klare, och frid på alle sider. Så fruchter oss thett hafwer ähn icke aldeles then mening, förty oss är vnderwist, att så snart thenne feijde, som nu emillen för:de hertug Hendrik med sitt anhang på then ene, och the Ewangeliske Furster på then andre side blifwer stillet och vptagit till någon ende, är storligen tilbefruktendes att Konungen i Danmark och the Danske med Christoffer Andersson och flere af wåre afweckne förräderes tilhielp, icke vnderlåtha, att styrkie och vpweckie the samme Tyske Furster med thett församlede Krigzfolk, som då förhanden är, oss och thette Rijke på halsen, med alt mere ondt, hwad the betenkia kunne, oss til skada och förderff komma kan, förty oss twifler inthet att hwad the Danske och thett andra selskap kunne Prachticere på wårt och Rijkzens argeste, thå hafwe the thett icke fördrag, Ther må wij fullt och fast förlathe oss til, Dherföre förmane wij tigh och flere af wåre Fougter i then Landzenden, så nu som altijd tilförende, Ähr och så wår alfwarlige wylie och Endelige befalning, att i alle med al flijtt winleggie eder att annamme mere folk i tiensten, och the som dugelige och gode skyttare wore, och hwar tw i tin befalning til trij eller Fyre hundrede godt

dugeligitt folk kunde bekomme i tiensten, och seden the andre Fougdtter hwar i sin stad, och efter theres lägenhett så mycket eller mere, då såge wij thett myckitt gärne, wore och så högt för nöden, Förty wij Swenske måge för-lathe oss til the Danske, huru högt wij wele, thet rönes oss doch ille, vthi Endtligen(!) huru lenge thett dröijes. Och efther thenne N: N: Oluf Bröms, Oluf i Gessestad och flere af the afwekne förrädere liggie ther vthe och lure efter tilfellett, att the kunne skynde oss och Rijket någott ondt opå, hwilket wij wisseligen wette, att så i sanning är, Dher-före är och wår wilie, att tw och the andre wåre fougdtter, som är Anders Marbo och Anders Swensson wille wara til Rådz om i kunne finne råd til att skicke någre af edre karle vth til Tysland, som kunde slå hierttatt sunder i någre aff them, att wij doch en gång motte blifwe theres fickzering förvthan, thett motte i ingelunde för-summe. Then M. Iöns Grönlöf som här vppe i Stocholm, nu sedan vproret hafwer bestyrtt waritt, hafwe wij genom Ture Trolles förbön, höge löfte och tilsäjelse vndt och efterlåtitt förlof, på någon kort tijd, att draga tijtt ned och see om sitt tingest och åter strax emott Kynder-messon komma hijt vp til Stocholm igen, Men efter her Ture Trolle så högt vthi hans saak sig lagt hafwer, sköle wij troo att samme M. Iöns Grönlöf hafwer til att göme eller nedgrafwett att [åt?] her Ture någott af hans Sölf, Gull eller Penninger, Så endoch wij ther af ingen deel begäre, skrifwe thette icke heller i then acht och mening, vthan wilde doch gärne wette vm någott sådant på ferde wore, Derföre gifwe wij tig tilförende tilkenne på thett, när för:de M. Iöns nu titt ned med her Tures tienere kom-mendes warder, att tw kan då hemligen och oförmerke-ligen låthe leggie tine kunskaper på för:de Grönlöf, hwad han ther nedre beställer, eller hwad hans wäsende är med her Ture. Och thette motte på thett hemligeste bestyrtt blifwe, så her Ture thet ingelunde förmärcker, Gifwendes

oss seden ther om tilkenne, Tu må och lathe oförmerkeligen hafwe acht och tilsyn om för:de Grönlöf icke hafwer någon hemlig handel eller brygger oss ther nedre någott ondt på halsenn, förty wij troo honom icke fülleligen wäl. Ther rette dig efter. Datum ut supra.

Gripsholm den 16 November.

Till den nytillsatte befallningsmannen på Viborg, Måns Nilsson, och hans närmaste man Gustaf Finke, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 62. — Förut tryckt af Arwidsson, l. c., 1: 268.

Till Måns Nilsson och Göstaff Finke att the wele hafwa gran acht och tilsyn med K: M:ttz Slott Wijborg Så lenge K: M:tt kunne förse en annan förständig Man i Staden igen. Datum Gripsholm then 16. Novembris Åhr 45.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Wij hafwe fått tin skrifwelse Måns Nilsson, i hwilke tw fast beklager tin swagheet och brek, och att tw icke hafwer förstånd til then befalning opå Wijborg, begärendes för then skuld att wij tig i then motten nådeligen förskone wille, och försörge samme Slot med en annen förständig och Anseende Man. Här opå kunne wij inthet stortt annet sware, vthan wij försee oss ther skal iw ingen så stor eller besynnerlig beswäring med samme befalning på färde wara, att gott Folk måtte iw kunne gå henne igenom när elliest någon flijtt, arbete och welwilligheet ther hoss wara will, Och thett wij än gärne någon högförständig eller anseende man ther häden skicke wille, då wette wij icke hwij(!) wij skole tagan, Wij skole och troo att tw west wäl sielff Måns hwad Empne wij hafwe på sådant Folk, eller många slike här i Rijkett finnes, derföre motte wij bruke thett folk wij hafwe, Oss hoppes doch thett hafwer nest gudz

hielp ingen mangel, när tw och Göstaff wele man leggie wilien wed, thett wij och intett twifwell om hafwe, Så är thette til beslut wår mening och wilie, att tw och Göstaf Finke wele lathe eder i thenne winter vthi samme befallning welwillige på wårt och Rijkzens gagn och beste befinne och samme Slott och Län så förestå, som wij fulkomlige betro eder om, och som i för gud och menniskior kunne wara til swars med. Wij wele nest gudz hielp i thenne tilkommende wår eller Sommer sielfwe en gång besökie then Landzenden Finland, som wij och förnimme högt förnöden wara will. Thessförinnen wele wij och betenkie oss om någon annen godh man, som tig af then befallning förlossa skal. Tw wilt nw i medlertijdh i then motten låthe tig obeswärett blifwe, hwilket wij altid och vthi alle gunst och nåder emott tig betenke wele.

Then andre artikel tw berörer och begärer wette, om the vnge karle som ther wid Wijborg sig med hester och harnesk vprustett, och af tigh begärett hafwe tilsäjelse hwad theres besolning på samme theres Rustninger ware skal, der opå sware wij så, att the som dugelige karler äre, och gode hester och harnesk hafwe, äre wij tilfredz att låthe vnderhådde lijke som wåre Skyttere här i Landdett vnderhåldne blifwe, hwar man elliest icke någott ringere med them öfwer ens komma kan. Så opå thett tw må bekomme en rätt och beskedelig vnderwissning, huru samme wårt Folk här vnderhålles, hafwe wij skrifwit wårt Cammerråd i Stocholm til, att the nu strax med thenna tin tienere skole skicke tig en skriftlig vnderrettelse hwad wåre Skytter här i Landet hafwa både med klede, Penningar, Så och huru myckit theres FoderPenningar äre, när the icke fordring hafwa, eller på Slotten och gårdarne til sig och hesterne vnderhåldne blifwe. Then vnderwissning lathe wij tig icke i then acht tilskicke, att tw skaltt strax säije them samme besked til, vthan tw må handle medh them thet ytterste och beste tw kant, att tw kunde

komme them på någon ringere, efter the hafwe doch icke i then Landzenden alt thett the skole hålle opå så dyrt som the hafwa här i Rijket. Men ther the ingelunde annes tiene wele eller kunne, då må tw säije them samme vnderhåld til, Wijdere wette wij icke swar[e] tigh på samme artikel, Men framdeles när her Knut Andersson och Joen Olsson warde kommendes tilbake hijt vthöfwer igen, och wij then Landzendens lägenhett med wijdere vinstendigheter grundeligere förnimmendes warda, wele wij då yttermere om thenne och andre flere saker och ärender som macht opå ligger förhandle och beslute, och sedan skrifwe tigh ytterligere vår wilie och mening ther om till.

Så skalt tw och wette Måns, att medan saken emillan Ryssland och Finland står nu så sielsintt och farlig, att man här nest icke kan förlathe sig til någon beständig frid eller säkerhett, Derföre kunne wij och lijde, att then Spannemåle, Fetalie och annet som hijtt vthöfwer komme pläger, ifrå Wijborg, må meste parten blifwe ther wid Slottett, på thett Slottett thess bättre bespijsett blifwee motte, så och deste mere och bättre Folk ther af vnderhålls och elliest förbättrett som thett sigh borde. Gifwe Gud atti gode karler som befalningerne hafwe, wille så wist någott alfwarligen och med flijtt tenkie til saken, som thett myckitt och högtt för nöden wore. Men hwad skole wij mere skrifwe ther om, Then Nils Grabbe, som befalningen hade för tigh, wille inthett folket hålle, Ingen deel heller förbättre på Slottett, derföre nödgades wij åhr-ligen att låthe komme någott af store renten dädan, men ther i gode karler wele hålle godt folk ther af både til hest och fott, som wij och Rijkett kunne någott med betaltte [o: belatne] warde, då hulle wij them iw så gärne och än heller ther än annorstedz, thett worde oss allt lijke, när ther med elliest rätt och skickeligen tilginge. Men Grabben wille inthett folk hålle, och lickwäll behålle Cro-

nonens rente, Thett war oss icke altijd så lägligitt och för then skuld säija wij än nu, att ther i wele behålle Cronones ränte, Så håller och folket ther efter, elliest kunne i wäl sielfwe tenkia wij blifwe ther med icke til fridz. Datum ut supra.

Gripsholm den 18 November.

Till riksrådet m. m. Georg Norman, att kon:s secreterare Valentin och Clemet skola sändas till hans biträde, för besvärandet af Danskarnes besvär; om Biskopstuna gård, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 66.

Till M: Jören Normann, att så snart Walentijn kommer till K: Maj:tt will H. N. förschicke honom till Stocholm teslikest Clemet med opå lagde befalning, att hielpe förbede her Jören Normann om the danske beswäringar. Datum Gripsholm denn 18 Novemb. Anno 45.

Gustaff. Wår gunst och nåde tilförende. Wij hafwe fått eders skrifwelse Jören Norman, vthi hwilke i beröre em the danske Beswäringar, som wij hafwe lenge talett om, och begäre att wår Secreterer Clemet motte komme tijtt tilstäde med then vnderwissning han hafwer, och sampt Valentin blifwa ther vthöfwer så lenge samma beswäringar vthi theres rette skick motte stelte och fulkompnede blifwe. Så wette i wäl att wij hafwe nu på någre dagar förlofwatt Valentin til Stocholm, och är åter i Mårgon eller Öfwer morgon hijtt til oss förmodendes. När han nu kommendes warder, wele wij honom thett samme alfwarligen opå leggie och befale. Så skal och Clemet någre dagar her efter komma til eder titt til Stocholm med then vnderwissning han weet, Begärendes för then skuld att i och the andre förbede wåre Secreterer eder seden samfeltt flitteligen winleggie wele, att samme beswäringar

motte så stelte och författede blifwe, som saken är i sigh sielf, och att wij och wåre vnge Lijfzherrer ther medh försäkrede och förwaredede blifwe motte, Som i sielfwe wette, huru högt och myckitt oss ther om anliggiende är.

Then samme saak som i beröre, om Biskopztuna gård, att ther ingen mere rente, än til the siw Pund Korn och 24 mark Penningar med någre andre små Partzeler skal ware till, efter som eder aff Bottwed och Cammerrådett skal vnderwist wara, Begärendes för then skuld, att wij til eders hushåldning, eder med någon Kyrkiotiend, ther nest wed Stocholm vndsätte wele, til tess saken om samme gård kan yttermere oss emillan öfvertalet och beslutin blifwa. Så skole i wette, Norman, att the som hafwe eder om samme gårdz lägenheter och ränte berettett, hafwe icke aldeles vnderwist eder rätt i saken, förty thet the Landboer ther vnderliggie, icke skulle rente mere ähn som edertt bref innehåller, thett kunne wij icke lätteligen troo, Så är och samme gård en mechtig skön Setegård, både med Stor åker, mykin äng, gott Strömmingefiske, och annen god lägenhett mere än nog förseed, Så att hwilken godh man, ther wet sig retteligen näre och bärge, kan sigh ther opå wäll behielpe. Wij skole och troo, att en partt af them, som eder sådant vnderwist hafwe, äre anten sielfwe icke rätt vnderwiste i then motten, eller och att the sielfwe wille heller behålle samma gård, än att vnne samme gård någen annen. Thett i och efterlathe att then bonde (: som Nils Boije hafwer satt in på Gården, och tagitt the 60 mark i Städzlelön vthaf :) skulle blifwe wed gården, eller sittie ther så lenge Nils Boije honom tilsagdt hafwer, Ther säije wij kort ney till, wij stå och Nils Boije icke till, att han hafwer stadt samme gård så vt, vthöfwer vårt lof och gunstelige tillathelse. Derföre må Bottued och i säije bonden ifrå gården, och tagan in när ider synes, hwar i ellest hafwe lust och wilie att behållen, hwar och icke, då äre wij wäl tilfridz att wij an-

nammen igen, och hwar bonden som nu gården besitter, wil seden någott wijdere beswäre sig ther om, då må han sökie sin skade hoss Nils Boije, Ther må i rette eder efter, doch til öfwerflöd, och efter wij förnimme att i hafwe brist på Spannemåle, Ähre wij tilfridz att vndsette eder på Rekenskap til wijdere handling til två eller halftridie läster, i allehande Spannemål aff Tienden, hwar som hon bäst för handen wore, någorstedz ther widh Stocholm, Och haffwe för then skuld nu skrifwit Camerådett til, att the eder i then motten förfordra skole, och sende eder brefwet tilhande. När i med them wijdere ther om handlendes warde, då blifwe i vthan twifwel af them i then motten fordrede. Ther i eder efter rette wele. Eder gudh befalendes. Datum ut supra.

Gripsholm den 20 November.

Till hr Johan Turesson, om återlemnande af de gods, som hört under Dalaborgs slott, men hans fader, hr Ture Jönsson, innehåft.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 67.

Til her Jahan om the gårdar han hafwer att the hafwa lydt och legett vnd[er] Cronones Slott Daleborg, och honom icke. Datum Gripsholm then 20 Novembris Åhr 1545.

Wår gunst tilförende. Wij förnimme her Johan, att i någre godz och gårdar hafwe, belägne i Sundal, som j efter her Ture Jönsson erft hafwe, och förnimme wij att samme gårdar skole i förtijden hafwe warit afwelzgårdar vnder Cronones Slott Daleborg, som then vthenskrift wij och ther opå hafwe klaret, Ther af senne wij eder här innelucht en Copia, Så efter samme godz hafwer tilförende lydt til Crononen, Åhr wår wilie och begären, att i wele rette eder

sielf i saken och lathe samme godz komme vnder Cronone igen, eller och ther i förnimme eder hafwe någon bättre bewiss på samme gårdar, då må i komma fram med samma bewijss, att wij måge få wette huru the ifrå Cronone kompne äre. Gud Eder befalendes. Datum ut supra.

Ekolsund den 25 November.

Till fogden i Vadsbo, Jöran Arfvedsson, och öfrige fogdar i Vester götland, att aflemna noggranna uppgifter om alla de af frälset under konungens regeringstid upptagna nya gårdar, deras afkomst och grunden för tillegnandet.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 67 v.

Til Jören Arwedsson att han bespaner hwem vthaf frelset the nyss optagne gårdar och ägor til sig ägnet hafwe, och them vnder Cronone wederkennes, efter Cronen är ther igenom fast försnellet. Datum Ekolsund then 25 Novemb. 45.

Wår gunst tilförende. Wij hafwe förstätt Jören Arfwedzsson både mädan wij nu wore ther nedre i Landett, Så och sedan wij opkomme, hurulunde frelset ther nedre, som tw sielf west, hafwe vthi wår Regimentz tijd lathit optage och byggie många öde tompter och andre nybyggie, til hwilket the til efwentyrs anten lithen eller alzingen rätt hafwe. Men hwar ther emott til Cronones bäste bygd vttaget eller förbättratt är, ther hörer man ganska föge till, skole och wäl troo, att emott thett som frelsitt sig tilegnet vptagit och nybyggt hafwe, skal Cronen icke then Tijonde eller Tiugende deel när man rätt tilseer tilgode bygd eller vptagit wara. Ähr för then skuld wår wilie och alfwarlige befallning att tw granneligen lather ransake och vpskrifwe alle the nybygde hemen och gårdar, som i wår regimentz tijdh ther öfwer allt titt fögderij vptagne och nu besittne äre, ehvem the helst tilhöre, anthen the höge

eller ringere besittne, och hwad the nu skylle, så och hwar the belagne äre, bespöriendes och så hwad rett the som them optagit hafwe, förmene sig att hafwe til slijk egendom. Thesslikest och många gårdar ther emott til Cronones beste, ther i samme titt Fögderij nu i medler tijdh vptagne och opbygde äre, hwad the rente och hwar the belagne äre.

Wij hafwe och så lathitt tilskrifwe flere wåre Fougder och alle the som länen i Westergöttland hafwe, Att the hwar i sin stad, thett så fliteligen bestelle skole, och tag här ingen försummelse före, vthan iw så lagatt, att wij motte nu j tilkommende wår eller Sommer bekomme sådane beskedelige och rättskrifne Register. Ther rette tig efter. Datum ut supra.

Samme mening til alle Fougderne i Westergöttland.

Ekolsund den 27 November.

Till Botwid Larsson i Stockholm, om Anders Smäländings knektefänika, om Benedictus Prutz, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 61 v.

Swar til Bottwed Larsson att Kong:e M:tt hafwer ingen annen befallning gifwitt om Anders Smålenningz Knechter, vthan att the med thet förste skole draga thitt til Stocholm efter K: M:tz förre brefz lydelse. Datum Ekolsund then 27. Novembris Åhr 45.

Wår gunst tilförende. Wij förnimme af tin skrifwelse Bottwed, at then frans Mårtensson hafwer vmwendt Anders Smålenning, med en hop af the knechter vnder hans Fenicke liggier, Så att the ännu icke äre komne til Stocholm, efter som wij skrifteligen eskett och fordrett hafwe, och begärett ther hoss wette om samme Frantz

eller Anders Smålenninge ther på någon befallning af oss haft hafwe, eller om the än nu hijt op kalles skole, Så skal tw wette att wij hwarken Frans eller then andre någon annen befallning gifwitt hafwe, vthan att al then Fenicken skulle dragitt vp til Stocholm, Som och Steen Erichsson wäl wet huru thette befalett war, Så att en part af knechterne skulle strax stigitt in på Galle[e]n och båterne wed Ståkeborg, så myckitt then på sig hade rymma kunnit, och the andre skulle och strax dragitt then wågen öfwer Kålmålen, nu kunne wij icke witte huru ther om bestelt är, eller hwem then Frans Mårtensson befallning gifwitt hafwer, att wende them tilbake, The hade doch wäl bekommit theres betalning i Stocholm, Så wette wij til beslutet icke annat, än samme Smålenningz Fänicke må än nu al sammens efter som belefzett är, komma op til Stocholm, Endoch thet är beswärligitt nog, att the skole så ofte drage åther och fram i landett och betunge bönderne med theres gårdiring [ö: gästning], ther som inthet behof giordes, och borde them på beggie sider föge tack för möden.

Then andre Artickel om then Benedictus Prutz och the andre Tre eller Fyre hans selskap. Ther på skrifwe wij Peder Brae och tig i vår förre skrifvelse vårt betenkiende och mening til, men efter wij förnimme att han och the andre stå enkom efter att blifwa i Stocholm. Thet behager oss ille, och fruchter nog thet hafwer en ond grund, ehwar hon fins igen, Så wete wij icke annat, vthan att i måge lathe komme them däden, och ändoch ehwart the förlagde blifwe, att i låthe hafwe nöge acht och tilsyn med thet selskap. Förty the stå inthet stortt mere tilbetroendes än som man seer efter. Vm vårt skep Kijlen hafwe wij skrifwit Steen Erichson vårt sinne och mening til. Ther tw och i flere eder efter rette wele. Datum ut supra.

Sundby den 29 November.

Till riksråden hr Knut Andersson och Jon Olsson, om de dåliga underrättelserna från Ryssland, nödiga försvarsåtgärder i Finland, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 68.

Swar til her Knut och Jon att the inge gode tidender hafwe bekommit ifrån Ryssland, och att the icke wylie besökie thett berammade möte, och the behålle sendebuden inne hoss sig, hwilket K: M:tt ille behager. Datum Sundby then 29 Novemb. 45.

Gustaff. Wij hafwe bekommit eders skrifwelse här Knut och Jon, af hwilke wij förnimme att i äre än nu lijke när med then Ryske handel som tilförende, efter edre och våre brefdragere icke kunne komme tilbake med besked, vthan blifwe ther vppehåldne, Så kunne wij icke heller än J af thenne och flere omstender som i skrifwe, tage god grund, vthan kunne wäl tenckie, att the hafwe föge godt emott oss och Rijkett och besynnerligen efter the icke wele besökie thett belefwede möte. Derföre wij och högeligen råde att the gode män i then Landzenden försterckie sig med all then macht the mest kunne, och som the wele wete sig sjelf, theres hustruer, barn, godz och ägor förwarade och beskärnade. Så hafwe wij och efter eders skriftelige begären, förordnett att en Fenicke Knechter skole oförsummeligen ifrå Stocholm och til Finland skickede blifwe, hwilke i ther i Landett wele förleggie lathe, doch på theres egen bekostning med maat, öll och andre nödtorfte, efter the äre i månadzbesoldning. Så skal och Bottwed strax skicke någre lester Jern vthöfwer til att lathe smide Skytt och andre nödtorfte wärier vthaf. Må i vnderwijse Fougdterne hwad Endelige

skytt the skole smide lathe, och att wij wette rede och rekenskap til hwad nytte och nödtorft samme Jern vpsmitt blifwer, Men thett wij skulle skicke Skytt eller Krut titt vtöfwer til Slotten ther hafwe wij ingen god råd till. J måge säije i then motten her Erich Flemming och the andre förnemste af frelsett til, så och wåre Fougdtter och befallningzmän på Slotten och gårdter, att the hwar i sin stad skaffe sig förrådth på Krutt, Lod och Skytt, efter the hafwe jw mest alle Saltpetters Siudere och Krutmakere, sammalunde BysseSmeder och andre slike, att the wele för then skuld skaffe sig sielfwe, hwad the i then motten behöfwe, och icke altijd gnelle in på oss, efter allt hwad the skole hålla opå, Kenne gud wij hafwe doch nog många Platzer ther wij med krut, lod och wärier bespise skole, thet i med the andre gode män i then landzenden och så någott bewäge och ihugkomma wele, wijdere kunne wij icke swara eder på then artickel.

Wij fönimme och att i äre dragne in i Tawastehuss Län, och wele sedan in i Åbo län och Kymmenegårdz Län, til att hålle Konungz refzt och tinge med Almogen, som och i Wijborgz och Nyslottz län alrede skedt är, och att the wele med theres wanner sittie wijdere [o: wederrede?] hwad stund eller time the tilsagde blifwe, til att afwärie theres egen skada och förderf, hwilket oss wäl behager, Gifwe Gudh att i någott ståndhaftigt i then motten skaffa eller vtretta kunne, då wore thett högt och myckitt förnöden, förty i hafwe wäll af wår siste skrifwelse förnummit, hwad för tijdender och legenheter här hoss oss wanke, Så att wij skole för samme tijdender och lägligheter skuld sittie så godt som hwar dag vthi en swår rustning både til Land och watn. Och kunne för then skuld icke stortt mere folk här vthaf rijket vmbäre än som wij nu titt öfwer skicke lathe, Och för then skuld må i alfwarligen holle frelsett ther i Landet före, att the tage mere folk i tiensten och försterkie sig som them sielfwe störste macht

opå liggier. J måge och wäl hafwe edre bud in åt Norre bottnen och flerestedz att lathe annamme allt thett dugeligeste folk i wår tienste, som ther någorlunde tilbekomendes är, der retter eder efter. Datum ut supra.

Upsala den 1 December.

Till borgmästare och råd i Stockholm, att fogden på Väsby gård, Severin Jute, skall oqvald af sin aflidna hustrus släktingar ega och besitta det hus på Skomakaregatan, som han af konungen till skänks erhållit.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 71.

Til Borgmestere och Råd i Stocholm, En förskrift för Sefwerin Jute vpå ett huss på Skomakaregatan som K: M:tt honom skencht hafwer och hans hustrus Erfwinger wilie thet med Arf honom ifrå hende. Datum Vpsala den 1. Decemb. 45.

Gustaff. Wår gunst och nåde tilförende, Wetter käre vndersåter att wår Fougte på Wessby gård och tro tienere Sewerin Jute hafwer oss endels klageligen tilkenne gifwitt, att sedan honom hans hustru dödiligen afgången är, wele hennes Arfwinger fast trenge sig opå honom, efter the ingen barn tilhopa hade, och tilewentyr i någon motte förnär ware, vppå then deel han allene igenom sin långe tienste aflett och redeligen förwerfwet hafwer, och synnerligen wele samme arfwinger nu klandre halfparten i thett Stenhuss ifrå honom, liggiendes wed Skomakaregatan, hwilket wij för någre år seden för then welwillige tro tienste, han oss och Rijket bewist haffwer, gunsteligen honom, och hans rätte naturlige ärfwinger allenest, til nytte och gagn vndt och gifwitt hafwe. Synes oss för then skuld icke rätt ware, att för:de Arfwinger sig ther så intrengie skole, ther the doch hwarken tienst eller annet före giordt haffwe, eller lijke som thett vthi annett arf wåre, Så wette i och

wäl hwad Swerigis lag vthwijser om Afingegodz. Therföre wele wij att i samme arfwinger på wåre wegne ther med måge afwijse, att wij hafwe skencht honum samme huss, och icke hans hustru eller them, Och stå honom än nu til, att han samme huss såsom hans rätte och wäl-fångne afindingodz niute och bruke må, eller ther af göre hwad honom synes, hafwe för:de Erfwinger elliest honom med rätte någott til att tale, då måge the sökiet hoss honom efter Swerigis Lagh. Der i eder efter rätte wele. Datum ut supra.

(Upsala den 1 December.)

Öppet bref för fogden på Väsby, Severin Jute, på tredjeparten af Torstuna kyrkas tionde för kommande året.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 71.

Öpett breff för Sefwerin Jute opå Tridie Parten af al then Tijonde som faller wid Torstuna kyrkie pro Anno 46. [Vpsala then 1. Decemb. 45]

Wij Gustaf med Gudz Nåde, göre witterligit att wij af wår synnerlige gunst och nåde, så och för welwillig hulle troo tienste skuld, som thenne wår troo tienere Sefwerin Jute, oss och wårt Rijke Swerige, här til dagz giordt och bewist hafwer, som han och yttermere här efter bewijse må och skal, hafwe vndt och efterlathitt, som wij och nu här med vnne och efterlathe honom til vnderhåld tridie parten af al then Tijonde som faller wid Torstune Kyrkie nu i thett tilstundende 46 årett. Hwarföre biude wij Kyrkiowerdene ther samme stedz och alle andre som för wåre skuld wele och skole göre och lathe, att the för:de Sefwerin intett hinder eller förfång här emott göre skole. Wid wår ogunst. Datum ut supra.

Upsala den 2 December.

Till Anders M. (o: Marbo) om underrättelser från Danmark, och om antagande af mera krigsfolk.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 71 v.

Til Anders M. om the tijdender Matz Swineborg seijer wisse, hwilke K: M:tt icke tro kan, Och om han några spejere vthsender att the måge ware wissere i saken än thenne. Jthem att han antager Knechter vthi Kong:e M:tztienst. Datum Vpsala then 2. Decembris Åhr 45.

Wår gunst tilförende. Wij hafwe förstätt the tijdender tw skrifwer om Anders, som Matz Swineborg säje wisse, hwilken tw vppå kunskaper vt skicket hade, af hwilke wij förmerkie att samme Swineborg eller andre som tw vthi sådane saker bruke pläger, icke så förståndige äre, til att grannerligen förfare sanningen och grunden, som thett med rette borde, vthan lathe sigh til äwentyr af någre listige och skalkaftige bedragare förföre, troendes allt thett the them före liuge och dichte, och låthe snarare leta sig vth, än att the någon annen vth lete skulle, Eller och att ther finnes icke sådane trohet och flijt med them tw vth skicker, som thett rättzligen ware skulle. Therför är wår wylie och biude tig att tw här efter vthi then saak ett nögere opseende hafwe skal, wettendes hwilken tw slike ärender betro och befaler, och att han icke sätter troo och lijtt til alt lössachtigt taal, och köpmens föke tijdender, som nog klartt är nu i thenne rese skedt är, ther tw tig efter rette hafwer. Wij wele och att tw oss oförsummeligen skalt tilkenne gifwe, huru myckit folk tw opå wåre wegne vthi wår Eed och tienste antagitt hafwer, antecknendes beskedeligen theres namn, och huru myckit tw hwar på handen gifwitt hafwer, och hwar the skola tagas

när man them behöfwer, och om tw än nu någre flere tienere och duglige karler bekomme kant, welie wij attu them och så til tienste antaga skalt, förty i måge tro på fienden ther nedre huru mycket i wele, wij höre doch wäl huru skallet går, Endoch wij äre någott lengre frå handen, och må i förlathe eder ther til, Wij beholle icke lengre frid än wåre grannar wele, ther rätter och skicker eder efter. Ähr och wår wilie, att tw tesslikest säger Jöns Bruun til att han vthi lijke motte låther oss förstå huru mykit folk han antagit hafwer, och att han ännu antager flere. Här wett att rette tig efter. Datum ut supra.

Upsala den 3 December.

Till vissa härader i Vestergötland, om hjälp till befästandet af Elfsborgs slott.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 72.

Til Menige Man i N. härede och härede, att the godwilleligen lathe sig befinne att hielpe til att then bygning som begynt är wed Elffsborg then Landzenden til beskerm. Datum Vpsala then 3. Decembris. Anno 1545.

Wij Gustaff medh Gudz Nåde. Tilbiude eder oss Elskelige wåre trogne Vndersåther Skattskyllige Landboer, och menige Almoge som byggie och boo vthi N. härede N. härede, wår gunst och nåde tilförende, och göre witterligitt att wij nedre wid Elfzborg hafwe achtet lathe tagee någon bygning före, Rijkett till nytte, gagn och styrkelse, och eder Dannemän alle som i then Landzenden boendes äre, til tröst och gode, som oss Elskelig wår troo Man och Rådth här Göstaff Olufsson eder vnderwijse kan och tilkenne gifwe, huru thett i then motten af oss och menige man beslutett och rådt är, och skall tilgå, hwarföre wele wij och biude eder käre vndersåther atti

för:de vår troo man och råd vthi thenne saak hörige och fölgachtige ware skole, fullleligen sättiendes troo och lijtt til thet han eder på våre wegne i then motten säijendes och förehållendes warder, låthandes eder så wäl i thenne som al annen motte finnes welwillige, som gode, trogne och retrådige vndersåther egner och bör, wij wele ther emot sådan welwillighet med gunst och nåde betenckie, gud här med befalendis. Datum ut supra.

Upsala den 3 December.

Till hr Sten (Eriksson) och Peder (Brahe), att utsända en skicklig karl till Dalarne, att der värfwa ett eller tvåtusent knektar.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 72.

Til Sten och Peder att the förskicke en god förståndig karl vp til Dalelagen, som kan anname vthi K: M:tz tienst ettusende eller twtusend warachtigt folk, och them med beskeligheet före gå kan. Datum Upsala then 3. Decemb. Åhr 45.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Som i wethe Sten och Peder, att wij ther vppe i Dalelagen hafwe lathit antage en hoop Folk, som wij än nu ytterligere gerne och flere ther wilie antaga lathe, så att wij oss vthi then Landzenden med ett eller twtusend godt warachtigt folk förwette wele, Så är thet doch ingen som sådant vppå våre wegne wel vtrette weet, seden lille Nils Larsson död blef, vthan thet lille hwad then J. skrifwere ther nu vt rette kan, hwilken ther til ett ringe förstånd hafwer, Och wette wij platt inthet besked huru thet sigh hafwer med sådane folk, som antagit är, eller om theres Lön, eller om the någre gode wärier hafwe, eller hwar man them igen finne skulle när om trenger. Therföre är vår wilie atti wele ware förtenchte, vthan al försummelse betenckie och vp-

skicke tijt igen en godh flitig och troo karl, som med sådant folk ett gott vpseende hafwe kan, och wett att gifwa dem besked både i ene motte och andre, och thesslikeste hålle munstring med them, antecknendes och registrerendes theres namn, så att man wette kunne, huru thet sig hade medh samme folk, och hwar man them igen finne skulle, och att än nu så många antages motte som thenne för:de Summa förmåler, och att them motte skaffede blifwe gode wärier, ther the kunne sigh med behielpe, ther i eder efter rette hafwe. Datum ut supra.

Upsala den 4 December.

Till hr Gustaf Olsson, för tvenne bröder, konungens svenner, Börie och Ragvald Haldwardssöner, om tvenne deras arfwegårdar, som förr varit frälse.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 72 v.

En förskrift för Börie Haldwardsson och hans broder Rawald, til her Göstaff Olufson att K: M:t hafwer vndt them två gårdar vnder frelsett igen, som skall wara theres Fäderne. Then ene gård skal Oluf Jönsson lathe inskrifwe vthi K: M:tz Jordebook, och then andre behålla vnder frelsett. Datum Vpsala den 4. Decembris Åhr 1545.

Gustaff. Wår gunst och nåde tilförende. Wij gifwe eder tilkenne käre her Gustaf att thesse wåre Småswenner och troo tienere Berie Haldwardsson och hans broder Rawald Haldwardsson, hafwe oss vnderdåneligen forstå lathit, att thesse två gårdar, nemlige Bollig i helerne Sochn i Ala härede och Frödwe i N. Sochn i samma härede skulle hafwe i fordom tijdh leget vnder frelse, och hört theres gamble förfäder til, och sköle wara seden kompne vnder Skatten, Therföre the af oss ödmiukeligen begäret hafwe,

att wij them samme gårdar vnder theres frelse igen vnna wele, besynnerligen then för:de gård Frödwe, then annen gård bollig i helerne Sochn wele the vnne och vplåthe oss til ewärdelige äge, opå thett the motte behålle then andre.

Så käre här Göstaf efter wij icke fullleligen wette huru ther om i sanning är, ändoch sant är, att här hafwe och waritt nu nyligen wåre Landboer af n: härede, som och så wittnat hafwe. Ähr för then skuld wår wilie och begären att i än nu wele grannerligen låthe ransake och förhöre huru ther om är, och hwar så i sanning befinnes, att theres föräldre samme gård vnder frelsett haft och och nutit, då må i lathe them få samme gård igen, Och säjje wår Landbofougde Oluf Jönsson til, att han kännes wid then ene gård och skrifwer in honom i wår Iordebok, och lathe them behålle then andre, [och] framdeles skrifwer oss ther ett wist besked tillbaka igen. Datum ut supra.

Upsala den 12 December.

Till densamme, om olika ämnen.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 73.

Til här Göstaff Olufsson, att han hafwer nöge vpseende att inthet förräderij sker ther i Landzenden med bref eller annett förräderij. Datum Vpsala then 12. Decembris Åhr 1545.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Som wij nu och i sistens skrefwe eder till, käre her Gustaf, och förmante att i och frelset nedre i then Landzenden skulle ännu alfwarligen tenckie til att försterkie eder thet ytterste och bäste i kunne, för the orsaker skuld som wij eder då tilkenne gáfwe och förtalde, och icke tage eder någon stor säkerheet före, Så förmane wij eder ännu alfwarligen therom, Förty wij Swenske behöfwe icke twifle att hwar the

Danske eller Tyske, så och våre afwekne förrädere, see tilfelle att the kunne gøre oss något skalke stycka, då hafwa the thet icke fördrag, therom wij nog wiss och san kunskap hafwe. Så bedie och förmane wij eder så nu som altijd tilförende, atti lathe hafwa gran acht och tilsyn på alle saker i then Landzenden, att ther icke någott förräderij ingutit blifwer, J wele och så lathe öfwerse och ransake hwad för bref titt in til Lödese skickede blifwe, betenkiendes hwad och huru then N.N. lott sig vthi sin senaste skrifwelse förmerkie, Wij förmane eder tesslikeste, att alt thet folk, som i än nu kunne bekomme i tiensten, att the motte antagne blifwe, och gifwes på handen som the andre fått hafwe, efter som wij både skriftelig och mundtlig eder ther om tilförende förmanet hafwe. Är och vår wilie, att i för thet samma nyss antagne folk skuld, wele skaffe oss ifrå westfartt en eller två gode Stålbåge Smeder, them hafwe wij fast behof, efter wij hafwe fåat enkom gode stålsmeder, the som wette och kunne gøre oss thet ädleste Ståål, at aldrig i Tyssland skal ther bättre göres, Och är samme Stålsmeder flux til arbetes på the Iernberg i Östergötland, När wij nu bekomme flere Stålbåge Smeder, så kunne wij lathe gøre så många Stålbåger som man will. Och bidie wij eder att i lathe hafwe god acht och tilsyn med den lille Boijort wij köpte i sistens, att han icke motte fara illa, vthan ther i kunne så skaffatt, att han fram i vår motte blifwe her ladder ful med Saltt, och seden löpe med samme Saltt vp til Stockholm, ther wij försee oss i finne wäl råd til anten med någre Hollender eller elliest, wij skulle och hafwe någott Saltt af Frans Träbo för thenna Summa daler i honom på våre wegna vnsätter, kunne i bekomme then samme betalning vti rent och sunt Saltt då lather thet och komma in på samme Boijort. Datum ut supra.

Stockholm den 14 December.

Till Axel Eriksson och lagmannen Måns Pedersson, kallelse till herredagen i Arboga nästkommande tjugonedag jul, jemte befallning till dem, att till mötet låta kalla frälset, deputerade från köpstäderna och alla häradshöfdingar, frälset tillika till vapensyn vid samma tid).*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 73 v.

Til Axel Erichsson att han begiffwer sigh til thet möte j Arboga, nu om nestkommendes Tiugende dag Iul stå skal.

Sammelunde att Köpstadzmän och Adelen hafwe sine Rustninger med sigh och att tre af hwar Stad i Rijket tiit komme. Datum Stocholm thenn 14 Decembris Åhr 1545.

Wår gunst tilförende. Weet Axel, Att wij medh the gode män af vårt Rådth som hoss oss nu tilstädes äre, hafwe för någre Rijkzens märkelige och högt anliggiende legligheter skuld, beramat ett möte, hwilket stå skal nu tilkommendes Tiugende dag Jul vthi wår Köpstad Arboga, hwarföre är wår wilie och befallning, att tw på för:ne tijd och stad wilt tilstädes komme, delendes tine gode rådth till alles wåres och menige Rijkzens bäste, med flere the gode män innan rådth och vthan, som ther tilstädes kommendes warde, Thett ingelunde försummendes. Achte wij och på för:ne tijd och stad låthe hålle en almennelig wapne syn med menige adelen af Vpland, Wessmanneland, Södermanneland, Nerike och Östergötland, hwarföre må tw ware förtencht att skicke tig ther efter. Lathandes titt folk wel vtrustet til hest och foot ther tilstädes komme. Och hafwe wij skrefwet her Måns

*) Liknande kallelser hafva naturligtvis afgått till andra landsorter, ehuru inga bref derom förekomma i registratoret, blott ofvanstående uppgift om kallelse af adeln till vapensyn.

Johansson til att han menige frelsett vthi sin Lagsagu thesse för:ne punchter kungöre skal, att the och på för:ne tijd och stad, med theres folk och hester wälvthrustede komma skole, Thesslikeste efter vthi samma möte någon handling wil falle om thenne olaglige Köpenskap och dyre tijdh, här wanker öfwer hele riket, Så hafwe wij på thet ther med någon medel och afslag skee motte skrifteligen befalet för:ne her Måns att han skal göre bud in til wåre Vndersåther i Köpstäderne, så att the skole förordinere tre eller fyre the förståndigeste borgere vthi hwar Köpstad ther i Östergöthland och så widt hans Lagsagu recker, ther kungöre och tilsäije skal att the och på samme tijd och stad möthe skole. Så wil thet til ewentyrs endels wara honom förswårt allene att vthrette. Dherföre är wår wylie och begären att tw äst honom bijständig och behielpelig i then saak, så att både Adelen, Borgerne, thesslikest alla häredzhöfdinger i för:de Månses Lagsagu om thette möte i tijde kungiorde blifwer, ther ligger macht vpå, att här tagz ingen försummelse före. Datum ut supra.

Samme mening til Måns Pedersson Lagman i Småland.

Gripsholm den 17 December.

Till kon:s secreterare Clement Hansson, om underrättelserna från ryska gränsen och Ryssland, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 74.

Swar til Clemett om the tijdender ifrå Ryssland, vnder hwilke nogott hemligit förborgett ligger. Datum Gripsholm then 17 Decembris Åhr 45.

Gustaff. Wij hafwe fått tin skrifwelse Clemett, ther af förnummit att i thenne Sommer hafwer mest warit stille både vth med Wijborg och Nyslotz grentz, så när som i waldmarken moth norrebottn, skole widh pass 24

eller 26 Personer af them tw ther nyss insatt hafwer, af Rysserne ihieslagne warit, Så förnimme wij och att Peder Flemming är igen kommen af Ryssland med the tjdender och lägligheter som tw och förtälier, här opå kunne wij icke stort annen swar gifwe, vthan, tw så wäl som flere i then Landzenden, vthan twifwel nog förnummit hafwe, att för:de våre granner the Rysser hafwe i thenne förledne Sommer inthet möte welet, vt in generali conceptu ad prefectos Finlandenses vsque illuc, et cum illis verbis begrafwit ligger, Et illic addit paucis, Med mindre then Peer Flemming som tw rörer vm hade ther någott yttermere eller annedt besked opå, än tw berört hafwer, doch är nog tilfo[r]drendes, vt in eodem conceptu usque ad finem istius articuli, postea scribitur sequens articulus. Wij förnimme af tin skrifwelse attu hafwer latidh bygge oss en Konungz gård 30 miler frå Slottet in mott Kaijnos wilmarken, hwilket oss icke obehageligt är, som och myckit för nöden wara wil, att samme gård blifwer wed macht, för the orsaker skuld, som tw föregifwer, giwe gud att i elliest hade råd att hållen wid macht, och förswaren för then tiufwehoop, då såge wij thet gärne. Som tw och låther förstå att her Knut och Joen Oulfsson [v: Olufsson] hafwer quarsatt ther i Wijborg the skatte gädder frå Nyslott, Så och en lest Smör och en lest böner efter Wijborg skall icke wara myckit wäl bespiset. Ther med äre wij wäl tilfredz, och see heller att samme fetalie och annet mere hwad man ifrå Slottet och gårderne vmbäre kunne, motte ther häden förskicket blifwe, Så att borgarne finge sådane nödtorfter och fetalie Partzeler faal för Penningar, på thet Staden icke vthi någon nödh eller farlighheet för brek skuld för fetalie komme skulle, ther tw och i flere våre befalningzmän eder efter rette wele. Datum ut snpra

Stockholm den 21 December.

Till Germund Svensson på Kalmar och Axel Eriksson, om de senaste underrättelserna från Tyskland, antagande af mera krigsfolk, vaksamhet vid kusten och gränsen, befästningsarbetena på Kalmar slott, m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 77.

Swar til Germund Swensson om the tijdender han hafwer bekommit ifrå Tyssland, n. att Hertug Henrich v. Brunswijk är afslagen, och förråd, och att Landgrefwen fast ruster sig igen emot them som med honom hafwe stått, hwarföre är rådeligitt att tw hafwer tine saker i god acht och antager mere folk i wår Eed och tjenst. Lacijs in concepto. Datum Stocholm then 21. Decembris. Åhr 45.

Gustaff. Wij hafwe fått titt bref Germund, och förnummit the tijdender som then Andreas v. Nyhusen hafwer haft med sig heem af Tyssland, och synnerligen huru Hertug Henrich til Brunswijk så skamligen förråd och hans folk nederlagt blef, Så wij vthi sanning förnimme att så skedt är, ther af nog tilförmerkiendes hwad troo och lofwe nu hålles i wården, och som tw berörer att Landt-grefwen och hans anhang skole åter fast ruste sigh i then acht och mening, att the wele hemsökie them som Hertug Henrich hielp och bijstånd gjordt hafwe, hwilket och wäl troligit är, kan ske att wij här i Rijket blifwe och någott med lottagne af samme handel, efter the Danske tiläwen-tyrs, och flere af samme selskap, hafwe kommit oss ett oppenbart rychte opå ther vthe, att wij skulle haft wårt Krigzfolk hoss Hertug Henrick och elliest hans Knechter med wåre Penningar mest skulle betalet blifwe, Som och Konungen i Danmark oss tilskrifwit hafwer, att sådant

rychte wancker ther vthe, Så kunne wij här af icke annet förmerkie vthan att ther sökes flux efter orsak emot oss, och hwar thet selskap kunde allenest hafwe tilfelle att föije oss och thette Rijke någon skada och förderf til, tå hafwa the thet icke fördrag, ther opå wij san och wiss kunskap nog hafwe, för sådane och andre flere orsaker skuld, som för långt wore att skrifwe, Biude och förmane wij tigh ännu som altijd tilförende, att tw hafwer tine saker vti godh acht och tilsyn, och försterker tig thet ytterste och bäste tw kant, och lather än nu ther öfwer alt Calmar län anname thet meste folk i tiensten som tw öfwerkomma kant, doch så att hwar blifwer hemme hoss sine föräldrer och hustruer, till thess wij hafwe behof att bruke them, ther ligger och macht opå. Thesslikeste attu lather allestedz ther vt med Siösjiden och Landamerket öfwer alt Calmar län, hafwe god acht och vpseende, att ther ibland almogen icke åter igen någott nytt förräderij eller skalkheet ibland almogen instunget blifwer, förty thet är nu sådant bruk i werden, att ther the icke med macht kunne elliest få fremije theres onde vpsåt, då bruke the hwad list och förräderij the kunne, Så att the skole ändäch främije theres wilie, Derföre är råd på tijden, att man haffuer här efter tijd för tijd, och år frå åhr, Jw yttermere och bettere acht och vpseende på alle saker, eller oss fruchter huru thet med tijden wil blifwe oss Swenske gängendes. Wij förmerke och Germund att thet Skep ther bröt för Södre Ölandz Vd i höstes är alt sunderslaget, och the liij Peperkaker och annet hwad ther opå war, mest förderfwet, Så kunne wij föge mere swara ther til, vthen hwar thet icke duger, så behöfwer tw icke heller mycket skicket ther af hijt vp, doch när wij få see thes proba som tw skrifwer om, then oss doeh än nu icke tilkommen är, Så kunne wij och yttermere skrifwe tigh wår mening ther om til. Wij förnimme och att tw icke hafwer warit rätt vnderwijst om then bärgere lön som Nils Krok hafwer

på Borchholm, och efter så är så må tu och i lijke motte icke strengere handle medt theres vnderåter än som the emot wåre handlet hafwe. Tw wilt och framdeles lathe oss förstå om tw hafwer fått the Falkoner och Hakebysser vp igen, som blefwe med then Hollenderen som sig åt Rijge achtet hade. Tw skrifwer och att tw hafwer opskicket then walmesteren M: Hans, och att han hafwer wäl achtet på wårt gagn sedan han kom tijt ned, Thet höre wij gärne. Men thet tw begärer att han motte komme strax tilbake igen, ther wore wij och wäl tilfredz medh, men han är ännu icke hijt opkommen, när han kommer wele wij yttermere lathe handle och beslute med honom om samme waldz lägenheet och annen befestning som ther kan behof göres. Så förnimme wij och af tin skrifwelse til Sten Erichsson, att tin och waldmesterens mening är, så att man heller motte leggie wallen två eller tree alner in mot Slottet, än att man skulle leggie en ny foot i grafwen, ther wäl foten skulle komme ständendes opå, hwilket icke vthan en swår och dråpelig vmkostning skee kunde, hwilket och nog troligit är, Så efter then mening i föregifwe synes och oss lijkest wara, thet blifwer ther wedh i wele för then skuld så lagat att wallen motte jw Endeligen få sin rätte styrke och tiockhett förty thet wandringen emillan Slottzmuren och wallen icke blifwer så enkom bred kan föge skada, men ther ligger mera macht opå; att wallen får sin rette styrke, Som wij och wijdere om samme waldz lägenhet och hans besoldning med walmesteren sielf wele handle lathe, när han nu opkommendes warder, och är thet oss endels vnderligit att han blifwer så lenge vthe, meden thet är nu här nest mere än tre weker sedan thenne brefdragare drog ifrå Calmar. Datum ut supra.

Samme mening til Axel Erichsson att han hafwer sine saker i god acht och försterker sig med all macht ther nedre thet meste och beste han kan.

Stockholm den 24 December.

Till Biörn Claesson, att jemte sina vederparter nästa vår eller sommar infinna sig hos konungen, enär den af konungsräfsten afsagda domen rörande en gård i Möskula s:n, Finland, skulle bero på falska vitnesmål.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 74 v. — Förut tryckt af Arwidson, I. c.; 7: 174.

En förskrift til Biörn Classon för någre finske bönder, att han wille i nestkommendes vår eller Sommer gifwe sig til Ko: M:tt med them och begges theres bewijss om then trette the hafwe sig emillen. Datum Stocholm then 24 Decembris Åhr 45.

Gustaff. Wår gunst tilförende. Wether Biörn Classon att thenne wår vndersåthe Eskil Hansson i Hethais i Meskilie Sochn och hans granner, som then vtmark, (: ther han sigh en gård vpå bygdte hafwer, och edert arf wara skulle :) ifrå dömdes, när wåre gode män och råd här Knut Andersson och Joen Olufsson ther i landet wåre, hafwer nu åter warit här för oss och sig fast beswärer, vm samme dom, menendes att the som swore och witnede skole hafwa warit wilde i saken och med mutor och gáfwer ther til köpte, Så efter för:de her Knut Andersson och Joen Olufsson äre nu icke här hoss oss tilstädis, ther wij någon yttermere vnderrettelse vtaf hafwa kunne, huru samme dom och handel sig förlupen är, och wete för then skuld föge grund eller besked ther om, Och efter för:de eder wederpart med then afsagde dom (: med mindre wij sielfwe hafwe honom yttermere ransake och förhöre lathit, :) sig ingelunde wele benöije lathe, Åhr derföre wår wilie och alfwarlige befallning att i nu i wår eller Sommer med för:ne eder wederpart när eder på beggie sijder best lägligit är, gifwe eder sielfwe hijt vt öfwer till oss, hafwendes med eder edre bref, skel och

bewissninger, der med i eder rätt försware wele, som han och hans granner och då tilstädes komme skole, Ther wij då yttermere all sanning vti samme trete wijdere ransake lathe wele, efter som lagen innehåller ath konungen bör al sanning vt lete. Thet ingelunde försummendes. Datum ut Supra.

Stockholm den 24 December.

Till hr Måns (Johansson Natt och Dag), om hans hustrus, fru Barbros, hans egna och hans fogdes olagliga våldsamheter emot dels särskildt en hans landbo, dels emot andra bönder.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 74 v.

Til her Måns att hans hustru tilfoger en sin Landboe be: d Staffen i Nässia myckit öfwerwåld för ingen annan saak skuld vthan hon icke bekommer halfparten af then humble som han bekommer af sin humblegård som han sielf lagt hafwer, och at hon icke får all then hånning som han får af sine bijstocker om året, hwilket Kon: M:tt obehageligt är. Datum Stocholm then 24. Decembris Åhr 1545.

Wår gunst tilförende. Wether her Måns, at thenne wår vndersåthe Staffen i Nessia i wordenäs Sochn hafwer här för oss klageligen berettet, att Frw Barbro eders hustru skal hafwe taget honom något ifrå för nijt och afund skuld, doch såsom wij vthaf hans berettelse förnimme, icke för annan saak vthan att han icke efterlathe wil eller kan att i behålle helftene af then humblan, han får årli- gen af sin humblegård, then han sielf lagt hafwer sedan han kom ther til hemanet. Then annen saak skal wara att i icke få al then hånung som han fåår af sine bij- stocker han slachter om året, Och ther vt öfwer hafwe i lathit baste och binde honom och satt honom i eders

Kiste och tagit ifrå honom alt thet han åtte, och sedan platt sagt honom ifrå hemmanet med mycken annan oskäl, han säger sig af Frw Barbro wederfarit wara, Så är oss endels vnderligt her Måns, thet i så lathe handle med then fattige man, Och hwar han ingen annen brott haffwer, än som här nu berättett är, då synes oss att i icke hafwe stor rät til att göre honom bosliten, och fruchte att then Lasse Bertelson eders Fougdt handle icke allt skeligen mot bönderne. Derföre syntes oss got och rådeligit wara, att i rette eder sielfwe i then motten, handlendes skäligen med honom och andre wåre vndersåther, ändoch the äre edre eller eder Broders lands bönder, och vnder eders målsmans döme, Så skulle man doch icke med rette trenge them ifrå Swerigis Lag eller göre them aldeles så boslittne, betenckiandes hwad sådant tilförende förorsakat hafwer, och hwar så skeer och ther leggies icke böther opå, kunne i wel sielfwe tenkie, ther wil föge got födes vth af, icke sitter man heller än nu i så stor myckenheet med bönder, att man tarfwer så myckit pucke eller truges med them eller göre them boslittne, med mindre man hade thess bättré rätt. Hafwe i och någon insage eller skälig orsaak här emot til thenne för:de Staffen, eller att han sig vthi någon motte emot oss eller Cronone grofweligen försedt hafwer, då måge i än nu sökie rätten medh honom, anten ther på Landztinget nu i nästkomendes herremöte, så skal han sware eder in för wårt Råd til hwad i hafwe honom til att tale, och låther honom niute thenne wår skrifwelse godt och intet annet åt. Och tage wij honom här med i wår hegn och försvar, ther retter eder efter. Datum ut supra.

(Stockholm den 24 December?)

Till menige man i Dalarne, att rödja undan öfverflödigg skog, odla landet och flytta ut ur byarne, erinrande om lagen, som förbjuder enhvar att tillegna sig mera jord än han sköta kan, m. m., m. m.

Riks-Registr. 1545, II, fol. 75 v.

Til menige Man i Dalelagen att rödie bort skogen och göre ther åker och äng i staden igen sig sielfwe til hielp och Cronone til bijstånd. Ithem att the låthe sig welwillige befinne när så om-trenger efter K: M:tt hafwer lathit them blifwe wid sine gamble priwilegier. Ithem att the tage sig til ware för alt förräderij som kan inmengies. Datum.

Wij Gustaff medh Gudz nåde, Swerigis, Göthes och Wendes Konung, tilbiude eder oss Elskelige våra trogne vndersäter menige almoge som byggie och boo vti Dalelagen, vår gunst och nåde tilförende. Eder förtenker wäl trogne vndersäter hwru wij ofte vti egen kong. person hafwe eder förmanet och med andre våre gode män och nådige skrifwelser förmane lathit, som och vti lijke motte medh flere våre vndersäter flerestedz skett är, att man sigh skulle beflite och winleggie til att optage och bruke Jorden, borthugge then onyttige Skog, göre åker och rödie änger, som ther til mångestedz god lägenhet och tilfelle finnes, ther vtaf man yttermere brödföde och bärning hafwe motte, och besynnerligen efter Folket (: Gud thess lof :) ther oppe hoss eder förmeres och tilwexer så att iorden och sammeledes motte och i then staden optages och bruket blifwe, ther vtaf man föde och vppehålle haffwe kunde. Så förnimme wij att sådane våre nådige och faderlige förmaninger vnder tijden blifwe föge achtede, och vndersäterne nu intet thes mere sig ther-

vtinnen beflite, vtan liggie och trenge hwar annen 4 eller 6 par folk vti en gård, och när hwar någre fattige äre som wele optage ödemarker, och göre sig hemen, då drage Byägenderne ther stor affwund wedh och thett ingelunde wele tilstädie, vtan tilegne sikh hele skogen och marken på någre miler omkring, så att thett vnder theres hemen och byer lyde skal, endoch the thet sielfwe [icke?] bruke kunne, ther vtaf Rijket blifwer förbättrert och vndersäterne thesslikeste yttermere nytte och gagn hafwe kunde, Så är thet och vti vår Swenske lagh förbudt, att ingen må wäld hafwe, mere vnder sikh hägne, än han sielf förmå ffijke och fare. Hwarföre synes oss sådant oskäligt ware, och wele eder ännu här med alfwarligen sådane wrångwijse afstelle skole, och late andre fattige som slijke hemmen wele optage boo hoss eder, och bruke Jordenne ther vtaf både i och the nytte och gagn hafwe kunde, och när så sker hade man icke behof altijd lijte til andre, och besynnerligen til thenne Landzenden Vpland, ther alle wele sökie til och blifwe vndsatte vtaf, som doch icke wäl mögeligitt ware wil att i lengden ske kan, om man icke hwar i sin stad wil hielpe til och mere optage och bruke iorden än skee pläger, och besynnerligen när sådane hårde och torre åhr komme, som nu warit hafwer, Så att tilbefruktendes att man på både sijder i så motte nödstelt blifwer, Så kunne icke heller wåre fattige vndersäter vti för:de Landzänder bekomme folk til arbetes för en skälig lön om Sommeren ifrå eder och the andre Landzender som sådant öfwerflödigt tilfångz är, icke heller til wåre och Cronones bergzbrukningar som med rette ske borde, Endoch i vtaf oss och them wele vnsatte blifwe, när någon nöd opå går och omtrenger. Derföre om thenne vår nådige förmaning intet hielpe kan, vtan man så här efter som här til wil hägne vnder sikh, och förmene andre att byggie och boo ther sådane lägenhet til ware kan, och i thesslikeste på edre sijde wele icke lathe eder til behageligheet befinne,

som sagt är, då blifwe wij förorsakede att göra ther något annat til. Men hwar i dannemän såsom trogne vndersåter lather eder tilbörlige och lydige befinne til then deel wij eder påbiudendes warde, då wele wij och ther emott igen wete eders bäste, som wij thett och tilförende gärne gjordt hafwe. Och efter wij vtaff någre edre vthskickede som i til oss sendt hafwe förnummit att i ther vppe någon brist på Spannemål nu hafwe skole, wele wij eder och gärne til vndsättning komme, och tijt vp förskicke lathe någon sädh så myckit oss mögeligit ware wil til att vmbäre, ändoch wij sielfwe en ganske hoop folk hafwe (: menige Swerigis Rijke til tröst, beskyd och beskerm :) som wij föde och årligen vnderhålle motte, ther til och en Stor Summa af nödenne wara will, så att wij nu icke mycket til att aflate hafwe. Så warde wij och Sammeledes vtaff andre Landzender som vti lijke motte nödstelte äre, med störste ödmiukt besökte, them wij och til hielp och vndsättning komme motte, hwar the elliest ther vtinnen icke någon stor nöd lijde skole.

Wijdere är eder wäl witterligit trogne vndersåter, huru wåre framlidne förfäder, och rijkzens härrer plägade thet med eder Dannemän ther vppe och i then Landzänden förhålle, så att i iw som oftest för andre när någott fiendtiligt opå kome, plägede eder vtan lön eller besoldning welwillige befinne lathe, Therföre och i then stad en ringe Skatt vtaf samme landzände vtgå plägede, på thett i alstädz wederrede ware skulle, ehwad som på komme kunde, Så wette i sielfwe käre vndersåter, att wij icke allenest hafwe eder lathit blifwe wid samme ringe skat, och ther opå intett föröke lathit, vtan och iemwål ther vtöfwer lathit oss årligen en stor Summa bekoste, som wij eder och the som vti vår tjenste opskrefne äre, gifwe pläge, hwilken sigh widt äfwen then Skatt strecker som wij vtaf samme landzände bekomme, och mest för then skuld att i eder thes flittigere och welwilligere skole befinne

och bruke lathe til vårt och menige rijzkens gagn och bäste, när wij eder ther om tilsäjendes warde. Och twifle wij för then skuld intet atti thet och räztligen warde betenkiendes, och sådane vår gunstige och faderlige mening som wij til eder altijd haft hafwe, til hiertet gå lathe, och eder emot oss lydachtige och welwillige bruke och befinne, som rättrådige och trogne vndersäter bör att göre, och för then skuld hafwe wij befalet thenne vår troo man och tienere Erich Håkensson, att han med eder på våre wegne handle skal om någre flere dugelige karle som wij vthi vår Eed och tienste gärne hafwe wele, Och är derføre til eder vår gunstige wilie och begären, att i eder här vtinnen lathe hörsamme och tilbörligen befinne, och theres nampn opskrifwe, som til vår tienste kunne dugelige ware. Wij hafwe och befalet att the nu strax någre penningar på handen til näste Löninge tijd bekomme skole, Ther them då yttermere skall gifwit warde, hward the kunne förtiene, och efter som hwar hafwer god wilie til. Til thet siste wele wij eder käre vndersäter här med och så nådeligen hafwe förmanett, att i eder granneligen wachte och tage til ware för alle falske ingifter och onde förrädelige stemplinger, som eder af våre och rijzkens fiender och owenner kunne blifwe föregifne med hward sken eller sätt thet helst ske kunne, att i doch ther til ingen tro lofwe eller ligt sättie wele, som eder på skade och förderf förföre motte, vthen heller såsom trogne och rättrådige vndersäter, lathe eder emot oss bruke och förnimme och allestädz lydachtige efterfölie, hward wij eder biude och befale, som rättrådige trogne vndersäter plichtige och skyllige äre att göre. Ther emot wele wij här efter altijd gärne sökie fordre och förmere eders och menige Swerigis Rijkes gagn och beste, thet ytterste wij kunne, och oss står tilgörendes, som wij thet och här til alstädes gärne giordt hafwe, och bewijse eder synnerlige gunst och nåde, ther til wij och benägne äre. Gud befalendes. Datum.

Utan datum.

Försvars- och vederläggningsskrift, stäld till romerska riket, tyska nationen, utlandet i allmänhet och svenska folket, i afseende på de falska beskyllningar, som af Sveriges fiender, de afvikne fosterlandsförrädarne och visse tyske furstar, gjorts mot Sverige och konung Gustaf).*

Riks-Registr. 1545, II, fol. 84. — Förut tryckt af Tegel, G. I:s hist., 2: 235 och af A. A. v. Stiernman, Riksdagars o. mötens beslut, bih., s. 44—73, på begge ställena med smärre olikheter.

Rettfärdighe, begrundede, nödtorfftige, och Christelige förclaringer och sannferdige vrsechter szom Wij Gustaff medt Gudz Nåde, Swerigis, Giöttis och Whendis etc, Konungh haffue förfate och ställe latidt, icke vdi nogenn annen måthe, eller meningh, vtann ther medt att förekomme, thet mårgfoldige och otilbörlige beskrijende, osanferdigt förtaall, olämpe, lögnafftigt rychte och orätt, som emoth Gudh, ähre och rätt, oss falskeligen och vtann grundh aff någre wåre hemelige owener tillmätidt bliffwer, och elliest till wår höge nödtorfft skeedt är.

1545.

Wij Gustaff medt Gudz Nåde, Swerigis, Götis och Whendis etc Konungh, Tilbiude allom, och hwar vdi the

*) Denna skrift, med prydlig cancellistil skrifen, är inhäftad sist i Riks-Registraturet för detta år. Titeln på särskildt omslagsblad Samma skrift är på tyska samtidigt tryckt (i Stockholm hos Laurentsson) i quart, 32 opag. sid., men utan angifning af ort och årtal på titelbladet, med titeln: »Rechtmessige gegrundtveste Notwendige vnd Christenliche Erklerung Furgebung» etc. På fränsidan af titelbladet svenska riksvapnet med sköldhållare och årtalet 1545. — Samma skrift trycktes ånyo 1546, ut. ort (Sthm, Laurentsson), 40 opag. kvartsidor med titel: »Vnsers Gustaf von Gotts gnaden. Zu Schweden der Gotten vnd Whenden etc Konigns(!) Rechtmessige, etc, och omtrycktes af A. A. Stiernman, Riksdagars o. Mötens Beslut, Bihang, sid. 15—44.

högre Wärdigheter, Och thernest, Khör- och Förster, andeligitt, och Werdzligitt stånd, Prelater, Greffuer, herrer, Frijherrer, och alle ständer, tess helige Römiske Rijkis förwanter, och besynnerligenn I thenn Tydzske Nation och elliest almenneligenn, Wåår tienist, Wenskap, Helssen och nådige wilie thillförenne. Oöfueruinneligeste, Stormectigste, Högwerdigeste, Stormectige, Högborne, Wärdige, Ädelle, ärlige och Wälbyrdige, synnerlige gode wenner, Swågrer, förwanter och Naboor, och eder Wåre trogne Vndersåther, andelige och Werdzlige, Wij foge eder kerligheter och allom här medh wenligenn och nådeligenn att wethe, hurulunde oss är til wetendis wordett, Att vdi thenn Tydzske och andre fremende nationer Wij nästen allestädz (: dog vtann orsak, och all wåår förschullan :) thet wij oss icke förseedt hade, nu I någre framlidne tijder aff någre wåre affuundzmenn, och hemelige fiender, som och aff någre Wåre egne Vndersåter, Huilche emoth ähre, rätt, edzförplichten, och förwantnuss, hemeligen aff Wårtt Rijke vndwekne och flydde äre, medt osanhet och egenn pååfunnenn, dichtett och lögnactigt förtaall, merkeligenn och beswärligenn thill Wåår Konungzlige lämpe, beschrijede, förtalade och försmädde bleffne äre I så måtte:

Thill thet förste, Att wij thetta Wårtt Konungerijke icke medt någon tilbörlig rettighet eller titell bekommitt haffue, eller besittie schole, Vtann oss vtan ordentlige kallelsse och rätt, sielffue vdi sådana Regementt intrengdt haffue

Thill thet annett, Att wij och vdi thenn Christelige läre och Relligion obrukelige förändringer, samma lärdom aldelis emoth, vprättedt haffwa skulle

Och ther nest thill thet Tridie, Att wij hemeligenn vdi någre förbund och förwantnuss, opåå huars mandz förderff, och emoth allom, oss inlatidt haffua

Och thill thett fierde, Att genom Wååre penningers förstreckningar och tillskyndann, mykin twedrecht och

orolighet vdi Christenheten vpwäckes schulle, dher egenom och någre Potentater och ständer, emoth huar annen thill fiendtschap kompne äre,

Och ytermere thill thet Fempte, Såå bliffuer oss och obewijseligen tillagdt, Att wij icke skulle såå hålle och skicke oss moth våre förbundzbrödre, som förbundzartt och eigenscap kräffuer,

Och till thet siette, Szåå bliffuer och aff en partt många förmente Wällgerneriger berömde, och att wij oss ther emoth med otacksamheeth bewijse schulle,

Thill thet Siuende, att Wij skulle och icke holle oss i såå mååthe emoth våre nåbor, som thet sig borde, vtann tillföge them många beswåringar, och them allestedz emoth att ware,

Thill thet ottonde, Szåå bliffue wij och fast almen-neligenn genom argt och lössachtigt folck, medt mång beswårligt dichtedt och lögnachtigt förtaal, så heskelige och sielsindt beförde och affmälede, att oss j thenn måttenn mere änn wold och orätt skeer,

Och thill thet sijdzte och niende, Att vtöffuer allt thetta, Szå bliffuer oss och opåå lacht, att wij emot våre trogne tienere, och besynnerligen aff fremmende Nation, oss och icke heller tilbörligenn schole hollitt och skickedt haffue, Medt tesse och annet mere sligt vsanferdigt och obewijseligitt förtaal, skole wij oss j såå måtto (vdi Wårt aff Gudj förordnade Regiment) emot all tilbörligheet hollitt haffua, huilekitt tilleffuentys menige mann gandzska letteligenn, och the besynnerligen som allenest sådana för:ne dichtade och lögnachtige förolempen jnblåst waritt haffuer, Och thenne wår sannferdige vrsecht och genswar icke förnummitt, motte j såå mååthe vnderwijste bliffue, och snarligenn troo, och oss mistenckie, att wij till sådana dichtede och obegrundede försmådelser skulle deelachtige, ech skylliche wara, För then skulld kan eders kerligheter, och huar förståndig, sielf betenckie, att oss icke otlibör-

ligenn thill sinnes, hug och hierte går, och högeligen besuärer, Att wij vdi såå måtto, emoth Gudh, ähre och rätt, medt sådana wold och förachtelser, såå skemlige, othilbörliche och medt ingenn sanningh, schole förolempede, berychtadhe, och vthropade bliffua, Förty, om änn fast thetta gamble Wåårtt lofflige Konungrijke Sverige (: som Wij genom tess alzmectiges försynn, ordentlige, medt tilbörlic titell, såsom och her effter thill ytermere förclaring, någott widere effter nöttorfften, ther om schall förclaratt warda, besittie, och såå lenge innehafft haffue :) thet helge Romiske Rijke, Tydzske nation och andre örther, så widt affbeleget, Szåå haffue Wij dog vdi alle måtte, Wåår hug och sinne ther hedhen strecht, och oss befljite welett, att huad som oss påå Wåår (: aff Gud opåå lagde befallingz wegna :) haffuer bordt att göre, såsom och andre Christelige potentater, och elliest i alle Christelige tilbörliche wäger, såå mykitt Gudh förläner nådhen, och oss mögeligitt warit haffuer, dhett samma och ganska oförwiteligenn fordratt och besteltt.

Såsom Wij oss och emot hwar mann, så och Wååre egne Vndersåter (: dog vtann berömelse sagt :) att huad som till thet menige bedste, frijd, roligheet, endrächt och nåborlig Wenskap, tienligitt j såå måtte och icke annars nest Gudz hielp, oss hållitt och skickatt haffue, som Wij och nödugt wille, att her effter påå Wåre måtte annars schulle befunnidt warda, änn huad som en Christelig öffrugheet ägner, bör, och well anståår.

Wij haffue och tessförutann, vdi alle måtte, såå i thet störste, som i thet ringeste, hwarckenn hemeligen eller openbarligenn, annat sökie, företage, eller önske weledt, änn, att vdi huadh som helst måttthe, alle höge Potentater, och tess helge Romiske Rijkis städer och ledemoth, medt alle andre, affbesethne Christelige Potentater och öffrughet och alle mann, sampt thenn menige Christenhetz wällfärdt, förmering och thillvuxt, motte förhögd och förbettradt

bliffua. Szom Wij och her effter, sådana aff Gud stadfeste och Christelige monarchier (: aff huilche Wij her thill dagz all fruntlig Wenscap förmodadt haffue :) inthet heller sökie, och ønske wele, änn theris högste werdigheet, lycksalig framgång och seger, thenn menige Christenhet thill tröst och wällfartt.

För thenn skuld hade Wij och well förhoppes, att wåre fiender och affunndzmenn, som sig her till dagz genom sådana argelistig och argt vpsåätt, vtann all wår förskullann sig emoth oss såå trängdt och nödt haffue, skulle dog ene gånge om sijder skemme sig sielffue, för sådana theres osanferdige, dichtethe och thillsammans samblede förtaall. Och ther medt, ifrå sådanna vtillbörigheter affståätt, och latidt oss nutidt, att Wij vdi ingenn måtte sådant aff them förschulledt hadhe, Haffue dog sådant thill thet ringeste kunnet niute, Och effther Wij ju meer och meer dagligenn befinne, att Wij såå ochristelige, medt swinde, argelistige prachticher, och lögnachtigt förtaall, vtann återwende så jemmerligen beskrijede och beryctade bliffua, huaregenom till effuentyrs (så som Wåre affgunstige fienders företagende, och Werckett i sig sielfft betyger) the samme, som allenest sådane dageligitt och obewijseligitt inbläsende, och icke ther emoth Wår grundelige genswar och berettelse förnummitt haffue, motte well fatte om oss thenn mistanke, att allt sådant santt wara schulle, Och för sådana orsaker skuldt, bliffue Wij fast förorsakadhe, att förleggie och försware oss, för sådana theres lögnachtige försmädelser, Och Wår Konungzlige lempe, legenhet och nöttorffth, hoss alle Christelige Potentater och ärligitt opartieskt folck, sådana thillfogedt wåldh, iniurier, och modhwilie, openbarligen att förclara och bewijse.

Wij wele dog her medt eder Kerligheter, och alle andre, effther huar och ens werdighetz stand och Condition, ganska wenligen och naborligen beditt, och aff eder andre

nådeligenn begäredt haffue, att såsom Wij aff högtren-
giende nödh, och vtan vtflucth, tesse Wåre clagelige nöt-
torffter och endtskyllinger föregiffue, måtte sådantt och
wenligenn och i thenn bedzste mâtthe och meningh vp-
taga och förståå wele, Förty wij wele ogärne, her medt
vdi thenn meningh förstånden warda, Som Wij och medt
thetta närwarande vthschriffuende ther emot witterligenn
protestere, någons stand eller wäsend thill nachdeell eller
förclening, ther medt wele mentt eller rörtt haffua, vtann
alleneste emoth sådanna lögnactigt förtaall och beskriende,
wåre sanferdige endtskyllung, att bewijse, och latha j
liuset komma. Ther aff the höge Potentater, eder Ker-
ligheter, såsom the Christelige Furster och rettuisenes be-
skyddere, medt alle andre, wåre legenheter, saker, och
huad oss ther till trenger, icke alleneste see, eller och oss
endtskylliget haffue, vthann och vtenn tuiffuell thill öffuer-
flödh her vdinnann medt oss (som wij och thet samme,
effter all thilbörlighet oss hoss eder försee wele) ett Christe-
ligitt mettlidende haffuendis warde.

Och såå myckitt thenn förste Artichell thillkommer,
Att wår Konungzlige Regerungh bliffuer oss såå miss-
vndt och sielsint vttydt etc. Ther opåå wij nu samma
wårtt Rijkis och regeringz legenheet, och huru wij rette-
ligenn och tilbörlige wijss till thetta Rijke och wår Konungz-
lige Crone kompne äre, achte wij icke stortt förnödhenn,
widere att förtälie, Förty thet är dog tess förvtann icke
allenest them, som oss närbesitne, vtan och eder en partt,
som widere affbelegne äre, vtaff margfallelige Tydzske och
Latiniske schriffter, huru thenn sakenn sig begiffuitt haffuer,
nog kunnogt och openbartt, Dog icke tess minne, effther
sådana oss opåå dichtede försmädelser, sig och till thetta
något förstreckie (som oss wisseligenn förekommitt är)
wele wij ther vm och någett förmelde, påå thet hwar och
en, tess grund och vmbeständer, theregenom sig vnder-
wijse och berette lathe wele, Dher medt the samme som

her till dagz, oss opåå lagd och dichtedt, lögnachtigt roop och rychte, Att wij minne änn medt rett och thilbörlighet, schulle oss Swerigis Rijke antagitt haffue, Och icke ther emot Wåår sannferdige genswar och vnderwijsning förnummitt, måge medt fast grundh motede och swarade bliffue.

Och förmodhe, att eders Kerligheter, och huar en, schall ju ofördöltt wara, huru för någhonn förlidhen tijdt, och någodt för Wårtt Regimentz begynnelse, thetta Wårtt Konungrijke Sverige, Wårtt fädernes land, vtann allt rättmätigt tilltall, genom egitt wold och welle, medt roff, mord och Brandh obarmherteligenn öffuerfallitt, dher vtöffuer dhå (: effther thenn naturlige infödde höffuidzmandz dödhelighe affgång :) thetta Konungerijke medt sådantt städigt krijg, hartt hoss i grunden vthöst, och förderffuat wordett.

När nu thetta frije gamble Konungerijke, som såå lenge, aff sitt egitt rette infödde blod, Konunger och gubernatorer, haffuer regeratt waritt, Haffue någre fremmende, aff argt och ondt vpsåått, thetta Rijke till en olidelig, och snöd trelldom och tieniste, och platt att vnderkuffua och till ägett giöra, hefftigt och vtann åtherwände, fast efftertractedt och vdi werckett fullfölgd, Och dog lichewell, thenn alzmectige Gud, thet samma vdi sin guddomlige beskerm, j så måtto bewarade, att theres vpsååth och onde wilie tillföreffues, och vtann bestånd bliffuin är. Dog icke tess minne, haffuer mann aldelis, genom oafflatelige wäger och Prachticher, thetta Rijke, medt sådantt egitt företagit wold att vndertryckie, alltijdt fort faritt, jn till thenn gamble och fångne, Konung Christierns tijdt, om huilchenn Wij effther Wåår höge nöttorfft, någott att röre och förclare, fast förorsakade äre, Huilchenn gamble Konungh Christiern tilleffuentyrs aff sig sielff, eller onde råådgifffueres thillskyndann, icke vnderlatha kunde, eller tillfridz wara wilde, Endog sådane hans wåldsamme gerninger och handlinger, Wåår Käre Gudh,

(huilchenn skee tack och loff, thill euig tijdt) skinnbarligenn emoth war, förr änn hann medt gruffueligitt Tyrannij, och mere woldh änn någon tijdt thillförenne, skeedt war, thetta Konungerijke öffwerdrog, bekrigede, och att föröffra sig förmente.

Män när hann aff dageligitt lyckens ögenskinligitt motstånd såg och förmerckte, att hann medt sin föresatte macht och wold och alle krigzansläge, meddell och wäger, som ther till tiene kunde, och hans weldige öffuerdragende, emoth thetta Konungerijke, thet samme vnder sig att tuinge, inthet vthrette eller fullände kunde, Dher till och medt sin häredz kraffth och krigzrustung, som hann medt sig hiitt j Rijkitt förde (påå huilchenn all hans tröst och tilförlatelse stodh) platt inthet vthrette kunde, Och till thet sijdzste, vdi lengdenn påå alle sijder nödh och stor farligheet för öghon hadhe, Szå att hann dageligitt affbruck och niderlag, mere änn någonn seger, sig förmodde, och platt i tuiffuell stodh, om hann och åther, vthan schada och niderlag, vdi sitt behold igenn komma motte, Dherföre brukede hann påå thenn tijdt, alle meddell och wäger, huaregenom hann thetta Rijke, anthen genom någott annatt sett vnder sig bekomme, eller elliest till någonn säkerheet hadhe komma kunnedt, Och dhå hoss sig beslutidt, effter att hann medt wold, och herädzkrafft sin wilie och vpsåått för ingenn deell beschaffa kunde, att hann genom någre andre listige menung (under gott skin) någre högt anseende tillsager, loffue, lyffter, och Konungzlige, ståådtlighe försächringer, thetta Rijke giöra wilde, Och sådana meddell, höge tilbudh och förplictelsser, allt vnder Konnungzlige och Christelige troo, loffue och sanning, föreslagitt, Dheregenom, och medt sådana falsk dachtingann, thetta Konungerijke Sverige (huilchit för thet långwarige krigg och fegde, fast i ödhe och förswect war) till sig medt gode drage, listeligenn locke, och genom förbe:te höge tilsager willigt och vnderdånigt giöre, Och j såå

mätte, thetta Rijke och all tess ständer, dher opåå dråpelige, och höge Konnungzlige tillsager och lyffter giordt, och medt sitt egitt, och hans Råädtz breff och jndcigler, stadfest och bekrefftigett, Att hann samme konungh Christiernn, såsom alle Christelige Potentater egner och bör, medt gunst, nådhe, och all trohet, thetta Konungerijke föreståå, och vnderdånerne wid thenn Christelige troo, frijd och roligheet, theres gamble frijheter, Priuilegier, Statuter, Rettigheter, Seduaner och Christelig lag, att holle wille, Som och thenn menighe mann och huar för sig, påå allt theris godtz, rörligitt och orörligitt aldeles oförkortade bliffua schulle, och them widh wällfartt holle, och vdj frijdh och roligheet, beskydde och beskerme, Och huar som tillförenne någonn förbittring emellan tesse Konungerijke, Suerige och Danmark, thill thenn samme tijdt swäffwedt eller warit hade, huad heller thet belangede thetta Swerigis Rijke tillhope, eller elliest enslige personer, andeligt eller werdzligit stånd, höge eller ringere personer, Dhåå skulle sådantt thill euig tijdt, platt en död och afftaledt sak wara, icke heller i thillkommende tijder tenckt eller wreckt bliffua, Och rikitt medt tess vndersåter platt vdi ingenn måthe beswäre, öffuerwold giöre eller förderffue, Medt tesse och andre slijke lijdelige ansläger, haffuer han thetta Rijke och tess Ständer, som sig her opåå (effter theres rette naturlige herres och höffuidtzmandz dödelige affgång) vtann allt twiffuelssmååll (till theres fäderneslandz beskerm och beskyddan) förtröset haffue, Och till att redde påå beggie sijder thet Christelige blodh, sig till att förene och fördrage, bewogne äre, Och j såå mätthe mere genom en falsk och simulerede daghtingan (vnder wenligitt skjinn, och dog platt inthet hollitt), änn medt häredzkräftt, Swerd eller woldh, vthrettedt och beschaffeth.

Nu war jw tilbörigitt, att opåå slijck Potentates lyffte och tillsegn, och synnerligen opåå sådana breff och jndcigler motte troo och loffue stelte bliffue, Och opå tesse,

och andre slijke höge förseglede och vtlöffuade Conditioner och wilkor, bleff sådnna huldning rätt opå the samma conditioner och icke annerss skeedt och betrodd wårdhen, Och förthenskull war nu inthet annat tilförmodendis, än att nu skulle alt sådant obroteligenn hollitt och effterfölgdtt bliffuitt, Opåå allt thetta wij oss opå hans egne vtgiffne breff och jndcigler (huilcke wij vdi god förwarning haffue) berope och referere.

Allt sådantt oanseedt, haffuer och thenn samme gamble Konnungh Christienn strax effter hann intagenn bleff, och huldningen skeedt war, icke allenest sådane sine jndcigler, breff och tillsager ilde hollitt och öffuerträdet, Vtann thet som aller ynckeligeste och clageligeste är, vnder god tro och loffue, medt Rigsens Vndersåter, andeligitt och werdzligitt stånd, såå ochristelig och Tyranisk vmgånget och handlet, Att thenn alzmetige j himmelen icke kunde sådantt vdi lengdenn ostraffett, lathe, Huilckit nu att för-mälde, huar nöttorfften thet icke så högeligen fordrede, mykit heller förschonett bliffua schulle.

Och haffuer hann i såå mätthe, genom någre sine onde råådtgiffueres thillskyndan, (hans egne breff och jndcigier och Konungzlige höge tillseijelsser oansedde) vtann fog, orsak, eller någon rätt, båådhe aff andeligit och werdzligitt stånd, så mykitt oskylligt blodh, medt halss-huggende, Steglände, Brennende, och mördende, vtgiuta latidt, att thet fatige folck, lijke som en hoop slachtefää (och såå Jus Hospitalitatis oanseedt), dhå som hann vnder sådana skin en högtijdelig fest, som war hans Cröning, tillredhe låth, och the förnemeste vdj hela Rijkitt thill glädj och samma gestebudh hade biuda latidt, låth them slachta och jemmerligen aff dagom taga, Jaa theruttöffuer och the samma som döde, och i Gudz rolighet wåre, tesligest arme och älende barnn icke förschonett, them vppgräffuett, och vpbrånna latidt, Szå och någre barn aff adelenn om 8 eller 9 åår halsshugge, Sammalundhe Fruer och Jom-

fruer, Ridderskap, Adell, och aff the ypperste slecter i Rijkitt, latidt föra aff Rijkitt, och i lång tijdt vdi swåårt fängelse, lijke som the hade waritt openbare ogerningzfolck, vthan all barmhertighet, vppehollitt, The gamble fromme och trogne tienere, vtann all dom och rätt, allenest vtaff sin blodtörstighet, vtaff theres hestar tagne, somme leffuendis vpschorne, somme och medt stöfflor och sporar j galgen (som hann j alle mandz åsyn påå torgenn thill tess större förskreckelse, hade vprette lathedt) vtann all nådher och barmhertighet vphenge latidt, Såsom och sådana jemmer, bedröffuile, elendighet, och begongne Tyranniske blodtörstighet, Romiske Keijserlige Ma:ttz Legater, som påå samme tijdt wåre her i Rijkitt, icke stortt minne, ånn som the her j wårt fädernesland, vpfödde och borne wåre, till hiertatt gick, Och effter the sådanna Tyrannij, såsom Christet folck, opåå högbemelte Keijserlige Ma:tz wegna, icke affuende, eller medt råådth och Christelig vnderwijsning förekomma kunde, droge the medt stortt fortrett och medt lidende, theris koss, och sådana clagelige jemmer, bedröffuelse och Tyrannij icke lengre ansee welet eller kunnedt, Och påå thenn tijdt bleff thå på thetta Konungerijke sådantt tyrannij bedriffuitt, att samma Konungh Christierns egitt folck sådantt fast misshagade, och dråpeligenn thill hiertatt gick, och stortt bewägende ther om hade, som och stenar, huar icke menniskior waritt hade, sådane jemmerlige, och hoss Christidt folck ohörd blodtörst och tyrannij hade sig mått therutöffwer förbarma. Huru och thetta Rijke, öffuer sådantt vtöst och förderffuatt land, Städer, Stigter, Kyrcker, och the fattighe spolierede, ödelagde, och Rijgsens Dretzell och förrådt bortröffuet wordett, Enckior och faderlöse barnn medt roff, mord, och brand förderffuatt, och otaligt Christeligitt blodh vtgutedt, Någre adelle och oadelle Fruer och jomfruer, och andre elendighe och lasterlige nödde och tuingede, och medt wold tagne, Szom thenn rettfärdige domere well weth, att allt thetta

thill en ewigh ååminnelssse i thetta Konungerijke, så befinnes, kunnigth och openbartt är, Dherföre är icke förnödhenn, allt sådantt vdi lengden att förtälie, Effter att många historier, både Latiniske och Tydzske sådantt nog förclare, Som och sådana ohörde gerninger genom måållwercker och Contrafeit (allom till stortt förbarmande) vdi fremmande nationer för lång tijdt sedhann affmåledt och vdi tryckett vtgångitt, och till en euig ååminnelssse för öghonn steltt wårdett.

Öffuer allt thetta, Szåå är ibland tesse lofflige Rigsens ledemot aff the gamble Konungzlige högzste stammer eller slechte, Wåår eghenn Fader, lofflig ihugkommelsse, vtann all förshullan medt swerdett affhuggen, Wåår moder och syster, som påå beggie sijdor, vtaff gammaltt Konungzligitt stam och blodh wåre, vdi swårtt fångelsze vdi Köpenhaffn i Danmarck, aff hungers nöd förderffuade, och till thet sijdzste vdi sådantt qwall komne, effther them förtagitt, att the icke motte bekomme ferskt watn, att sleckie theres törst medt, när the thet begårede, (huilckit dog ganzska clageligitt och omenniskeligitt är) att vdi samma fångelsse förb:te Wåår moder och syster, emot Gudh, rätt och all tilbörlicheet, aff thetta liffuedt och thill dödhenn komma motthe.

Och hwar, höglofflige ihugkommelsse Drottning Elizabeth, thenne nerwarande Keijserlige Ma:ttz syster, fordom Danmarcks Drottning, vtaff Christelig mettlidende, Keijserligitt blodh och godhet, vdi sådana jemmer, endelis hemeligen mykin tröst och mettlidende bewijste, (ännudog hon påå thenn tijdt fasth ringe råådde och anseende i thenn måttenn hadhe) sådana rasende Tyrannij och jemmer icke sielff hade mettlidig waritt, Szåå hade well flere, hoss wåår kåre moder och syster vdi samma skarpe fångelsse, kommitt om halssenn, Huilchit thenn alzmechtige henne vtann tuiffuell thill hennes siell belöntt haffuer.

Och effter Wij nu såge och befunne, att thette Konunge-
 rijke Sverige, Wåartt käre fädernesland, i såå måtto, medt
 Tyrannij, Wold, Roff, Mord, Brand, och medt såå fast
 rasende tyrannij beswäredt och bedröffuedt war, och att
 Wåår lofflige Fader, moder och syster hoss andre flere
 salig ihugkommelse (huilches sieler then alzmectige Gudh,
 medt en euige rolighet benåde) vtann skuld och orsak om
 halssenn komne äre, Och vndersåternes suckann, gråth,
 betryckelse, ångest, armod, bedröffwelse, öffuerwold och
 vndergång, som vtan naturlig hufuudt och öffrighet al-
 delis förlathne wåre, förnumme, Dhå haffue wij såsom then
 ther aff Stam, Slecht och Linien, ther till rätt hade, och
 nämost wåre, sådana Wårtt Faderlandz jemmer och elen-
 dighet, icke längre lijde eller ansee kunnedt, vtann all
 Wåår förmåge ther hedenn strecht, och medt Gudz hielp,
 alles theres wällfartt, och bedzste, aff skyllig plicht och
 kerlighet, som Wij Wårtt Fäderneslandt medt förbundne
 wåre, och elliest aff Christeligett mettlidende, medt Skåäll,
 Rätt och Tilbörligheet till oss anname weledt, hafft wårtt
 lijff, godz och Blodh, vdi thenn yterste och störste far-
 lighet ospartt, Och aff thenn Alzmechtigestes synnerlige
 skickelse och försyn, huilchen som giffuer Rijke, Land
 och folck, och Regenter effter sin Guddomlige wilie och
 behag förordner, såå widt driffuitt sakenn, att wij medt
 hans biståndh, wårtt fädernesland, och tess jnbyggere,
 wååre vndersåter, vtaff sådana förbe:te förtryckelse och
 yterste förderff (dog vtann berömelse, och allenest effter
 sakssens nottorfft, seijendis) troligenn reddett och hulpidd
 them till wällfartt, frijdh och roligheet igenn. Och ther
 medt kom thom till theris godhe gamble frijheter och
 priuilegier igenn, medt Lagens, rettens och rettuisesnes,
 gode politiers, handlingers och wandlingers vprettelse (dher-
 före ske Gudj tack j euigheet) huilckit allt genom förbe:te
 woldsamme skedde gerninger fast vndertrycht och nider-
 lagdt war.

Dherutöffuer wij och, någott ther effter, för wåårt Rijkis, alle ständerss och vndersåters fljttige bön och begerenn, thenn Konnungzlige Werdighetz byrde och mödesamhet (såsom en vtaff Gudh förordneder och retteligenn annamader) på oss toge, och ther effter medt endrechtigt Wårtt Rijkis, Prelaters, Ridderscapz, Adels, Städens och Ständers, lagligitt Koor och Wall till en regerende Konung, effter Swerigis Rijkis gamble och lofflige lagbruk och sedwenier, fullkomligenn Vtwaldh, Kröntt och genom alles theres eedh och lyffte hyllett och stadfest bleffuen, Och oss vdi ingen måtte, (som oss minne änn medt sanning tillagdt warder) hijtt intrengdt haffua skulle.

Thetta haffue wij nu emoth förbe:te oss i thenn måtten, opåå lagdt roop och rychte, någott vdi lengdenn waritt förorsakadhe att latha almenneligenn thillkenne giffua, thill vår sanferdige sakz och rettighetz berettelse, Dher vtaff mann grundeligenn see och förmerkie kann, huru Wij thill Wårtt Konnungzlige Regemente, medt tess vmbeständer och legligheter, kompne äre, Är icke heller aff oss, i någonn annen måtte meentt, som wij icke heller anners wele förståndne warda.

Ytermere, Szå haffue Wij och vdi sådana vår Regementz tijdt, vtann orsak eller onödde, oss icke heller annerss, änn huadh som oss emot våre vndersåter, nåbor och huar mann, i thenn Tydzske och andre fremmende Nationer egner och bör, Christelige och tilbörlige gerne hollitt och skickett, Och her effter (påå thet frijd och rolighet, och all godh tillförsigt förstercht bliffua motte) om Gudh will, skall änn nu icke annett hoss oss än huad som Christeligitt och rätt är, befunnidt warda.

Ther emot såå våre thet jw tilbörligit och rätt, att Wij vdi liche måtte, thet samma oss aff androm skulle till att förmode haffua. Menn Wij kunne dog (thet Gudh kenne) icke wethe eller jhugkomme, vtaff huad orsak eller huru wij dog thet förskullett haffue, att wii så jemmer-

ligenn aff någre onde menniskior (dog allt ärligitt folck i thenn mätthen vndantagende) försmädade och beschriede bliffue, Och kann dog inthet stort argere emoth Turcker och hedninger, medt sådana dichtede förtaall företagitt warda, änn oss i thenn mätthenn skeer, och synnerligen på någre orther, aff huilcke wij oss sådantt effter all Christelig tilbörlighet (medt sanningh att seije) till thet minste förseedt hade, och dog vår genswar, och samme sakers thilbörlige vnderwijsninger icke hörtt eller förnummitt, Huilcke och såå wåre affundzmen vppeholle, och vdi thenn bedzste måtte förfordra, och emoth the gamble lofflige Keijserlige Lag, sedwaner och Reformationer, emoth oss medt osannferdige, obegrundede, smälige scriffter, huilche Wij och (huar the komme i Liusedt), medt sannferdige, anseende genswar, i så måtte försware, och förleggie wiste, att oss förhoppes, j alle rätter, huar och en Christen och opartiesk ther aff till fridz ware, och ett gott behag haffua schulle, Som Wij dog, (Gud tess loff) vdi vår Regimentz tijdt, ingen emoth giortt, icke heller witterligenn j vårt Rijke tillstaddt, som wij och nödugt hereffter emot någonn thet giöre wele, eller tillstediendis warde, som icke rätt eller tilbörligit wara kann, Oanseendis, att wij dog ett Christelig mettle demot vdi Christenheten äre, och alltijdt hennes wällfartt och bedzste gerne meentt och fordratt, Desligest, vdi wår handell och wandell ett Christeligitt namppn och profession äre.

Widere, såå mykitt her vtöffuer, thenn annenn Artichell thenn helge Relligion, som vår Christelig tro och namppn anrörendis är, thillkommer etc, Och änn dog Wij vdi then mätten genom ett allmanneligitt rop fast beschrijede bliffue, lijche såsom Wij vdi vårt Rijke någre the Ceremonier och Lärdom hade vprätte latidt, som thenn Christelige Kyrcke, schriffte, och thet helge rene Euangelio emot wara schulle etc Szåå haffue Wij dog, ther emot medt grundh och sanning att bewijse, schall sig och vdi vår

vprette, och för lång tijdt sedhenn förordnede Reformation (som och medt thet snarest schall komma j Liusedt) hoss alle scrifftlärde och förfarne, icke annerss befinnes, änn att Wij thill thenne tijdt, sedhen Gudh oss sin helge ord förlänte, (huilchenn skee euigt loff och tack) såsom the Confessionsswijss, liche som andre thenne Christelige läres anhängiere och förwanter, sådan lärdom, guddomlig jnsetting, thenn helge scriff och wår Christelige troo, och lijke som the andre ständer predijke, sådantt hälle latidt.

Och effter Wij, som nu sagdt är, samme lärdom, för Christelig rätt, och thenn helge scriff lichmätig befinne och bekenne, Äre wij effter Wårtt Konungzlige embethe, icke allenest plictig thet samma läre, vtann formengde willfarelsse att driffue lathe. Vtann Wij schole och wele och såå ther hoss, j såå måtte bliffue jn till tess, att genom ett rettschaffett generall Concilium (huilkit thenn almectige, ene gånge, thill sin Guddomlighe äre, och alle Christelige till tröst, nådeligenn förläne will) sådana förning, thenn helge schriff lichmätig, ytermere skee och reformerett bliffua motte. Tilbiudendis oss och så, Att huad wij till thet samma, besynnerligen thet som thill Gudz ähre, thenn Christelige Kyrkes frijdt och rolighetz förmering och styrckelse, att giöre förmåge och kunne, Dher till wele wij oss, som ett mettledemot, ee och alltijdt skyligh bekenne, och aldelis tillnägenn och öffuerbödig befunnen warda, Förseendis oss, vtann allt tuiffuell, att all thenn stund Wij förmiddelst Gudz nådhe, j så måtte tilbiude, Dhet skulle och motte ju medt all skääll, oss och wåre vndersäter, lijche thet samme hoss alle Christelige potentater, medt huilche Wij j thenn Christelig Kyrcke, och påå wår Confessions wegna, om eens äre, och elliest medt huar och en, (tess wij oss dog icke anners försee) vdi liche måtte återigenn, skee och widerfares.

Menn så mykitt förwandlingerne j the andelige saker opå rörer, haffue wij ther vtinnann, thenn skickelighet ther

thill hörer, brukadt, Och opåå thet Christelige reformationer, bequämeligheter och gode ordnunger, icke så plutzlige vdi wercket stelte bliffua schulle, att therutaff någon farlig förargelse (genom huilckenn tilleffuentyrs wilfarelse och vproor motte förorsakede bliffua) komma motte, Och om nu her ibland sig tildragitt haffuer, Att wij någre andelige ständer, effter Wårtt Rijkis nottorfft och legendhet, någott ringere giöra motte, Haffue wij dog icke för the saker, samma ständer och embeter platt niderlagt, vtann för menige Rijkens Wällfärdtz, Rolighetz och endræctz skuldh, opåå thet frijd, sämie och kerlek inplantadt, och mångehande oeenigheter förekomne bliffua motte. Förty thet är ju icke hemeligitt, vtann aff förre skeedde gerninger, såå och aff gamble, bååde Latiniske och Tydzske historier, nogsampt att see och förmerkie, huru i wåre framlidne förfäderss, Konungers och Gubernatorers tijder, genom någre the andelige ständerss anstiffedhe twedrechter, och synnerligenn Biscopers, thetta Konunge-rijke såå iemmerligen, vdi stor orolighet, farlighet, Blodz vtgiutelse, syndring, och nästan thill thet ytersta förderff, vdi förtt waritt haffuer, Att Wij för thenn skuld, för wårtt Rijkis synnerlige legligheter, och opå thet, att sådana tuist, syndring, Blodvtgiutelsse, och andre farligheter affschaffede, enighet, och thet menige bedzste igenn till macht komma motte, till tesse wåger medt skickelighet, god fog, dog vtann allt wold endeligenn haffue tenckie, och sådant annerlunde schaffa och någott förhindre mått[e], Ther thill och, szå haffue en partt, för:te Biscoper, sielffue skildt sig ifrå Stickterne, och vtaff egen for [o: frij] willie sig aff Rijkitt befogedt, I thenn acht och mening opåå nytt emot oss fegde, och blodz vtgiutelsse att vpweckie, och förthensskuld sielffue skildt sig ther ifråå, och them förbrutidt, Och änn dog Wij för tesse förtalde orsaker och meddell, som till frijd och rolighet, och thet menige bedzste tiänlige brukadt haffue, Szå haffue Wij

lichwell thenn andelige ständz förordnung j thenn måtthenn såå laghadit och förseedt (änn dog medt wårt Rijkis Råådtz och the lärdeste j wårt Rijke, så well andelige som werdzlige, endrechtigt råådt, wilie och wethskap) atth theris höge stånd någott afflagdt och förkortadt bleff, dogh jw icke slätt afflagdt är, Vtann the personer ther till skickelige och tiänlige, theres offitium och dignitet niuta latidt, och medt tilbörlic egenn vnderholdning försörgett. Dog för thet att wij någre willfarelsser och missbrucker, som medt thenn helge schriff och the lærdes vnderwijsning bewijses kunne, orette wåre, (än dog medt tilbörliche skickeligheter) afflagdt haffue, kunne Wij beuijse, att oss, genom någre wåre fiender och affundzmendz tillskyndan, haffuer thetta nest förlupne, ochristelige jnwärtis oproor, vpwächt waritt, vnder huilekitt roterij, ohörsamhet och arghet, sig blandh annatt många ohörde laster, medt Kätterij, Mord, Roff och annatt slicht tilldragitt haffuer, Som och tesligest vdi werckett war, att all Rijgsens öffrigheet, Ridderscap, Adell och Ständer, alle gamble lofflige ordnunger och Politier, vth att rothe, Och ther emot etth barbarijsk leffuerne och wäsendt att vprätte, The Christelige Predicanter jemmerligen medt flere aff adelenn och andre gode men mördt och medt ynckelig martering, om halssenn kommit, medt många andre otilbörliche missgerninger och woldzwercker, Röffuende och brennende theres hus, håffwor och godtz, som någott hade, Och en otilbörlic libertet eller frijhet, liche som för någor åår, i thet Romiske och andre flere Rijker (medt the Swartebönder) skeedde, antage welett, Såsom och sådant nog bewijses kann och vdi sådana vproor thet groffue och oförfarnes folks artt och egenscap mest allmenneligen wara pleger, Och huar wij medt Gudz thilhielp, och medt mildhet och förlindring, thetta roterij och vproor icke vdi tijdt förekommit hadhe, Dhå wåre oss änn fast mykitt mere ondt, vtann tuiffuel, öffuer thenn swåre lidne schada,

widerfaren, som Wij vdi thenn mätthen öffuerstodhe, hade oss opå hissett och anschaffett wordett, Huilchit medt stor blodzvtgiutelsse och mångz mandz förderff, hade mått tillgåått, som man och slijke exemplar, åther och fram vdi werldenn (tess sig Gudh förbarme) icke medt ringe schada och farlighet, många gånge tillförenne förnummitt haffuer.

Yterligare och thill thet tridie, Oss warder och tillagdt, som och tillförenne någott om rörtt är, Och wij aff någre herrar och wener elliest förnummitt, Att wij skulle oss opåå någre höghe werdigheters och ständers, och tess helge Romiske Rijkis argeste eller förderff vdi förbuntnuss eller föreningar inlatidt haffwa, Therutöffuer wij till-effuentyrs icke vdi ringe mistancker komne äre, att therutöffuer motte oss opåå halssenn hissett bliffua hwar mann j thenn Tydzske nation. Szå kunne Wij icke sanningen dölie, att wij medt wåre nåbor, och elliest medt någre andre, vdi sådana thilbörlig förening wenschap och thill-försicht ståå, som vtaff naturen, och medt all lagh och rätt effterlatin är, Dog påå platt ingens förderff, vtann allenest till att beholle frijd, rolighet, thet menige bedzste och wällfartt, wänlig och frij communication, och vnder-såternes närung och förbettring thill gode och gagn, Och befinner sig liche så j thetta som i alle andre saker, huru santt opåå oss förtt bliffuer, Förty wij medt Gudh och sanning, och så wåre trogne Råådt och tiennere aff beggie nationer, som och en partt j Tydzsland födde äre, huilche wij vtann sky wåre hemligheter betroedt och ofördoltt haffth haffue, thet bewijse kunne, Att wij alrig annat sökt, eller heller seedt haffue, och så her effter nödigt annarss önske wele, vtan huad som till menige Christenhetenes wällfartt, thet helge Romiske Rijke, och besynnerligen then Tydzske Nation, huar och en Christelig Potentat och Regent, vdi thenn gandzska werld, thill höghet, ähre, vpwuxt, och elliest them och wåre kåre nåbor, och huar och en thill frijd och rolighet, komma motte. Schall

och (om Gud will) huad oss thillkommer, vdi werckett icke annarss, änn huadh som Christelig[t], rätt och tilbör-
ligitt är, befunnidt warda, Szom wij och åter igenn thill
huar[t] och ett vprichtig, ärligt och Christeligitt hierte
och modh, thet samme oss och försee wele.

Och thill bewijsende, Att wij inthet heller welett eller
söcht haffue, vtann att frijd, rolighet och menighe Chri-
stenhetenes wällfartt motte söcht warda, Haffue wij (dog
vthan beröm) j thenn tijdhenn, dhå som Christenhetenes
erffiende Turcken, emoth thet helge Romiske Rijke war
vdi werckett, aff någre, thill huilcke wij oss dog, effter
som the sielffue tilbuditt hade, och thet scriffteligh till-
segelsse betyger, fast ett annett förseedt och förmodhett,
Huilche emot oss vårt Rijke, land och folck fast prac-
tizerede och efftertractede, Huilche och vdi thet otilbör-
lighe och ochristelige vproor, wåre förförde vndersåter, vdi
sådana theris ochristeligt företagende, vtan all fog och orsak,
emot theres naturlige, ordentlige, och tilbörliche öffrighet,
bistånd giorde, styrckte och halstarredhe. Dhå hade wij wäll
hafft råadt och wiste the vthwäger, sådant j liche mätthe,
att wedergelle och betale, Och oss för sådana öffuerwoldh,
medt thilbörligitt defension, (som vdi all lag effterlathin
är) att wärie och försware, Szåå haffue wi dog lichwell
anseedt lägenhetenn, Effther thet Romiske Rijke, äffuen påå
samme tijdt stodh vdi rustung emoth Turckenn, och för
menighe Christenhetens wällfartt, och att förshone mere
blodzvtgiutelsse, wille wij ingen ytermere orolighet vp-
wäckie, opåå thet hoss oss vdi grunden vårt fridsamme
hiertte, modh och menung, motte kunnigt warda, Och att
wij sådana Christelige saker, fast nödigt förhindre wilde,
vtann mykitt heller seedt hade, att the thill thet bedzste
motte fordrade och fremiede bliffue, I så måtto och för
thenn skuld them förshonet, och ther medt genom fingren
seedt. Och her vtöffuer mykitt heller (såsom ett Christen-
hetennes medtledemoth) huar wij icke sielffue vdi sådant

swårt betryck waritt hadhe, och oss så farligenn efftertractedt wordett, och vdi andre wäger effter wår förmåge, hade oss medt tröst, hielp och bijstånd bewijse weledt.

Men Gudh förlathet the samma, som egenom sådana eigennytte och onde företagne vpsått och practizing, vnder tijdenn Christenhetenes wällfartt förhindre, och sådana god benägenhet tillbaka holda. Och haffue wij inthet tuiffuell, att huad j så måtte, emoth the affbelegne Potentater, dog Christelige mettle demot, vtan förorsakan förhandlatt bliffuer, kann ingen holle för thilbörigitt, eller haffua ther behag vdinnan, Dog wethe wij full wäll, huru flitige wåre fiender och affuundzmen ther effter tractet haffue, Romiske Keijser:ge Ma:tt emot oss att bewäge och förbittre, Och haffuer påå samma wåre fienders och missgynneres onde wilie, platt inthet mangledt, oroligheet och blodzvtgiutelse att vpwäckie.

Thill thet fierde, Szåå bliffuer oss och minne änn rätt tillagdt, Att wij ett sådantt orolighet hierte, modh och sinne haffue schulle, Och oss thill thet högste beflijte pläge, frid och enigheter att förhindre och förderffue, och ther emot åther igenn, icke annatt änn tuedrächt, ofrijd och orolighet her och ther j Christenheten att vpwäckie, Szåå att the höge Potentater, aff wår thillskyndann, hielp och bistånd, Szå och Förster och ständer, båådhe vdi thet Romiske Rijke, och flerstedz, thenn ene part emot thenn annen, thill Krijg, owilie, och åtskildadt, forhissede bliffua, medh wåre egne penningar, förstreckningar, vndsettnigh och förlag giöre. Och liche som att wår störste benägenhet ther häden wänd wåre, Allestedz (Christenhetenn thill förderff) ibland the höge Potentater, Körförster, Förster och Ständer, thenn ene förening emoth thenn annen, och åter igen, thet ene partij emot thet annett, till fiendschap och owilie att anföre, Och besynnerligenn (som tywerr) en lång tijdt här, vdi thet helge Romiske Rijke, emellan Körförster och Ständer, någonn tuedrecht, missförstand

och oenigheter, bååde i the twistige Relligions, som och i andre saker, swäffuedt haffuer. Dog lichewell haffue Wij ju alltijdt (menige Christenhetenn thill tröst) inthet heller seedt eller vndt, änn att sådana, och alle andre farlige tuedrechter, medt gott tillförsicht hade kunnett affschaffede bliffuitt, Szå haffue wij dog wäll förnummitt, att man oss, såsom en widt affbelegenn, (icke anseendis, att wij aldrig annatt, änn effter Frid och rolighet trachtadt haffue, och oss altijdt thill thet högste befijtedt, the saker som oss föge tillkomme, så mykit mögeligit oss och föge medt bekymredt) icke latidt oförtaladhe bliffua, Vtann att Wij skulle förföra thenn ene partt emot thenn annenn. Liche som wij hade giffuitt orsak till, eller wollitt, att någhre Förster och ständer j thenn Tydzske nation haffue fördreffne waridt, Att sådana fördriffning, medt wår hielp eller förstreckning, emot thenn annen partt skee skulle, Och åter nu igenn then föriagede eller fördreffne partt, åther igenn emot then annen part, att insettie, förfordra, medt flere slijke lögnactige och obewijselighe förtaall och opåålegninger etc. Szå betacke wij Gudh gerne, Att wij lathe oss ganska well benöije medt thenn deell Gud oss förläntt haffuer, Vnne och gerne huar en, thet honnom medt rette tillkommer. Wij haffue och (Gud tess loff) aldrig waridt widt thet sinne och menung. Och wele för then skuld thenne sak in till alle Christelige, högre eller ringere, besittne Potentater, Konunger, Körförster, Förster, Herrer och Ständer, i thenn gandzska Christenhet, bååde i thet Romiske Rijke och vtan, och thill alle föreninger, förbundz förwanter, och Partier, och huar och en, oss tillskutidt, refereredt, och betygett haffue, Huilcke vdj theres egitt samweth oss wittnessbyrd giffue motte, Att så lenge wij regeratt haffue, hoss ingen annen sökt, råådt, meentt eller förehafft, vtann huad som thill Gudz ähre, menige Christenhetenes Wällfartt, och påå alle sijdor thill god frijd, Rolighet och endrächt komma motte, styrect haffue. Haffue

och vdi alle våre dagar, oss icke heller påå någons förderff eller schada, medt råadt eller dådh, huarckenn heme-ligen eller openbarligen, platt vdi ingen måtte, eller emot någon, vtann som förschriffuit ståår, roligen och oförwiteligenn skickett och hollitt, eller och vdi någhon förening, en heller änn then annen thill schada, oss inlatidt.

Huilckitt wij oss dristeligen her medt, opå alle höge Potentater och Ständer, i thenn gandzska werldh, wele beropett haffwa. Dhet schall och platt ingenn, huarckenn högre eller ringere standz vtheluct, oss hoss sig anners betenckie, eller medt thet ringeste werck eller bockstaffue, annatt till att bewijse haffue, Förty wij äre tess fullkomeligen wisse, att bådhe våre wenner, Fiender och affuundzmen, och the oss gott vnne, icke annat med sanning oss opåå seije kunne, vtan motte oss i theris egit samueth orsakatt haffue etc. Szå är thet oss ju wisseligenn beswärligitt, Att wij vdi så måtte, minne änn medt fog och skääll, för en sådana skiöld eller skiull, allestedz föreschuffuede bliffua schole etc.

Wij såge änn nu her effter inthet heller, änn att vdi then ganske Christenheet god frijd, Rolighet och tillförsicht motte hollin warda, och ifrå alle orolige wäger affstånditt, kunde och well lijde, som wij och medt sådana saker, thill thenne tijdt platt inthet att schaffa hafft haffue, Att wij och så medt sådant förträteligit förtaall, dher medt mann thenn gandzska werldh oss emot och oss påå halssenn hänger och hisser, motte förschonade bliffua. Förty Wij äre och såå en aff Gudh vtförseedd och stadfest Konungh, I thet att vårt Rijke, hoss Gudz fruchtann j wällfartt och god politie hollitt bliffuer, Och elliest förutan förberörde handlinger, medt oss och wååre egne saker öffriget nog att schaffa haffue, Att wij sådana och andre slijke orolige och fremmende handlinger, att företaghe, platt inthet behoff haffue. Och för thenn skuld, huar någott slicht förtall, aff någhonn her effter för eders Ker-

ligheter, eller eder andre, vdi huad som helst stånd eller Condition j stadde äre, ingen vndantagande, förekomma motte, eller annerss för eder förtt bliffuer, Att eders Kerligheter, och j andre, wele dog, thill tess wij oss widere emot sådantt lögnactigt förtaall förswaratt haffua, ther thill platt ingenn tro eller loffue stelle. Förty Wij wele (nest Gudz hielp) fast nödigt, anthen hemeligenn eller openbarligen, emot edre Kerligheter, eller någre andre, våre närbesittne eller widere affbelegne Nåbor (som och tess better her till icke skeedt är) annerss änn oförwiteligen, och huad Christeligit, rätt, tilbörigitt, och thill allt gott tienligitt, befundne warda, Förhoppendis oss warder och thet samma vdi liche måtte widerfarandis, och ingen orsak öffuer sådana vårt höge tilbud, medt någon skäll, kann söcht warda.

Dhet mann oss och, aff en sådana hög förmågenhet till penningar och Barskatt, achte och vthrope will, att wij genom sådane våre penningers förstreckningar, her och ther i Christenheten, alla oenigheter och fientlige handlinger förorsaka och förleggia schulle, Dher till bekenne wij oss, thill thet ringeste förmögen, thet skall eller warder sig icke heller såå befinnendis, Förty, att änn dog then alzmectige Gud, som oss effter sin Guddomlige wilie (dedhen all öffrighet kommer) thill en reggerende Konungh i thetta vårtt Rijke förordnett och jnsatt, och medt crone, Rijke, Land och folck förseedt haffuer, Och oss ther thill medt sin welsignelse såå mykitt förläntt (huilcken skee tack till euig tijdt) Att wij effter nöttorfftenn, Vårt Rijke, Land och folck, ther medt för öffucrowld beskydde och beskerme måge, Szå kann eller måå thet samma dog icke wara såå stortt eller mykitt, som ther vtaff seijes eller tales, vtan allenest, huadt wij genom sådantt och andre våre försichtigheter, möde, sorg och arbete, förwärffuedt haffue, ther medt wij vårt Konungzligit stånd, och annet huad vår Rijkis nöttorffter kräffuie,

vppeholle kunne. Och förstreck sig vår förmågenhet vdi
 ingen måtte så högd, mykit minne är tilbewijsendis, att
 wij medt våre penningar någon orolighet j werldenn för-
 orsake eller förstärckie schulle. Förty thet kann huar
 och en vtaff the förre skeedde gerninger, huru j thenn
 tijdhenn medt Rijgsens dretzell och barschatt haffuer hand-
 latt waritt, och huru mykitt oss i wår förste regimentz
 tijdt, ther aff thillhände komma kunde, förnimme. Och
 medt sanning att seiye, Wij funne her icke annett för
 oss, änn allenest ett förhärett, vtbrendt, förderffuat och
 förarmett Rijke och folck, huilekitt och thillförenne aff
 långwarigt Krijg, vdi swår geld. Som wij och vdi
 samme vårt Regimentes förste begynnelse icke ringe
 satte oss vdi geld och schuld, Them wij nu sedhen j vårt
 Regimentz tijdt, icke vtann Wår och Rijgsens dråpelige
 beswåringer, bettaledt haffue. Öffuer allt thetta, såå
 bliffuer oss och dagheligen aff them, som till thet högzste
 wår ähre och werdighet oss missvne, Tesligeste aff them
 som emot Gudh och all wår förschullan, otilbörligen
 tracte effter wår Crone, Rijke, Land, folck och all wår
 wällfart, så mykitt vnder öghon, och emot handlett wårdett,
 och oss till att schaffa giffuitt, att wij icke mykit haffue
 kunnedt föröffre [och] leggie oss till gode, Vtann om wij
 genom Gudz försyn haffue någott församblett, Dhå haffue
 wij ju, thenn ene tijdt ifrå thenn annen, genom merkelig
 swår krigzkost, sådant icke ringe vtöse och förspilde måst,
 Och när huar en så mykit eff[ter]tractende, emoth sig,
 som emot oss öffuett och skeedt är, schulle sig förmode
 (huilekitt wij dog ogerne någon vnna wille) kunde see,
 att genom andres legenheter motte och wår lätteligen
 öffuerwägin bliffua. Wij wele och gerne Gud ther om
 bedie, och önskadtt haffue, att ingen mera ofrid vdi Chri-
 stenheten wara motte, änn ther wij haffue giortt hielp och
 fordrung till, Dhå schulle vdi sanningen mångstedz ståå
 better till, änn nu skeer, Förty thet är icke någon tijdt

vdi våre lijffz dagar, huarcken hoss wenner eller fiender, huarckenn hemeligen eller openbarligen, befunnidt, atth, egenom wår förorsakan, någon orolighet är anstiffthett wården, eller till sådana werck fordratt, eller och ringeste råådt eller dådh ther till giffuitt haffue, Och schulle wij för thenn skull medt rette sådana tillegning förshonede bliffue. Dog ee huru ther om wara kann, wele wij thetta och allt annatt, thenn alzmectige vdi sitt Guddomelige wold och behag, steltt haffue.

Thill thet Fempte, Szåå wele och någott oförfaritt menigt folck, änn dog, vtann fog och orsak, eller någott bewijss, oss tilleggie, Att wij oss emot våre Confederater eller förbundzbrödre, vdi våre föreningar, icke såå holle och skicke skulle, som förbundz artt och eigenskap fordrer och kräffwer, vtann oss hervtöffuer fast annerlunde, och ther emot holle och skicke skulle. Och bliffuer j såå måtte, ther medt vmgångitt, som wij befinne, påå thet the alle Christelige Potentater och ständer oss affellighe, och emot giöre kunde, Och att wij her effter hoss ingen något anseende tro eller loffue haffua schulle, Hwilchitt oss och icke otilbörligen thill thet högzste beswärligitt är, dog ee huru ther om wara kann, Szå wele wij oss dog till alle Christelige, och thill them samme, som föresagdt är, wij vdi förening ståå, thill thet högzste, och opåå sielffue wercket oss beropet och refereret haffue. Och schall hoss the samma och elliest befinnes, Att wij oss icke annerss, vdi the vprettede föreningar (som dog påå ingens schada eller förderff skeedde äre) wår tillsegelser, breff och Indcigler j såå måtte hollitt, som en Christelig och erlig Konnung wäll anståår. Tuiffle och inthet våre förbundz brödre schole sielffue, effter all thilbörlighet, oss hoss sig, när thet fordras, ther om withnessbyrd, och icke någon schuld, j thenn måtten giffue.

Thill thet Siette, dheth och tilleffuentyrs någre förmente berömelser (änn dog medt ogrund) bliffue oss före-

kastede, liche som wij emot någre bewijste och giorde wellgerninger schulle otacksame ware, och them icke ihugkomme etc, Szå haffue wij inthet tuiffuel, att huar the saker motte rätt komma j liusett för huar en, bliffue sådana förmente berömelss[e] platt förkastade och vm inthet. Förty huar the sannferdige skeedde gerninger, vm store berömelsser, anliggiende wåre, Dhå hade wij och medt fog och bewijseligen sådana argumenter wäll vdi många måtte att föreleggia, Och j såå måtte them beuisse, att mann see och förnimme schulde, Att wij medt skåäll och tilbörlighet, och icke för någonn otacksam Konnung, schulle beschrijett bliffua, Förty huar änn thill thenne tijdt, oss någre wällgerninger kunde till effuentyrs skeedde wara, Dhå haffue wij och the samma återigenn, medt öffuerflödigt mååt, och mere änn nogsampt, betalet och wedergullitt.

Ytermere och till thet Siuende, effter wij vdi liche måtte fast beschrijede och förtalade bliffue, liche som wij wåre neste nåbor någre priuilegier j wårt Rijke skulle affhändt haffua etc. Szåå kunne wij ther opåå effter wår höge och rettferdige nottorfft icke vnderlatha, her vdinnen wår lägenhet att berette, Änn dogh sådant skeer vdi en wellmenung, allenest att wår sannferdige gensuar och vnderwijsning her aff förståås måtte, och platt ingen thill någhonn beswåring rörtt bliffua. Och wele j thenn måtten oss till alle saker och handlinger, her emot beropett och refereret haffue, huilcke oss vdi sådana saker, vtann tuiffuell witnessbyrd wara schole. Såsom och förbe:te wåre nåbor, vdi thenn senest wenlig handlung och alltijdt wårt fridlig och tillnågede sinne och menung, och wårt nådigest tilbud, sådana saker anrörende, och allt huad som naborlig förenung, och thet bedzste tiänligitt wara kunde, förnummitt haffue, Som wij och änn nu her effter widh thenn samma menung äre, att huad som thilbörligitt, wårt Rijke någrelunde drageligitt, och emoth the gamla wårt

Rikis frijheter, rätt och rettigheter icke är, vdi alle nåder gerne medtdele wele, j såå måtto, att the medt fog, (som wij och icke annerss thill them försee wele) sig ther emot icke schole haffua att beswäre. Oss tuiffler och inthet, att effter sådana donation och widere tilbud, skeer vtaff synnerlig gunst och nåder, thett menige bedzste till nytte, och thill tess mere nåborlig wenskapz försterckning, Att samma wåre nåbor wele och icke någett, thet som är Contra communia jura et omnem æquitatem, vtan huad som thilbörlogitt, och oss och wårt Konungerijke vtan schada, aff oss såsom thenn rette donatorj eller begåffueren begäre eller sökie, effter oss aff wårt Konungzlige autoritet, påå wår Cronones och Rijkis gamble frijheters och rettigheters wegna, sådan donation vtaff gunst och nåder, och vtan meddell, vdi wåre egne frije hānder stāår. Thetta haffue wij alleneste, them som tileffuentyrs om tesse saker icke någon grundtlig wetscap hafft haffue, thill en vnderwijsning, emot them, som j såå måtte för wårt richte vt ibland folckett stelle latidt, Och ingenn aff them, som förberörtt är (effter wij medt wåre nåbor, som wij icke annerss wethe, vdi god nåborscap och förwantenuss stāå) till affbruck eller schada, andragitt haffue.

Och thill thet ottonde, Szå är och icke minne, att nu ty wår, her och ther j werdenn, en gandzska skadelig och beswārlig bruk, arghet och modwilie vpkommen, att en partt menigt löst folck, genom theris vtilbörlogitt tilltregende, och vpsāätt, allmenneligen the Christelige Potentater och öffrigheter (all then stund mann icke effter huars och eens godtyckie them till wilie och behag wara kann) medt förträteligit förtaall, oförschuldet högeligen förtale, iniuriere och beschrie, Huilchit wij och nog förfaritt haffue, att emot oss, och vdi liche måtte skeedt är. Förty wij vdi thenn måten (dog vtann all thilbörlogitt) vtaff något menigt folck, som dog åhre och vprichtigthet föge achte, och icke förshonede bliffua, Szå kann dog

sådantt (tess wij och huar regentt oss förtröste) hoss ärligt och förståndigt folck, inge höge ständer, heller änn oss, någon schada giöre. Och achtet förthensskuld, som i sig sielfft platt inthet för nödhenn, att the höge Potentater icke heller oss, för wår persones dignitetz eller höghetz skuld, tilbörlicitt eller höfflicitt wara, medt någon disputation, eller elliest emoth sådane oförståndigt argt och ovprichtigtt menigt folck, som sådantt bruka, medt någonn Disputation eller elliest in att lathe. Förty (Gud tess loff) att wij genom werckett, mykit annerss, och hoss huar och en som ähren betracter, thill att bewijse haffue. Dog icke tess minne, skeer oss i thetta, aff någre mere änn wold och orett, effter the icke alleneste vdi wår tieniste Christelige och Konnungzlige vnderholdne waritt haffue, vtann och the samme, som sig öffuer oss, thill thet högste, beswärligenn beclage, äre well the samme, att huar båådhe theres förwerckninger, och in för lag och rätt, tilldömppt och förtiäntt straff, Dher till och någre merckelige geld, som the oss plichtige wåre, opå theris margfallige och flijtige bön, gandzka mettlidig benådett och förschonett haffue. Wij wele dog icke tuiffle, all thenn stund sådanna Calumnier nu påå thenne tijdt, icke oss allene, vtan och fast thenn störste partt aff the Christelige högre och ringere Potentater, och ständer, wederfarss, Dhet warder och sådantt hoss ingenn någott anseende haffua, vtan oss mykit mere, och wåre sannferdige oschuld, änn en partt sådana ovprichtigtt menigt folk, som dageligen inthet annet, änn till att slemme och demme, sig beflijte, troo eller loffue ställe och städie. Och oss vdi sådana måthe, nu och framdelis, till thet bedzste enttskylligt wethe. Dog icke tess minne, wele wij wäll wethe, att giöre ååtskilnadt emellem the trogne och otrogne, the ärlige och oärlige, Förty the trogne och vprichtige, ifrå the andre syndrade, wij vdi ingen måtte wår fordrung och nådhe ifrådragitt haffue welet, vtann oss emot the samma, och huar troo ärlig

mann, allt thet gott är önskadtt haffue. Och kunne dog licheuell icke fördölt haffua att meste parten aff them, som emot oss trolöse och meenedige wordne äre, somme medt affsagde dom och sententz theris ähre, lijff och leffuerne förfalne och öffuerwundne, och wij för nampkunnigt folckz förböner schuld, theris ähre, lijff och leffuerne benådhet. Ther emot the oss, medt sådana dichtet och lögnachtigt förtaal tacksamme äre, aff huilche och andre slike, Wij medt rette, och synnerligen aff theres egit samuetz förmaning, annerlunde skulle betenckte bliffuit etc.

Och öffuer allt thetta, effter samme löse folck förmerckie, att med sådana theres margfalligt förtaal och beschriende the föge vtrette, Och ther medt hoss ärligt folck, som wår lägenhet och vskuld wethe, medt sådana theris obegrundede, hedzske och oförtiente förehaffuende icke beståå, eij heller tillfridz wara kunne, Dherföre haffue the wår Konungzlige person genom olicht och ilde skickett affcontrafeit, fast j så måtte affinåle[t], att thet oss icke othilbörigen förtryte och beswärligitt wara måå, änn dog wij thet ringe achthe, och oss lithet förirre kann, Förty Gud tess loff, wij thill wår Konungzlige persone, aff thenn alzmectige Gud, så skapedhe äre, att wij oss ther medt wäll benöije lathe, huilche oss och seedt haffue, the samme måge och kunne wäll döme, om sådana smålligt måållwerck, att thet icke oss, vtan them som thet haffue giöre latidt, thill smålek och skam, Ther hoss wij thet och bliffue lathe.

Thill thet Niende ech besluteligenn, Szå bliffuer och mången, som om wåre lägenhetehr, grund och mening, ingen synnerlig vnderuisning haffue, vtan alleneste, huad the i så måtte, vtan all sanning och obewijselige förtaall och beschriende, inblåst och förmåledt bliffue kann, förnummit haffue, Liche som wij såå otacksamme wara schulle, Att wij wåre trogne tienere, som oss en lång tijdt, och

elliest medt trohet och all flijtt, erligen, troligenn, och hörsamligeu tiäntt haffue, till thet sidzste medt vnåde belöne schulle etc. Så måste wij och, som en affbelegen regent (: så wäll som flere andre herrer och Potentater, them och vndertijdenn slicht wederfarss :) sådantt lijde. Dog kunne wij nog besinne, att wåre affuundzmenn och fiender för the orsaker skuld, sådant affstäd komma, effther the wethe, att wij så långt ifrå handen besitne, och alltijdt wid handenn [icke] wara kunne, eller sådana förtaall fåå wethe, och wåre begrundede oskuld och genswar ther emot giöre måge, att mann oss så hoss huar man, aff haat och nijtt, vdi misstancker före will, Och all thenn stund wij en afflägen herre, såsom och andre fremmende Nationer äre och trogne tiennere haffue wele och motte, them samme the och så emot oss, påå wränge meningor och mistancker gerne kómma wele. Szå kenne thenn alzmectige Gud, att oss medt sådana dichtede opålegninger och förtaall, mere än wold och orett skeer. Förty att wij ju alltijdt, såsom en Christen Konnung, emot them, som oss medt tro och flijt tiäne, vdi alle gunst och nåder fordrett och fremiet haffue, och thill thet beste vnderholle lathe, att the vprichtige sig vdi ingenn måtte, till att beswäre haffua schole, vtann heller oss betacke, Wij haffue och the samme, som sig ärlige, trolige och oförwitelige emot oss beuist haffue, thill inge andre affwäger, änn att the oss medt ähre, tacksamhet och tro mene och betenckie schulle, orsak giffuit, icke heller her effter annerss änn huad som Christelig Konung emot sådana beuise bör, skall sportt eller befunnidt warda. Tess wij oss dristeligen thill Gud och alle ärlige, wele beropett och refererett haffua. Men att wij the samma, som oss medt otrohet, falskeligen och ilde meent haffue, Och elliest medt flijtig foot, vtann fog och orsak, all ondt vpsååt, vtaff wårtt Rijke affweckne, vdi tilbörigitt tilltaall och beswäring hafft haffue, Förhoppes oss, att alle Christelige herrer (them och vnder-

tijden sådantt wederfaras kann) Wår rettmätige fog och lägenhet, herudinnen, och alle som ähren kär haffue, welbetenckiendis wårde. Och för thenn skuld när någhon oss med sådana otrohet menendis worder, icke strax eller hastigt ther aff beslute, liche som Wij medt vnåde wåre trogne tienere belöne schulle, Och icke oss, vtann heller thenn part som schulden haffue, sådana brut tilmäte, som hon och i sig sielff är, och medt margfallelige otilbörlige, oss tillfögede gerninger, tillbeuisendis äre.

Dhet wij och för dråpelige schuld, för någon tijdt, wår Cancellor, Conrat von Pyhy, för hans bedrägelige och argelistige handlinger och gerninger skuld, haffue måst fångligen sättie lathidt, Förhoppes oss, att wij, medt någon tilbörlighet eller rett, för then sak skuld, icke skulde medt rette beschriede eller förtalade bliffue, effter sådana fall ju icke allenest hoss oss, vtann och så well j gammell tijdt, som och nu nyligen hoss andre Herrer, Potentater och Furster, i thenn Tydzske och andre affbelegne Nationer, för sådane förskyllede orsaker sig tilldragitt haffuer, huilcke hoss sig sielffue, i thenn mätte, och så wår närwarende, och samma sackz lägenhet betenckie wele.

Huru och förbe:te Conradt hoss oss (huilckenn wij icke som en Cancellor eller tro tienere, vtann effter hans förshullan, med tilltaall haffue beschicke latidt) så ilde och otilbörligen vtöffuer wår hög förtrolig tillförsicht, emot hans eed, troo, loffue och förscriffning (ther opå ju hoss menniskierne, troo, ähre och tilförsicht, vdi all werden begrundet och stadfest warder, ther opå Furster, Herrer och regenter vdi wården och andre sig till thet högste förlata moste) handlatt haffuer, Och vdi huad onyttig och merckelig schada, hann oss öffuer allt annett tillfogedt betryck, införtt haffuer, medt flere andre begångne stycker, achte wij vdi Lengden till att amplificere, eller förwidga, opå thenne tijdt icke för nödhen wara. Förty thet är dog fast vdi werlden (huar thet elliest hoss wåare

missgynnere för opartijskt motte hollidt och anseedt warde) kunnigt, notorium och openbartt, som och Furster, herrer och Städher, och mere annett ärligitt folck, thett well wethe.

Män, wij hade honnom gerna vndt, hade och mykit bettere waritt för oss, att hann sig, som vårt höge för-troende till honom (som thill en Cancellor opåå hans giorde eed) steltt war, troligenn, och såsom the samma wij nu hoss oss haffue, troligen och vprichtiggt skickett hade. Förty j hurudane måtte thenn man (för änn han beskickett bleff) vdi j hög ähre, gunst, nåde och fordring stååtligen och well hoss oss vnderholden, och aff oss är meentt och fordratt worden, är mångom aff thenn Tydzske, vår, och andre nationer, well witterligitt. Män huru Wij åter ther emoth, medt tro och tacksamhet, aff förberörde Conrädtt äre belönte bliffne, och huru hann sin ed fullgiort haffuer, thet stelle wij in till Gudh.

Hwar och så behoff våre, kunde och wilde wij, genom Våre sannferdige declarationer, vdi lengdenn, artichellwiss, våre tilbörliche och rättmätige beswaringer och thilltaall, emot honom, Och huru förbe:te Conrädtt, vnder god tro och loffue, emot oss handlett haffuer, genom openbart tryck (för huilchit wij platt inthet sky draghe) vdi liusett komma latha, dherutaff hans gerninger mere änn tilleffuentyrs tillförmodandis schulle befundne warda, Huilcken declaration, Wij icke på för:te Conrätz rygg, till att vtgåå lathe, förståndne warda wele, vtann wij haffue sielffue, såsom en partt i sakenn, emot förbe:te Conrädtt, vdi närwaren månge ärlige vpartieske bååde Tydzske, andre och Vår egen nationer nampnkunnigt folck, Och hans egen hustrues och hennes broders Job von Kokeritz närwarenn, sådana wååre sannferdige höge beswaringer och clagemåall, medt alle articlers clare vnderwijsning och vptekning, föregiffua latidt, Och förbe:te Conrädtt frijtt til-latidt, opå hwar och en artichell, sitt gensuar att giöre,

opåå thet, huar hann sig hade försware kunnedt, (: som och tilbörlligit :) att hann hadhe mått niute så mykitt, som rätt och skääll waritt hadhe.

Dog såå munge ther tillståde wåre, (aff båådhe Nationer ärligitt folck hoss Conratz egen hustru och Swåger) haffue sielffue hördt att hann sig för thenn ringeste artichell icke försuara kunde eller wiste, vtann sielfff welluillig tillståadt, och bekendt allt sådantt j sanning ware, Som wij och thill ett sanferdigt witnesbyrd, samme Conradtz egenn bekenneisse, genom scriffteligitt witnessbyrd, med ärligt och nampnkunnigt folcks breff och Indcigler bekrefftigett, thill wåår nottorfft att bruke, vdi förwaring haffue. Wij kunde och motte och well lijde, att tesse och andre slijke rette vnderwijssninger, j såå måtte för alle ständer vdi thet Romisk Rijke skeedde wåre, j thenn måtthen Wij platt inthet sky haffue.

Och änn dog Wij mere änn förmykin orsak, rätt och fog hafft haffwe, påå andre wåger, emoth för:de Conradt att procedere lathe, Szå haffue Wij dog, till thenne tijdt, her medt stille hollitt, och honom vdi en nådig bestrick-[n]ing holle latidt, Och besynnerligen för the orsaker skuld, effter någre Furster och Herrer j thet helge Romiske Rijke (genom sin begångne gerninger och andre tiltalen) som the emot honnom haffue, Och så för theris skuld, huilche hann, vnder Wårtt nampn, dog aldelis förutann wår wilie, wetskap eller befallning, mykit godz affborgett hade, påå thet huar och en motte änn nu bekomme tilbörllig rätt och skäll vtöffuer honom, ther thill wij honom och så vpbudhin(!) haffua, som Wij och än nu allmenneligen honom, ther till öffuerbödig, holle wele.

Och effter edre Kärligheter, och j andre nu höre och förnimme, huru mykit] och mångehonde beswärlige vpålegninger och förtal, som oss, vtann all wåår förschullan, och höge förtienist, emot Gud, ähre, rätt och alle Christelige och naturlige skääll och thilbörllighet opålagdt warder,

Och huru Wij såå jemmerligenn medt lögn och falschet försmädet, förolempedt, och elliest efftertractedt bliffue, Och ther emoth Wåår sannferdige, begrundede stådtlige och beständige genswar, berettning, nöttorfft, tilbörliche clagen och vrsecht och wårt Christeligitt tilbiudende, vdi lengdenn förnummitt, Szå tuiffler oss inthet, om någott slicht förtaall, beschriende, eller annat sådant, för edre Kerligheter, och eder andre kommitt är, eller hereffter wijdere, vtaff wåre affuundzmen och missgynnere, komma motte, eller vm någon heremot någott ytermere vdi andre mätter för haat och nijtt skuld, och aff ett affgunstigt moodh och arg vpsått (som Wåre missgynnere icke tage ther försumelsse före) eder förebringe wilde, huilckitt dog medt rätt och tilbörlichkeit icke skee kann, skall eller måå, Att edre Kerligheter och j andre nu j näruarande tijdt eller och framdelis, vdi ingen måtto, them samme tro eller loffue tillstålle, vtann ther emot tesse wåre sanne genswar och vnderwijsning, wänligen, naborligenn och hörsamligen anname, Och oss nu på thenne tijdt och på wåre wijdere nöttorfftige gensuar enttskylligett och orsakett haffua. Förty, ändog wij opåå thenne tijdt, well clarligere och ytermere, wår nöttorfft hade kunnet latha komma i dagen, Szå haffue wij dog sådant till en legligere tijdt, vtaff synnerlige orsaker thilbaka bliffua latidt, huilche dhå effter som saken fordra kann, och wäll någott widere och grundeligere kunne föregiffne warda, Och såsom wij inthet stånd, thet högres så well som thet ringeres, förulempen j thetta wårt affbelegett Rijke, emot fremmende eller elliest, någon som Christenheten förwantt är, ifrå wår konnungzlige reggerungz förste begynnelse, och thill thenne tijdt, platt vdi ingenn måtte tillstadt haffue, eller her effter tillstädie wele, eller lidhe kunne, Dherföre haffwe wij åter igenn inthet tuiffuell, Wij warde sådant och vdi liche måtte, såsom ett menige Christenhetenes medtledemot, som och hennes och alle mandz bedzste och wällfartt

gärne förfordratt, see och wethe motte, (och vtann berömelse) ett Christeligitt leffuernes och wandels ähre, wåre sanne oschuld hoss edre Kerligheter, och huar och en att niuta haffua motte, Sådantt wele wij hoss the höge werdigheter till att förtiene, emot edre Kerligheter och andre medt wenskap och nåborlig wilie, att förschulle, och elliest medt gunst, nådhe, och allt gott, sådantt att bekenne och förtiäne öffuerbödig och benägenn.

Odateradt.

*Öppet mandat från kon:s förordnade sändemän till hela riket om arfhyllningen i Vesterås och successionen, upp-
roret i Småland, förhållandet till främmande makter,
stämplingarne af den gamle konung Christians vänner,
samt om någon hjelpegärd för kriget emot Turkarne, som
nu inkräktat hela Ungern, m. m.*

Efter en nu söndertagen afskriftsbok af kongl. skrivelser, som ej återfinnas i Riks-Registraturet, fol. 137—141; betecknad såsom collationerad.

K. M:t:z vthskickadhes Oration eller proposition om en hielp effter Keisarens begäran emoot Turcken som hafuer bemechtigat sigh Vngern.

Käre gode wenner alle, oss tuifler inthet (: vppå Kongl. Maij:tz w. a. nådigste herres wegne :) att j wäl ihugkomme, hwadh som nu för ett åhr sidhen j then Arfhylding uthj Westerårs, thette Rijke, eder och oss alle till gagn och bäste förhandlet blef, och the som ther på samme tijdh tillstäde och wid handenne wåre, hafwe nogsambligen förstondit Högbem:te Kongl. M:t:z w. a. nådigste Herres, vdj alle måtte, ganske nådige, gunstige och beneijgne willie emot oss, och thette alles wåres Fädernisland, j thet at Hans Nådh Kongl. M:t såsom en lofflig och Christelig Öfuerheet, af Alzmechtig Gudh tillskickat, och honom sådant vppålagdt och befallet, oss och wåre Siäler, medt

then rätta och Christelige lärdom, effter then heilige skriffitz rätte grund och meningh, så wäl som j thet werldzlige Regementet försörgie, Thessligiste hafua acht och tillsyn, at skickelige och schriffthen lijkmätige Ceremonier eller Kyrkiosedher uthj then Christelige Försambling håldne blifua måge, Gudz lärdom och lydne, och all Christelig tucht iblandh sine Vndersåther gerne förmeret, then samme fordra, och med all förmögenheet widh macht holle, beskydde och beskerme will, jfrå hwilken lärdom Hans K. M:t sig aldrig i någon måtte will ifrå trängie låthe, vthan ther hoos blifua, och förthenskuuld (: såsom thet Christeligit, Konungzligit, Furstligit och lofligit är :) vpsättie och ospart hafue, Land, Rijke, folck, lijf, godz och alle wälfärd. Ther till hafuer högbem:te Kongl. M:t wår allernådigste infödde öfuerste Herre och Konung, oss allom tillsagt altidh widh wår rätte Swerigis Lagh at holle, oss och wåre häfwor och godz, Hustrur och barn, för alt öfuerwold nådeligen beskydda och beskärme, och för wår och Rijksens wälfärdh skuld, thet och alt annet, intedt förskone eller tillbake blifue låthe, Såsom och H. K. M:t iu altidh j hans Kongl. Regementz tijdh, nu lenger än uthj 24 åhr, inthet omak spart, vthan med eigit Konungzlig Lijfz och lefwernes förmögenheet uthj werckedt bewijst och giordt hafuer, och wijdere her effter at göre, ganske benägen är, Ther emot wij oss och, såsom the lydige, godwillige och trogne Vndersåther, effter wår tillsejjelse och förpflichtelse, j så motte hollendes warde, som wij oss widh högste troo och lofwen, med wår sworn eed, och oprächte finger, till gudh och j hans Guddomelige helige ordh, sworit hafue, och sedhen medt städtlig och krafftig förskrifuelse, och medt bref och Jncigler, vthan all beswaringh, oss förpflichtadt och förbundet hafwe, j så motte, att wij alle sammens, Andelige och werldzlige, Frijborne Frelsesmän, ädle och oädle, borgare, bergzmän, bönder och alle, ehoo the hälst äre,

eller ware kunne, att wij först och fremst, thenne nu regerende Kongl. M:t till Sverige, wår allernådigeste Herre, ther näst hans Kongl. Vnge Lijfzerfherskaffter, hwilke wij samfelt endrechteligen till wåre effterkommende Herrer och Konunger anammet hafue, och then Succession förwilgat, dogh begynnendes vppå then äldste wår Vnge Konung och Arfherre, Hertugh Erich, såsom thet uthj längden j försk:ne Westerårs Arffhylding och Herremöthe, både skrifftligen och mundtligen samtyckt, vtropet och förklarar wardt, oss trogne, hulle, lydige, hörige och bijstondige at ware wille. Thessligeste, at wij alle sammens, icke sparendes lijf, godz eller blodh, emot alle Rijkzsens vthlendske fiender, Sammelunde och emot jnlendske, om någre af them, som ty wårr förre skedt äre, emot Gud, ähre, och all redligheet, något emot Högbem:te Kongl. M:t och H. K. M:tz vnge Lijfz Erffherrer, medh vproor och owilligheet någon tijd företaga wilde, eller vlydige befinnes kunde, vthan them samme medh lijf och macht förfölge, straffe och hielpe niderläggie, Kongl. M:t wår allernådigste Herre, Hans Kongl. M:tz Lifz Erfherrer, och thette alles wåre Fäderneslandh, effter wår yterste förmögenheet hielpe, beskydde, beskerme och vndsättie, så offte wij almenneligen, eller hwar för sig synnerligen, til watn och land, anten dag eller natt ther om fordrade och förmanede warde. Sammeledes wår skatt, skuld och andre rättigheete, såsom wij högbem:te Kongl. M:t och Sweriges Crone plichtige äre, och alt annet thet oss bör, såsom the trogne och lydige Vndersåther j rättan tijdh, och vthan Knoor vth att göre och elliest skicke oss uthj alle motte, som trogne och rättrådige Vndersåter skyldige och plichtige äre. Och om någit thette föruthan, till alles wåre wållfård, högb:te Kongl. M:t wår allernådigste Herre, och Hans Kongl. Maj:tz Lifz Erfherrer af oss fordrandes worde, medt hielp, hielpeskatt och all annen trolig bijstondh, medt hwilke wij Hans N. Kongl. M:t behielpelige

och bijstondige ware kunne, då skole wij oss j sådane motte altijdh, enär thet hoos oss sökt warder, hörsamb-
ligen och ganska godwilleligen befinne låthe, och till thet
troligeste bewijse, såsom thet wijdere j försk:ne wår för-
plichtelse, medt alle Vmständer författedt och beslutet är.

Och ändoch, som thet eder alle sammen wål wetter-
ligt är, at genom thet nästförgångne iämmerlige vpror,
hwilkit Vndersåtherne j Smålandh sielfwe, emot Gudh,
ähre och all tillbörligheet, allenast vthaf theris öfuer-
dådige och modwillige företagande, sig företagit hade,
Kongl. M:t wår allernädigeste Herre vppå stoor och oöf-
uerwinlig kost, skade och penningz spilding, genom
thet fremmande krigzfolk, som Hans Nåde Kongl. M:t,
icke vthan merckelig beswäring nödgades för sådana orsak
skuld att holle, uthj kommen är, Hwarföre H. K. M:t och
wål benödiget wåre, nogen hielp och hielpeskatt hoos
Hans Nådes Vndersåther fordre, som andre Herrer och
Förster vthj hela werlden hoos theres Vndersåther, när
saken så kräfuere, fordre pläge och måge, lijkwål hafuer
H. K. M:t altijdh så myckit mögeligit warit hafuer, sine
Vndersåther förskonet och gerne fördragit, och thess
föruthan vppå thet H. K. M:t sine Vndersåther nödigt
wijdare medt noget slijkt beswäre wildhe, hafuer H. K.
M:t efter sin högste förmögenheet sig befljttet, at thetta
Rijke, wårt Fädernisland, medt alle wmläggande Konun-
ger, Förster, Herrer, Städer och grannar, vthj fridh, enig-
heet och förbund at komma, vppå thet thette Rijke vthaf
oroo, op[å]lager och beswäring reddet och kiet(!) blifue
motte, och komma uthj wålfart och roligheet. Och är
nu förmiddelst Gudz Alzmechtiges tillhielp, hwilken för
sine guddomelige nåde, lof, prijs och ähre skee till ewig-
heet, genom myckin möde, bekymber och stor penningx-
spille och kostnadt, till thet sidste så widt kommit, att
thette Rijke icke allenast till godh fridh och roligheet, medt
the näste omliggande grannar kommit är, uthan och iäm-

wäl medt the högste hoffuud och Potentat[er] j meenige Christenheetenne, som är then högloffige Rom: Keij: Maij:t, Thessligiste medt Kongl. werde till Franckerijke, vthj besynnerlig enigheet och wenskap kompne och införde äre, så att (: gudh thess loff :) thette Rijke her effter till högbe:te Rom: Keijs: Maij:t intet annet än alt godt (: uthj naborlig och wänligh enigheet :) sigh förmode hafuer. Så will man eder för then skuld, uthj thenne saak icke fördölie, att Rom: Keij: M:t nu för nogen förliden tijdh, Kongl. M:t wår allernådigste herre, medt eigen handt förtecknet till thet wänligste tillskrifuit hafuer, och sig låthit förmerckie medt alle godhe, som j och sielfwe förnimmandes wardhe vthaf Keijsl. Maij:tz breff, hwilkit Kongl. M:t wår allernådigeste Herre, vthaf Tyskan i Swenskt måål hafuer sättie låthit, och eder föreläse befallett, som her effteråt følger.

Och är nu käre wenner, altså j then motton skickat och lagat, at Kongl. M:t wår allernådigeste Herre vppå thenne tijdh af ingen någon fiendskap eller wederwillie hafuer till att förmode, allenast ett är thet Hans Kongl. M:t icke kan fördölie för eder, huru the otrogne Rysser, altijdh uthan återwende, thette Rijkets arme Vndersåther vppå grentzen, medt mord, roof och brännande, iämmerligen angrijpe och skade göre, bedrifuandes ther theris ochristelige och iämmerlige öfuerdådigheet och motwillie. Thessligiste och, at the gamble Konung Christierns Slächt och åkompne wenner, icke achtendes, hwadt af honom (: som eder uthan tuifwell, meste deelen, och fast alle, än nu vthj hogh komme måge :) här j thette Rijke skedt är, medh stor, osäjelig och grufuelig tyrannij, medt mördan, halsshuggan och brännande, emot höge och låge, andelige och werldzlige, vnge och gamble, som han här begick, medt slijke gerninger, som man aldrig tillförende hört hafuer, och gudh sig ther öfuer förbarma motte, doch lijkwäl förmene sig någre, samme gamble

Konung Christierns Slecht och wenner lijkwäl store rättigheet och tilltal till thette Rijke at hafue, tillbiudandes och förskaffandes (: så myckit uthj theris macht är :) att the samme gamble Konung Christiern förlossa wele, och honom här j thette Rijke igen insättie. Så tuifler Hans N. Kongl. M:t inthet, om wij alle sammen, såsom gode, trogne och infödde Swänske Män wilie betänckie uthj hwilkit swårt betryck och tyrannij thette Rijke, både ädle och oädle, borgare och bönder, vnder samme gamble Christiern, warit hafuer, och sådant oss sielfue fulleligen föresättie, och till sinnes tage, at wij och troligen och manligen tilsammans holle, och then ene stå then andre bij, och mene hwar annen medh troskap, då wardhe wij (: förmedelst gudz Alzmechtiges nådige tillhielp :) emädan the ingen tillbörlig vrsak till thette Rijke hafwe, them j så måtto möthe och wederstand göre, at thet ingen nöd hafwe skulle. Och ändog Högbe:te Kongl. M:t wår allernådigste Herre, för then orsak skuld, till thenne tijdh vdj en ring [∴ stor] krigz vmkost och penningz förspilding och andre Rijkens tungesittid hafuer, och ännu dageligen till Hans Kongl. M:t:z eigit intrukt(!) krigzfolkz vnderhåldning göre måste, lijkwäl hafuer H. K. M:t uthaf eigen naturlig och Konungz. mildheet, sådant alt öfuer sigh sielf tagit och allene dragit, och oss, såsom Rijkens Vnderdåner äre, icke medt thet minste ännu beswäret, och icke heller ännu, hwar H. K. M:t ther till icke nödgat warder, och thette Rijke uthj fridh blifue motte, nödigt beswäre wilde. Män hwadt som Christeligit, tillbörligit och för nöden ware will, till at beskerme och beskydde wårt heilige Christelige namn, och thette Rijke, som alle andre Christelige KonungeRijker och Furstendömer uthj heela werlden ware will, will Kongl. M:t wår allernådigste Herre then Alzmechtige Gudh och hans helige guddomelige namn till ewig ähre, lijke som andre Christelige Herrer och Furster sig holle och skicke, j thet som mögeligit ware kan, och förseer sig H. K. M:t, at

H. K. M:tz vnderdåner lijkerwijse sigh icke j then motte vndandragandes eller beswårendes warde, och hafuer sigh saken som her effter følger.

Efter thet, att then menige Christenheetennes Arffiende, som är en försmädare och förachtare vårs kære Herres och Frelseres Jesu Christi, nu j mång åhr, och lång tijdh, Christenhetenne så stor skade tillfoget, och affbräck giort hafuer, och ännu dageligen medt hans grufwelige tyrannij, medt mord, roof, brännande och all godh Regementz förstöring, går ännu med osejligt och monge handre otuchter och laster vm, emot the fattige Christne altid mehr och mehr trenger sig in, så att han och nu icke lenge sijdhen, thet heele Christelige Konunge Rijke Vngeren öfuerfallit, förödet, afbrendt och förhäriet hafuer, och folket, som elliest icke iemmerligen äre slagne blefne, såsom oskäligh Creatur medt sig uthj ewig trældom in j Turckijen fördt hafuer, och them icke anners, än Oxe och hester för wagner och ploger, medt iärnkädier och band tillsammans smidde drifwe lather, theres arme Hustrur och barn, somblige blefne för Mennernes egen ögon, och somme j moderlijfwet dräpne, och the små barn, vppå theres spetzer och vdder stuckne, och Hustrurne, döttrerne och Pigerne hafwe the skämtdt, och sedhen ihjälslagit och dräpitt; Thessligiste och sedhan the thesse Christnes Land och Städer intagit hafwe, och them med theres ochristelige och ogudachtige lefwerne, ifrå then rätte Christelige troo platt afwändt, och somme medt theres afgudedyrkares folk besatt, och ännu j dag uthan återwände sig inmengie och förwidge, Så at thet storligen til befruchtandes åhr, att om alle Christelige Herrer och Potentater, medt en tillsammanfogat hielp och troligit bijstånd, thenne samme rasende hund icke något alfwarligit emotstånd görandes warde, att han heele Tysklandh intagandes warder, och besynnerligen hwadt hijt in wedh Siön ligger, ther effter han sig och till thet fljigtaste winlägger, att han

en Herre öfwer Östersjön warde motte, och sedhan then heele werlden (: så myckit Christeligt kallas :) vnder sitt diefwuls Regemente och woldh betwinge, för hwar skuld och nu nogre almennelige Rikzdagar vthj thet Römiske Rijke äre håldne wordne och sådanne stor och anliggiande heele Christenheetennes farligheet beweget och ransakat granneligen, huru man thette vdj tijdh, medt alfwarligit motstondh motte förekomme kunne, på det slijk grufwelig Turckens Tyrannij, till Christenheetennes förderf, sig icke widere inmengie motte. Och hafuer Keijsler. M:t medt alle andre Christelige regerande Konunger, Förster och Herrer, eendrechteligen sig föreeniget, och hwar medt annen samtyckt och beslutit, att hoos alle Potentater vdj heele Christenheetene, om hielp, tröst och bijstondh, emot slijk en almennelig Christenheetenes fiende, sökes och begäres skulle, såsom och allerede mestedeelen af the Christelige Konunger, Förster och Herrer, slijk Christeligh och tillbörlig begären och hielp, gudz namn till prijs, och then Helige Christelige Kyrke till beskärm, icke vdj nogen motte affslagit eller förneekt, vthan godwilleligen aff them alle, en meenig hielpeskatt vthlofuat och tillsagt. Förthenskuld hafuer och så högbem:te Keijsler. Maj:t hoos Kongl. M:t wår allernådigste Herre sådant fordra, och till thet wenligeste begäre låtit, att en slijk passlig och lijdelig hielpeskatt, emot Turken, af H. K. M:t och thette Rijkets Inbyggere, Christenheten till hielp och tröst vthgöras motte. Och mädhan nu, Käre godhe wanner, Kongl. M:t wår allernådigste Herre, såsom andre (: Gudh thess loff :) en högberymbder och Christelig Herre och Konung är, wij Vndersäterne och thessligeste Christne äre, och icke gerne wilie ifrå wår Christendom twingade, och till Hedninger och Turcker warde, vthan fast heller medt alles wåre lijfz håfwor och godzets förtappelse, sådant att afwerije, och myckit heller döö, än at wij Christum wår frelsare förneeka skulle, och ifrå then Christelige

troo och bekännelse afwijke, Så kan och Hans K. M:t medt fogh eller lämpe icke heller än andre Christne Herrer och Furster sådant neeka, så framt wij allesammans, som Vndersåterne äre, wele af heele werldenne för Christne holdne och räknede warde, sådane menige tillhielp och tillsammansättningh, vthaf oss, såsom H. K. M:tz vnderåter, så myckit mögeligen, och thette Rijke lägeligit ware will, nu vdj then näst tillstundendes währ, förbe:de Turcke och Tyranne, att hielpe förföllie och niderläggie. Och är Hans Nåde Kongl. M:t, som j nu tillförendhe wäl hört hafwe, till thenne saak, icke vthaf ringe vrsaker bewägen, förty ändogh thet vdj sigh sielff wäl tillbörligit och rätt är, och wårt Christelige namn lijkmatigt, slijk grufweligh och ochristelig Tyrannie hielpe att dämpe och niderleggie, så är dogh lijkwall thet och så till betänckiendes, at samme Turcke, icke så longt och fierran ifrå oss är, som en part till äfwentyrs wäl meene, att han och icke till oss komme kan. Vdj förtijden hafuer Turckijt j Arabien, en ganska lijten och trång orth, medt ringe förmögenheet warit, Men hwad är sijdhan skedt. Effter the Christne ther på samme tijdh hafue så försummeligen förachtelige warit, och slijk grufweligheet tillseet, och intet ther till giort, hafuer Turcken så sachteligen om sigh her grijpit, intagit Konungerijker, Förstendömer, Landh och Städter, thet ene effter thet annet, in till thess han och hele Asiam vnder sig slagit hafuer, som är then störste och bäste deelen vthaf ganska heele werlden, then intagit, förstört och ödelagt, then Christne troo och namn och ther aldels till intet giordt, Och iämwall sedhan altijdh egenom thess Christnes försumelse och tillseende, iu wijdare och wijdare sig inträngt, så att han och nu på thet sidste in j Europam kommen är, thet heele Greke-landh intagit, och thet sköne KonungeRijke, som är Vngern platt förhäriet, och in till the Tyske grentzser och Östersiön så när kommin, att wäl mögeligit wore, det han

och hijt till oss komma kan, om man honom ingen starck emotstond görendes warder.

Män hwadt som samme Turcke, ther han öfuerhanden bekommer, för grufwelige missgerninger och Tyrannie medt mördande, röfuande och brännande, effter hans diefwulske och gamble sedwänie, drijfwe och göre pläger, hafue j tilförende hört, förty han icke som en annen Christelig fiende, som mäst, sedhan sig ett Landskap gifuit hafuer, folket förskone pläger, och besynnerligen Hustrur, Jungfrur och barn, Män Turcken, vppå thet han iu then Christelige troo och namn, platt om intet göre motte, förskonar ingen, låter och woldtaga, skämmer Hustrur, Jungfrur och Änkier, dräper barnen vdj moderlijfwet, sätter the oskyllige hufuud vppå spetzudderne, låter sine hestar äthe vthaf the döde ihieslagne och vpskorne kroppor, bränner alle byer och Städer, och är på slijk hans Tyrannije ingen ände, till thess att han alt vtrotadt och förderfuat hafuer, och landet igen besetter medt hans eigne Turckiske hunder. Slijk grufweligt iämmer och store bedröfwelse hafuer Kongl. M:t wår allernådigste Herre, udj thenne saak nådeligen betänckt och beweget, och för then skuld, som alle andre Christelige regerande Herrer, effter Keijsl. Majj:tz wenlige begären och anwerfwande, H. K. M:t först och fremst, thette Rijke, och oss allesammans till thet bäste en mögelig och teemelig tillhielp, emot slijk ond och ochristelig fiende, vthlofuat och tillsagt, och hafuer H. K. M:t thette eder nu willet förstå låthe, medt nådig tillförsicht, att j, såsom Christne Menniskior och lydachtige Vndersåter, warde the förskone och högwichtige vrsaker, och alt annet, hwadt ther vthaf föllie kunne, till hiertet tage, och hoos eder granneligen betrachte, at slijk iämmer och nödh, som wij nu af andre höre seijes, icke oss sielfue en gång vppå komme motte, och förthenskuld en teemelig hielp och hielpeskatt emot för:de Turcken, såsom thet nu skeer, och fast åhrligen andrestädz skedt

är, tillsammans att göra, obeswärlige ware wele. Förty j thet wäl betänckie kunne, om Kongl. M:t wår allernådige Herre Keij: M:t och then heele Christenheet, icke, som andre Herrer och Förster slijk Christelig tillhielp göra wille, som nu H. K. M:t är om biiden worden, at ther egenom samme högbe:te Kongl. M:t wår allernådigeste Herre, Hans N. Lijfzerffherrer, och wij allesammen, utj ett sådant skrij och rychte komme motte, att wij Swenske platt ochristne. ware skulle, the ther en slijk almennelig nödh intet betänckie wille, Så at wij sedan vthaf heele werlden förkastade, och till ewig tijdh förachtade blifue, Och thessligiste, om oss sielfue medt tijden, någon nödh vthaf the Rysser eller Turcker vppå komme kunne, blifue wij vthaf alle man förlätne.

Och vppå thet, att H. K. M:t vdhj tijdh weete motte, huru starck H. N. Kongl. M:t till sådane Christelig hielp ware kunne (: hwilken icke alleneste Menniskior, vthan iänwäl then Alzmechtige Gudh skeer :) Thessligiste och hwadt Hans N. Kongl. M:t till samme hielpeskatt, vthaf H. K. M:t:z vndersäter vpbringe och tillwäge komme kunne, äre wij medt thette närwarandes och Kongl. Mandat och befäl till eder hijt sändhe, sådant medt eder att förhandle och besluthe, hwadt eder synes j thenne saak, till att beskerme wår Christelige troo och namn, till medthielp göra.

Och äre wij vthaf eder her vppå ett godt och tilbörligt swar begärendes.

BILAGOR.

1.

Bref från borgmästare och råd i Rostock till konung Gustaf, svar på hans föregående skrifvelse gemensamt till Rostock och Wismar.

Datum den 13 Junii 1545.

Efter en af Med. Dr Fr. Crull i Rostock välvilligt lemnad afskrift af conceptet.

An den Koningk tho Schweden.

Durchleuchtigeste, grothmechtige, gnedigste here koninck. J. K. M. synt vnse flithwillige deinste vor an bereit. Gnedigster herre koningk. J. K. M. schriuent des datum steit am tegenden dage des monats Maij anno etc xlv an vns vnd vnse nabure de van der Wissmar ludende hebben wy heute datum disses breues mith geborliker reuerentz entfangen vnd alles inholdes nha der lenge vornhamen, vnd bidden darvp J. K. M. weddervmme tho wetende, dat wy vns J. K. M. hir thouorn an vns gedane schriuent, ock vnser vnderdenigen gegeuenen antwort noch wol tho erinnerende weten, dar vp wy ock vns myddelster tydt also jegen J. K. M. ock K. M. tho Denemarcken, also de nabere betthe(!) hertho geschickt hebben, das de suluigen des nenen vngnedigen gefallen vnser vorhapens hebben, noch vns thor vngebor gedudet edder gerekent werden moge. Nu moge idt ock wol syn, dat de durchleuchtige hochgeborne furste vnd herre, herre Albrecht, Hertzog tho Meckelnborch &c. vnse g. h. vnd landesfurste sick by vns vmme schepe, dar mede ere f. g. knechte in Lyfflanth tho forende ansokinghe gedaen hebben, Dath ouerst solckeins van erer f. g. juwer K. M. vnd hochgedachter K. M. tho Denemarcken tho entiegen vorgeamen syn solde, des heft sick hochgemelte vnse g. h. by vns nicht vornemen laten, wo denne jo henne furder by vns ansokinge geschege jemande, J. K. M. vnd K. W. tho Denemarcken, tho entyegen hulpe edder bystandt vth vnser hauen vnd stadt tho dönde, sso willen wy vns dar inne jegen J. K. M. ock K. W. tho Denemarcken vnd idermennichlich der maten tho schicken vnd tho holden weten, das idt vns by vnser landes

fursten vnd der ouertheit vnser vorwantenisse vnd geborliken horsams vnd J. K. M. vnd K. M. tho Dennemarcken der naberliken vorwantenisse haluen van allen syden, sso vele in vns is na billicheit vnuorwyetlich vnd vnuorkerlich syn moge. Wy weten vns ock nicht tho erynnerende, das sick J. K. M. abtrunige na voriger geschener warninge husslich by vns entholden hebben, de wile ouerst vnse stadt eine koepstatt is, dar idermennichlich in vnd dorch reyses, hebben J. K. M. gnedichlichst by sick tho erwegen, dat vns vp alle de jennigen, sso hir in, dorch vnd vth reyses, achtunge tho hebben beswerlich edder shir vnmogelich syn mochte, wy willen ouerst denne noch dar an syn nha mogelicheit, dat de suluigen alhir nicht gehuset edder geheget, noch van enen etwes vngeborlikes vth vnser stadt, dath J. K. M. entiegen syn mochte, vorgenamen werden moge, dar mit also van allen syden gude naberschop, sso vele en vns is, vngetrennet erholden werde, vnd synt dar vp der vnderdenigen trostliken vorhapinge tho J. K. M., de suluigen werden ock vns vnd den vnser vnser vnderdenigen guden willens in gnaden mit tho holdinge, priuilegien, vnd sunst gnedigester forderunge wedderrumme geneten laten, Dat willen wy vmme J. K. M. (Gade in luckzeliger fredesamer regerunge tho entholden beualen) vnser besten vormogens nha billicheit wedderumb tho uordenen willich befunden werden. Datum vnder vnser stadt secrete Sonnauendes nach corporis Christi anno etc. xlv.

J. K. M.

willige vnderdenige

Burgermeistere vnd Rathmanne der stat
Rostock.

Register.

A.

Abetekere, 112.

Abraham [Abram] **Erichszon** (Leijonhufvud, se reg. t. 11:e delen), 157; innebar Brändsätters gd, 367; br. t., 550—553.

Adeln, 240; om dss rusttj., 15, 101; dn norska dragit t. Köphmn, 156; i Vg., om dss åtgärd. f. anskaff. af arbet. t. fästu.-bygn. i Vadstena, 197; — i Ög. om d:o, 200—203, 264—267; en del i Vg. utgör tiond. »skräpl.», 239—240; vid kusten sk. hålla god vakt mot fiendtl. infall, 246; uppdrag t. ngra af a. i Finl. om rågg mot Ryssl., 328; i Nyköp. l. utgjort fotfolk, 352—353; sk. fsträka sig md manskap, 377—378; i Finl., regist. öfv. dss utlofv. manskap sk. uppgöras, 511; uppmanas a. rusta sig emot Ryss., 531; i Skåne, antagit t. arbetare en del af de sv. upprorsmenn., 513; kall. t. herredag. i Arboga, 585—585. — Se vid. **Frälset**.

Adrian Gulskejdere, md hon. sk. rådsläs om en vindugn vid myntet, 158—159; uppsatt en såd., 193, 194.

Affwaskäär, se **Awaskär**.

Afrad, 86, 191, 424; kon:s landbor få den lösa md pgr, 169.

Afradskorn, 75, 89.

Afradsmalt, 192.

Ahnsehestedten, se **Hansestäderna**.

Ala (Ale) här. i Vg., 581.

Albo här. (i Smäl.); ö. br. t. inneb. drst. om Nils Birgess:s förordn. t. befmn. eft. Jör. Jönss., 450—451; Krabbe Pedss. höfv.-m. f. knekt., 441; bisk. tiond. draf f. ett år fl. t. hr Ture Trolle, 550.

Albrecht [-icht, -ickt], hert. af Mecklenburg (se reg. t. 15:e del), 407, 411, 494, 515; om hs anslag mot Sv., 243, 246, 247, 254, 255, 276—279, 331—339, 345, 349, 355—357, 377—379, 495, 513, 531—532, 545; — — emot de nord. rik., 287—289, 379; — — mot Dmk o. Holst., 499; »hs praktiker», 512; Rostock o. Wism. varnas a. undrstödja hon., 271—273; ej understödd af Rostock, 375; tillskyndare t. Jör. Jönss:s mord, 296; möjl. heml. undhrl. mell. hon. o. de danske, 332; om utrustn. mot hon. af städ. i Uplanden, 342—343; skickat förråd. in i Sv., 356, 358; hs folk, 392, dragit t. Nederländ., 360, 384, — flupit hon., 395; flikt md kon. i Dmk, 414; br. om hon. fr. borgm. o. råd i Rostock o. Wism., 643—644.

Aldzeda [Alzede] (Alsheda) s:n i Ö. här., Smäl.; biskopstiond. af fl. f. ett år t. Östgöte Nils Pederss., 562.

- Alexander**, förestånd. f. hammarsmed. vid Torsillie, 143.
- Alfta** [-tha] sock. i Hels.; om ett hemm., s. hr Ped. drst. gifvit t. kkan, 370—371.
- Allmänningar**, kronans, 128; på land o. i vatten, 129.
- Allmänningfiske**, 128, 129. Kron. sk. af dm hafva hvar 15:de tunna, 129.
- Alme** [-y] (Almesåkra s:n i V. här.), Smål., 542.
- Almenninge, Peder**, i V.-ås, köpt fsnill. silfv., 536.
- Alnetorp** i Noraskoga (nu Alntorp, by i Nora landsfml.), fl. t. Benkt Skrifv., 558—559.
- Alskt** (tyg från Aalst i Flandern), 388.
- Altenburg**, se **Oldenburg**.
- Alwastra** klost. o. gđ (se reg. t. 1:a o. följ. del.); om fogdefodr. af dss landbor, 31; Joen Smidh fogde drst., 238; föga afvel drst., 462; goda kor ditsändas, *ib.*
- Ambyrd** (Handbörd), här. i Smål., 442.
- Ameses, Hans**, 109.
- Anders**, brorson t. afl. kkhđn i Biskopskulla, hr Peder; om hs ifrågasatta utnåmn. t. kkhde, 131—132; befunnen skröpelig, behöfver förkofra sig, 147—148.
- Anders**, hr, i Linköp., kall. t. kon., 65.
- Anders** i Öfverberga, Björstads s:n, anspråk på arf eft. hr Lars i Gagnef, 138—139.
- Anders Brunsson**, skeppare, sk. f. kon:s räkn. segla vestvart, 140.
- Anders Erichsson** [Erszon], fogde på Kungsör, 238; br. t., 169, 228—229, 529—530, 559—560.
- Anders Hansson**, »den gamle», förråd., 469.
- Anders Mattzson**, myntesven, 64.
- Anders Nielsson** [Nilss-] i Gesala, länsn. i Norrbo här., får skattefrih. å en gd o. skatt. af en ann., 168—169.
- Anders Nielsson**, om byte mell. kon. o. hon. af gods, 81.
- Anders Pedersson** i Forlunda, frälseman, gör intrång på prestebordet i Haraker, 144.
- Anders Pedersson** i Massem, Vaddö s:n, dräpare, erlägg. mansbot, 421—422.
- Anders Swensson**, fogde i Smål., uppdrag t., 564.
- Anders Torstensson**, Nils Krummes tjen., 536, 537.
- Andorp** (Antwerpen), 490.
- Andreas** i Nyhusen, fört tidend. fr. Tyskl., 587.
- Andreas Olai** [-uj] **Örebroensis**, student, br. på understöd, 117—118.
- Anna Jönsdotter** (Svinhufvud), Jac. Bagges hustru, 448—449.
- Anne** (Bengtsdtr Sparre, enka eft. Sten Turess. Bielke, se reg. t. 3:e del.), fru, på Aspenäs, 416.
- Apostolorum prebenda** i Sthm, 355.
- Arabien**, 640.
- Arboga** [-e, -gha] stad; br. f. borg. drst. på tionde f. ett år, 10; — — på hälft. af dr fall. sakören, 546; klost.-kkn drst., 10; om vagnväg mell. A. o. Noraskog, 39; kkhđn drst. får t. v. md pastoratet förena 2 s:r af Strengn. stift, 79—80; br. f. de fatt. i Helgeandshus. på tionde, 80—61. A. vigt, 30, 34. Drott. Marg:s br. t. borgmäst. o. råd, 464—465. Br. f. fogd. Nils

- Tulless. på jord i och vid A., 547. Herredag och vapensyn drst. beram., 584—582.
- Arfwet Olsson**, se **Arwedt Olsson**.
- Arne**, mästare, tjänstgör. i kon:s kammar, 135, 136.
- Arthe** (nu Arta i Fristads s:n), gd i Vedens här., Vg., thört Skara biskopsstol, drom, 541—542.
- Arwed** (bonde) i Diurefall, 26.
- Arwedtt N.**, 158.
- Arwedt** [-ffwet] **Olsson**, hs räkskp, 27; hs skrivv. begått dråp, br. drom, 302—303.
- Asbolandh** (Aspeland), här. i Smål.; bönd. drst. bjudit dryga böt. f. Lasse Schåningh, 225; Nils Henrikss. höfv.-m. f. knekt. drst., 442.
- Asien**, 640.
- Aska** här. i Ög., 211; sk. läggas und. Vadstena, 235, 267; förut legat und. Linköp. gd, 267. Jöns Korp förordn. t. fogde drst., 267—268.
- Aspenäs** (säteri i Våla s:n o. här., Vestml.), thör fru Anna (Bengtsdtr Sparre), 416.
- Augustin Joensson**, finne fr. Öbott., 73.
- Awaskär** [-ffw-] (nu Christianopel i Blek.), 331, 335; möte af blek. allmog. drst., 439.
- Axel Andersson** (Lillie t. Ökna, väpn.), riksr., f. d. lagman i Upl.; br. t. om hs hustrus flytt. t. Skoklost., 366—367.
- Axel Benctson**, boktryckare, 166.
- Axel** [-ell, -ill] **Erickson** [-ch-] (Bielke t. Häradssäter), 117, 299, 325, 379, 410, 411; sk. ransaka i N. Vedbo om fogdens våldshtr, 25, 26; fmkt a. hålla konungsräfst i Smål., 44—46; sk. biträda vid fästningsbygn. i Vadstena, 195; värfv. knekt., 226, 276; br. t., 306—307, 504—505; uppdrag, 303, 321, 326, 459; br. fr. hon., 325; besätt. Kronoberg t. v., 326.
- Axel Niellson** (Banér t. Djursholm, m. m.), sk. hålla konungsräfst i Roslagen, 51.

B.

- Badstugan**, norra, i Sthm, 150; vid Kungsör, 528.
- Bagge, Helge**, lidit skada i Dackeupproret, 222; påtänkt t. landbofogde, *ib.*
- Bagge, Jacob** (t. Boo, den bekante sjöhjelten o. amiralen, † 1598 vid 99 års ålder), sk. afgifva råd ang. flottan, 330, 335; befälhafv. f. flott., 390; flän.- o. bytesbr. f. hon. på Boo o. Lännersta på Vermdö, 448—449; upplåtit kon. 2 äng. vid Södköp., 449.
- Bagge, Sigfrid**, Smäländing, rymt ur kon:s tjänst, 461.
- Bakarestugan** på Sthms slott, 110.
- Balingzås** (Badelundsås, börj. i Svärdsjö s:n, Dal., o. slutar först i Mälaren. Här afses plats. på dna ås, öst. om Vesterås stad, der Gustaf Vasa 1521 besegrade Dansk., o. en stor del af dm nedstörtade o. drunkn. i dt s. k. Jutekärret), om slaget drst, 12.
- Balung** (Bälunge s:n i Bälunge här., n. v. om Upsala, vid Fyrisån), Gudm. Spegel kkhde drst, 121.
- Bankakinda** (Bankekind) här. i Ög., 1.

- Barbro**, fru (Eriksdtr Bielke, hr Måns Johanssons Natt o. Dag hustru), våldsamt behdlt en landbo, fsvär.-br. f. denne, 591—592.
- Barken**, »Wijborgz B.» I, »finske B.», ett större fartyg, 181, 208, 549.
- Barskatt**, 620.
- Basse, Benedictus**, fransk köpman, 410; betaln. t., 425.
- Bast**, 363, 364; uppbörd af, 364—365.
- Basthartt** (ett slags sött spanskt vin), 48.
- Bayoren**, ryske (dt ryska sändebud.), 94, 95; —r, 508.
- Beckegårdh** (Bäckegården i Fahlu landsfmsl.) i Koppbgs s:n, thör. Per Olss. på Koppb., 88.
- Becker, Pável**, bagare, må flytta t. Vadstena, 161—162.
- Behem, Laurentz**, silfversmältare, 154.
- Belgtattor**, t. kopparverk., 77.
- Bencht** [-ct] **Schriffwere**, 229; fl.-br. på gods i Noraskoga, 558—559.
- Benct Nilsson** (Ferla t. Bergshammar, rr.), hr, förut innehafvt Brändsätter, 367; straffbr. t. hon., 548.
- Benct Nielsson**, br. t. 73; tagit pgr fr. ett par finnar md orätt, *ib.*
- Bencktt Småsven**, tvist md V.-viks borg. om Åby egor, 275—276.
- Bengt** [-ckt], »Longe B.», 255; antag. t. befäl vid knekt., dugl. t. fogde, 108.
- Berg, Göstaff**, kons drabant, sk. anskaffa arbet. t. kopparverk., 77.
- Berg, Jost**, om hs aflön., 15.
- Berga** i (Lofö s:n), Färentuna hd (Upl.), 385.
- Berga** s:n i Sunnerbo här., Smål., 375.
- Bergsbrukning**, kronans, 467, 594; — i Dal., 467; på Salberg., drom, 476—478. — Se vid. **Bergslagen**.
- Bergsfogde** på Salberg., Ol. Jonss., 258; br. t., 476—478.
- Bergsfriheter**, 79.
- Bergslagen**, knekt. drst. missnöjde md sin lön, 126—127, 303; om ytterl. värfn. drst., 127, 301; må ej f. myck. betungas, 125; om körsl. af prest. drst., 467; om bgsbrukn. drst., *ib.*
- Bergsmän**, 633. —nen vid Vångabg. om drs jernskatt, 79; vid Salberg., om dm, 469, 476—478; en del befriade fr. tomtören, 148—149; i Thorsåker, om drs beskattn., 145—146; om drs handel, 304.
- Berkarssty** (Barkansjö) i Alme (Almesåkra, V. här.) s:n i Smål., 542.
- Bertil Christopheri**, skolmäst. i Borgå; br. på preb. Crucis drst., 560—561.
- Betzbergh** (Bispberg i Sätters s:n, Dal.), om värfn. drst., 302.
- Bjrkestadha** (Björksta i Ytter-Tjurbo här.) s:n, sk. lyda und. Väsby gd, 173—174.
- Birchala** (Birkala i Öfra Satakunda) s:n, 258.
- Birge** [-ie] **Nilsson** (Grip t. Vinäs) hr, riksr., 246; eg. Högfors i Fernebo s:n, 167; br. t., 275—276, 557—558; om hs åtgärd. a. befästa Vestervik o. slott., 442.
- Birgitta** [-e] **Olafsdotter**, Ol. Henrikss:s t. Björnäs h., frih. fr. rusttjenst, 113—114.
- Birgitta** [-e] (Pedersdtr Hård t. Koltorp) på Hammer, Jör. Jönss:s (Svan) enka, br. t., 322—323, 423—424; får t. v. vara kvar på Kronoberg, 322; fläng, 423—424.

- Biskopar:** Henrik i V.-ås, 138; br. t., 180—181, 467—469; se vid. **Henrik.**
Mårten i Åbo, 447—448; br. t., 242—243; — upplåtit kon. 2 gdr, 231;
ngra i Sv. lemnat sina stift, f. a. fejda mot rik., 613.
- Biskopen** i Strengn., meddel. t., 205; br. t. om hs o. capitlets landbor, 467—469.
- Biskopsbordet** i Ups.; dss inkomst. af laxfisken i Jemtl., 138; i Åbo, 430.
— Se vid. **Biskopsstolen.**
- Biskopsdelen** af tiond., 117, 118; af Jemtl., 137—138. — Se vid. **Biskopstionden.**
- Biskopsgården** i Lidköp., gåfyobr. drå t. Ped. Larsson, 76—77; — gamla, vid Vadstena, 268.
- Biskopskulla** s:n (i Lagunda här., Upl., s. om Enköping), om tsättn. af kkhde drst., 131—132, 147—148.
- Biskopsstolen** i Åbo stift, dss gods sk. uppskrifvas, 252—253; dss landbor, 229; gdr, s. legat drund., flänte t. bisk. Mårten, 447—448; — i Skara, 501; — gods, s. legat drund., 465, 541—542; — i Vexjö egt gdr, 423. — Se vid. **Biskopsbordet.**
- Biskopstionden**, af Svinstads fsm. i Ög. fl. t. Gudm. Skrifv., 1; af Skeppsås s:n i Ög. t. Claues Canuti i Link., *ib.*; af Juleta t. Helgeandshus. i Arboga, 80—81; af två s:r i Strengn. stift, 80; af Tillinge prosteri, fl. t. Sv. Torstenss., 387; fr. Skärstads s:n i Smäl., 479; af Albo här. fl. t. hr Ture Trolle f. ett år, 550; af Alsheda i Sml. fl. f. ett år t. Ösgöte Nils Pedss., 562; om användn. af, 557. — Se vid. **Biskopsdelen.**
- Biskoptuna** gd i Åkers s:n (nu Tuna säteri i Österåkers s:n, Åkers skeppsl., Roslagen); fl. på behagl. tid t. rr. m. m. Georg Norman, 540—541; om gdn, 569, 570.
- Bistockar**, 591; om infång. af, 270; herre- o. bytes-, 363, 364, 366.
- Biugmiöl**, 210.
- Biur**, Karl, 44.
- Biörkö**, **Biörkie** (ö utanför Hisingen, nära Elfsborg), dat.-ort, 497, 498.
- Biörn** i Vartinge, pantsatt en äng i Husby-Skederids s:n t. kkan, 374.
- Biörn Claesson** (Lejon t. Leppis), riksr. (o. väpn.), sänd t. Finl. a. undrhda md Ryss., 398—399, — — o. a. utöfva kgsräfst, 399—400.
- Biörn Classon** (trol. dsme s. föreg.), kallas t. kon. f. en rättstvist md bönder i Finl., 590—591.
- Biörn Ormsson**, länsman, br. på besittn. af Bondön i Fergelanda, Valbo här., Dal, 507—508.
- Biörn Pedersson** (Båat t. Follnäs, se reg. t. 16:e del.), kammarråd, br. t., 274—275, 540—541.
- Biörnäs** (trol. Björnsnäs i Qvillinge s:n, Bråbo här., Ög.), Ol. Henrikss:s gd, 113.
- Bleck** (silfverbleck), 165.
- Bleking** [-ck-, -e, -en], om Smäländ:s hand. md, 184, 461; sv. förräd. drst., 243, 246, 248, 254, 259, 276, 416, 545; bönd. drst., 260, 384, — ä. tgifne gle k. Chr., 378, 384, — en förrädarehop, 378, 384; — upprest sig mot sin fogde, 401; br. t. dm fr. Sten Erikss., 439; om bevakn. af B:s kust, 244, 393; — — af gräns. mot, 251—252; om befar. landstign. drst. af sv. förräd. o. hert. Albr. af Meckl., 277, 332, 350; sv. upprorsm. dr skydd., 294—295, 314, 321, 356, 358; inneb. drst. fiendtl. mot Sv., 294—297, 317, 513,

- 516, 545; — föga godt af Sv. ftjent, 461; Jör. Jönss:s mörd. kommit drifr., 301, 323, 326; sv. upprorsm. fritt ut- o. intåg drst., 335, 408, 516; tid. drifr., 401; landsting. drst., 401; tyska fång. ditkomne, 411; skog. drst., 413; en tjuvheop i dm, 500; klag. drifr. öfv. a. Svensk. skulle dr gjort öfvervåld, 417.
- Blekingsfarare**, 413.
- Bly** t. Stegeborg, 380; lemn. i st. f. sölfby vid Salberg., 477.
- Blyskrifvare**, **Leonardt**, vid Salberg., 477.
- Bläse**, **Swen**, Smäländing, rymt ur kons: tjenst, 461.
- Bobbars**, **N.**, 67.
- Bobergz** här. (i Ög.); om dagsv. drifr. t. Vadstena slottsbygn., 263, 668.
- Bogens**, **Christoffer von**, dansk knekt, antages i tjenst, 90.
- Bogesund** [-gh-, -dh] (nu Ulricehamn); dss borg. vilja ej flytta t. Jönköp., 283; — må flytta t. Hornborg, 283, 552; vilja ej hell. flytta dit, 404; br. på skattefrih. å jord drst. f. Oluff Eskelss., 497—498.
- Bokare**, 174; vid Salb., 477.
- Bokning** af malm, 478.
- Bollnäs** (Bollnäs) s:n (Hels.), 370.
- Bollig** (Boljan), gd i Helerne s:n, Ale här. (Hålanda i Vg.), 581, 582.
- Bonde**, **Tord** (t. Traneberg, riks. o. väpn., se reg. t. 1:a o. fl. följ. del.), tvist md fru Élsa Laxmand i Dmk om gods i Sunnerbo, 456.
- Bondefogdar**, tsatte i Varend f. hvje fjerding, 414.
- Bondön** i Fergelanda s:n, Valbo hd, Dal; br. drå f. Biörn Ormsson, 507—508.
- Boo** egendom på Vermdö, vid Herrestäket, flän.-br. drå f. Jac. Bagge, 448—449.
- Borchholm** (Borgholm på Öl.), en del af skatt. t. dss ladugd, 185, 186.
- Borgare** i Finl. drifva olagl. handel, 509; — uppmanas a. rusta sig emot Ryss., 531—532; i Sv. kall. t. herredagen i Arboga, 584—585.
- Borgerespan**, 489.
- Borgho**, se **Borgo**.
- Borgkläde**, 109, 364.
- Borgläger**, 18—20, 36, 46, 67, 70, 202, 220, 235; i Vgötl., Dal o. Verml., 321.
- Borgmästare**: i Sthm, Nils Jonss., 361; i Skara, Er. Gulsmed, gåfvobr. på en gd drst., 473; en i Varbg arf i Sv., 500—501.
- Borgmästarne** i Sthm, sk. föra regist. öfv. in- o. utförda varor, 134.
- Borgo** [-gho] (Borgå) kgs:gård, de ryska sändeb. drst., 93, 97; möte dr md dm, 357. Br. f. skolmäst. i stad. Bertil Christopheri på preb. Crucis drst., 560—561; skol. drst., 561.
- Bornholm** [-e-], 331, 335, 589.
- Boskap**, 210.
- Botolff Simonsson**, en af »capitenerne» i Dackefejden, 124.
- Botuidj** preb. i Strengnäs, 118.
- Botved** [-et, Botthwedtt, -uidh, -wid] **Larsson** (Anckar), ståthåll. i Sthm, 177, 238, 244, 279, 342, 343, 353, 354, 365, 380, 382, 393, 397, 530, 556, 569; br. t., 36—39, 42, 56—57, 59, 67, 70—71, 74—75, 84—87, 90—91, 106, 109—113, 133—135, 141—143, 150—153, 161—166, 170—172, 181—184, 189, 194, 203—204, 206—209, 226—227, 229—231, 232—233, 459, 469—471, 480, 505—506, 535—536, 540—541, 572; gåfvobr. på ett hus i Sthm, 354—355; uppdrag, 444, 574.

- Boye, Nils**, uppdrag t. hert. Phil. af Pomm., 425—429; ej rätt handlat md Biskopstuna gd, 569, 570.
- Boyerter, Boyorter**: kon:s, 181, 219, 279, 313, 391, 392, 481, 488, 583; om drs användn., 280, 330—331, 335, 425; en dansk, 334.
- Brabant**, om bågsmed. drifr., 491.
- Brade** [Braa, -dhe, Bragde], **Per** [Pedh-] (Brahe t. Rydboholm), riksr., 317, 337; br. t., 125—127, 276—281, 306—307, 336, 378—381, 410—414, 505—506, 573, 580—581; uppdrag t. men. man vid Tjugonedagsmarkn. i Enköp., 22; sk. fhda md men. m. vid Distingen, 58; sk. hålla kg:sräfst i V.-ås stift, 50—51; flän.-br. på Ryds skeppslag i Roslagen, 176; uppdrag t. Smål. o. Ög., 269, 321, 324—325, 336, 447—448; pgr t. hon., 274—275.
- Brandzhammer** (trol. Brantshammars i Vassunda s:n, Erlinghundra här., Upl.) i Torstuna hd, 367.
- Brawasen** (Brouage, stad i Frankr. vid Atlant. hafvet, midt emot ön Oleron, bekant för stor salttillverkn.), 207.
- Bremen** [Brem-, Bräm-, Brämm-], 410, 485; om kunskapares ditsänd., 218; en boyert dr inköpt, 219; klenod. dr pantsatta, 425.
—s stift, 563; krigsfolk dr saml., 531, 535.
- Brennekyrkie** (Brännkyrka i Sotholms här., närmast s. om Stockholm), om slaget drst, 12.
- Brobygnad** i bergslagen, 360.
- Brodztorp** (nu Bröstorp, by i Nora landsfmsl.) i Noraskoga, fl. t. Benckt Skrifv., 559.
- Brombsz, Oloff**, se **Bröms**.
- Broor, Lasse**, sk. biträda Joach. Bulgrin vid bygn. i Vadstena, 50.
- Bror Erickson**, begär en kronotomt, 454.
- Brun** [Bruun], **Jöns**, fogde i Vestbo o. Östbo, 562; qvittobr. f., 236—239; br. t., 372—373; sk. värfva krigsfolk, 499, 579.
- Brundeflo** (Brunflo) s:n i Jemt., om tsätt. af ny kkhde drst., 47—48.
- Brunswijk** [-dz-], **Land tho B.** (Braunschweig), 428; hert. Henr. af, 563, 587.
- Brusze, Niels**, på Linköp. gd, 365.
- Bryggepanna**, stor, behöfves vid Dannemora, 403.
- Brädwijken** (Bråviken, mell. Södm. o. Ög.), 129.
- Brändsätter** (Brunsätter) i Hvittinge s:n (Torstuna här., Fjerdhundraland), 367.
- Bråssa** (bröstmycke, broche), aflemn. fr. Tortuna kka, 165.
- Bräder**, 41, 363.
- Brämmen**, se **Bremen**.
- Bröd**, 432.
- Brödrekorsens** prebenda i Skara, gdr, s. legat drund. fl. t. Ped. Skrifv. drst., 424—425.
- Bröms, Lasse**, ihjelslagit Knut Jute, 14—15.
- Bröms** [-ps, Brombsz]), **Oloff** [Oluff], förräd., 272, 277, 278, 564.
- Brösebro**, om möt. drst. mell. k. G. o. k. Chr. III af Dmk, 519.
- Brönsbo** (Brunsbo biskopsgd) vid Skara, 460.
- Bulgrijn** [Bol-, Pulgerijn], **Joachim** [Jach-], får fodring i Vadst. f. 8 hästar, 117—118; sk. förestå bygn. i Vadst., 95, 112, 116, 206, 211; om biträde åt hon., 195, 197; ö. br. f. hon. t. ad. o. befamn. i Ög. om undröstöd t. arbet., 200—203; begär fisk t. arbetsfolk., 446; br. t., 458—459, 552; får

- biträde af Lasse Broor, 505; sk. uppgöra plan f. slott o. stad vid Hornborg, 552.
- Burgundiske, de**, obekant hd Sv. har af dm a. fmoda, 396.
- Burwitz, Jachim**, sänd t. Tyskl., 425.
- By** s:n (i Folkare här., Dal.), 477.
- Bybadstugan** i Vadstena, drom, 557.
- Bygmästare**, en, 2; Pável B., 38; Pet. Hollendere, 91; om en god t. Kalm., 483, 484.
- Byrckesta** s:n (Björksta i Ytter-Tjurbo här., Fjerdhundral.), 138.
- Bysseskytte, Michel** [-il], medfört tid. fr. Dmk, 281; qvittobr. f., 549; hs klag. öfv. båtsmän, 553.
- Byssesmeder**, 575.
- Bågar**, sk. vid aa slott o. kgsgr i Finl. anskaffas t. allmogens beväpn., 92—93; westfaliske, inköpte, 403—404, 491.
- Bågesmeder** önskas fr. Holl. l. Brabant, 496. — Se vid. Stålbågesmeder.
- Bårdskärere, Hans**, borg. i Vadst., ö. br. på hus o. tomter drst., 486.
- Båtar**, 233.
- Båtbyggare** sk. anskaffas, 346.
- Båtsmän**, 133, 135, 203, 209, 353, 373.
- Bälinge** (s:n i Rönö här., Södm. l. vid Östersjön), kkgods dr rappade af fru Marina t. Nynäs, 119.
- Bönderne** i Finl., uppmanas a. rusta sig emot Ryss., 531—532.
- Bönor**, 586.
- Börje**, hr (Birger Johannis Roslagius, † 1564), fått coll.-br. på Mora pastorat i Dal., 180.
- Börje** [Be-] **Haldwardsson**, kon:s sven; om hs arfvegods, s. förr varit frälse, 581—582.
- Bössor**, 350.

C.

- Calmar** [-e], **Calmar** (Kalmar), 15, 25, 84, 85, 185, 411, 589; om frimarkn. drst., 184; om Sten Erikss:s fhdl. drst. md allmog., 220, 339; underrätt. drifr. sk. flit. sändas sjöledes, 255; om skepps ditsänd., 256, 280; flott. drst. 390; kort väg dit fr. Rostock f. fiend., 279; fullmynd. fr. Tiohär. sk. ditsändas, 439; om stadens bevakn., 255; tullfrih. drst. t. v. f. Ped. Meess fr. Lüb., 452; om fartygs bygg. drst., 392.
- **län**, 441, 442; dr nyantagne knekt., 219; illa fsvaradt, 278; om lös. af fodr. drst., 496—497; noga uppsigt sk. hållas vid kust. o. gränsen af, 588.
- **slott**, upplag af skattevar. drst., 183, 186, 244; inventarium drifr., 186; kon:s sölfkammar drst., 222; illa fsvaradt, 278; om dss befäst., 244, 409, 442—444, 483—484, 497; om oxar m. m. t. slagteriet drst., 441, 443, 462, 485; föreskrift. om köttets bevar., 485; om dss bevakn., 255.
- **sund**, 256, 280; dål. redd i svårt väder, 425.
- Cammererere**, kon:s, Måns Jönss., 136, 238; Hans Thomesson, 468.
- Cammer**, kon:s (kammarverk), 5, 15, 31, 32, 35, 61, 83, 137, 142, 196, 208, 253, 420, 487.
- Cammeråd**, kon:s, 3, 15, 108, 135, 151, 169, 173, 176, 373, 393, 420, 444, 458, 466, 530, 561, 566, 569, 570; br. t. 32, 135—137; sk. taga vara på räkskp., 253; ökat gengärd. i Finl., 352.

- Cammerschiffuere**, kon:s 27, 53, 233; sk. fhöra fogd:s räksk., 53; böra ej ftungas md onöd. arb., 135—136.
- Camelott**, turkisk, 227.
- Canarijsucker** (ett slags toppsocker), behöfves t. hofv., 208.
- Cancelleren**, Conr. v. Pyhy, om hon., 204, 627—630; inköpt en föga dugl. boyert i Brem., 219; hs hustru och svåger, 629. — Se vid. **Pyhy**.
- Cancelli**, kon:s, om studerande lämpl. t. tjenstem. drst., 398.
- Canikagård**, gåfvobr. på en i Skara t. borgmäst. drst., Erich Gulsméd, 473—474.
- Caniker**, i Skara, 501. — ne i Strengn. o. V.-ås, br. t. dm om drs landbor, 467—479.
- Caniketionden**, 80, 240, 362.
- Cantoria**, prelatur l. preb. i Ups., 43, 44.
- Capellan**, om anställ. af en vid Linköp. gd o. f. S:t Laurentii s:n, 65—66, 69; hr Lars drt. utsedd, 66.
- Capitener**: N. Pedss. f. knekt. i sex här. i Smål., 434; hert. Albr. af Meckl., pfalzgrefv. o. hert. af Lothringen de störste i dn tillämn. fejd. mot Sv. o. Dmk, 545.
- Casper Smedsmäster**, »myntesven», 64.
- Cecilia**, prinsessa, om henns sjukdom, 472—473.
- Chollen**, se **Cöln**.
- Chorknapp**, se **Korknapp**.
- Chrabbe Pedersson**, se **Crabbe P**.
- Chrismekar** (käril t. dn sista smörjelsen), 3, 85, 165, 418.
- Christiern (I)**, kon. i Dmk, 224.
- Christiern (II)**, »dn gamle o. omilde»; om hs tyranni o. fdrifv., 66, 342, 603—609, 636; vap. fr. Finl. bortförda und. hs reg., 92; hs anhangs plan. o. rustn. emot Sv., 247, 249, 342, 345, 349, 355—357, 502—503, 531—532, 636—637, — o. Dmk, 503, mot Dmk o. Holst., 498—499, 504—505; hs tid, 285, 311, 503; hs barn, pfzgrefvinn. vid Rhen o. hertiginn. af Lothring., kejs. systerdöttr., 340; har ännu mdhåll af bönd. i Blek., 378, 384; artik. om Sv. o. hs anhör. i tractat. mell. kejs. o. Frankr. ej tillfredställ., 292; hs kröning, 606.
- Christiern (III)**, kon. i Dmk, br. t., 223—224, 251—252, 286—294, 297, 435—438, 512—527; br. fr. hon., 245, 406—407, 413—414, 417, 498, 505, 532, 544, 587—588. — Se vid. **Danmark**.
- Christiern Pedersson**, fogde i Jönk., m. m.; bönd. i N. Vedbo klagat öfv. hon., 24; br. t. 24, 32—33; uppskickat knekt., 36, 67, o. en fånge fr. Smål., 36; om hs förseelser, 218; om hs anskaff. af arbetsfolk t. Vadstena, 257.
- Christin**, fru (C. Gyllenstierna), uppdrag åt henne o. hennes man a. sörja f. de kgl. barn. på Gripsh., 472; om barnens hörsht emot dm, *ib.*; sk. föra dm t. Ög., 473.
- Christoffer** [-ell] **Andersson**, hr (se registr. t. föreg. del.); hs gd Ervalla, 199; hs fogde kallas t. kon., 213, 214; — sk. uppsändas, 234; får ingtv. utföra ur land., 214; ngra hs gdr lemn. åt fogd. Jör. Arfvidds., 329; om hon. o. hs uppför., 415, 435—438, 512, 523—527; hs stämpl., 551, 563—564; om två hs rättaredömen, 462—463.
- Christoffer**, doctor (säkert dsme s. föreg.), 279.

- Christoffer Hemmingzson**, f. d. fogde öfv. S:t Eriks landbor, sk. ställas t. rätta, 28.
- Christoffer Schriffwere**, sk. biträda Ped. Skrifv. på Örby gd, 85—86.
- Christoffer Wintappere**, borgm. o. råd i Sthm sk. skaffa hon. rätt, 48—49.
- Churfurstar**, 293, 617, 618; br. t. alla, 597—631.
- Churförsten** (Pfalzgrefven), i godt fstånd md kon. i Dmk, 416.
- Clawes Canuti**, mäst. ordinar. i superint. i Link., får bisk.-tiond. vid Skeppstads kka, 11, br. t., 65—66, 69.
- Clement**, »den finske C.», fogde i Nyslotts län, br. t., 349—352.
- Clemet**, kon:s secret, se **Clemet Hansson**.
- Clemet Hansson** l. **Schriffwere** (Oliveblad), kon:s secret, 208, 217, 305, 382, 430, 455, 568; br. t., 304—305, 585—586.
- Clenodier**, kon:s, i Bremen, 410, pantsatta t. hert. Phil. i Pommern, 425—428.
- Clingsteen**, **Marchus**; se **Klingesten**.
- Coldingen** (Kolding, stad i Ribe stift, Dmk), 435.
- Collandz** (Kullings) här. i Vg., 536.
- Collationsbref** f. hr Widicke Johannis på Munktorps pastorat, 120—121; f. hr Börje (Johannis) på Mora i Dal., 180.
- Collen**, **Henrik von**, se **Cöln**.
- Colletorp** (Koltorp i Gerums s:n, Vartofta här.) i Vg., får md 2 underligg. gdr behållas af Jör. Jönss:s enka Birgitta, 423.
- Coln**, se **Cöln**.
- Concilium** (kyrkomöte), allmänt, 612.
- Contrafeit**, ett af kon. G., vanställande, utspridd af hs fiend. i Tyskl., 608, 626.
- Corper**, **Jörg**, k. Chrs af Dmk secret., 520.
- Crabbe** [Ch-] (Krabbe) **Pedersson** [Pers-], fmkt o. instr. ss. kon:s hoftjen., 419—420; höfm. f. knekt. i Konga här., 441.
- Crokehfors** (Krokfors, nu bruksegdm i Ljusnarsbergs s:n i Nya Kopparbergs bgsl. o. här., Vestml.), 368.
- Croneberg** (Kronoberg, slott, nu kgsgd i Vexjö landsfmsl., Kinnevalds här., Smål.), 322; om dss befäst., 212; sk. besättas md 100 skytt., 326; Nils Birgess. befmn drst., 562; br. t. hon. 544—545.
- Croner**, gyllene, drs värde, 549; slätte, d:o d:o, *ib.*
- Crossåter** (Korsåter, guldmünt med korstecken), 549.
- Cöln** [Chollen, Collen, Coln], **Henrik von**, kon:s bygmäst., 116, 456; br. t., 261—262; flyttas fr. Gripsh. t. Upsala. 261—262.

D.

- Daal** (Dal), 507; om fsänd. af knekt. drifr. t. Smål., 320—321; br. t. fogd. drst., 393—394; om skatt. af, *ib.*; om värfn. af krigsfolk-drst., 394; br. t. allmog. om en gård, 502—503; regist. öfv. der antagne knekt. sk. upprättas, 555.
- Dacke**, **Nils** (se föreg. del.), 310, 356, 499, 545; hs sällskap o. uppror, 542. — Se vid. **Dackefejden** o. **Dackekarler**.
- Dackefejden**, 222, 542.
- Dackekarler**, »Dackens parti l. sällskap», 26, 186, 217, 249; ngre af dm landstigne i Blek., 254, 259, och mördad Jör. Jönss., 306, 308, 321, 358; uppehållit sig i Blek., 321, 323; der skyddade, 356, 358.

Dacken, se **Dacke**, **Nils**.

Dagsverken, t. Orrholmens befäst., 152; om hjelp af t. bygg. o. fbättr. af kronans slott o. fästen, enl. Sv:s lag, 201; t. bygn. o. befästn.-arb. i Vadst., 263—269, 458—459, 491; t. Dannemora, 402—403.

Dagzberga s:n (Dagsberg i Lösings här. på Vikbolandet i Ög.), lagd und. Krokeks gd o. kopp.-grufva, 82—83.

Dalarne [-erne], 14; br. t. der antagne knekt., 11—13; som begärt fhöjd lön, 13, 126—127; om ytterl. värfn. drst., 127, 279, 301, 506, 596; om de red. dr värfv., 303—304; krigsfolk drifr., 408; 1—2000 man må dr värfvas, 580—581; dss innebygg. förr alltid välvill. a. gå man ur huse mot rikets fiend., 12; Lasse Jesperss. domare drst., 13, 230, kallas också fogde drst., 239; kgsråfst drst., 50—51; om två gdr drst., 87, 88; om fflytt. af vissa prest. drst., 180; om körslor af prest. drst., 467; om bgsbruken drst., *ib.*; ö. br. t. men. m. drst. om odling, m. m., 593—596; dss privil., 593.

Daleborg, kronans slott i Sundal (lemn: r eft. dtsaa på Qvantensburgs eg. i Bolstads s:n på Dal, vid Venern, 570.

Dalekarl, en, fbrutit sig emot kon., 14; —er, om dm, 99.

Dalelagen, se **Dalarne**.

Daler, myntade, 114. — Se vid. **Mynt**.

Dals här. i Ög., 488.

Danmark [Dennemarcken, Dennemargk], 109, 123, 234, 252, 438, 456, 527, 608; kon. af (Chr. III), 294, 297, 409, 414, 435, 643, 644; kräft kon. G., 2; uppådat hvar 5:e man i Jutl. o. Holst., 505; hotar Sv., 563; hs fråg md kejs., 339; Sv. dri intaget, *ib.*, men ej tfredsställande, 340; flikt md hert. Albr. af Meckl., 414; på god fot md Sv:s fiend., 416; om hs resor, 495. — Om sv. knekts ftär. drst., 2, 7; undrrätt. drifr., 7, 243, 247, 281, 313, 334, 396, 482, 493, 544, 578; om Smäl:s hand. på D., 184; om Sv:s d:o, 372; om Finl:s d:o, 509; om fara ifr., 255, 551, 563; hert. Albr. af Meckl:s anslag emot, 272, 313; om sv. kunskapares ditsänd., 256, 320; fartyg drifr. utskick. t. kust. af Meckl., 332—334, 391; om Jör. Jönss hdl på D., 215—216; omtvist. gods dit bortfördt, 456; fbud dremot, *ib.*; stor skatt lagd på land., 482, 495; stora rustngr drst., 334, 493, 495; 500, 504, 505, 563; Sv:s krig md, 605; drottn. Elisabeth af, 608; stad. Rostocks br. om sitt fhäll. t. Sv. o. Dmk, 643—644. — Se vid. **Christiern (III)**.

Danmark, s:n (i Vaksala här., Upl., vid Fyrisån); flän.-br. å vissa landbor drst. f. Ture Pedss., 43—44.

Dannemora grufva (i Upl.), om bgsbruken drst., 212, 230—231, 402—403; om dss privil., 230.

Danske, de, 2, 412, 545, 557, 558; ej pålitlige, 3, 6, 100, 248, 334, 401, 406, 408, 410, 414—417, 498, 499, 563, 583; fiendtl. emot Sv., 6, 7, 316; om en dels af dm stämm. mot Sv., 247—248; ngre d. knekt. antagas i sv. tjenst, 91; mdskyld. i Jör. Jönss:s mord, 306, 314; om drs fhäll. t. hert. Albr. af Meckl., 332; möjl. hitsändt spej., 380; om hr Christoph. And:s fhäll. t., 415; tagit malm o. kopp. fr. Väckelsångs kka i Smäl., 474; gränsbefälhafv. ej uppfylt sin skyld. gent emot sv. upprorsmän, 514, 515; drs besvär emot Sv., 568; sannolikt falskt beryktat Sv., 587.

Danske, se **Dantzick**.

Dantzick [-ke, Danske], 112, 150, 189, 233, 509; om seglat. dit, 225, 386.

- Deglar**, 164.
Delmenhorst [Dellmanhorsth], grefskap (nu fören. md Oldenburg), 294, 297, 438, 528.
Dennemarcken, se **Danmark**.
Dionisius (kon:s läkare), 472.
Distings marknad i Ups., 28; br. t. dn dr fsm. menighet., 58.
Ditmarschen (en del af Holstein vid Elbe o. Nordsjön), 252, 294, 297, 438, 528.
Djeknar, i Åbo skola, skyddsbr. f., 253—254; fridlyste på Åland, 430.
Djurefall (fällande af rådjur) i N. Vedbo, 26.
Djurkarlsrymningen (vid Salberg.?), 148—149.
Djuperymningen (vid Salberg.?), 148—149.
Domcapitlet i Skara, br. t. om val af efterträd. t. Er. Suenonis, 274; i Ups., om mål, s. sk. dit hänskjutas fr. Hels., 445; i Strengn. o. i V.-ås, br. t., 467—469.
Domprost i Skara, m:r Oloff, afiden, 500, 501; Måns Bryntess. (Lilliehöök) gen. falska bref tagit jordegor eft. hon., *ib.*: hs arfv., *ib.*: härom sk. ransakas, *ib.*
Drawanth (drabant), Göst. Berg kon:s, 77.
Dressen, Christoffel, om hs fänika, 522—523.
Dyrkar, 56.

E.

- Ebba** [-e] (E. Eriksdtr Wasa, kon:s svärmoder, se reg. t. 3:e, 11:e, 13 o. 15:e del.), fru, 5, 6, 8; br. t., 62, 263, 268.
Edby, Hans Clawessons egdm, 118.
Edmadha rättaredöme i Vansö sn, ö. br. drå f. Hans Garstenbg, 49—50.
Eekelholmssundh, se **Ekolsund**.
Ekevirke, 392.
Ekolsund [Eekel-, Eekholms-], dat.-ort, 169—171, 571, 572; Guttorm Niels. fogde drst., 191, 238.
Ekorrsinn, skatteuppbörd af, 363.
Elffwedalen i Verml.; fmkt. drifr. t. kon., 187; om värfn. drst., 302.
Elffwen (Elben), 495, 498, 504, 535, 551, 563, 565.
Elffzborgh [Elffsburgk], 219, 393; dat.-ort, 504, 505, 507, 508, 512, 527, 528, 529; slottet sk. väl bevaras, 395; om dss befäst., 552, 579—580.
Elffztorp (Eldstorp ant. i Askeryds l. i Linderås sn), N. Vedbo här., Smäl., 24.
Eline, fateburshustru på Gripsh., br. fr. drott. Margareta, 471.
Elizabeth, drott. i Dmk (Chr. II:s gemål), kejs:s syster, 608.
Else [-sse] **Lagmandsdotter** (E. Laxmand), i Dmk, fru, tvist md Tord Bonde om gods i Sunnerbo, 456; hnns fogde bortfört egdm drifr., *ib.*; fbud dremot, *ib.*; om gårdabyte md henne, 558.
Eneköpfung (Enköping); br. t. men. m. fsm. i 20:e dags markn. drst., 21—22; spml fvaras i klostr. drst., 75, 88—89.
Engeland [-h], om befraktn. dit af kgl. fart., 181, 182; fred mell. E. o. Frankr., 123, 233; i fbund md Skottl., 123.
Engelotter (guldmünt, se reg. t. 11:e delen), drs värde, 549.

- Engelske, de**, fejd mell. dem, Skott. o. Fransmän, 397.
- Erffwelle** [Ärff-] (Ervalla i E. s:n, Fellingsbro här., Vestml.), 234; hr Christoph. Andss: egdm, 199; hs fogde drst., 213—214; ingtg får drifr. bortföras, 214.
- Eric Suenonis**, ordinarius l. superint. i Skara †, 273, om val t. hs efterträd., 273—274, 459—460; om hs enkas egdm, 282; om henne, 460.
- Erich** [-ck], hertig, gåfva t., 30, 34; br. t., 472—473; hyllad i V.-ås, 633.
- Erich** på Gripsholm. — Se **Erich Schriffwere**.
- Erich Andree**, prost i Jemtl., khde i Oviken, ö. br. f. om kkotiond., m. m., 137—138.
- Erich** [-ck] **Andreæ** [-ee]; kkoprest i Segersta i Hels.; br. t. om ett hemman. s. thörtl Alfta kka, 370—371.
- Erich Este**, se **Este Erich**.
- Erich Henrichszon**, småsven, 109.
- Erich Håkensson**, sk. värfva i Dal., 596.
- Erich Jönsson**, hs skuld t. kon., 250—251.
- Erich Larentzson** i Örsby (Väddö s:n, Roslagen), ihjelslagen, om mansbot f., 421—422.
- Erich Pedersson** på Hede i Tuna s:n (Hels.), br. på besittn. af ett ödetorp, 178.
- Erich** [Ericus] **Petri**, skolmäst. i V.-ås, gåfvobr. på en tomt md hus drst., 149.
- Erich Rolffzson**, fogde, sk. anlägga en hammarsmedja vid Vermlandsbg, 198, 199.
- Erich Schriffwere** (slottsskrifv.) på Gripsholm, 24; br. t., 177, 368; om hs efterträd., 213.
- Erich Schriffwere** (i Roslagen, trol. dsme s. föreg.), br. t., 368—369.
- Erich Swensson** †, 170.
- Erich Swensson** i Gefle, ctrct md om $\frac{1}{2}$ af jernskatt. af Gestr., 241—242.
— Se vid. **Erick**.
- Erick**, hr, kkoprest i Svinnegarn, qvitto f. hon. på kkosilfv., 418—419.
- Erick Mattszon**, kon:s kammarskrifv., 53.
- Erick Nielszon**, begärd t. kkhde i Brunflo past. i Jemtl., 47—48.
- Ericus**, se **Erich**.
- Eriksmesso markn.** i Ups., 284.
- Erkebiskopen** i Ups. o. capitl. sk. afdöma i Hels. oafgjorda »äktenskpsaker», 445.
- Eshlörn Torchilson l. Schriffwere**, fogde på Stegeborgs slott o. i dss län; br. t., 327—328; uppörd, 365; om hs värfn., 56.
- Eskelstuna**, dat.-ort, 547.
- Eskil**, hr (kon:s camererare, se registr. t. 15:e del.), 56.
- Eskil Hansson** i Hiestais i Möskula s:n, tvist md Biörn Classon om jord, 590—591.
- Espinger** (ett slags större båtar), 331, 392.
- Este Erich**, br. på klockaredöm. i Pojo s:n, 319.
- Europa**, 640.
- Ewangeliske, de**, i Tyskl., i krig md vederparter, 552.
- Ewangelium**, 611.

F.

- Faleköpung**, om dss innevån:s fflytt. t. Hornborg, 273.
- Falkoner, falkuner** (se reg. t. 13:e del.), sk. smidas, 35Ö; förolyck. vid skeppsbrott, 589.
- Fateburshustru**, Eline, på Gripsholm, 471.
- Fagerhultz** s:n (Fagerhult i Handbörds här., Smål.), 222.
- Felkenether** (falkoneter, se reg. t. 13:e del.), om smidn. af, 350.
- Fernebo** s:n (V. Fernebo i Gla Norbergs bgsl., Vestml.), 167.
- Fetalier**, 100, 426, 497, 567; t. Salberg., 81; t. Dannemora, 402—403; t. galer., 440; t. Gripsholm, 471—472, 493; brist på vid Viborg, 533, 587.
- Filtunda**, skattefrih. drå f. Ped. Månss., 489—490.
- Finke** [Fincke], Göstaf, fmkt f. hon. m. fl. f. undrhdl. md Ryss., 398—399; förordn. t. undrbefälhafv. på Viborg, 405, 533; br. t., 565—568.
- Finke, Jören**, fört br. t. kon. i Dmk, 406, 413; underrätt. gm, 409; uppdrag t. Tyskl., 425—426.
- Finland** [-d-, -h], 130, 351; om krigsfolks ditsänd., 67, 90, 226—227, 552, 574; om anskaff. af vap. vid alla slott o. kgsdr drst., 92—93, 102; förr dr befinth. vap. bortförda und. k. Chr:s reger., 92; kostgård af t. ryska beskickn., 93; de ryska sändeb. dr kvarhållna, 97; br. om fhåll. drst., 96—104; fräls. drst. sk. fstärka sig, 101, 104, 357, 508, o. samlas i Viborg, 511; om befar. infall af Ryss., 104, 508, 511, 567; om af dm gjorda infall, 336; om en smältare drifr. t. Salberg., 258; riksr., hr Knut Andss. o. Joen Olss. ditsända, 358; om rågång. mell. F. o. Ryssl. 328, 343, 349, 359, 398—399; stålbågesmed. ditsända, 344; varn. t. fsm. fogd. drst., 344—345; om olagl. landsköp o. handel, 508—509; om utförs. fr., 386, 509, 533; om konsråfst drst., 399—400; södra skärgdn sk. bevakas af 2 galejer, 510; om kons tillämn. besök drst., 566; bönd. drifr. öfverklagat räfsteings dom, 590—591; om ytterl. fsvarsåtgärd. drst., 532, 574—576.
- **Norra**, fogdebr. drå f. Herm. Flem., 330.
- Finnar**, 99; röfvade af Benct Nielsson, 73.
- Finne, Lasse** (borg. i V.-ås?), 170.
- Finne, Simon**, myntesven, 64.
- Fisk**, 327, 485; uppbörd af, 363—365; torr, 363—365, 529; salt, 363—365; fr. Munkeboda t. Vadstena, 446; om utförsel af, 533.
- Fiskare** sk. sändas t. Vadstena, 459.
- Fiske**, ett kons vid Ståket, sk. utrifvas, 229—230. —t vid Kungsör, drom, 559.
- Fjerdhundra**land (Trögs, Åsunda o. Lagunda här., Upsala l., st. Torstuna o. Simtuna i V.-ås l.), 164.
- Flattinge** i Berga s:n, Sunnerbo hd, Smål., 375.
- Flemming** [-h], **Erick**, hr t. Svidia (riksr.), 92, 258; br. t., 96—104, 154—155, 343, 357—361; uppdrag rör. rågnn mell. Finl. o. Ryssl., 328; — ang. undrhdl. md Ryss., 398—399; fsummat stämn. om en gd, 553—554; sk. skaffa sig vap., ammun. o. knekt., 575.
- Flemmingh, Herman**, fogdebr. på N. Finl., 330.
- Flemmingh, Iffwer** (t. Sundholm o. Nynäs, riksr.), hr, 430; sk. hålla kgsråfst i Roslag., 51.

Flemming, Peder [Peer] (t. Friskala o. Hälbonäs), undrrätt. fr. Ryssl. 587.

Flontz, en häst, 228.

Flottan, om dss användn., 330—332, 335. — Se vid **Galeer** o. **Skepp**.

Flottmosse vid Munkeboda; om dss bortrensn., 446—447.

Fläsk, 229, 363—365; t. Dannemora, 403; må tagas f. fodringen, 497.

Fodermarsk, kons: Lasse Pedss., 317, 530; klagomål öfv. hon., 373.

Foderpenningar t. skyttarne, 530, 566.

Fodringen: 15, 111; fogde-, 31, 32, 487; konungs-, 14, 488, 491, 497; om pris å, 7—8, 491, 492; om dss lös. md pgr, 454; af Hanekinds hd, 69; af Vadsbo hd, 329; i Vg., 449—450; af Kalm. l. 496—497; dn årliga, 362; dagsverk. i st. f., 492; — får ersättas md varor, 497 o. flst. —

Fogdar: kons: 22, 35, 78, 211, 246, 259; Per Fox l. Fux i Sevede o. Aspeland, 32, 487; Jören Arwidss. i Vadsbo, 39; N. Pedss. i Ö. hd (o. Uppvidinge), 62; Ol. Jönss. på Salbgt, 81, 82, 89, 173, 258, 298, 305, 476; Philpus Mortenss. förordn. öfv. Krokeks kl. o. koppargr., Dagsbgs sn och Svintunabygd., 82—83; Lasse Jesperss. i Dal., 126, 127, 239; Sefr. Jönss. på Öl., förordn., 186; Nils Tules. i Arboga o. Åkerbo hd, Vestml., 39, 132—133, 198, 199, m. fl. st.; Er. Rolfss. (i Verml.), 199; Niels Eskilss. i Vadstena o. Hofs l., 111, 205, 504; Niels Munck i Marks h., m. m., 151, 269; Staff. Larss. på Svartsjö, 238; Joen Svenss. på Hoff's gd, 239; Christ. Pedss. i Jönk., 218; Ped. Skrifv. på Linköp. gd, m. m., 235; Lasse Larss. på Upsala gd, 305; Gottorm Nielss. på Ekholmssund, 238; Rasmus Kloot på V-ås slott, 238, o. fl. st.; Staff. l. Sev. Jute på Väsby gd, 228, o. flst.; Joen Smidh på Alvastra gd, 238; And. Erikss. på Kungsör, 228, 238, 529, 559; Hans Haraldss. på Örby gd, 239; Joen Friis på Tynnelsö, 239; Niels Wesgöte i Hofs l., 239; Herm. Flem. i N. Finl., 330; Ped. Nielss. i Ö. när. utn. eft. Nils Pedss., 335; Michel Helsing på St. Koppb., 385; Mons Nilss. i Kumagds län, 343; Bencth Smäsven i Tunalän, m. m., 361—366, 442; Lasse Pedss. föreslag. i Konga hd, drt. ej lämpl., 379; Nils Byrgess. »Mell. Wika», 393; — — lämpl. t. f. i Konga hd, *ib.*, utnämnd, t. befmn på Kronobg, 412; Sv. Kart på Dal, 393—394; i Sunnerbo, And. Marbo, 372 o. fl.-st. Br. t. åtskilliga 214, 269—270; — t. de fleste i Smäl., 217; Sv. Stures, 246; Joh. Turesss i V. här., br. t., 542. Landbofogdar, 87, 231. — Se vid **Landbofogdar**.

Fogdarne: om drs räsk., 53, 253; sk. rätta sig eft. ggbara pris å spmln i land., 151; i Vg., sk. skaffa arbet. t. fästn.-bygn. i Vadstena, 197; — br. t., 454, 571—572; i Ög., d.o. d.o., 200—203; sk. befrämja odl. af hvete, 208; sk. hfa tsyn öfv. tiondeuppbörd., 241; värfvat knekt., 302; sk. fstärka sig md knekt., 247, 305—307, 317, 320, 378; i Smäl., 220; — krigsfolk. sk. mell. dm fdelas, 317, 320, 321; — uppdrag, 564; i Smäl. o. Ög. sk. ytterl. värfva krigsfolk, 504, 544; i Finl., uppdrag t. alla, 92—93; — behöfva ej draga t. Viborg, 343; — varnas f. fsuml., 344—345; — sk. hfa tsyn öfv. landsköpmänn., 360; drifva sj. landsköp, 360, 509, o. olaga seglation, 533; — se gm fingr. drmd, 386; — uppdrag t., 574—575; — sk. skaffa sig vap. o. ammun., 575.

Fogdebref f. Herm. Flem. på N. Finl., 330.

Fogdefodring, se **Fodring**.

Fogzerne (Foxerna i Flundre här., Vg., vid Göta elf), dat.-ort, 502.

- Folckerne** (Folkärna s:n i Dal.), bönd. drst. otyd., 368.
- Foler**, 228.
- Förlunda** (Förlunda i Harakers s:n, Norrbo här, Vstml.), thör. And. Pedss., 144.
- Former** t. kopparverk., 77.
- Forssa** s:n, i V. Rekarne, Söd., om bisk.-tionden af, 118.
- Forssa** s:n i Hels., 444; hr Måns Erici kkhde drst., se **Mons Erici**.
- Forssa**, Måns i F., upprorsman, 124.
- Forsnäs** vid Vrmlidsbg, om bygg. af en hamm.-smedja drst., 198.
- Forssvik** (Forsvik i Undenäs s:n, Vadsbo här, Vg.), sågqvarn. drst., 41.
- Fox** l. **Fux**, **Peder** [Per], fogde i Sevede o. Aspeland's hd, om hs fodring, 32; skickat sig »sielsindt», i sin befattn., 256; får behålla sin befattn., 335.
- Föxen**, den röde (en häst), 228.
- Franckerijke**, om fred mell. F. o. Engl., 123; om dss fhäll. t. Engl., 223, 241; dss fredsfdrag md kejs. ej tfredsställ. f. Sv., 292; fejd mell. F., Engl. o. Skottl., 397. Sv:s ställn. t. Fr. ej alld. klar. — Se vid. **Frans I**.
- Frans I**, kon. i Frankr., 99, 409; br. t., 336—341; i synn. vänskap md kon. Gust., 635.
- Frans** [-tz] **Mårtensson**, 556, 572—573.
- Fransosen**, se **Franckerijke**.
- Friherrar**, 598.
- Friis**, **Joen**, fogde på Tynnelsö, 239.
- Frijsdalen** (Fryksdalen) i Verml., om värfn. drst., 302.
- Frijsland**, 395; en kunskap. bör ditsändas, *ib.*
- Frimarknader** i Kalm., 184.
- Frälset**, 151, 211; bör fmanas a. ej lita på de de danske, 3; en del i Smäl. beklag. sig öfv. Jör. Jönss., 8; i Finl. uppdrag. t., 101, 104; — befrias a. draga t. Viborg, 343; — drivv. landsköp, 360, 508—509, o. olagl. seglation, 533; sk. rusta sig emot infall af Ryss., 508, 511, 532; — sk. skaffa sig folk, vap. o. ammun., 575; i Vg., om vapensyn md, 123; i Haraker giort intrång på prestebord., 144; ngra af hfa andel i Starby gd vid Vadst., 205; en del i Vg. utgöra tiond. skröpel., 239—240; bör rusta sitt folk md fetal., krut o. vapen, 280; sk. fstärka sig md manskap, 306—7, 349, 352—354, 357, 378, 582; kall. t. vapensyn i Arboga, 585; betung. allmog. md olagl. skjutsfärd., 475; gods olagl. lagt under, 507; frälsebr., 107, 582.
- Frödwe** i Hälunda s:n (trol. Frövet i Skeplanda s:n), Ale här., Vg., tillerkännes två bröd. und. frälse, 582.
- Fullmakter**: f. hr Sten Erikss., hr Måns Johss. o. Ax. Erikss. a. hålla kgsräfst i Smäl., 44—46; f. Ped. Brahe m. fl. om d:o i V-ås, stift, 50—51; f. J. Flem. m. fl. om d:o i Roslag, *ib.*; f. Gudm. Spegel, a. återtaga sin egdm, 121—122; f. hr Georg Norman o. Valentin v. Lüttich a. trycka en skrift, 172—173; f. hr Er. Fleming m. fl. f. undhd. md Ryss., 398—399; f. hr Knut Andss. o. Joen Olss. a. hålla kgsräfst i Finl., 399—400; f. Krabbe Pedss. ss. hoftjen., 419—420; f. Nils Pedss. a. ytterl. värfva knekt. i Smäl., 433—434; f. hr Måns Erici i Forssa, prost i N. Hels., a. afdöma äkt-skpsaker, 444—445.
- Furstar**; tyske, 563, 619, 628; de evangel. i Tyskl. i fejd md andre, *ib.*; utländske, vederläggn.-skrift t. dm ang. falska beskylln. mot Sv. o. kon. Gust., 597—631; christlige, 618, 637.

Fux, Peder [Per] se **Fox**.

Fyn (Fyen), 282.

Får, uppörd af, 362, 364—365; om byte af 16 mot en oxen i skatten, 462.

Fältskytt, sk. smidas, 350.

Fältslangor, om smidn. af, 350.

Färenthuna kka (på Svartsjölandet), Upl.; qvitto på kkosilfv. ifr., 385.

Färielanda (Färgelanda i Valbo här.) s:n på Dal, 507.

Fästen, om dgsverk. t. kronans, 201.

Förere (furirer) f. knektarne, 18.

Förläningsbref: f. Gudm. Skrifv. på biskopstionde, 1; f. borg. i Arboga på kktionde, 10; f. Ture Pedss. (Bielke) på landbor i Dmks s:n, 43; f. Hans Garstenberg på ett rättaredöme, 49—50; f. Hans Larss. i V.-ås på Korsvreten, 170; f. Ped. Brahe på Ryds skeppslag, 176; f. Sv. Torstenss. på bisk-tiond. af Tillinge prosteri, 387; f. Ped. Skrifv. i Skara på 2 gdr o. en qvarn, 424—425; f. Nils Krumme på sakören, 429; f. bisk. Mårt. i Åbo på 2 gdr, 447; f. Oluff Eskels. på jord vid Bogesund, 497—498; f. Georg Norman på Biskopstuna gd i Åkers s:n, 540—541; f. fogd. Nils Tules. på jord i o. vid Arboga, 547; f. hr Ture Trolle på bisk-tionde, 550; f. Bengt Skrifv. på gods i Noraskoga, 558—559.

Försvarelsbref: f. Håk. Bengtss., borg. i Jönk., 32—33; f. Marg., Per Måns:s h. på Åsta, 122; f. hr Hans Petri i Haraker, 144; f. Karl Andss:s h. i Sthm, 194; f. Nils Larss. i Flattinge, Berga s:n, Sunnerbo (Smål.), 375—376; fsvar-br. f. Norrköp. borg. f. skjutsfärd., 475—476; f. två bönd. i Jäders s:n, 548; f. Staffan i Nässia mot fru Barbros våldshtr, 591—592.

Försvars- och vederläggngsskrift t. utland. i allmht, o. sv. folk., i afs. på falska beskylln. mot Sv. o. kon. Gustaf, 597—631.

G.

Gabenäs [Gaba-] (i Smål.?) Måns drst., 25; tvist md fogd. i Jönk., Christiern Pedss., 218.

Gabriel Christersson (Oxenstierna t. Mörby, riksr.), fmkt a. hålla kgräfst i Roslag., 51; sk. fhdl. md men. m. i Distings markn., 58.

Gagnes [Ganganees] (Gagnef i Dal.), hr Laurentz kkhde drst. †, 138.

Galleer [Galleijer, -der] (Galerer), kon:s, 100, 110; 256, 353, 383, 386; ej väl fsedde, 279, 383, 440; om drs användn., 277, 279, 280, 330—334, 390—393, 401, 440, 455, 485, 502, 573; om drs utspisn., 441, 443; två skickas t. finska skärgdn, a. hindra olofl. hand., 510; om fbättr. bygn. af, 392.

Gamblegården i Lampis s:n, Tavastl., upplåt. åt kon. af bisk. Mårt. i Åbo, 231.

Gamblegårdh i Kopparbg:s s:n, Dal., thör Per Olss. på Koppb., 88.

Garnalier (garkoppar?), 105.

Garstenberg [Gas-], **Hans** (kon:s hofmarskalk), br. på ett rätt-döme i Vansö s:n, 49—50.

Geesala (Gesala i Romfartuna s:n, Norrbo här., Vstml.), skattefrih. drå f. länsn. i Norrbo hd, And. Nilss., 168—169.

Geffte [Gä-] stad, 241; om upprätt. af en hamm.-smedja drst., 147; br. t. borg. drst., 187—188, 225, 387—388; borg. drst. uppköpt skattejern, 242.

- Geffwersbo** i Gällstads s:n, Kinds h., Vg.; frälsebr. drå f. fogd. And. Marbo, 107.
- Gelstada** (Gällstad) s:n i Kinds hd, Vg., 107.
- Gerhuset** (garfvarehuset) i Sthm, 461.
- Germund**, se **Germundh Swensson**.
- Germundh Swensson** (Somme, ståthåll.) i Kalm., 25, 85, 259, 260, 309, 331, 373, 440, 441; br. t., 184—186, 219—223, 243—245, 254—256, 319, 333—336, 381—383, 390, 400, 401, 407, 409, 425—426, 442—444, 483—485, 495—497, 544—545, 587—589; uppdrag, 330, 556; br. fr., 330, 462.
- Germund** [-dh] i Möle, fr. Smål.; sk. bevakas i Sthm, 204.
- Gerningskarler** (handtverkare), om anskaff. af t. Kungsör, 132.
- Gerningsöre** (skatt för handtverks idkande på landet), 132.
- Gertrud Matissadotter**, Ax. Posses moder, född i Norge; om arf eft. henne, 223.
- Gessestad** (bör vara Grellestad), 564.
- Gestmän** (gästande män), 142.
- Gestringeland** (Gestrikland); om strömm.-fisken drst., 127—128; om beskattn. af en del bgsm. drst., 145—146; om hdsh.-gästn. drst., 146; om jernskatt. af, 241—242.
- Gisslehoda** i Skärstads s:n (Vista här., Smål.), 479.
- Gisslehytten**, torp i Noraskoga, fl. t. Bengt Skrifv., 559.
- Gladhammars rättaredöme** i Tjust, Smål., om uppörd. af, 362—363.
- Golwiss** l. **Goluiske** hamn i Mecklburg (Golwitz, på ö. kust. af ön Poel, ej långt fr. Wismar), 352, 391; om en svensk expedition dit, 391.
- Gotskalk** [-ch] i Lefzta, 158.
- Gottorm Nielsson**, fogde på Ekolsund, 238; br. t., 142—143, 191.
- Gottskalk**, hr, skolmäst. i Örebro, br. på två s:r, 554—555.
- Grabbe** [Krabbe], **Niels** (t. Grabacka, ståthåll. på Viborg o. i dss län), br. t., 96—104; br. fr., 508; om hon., hs åtgärd. o. pligter, 96—104; efterträdes i slottslofv. drst. af Mons Nilss.; 405—406; om hs fel ss. befmn. på Viborg o. i dss län, 567—568.
- Grantwash** (mycket små malmpartiklar, som genom bokning och vaskning erhållits ur den eljest odugliga bergarten), 478.
- Greffwer**, 598.
- Grefve**, en hos hert. Albr. af Meckl., 494.
- Gregers** i Berga, kkovård i Färentuna, 385.
- Gregersby** på Ål., 430.
- Grekeland**, hela intaget af Turkarne, 640.
- Grellesta** [-dt, Grellesta, också orätt skrifvet Drällista], Ol. i G. förråd., 245, 254, 272, 277, 278, 416.
- Grenna**, dat.-ort, 489.
- Gripsholm** [Gribz-] (Gripsholm), 150, 177; dat.-ort, 27—29, 31, 40, 42—44, 46—54, 56—63, 65—92, 94, 95, 105—109, 111—115, 243, 245, 247, 249, 449—451, 453, 455—457, 464, 465, 548—550, 553—555, 557—562, 565, 568, 570, 585; räksk. fr., 27; körnekrut ditsänd., 70—71; kkosilfv. dr emottag., 204; slottsskrifv. Mons Joenss. ditsänd., 213; om slottsbyggn., drst., 250, 261; om ladugdn drst., 250; uppörd t., 365; om kons resa drifr., 455; Ped. Larss. befmn drst., 465, 492; om fnöd. t. de sjuke o. andre drst., 471—472; om förtär. vid slottet, 492—493; lev. dit af fetal., 493; om fsäljn. af dr var. kronospml, m. m., 281—284.

- Grisebeck** [-sa-] (by i Söderåkra s:n, S. Möre här., Smål., vid Östersjön), 331, 335.
- Grytenäs** (Grytnäs s:n i Dal.), bönd. drst. olyd., 368.
- Gråmunkegränd** i Sthm, 354.
- Grällista**, se **Grellesta**.
- Grönlöff, Jöns**, mäst. innehaft preb. i Vexjö, 423—428; misstänkt sed. uppror. i Smål., om hon., 564—565.
- Grönöö** [-öö] (egdm i Björskogs s:n, Åkerbo här., Vestml. vid Hedströmmen), om laxfisk. drst., 529; om qvarnbygndr drst., 530, 559—560.
- Gubernatorer**, svenske, 613.
- Gudema** [Gudum] (Gudhem), dat-ort, 492—493.
- Gudmundh N.**, korprest i Vexjö, ihjelslag. af en ann. i kkn, 159—160; om mansbot f. hs död, *ib.*
- Gudmund Schriffwere**, br. t., 324—326, 411; hs br., 410, 411, 414; br. på bisk-tiond. af Svinstads kka, 1; uppdr., 413.
- Gudum**, se **Gudema**.
- Guld**, 208.
- Guldked** fr. Svinnegarns kka i Upl., 419.
- Guld Kors**, fr. Svinnegarns kka i Upl., 219.
- Guldsmed**, Hans von Rapijn, 464.
- Gulsmed, Erick**, borgmäst. i Skara, br. på en gd drst., 473—474.
- Gulsmed, Tord**, delakt. i fsnilling af silfv. vid Salberg., 476—477, 536.
- Gulskejdere, Adrian**, 105.
- Gunnar**, hr, i Linköp.; br. t. om fsäljn. af tiond., 4.
- Gustaf**, konung; hs val, drom, 609—610; hs fader halshugg. af k. Christ. II, 608; hs mod. o. syst. ihjelhungrade i Köpenhamn, 608—609; hs porträtt, vanstältdt, utsändt af hs fiender, 626.
- Gyllene**, köpmans, 549.
- Gylta** [-e], **Bengt**, »gamle», om gods, s. h. sig tillbytt, 541—542.
- Gårdh**, i Öhlstada, i Färentuna s:n, kyrkovärd drst., qvittobr., 385.
- Gäddor**, 529, 534; finska, utförselvara, 225, 226, 386; i skatt, 543; torra, i uppbörd, 364; salta, 586.
- Gäffe**, se **Geffle**.
- Gärd**, t. krigsfolkets bespissn. begäres fr. Dal, 502—503; såd. förut lemn. fr. Ög. o. Vg., *ib.*
- Gästeri** (ej lagstadgad gästning), f. myck., 410, 413.
- Gästning**, 543; hdsh-e, 146; bjüdes af en del i Smål. f. fodringen, 499.
- Göttinsk** (ett slags kläde), 375.
- Göstaff**, hr, se **Göstaff Olsson**.
- Göstaff Olsson** [-zsz-] (Stenbock t. Torpa, riksr.), hr, 321, 347, 416, 417, 579, 580; br. t., 2—3, 123, 156—157, 196—197, 219, 239—241, 281—284, 313—318, 346—347, 371—372, 395—397, 403—404, 453—454, 459—460, 490—492, 550—553, 587—589; br. fr., 277, 394; sk. utsända kunskap. t. Tyskl., 218.

H.

- Hadelen, Lantehadelen** (en liten landsträcka vid mynningen af Elbe, med särskild författning), 563.
- Hafre**, i gengärd, 352.
- Hageby höge** (Hagebyhöga s:n i Aska här., Ög., n. om Vadstena, utmed Vettern), hr Joen drst., 68.
- Hagelskytt**, 484.
- Hakebysser** (luntbössor, som vid afskjutande hvilade på en till jorden nedfäld gaffel), 589. Se vid **Haker**.
- Haker** (hakebössor), dubbla, sk. smidas i Finl., 350.
- Hakesta** [-kel-, -stade] (Hacksta i H. s:n, Trögds hd, Upl.), riksr. Joen Olofs: egdm, 125, 328, 399, 400.
- Halista** (Hallsta) hemm. i Romfartuna s:n (Norrbö här., Vstml.), 81.
- Halko** (Halikko) s:n i Åbo l., 231.
- Hamburg** [Hamborg], 287; om kunskapares ditsänd., 218.
- Hammarsmed**, en gml tysk vid Vällinge, 153; en vid Orgehyttan i Ög., 446; brist på, om anskaff. af t. kon:s smedjor, 535—536.
- Hammarsmedjor**, 30; kon:s vid Vångabg, 78; d:o vid Torshälla, 143, förestås af en Alexander, *ib.*; en i Sthm, 153, 201; om anlägg. af en vid Gefle, 147, — — vid Högfors, 167—168, vid Vermlandsbg, 198—199; om bygnad vid Dannemora, 402; — vid Orgehyttan i Ög., 446; i Verml. o. på Nora-skoga, 535; brist på smeder t. K. M:ts i Verml., Ög. o. Åkerbo här., 534, 555—556.
- Hammer** (Hammar i Väsehärads s:n, Verml.), h. Birgittas, Jör. Jöns:s enkas, egdm, 523.
- Hammerkijnd**, här. i Ög., 487.
- Hammersbergh** (nu Hammars s:n i Sundbo här., Ner., vid Vetterns n. ända), om värfn. drst., 308.
- Hammersmed, Marcus**, vid Vellinge, 447; br. t., 78; uppskof md hs skuld t. kon., 156; sk. upprätta en vattenkonst vid Vadstena slott, 459.
- Hampa**, skäfvig, införes fr. Narva, Riga och Reval, 188.
- Hamrar**, t. hammarsmedjor, om anskaff. af, 198, 199, 446.
- Handskar**, ryska, införas, 188, 388.
- Hanekinne** hd i Ög., om kgsfodr. af, 69.
- Hans**, kkoprest i Danmks s:n, Upl., hs klag., 43—44.
- Hans**, »Store H», myntesven, 64.
- Hans**, mästare, vallmästare, 589.
- Hans Claesson**, borg. i Sthm, 346.
- Hans Clawesson** på Edby, stämd inf. kon. l. rik. råd., 118—119.
- Hans Ericksson**, 346.
- Hans Haralsson**, fogde på Örby gd, 239.
- Hans Jönsson**, landbofogde i Upl., br. t., 75—76, 88—89.
- Hans Larsson**, borg. i V-ås, br. på en vret drst., 170.
- Hans Myntemästare**, m:r, om hon., 193—194.
- Hans Petri**, kkhde i Haraker, får fsvar-br. f. prestebordet, 144.
- Hans Thomesson**, flänt md en gd på Ål., 430.

- Hans Thomesson**, kon:s tjen. på Sthms slott (trol. dsme s. nästfölj.), 385.
- Hans Thomesson** [To-], kamm.-skriv., 27, 35, 85, 418; kamrerare, 468, 469; uppdrag, 555—556.
- Hans Tomasson**, bonde i Tortuna s:n, 165.
- Hansestäderna**, 287, 289, 412; deras ursäkter, 407. — Se vid. **Städerna o. Tyska städerna**.
- Hanöö** (ö i skärgdn, Sölvesborgs s:n, Listers här., Blek.), samlgs- o. observationsplats f. galer., 280, 331, 335, 390.
- Harnesk, harsk**, 15, 92, 114, 566.
- Haråker** (Haraker, s:n i Norrbo här., Vstml., omkr. Svartån), anslag af kktionde t. kkobygn., 141; fsvar-br. f. prestebord., 144.
- Hedendall, Dirich**, vinhandl. i Lüb., 426.
- Hedningar**, 337.
- Heede** [-dhe], ödetorp i Tuna s:n (Hels.); besittningsrätt drå f. Erik Pederss. o. hs efterkomm., 178.
- Hegnetorp** (Höjentorp i Eggby s:n, Valle här., Vg.; kungsgd), 460.
- Helerne** (nu Hålanda s:n) i Ale här., Vg., 581, 582.
- Helgeandshuset** i Vadst., 55; i Arboga, tionde t., 80—81.
- Hellekiis** (Hellekis i Medelplana s:n, Kinne här., Vg., på v. sluttn. af Kinnekulle), Ax. Posses egdm, 223.
- Helsingh, Laurentius**, om hs ordination t. prest i Skara stift, 538.
- Helsing** [-h], **Michel**, fogde (på Stora Kopparberget), 385; br. t., 77, 87—88, 250, 301.
- Helsingh, Niels**, fogde i Hels., br. t., 145—146, 241—242, 250—251, 301.
- Helsingar**, knektar, 99.
- Helsingeborgh**, 413.
- Helsingeland**, 370; uppdrag t. fogd. drst., 81; ett gods drst., *ib.*; om strömm.-fisk. drst., 127—130; kopp.-smed. drifr., 143; om drs beskattn., 160—161; om utförs. af kopp. ifr. t. Norge, 161; två prosterier drst., 444—445; prostarne drst. sk. afdöma äktenskapssaker, *ib.*
- Helsingho** (Helsing s:n i Nyland), 130.
- Heming l. Henning Stensson** i Högsby s:n (Handbörds hd, Smål.), 335; af Dackens parti, 186; af Jöns Werkmäst:s rote, 221.
- Hendene** (Hendened l. Händene, s:n, Skånings här., Vg., närmast n. v. om Skara), 2 gdr drst. fl. t. Ped. Skrifv. i Skara, 424.
- Henamore** (Hedemora i Dal.) s:n, 87.
- Henrich** (Johannis), bisk. i V-ås, br. t., 61, 138—139, 180—181.
- Henrich** [Hendrik], hert. af Brundzwijk, om hs fejd md andra furst., 563; förrådd o. slagen, 587; falskt rykte a. Sv. understödt hon. med folk o. pgr, 587—588.
- Henrich**, fogde, br. t., 162—163.
- Henrich**, hertig (af Sachs.-Lauenb.), kon. G:s svåger, 288.
- Henrich Claesson**, skeppshöfv.-m., 332.
- Henrich Clawesson** (Horn), upplåtit ett gods i Finl. t. kon., 231.
- Henrich Michelson**, borg. i V-ås, föreskrift ang. arf i Helsing s:n, Nyl., 130—131.
- Henrich Simonsson** (förut fogde i Vester- o. Österbotten), br. t. om Ryss:s infall i Finl., 179—180.

- Heriewadt** (Härjevad), qvarn i Vedbo här. (Härjevads s:n, Skånings här., Vg.), 541.
- Herrestäket** vid Boo i Vermdö s:n, 448.
- Hessen**, churfursten af, 293, 250.
- Hestelöpet** (hästellopp, utfodring, som lemnades kon:s ell. hs tjenstemäns hästar), 68—69.
- Hiestais** i Meskilie s:n (nu en del af Vånå s:n, V. Tavastland), råfstetings dom drom öfverklagad, 590—591.
- Hingstridare** (beridare), 530.
- Hioo** (Hjo stad), dat.-ort, 539—542.
- Hoffmarskalk**, droctn. Marias i Nederländ., 490.
- Hoffsinnere**, se **Hofmän**.
- Hoffz gård** (Hofgården, kungsgd i Hofs s:n, Ög.), 112; kor sk. ditsändas, 462; Joen Svenss. fogde drst., 239.
- Hoffz län** (Vifolka, Dals, Lysings o. Göstrings här. i Ög.), Niels Westgöte fogde drst., 239; om spmlsskatt. af, 209, 210.
- Hofmän**, 14, 238; må ej fskingra sina rustn., 350; finske, sk. användas a. utröna rågn mot Ryssl., 359; — bruka landsköp, 508, 509; betungat allmänhet. md olaga skjutsfärder, 475.
- Hoftjenare**, kon:s, Krabbe Peders., 419—420.
- Holland** [-dh-, -dt, Hä-], 208; skepp drfr., 123; om befraktn. af kon:s skepp dit, 181—182, 188—189; br. dit, 404; om skeppfart dit, 480, 492; om bågsmeders fscaff. ifr., 491.
- Holländere**, 330; väntade i Öresund, 185; om införsel af salt gen. dm, 583; en lidit skeppsbrott, 589.
- Holländere, Petter**, timmerman, 75; bygmäst., sänd t. Sthm 91; uppdrag, *ib.*
- Holsbane** (dråpares l. mördares medhjelpare), 422.
- Holsbro, Simon von**, dansk knekt, 90.
- Holst, Gorius**, hs hustru, 150.
- Holsten** [Landthoh-, Lanteh-, Holstain, Hollstenn, Hul-] (Holstein), her-tigdöme, i kon:s af Dmk titel, 252, 438, 527; hotadt af gle k. Chr:s anhang, 504, 505; hv. femte man dr uppbåd., 505. — Se vid. **Landthoholsten**.
- Holster, de** (Holsteinarne), 545.
- Holweden** [-ewädh-] (en stor skogstrakt mellan Ög. o. Smål.), 24.
- Honung**, 591; uppbörd af, 363—365; bytes-, *ib.*, herre-, *ib.*, saköres-, *ib.*; t. kon:s behof, 270; tages f. fodr., 497.
- Hornborgh** (Hornborga vid den stora Hornborgasjön i Vg., s.v. om Billingen), utmärkt plats f. anlägn. af en stad, 283; om flytt. af Skara, Bogesunds, Falköppts m. fl. småstäders innevän. dit, 283; om dn tillämn. befästn. o. stadsanlägn. drst., 404; plan t. slott o. stad drst. sk. uppgöras af Joach. Bulgrin, 552.
- Hosegeld** (Hol l. Horla s:n i Kullings hd, Vg., nära Alingsås) i Collandz här., 536.
- Hudar**, 164, 184, 461.
- Huddinge** s:n (i Svartlösa här., Södml.), 139.
- Huddinge** (Huddunge s:n i Torstuna o. Våla här., n.o. om Sala), hälft. af lägges t. Väsbj gd, 155.
- Humble**, 591; om inköp af, 141.
- Humblegård**, 591.

- Husaby, Lille** (nu Husby i Jernboås s:n, Nora bergslg), i Noraskoga, fl. t. Bengt Skrifv., 559.
- Husby** i Skönberga s:n, Hammarkinds här., Ög., 487—488.
- Husby-Skedrij** (Husby-Skederid, v. om Norrtelje, Upl.) s:n, 374.
- Huseby** i Österhaninge s:n (Södml.), rätteg om, 119.
- Huseby** (Husaby på Kinnekulle i Vg.), hr Larentz drst., 460.
- Husmanspenningar**, 143.
- Husörespenningar**, 132.
- Hwete**, 162; om fsäljn. af vestvart, 208; god handelsvara drst., *ib.*: odling. draf bör ökas, *ib.*
- Hwittinge** s:n (i Thorstuna här., Vstml.), 367.
- Hytteskrifvare**, kon:s vid Salberg, 298; möjl. delakt. i en stor fsnilln., 477.
- Hyttevaktaren** vid Salberg; möjl. delakt. i en försnillning, 477.
- Håkan** [-en] **Benctzson**, borg. i Jönk., 218; fsvar.-br., 32—33; sk. komma t. sin rätt, 37.
- Håken** i Larff (Vg.), hr, kyrkohde, 500—501.
- Hålland**, se **Holland**.
- Håper** (ett slags roddfartyg), skola byggas, 345—346.
- Härshaga** [-ghe], gd vid Skara, legat und. ett preb., nu flänt t. Ped. Skrifv. i Skara, 424—425.
- Hängen** t. kronor, bl. kkosilfv., 418.
- Häradshöfdingar** fr. fl. landskap kallas t. herredag i Arboga, 585; Jacop Vestgöte (i Upl.?), 73; Willam Tysk i Skånings här., 539.
- Häradshöfdingedömet** i Konga hd, eft. Jör. Jönss. uppdraget åt Ture Trolle, 385.
- Häradshöfdingegästning** i Hels., drom, 146.
- Häradsting**, 22.
- Hässie** [Hessie] (Hässjö) i Alfta s:n, Hels., br. drå f. hr Er. Andreae i Segersta, 370—371.
- Hästar**, 15, 32, 42, 69, 111, 114, 210, 244, 433, 487, 530, 566; skjuts-, 57; 6 bestås Joach. Bulgrin, 196; verkhäst., 143, 211; rytteriets, drom, 220; (fodrings-) biskops-, 237, 239; fogde-, 237, 364, 365; årliga, 237, 339, 363.
- Hästhår**, införs. af fr. Ryssl., 388.
- Hö**, 112, 365, 449, 497, 537; gengårds-, 352; skatte-, 210.
- Höck, Måns**, borg. i Södköp., br. på gods i Husby, Skönberga s:n, Ög., 487—488.
- Högfors**, i Fernebo s:n, thör. hr Birger Nilss.; om bygg. af en hammarsmedja drst., 167—168.
- Högzby** s:n (i Handbörds hd, Smål.), 222; om Dackens parti drst., 186.
- Höns**, uppbörd af, 362—366.

I. J.

- Jacop Snickere**, 113.
- Jahan**, se **Johan**.
- Jakt**, Svante Stures, 246; —er, danska, 334.
- Jasmundh, Henrich von**, 428.

- Id**, torr, uppbörd af, 363, 365.
- Jeders** (Jäder i Österrekarne här., Södml.) s:n, 548.
- Jempte, Peder**, kons: tjen., 259.
- Jempteland**, Erik Andreae, prost drst. (kkhde i Oviken), lemn. viss afgäld f. tiond. af Jemtl., 137—138; knekt. dr flagde, sk. draga ned åt land., 505, 506.
- Jeneköpfung**, se **Jöneköpfung**.
- Jensar** (Jännesari på Hirvisalo ö), gd i Vårfrukka s:n, Masko hd, Finl.; fl. t. bisk. Mårt. i Åbo, 448.
- Jepe Tordzson**, lärar hfa inskickat spej. i landet, 380.
- Jern**, 93, 164, 214, 350; afrads-, 121; om utförsel af, 225; i skatt, 465; t. vapensmide, sk. sändas t. Finl., 574—575. — Se vid. följ. artiklar.
- Jernbergen** (Jernbergslagera), 187, 214, 389; i Ög. om arbete drst., 583.
- Jernhammare**, 214.
- Jernpannor** ej lämpl. t. saltsjudn., 397.
- Jernredskap**, svåra, behövas vid Salbergs hyttor, 153; sk. smidas i Sthm af m:r Påwel, 207.
- Jernskatten** af Vadsbo, 40—41; bör utgöras i jern, 41; af Hels., drom, 241—242; af Niels Tules: fögderi, 256; om lösn.-pris å, 41.
- Jernskytte** t. de kgl. fartygen, 209.
- Jerntråd**, 153.
- Jernverksbygmästare**, om en t. Verml. berg, 199.
- Jesu Christi** fsmädare o. föraktare, Turken, 637.
- Ingherd Ottosdotter** (Römer) t. Österåt, fhållit Ax. Posse hs arf, 223—224; br. t. kon. Chr. III i Dmk drom, *ib.*
- Inventarium** på Sthms sl., 74; på Gripsh., sk. upprättas, 213; eft. Jör. Jönss., drom, 373; L. Organistas ej tfredsställ., 71;
- Joachimsdaler** [Jochims-] (se reg. t. 9:de del.), 382, 428.
- Joan Hansson**, föräd., går vid skogen, 276.
- Johan** [Ja-] **Turesson** (af Tre Rosor, rr., se föreg. delar); hr, br. t. 247—248, 352—354, 472; V. här. flänt t. hon., 459; om hs o. hs frus underhåll på Gripsh., 471—472; de kgl. barn. sk. lyda hon. o. hs fru, 472; — — följas af dm t. Ög., 473; hs fogde i V. här. Jör. Sonesson, 542; br. t. om återlemn. af gods t. kronan, 570—571.
- Joan** i Hagebyhöga, hr, fverkat all sin egdm, 68.
- Joen Swensson**, fogde på Hofs gd, 239.
- Jon Caroli**, hr, kkhde i Roglösa i Ög., br. t. om en t. s:n fflyttad by, 543.
- Jon Nielsson** i Hendene, bonde, 424.
- Jon** [Joen] **Olsson** [Oleffz-, Oluff-] (Gyllenhorn t. Hacksta). rr., 22; lagm. i Vstml. o. Dal., 50; sk. hålla kgsräfst drst., 50—51; sk. fhda md men. m. i Dist. markn., 58; br. t., 125—127, 530—534, 574—576; br. fr., 551; uppdrag till Finl., 328, 343, 358, 405; drom, 567; fmkt a. underhdla md Ryss., 398—399; åtgärd. i Finl., 586; en hs räfstetings dom öfverklag., 590—591.
- Jordebok**, kons: 581, 582.
- Isach Nielsson** (fogde i Tavastehus län), br. t., 92—93.
- Juleta** [Jullete, -ette] (Juleta i Oppunda här., Södml.) kka; bisk.-tiond. af, t. Helgeandshus. i Arboga, 80—81; hälft. af kktiond. draf fl. t. skolmäst. i Örebro, 554—555.
- Jus hospitalitatis**, 606.

- Jute, Knut**, ihjelslag. af Lasse Bröms, 14—15.
- Jute** [-th-], **Sewerin** [Sefw-, Söffw-, Söffrin] (kallas också orätt Staffan Jute), fogde på Väsby kgsgd; sk. skaffa ved o. kol t. Salberg, 83—84; br. t. 173—174, 367—368; fmkt a. und. Väsby gd lägga $\frac{1}{2}$ af Hudd. s:n, 155—156; br. f. hon. a. vara oqvald f. ett hus i Sthm, 576—577; br. f. hon. på kktionde, 577—578.
- Juter, de**, äro ej a. tilltro, 406, 407; veta undskylla sig, 417.
- Juthe, Rasmus**, dansk knekt, antag. i tjenst, 90.
- Juthe, Staffan**, se **Jute, Sewerin**, 238.
- Jutland**, 495; hot. af gle k. Chr:s anhang, 505; hvar 5:e man dr uppåd., *ib.*
- Järpen** (i ett ordspråk), 559.
- Jöneköpfung** [Jene-gh], 32, 37; dss kista (fängelse), 26; om befästn. drst., 117; Christ. Pedrs. fogde drst., 218; Håk. Benctss. borg. drst., 218; Bogesunds innev. vilja ej ditflytta, 283.
- Jöns** i Tinninge (Tynningsö) på Vermdö; br. på besittn. af gdn, 9.
- Jöns Ingemarszon** får samma vilkor s. frälsemän, 15.
- Jöns Larentzson** i Vaddö; br. t. om mansbot för hs broder, 421—422.
- Jöran Sonesson**, Joh. Thuress: fogde i V. här. (Smål.), br. t., 542.
- Jören Arffwidzson** [Arwed-], fogde i Vadsbo, 39; br. t., 40—42, 329, 571—572.
- Jören Erichsson** [Erick-] (Gyllenstierna t. Fogelvik, riksr., se reg. t. fl. del.), kon:s ombud t. Smål., 299, 309.
- Jören Knutzon**; br. f. hon. rör. en gd i Vadsbro s:n, 553—554.
- Jören** [Jurgen] **Jönsson** (Svan, se reg. t. 14:de del.), stäthåll. på Kronoberg o. i dss län, 243, 249; om hon., 215—216; br. t., 6—8, 220, 247—248; handel på Dmk, 215, 216; om hs mord af fr. Blek. inkomne missdåd., 294—297, 301, 304—308, 314, 317, 319—321, 323, 326, 350, 356, 358, 401, 407, 414, 451; öpp. fejd mot hs tjen., fklar. i Blek., 295; mörd. gm hert. Albr. af Meckl. tskynd., 296; Werner Pasberg mdskyld. i hs mord, 335; hs mörd., Masse Karlss., undkommit t. Rostock, 496; om tsättn. af hs efterträd., 307, 336, 412, 440; kon. vill draga fsorg om hs hustru, 315; br. t. henne, 322—323; om henne, 373, 411; — får flängri i Vg., 440; Mons Olss. hs underfogde, 373, 383; J. J:s räkskp., 373, 423; slägt md Lasse Pedss., 379; innehaft hdsh.-dömet i Konga, 385; hs karl. misst. ss. förråd. mot hon., 411; illa behdlat allmog., *ib.*; br. fr. 416; klag. öfv. hon. af de danske, 417; om hs flängri, 423—424.
- Jören Månsson**, kon:s tjen. (i Finl.); tvist md Jöns Westgöte om Wexiö gd, 258.
- Jören Oloffzson** (Lilliesparre på Håkonatorp, af det småländska frälset?), föreslag. t. Jör. Jönss:s efterträd., 307.
- Jören Tulschriffwere**, uppdrag, 141—142.
- Jören Åkesson** (Tott?) sk. hålla räfsteting i Dal. o. Vestmld, 50—51.

K.

Kaijnos, se **Kaynos**.

Kalk t. Nylödöse stads bygn., 283; fr. Öl. t. Kalm., 444; t. Vadstena slottsbygn., 481.

- Kalk**, skänkt t. Alfta kka, 370; aflemn. från Färentuna kka, 385. — **ar**, sex, aflemn. fr. Svinnegarns kka, 418.
- Kalksten** t. Viborgs befästn., 533.
- Kalmarne**, 106. — Se vid **Calmarna**.
- Kanal**, om gräfnng af en i Ög., 446—447.
- Karin**, Ped. Winmands enka, eg. hus i Sthm, 354.
- Karin**, hustru i Väddö, br. t. om mansbot f. hennes son, 421—422.
- Karl**, kejsare (Karl V); fredsdrag mell. hon. o. kon. af Frankr., 339; — md Dmk i Speyer; Sv. dri inbegrip., *ib.*; har undseende f. sina systerdöttr., 340. — Se vid **Kejsaren**.
- Karl Andersson**, borg. i Sthm, får idka hand. i bolag md en lübsk borg., 51—52; dragit t. Reval; fsvär-br. f. hs hustru, 194.
- Karl Tordsson** (fogde?), br. t., 37.
- Karlebylånga** (en stor by i Karleby s:n, Vartofta här., Vg., ö. om Falköping), 536, 538, 539.
- Karolj, Peder**, hr (i Linköping), br. t., 4—5.
- Kart** [-tt[, **Swen**, öfverfogde på Dal, br. t., 393—394; sk. värfva knekt., 396; sk. undrhda med allmog., 503.
- Kaynos** [-us, -ijnuss], om dss läge i Finl. i Ryssl., 351; Ryss:s hand. dr t. skada f. Viborg, *ib.*; om anlägg. af en kgsgd drst., 586.
- Kedja**, silver-, aflemn. fr. Tortuna kka, 165; — — fr. Svinnegarns kka, 418; af guld fr. d:o, *ib.*
- Kejsaren** (k. Karl V); vill ej gerna bruka tyska knekt., 99; fredsfdrg md Fr. o. Dmk, 292; art. dri om Sv. ej tillfredsställ., *ib.*; hs syst. Maria regentinna i Nederl., 315—316, 490; Sv. i fred md hon., 635; egenhänd. br. fr. hon. t. kon. G., 635—636; hs legater närvar. vid Sthms blodbad, 607. — Se vid **Karl**.
- Kembenärerne** (ledamöter af kämnersrätten) i Sthm, 171.
- Ketill**, kon:s tjen., 439.
- Kidtwad**, se **Kydtwad**.
- Kijl, Seffwerin** [Söff-] (t. Hoffnäs, f. d. befmn öfv. Elfsborgs sl. o. län), 32, 33, 37; tvist md Håk. Bengtss. i Jönk., 218.
- Kijlen**, ett kon:s fart., om dss begagn. i fraktfart, 182, 188—189, 209, 485, 573.
- Kind** [-den, -dh], hd i Smäl. (nu i Ög.); allmog. drst. klag. öfv. ett par upporsmän, 124; om allmogens svar på kon:s br., 410; om värfn. drst., 433—434; Nils Pdrs. höfvnm f. knekt. drst., 441.
- Kind** [-dh], hd i Vg., 107; om dagsverk. drifr. t. Vadst. befästn., 197, 282.
- Kindewaldz** hd i Smäl., 461; Krabbe Pedrs. höfvnm. f. knekt. drst., 441; ö. br. t. inneb. drst., 450—451.
- Kijsa** (i Kinds här., Smäl., nu i Ög.), om träffn. drst. und. Dackefejd., 124.
- Kiste** (fångelse), 592.
- Kiör**, se **Kor**.
- Klapur**, sofrings (fr. malmen utsofrad sten), 478.
- Klensmed**, 222.
- Klensmide**, unge dräng. sk. uppläras t., 157.
- Klingeberget** i Lübeck, 382.
- Klingesten** [Clingsteen], **Marchus**, föreständ. f. hamm.-smedj. vid Orgehytan i Ög., 446.

- Klippare** [Kleppere] (se reg. t. 14:e del), 209, 228; ngra, ej de bäste, må utföras ur rik., 387.
- Klockaredömet** i Pojo s:n, Finl., br. drå f. Este Erik, 319.
- Kloster:** gods, s. thört, få ej egenmäkt. rappas af enskilde, 119—120. Arboga, dss kks repar., 10; Enköpings, användes t. magasin, 75; Krokeks, 82—83; Skeninge, dss landbor, 81; gods s. thört, 488, 489; Söderköpings, en jord s. thört, 488.
- Kloot** [-th, -tt], **Rasmus**, befmn på V-ås slott (hdsh. i Norrbo o. Siende), 328; br. t., 180—181, 248—250.
- Kläde**, 4, 5, 325; om uppköp af, 208, 372—373, 380, 410, 420; — t. knekt., 324, 325, 351, 556; — t. skyttarne, 566.
- Knektar**, 24, 36, 37, 47, 67, 90, 373, 410, 412, 420; nyantagne, 69, 214, 226—227, 233—234, 304; — i Dal., 11—13, 126—127; tjänstgör.-regl. f. alla, 16—21; flagde hos prest., i Smål., 85; danske, ngra, i tjänst antagne, 90; om sv:s ftär. i Dmk, 2, 7, 521; om aflön. t., 11—13, 126—127. 204, 219, 238, 274—275, 324—325, 556; flagde i Ög. o. Smål.; om arbete af dm vid Vadstena slott, 202; lifsförnödhtr böra dm ej fdyras, 203; hert. Albr:s af Meckl., 378, 382, 384, saml. i Bremens stift, 531; om ytterl. värfn. af, i Verml., 389, i Smål., 433—434, 578—579, i Ög., 504 o. i Uplanden, 505; vid «Längestråte» o. vid Rhen fsml. mot Sv., 247; »förlof» t. dm, 247—248; i Norrl. flagde sk. draga ned åt land., 505; —ne sk. hållas tsmmns, 307, 321; sk. fdelas på fogdarne i Smål., 321; betunga allmhtn md olaga skjutsfärder, 475; rullor öfv. alla sk. upprättas, 480; om And. Smälänings, 572—573; en fänika sk. sändas t. Finl., 574.
- Knoge, Matz**, i Mykleby, Lohärads s:n (Upl.), br. f. hon. på en äng, 374.
- Knut**, Arvid Olss:s skrivvare, begått mord, är ostraffad; sk. ställa målseg. t. freds, 203.
- Knut** [-tt] **Andersson** (Lillie t. Ökna), riksr., br, br. t., 388, 530—534, 574—576; vitnesbr. af, 374; uppdrag t. Finl., 343, 358, 405; fmkt f. hon. a. undrhålla md Ryss., 398—399; — a. hålla kgsräfst i Finl., 399—400; om hs sändn. dit, 567 o. åtgärder, 586; br. fr., 551; en hs räfstetingsdom öfverklagad, 590—591.
- Koffring**, 478.
- Koffringsvask**, 478.
- Kokeritz, Birgitta von**, Conr. v. Pyhys hustru, 629.
- Kokeritz, Job von**, Conr. v. Pyhys sväger, 629.
- Kol**, 214.
- Kolare**, 77.
- Kolning**, 82, 125, 174, 214.
- Kolningen** (en plats), 368.
- Kolved**, 142.
- Konga** [-e] härad i Smål., 321, 358, 474; dss ting, 301, 304—306; ö. br. t. inneb. drst. om Jör. Jönss:s mord, 323—324; Lasse Pedss. ej lämpl. t. fogde drst., 379; Ture Trolle hdsh. eft. Jör. Jönss., 385; om tsättn. af befallu. drst., 392—393; Nils Byrgess. drt. nämnd, *ib.*; Krabbe Pedss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441; ö. br. t. inneb. drst., 450—451.
- Kongemaket** på Kungsör, 228.
- Konungsfodring**, se **Fodringen**.

- Konungsräfäst;** 33, 37, 125, i Smål., 44—47; i Dal. o. Vestml., 50—51; i Roslagen, 82—83; i Finl., 575; fmkt f. rr. Knut Anders. o. Joen Olss. a. hålla, 399—400; en sådan öfverklagad, 590—591.
- Konungzöör** (Kungsör, kgsd i Karlskyrka s:n, Vestml., vid Arbogaåns utlopp i Mälaren), 35, 40; om anskaff. af gerningskarl drt., 132; sjukdom bl. ox. drst., 133; om hushålln. drst., 228—229; kongemaket drst., 288; And. Erikss. fogde drst., 236, 559—560.
- Koppar**, 126, 370; tionde draf, 126, 163; smidkoppar, 161; om utförs. af, 161, 188, 225, 226, af smidd, 388; få af bgsmänn. fritt säljas, 304.
- Kopparberget** (i Dal.), 88, 170; huru dt sk. brukas, 125—126.
- Kopparbergslagen**, konungsräfäst drst., 50—51; om anskaff. af dugl. arbet. t., 77.
- Koppargrufvan** vid Krokek (i Södml.), drom, 82—83.
- Kopparbergsmännen**, om drs tionde, 126.
- Kopparbergs s:n** (Falu landsfmsl. i Dal.), 88.
- Kopparmalm**, 126.
- Kopparpannor** t. saltsjudn., 397; må smidas på kon:s kopp.-smedja i Tors-hålla, *ib.*
- Kopparslagare**, 163. — Se vid **Kopparsmeder**.
- Kopparsmeder**, 460; i Hels., 143; om drs beskattn., 160—163.
- Kopparsmedja** i Torshålla, 397.
- Kopparsmide**, 161, 163, 397.
- Kor**, i skatt, 362—365; sonings-, 362; om stöld af en, 26; två bytas mot en oxe, 462; utvalda sk. sändas t. Starby, Hof o. Alvastra, 462.
- Korknapp**, 418; af silfv. fr. Tortuna kka, 165.
- Korn**, 44, 112, 141, 229, 235, 469, 487, 537, 569; om pris. å (6 öre per spann), 4; — i Sthm, 171; afrads-, 75, 89; sädes-, 351; i skatt af Hofs län, 210; i uppörd, 362—366.
- Kornskrifvare**, kon:s i Sthm, 162; Sven K., 325.
- Korp** [-årpp], Jöns, tjenl. t. fogde, 211; förordn. t. fogde i Aska o. ett ann. hd, 267.
- Korprest**, en ihjelslagit en ann. i Vexjö domkka, 159—160.
- Kors**, af silfv. fr. Tortuna kka, 165; fr. Färentuna kka, 385.
- Korskysning**, 95.
- Korsvreten** vid Vesterås, 180.
- Krabbe**, se **Krabbe Pedersson**.
- Krabbe**, Nils, se **Grabbe**.
- Krabbe** [Chr-, Cr-] **Pedersson**, 499, kon:s hoftjen., fmkt o. instr. f., 419—420; höfv.-m. f. knekt. i Konga, Kinnevalds, Albo o. Norrvid. hdr, 441; uppdrag, 556.
- Krafft**, Hans, i Lübeck, br. fr., 371, 381—382, 401.
- Kraffwelen** (ett stort örlogsskepp), om dss begagn. i fraktfart, 181—182.
- Kran**, om bygg. af en i Sthm, 75, 91.
- Kransar**, af silfv., lemn. fr. Tortuna kka, 165.
- Kreutzer**, Wulff, 294.
- Krokek** (Krokek på Kolmården, Lösings här., Ög., n. om Bråviken, på gräns. mot Södml.), kl. o. gd, Philip Mortenss. förordn. t. fogde öfv., 82—83.
- Krogmåle** (Kråksmåla, s:n i Handbörds här., Smål.), 222.
- Krok**, Nils (på Bornholm?), 588.

- Kronoberg** (slott, nu kgsgd i Vexjö landsförsamling, Kinnevalds härad, Småland, vid Helgasjön), 545.
- Kronor:** tre, på Sthms slott, 38; en af silfv. lemn. fr. Tortuna kka, 165; två fr. Svinnegarns kka, 418.
- Krumme** [Chr-], Nils [-z] (t. Åtvid o. Örboholm, riksråd o. väpn.), br. på sakör. af egna landbor, 429; br. t., 536—537.
- Krut**, 104, 238, 379, 380, 575; körne-, 70, 71, 108, 237, 239; fräls. sk. fse sitt folk md, 280.
- Krutmakare**, 575.
- Kryddor**, om uppköp af, 182, 208.
- Kröning**, k. Chrs. firad md blodbad o. andra gräslhtr, 606—607.
- Kummagårds** (Kumogård, Satakunda, n. del. af Åbo o. Björneborgs län) län, i Finl.; om kostgård af t. ryska beskickn., 93.
- Kungsgårdar**; på alla i Finl. sk. tverkas bäg., spjut o. pilar t. allmogens beväpn., 92—93; en ny, inrättad i Finl. nära ryska gräns., 586.
- Kurfurstar**, se **Churfurstar**.
- Kuse, Seffwerin**, hr Christoph. Andss: fogde, 234.
- Kydtwad** [Kidt-] (nu Kedevad) i Strå s:n, Dals hd, Ög., skattefrih. drå f. borg. i Vadst. Udd Jönss., 488—489.
- Kyrkobolet** i Noraskoga fl. t. Bengt Skrifvare, 559.
- Kyrkoherbergen**, 23, 467.
- Kyrkor**, gods s. thört, få ej egenmäkt. rappas af enskilde, 119—120.
- Kyrkotionage**, 569, 577; br. å, 10, 544—545; anslagen t. kkobygn., 141, 145; 390; — t. skolmäst. i Örebro, 554—555; om pris. å, 151—152; en del utgöres skröpel. i Vg., 240; draf t. vin, vax o. oblater, 557; räkenskap dröfv., 557.
- Kyrkövärdarne** sälja spannmålen f. dyraste penning, 151; räkskp sk. md dm hållas öfv. kkotiond., 557; i Svinnegarn, 418—819; i Alsheda, 562; i Tors-tuna, 577.
- Kåkind**, hd i Vg., 540; br. t. inneb. om dagsverk. t. Vadstena befästn., 282.
- Kålmålen** (Kolmården, den stora skogs- och bergstrakt, öfver hkn gräns. mell. Södm. o. Ög. går), 573.
- Kålåkers rättaredöme** i Tjust, uppörd af, 362.
- Källareswener**, 18.
- Kögenfett** (kökenfett), 183.
- Köpenhamn** [-haffn], 495, 608; möte drst. af danska adeln, 156—157, 482.
- Köping**, br. t. stad. på 1/2 af der fall. sakören, 546.
- Köpmän**, danske, 432.
- Köpstadsmännen** i rik, kallas t. herredagen i Arboga, 584—585.
- Köpsvenner**, 190; tyske o. sv., utföra svenskt mynt, 190—191.
- Körförster**, se **Churfurstar**.
- Körnekrut**, se **Krut**.
- Körning**, Matz (Simonson t. Almby), sk. hålla kgräfst i Vstml. o. Dal., 50—51.
- Kött**, 485; t. Dannemora grufva, 403; rökt, 74.

L.

- Ladegårdsmalm**, vid Kopparberg., 125, 126.
- Lag**, Sveriges, 45, 119, 120, 129, 201, 240, 376, 421, 422, 537, 439, 577, 633; Norges, 223; christelig, 605.
- Lagbok**, Gestriklands, 146.
- Lagmansting**, 22.
- Lagmän**: Joen Olss. t. Hacksta i Vestml. o. Dal., 51; Måns Pedss. i Smål., 585; Måns Johanss. i Ög., 585.
- Laicho, Jacob**, skeppsbygmäst., gåfvobr. t. hon. på en gård i Sthm, 463.
- Lampus** s:n (Lampis i Tavastl.), 231.
- Landbor**, 539; kon:s egne, 75, 169, 203, 221, 403; — få lösa afraden md pgr, 169; klostern, 31; kyrkors, 43—44, 121; på Åland, sk. uppskrifvas, 429—430; biskops, 216; — i Åbo stift, 429; domkapitlens, äng. o. åkr. rappas fr. dm, 468; prebende-, 216, 467—468; prestern, på Åland, sk. uppskrifvas, 429—430; i Smål., 462; — br. t., 44—45; Nils Krummes, 429; i Vg., br. t., 449—450; kyrkors i Skara, 556; presternes egne, 557; riksr. Bengt Nilss:s, af hon. illa behandl., 548; fsvar.-br. f. dem, *ib.*
- Landbofogdar**: 87, 231; danske, 416; Hans Jönss. i Upl., 75, 88; Mich. Olss. kon:s i Smål., 222; Ol. Jönss., 582; fru Ebbas i Tjellmo, 62; Sev. Kuse hr Christoph. And:s på Ervalla, 213, 214, 234; fru Elsa Laxmands i Sunnerbo, 456; Lasse Jönss. i Finl., 231—232; Peder Larss., Nils Krummes, 536—537; Lasse Bertelss., hr Måns Johanss:s, 592. — Se vid. **Fogdar**.
- Landgille** (afrad), 235, 424, 462, 557.
- Landreed** (inquartering o. fodring af hästar, s. skulle lemnas åt kon. l. hs embetsmän vid färder genom landet), 373, 379.
- Landsknektar**, 136, 209, 316. — Se vid. **Knektar**.
- Landsköp**, bedrifves i Finl. af frälset, fogdar, prest., borg., m. fl., 508—509; sk. afskaffas, 533.
- Landsköpmän**, Landsköpare, i Hels., 162—153; i Finl., 360, 532.
- Landsting** i Rottneby, 7, 384.
- Landtgreffwen** (af Hessen), 416, rustar sig, 587.
- Lane, Lanefiske**, vid Kungsör, 229; om inrätt. af vid Qvicksund, 135; vid Stäket (i Mälaren) sk. upptagas, 229—230.
- Lantehadelen**, se **Hadelen**.
- Landtholsten** [Lante-] (Holstein), 407, 495; hot. af gle k. Chr:s anhäng., 498. — Se vid. **Holsten**.
- Landthopommeren**, 425. — Se vid. **Pommeren**.
- Larens** [Lasse] **Orgelekere**, se **Organista, Lars**.
- Larentz Siggesson**, se **Lars Siggesson**.
- Larentz**, hr (kkbde), i Husaby, 460.
- Larff** (s:n i Laske här., Vg.), hr Håkan drst., 500.
- Lars**, biskop (erkebiskop Laurentius Petri), br. t., 147—148.
- Lars**, hr, kallad t. capellan på Linköp. gd o. i St: Laurentii s:n, 66.
- Lars Schrifuare** i Nylödöse, 491.

- Lars [-sz, Larentz] **Siggesson** (Sparre t. Sundby), riksmarsk, rr. o. ridd., br. t. 245, 377—378; flän. å sakören i Vilske hd i Vg., 494.
- Lars [Lasse] **Tursson** (af Tre Rosor), br. t., 160—161.
— Se vid. **Lasse**.
- Lasse **Bertelsson**, hr Måns Johans:s landbofogde, 592.
- Lasse **Eleffzson** (i Ög.) †, 4; skuld t. kon., 5.
- Lasse **Erichsson**, fr. Ö.-botten, röfvat pgr af Benct Niels., 73.
- Lasse **Harelson**, 165.
- Lasse **Jensson**, landbofogde i Finl., br. t., 231—232.
- Lasse **Jespersson**, domare o. fogde i Dal., 126, 239; uppdrag, 13, 126—127, 138—139; br. t. 13, 69—70, 232, 303—304.
- Lasse **Jonsson** i Wefflinge i Alfta s:n (?), Hels., 371.
- Lasse **Jönsson**, höfv.-m. f. knekt. i Sunnerbo, Östbo, Vestbo, Tveta o. Vista hdr, Smäl., 441—442; sk. uppgöra regist. öfv. knekt., 556.
- Lasse **Jönsson** i Vesterås, 447.
- Lasse **Larsson**, fogde på Upsala gd, 305.
- Lasse [Lasz] **Larsson** [Larentzson], fogde i Ups., 261, 457; br. t. 262; sk. fstårka sig md knekt., 305.
- Lasze **Mortensson**, borg. i V.-ås, får bygga en hammarsmedja vid Högfors, 167—168.
- Lasse **Nielsson**, på Listeberga (Litsberga i Romfartuna s:n, Vestml.), 169.
- Lasse **Olsson** [-affz-] i Munkehammar, kons landbo, br. t., 169.
- Lasse **Orgelekere**, se **Organista**.
- Lasse **Pedersson**, kons fodermarsk, 317; br. t., 14—15; br. fr. hon., 325; klag. öfv. hon. af bönd. i Vestbo, 373, 379; ej lämpl. t. Jör. Jönss:s efterträd., 379.
- Lasse **Persson** i Lundby, kkovärd i Svinnegarn, qvittobr. f., 418—419.
- Latinske historier, 607.
- Laurentz, hr i Gagnes (Gagnef i Dal.), om arf eft. hon., 138—139.
- Lax, utförselvara, 225, 226; om laxfångsten vid Grönö, 529—530.
- Laxekar sk. upprättas vid Grönö, 529—530.
- Laxfiske i Jemtl., thör. Upsala domkka, 137; vid Motala, 268.
- Leckiö (Leckö slott o. kgsgd på Kollandsö), 552.
- Leest (leydiskt kläde), 375.
- Leffzsta, thört Gotskalk, 158.
- Lehus, **Mårten**, om hs son, 470—471.
- Lejdebref f. en prest, s. ihjelslagit en annan, 159—160.
- Lemo s:n (i Virmo här.), Finl., 448.
- Leonardt **Blyschriffwere**, br. t., 6.
- Lena [-Lee-] s:n, nära Upsala; om täljstensbrytn. drst. t. bygn. i Ups., 261—262, 437.
- Lenna [-da] (Länna i Frötuna skeppslag), kka i Roslagen, en äng pantsatt t., 374.
- Lesteland (= 48 tunnland), 530.
- Lideköpfung [-dh-, -gh], stad, br. t. borg. drst., 46—47; bisk.-gdn drst. gifves åt Ped. Larss., 76—77.
- Lille, **Erich**, kons:t tjen., 356.
- Lijflanth, 644.
- Lindeflech [-cke], gd i Hels. (?), drom, 162—163.
- Lindesberg, om värfn. drst., 303.

- Lindholm** (Lindholmen i Lundby s:n, Ö. Hisings här., Bohus l., vid Göta elf), dat.-ort, 495.
- Linköping** [-ungh], 147; preb. S. Magdalena drst., 1; hr And. drst., br. t., 65; prest t. S. Laurentii kka drst., 65—66; mord drst., 236.
- s **gård**, hr Lars kall. t. capellan drst., 65—66; borglåg. drst., 235. Aska hd tages drifr. o. lägges und. Vadstena, 267; kor ditföras, 365; Niels Brusze (fogde?) drst., *ib.*
- s **stift**, 556; m:r Clawes Canuti ordinarius drst., 1, 65; prost:s räkskpr, 567.
- Lisberga** [Liste-] (Litsberga) i Romfartuna s:n (Norrobo här. Vestml.), skatt draf flänt, 168—169.
- Lissebona** [Lisb-, -sseboma] (Lissabon, hufvudstad i Portugal), om fraktfart dit, 181, 182, 188.
- Liszebette**, Gorius Holsts hustru, om byte af hennes hus, 150.
- Liunga** prestgd i Smäl. (i Sunnerbo här.), 433; prest drst. död, om hs efterträd., *ib.*
- Lod**, 104, 301, 379, 575, 592.
- Loohäredtz** (Lohärads) s:n (Lyhundra här.) i Upl., 374.
- Loom**, **Bengt**, i Hendene, 424.
- Lomaridz** fjerding i N. Vedbo hd, Smäl., 221.
- Lothringen** [Lotte-, Lottr-], 289; hertiginnan af, Chr. II:s dtr., kejs:s systerdott., 340; hertigen af, 495, fiendtl. mot de nord. rik., 287, 498, 504, 445.
- Lübeck** [-cke, Libko, Lubke, Lybeck, Lybke, Lybecke], 287, 371, 381, 382, 451, 452, 485; underrätt. fr., 6, 401; en borg. drst. bolagsm. med en hdl. i Sthm, 51, 52; om segl. dit, 225; Sv. fdrag md, 288; om dss fhäll. t. Sv., 289—291, 516; dss priv. i Sv., 290; om segelfart mell. L. o. Sv., 400—401.
- Lücke**, se **Lycke**.
- Luneborgh** [Lunen-], **Berendh** [Bär-, Bern] von, br. o. underrätt fr., 382, 401.
- Luthenampt**, Gust. Fincke på Viborgs slott, 405; Nils Jonsson Nils Henrikss: i Smäl., 441—442.
- Lybske**, de (Lübeckarne), 338; ej a. tilltro, 6; Sv. ännu näst. »ofördraget» med dem, 100.
- Lycke** [Lücke], **Jören** [Jurgen], 292—293, 405, 414, 521.
- Långestråte** i Tyskl., 243, 247.
- Långgatan** i Sthm, 463; i Vadstena, 486.
- Läggeråg**, 238, 239.
- Lännerstha** i Vermdö s:n (nära Sthm); br. drå f. Jac. Bagge o. hs hustru, 448—449.
- Länsman** i Norrobo hd, And. Nilss., 168—169; Nils Olufsson i Gissleboda i Skärstads s:n, Smäl., 479.
- Länsmansranta**, 27.
- Länsmännen** (länsinnehafvarne?) taga mutor, 369.
- Lärefft** (lärf), ryskt, om införsel af, 388.
- Lödöse** [Lödeze, Lödze, Lödise, -sze, Lösze], 219, 347, 371, 380, 381, 491, 501, 583; om fraktfart mell. L. o. Holl., 181; om segl. mell. L. o. Rostock, 315; inneb. drst. vilja ej flytta dit kon. vill, 318; br. t. borgmäst. o. råd drst., 347—348, — om stadens flytt., 348.
- Löitz** [Lödze, Lötetz, Lödiz], **Staffan**, »en märkelig och betrodd man i Tyskl.», 425, 426, 427, 428, sk. uppköpa vin, 426; br. t. kon. G., 532.

Lösningzkarler (löse arbetare), 142.
Löw, gyllene, ett mynt, dss värde 44 styfver, 549.

M.

Mache, Trotte, hs bekännelse, 411.
Mackeer (ett dyrbart tyg), 227.
Magdalene preb. i Linköp., 1.
Magnus, hert. (af Sachs.-Lauenb.), kon. G:s svåger, 238.
Magnus, prins, 472.
Malm, fr. Vadsbo, 41; fr. Väckelsångs kka tagen af Dansk., 474.
Malt, 88, 89, 156; om pris å, 89; i skatt, 185.
Mandat, öpp. t. men. m. i Smål., 309—312; t. hela rik. om olika ämnen, 632—642.
Mansbot, 375—376, 421—422.
Mappe l. utkast öfv. gräns. mell. Finl. o. Ryssl., 351.
Marbo, Anders, fogde i Sunnerbo, 372, 378, 562, 564; frälsebr. på Geffwersbo gd i Kind, Vg., 107; qvittobr. på uppbörd, 108—109; br. t., 233—234, 432—433, 456, 482—483, 493—494; sk. ytterl. värfva krigsfolk, 499.
Marck (Marks hd i Vg.), om arbetsfolk drifr, t. Vadstena, 197, 282.
Marcus Hammarsmed i Vellinge, sändes t. Vångaberg, 78; anstånd med en skuld, 156.
Marföll (stoföl), 228.
Margareta [-greta, -grete], drottning, emottager leverans af honung, 364; br. t. 455; utfärdar å kons: vägn. br. f. guldsmed. Hans van Rapijn a. bosätta sig i Arboga, 464—465; br fr. henne t. Eline, fateburshustru på Grips-holm, 471.
Margarete [-grete, -grette], Ped. Mäns:s h. på Åsta, fsvar.-br. f., 122.
Margret Michelsdotter, rr. o. f. d. lagmann. Ax. And:s (Lillie) h.; om hnns flytt. t. Skokloster, 366—367.
Marhem, en qvarn drst. fl. t. Ped. Skrifv. i Skara, 424—425.
Maria, drottning, regentinna i Nederländ., kejs:s syster; om br. t. henne fr. kon. G., 316, 490—491.
Mariet, enka i Seyne, föreskrift a. återfå bortmist. egdm, 536—537.
Marina (Nilsdtr Grip t. Nynäs), fru, br. t., 119—120.
Marsvin, tagna i Kalmar sund, 221, 245.
Masko hd i Finl., 448.
Masse [Mattz] **Karsson** [Karlsson], Jör. Jönss:s mördare, 305, 407, 496, 545, o. sällskap, 411, undkommit t. Rostock, 496; fara f. orol. gm hon., 499, 500; har thäll på Blekings skogar, 500.
Massem (nu Massum) i Väddö s:n o. skeppslag, Roslagen, 421.
Mastetråd, om utskeppn. af, 182.
Matz Andersson klag. öfv. sin broders mord, s. sk. sonas, 302—303.
Mattz Karson, se **Masse Karsson**.
Matz Michelsson, fogde, br. t., 457.
Mattz Nielsson, får drifva köpenskap i rikets städ. o. på markn., 57.
Matz Pedersson i Massem, Väddö s:n, dråpare, 421.
Mattz Schomakere, om hs arbete, 59, 71.

- Mechelborg** [Mechil-, Meckelburgh, -elpurg, Landthomeckelborg], 314, 316, 335; hert. Albr. af, 246, 377, 545; hs anslag o. åtgärd. mot de nord. rik., 271, 272, 287, 288, 349, 313, 315, 357; — — mot Sv., 337—339, 342, 349, 545; hs fsaml. knekt. tågat åt Nederl., 395; kusten af M., 225, 332, 334, und. sommaren bevakad af danska skepp, 391; om underrätt. fr., 316. — Se vid **Albrecht**.
- Medicin**, om studer. af, 175.
- Meess, Petter**, borg. i Lüß., tullfrih. und. 3—4 år, 451—452.
- Meistada rättaredöme** i Tjust, redovisn. f. uppörd af, 361—366.
- Melen** [Mie-, Mä-], **Berend** [Bär-, Bernhart] **van** [von], förråd.; »der bewuste mann», 292; kon. af Dmk begärt 12 000 dal. åt hon., 3, — — gifvit hon. ngra tus., 7; om hs fordragsanspråk gm kon. af Dmk, 406, 413; br. t. kon. Chr. i Dmk om hon., 512; utgifvit en smådeskrift, 519—521.
- Meskille** s:n (nu en del af Vånå s:n i V. Tavastland), 590.
- Michel**, magister, i Åbo, br. t. hon. om unge studer. t. kons: tjänst, 398.
- Michel** [-il] **Bysseskytte**, fört tidender fr. Dmk, 281; qvittobr., 549; beklag. sig öfv. sina båtsmän, 553.
- Michel Olsson**, kons: landbofogde (i Smål.), 222.
- Mielen**, se **Melen**.
- Misterhults** s:n, Tunalän, Smål.; redovisn. f. uppörd. af, 361—366.
- Mons Erici**, kkoprest i Forssa, prost i Hels. n. prosteri, fmkt a. afdöma äktskpsak. drst., 444—445.
- Mons Joansson**, tf. slottsskrifv. på Gripsh., 212—213.
- Mons Nilsson**, fogde i Kumogds län, Finl. br. t., 343—346.
- Mons Olsson** [-effzon], en af Jör. Jönss:s underfogdar, br. t., 308—309; »en stor packare o. parlamentere hos bönd.», 373; bondefiende, 383. — Se vid **Måns**.
- Monstranser** («Sacramentekar»), 34; fr. Torstuna kka, 165; fr. Färentuna kka, 385; fr. Svinnegarns kka, 421—422.
- Mora** prestgäll i Dal.; hr Börje coll.-br. drå, 181.
- Morssingh, Peder**, dansk knekt, antag. i tjänst, 90.
- Morten** (Martin Skytte), bisk. i Åbo; br. t. hon. om hs afskedsansök. m. m., 242—243; gml o. svag, 252; fl.-br. på två gdr, 447—448.
- Motala**, om fisket drst., 268.
- Munck, Niels**, fogde (i Marks här. Vg.), hs plan a. bygga ett fäste vid Orrholmen gilladt, 151—152; br. t., 269—270.
- Munckeboda** [-e] (nu Norsholm i Kimstads s:n, Memmings här., Ög., vid Göta kanal), om fisk drifr. t. Vadstena, 446; om en flottmosses upprens. drst., 446—447.
- Munckehammar** (Munkhammar) i Tumbo s:n (Vesterrekarne, Söderml.), 169.
- Muncketorp** (Munktorp i Snäfringe här., Vstml.), coll.-br. drå f. hr Vidicke Johannis, 120—121.
- Munkarne** i Vadstena, innehaft bybadstugan drst., 53.
- Murmästare**, 327; sk. anskaffas fr. bergslagen, 250; en fr. Gripsholm t. Ups., 261, 262; brist på, 393.
- Muschowen**, storfursten af, 399.
- Muschowiter, de**, se **Ryssarne**.
- Musterregister**, öfv. knektarne, 84, 85, 353, 359.
- Mykleby** (rättel. Nyckleby) i Loohäredtz s:n (Lyhundra här., Upl.), 374.

- Mynt**, om utförsel af ur rik., 190; danskt, 115; danskt godt, 432, sk. anskaffas f. probering, 433; — både godt o. dål. sk. anskaffas, 482—483.
- Mynteskrifvare, Märten**, se Märten.
- Myntet**, myntverket o. myntningen, drom, 63—64, 71—73, 193—194.
- Myntmästare**, en tysk, erbjudit sig a. mynta med mindre silfv.-afgg, 63—64; kon:s mynta med stor afgang af silfv., 64, 72.
- Myntmästare, Hans**, mästare, kon. md hon. missnöjd, 193, 194.
- Målere, Anders**, br. t. om hs fslag t. Upsala slotts bygn., 270—271.
- Måns** [Mo-], f. d. bisk. i Skara, förråd., uppehåll. sig i Rostock, 272; fått skydd drst., 496; fara f. infall af hon. i rik., 277; stämpl. mot Sv. 278; om hon., 407; olagl. tilldömt Måns Bryntess. (Lilliehöök) jordagods, 501.
- Måns** [Mo-], i Gabenäs l. Gabanäs (i Smål.) 218; borg. f. hon. bjud., 100 ox. o. 100 lod silfv., 25.
- Måns** i Forssa, en af Dackens »capitener», 124.
- Måns** i Qvernetorp, af de uppror. i Smål., 26.
- Måns** [Mons] **Amberni**, canik i Skara, br. t. 500—501.
- Måns** [Mons] **Bryntesson** (Lilliehöök, se reg. t. 4—6 del.), olagl. tillegnat sig jordagods, 500—501.
- Månz** [Mo-] **Johansson** (Natt o. Dag t. Broo), riksr. o. ridd., lagm. (i Ög.), 117, 459, 556; br. t., 44—46, 124, 505—506, 584—585; uppdr. t. Smål., 299, 307; om hs frus öfvervåld mot en landbo, 591.
- Måns** [Mo-] **Jönsson** [-sz-], kon:s kammarskrifv., 53, kon:s kamrer., 136, 167, 238; hs inventar., 27; om hs räkskp., 60; hs qvittobr., 10; br. t., 35—36; mottagit kronouppbörd af Smål., 364.
- Måns Larsson**, br. t. om uppbörden, 5.
- Måns** [Mo-] **Månsson** [Mo-] (i kon:s kammar), 171; om hs inventar., 27; br. t., 143, 207—208; fskrift t., 153, 164, 182, 189; upptagit kronouppbörd. af Smål., 365.
- Måns Nilsson**, fogde i Kumagds län, Finl., br. t. 405—406.
- Måns Nilsson**, 533; befmn på Viborg, br. t., 565—568.
- Måns Pedersson** (Stierna), lagman (i Tiohäräd), br. t., 584—585.
- Måns** [Mo-] **Pedersson** (i Roslagen?), br. t., 368—369.
- Måns** [Mo-] **Swensson** (Somme t. Vesterby, se reg. t. 4:e och följ. del.), sk. hålla kon:sräfvt i Smål., 46; hs flän. af Dagsbergs s:n indrages, 82—83.
— Se vid **Mons**.
- Märten** [Morth-] **Jönsson Mynteskrifvare**, 64; hs räkskp, 27; br. t., 72—73, 158—159, 167, 193—194.
- Måålwerker** (målningar), 607—608.
- Mägla** i Jäders s:n, fsvarbr. f. 2 landbor drst., 548.
- Mälarefisk**, 529.
- Mänck, Henrick**, sågbyggare (i Smål.), aflön. t., 364.
- Möle** (i Smål.), Germund drst. upprorsman, 204.
- Mölnere, Erich**, hr, förut prest i Väddö, sk. examineras af erkebisk., 147—148.
- Möre, Norre o. Södre** (i Smål.); dr värfv. knekt. få stanna hemma, 260; mandat t. inneb., 309—312; om oxskatt. af, 441—443; — t. Kalm. slotts bespisn., 462; Nils Henrikss. höfv.-m. f. knekt. drst., 442.
- Mörkön**, dat.-ort, 469, 470.

N.

- Narffwen (Narva), 104; intaget o. åt. öfvergifvet und. Svante Stures tid, 100; om handeln drpå, 188.
- Nederlanden [Ni-], 377, 379, 380, 382, 384, 490; drott. Maria, kejs:s syster, regentinna drst., 316, hert. Albr:s knekt. ditsända, 395, 396.
- Nerike, se Närike.
- Neslistada (Nässelsta) i Hvittinge s:n (Thorstuna här., Fjerdhundraled). inköpt f. kon:s räkn., 367.
- Niels Birgeson på Gripsholm, br. t., 192.
- Niels [Nils] Birgesson [Bij-], fogde »Emellan Wika» i Ög., 447; uppdrag, 78; påtänkt t. Jör. Jönss:s efterträd., 393; br. ss. befmn i Konga, Albo, Kinnevalds o. Norrvid. hdr, 440; ö. br. drom, 450—451; br. t., 461, 498—500, 544—545, 562—565; sk. uppräta regist. öfv. värfv. knekt., 556.
- Niels Bijrgesson (i kammaren), hs räkskp., 27; uppdrag, 158.
- Nils Erichzson, Ped. Brahes tjen., kon. vill antaga hon. i sin tjenst, 381.
- Nils Erichzson, kon:s tjen., 541.
- Niels [Nils] Eskilsson [Eskel-], fogde i Vadstena o. Hofs l. (Ög.), br. t., 111—112, 205—206, 504—505.
- Niels Germundzson, korprest i Vexiö, ihjelslagit en ann. prest i domkkn, 159—160; lejdebr. f., *ib.*
- Niels Henrickzson, br. på ett ödeshemman Rörevik i Huddinge s:n, 139—140.
- Nils Henrickzson, dråpare, benådas, 336.
- Nils Henrikzson; höfv.-m. f. knekt. i N. o. S. Möre, Stranda, Asboland, Ambyrd o. Seffwede, 442.
- Nils Jansson (bör vara Jönsson), »gamle N. J.» (förut fogde öfver Grönskogs egor o. kon:s egne landbor i Smål.), N. Henrikss:s »luthinamt» i sex hdr i Smål., 442.
- Niels [Nils] Jespersson, 302, 413; fmkt a. värfva krigsfolk, 307—308.
- Niels Joensson (trol. dsme s. »gamle N. Jönsson», se förut), hft landbor i Ålems s:n i flän., 221.
- Nils Jönsson, borgmäst. i Sthm, br. på ett hus drst., 361.
- Niels Larensen [Lars-], förut fogde i Hels., 178.
- Niels Larsson (Schack t. Hornby), fogde i Ö.-Dal., br. t. 301—302, 388—390, 466—467.
- Nils Larsson, »lille N. L.», †, varit dugl. knektehöfv.-m., 580.
- Nils Larsson (i Sunnerbo), dråpare; försvar.-br., 375—376; betal. mansbot, *ib.*
- Nils Larsson, fogde †, (trol. dsme s. »lille N. L.»), brod. t. befmn. på Gripsh., 465; hft flän. i Verml., 465; hs räksk., 466—467.
- Nils N. — Se Nils Larsson (Schack).
- Nils Oluffson i Gissleboda, i Skärstads s:n, Smål., länsman, br. på 3 tr. bisk. tionde, 479—480.
- Niels Pedersson, kammarråd, br. t., 27, 28, 53, 74, 84—85, 135—137, 196; uppdrag, 165—166.
- Niels Pedersson, fogde i Ö. hd o. Uppvid., Smål.; br. t. 62—63, 555—557; efterträdes af Ped. Nilss., 335; fmkt a. värfva i ngra hdr i Smål., 433—

- 434; höfv.-m. f. knekt. i Uppvid., Ö. o. V. hd, S. o. N. Vedbo, Ydre o. Kind, 441; sk. hfa bekommit skattegrd i Smål. o. dm sed. sålt, 463; bönd. klagat öfv. hon., *ib.*; sk. upprätta regist. öfv. knekt., 556.
- Nils Pedersson** i Barkansjö, Almesåkra s:n, Smål., olagl. utskrifven, 542.
- Niels Schriffwere** (i Ög.), 229; br. t., 31.
- Niels Tulesson**, fogde i Arboga stad o. Åkerbo hd, br. t., 39—40, 132—133, 198, 199, 213—215, 256—257; fl. af jord. i o. vid Arboga, 547.
- Nogårdh, Store** (Nowgorod), 104; bud ifr. ståthåll. drst., 94; folk dr fsaml., 97; ståthåll. drst. uppehållit kon:s budbär., 508—509.
- Noor** i Verml. (Grums här.), hr Ped. kkhde drst., 187.
- Noorbo** (Norrobo i Vestml.) hd, And Nilss:s länsn. drst., 168—169.
- Noraberg** [Nore-, Norb-] (Norberg), 167, 389.
- Noraskoga** [Norre-] (Nora bergsl.); br. t. men. m. drst., 29—30; — bgsnänn. drst., 34—35; om en vagnväg mell. N. o. Arboga, 39; om värfn. drst., 308; om bygg. af hammarsmedj. drst., 535.
- Norby gd** i Birkala s:n, Finl., tvist drom, 258.
- Norige**, ad. drst kall. t. möte i Köpenh. 156—157; om utförs. dit af kopp., 161; Ax. Posses arfvegds drst., 223. — Se vid. **Norweden** o. **Norwegen**.
- Norköping** (Norrköping), dat.-ort, 472—474; frih.-br. f. dss borg. fr. skjutsfärd., 475—476.
- Norlanden**, om fiskena drst., 127—130; om uppodl. drst., 146.
- Norman** [-d], **Georg** [Jören, Jörg-], m:r, kgl. råd, m. m. (se reg. t. 13:e del.); hs räkskp, 166; flattat en skrift på tyska, 165—166; br. på 200 dal., 167; fmakt a. trycka samma skrift, 172—173; hs legation, 292; underrätt. fr. hs brod., 382, 401; uppdrag t. Dmk, 520; befalln. t. Skara domcap. ej åtllydd, 537—538; fl. af Biskopstuna gd i Åkers s:n, Roslagen, 540—541; br. t., 568—570.
- Norreboten**, om fiskerierna drst., 127—130; knekt. dr flagde, sk. draga nedåt land., 505—506, 576; 24—26 person. dr ihjelslagne af Ryss., 586.
- Norweden** [-wegen], 252, 527. — Se vid. **Norige** och **Norwegen**.
- Norwidinge** [Norvedinge] hd i Smål., Krabbe Pedss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441; br. t. inneb., 450—451.
- Norwegen** (Norige), 294, 297, 438. — Se vid. **Norige** o. **Norweden**.
- Nye**, stenhus i Koppbgs s:n thör. Per Olss. på Kopparb., 88.
- Nyehytten**, gd på Gla Sölfberg. i Tuna s:n, Dal., 87.
- Nyelödse** [Nylöse, -lödze], 380, 393; om fraktfart drifr. t. Holl. o. Engl., 131—134, 181, 396, 490; om stadens flyttn., 283; om dss flyttn. o. befast., 491 om uppbörd. af skattesmör drst., *ib.* — Se vid. **Lödöse**.
- Nyen** (vid floderna Ochtas o. Nevas sammanflöde, nära nuv. Petersburg), 100.
- Nyhusen**, 582;
- Nyköpfung**, dss skärgd, 129; om båtsmän drst., 353; br. t. borgm. o. råd drst., *ib.*
- s län, 352, 553; om frälsets rusttjenst, 353.
- s stift, 246.
- Nyland** (i Finl.), 130.
- Nyslott** i Finl., 533, 586.
- s län, inneb. drst. en tid hft lugn f. Ryss., 349, 585; kgsräfst drst., 575.
- Nytegård** i Lemo s:n, Finl., fl. t. bisk. Märten i Åbo, 448.
- Näfver** i kronouppbörd, 363—365; olagl. kräfd, 379.

- Närke** [Ne-], om värfn. drst., 308; ad. drst. kall. t. vapensyn o. herredag i Arboga, 584.
- Närsk** (ett slags tyg), om införs. af fr. Ryssl., 388.
- Nässia** i Wordenäs s:n (Vårdenäs i Kinds här. Smål.), 596.
- Nöt**, skatte-, 231.
- Nöteborgh** (fäste vid Nevas utflöde ur Ladoga, sed. und. svenska tid. hufvudorten i Nöteborgs län), intaget o. åt. öfvergifv. und. Svante Stures tid, 100.

0.

- Oblater** [Offlet], 10, 557.
- Odens** (Odense) på Fyen, 282.
- Officersölff**, fr. Svinnegarns kka (i Upl.), 418.
- Offwerwald** [-old], **Herman**, landsknekt, budbär. t. kon., 316, 318.
- Oloff** se **Oleff**, **Oloff** o. **Oluff**.
- Olaus Johannis**, Hans Skottes son, får varor f. 50 dal. t. sina studier, 164.
- Oldenburg** [Altenburg], grefskap, 252, 294, 297, 438, 528.
- Oleff**, mäst. (Olaus Petri), br. t., 66.
- Oleff** i Grellesta [Gessestad!], också kallad Oluff Skrifvere, förräd., 248; stämpl. mot Sv., 277, 278, 564.
- Oleff Bogeson** i Gisle, br. t., 158.
- Oleff** [-u] **Eriksson** [-chss-], knektehöfv.-m., 47, 460; sk. samla knekt. fr. Vg., Dal o. Verml. o. md dm afgå t. Smål., 320—321; värfvat knekt., 555.
- Oleff** [-a] **Hansson**, fr. Sthm, br. på stipend. und. 6—8 år f. sina studier, 175—177.
- Oleff Helgesson** i Marhem, bonde, 424.
- Oleff Henriksson** t. Björnäs, frih. fr. rusttj.-skyld. und. sin lifstid, 113—114.
- Oleff Jonsson** [Joen-] på Salberg., se **Oloff Jonsson**.
- Oleff Mattzson**, 242.
- Oleff Michelson**, und.-fogde på Linköp. gd, 69.
- Oleff Persson** i Massem, Väddö s:n, dråpare, 421.
- Oleff Rodzkarl**, 110.
- Oleff Skepper**, 346.
- Oleff Trotteson**, befmn på Ål., br. t., 429—430.
— Se vid. **Oloff** o. **Oluff**.
- Oloff** [-aff, -eff, -uff] **Jonsson** [Joen-], bergsfogde på Salberg., br. t., 81—82, 89, 258—259, 305—306, 476—478; må lägga 3 gdr und. Väsby, 173—174; ej lemnat önsk. underrätt., 298.
- Oluff Eskelsson**, fl.-br. på jord, skattfri, vid Bogesund, 497—498.
- Oluff Jönsson**, kon:s landbofogde, 582.
- Oluff Skrifvere**, se **Oleff** i Grellesta.
— Se vid. **Oleff** o. **Oluff**.
- Opkyrcke** (Uppkyrka, Arboga landsfsm.), annex t. Arboga pastorat, 79.
- Ordinantia**, Vesterås (1527), 119, 355.
- Ordinarius** i Linköp. stift m:r Clawes Canuti, 1, 69; i Skara stift Er. Sve-nonis †, 273.

- Organista** [Orgelekere], **Lars** [Larens, Larz, Laurentz, Lasse], kammarråd, 113; br. t., 27—28, 53, 63, 71—72, 84—85, 105—106, 114—116, 135—137, 165—166, 196, 540—541; sk. hålla tsyn öfv. myntn., 72—73.
- Orgehytan** i Ög., om bygg. af en hamm.-smedja derst., 446.
- Orgelekere, Erick**, kammarskrifv. i kon:s kamm., 53.
- Orgelekere, Larens**, se **Organista**.
- Orgelekere, Niels**, erbjud. kon. två gdr i Dal. t. salu, 87—88.
- Orreholmen** (Orrholmen), kgsgd (i Skörstorps s:n, Vartofta här., Vg.), 460; om en fästngsanlägg. drst., 151—152, 154—155.
- Orsa** s:n i Dal.; kkotiond. draf anslag t. kkobygn., 390.
- Osborg, Christian von**, d. knekt, antag. i kon:s tjänst, 90.
- Osmundsjern** [Ås-], 30, 79; om utförsel af, 182; om utbyte af mot tackjern, 447.
- Ostherman, Jören**, sk. afträda Krokeks kl. o. gods, 82.
- Owijken** i Jemtl.; Er. Andreae (prost i Jemtl.) kkoprest drst., 137.
- Oxar** lemnas f. fodringen, 14, 210, 238, 239, 274—275 — f. gästningen, 497; drag-, 211; saköres, 216, 237, 362; skatte-, 237, 365, 366, 394, 454, 459, 462; om tid. f. drs lever., 269; sköflings-, 237; sonings-, 25, 26, 124, 237, 362; städsleöres-, 237; i uppbörd, 363; sjukdom bl. dm på Kungsör, 133; fr. Kalm. l., om drs användn.; 441, 443; om blekingsboers uppköp af o. i Smål., 461; om utbyte af en oxen mot 2 kor, 462; öfv. uppbörd. sk. räkskp. föras, 483—485; om ftår. af vid Gripsh., 492—493.
- Oxeköp**, 466.

P.

- Papper**, t. tryckeriet i Sthm, 165—166.
- Pasberg** [Pasz-, -h], **Werner** (Tönnesson), dansk bfmn i Ronneby; om hs fhåll. emot Sv., 247—248, 295, 334—335; medskyld. i Jör. Jönss:s mord, 306 o. fl. st; insändt fång., 332; ej a. tilltro, 334: sökt fklara sig, menar bl. arglist., 407; om hs bref, 417; skrifvit flit., o. gifvit god ord, 440.
- Pasbord** (Pass), 162, 194, 385, 475.
- Pass**, se **Påss**.
- Patener**, 385, fr. Svinnegarns kka i Upl., 418.
- Paulun**, om färd. af en t. de kgl. barnen, 206.
—er af lärft föga dugl., *ib.*
- Peder** [Per], hr, kkhde i Noor, i Verml., br. t., 187.
- Peder** [Pä-], hr, kkhde i Biskopskulla, †, om hs brorsson Anders, 131, 147—148.
- Peder Jönsson**, kkoprest i Tortuna (Ytter-Tjurbo här., FjerdhundraLand), aflemn. kkosilfv., 165.
- Peder Karlsson** i Massen, Vaddö s:n, hs sön. dråp., 421.
- Peder Karoli** (se reg. t. 15:e del.), br. t., 4—5; bestyr md ränsk. f. tiond. af Link. stift, 5.
- Peder** [-dh-] **Larsson** [Laurentz-], gåfvobr. på en gd i Lidköp., 76—77.
- Peder Laurentzson**, kon:s brefförare, 62.
- Peder** [-dh-] **Laurentzson**, gårdsskrifv. på Örby, br. t., 68—69; om biträde åt hon., 85—86.

- Peder [Per] Larsson** i Flattinge. Berga s:n, Sunnerbo hd, Smål., ger mansbot f. dråp, 375—376.
- Peder [Päd-] Larsson** [Laurentz-, Laur-], befmn på Gripsholm, 177, 365; br. t., 204—205, 212—213, 471—472, 492—493; fl.-br. på ett rättaredöme m. gdr i Verml., 465—466.
- Peder Larsson**, Nils Krummes landbofogde, död i Dackefejden, 536—537.
- Peder [Päd-] Månsson** i Filtunda, br. å skattefrih. f. sin gd und. 2—3 år, 489—490.
- Peder Nielsson**, fogde, knektehöfv.-m., 24, 36, 67; fogde i Ö. hd eft. Nils Pedss., 355, 443; br. t. 3, 462—463.
- Peder Nielsson**, sk. hålla inventer. på Gripsh., 213.
- Peder Olani**, hr, kkhde i Alfta s:n (Hels.), gåfvor t. kkn, 370.
- Peder [-dh] Olsson**, borg. i V.-ås, tillåtes bygga en hammarsmedja vid Högfors i Fernebo s:n, 167—168.
- Peder [Per] Olsson Schriffwere**, slottsskriv. på Kalm. slott, 444.
- Peder Schriffwere**, på Örby gd; se **Peder Laurentzson**.
- Peder Schriffwere**, fogde på Linköp. gd, m. m., 65; br. t., 235.
- Se vid. **Pedher, Peer o. Per**.
- Pedershyttan** gd i Henemora s:n, Dal., thör. Niels Orgelekere, 87, 248, 249.
- Pedher** i Vrethe, kon:s landbo, orättvist behld i Sthm, 176.
- Pedher Larsson**, anför. f. ngra rytt., får samma vilkor s. frälsemän, 15.
- Pedher Schriffwere** i Skara, fl.-br. på tre gdr o. en qvarn, 424—425.
- Peer Staffansson** i Mägla, Jäders s:n, Söderml., rr. Bengt Ferlas landbo, fsvar.-br. f. hon., 548.
- Peltzch**, 294.
- Penningar**, vägna, sk. anskaffas fr. Dmk t. probering, 483.
- Pension**, 44.
- Pepparkaker**, 588.
- Per Monsson** på Åsta, hs h. Margareta, 122.
- Per Olsson** på Kopparberg., vill låna pgr af kon., 88.
- Per Olsson** i Svinnegarn, kkovärd, 418.
- Per Tommesson** i Mägla, Jäders s:n, Söderml., rr. Bengt Ferlas landbo, fsvar.-br. f., 548.
- Se vid. **Peder, Pedher o. Peer**.
- Pfaltz**, 289.
- Pfaltzgreffen** (Fredrik, kon. Chr. II:s måg), 243, 245, 247—249, 254, 287, 495; fiendtl. emot Sv., 342, 345, 349, 355—357, 531, 545; — mot de nord. rik., 498, 504.
- Pfaltzgreffinnan** vid Rhen, kon. Chr. II:s dtr, kejs:s systerdtr, 340.
- Pfaltzgreffviske**, de, 289.
- Philip af Pommern**, hert., om klenod. hos hon. pantsatta, 425—429.
- Philpus Mortensson**, förordn. t. fogde öfv. Krokeks kl., gd o. koppargruva, st. öfv. Svintunabygden, 82—83.
- Pilar**, 343; om förråds anskaff. draf i Finl. vid slott o. kgsgdr, 92—93.
- Pinck** (ett slags mindre fartyg), om bygg. af en, 91.
- Pommern**, se **Philip**.
- Portugal**, 227.
- Posse**, Axel (t. Hellekis), föreskrift f. hon. t. kon. Chr. i Dmk om utfående af arf i Norge eft. sin mod., 223—224.

- Prebenden:** 42; Magdalænæ i Link., 1; Qvinque vulnerum i V.-ås, 149; ett i V.-ås, 170; Apostolorum i Sthms storkka egt hus i stad., 355; S:t Katarinæ i Vexiö, 423, 424; Röda korsets i Skara, 424—425; i Åbo, egt gdr på Åland, 430; i V.-ås o. Strengn., drom, 467—469; Sancti Spiritus i Arboga, 547. Gods må ej egenmäktigt rappas från, 119.
- Prebendaterne** i V.-ås o. Strengn., om drs ersättn., 467—469.
- Predikanter**, christlige, 614.
- Prelater**, 609.
- Prelaturer:** Cantoria i Ups., 43—44; om ersättn. f. dm, 467—469.
- Prentere** (boktryckeriet), 166.
- Prentet** (boktryckeriet) i Sthm, om tryckn. af en skrift drst., 172—173.
- Presterne** i Finl., om drs bidrag t. landet sfsvar, 101; — drifva landsköp, 508—509; — utrusta knekt., 511; — sälja spmln alltf. dyrt, 151; — sk. vara beredde på infall af Ryss., 532; i Smål., om knektars inqvarter. hos, 244; i Ög. do, 307; i bergslag. o. Dal. om körsl. af, 467; drs landbor, 557.
- Prowesten** i Jemtl., Er. Andreæ, 137; i Viste hd, Smål., 479; i Ö. här., Smål., 562.
- **erne**: 22, 151; i Hels., af ålder plägat afdöma äktskpsmål, 444—445; prs räkskpr, 557.
- Proviantmästare**, 18.
- Privilegier:** Dannemora bgs, 230; de gle f. Dal. bibehållna, 593.
- Prutz, Benedictus;** om hon. o. hs sällskap, 573.
- Pråm**, en olämpl. bygd vid Vadstena, 481; — **ar**, i Sthm brukl., *ib.*
- Pukwerk, Pukwerk** (bokverk), om bygg. af vid Sala grufva, 153, 298.
- Pulgerijn, se Bulgrin.**
- Pundegryte**, 374.
- Pyhy, Conrat von** (se reg. t. 15:e o. 16:e del), om hon., 627—629. — Se vid **Cancelleren.**
- Pålen** [Pålandh] (Polen), om kons drst. fhåll. t. Ryss., 97; rykt. a. Ryss erbjudit hon. kron., 531—532.
- Pålar**, 481.
- Påskekaar** (kyrkosilfver), aflemn fr. Svinnegarns kka, 418.
- Påss** [Pass], ett slags smycken (bl. kkosilfver), 165, 385; aflemn. fr. Svinnegarns kka i Upl., 418.
- Påwel**, mäter, bygmäst., 478; om hs fslag, 38; sk. gifva föreskrift om grofsmiden t. Salbergets hyttor, 153; gjort pauluner, 206; sk. smida redskap i Sthm, 207; kallns t. Sthm, 227; sk. inrätta en vattenkonst vid Vadstena slott, 459.
- Pölen** (Poel i Östersjön, se reg. t. 15:e del.) vid Wismar, 391.

Q.

- Qvarnar:** en i Forsvik, 41; en i Marhem, lydt und. en preb. i Skara, fl. t. Ped. Skrifv. drst., 424—425; vid Boo l. Lännersta på Vermdö, 448; om bygg. af vid Grönö, 530, 559—565.
- Qvarstadsbref** å en gd i Vadsbro s:n, Södml., 553—554.
- Qvernetorp.** i Smål. Måns drst., 26.
- Qvicks katt** fr. Öl., 185; — t. Kalm. slott, 441, 443.

Quinque vulnerum prebenda i V.-ås, egt hus o. tomt drst., 149.
Qvittobref: f. And. Marbo på uppörd. af Sunnerbo, 108—109; å kkosilfver fr. Tortuna kka i Fjerdhundra land, 164—165; f. Jöns Bruun på uppörd af Vestbo, Östbo, m. m., 236—239; f. fogd. Bengt Smäsven, 361—366; å kkosilfv. fr. Färentuna kka (i Upl.), 385; å silfv. o. guld fr. Svinnegarns kka i Upl., 418—419; på hos hert. Phil. af Pomm. pantsatta klenodier, 427—429.

R.

Raguall Jönszon i Lödöse, uppburit skatt, 491.
Randershussen, Niels von, dansk knekt, antagen i kons tienst, 90.
Rapijn, Hans von, guldsmed, br. f. hon. t. borgm. o. råd i Arboga, 464—465.
Rasborgz län (i Finl., ö. hälft. af Nyl.), 319.
Rasmus se Rasmus Nielsson.
Rasmus Nielsson trol. dsme s. nästfölj.), i räntekamm., br. t. 167.
Rasmus Nielsson, kons »sölfskrifv», 64, 164, 194; sk. hålla tsyn öfver myntngn, 72—73; br. t., 105—106, 114—116; uppdrag, 159; emottagit silfv., 385; — silfv. o. guld fr. Svinnegarns kka, 418—419.
Rawald Haldwardsson, kons sven, om hs arf, 581—582.
Recess, Vesterås, 355.
Redweg (Redwäg), hd (i Vg), om dagsverk af t. befästn.-arb. vid Orrholm., 152; br. t. men. man drom, 154—155.
Reffle (Reval), 194; om utförs. dit, 225.
Reformationen, 611.
Register, f. Sthms slott, 41; noggranna, öfv. årl. räntan sk. föras, 60; öfv. embetsmän i Finl., 359, öfv. alla knekt., 480; öfv. oxar fr. Öl. o. Smål. d.o, 483, 485; öfv. dt utlofv. manskap. i Finl., 511.
Bekerna, Vestre (hd i Södm.), 118.
Religion, dn christl., ing. förändr. dri, 598—599; dn hel., 611.
Renhold [-dt] **N.**, kons tienst., 337; om hs segl. fr. Lödöse t. Holl., 492.
Rennefennicke (ryttarefänika), 103.
Rensel, Clemet, borg. i Danz., br. f. a. inom rik. inkräfva fordr., 528—529.
Retzer (ryttare), 228.
Ribbing, Knutt, 222; om hs användn. i kons tienst, 223; för svag t. Jör. Jöns:s efterträd. ss. befmn, 336.
Richerius (l. Richer, Christopher, kgl. fr. secret. o. kammarherre), fr. sändeb. i Dmk, 409; br. t., *ib.*
Ridderskapet sk. hålla kgsräfst, 46; ö. br. t. riddersk. i Europa, 609.
Rhinströmmen (Rhen), 243, 245, 247, 533. — Se vid **Rijn**.
Rija [-e] (Riga), om hand. md, 188, 225, 589.
Rijn (Rhen), 340. — Se vid **Rhinströmmen**.
Rittmestere (ryttmästare), 103.
Robert Snickere, 113.
Roden (Roslagen) **N. o. S.**, kgsräfst drst., 51; fl. t. Ped. Brahe, 176; gmle bönd. dr antagne i krigstj., 368—369; — — sk. afskedas, 369.
Rodzkarrl, Oleff, 110.
Rogesund (Rågö sund, dn nu igengrundade farleden mell. Rågön o. fastlandet), dat.-ort, 471.

- Romerska riket**, 600; fsvars- o. vederläggnsskrift stäld t., 597—631.
- Romfartuna**, [-fer-] s:n (i Norrbo här., Vestml.), 81, 169.
- Ron**, se **Roden**.
- Rostock** [-ch], 255, 281; br. t. borgm. o. råd drst., 271—273; kort väg drifr. t. Kalm., 279; fritt thåll f. sv. förråd. drst., 496; uppsigt md skepp o. folk drifr. sk. hållas, *ib.*; br. fr. borgm. o. råd drst. t. kon. G., 643—644.
- Rostocker, de**, 277, 279, 280; om drs fhåll. emot Sv., 315; ej lemn. hert. Albr. af Meckl. understöd, *ib.*
- Rostvåndare**, 77.
- Rottneby** (Ronneby), 335; ldsting drst., 7, 331, 384, 401; tyske fång. drst., 411; br. t. borg. drst. fr. Sten Erikss., 439; om dss borgares oxeköp i Smål., 461.
- Rydingefisket** (rödinge-) i Ög., 268.
- Rydmland, Rydzser**, se **Ryssland, Ryssar**.
- Ryggeby**, i Helsinges s:n, Nyland; om arf drst. tfall. Henr. Michelss., 130—131.
- Ryskeplag** [-skip-] (Ryds skeppslag i Rosl.), fl. t. Ped. Brahe, 176.
- Ryska sändebuden**, om kostgård t. drs underhåll, 93; om drs oskickl. uppför., 96, o. kvarhåll. i Finl., 97; ytterl. om dm, 530—531, 551.
- Ryssarne**, 352; om drs inflytn. o. infall i Finl., 179—180, 336, 338; om drs fhåll., 226; fhdl. md, 328, 358; fsvarsåtgärd. emot. 92—93, 349, 357; fmakt f. undhd. md, 398—399; äro »ansinnige o. ilhårdede», 405; berör. md dm bör undvikas, 405; hvar tredje man af allmog. bör uppbådas vid infall af R., 511; rykte om drs konungaval, 531, 532; anfall af dm väntadt, 531; ihjelslagit 24—26 pers. i Norrbott., 585—586; öfverfalla rik. oupphörl. md mord, rof o. brand, 636.
- Ryssland** [Rysse-, Rydz-, Rys-], 351, br. t. storfurst., 94—96; om fhåll. t. hon. o. Ryss., 96—99, 101, 104; om landets beskaff., 104; tid. om dss fhåll. t. Tartaren (Tartarkhan), 508—509; sv. sändebud dr kvarhållna, 531; farl. fhåll. t., 567; underrätt. ifr., 574, 585—586; om gräns. mell. Finl. o. R., — se **Rågång**.
- Ryttare**, 136, 228, 531. — Se äfv. **Retzer**.
- Råg**, 44, 156; pris å (i Ög. 8 öre spannen). 4; om utförs. af, 208; i kronans uppbörd, 362—366.
- Rågängen** mell. Finl. o. Ryssl., drom, 179—180, 328, 343, 349, 358, 359, 399.
- Råkoppar**, 88, 143.
- Räfsteting**, 46; i Smål., 375. — Se vid. **Konungsräfst.**
- Räkningekammar**, kon:s, 3, 42, om unga studerande t. tjänst deri, 398.
- Räntan**, årliga, 60, 362—363.
- Räntekammar**, kon:s, 109, 175.
- Rättaredömen**, uppbörd af fem i Smål., 361—366; två hr Christoph. Andrs: 462; Wäss (Våse) i Verm., 465.
- Röda tornet** på Vadstena slott, 327.
- Rökelsekar**, fr. Svinnegarns kka, 418.
- Rönewijk** (Rönviken), ödeshemm. i Huddinge s:n (Huddunge i Våla här., Vestml.), br drå f. Niels Henrikss., 139—140.
- Rör** (skjutgevär), 232. — Se äfv. **Sinterör**.
- Rörsméd**, en, 232; en god sk. upplära andra, 157.

S.

- Sachsen**, 293; churfurst. af, 520.
- Sacramentekar** (monstrans), 34.
- Sakören**, 216, 236; biskops, 237, 362; konungs, 237, 362; af Vilske hd fl. t. hr Lars Sigges., 494.
- Salberget** [Sale-], 125, 227, 467; Ol. Jönss. bgsfogde, 81, 89, 476; dyr tid drst., 81, 89, 90; om kol o. ved t., 83—84; om spmlsmagasin drst., 89—90; frih. fr. tomtören f. en del bgsmän, 148—149; om grofva smid. f. hyttan, 152—153; om arb. drst., 154, 298; bok- o. vaskverk bygda, 298; om bedrägl. silfv.-hand. af bgsmänn., 469—470, 476—477.
- Salbergslagen**, allmog. dr bör ej f. myck. betungas, 125.
- Sale** (Sala) kka, 29; s:n, *ib.*
- Salpetersjudare**, godt om i Finl., 575.
- Salpetersjudning**, 350.
- Salstada** [-estha] (Salsta, gamm. herresäte i Tensta s:n. Norunda här., Upl.), Thure Perss. Bielkes egdm, 43, 44.
- Salt**, 4, 5, 86, 362—365, 394; om inköp draf mot spml, 185; handeln md, 360; om anskaff. af, 583; — fr. Fr. Trebow *ib.*
- Saltpannor**, om tillverkn. af, 460.
- Saltsjudning**, Frantz Trebows, 283—284, 397.
- Saltsjön**, 346.
- Samtings markn.** i Strengnäs, 172.
- Sanct Eriks landbor**, 28.
- S:t Katharinæ** preb. i Vexjö, 423.
- S:t Laurentii** kka i Linköp., om prest t., 65—66.
- S:t Peders** kka i Skara, 473.
- S:t Signille skär** (Signhildsskär) i Ålands haf; en bonde får bosätta sig der ss. gästgifvare, 430—432.
- S:t Spiritus** prebenda i Arboga; dss fl. t. fogd. Nils Tuless., 547.
- Sasse** [Szas], **Staffan**, br. t., 212; om hs bgsbrukn vid Dannemora, 230—231.
- Schara** (Skara), 460, 496; bisk-stol. drst. egt en gd i Lidköp., 76; br. t. capitl., 273—274; staden lidit af svår eldsvåda. 283, 473; om borg:s flytt. t. Hornborg, 283; drs obenäg. drf., 404; Ped. Skrifv. fl.-br. på gdr drst., 424—425; Brödrakorsens preb., 424; S. Ped:s kka, 424, 473; om tillsätt. af ny ordinarius drst., 459—460; gods s. thört bisk-stol. o. domkkn, 465—466, 541—542; Er. Gulsmid borgmäst. drst., 473; om arf eft. afl. domprost. Oloff, 500—501; Sv. Jacobi o. Mons Amberni canik. drst., 501.
- **stift**, vapensyn drst. sk. hållas 103; regist. öfv. allt krigsfolk drst. sk. upprättas, 556; alla kkn's landbor drst. läggas und. kron., 556—557; om prostarnes räkskpr, 557.
- Shepler** [Schäff-, Skäff-], **Michel**, 258; bygt bok- o. vaskverk vid Salberg, 298.
- Schleseweig** o. **Schlesewick**, se **Sleswig**.
- Schomakere**, **Matz**, om hs arbete, 59, 71.
- Schona** se **Schäne**.
- Schotte**, **Jacob**, arrester. i Löd. md skepp o. gods, befrias, 346; lemn. sin brod. som borgen, 347; om hs skepp, 404.

- Schotte, Jacob**, tunnbind. i Vadstena, br. fr., 361.
- Schottland** [Sc-] (Skottland), om fraktfart dit, 181; underrätt. drifr., 318; br. t. drotn., 346; br. fr. henne, *ib.*; br. fr. ståthåll. drst., *ib.*
- Schwartzoe**, se **Swartesiö**.
- Schåne** (Skåne), 495; om hand. på städ. drst., 134; en del af upprorsmänn. fått tjenst hos adeln drst., 513.
- Schåning, Lasse**, »skogstjuf», fången, 317; bönd. erbjudit myck. stora böt. f. hon., 325.
- Schåning, Tuffwe**, en af Jör. Jönss:s underbefälhafv., br. t., 308—309.
- Schåningz**, prosteri (bör vara Skeninge) i Ög., 1.
- Schäffler**, se **Schepler**.
- Scotte, Hans**, se **Skotte**.
- Schotte, Oieff**, skottsk skeppare, 48—49.
- Secreterare**, kons, se **Clemet Hansson, Lüttich** o. **Valentin**; kons i Dmk, 293, 520.
- Seffridh** [-edh] **Jönsson**, förordn. t. fogde på Öl., 186.
- Seffwerin**, hr Christoph. Andss:s landbofogde, 213.
- Segeberg** (stad i Holstein), 528.
- Setterbo** [Sä-] s:n (i Åkerbo här., Vestml.), i Strengnäs stift, lagd t. Arboga pastorat, 79—80.
- Sewalla** s:n (i Ytter-Tjurbo här., Vestml.), lägges åt. und. Väsby gd, 173—174.
- Seyne gård** l. by, 536.
- Sigge**, hr, canik i Skara, †, 473.
- Silfver**, se **Sölff**.
- Silfversmältare**, en god fr. Tyskl., 154. — Se vid. **Smältare**.
- Sik**, om fiske af vid Kungsör, 559.
- Sill**, tag. i Kalm.-sund, 221.
- Simon**, doctor (i ett ordspråk), 216.
- Sintepulver**, 70.
- Sinterör**, 70.
- Sjukstugan** i Vadstena, 55.
- Sjöstäderna**, utl. städ., hufvudsakl. tyska (Hansestäderna), 225, 247, 338, 350; ej lemnat hert. Albr. af Meckl. understöd, 395.
- Sjöstäderna**, svenske, Finl. hand. bör inskränkas t., 510.
- Skaffare** (i kons:s hof), 18.
- Skara**, se **Schara**.
- Skattehö**, 210.
- Skattemalt**, 185, 446.
- Skattgillet**, 360.
- Ske**, se **Sölffskedar**.
- Skedesölff** (ur malmen skadedt silfver), 105.
- Skeninge klost.**, om jord s. legat drund., 488, 489; prosteri, 1.
- Skepp**, 347, 350, 357; kons:s, 246, 256, 353, 390, 396; sk. sändas vestvart, 133—134, 241, 313; — fr. Nylöd. t. Nederländ., 316, 490—492; — t. Kalm. o. Kalm. sund, 277, 280; hfa däl. redd drst., 485; om drs användn., 332, 485, 502; — vid drabbn., 331; alltf. kient fsedda md lifsmed., 385; om utspisn. t., 443; om antalet f. utr. hand. fr. Finl., 386; danska, 255, 391; — sända t. tyska kust., 332; vestvartske, 331; Jac. Schottes, 346, 404; hjelp

- md skepp afslag. hert. Albr. af Meckl. af hansestäd., 384; — fr. Rostock o. Wismar komm., sk. hållas und. uppsigt, 496. — Se vid **Boyorter**.
- Skoteck** (Skåteck i Fristads s:n), Vedens här., Vg., thört bisk.-stol. i Skara, 541—542.
- Skeppare**, t. flottan, 133—134, 157, 209, 391—392.
- Skeppsbyggare**, Jac. Laicho, 463—464.
- Skeppstimmermän**, 392; goda behöfvas t. Vadstena, 481.
- Skijnberg**, s:n (Skönberga) i Hammarkinds hd, Ög., 487.
- Skipzåås** (Skeppsås i Bobergs här.), kka i Ög., bisk. tiond af, 1.
- Skokloster** (i Sko s:n, Håbo här., Upl., vid Mälaren), 366.
- Skolan** i Link., und. Ped. Karoli, 5; i Åbo, skydd f. djekn. drst., 253—254; i Örebro, 554—555; i Borgå, 560—561.
- Skolmästare** i V.-ås Er. Petri, 149; i Åbo, 254; i Örebro, hr Gotskalk, 554—555; i Borgå, Bertil Christopheri br. på en prebenda, 560—561.
- Skoning** [Sch-], **Rasmus**, knektehöfv.-m., 106.
- Skottarne**, i fbund md engelsm., 123; fejd mell. dm, engelsm. o. fransos., 397.
- Skotte** [Sc-], **Hans**, i Sthm, studiestipend. åt hs son, 59, 164.
- Skotten**, ett skotskt fartyg, 183.
- Skram**, **Peer** (Peder, d. rr. o. amiral, † 1581), 474.
- Skutor**: en lit. må sändas t. Tyskl., 401; skola sändas t. Kalmar sund, 444.
- Skytt**, 484, 595; svårt, ej brukbart i Finl., 350; om smid. af, 574—575.
- Skyttar**, 530; om drs hästar, 244; goda, sk. värivas, 563; om drs lön, 497, 566—567.
- Skåne**, se **Schåne**.
- Skånings här.** i Vg.; br. t. inneb. drst., 539—540.
- Skärjebåt**, en lätt sk. användas t. budskickn, 336.
- Skärsta** [Ske-] s:n i Smål. (Vestra här., vid Vetterns ö. strand), 479.
- Sköffling** (dömd mans t. kronan förbrutna egdm), 236—237.
- Slangen**, en galer, 331, 383.
- Sleswig** [Schleseweig, Schlese-], 294, 297, 438, 527.
- Slott**, om vapenförråds anskaff. vid alla slott i Finl., 92—93; om dagsverk. t. kronans, enl. Sv:s lag, 201; dt i Finl. värfv. manskapet skulle på slotten uppehållas, 361; vid Hornborg tillämnadt, 552. — et på Åland (Castelholm), 430. — Se vid **Calmarna**, **Elfzborg**, **Gripzholm**, **Kronoberg**, **Leckö**, **Linköping**, **Nyslott**, **Stegeborg**, **Stockholm**, **Swartesiö**, **Vadstena**, **Wijborg**, **Wimberby**, **Vpsala**.
- Slottslofven** i Viborg; Nils Krabbe efterträdes dri af Måns Nilss., fogde i Kumagds län, 405—406.
- Slottsskrifvare**, begärd t. Gripsholm, 204; Mons Joenss. t. f. drst. eft. Er. Skrifv., 212, 213; på Kalm. slott Ped. Olss., 444; på Viborg, om hs pligt o. ansvar, 543.
- Slussmakare**, 212.
- Smack**, **Baltzar**, t. Tyskl., 212.
- Smaltz**, **Balzar** (tros dsme s. föreg.), 154.
- Smed**, **Mons**, hs räkskp, 27.
- Smeder**, en del illfundige, 56; b:ist på, 534. — Se vid **Hammarmeder**.
- Smedzmester**, **Caspar**, myntesven, 64.
- Smidesjern**, 343.

- Smidh** (Smed), **Joen**, fogde på Alvastra gd, 238.
- Småland**, 4, 5, 121, 204, 234, 321, 375, 420, 423, 480, 562; om upproret drst., 2, 309, 537, 634—635; Chrisl. Pedrs. bullrar md allmog. drst., 24; fson. md fl. hdr drst., *ib.*; om konungsräfst drst., 44—46; värfn. af knekt drst., 62, 63, 67, 226—227, 234, 307, 433—434, 544—545; om dm, 36; drs lön, 350; två af dm rymde fr. Svartsjö, 461; dugl. krigsfolk drifr., 408; hela Smål. fse dt md knektehöfv.-m., 442; inqvarter. af knekt. drst., 85; knekt. dr använda t. fästn.-arbete i Vadstena, 262; om fhdl. md allmog., 215, 220, 299, 303, 390, 410; br. t. fogd., 217, 220; förräd. drifr. afvikne, 243, fara f. landstign. å kusten, 277; inneb. drst. då. rykte utomlands, 284—285; underrätt. fr., 301—305; öpp. mandat t. men. m. drst., 309—312; Sten Erikss. uppdrag dit, 299, 309; allmog. lofvtat troh., 310; fogdarne sk. fstärkas md krigsfolk fr. andra håll, 317, 320—321; om befar. infall i, 350—357; qvifto å uppörd fr. 2 s:r o. 5 rättaredömen, 361—366; br. t. 390; oxdrifn. drifr., 459; räkskp. öfv. ox. drifr., 483, 485; adeln kall. t. vapensyn o. herredag i Arboga, likas. borg. fr. städ. o. hdshfd., 584—585.
- Smälninge** [-leninge], **Anders**, knektehöfvism., 324; br. t., 235—236, 259—260; br. fr., 410—411; sk. draga fr. Smål. t. Ög., 412; om hon. o. hs fänika, 572—573.
- Smälninge**, **Jacob**, i Nyköp., skickl. sjöman; om hs antag. i kons tienst, 353.
- Smälningar**: 99; om drs krigskonst und. uppror., 103. — Se vid. **Småland**.
- Småswen**, **Bengt** [-cht], fogde i Tunalän, m. m., 442; qvitto på hs räkskp f. 2 s:r i Tunalän o. 5 rätt.-döm. i Tjust, 361—366; höfv.-m. öfv. knekt. i Tunalän o. Tjust, 442.
- Småswen**, **Seffwerin**, 213.
- Smältare**, **Hans**, mäter, vid Salberg., 478.
- Smältare**, sk. anskaffas t. kopparverken, 77; en sänd t. Salberg., 258—259.
- Smör**, 5, 231, 237, 448, 453, 465, 529; skatte-, 210, 362, 364, 365, 372, 491; utförselvara, 182, 183, 185—186, 225—226, 386—387, 426; landgilles, 216; om utbyte af mot kläde, 372; smörskatt. af Dal, 395; — Sunnerbo, 432; om dss lös. md pgr i Vg., 453—454, t st. f. gästn., 497.
- Snickare**, 112; en antagen, om hs lön, 150.
- Socker**, f. hofvets behof, 182, 208.
- Sofrebod** vid Salberg., 477.
- Sofring** (de gm sönderslagning md hammare ur grufmalmen utsofrade malm-bitar, men ännu bergblandade), vid Salberg., 478.
- Sofrings »klapur»**, 478.
- Sommarskatt** (skatter s. utgåfvos under sommaren. smör, m. m., 237.
- Soning** (böter, sakören), 236—238.
- Spannemål**, 35, 40, 156, 533, 534, 567, 570, 595; om torkn. af, 75—76; om magasin f., 86—87; om värden af, 89, 151; mältn. af, 89—90; t. Salberg., 89—90; t. Vadstena, 152; t. Dannemora, 402, 403; om pris. å, 89, 150—151, 169, 191; borg. i Sthm satt pris drå, kon. oåtspord, 170—172, 203; om handeln md, 185, 186, 203; krono-, 209, 210, 213, 214, 244.
- Spegell** [-ill], **Gudmund** [-h], 249; nu kkoprest i Balung, frukt. a. återtaga i Smål. röfvad egendm, 121—122.
- Spekelax**, 210.
- Spenger** (spänger, bl. kkosilfv.), 418.

- Spesseudder** (spjutspetsar), om smid. af, 343.
- Spetzer** (spjut), om anskaff. af t. alla slott o. kgsgrd i Finl., 92—93; om smid. af, 343.
- Speyr** [Spjre] (Speyer, stad vid Rhen i Pfalz), om fredstract. drst., 287, 339.
- Spjre**, se **Speyr**,
- Staffan Jönsson** i Torszwije, 28.
- Staffan Larsson**, fogde på Svartsjö, 238.
- Staffen** i Nässia i Wordenäs (Vårdnäs) s:n, lidit svårt öfv.-våld af fru Barbro, Måns Pedss., fsvar. br. fr., 591—592.
- Starby** (kgsgrd) vid Skeninge, 112; om frålsemäns o. borgares andel i, 205—206; kor sk. ditsändas, 462.
- Stedtere** (innev. i Hansestäd.), 291.
- Steen Erickzson**, se **Sten Eriksson**.
- Stegeborgs** [Steke-, Stäk-], slott (vid inlopp. t. Slåtbaken i Ög.), 317, 573; dat.-ort, 475; befamn. drst., 275; knekt. dr i borgläg., 307; om lever. dit af skatten, 365; om ditsänd. af krut o. bly, 380.
- s skärgård, 129.
- Sten**, bygnads-, t. Ups. slott, 261—262, 457; om forsl. af fr. Öl. t. Kalm., 444; t. Vadstena slottsbygn., 481.
- Stenbrott** i Lena s:n, nära Ups., 261—262.
- Sten** [-een] **Eriksson** [-ckz-] (Leijonhufvud, se reg. t. 14:e del), rr. o. ridd., 321, 333, 373, 383, 573, 589; br. t., 44—46, 116—117, 215—219, 276—281, 304—305, 330—333, 336, 390—393, 400—401, 406—410, 415—418, 425—426, 439—443, 483, 580—581; uppdrag, 68, 197, 286, 319; br. fr., 459; meddl. t. kon., 283; fhlat md allmog. i Smäl., 220, 299, 309, 323—324, — o. på Öl., 390; antagit knekt. i Smäl., 226—227, 234, 307.
- Stenhuggare**, 457.
- Stettin**, hert. Philip af, 427. — Se vid. **Philip o. Pommern**.
- Stockar**, kräfdas olagl. af fogd. i Konga hd, Lasse Pedss., 379.
- Stocken** (stockstraff), 20.
- Stockholm** [Stoch-], 60, 62, 63, 75, 85, 86, 93, 112, 150, 163, 177, 189, 192, 207, 209, 233, 238, 246, 256, 276, 353, 397, 418, 441, 466, 531, 533, 540, 553; dat.-ort, 1—6, 9—11, 13, 14, 16, 21, 24, 38, 52, 250—252, 254, 256—258, 284, 294, 297, 298, 301—304, 322—324, 327—330, 333, 336, 342, 343, 346, 347, 349, 352, 354, 355, 357, 361, 366, 368, 370—372, 374, 375, 377, 378, 381, 384—388, 390, 393, 395, 398, 400, 402, 403, 405, 406, 410, 415, 418, 419, 421, 423—425, 427, 429, 431—433, 435, 438, 439, 442, 444, 446, 447, 463, 464, 464, 564, 568—570, 572—474, 588—587, 590, 591; Botvid Larss. befmn drst., 42; boktryckeri drst., 172—173; 576—577 borgersks egenmäkt. beslut om hand. drst., 170—172; tillämn. fraktfart på Lissabon, Holl., Engl. o. Skottl., 181—182, 188—189; br. t. borgm. o. råd, 48—49, 52, 576—577; om dss handel, 189, 203, 207—208, 244; fhdl. med borg., 183—184; stad. sk. väl bevakas, 56, 506; om bygg. af en kran drst., 91; ut- o. införda var. sk. uppgifvas, 134, hammarsmedja drst., 152—153; gåfvobref på hus drst., 354—355, 361, 463—464; prebenda Apostolorum vid Storkkn, 355; Franz Strobucks gränd, 361; tullfrih. drst. f. Jac. Meess, 452; om drotns resa drifr., 455; borg. utföra mynt, 190. Finls utförsel bör inskränka sig t. Sthm o. sv. sjöstäd., 510. Om ett hus på Skomak.-gat., 576—577.

—s **slott**, 110, 176; om vaksht drst., 56; vattenkonst, 38: inventer. på, 74; Tre kronor, 110; om bygn. drpå, 183, 217; skulpturarb. drå, 271; stor förtår. drst., 269, 492; lever. dit af skatten, 364, 454, 485. Slottet o. staden sk. hålla alldeles i ordn. a. mottaga fiendtl. anfall, 506.

— **skärgård**, 129.

Stod, stoo (ston), 152, 228.

Stodgångare, stodhästar (hingstar), 152, 228.

Storförsten i Ryssland, br. t., 94—97.

Stormaren [-rn] (landskap i s. Holstein, mell. Trawe o. Elbe), 252, 294, 297, 438, 528.

Stranda här. i Smål.; Nils Henrikss. höfv.-m. f. knekt. drst., 442.

Strengnäs [Strä-, -enäs], 123, 172, 213; dat.-ort, 119, 125; Botvidi preb. drst., 118; riksdagsbeslut drst., 134, 189; bisk. drst., 205; br. t. bisk. o. capitl. drst., 467—469.

— **stift**, två s:r lagda t. Arboga past. i V.-ås stift, 79—80.

Strobuëk, Frantz (borg. i Sthm), —s gränd i Sthm, 361.

Strå s:n i Dals här., Ög., 488.

Strålsund (Stralsund), 255, 421; uppsigt sk. hållas md skepp o. folk drifr., 496.

Strängnäs, se **Strengnäs**.

Strömming, i uppbörd, 364—365.

Strömmingsfiskan: i Norrl., br. drom, 127—130; i Kalm. sund, 221, 245; vid Biskopstuna, 569.

Ströninger bl. kkosilfv., 165, 418.

Sture, Svante (se fl. föreg. del), 100, 552; jemte andra förordn. a. hålla kgsräfst, 47; om fartygsbyte md hon., 206, 207.

Sture, Sten, »unge hr S.», hs tid, 374.

Stut, en, 237—239. — **ar**, i uppbörd, 362, 363, 365; sonings, 362.

Styfver (ett mynt), 549.

Styrmän, t. kon:s fartyg, 133—134, 209, 353.

Stål, 230, 583.

Stålbägar, om tillverkn. af, 344.

Stålbågesmeder, 343, 344; i Ög., om drs fpass. t. Sthm, 62; ypperliga erhållna vestvart ifr., 583; om ytterl. anskaff. af, *ib.*

Stångjern, utförselvara, 182.

Ståthållaren på St. Nogård (Nowgorod), bud ifr., 94; qvarhåll. kon:s brefdrag., 508.

Städ, t. jernverk, 198, 199.

Städerne (Hansestäderna), 243, 280, 288, 289, 331, 378, 384, 516. — Se vid **Hansestäderna** o. **Sjöstäderna**.

Städselören (städjör), 236, 237, 362, 569; alltf. stora tagna af Ol. Törne, 260.

Stäkeborg, se **Stegeborg**.

Stäket (Almarestäk i Näs s:n. Upl.), kon:s fiskeverk drst. sk. borttagas, 229—230.

Stöflar, 70, 71.

Störle, Peder, 404.

Sunderkiöping, se **Söderköping**.

Sundal (s. del. af Dal), 570.

- Sundby** (i Öija s:n, Ö. Rekarne h., Söderml.), hr Lars Siggesons (Sparre) egdm, 494; dat.-ort, 574.
- Sundet** (Öresund), 185.
- Sundet** (Kalmarsund), 221.
- Sunnerbo** [Sy-, Szö-] här. i Smål., 375; And. Marbo fogde drst., 107, 108, 482; uppbörd af, 108—109, 236—238, 432; om ngn befästn. drst., 215; knekt. ditsändas t. fogd., 321; Nils Pedss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441.
- Superintendent** i Linköp. stift, hr Claves Canuti, 65.
- Susenborg** (ett urgammalt fäste vid Vettern; namnet ännu bibehåll. i Susenborgs hage), vid Vadstena, 268.
- Swalninge** i Strå s:n, Dals här., Ög., skattefrih. f. Udd Jönss. i Vadst. å jord drst., s. legat und. Sken. klost., 489.
- Swanen**, ett kon:s skepp, befrakt. t. Lissabon, 182, 188.
- Swante**, hr, se **Sture**.
- Swarth, Oleff**, kon:s dräng, 70.
- Swartesiö** [-th-, -tt-, Schwartzoe], (se reg. t. 13:e del.), 27, 156, 367, 461; dat.-ort, 258, 259, 261—264, 267, 269—271, 273—276, 281, 458, 459, 461, 462; degl. ditsändas f. myntverk., 163—164; Staff. Larss. fogde drst., 238; om kon:s o. drott:n:s resa dit, 458, 459, 461, 462.
- Swen Andersson**, knektehöfv.-m., 325.
- Swen Erlandsson** fått frid o. antagits i kon:s tjenst, 218.
- Swen Hemmingsson** [Hening-] vid Pedershyttan, 248—249.
- Swen Jacobi**, f. d. bisk. i Skara, canik drst., br. t., 497, 541—542.
- Swen Månsson**, drifvit bedrägl. silfv.-hand. md bgsmänn. på Salberg, 469—470, 476—477.
- Swen Torstensson** (kon:s förtroendeman i Ög.), fl.-br. på bisk.-del. af Tillinge prosteri, 387.
- Swenlunge** prestgd (i Vg.), dat.-ort, 544.
- Swenssrum**s rättaredöme i Tjust, uppbörd af, 362—366.
- Swenstorp** (i Fristads s:n), Vedens här., Vg.; thört bisk.-stol. i Skara, 541—542.
- Swerige**; om gle k. Chrs partis fordr. på Sv., 292.
- Swickel**, en häst, 228.
- Swidie** (Svidia i Sjundeå s:n i Nyland), hr Er. Flemings egdm, 399.
- Swineborg, Matz**, fört tid. fr. Dmk, 578.
- Swinegarn**, s:n (Svinnegarn, i Åsunda här., Upl.), kkosilfv. o. guld drifr. af lemn. t. kon:s kammar, 418—419.
- Swinstadha** (Svinstad) kka i Bankekinds här., Ög., bisk.-tiond. draf fl. t. Gudmund Skrifvare, 1.
- Swintunabygden** (på Kolmården, hufvudsakl. Krokeks s:n, men trol. äfv. del. af Dagsbergs o. Qvarsebo s:r), anslag. t. kopp.-grufv. i Krokek, 83—84.
- Synnerbo, Szönerbo**, se **Sunnerbo**.
- Sågar**, 41
- Sågare**, 38, 39.
- Sågbyggare**, Henr. Mänck, 364.
- Sågqvarnar**, nya, i Vadsbo, 33, 39; om bygg. af vid Grönö, 529—530.
- Sågstockar**, i kronouppbörd, 363, 366. — Se vid. **Stockar**.
- Säffwede** (Sevede) här. i Smål.; Ped. Fux l. Fox fogde drst., 32; Nils Henrikss. höfv.-m. f. knekt. drst., 442.

- Siigelhammer** (en liten jernhammare), 446.
- Siäländh** [Zeeland i Nederl.], om seglation dit, 208.
- Siärista** (Segersta) s:n i Hels., hr Er. Andreae kkoprest drst., tvist om ett hemman, 370—371.
- Sizas**, se **Sasse**.
- Siöderkiöping** [Su-, Sörköp.-], 561; två äng. drinvid bortbytas af Jac. Bagge t. kon., 449; tullfrih. drst. f. Jac. Meess, 452; Måns Höck, borg. drst., br. å jord, 487.
- **s kloster**, jord s. thört, gåfvobr. drå f. Måns Höck, 488.
- Siödermannelandh**, om skatten af, 192; adeln drst. kall. t. herredag o. vapensyn i Arboga, 584—585.
- Siölf**, 25, 237—239, 478, 564; skedesölf, 105; om aflemn. fr. kkorina t. kongl. kamm., 61, 204—205; aflemn. fr. Tortuna kka, 164—165; — fr. Färentuna kka, 385; fr. Svinnegarns kka, 418—419; om myntn. af, 193; brut. vid Salberg., 298; stulet drst., 476—477; i böter, 325.
- Siölfberget, Gamla**, i St. Tuna s:n, Dal., 87; om bgsbruken drst., 125—126.
- Siölfberget** (Salberget), om fsnilln. af silfv. drst., 469—470. — Se vid **Salberget**.
- Siölfbly**, 477.
- Siölfbälte**, 222.
- Siölfkammars**, kon:s på Kalm. slott, 222.
- Siölfköpare**, Lasse, kon:s, 29, 478; br. t., 298.
- Siölfsschiffwere**, kon:s, Rasm. Niells., 64, 71, 194.
- Siölfsskedar**, 375, 385.

T.

- Tackjern**, 79; om utförs. af fr. Dannemora, 230; om byte af mot osmundsjern, 447.
- Talg**, om utförsel af, 183; uppköpes af blekingsbor i Smål., 461.
- Tartaren** (Tartarkhan), om Ryssl:s fhäll. t., 508—509.
- Tawasteland**, ett gods drst. åt kon. upplåtet, 231; kgsräfst drst., 575.
- Taxa clericorum**, 5.
- Tthomes** [-mmm-] **Jönsson** [Jen-] (Ryting t. Gesterby), ståthäll. i Åbo o. dss län; br. t., 252—254, 386—387.
- Tthomes** [Tomesz] **Nilsson** [Nie-] (fogde på Örby, i Tierp o. Vendel), 86; br. t., 355—356, 402—403.
- Ttidegärder** (gudstjenster), 433.
- Ttielmo** (Tjellmo, i Finspanga läns här.), s:n i Ög.; om stål bägesmed. drifr. t. Sthm, 62.
- Ttjenstgöringsreglemente** f. knekt., 16—21.
- Ttjähredzlagh** (Tio häraders lagsaga i Smål., innefatt. Kronobgs län, st Ö. o. V. här., Östbo, o. Vestbo), möte mell. inneb. drst. o. blekingsbor, 413; fullmynd. f. allmog. drst. i Kalm. t. fhdl. md Sten Erikss., 439—440.
- Ttjillinge** prosteri (i Upl.), om bisk.-tiond. af, 387.
- Ttjijweden** (se reg. t. 14:e del.), om väganlägn. öfv., 329.
- Ttimmermän**, 38, 250, 392, 467.
- Ttinninge** [-gha] (Tynningsö) i Vermdö s:n; besittn.-br. drå f. Jöns, 9.

- Tienden**, 206, 241, 570; om pris. å, 4, 136, 150—151, 196; biskops-, 60, 117—118, 240, 479; af bisk:s o. domcapitlens i Strengn. o. V.-ås landbor, drom 467—469; canike-, 80, 240; kyrko-, 141, 240, 577; — anslag. t. kkobygn., 145; af fräls. i Vg. skröpel. utgiord., 239—240; om lös. af f. pgr, 186.
- Tiurboo** [Tiw-] här. (i Vestml. l.), 165; om bisk.-tione. af, 118.
- Tiust** (här.) i Smål., 362; om efterskänk. af en del af gården drifr., 275—276; knekt. dr värfv., 307; Bengt Smäsven knektehöfv.-m. drst., 442.
- Tomesz Nielsson**, se **Thomes Nilsson**.
- Tomtören**, 148, 149.
- Torbiörn Perszon** på Wåla, klagan mot Hans Clawesson på Edby, 118—119.
- Tord Gulsmed**, 536.
- Tord** [-dh] **Olsson**, fogde i Åkerbo, Memmings o. Finspånge läns hdr st i Söderköp. stad, 158; br. t., 78—79, 446—447.
- Torpa** (i Långhems s:n, Kinds här., Vg., vid sjön Åsunden, rr. G. Olofsson Stenbocks egdm), dat.-ort, 531.
- Torpa** s:n i V.-Rek. hd, Söderml., om bisk.-tione. af, 118.
- Torsillie** [-sijlie, Torszalia] (Thorshälla), om bisk. tione. af, 118; en kons hamm.-smedja drst., 143; kopp.-smedja, 397.
- Torsk**, i kronouppbörd, 363.
- Torstuna** här. (i Fjerdhundralet), 367; — kyrka, tione. af flänt, 577.
- Torsåcker** i Gestr., om beskattn. af bgsmänn. drst., 145.
- Tortuna** s:n i Tjurbo här. (Vestml.); kktione. anslag. t. kkobygn., 145; kkosilfv. drifr., 164—165; lägges und. Väsby gd, 173—174.
- Tre kronor**, torn på Sthms slott, 110.
- Trebo** [Trä-, Trö-], **Frantz** (Trebow, se reg. t. ngra föreg. del.), om hs salt-sjudn., 283—284, 397, 583.
- Trexstada** [Trix-, Träx-, -steda], gd i Vadsbro s:n (Träckesta, nu i Blacksta s:n, Oppunda här.), Söderml., br. drom, 553—554.
- Trolle**, **Arwed** (se reg. t. 11:o o. 14:e del), sk. hålla kgräfst i Roslagen, 51.
- Trolle**, **Ture** (t. Bergqvara, rr. o. ridd.), 564; br. t. kon., 304, 378, 401; br. o. fskrift t. hon., 319—320, 384—385, 474; br. på bisk.-tione. i Albo, 550.
- Trued** [-id] (Gregerss. Ulfstand t. Torup, dansk ståthåll. på Varberg), hr, 416; hs svar t. kon., 282.
- Träbo**, **Tröbo**, se **Trebo**.
- Tull** (skatt) af fisken, 129.
- Tullfrihet** und. 3—4 år f. Pet. Meess fr. Lüb., 451—452.
- Tumbo** s:n (i V.-Rekarne, Söd.), 169.
- Tuna län** (Smål.), 362; Bengt Smäsven fogde o. höfv.-m. öfv. knekte drst., 442.
- Tuna** s:n i Tunalän (Smål.), kronouppbörd af, 362—366.
- Tuna** s:n (i Hels.), 178.
- Tune** (St. Tuna) s:n i Dal., 87.
- Tunekarler** (inneb. i St. Tuna), om drs sölfmalmsbruken., 125—126.
- Tunnbindare**, Jac. Schotte i Vadst., 361.
- Tunnelzeö** [Tönn-, Tönilzö] (Tynnelsö, gods o. slott i Öfver-Sela s:n, Selebo här., Söderml., indraget af kon. G. t. kronan), 548; dat.-ort, 116, 117, 124; Joen Friis fogde drst., 239.
- Ture Jönsson** (af Tre Rosor), hr, fsökt md svek a. få Bondöns gd i Fergelanda s:n und. sitt frälse, 507; hs barn fränkännas all rätt drt., 507—508; om arf eft., 570—571.

- Ture Pedersson** [Perss-] (Bielke t. Kråkerum), fl.-br. på landbor s. thört en prelatur i Ups., 43—44; br. t., 160—161; fhd. md kopp.-smed. o. landsköp. i Hels., 162—163.
- Turken**, 337, 338; 613; mandat om en hjälpeskatt emot, 632 o. följ.
- Turkar**, 610.
- Turkiet**, 640.
- Tutthing, Pether**, fl. af gdr på Åland, 430.
- Tweta** [-tha] här. i Smål.; kon:s fmäkt. ditsända, 299; br. t. inneb. drst., 299—301; Lasse Jönss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441.
- Tysk, Willam** [Wellem], sk. sköta koln. i bgslagen, 214—215; hdsh. i Skånings här., Vg., 539.
- Tyska nationen**, 615, 618, 628; om utsänd. af skrift. t., 166, 172—173; fsvars- o. vedrlägn.-skrift stäld t., 597—642; — historier, 607; — sidan (tyska kust.), 331, 335, 391, 392; om kunskapares ditsänd., 218, 256; — språket, skrift. drpå tryckas, 166, 172—173; öfsättn. fr., 636.
- Tyske, de**, man bör taga sig i akt f. dm, 6; — herrar, bruka ogera tyskt krigsfolk, 99; — köpmän, om drs tullfrih. i rik., 245.
- Tyskland** [Tys-, Tydz-], 154, 255, 532, 551, 583, 615, 618; tidend. fr., 7, 313, 334, 347, 377, 396, 485, 587; Svensk falskel. berykt. drst., 338, 409; en del af Dackens anhäng. dit rynd, 358; om utförsel dit af tackjern fr. Dannemora, 230. Finnarnes hand. på T. f. dem skadl., 509. Krig drst., 551; om utsänd. af ngra karl. dit, 564. — s gränser, 641.
- Tyskt krigsfolk**, om, 98—99. — Se vid. **Knektar** o. **Landsknektar**.
- Tysteberga** (Tystberga s:n i Rönö här. Söd.), om kkgods drst., rappade af fru Marina på Nynäs, 119.
- Täljstensberg** i Lena s:n, nära Ups., om brytn. drst., 457.
- Tönilzöö**, se **Tunnelsöö**.
- Törne, Oleff** (se reg. t. del. 8, 11—13), tagit f. stora städselören, 260.
- Törnekrona**, en af silfv. fr. Svinnegarns kka, 418.

U. V. W.

- Wackefinnar** [Wacku-] (inneb. i trakt. af nuv. Nystad i Finl., s. tverkade o. utförde slöjdade trävaror), drifva f. Åland. skadl. hand., 509.
- Wadh** (trol. dt nuv. Vaholm i Vads s:n i Ö. här., Vg.), kgsd, 174.
- Wadzbo** [Was-] här. i Vg., 39, 40, 389; om dgsverk. drifr. t. Vadstena slotts bygn., 282; skatt draft. t. Vadst., 327.
- Wadzstena** [Wast-, -e], slott o. stad, 41, 56, 361, 410; dat.-ort, 476, 479, 480, 482, 483, 486—488, 543; om bygnaderna drst., 41, 112, 116, 161—162, 195—198, 200, 203, 210, 216, 217, 235, 257, 261, 263—269, 282, 327—328, 458, 459, 491, 497; om plats f. de fatt., 55; bybadstufvan, *ib.* Helgeandshus., *ib.* Joach. Bulgrin tsynesm. öfv. bygn., 112; Urban vallmästare, 327; fl. vallmäst. drst., 484; ö. br. f. borg. drst., 42—43; br. t. borgm. o. råd, 54—55; om stadens befäst., 54, 116; munkar drst., 41, 55; sjukstugan drst., 55; en bagare ditsänd, 161—162; Aska här. lägges und. slottet, 235; om skattepersedl. t. arbets underhåll, 210, 327, 329, 446; dragox. behöfvas, 211; gmla bisk.-gdn drst., 268; Susenborg, 268; Röda tornet, 327; om in-

- rätt. af en vattenkonst vid slottet, 459; skeppstimmermän ditsändas, 481; br. f. Hans Bårdskär. på en gd drst., 486; — f. Udd Jönss. drst. 488—489.
- Walbo** här. på Dal, 507.
- Valentin van Lüttich**, kon:s secr., öfsatt en skrift på tyska, 165—166; fmakt f. hon. a. trycka dnsaa, 172—173; uppdrag, 56, 83. — Se vid **Lüttich**.
- Wallmästare**: i Vadst., 56, 327, 484; i Kalm., 484; mäst. Hans, 589; Vrban, 561.
- Walmar**, t. en paulun, 206.
- Waltila** gods i Åbo l., upplåt. t. kon. af Henr. Clawess., 231—232.
- Wansö** s:n (i Åkers här., Södml.), 49.
- Wantmakare** (klädesväfware), 91, 111, 150.
- Wapensyn** sk. hållas i Skara stift, 123.
- Warberg**, en borgm. drst. arf i Vg., 500.
- Wartinge** gd i Lohärads l. Husby-Skederids s:n, 374.
- Wartofte** [Warff-] här. i Vg., 540; om dagsv. drifr. t. Vadstena sl., 282.
- Waskverk**, bygd vid Salberg., 298.
- Wassbo** (Vadsbo) här. i Vg., 540.
- Wassbo** (Vadsbro s:n i Oppunda här.) i Nyköp. l., 553—554.
- Vattenkonst**, om inrätt. af en vid Vadstena sl., 459.
- Wax**, t. kkorra, 557.
- Vdt Jönsson**, borg. i Vadst., skattefrih. å jord i Kydevad, 488—489.
- (Wedbo)** se **Widbo**.
- Wedhe** (Vedens) här. i Vg., 541.
- Wefflinge** i Alfta s:n, Hels., 370.
- Wekelsång**, se **Wäkelsång**.
- Wellingö** [Wälinge] (Vellinge i Salems s:n, Sotholms här. Söd., vid Mälaren), 153, 156.
- Welseberga** (nu Vilseberga), sk. thöra Rogslösa i st. f. Örberga s:n, Ög., 543
- Wenden**, 438, 538.
- Verkhästar** (arbets-), 143, 211.
- Werkmästare**, **Jöns** (en af N. Dackes höfvidsmän), hs rote, 221—222; af-rättad, 317.
- Werme**, **Håken**, en af Jör. Jönss:s underbefälhafv., br. t., 308—309.
- Wermeland** [Wä-], 465, 555; om värfn. drst., 302, 321; knekt. drifr. sändas t. Smål., 320, 321; om värfn. drst., 389; oxskatt af, 394; kon:s hammar-smedjor drst. stå öde, i brist på smeder, 535.
- Wermelandzberg**, 308; om bygg. af en hammarsmedja drst., vid Forsnäs, 198, 199.
- Wesbo** (Vestbo) här. i Smål.; Jöns Brun fogde drst., 236, qvittobr. å upp-börd. af, 236—238; bönd. klag. öfv. fodermarsk. Lasse Pedss., 373, s. olagl. plågat allmog., 379; Lasse Jönss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441.
- Wesby** [Wess-], se **Wäsby**.
- Wesgöte**, **Jöns**, på Wexjö (i Finl.), stämn.-br. t., 258; uppdrag i Finl., 399.
- Wesgöte** [-tt-], **Niels** [Nils], fogde i Hofs l. (Ög.), 239, 379; br. t., 209—211, 267—269.
- Wessefeld** (Vissefjerda i S. Möre, Smål.) s:n, ödegds drst. sk. vidkännas af kron., 260.
- Wessmanneland**, vapensyn md ad. drst., 584. — Se vid **Westerås län o. stift**.

- Westergötland** [-th, -tt-], 76, 107, 154, 155, 157, 223, 234, 302, 380, 423, 440, 550, 555; kgsräfst drst., 47; vapensyn drst., 123; fräls. drst. skröpel. utgjort tiond., 239—240; om arbet. drifr. t. Vadst., 196—197, fr. 5 här., 282; knekt. drifr. t. Smål., 320—321; dugl. krigsfolk fås drifr., 408; knekt. dr flagde, 410; dss gräns mot danska prov., 416; br. t. skattebönd. o. landbor drst., 449—450; om smörskattens o. fodr:s lös. md pgr, 453—454; skatteox. drifr. t. Sthm, 454; om fodringen, 491; gård t. krigsfolk. underhåll utgjord, 506; alltf. få befästn. drst., 552; br. t. alla fogd. drst., 571—572; om hjälp af ngra här. drst. t. Elfsb. slottsbygn., 579—580.
- Westersjön**, om segl. åt, 189; kon:s skepp dit destin., 313; om tidend. fr., *ib.*; fejd drst. mell. Engl., Skottl. o. Frankr., 397. — Se vid. **Westwart**.
- Westerwik**; dss borg. tvist md Bengt Småsven om Åby egor, 275.
- Westerwijk, Lasse**, skeppare, 492.
- Westerås** [-års], 477, 536; dat.-ort, 125, 127, 130—133, 135, 156, 158, 159—163, 167, 168, 365; drabbn. drst. md Dansk. und. befrielsekrig., 12; möt. drst. 1544, 22; skolmäst. drst. Er. Petri får tomt o. hus, 149; Qvinque vulnerum preb., *ib.*; domkkn drst., *ib.*; en vret drst. fl. t. borg. Hans Larss., 170; om prestmöte drst., 180; Rasmus Kloot fogde drst., 238; om slottsbygn., 250; br. t. bisk. o. capitl. drst., 462—469; — ordinantia, 119, 355 — recess, 355; arfhylln. drst., 632—633.
- län, allmog. drst alltf. betungad, 125. — Se vid. **Wessmanneland**.
- stift, 80; om kgsräfst drst., 50—51.
- Westfalske bågar**, 403, 491.
- Westgötte, Jacop**, sk. hålla kgsräfst i Rosl., 51; hdshd., 73; en hs dom, *ib.*
- Westra** här. i Smål., 542; om värfn. drst., 433—434; Nils Pedss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441; om dagsv. drifr. t. Vadst. slottsbygn., 459; om preste-landborne drst., 462.
- Westwart, westfart**, om segl. dit, 133—134, 182, 219, 241, 313, 396, 549; om Sthms borgs hand. dit, 207—208; om anskaff. af stålbgæsm. fr., 583; — ske skepp inkomna i Öst.-sjön, 331. — Se vid. **Westersjön**.
- Wexlö**, 305; en korprest dr ihjälslagit en ann. i domkkan, 159—160; — bisk. stol., gdr, s. legat drund., 423.
- stift, 216; regist. öfv. allt krigsfolk drst. sk. uppgöras, 556; om prostar-nes räkskper, 557.
- Vaticum** (nattvardskärl a. begagnas f. resor), aflemn. fr. Tortuna kka, 165.
- Widbo** (Wedbo), **Norre**, här. (i Smål.), 24, 221; **N. o. Södre**, br. t. inneb., 299—301; kon:s sändemän varit drst., 299; om värfn. drst., 433—434; Nils Pedrss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441.
- Widicke** [-che] **Johannis**, hr; coll.-br. på Munktorps pastorat, 120—121.
- Wijborgh**, 343; stad o. län skadas af Ryss:s hand. i Kaynus, 351; om stadens befäst., 360, 511, 534; stadsmur. fallen, 360; stad. fattig, 360; Måns Nilss. efterträd. Nils Grabbe i slottslofv., 405; br. t. bfmn. drst., 508—512, 565—568; lid. stor skada af landsköp., 509, o. ann. olagl. hand., 510; bevakn. vid sjösid. mell. V. o. Åbo inrätt., 511; af Finl. utlofv. krigsfolk sk. dragas dit vid infall af Ryss., 511; om slottsbygn. drst., 533; slottslofv. drst. öfvertagen af Måns Nilss. o. Göst. Finke, *ib.*; brist på matvar. i stad., *ib.*; dss borgare, 534.
- län, kgsräfst drst., 571; merändels fredad f. Ryss. und. sista tid., 585.

- Wijka**, »Emellan W.» (Vikbolandet i Ög.); om dagsverk. drifr. t. Vadst., 381; Nils Birgess. fogde drst., 393, 412; — kall. t. Jör. Jönss:s efterträd. i Smål., 393.
- Wijsingzö**, dat.-ort, 490.
- Wilske här.** i Vg.; sakör. draf fl. t. hr Lars Siggess., 494.
- Wildskytt** (jägare), en finsk, 57.
- Wimberby** (Vimmerby) stad; om anlägg. af ett slott drst., 117.
- Vin**, rhenskt, om inköp af, 426; t. kyrkorna, 10, 557.
- Windelstenar** (vindeltrappor), 484.
- Winder**, vid Salberg., 467.
- Vindugn**, om inrätt. af vid myntet, 158, 159, 193° 194.
- Winmand, Pedher**, hs enka eg. hus i Sthm, 354.
- Winskenek, Valentin**, 426.
- Wintappere, Christoffer**, föreskrift a. erhlla rättvisa, 48—49.
- Wisnar** [-sz-, -er], 255; br. t. borgm. o. råd drst., 271—273; uppsigt sk. hållas md skepp o. folk drifr., 496; br. fr. borgm. o. råd t. kon. G., 643—644.
- Wismerske, de**, 279, 280.
- Wist** (Wista) här. i Smål.; br. t. inneb., 299—401; kon:s sändemän varit drst., 299.
- Wiste här.** (i Vg.), provesten drst., 479.
- Wlffwasunda** (mell. Kungsör o. Hedströmmens utlopp i Mälaren, Ulfundet), om rödjn. mell. V. o. Kungsör, 529, 530.
- Wittheim, Hans**, på Klingeberget i Lüb., 382.
- Underfogde**, Mons Olss. Jören Jönss:s, se **Mons Olsson**.
- Vngern**, intaget af Turkarne, om hjälpgård emot dm, 632—634.
- Wordenäs** (Vårdnäs i Kinds här. Smål., nu i Ög.) s:n, 591.
- Vpkyreke** (Arboga landsfmsl.) s:n vid Arboga; tiond. draf f. ett år t. Arboga stad, 10.
- Vpland** (Uplanden, landskapen omkr. Mälaren), 266, 497, 594; om fodr:s lös. md pgr drst., 450, 454; vapensyn md frälset drst., 584.
- Vpländske städerne** (städ. i Uplanden), br. t. alla om utgör. af manskap, 342.
- Vpsala** [-e, -ia], 248, 261; dat.-ort, 172—174, 176, 177, 181, 184, 187, 188, 191, 193—200, 203—207, 209, 212, 213, 215, 219, 223, 225—226, 228, 229, 231—236, 239, 241, 242, 577—582; slag drst. und. befrielsekrig., 12; Distingsmarkn. drst., 28, 58; Eriksmessö markn., 284; Prelatura Cantoria drst., 43, 44; domkkn. egt gods i Hels., 81; — eg. laxfiske i Jemtl., 137—138, biskbordts inkomst. fr. Jemtl., *ib.*; Henr. v. Cöllen bygmäst. på slott. o. gdn, 261—262; And. Mälare gjort skamplun t. slottets portal, 271; om bygn. drst., 217, 262; bisk. o. capitel sk. döma i äktskpsak, 445; om forsl. af täljsten dit ifr. Lena, 457; — gd, Lasse Larss. fogde drst., 236.
- Vpwijdinge** här. i Smål.; om värfn. drst., 433—434; Nils Pedss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441.
- Vrban Walmestere**, fånge, sk. föras t. Gripsholm, 561.
- Vrethe** (Vreta s:n i Gullbgs här., Ög.), Ped drst. kon:s landbo, 171.
- Vthsunda** i By s:n, vid Salberg., färjställe, 477.
- Wåla**, Torbiörn Pedrs:s egdm, 118.
- Wåldzbane** (baneman, dråpare), 422.
- Wångaberg** (i Finspånga läns här., Ög.), om fnöd. t. hamm.-smedj. drst., 78.

- Wårfrueberga** gd (föret kloster, nu Kungsberg i Fogdö s:n, vid Mälaren), 49.
- Wårfrukyrka** i Masko här., Finl., 448.
- Wäddön** [Wädön], ö o. s:n i Roslag., 431; Er. Mölnere föret prest drst., 148.
- Wäkelsångs** [We-] (Wäckelsång) kka i Konga hd, Smål.; malm o. kopp. tag. drifr. af dansk., 474.
- Wälinge**, se **Wellingö**.
- Wärendt** (Wärend, nuv. Kronobergs län, utom Sunnerbo här.), bondefogd. dr anstälde i hvje fjerding, 414.
- Wärendö**, se **Wärmdö**.
- Wärmdö** [Wärend-] s:n (i V. skeppslag, Söd.), 9, 448.
- Wärnemynderebåtar** [We-] (fartyg fr. Warnemünde), 255, 335, 401.
- Wäsby** [We-, Wess-] (kungsgd i Sala s:n, Öfver-Tjurbo här.), dat.-ort, 137—145, 147—152, 154, 155; om ditsänd. af legodrängar, 142; — — af hästar, 143; hälft. af Huddunge s:n sk. läggas dit, 155; tre s:r sk. drund. läggas, 173—174; Staff. ell. Severin Juthe fogde drst, 238, 576.
- Wäss** (Väse) rättaredöme i Verml., 465.

Y.

- Ydre** här. i Smål. (nu thör. Ög.), fhdl. md allmog. drst., 410; om värfn. drst., 433—434; Nils Perss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441.
- Yllela** gd i Finl. (Yläne i Pöytis s:n, Åbo l.), 360—361.

Z.

- Zinthläås** (bösslås), 157, 222, 232.

Å.

- Åbo** [Åå], 398; skola, skydd f. djekn. drst., 253—254; borg., om drs utförsel, 386—387; Morten bisk. drst., 447; br. t. befalln.-m. drst., 508—512; sjöbevakn. mell. Å. o. Viborg sk. inrättas, 511.
- **län**, 253; gods drst. upplåt. åt kon., 231—232; kgsräfst drst., 575.
- **stift**; regist. öfv. alla bisk.-stolens landbor o. drs utskyld. sk. uppgöras, 252—253; kgsräfst drst., 399—400.
- Åby** egor (i Gamleby s:n, S. Tjusts här., Smål.), tvist drom mell. Bengt Småsven o. V.-viks stad, 275—276.
- Åkerbo** här. i Vestml., 3, 199; Niels Tuless. fogde drst., 257; hammarsmedjorna drst. utan smeder, 535; om timmerforsl. af bönd. t. Grönö, 559—560.
- Åkers** s:n i Roslagen, 540.
- Ål**, utförselvara, 226; i kronouppbörd, 363, 365; — torr, 365.
- Åland**; djekn. må ej dr lida öfvervåld, 430.
- Ålands haf**, 431; på S. Signilds skär dri inrättas gästgifveri f. resande mell. Ål. o. Väddön, 430—432.

- Åleme** (Ålem) s:n (i Stranda här., Smål.), om kons landbor drst., 221.
Ångermanneland (Ångermanland), br. t. inneb. om drs strömm.-fisken, 127—130; knekt. dr flagde sk. dragas ned åt land., 505—506.
Åsmundsjern, se **Osmundsjern**.
Åsta (i Söd.?), Per Monss:s, 122.
Åsunda här. i Upl., 418.

Ä.

- Ägg**, i kronouppbörd, 362—366.
Ärffwella [-e], se **Erffwelle**.

Ö.

- Öffwerbergha**, i Byrckesta (Björcksta i Vestml.) s:n, 138.
Öhlstadha (Ölsta) i Färentuna s:n (o. här. på Svartsjölandet), Upl., 385.
Öie, Öije, Öijgen, se **Öijge, Morten**.
Öijge [Öie, Öije, Öijgen], **Morten van der**, fr. Danzig, 112; br. fr. 233.
Öknö (Ökna i Floda s:n, Oppunda här., Söderml.), hr Knut Anderss:s (Lillie) egdm, 399, 400.
Öl, 431, 574; dål. i Vadstena, 268.
Öland [-dh], skattevar. drifr. t. fsäljn., 183, 186; om qvickskatt. fr., 185, 441, 443; Söffr. Jönss. förordn. t. fogde drst., 186; skattevar. drifr. t. Kalm. slott, 244—245, 441, 443, 462; — räksk. sk. dröfv. föras, 483, 485; södra udd. af, 330, 331, 335, 588; om sjöfaret folk ifr., 390; om sten drifr. t. Kalm., 444.
Örby gd (Örbyhus i Vendels s:n, Upl.); Ped Laurentzs. l. Ped. Skrifvare gårdsskriv. drst., 85, 86; biträde åt hon., *ib.*; salt ditföres, 86; ½ af Huddunge s:n tages drifr. t. Väsby gd, 155; Hans Haraldss. fogde drst., 239.
Örebro, br. f. skolmäst. drst. på tionde, 554—555.
Öresund, om segl. dit, 189; kons skepp drst., 313.
Örsby (trol. Ösby i Bro skeppsl., Rosl.), 421.
Ösbo (Östbo) här. i Smål.; Jöns Brun fogde drst., 236; kronouppbörd af, 236—238; knekt. ditsändas, 321; Lasse Jönss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441.
Ösby ängar i Husby-Skederids s:n; tvist om ett ängstykke, 374.
Össgöte, Nils Pedersson, br. på bisk.- tionde, 562.
Österbotten, 73; om gräns. mell. Ö. o. Ryssl., 179.
Östergötland [Össgöt-], 1, 5, 42, 67, 279, 377, 410, 412, 423, 433, 480, 487, 491, 551, 555; om stålbågesmed. drifr., 62, 344; om arbetare o. tjänstbarhetr drifr. t. Vadstena fästngsbyggn., 200—203, 263—267; br. t. fräls. drst., 211; om aflön. t. knekt. drst., 274—275, 328; fogd. o. fräls. sk. fstärka sig md manskap, 306—307; dr flagde knekt. sk. smndragas, *ib.*; bud dit, 324; dugl. krigsfolk erhållas drifr., 408; myck. arbete dr a. utföra, 446; kor t. kgsgdne drst., 462; de kgl. barn. sk. ditsändas fr. Gripsh., 473; gård dr utgjord t. krigsfolkets underhåll, 503; ytterl. värfn. af knekt. drst., 504; adeln drst. kall. t. vapensyn o. herredag i Arb., 584—585; borg. o. hds-höfd. kall. t. herredag, *ib.*; kronans hammarsmedjor sakna smeder, 535.

Östersjöiske städer, de (utländska städ. vid Ö.), 208, 377.

Östersjön [Östre Sjön], 502, 646; holl. skepp inkomna, 330; westwartske skepp d:o, 331.

Österåkers s:n (i Söderml.), om kktiond. af, 554—555.

Österås (Österåt), fru Inger Ottesdtrs egdm i Norge, 223.

Österdalarne; Nils Larss. fogde drst., br. t., 388—390.

Östre härad i Smål., 562; Niels Pedrs. fogde drst., 62; knekt. dr värfv. o. sk. värfvas, 62—63; Ped. Pedss. Niels Pedss:s efterträd. drst., 335; om ytterl. värfn. drst., 433—434; Niels Pedss. höfv.-m. f. knekt. drst., 441; om skatteox. drifr., 462.

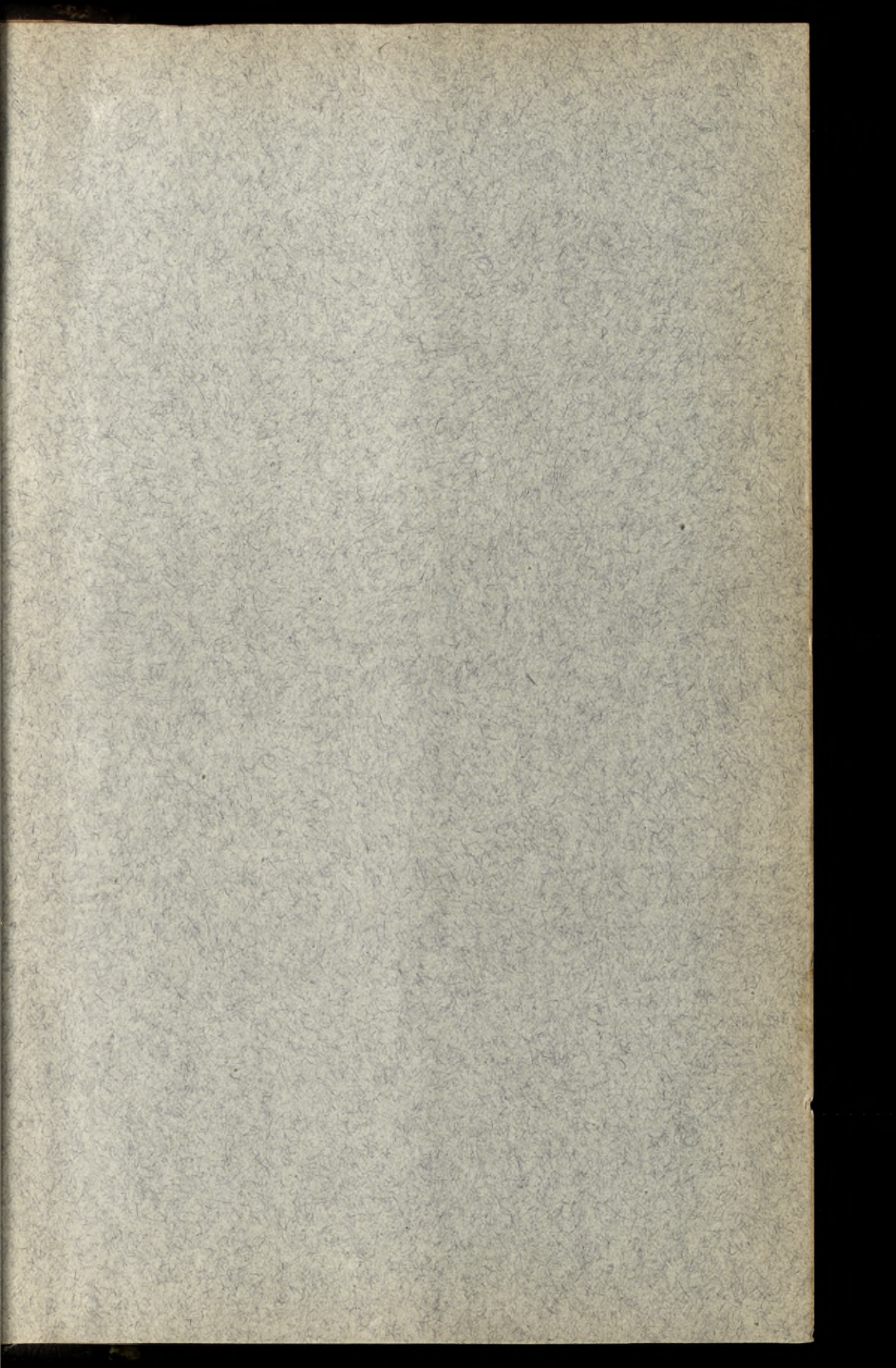
Rättelser:

Sid.	17 rad.	10 nedifr.	<i>står:</i>	ordnugh	<i>läs:</i>	ordnungh	
>	26	>	12	>	(:	>	,
>	37	>	6	>	uppifr.	>	Hakon
>	62	>	13	>		>	Tielmo
>	>	>	14	>		>	ståbughasmeder
>	70	>	7	>	nedifr.	>	35 c.
>	144	>	13	>	uppifr.	>	att att
>	172	>	8	>		>	beshriffne
>	175	>	6	>		>	hollet
>	183	>	6	>	nedifr.	>	ätt
>	206	>	13	>		>	förnöden
>	>	>	7	>		>	wij
>	213	>	4	>	uppifr.	>	Peden
>	216	>	10	>	nedifr.	>	och och
>	234	>	11	>		>	nyliden
>	248	>	17	>		>	ännu
>	324	>	3	>		>	lygnaehtigt
>	327	>	13	>	nedifr.	>	.
>	328	>	14	>		>	påferde
>	361	>	14	>	uppifr.	>	Jonsson
>	387	>	2	>		>	såther <i>utgår.</i>
>	391	>	11, 15	>	nedifr.	>	Golniske
>	424	>	6	>	uppifr.	>	två
>	482	>	3	>	uppifr.	>	Danmark.
>	488	>	11	>	nedifr.	>	synnerligen <i>utgår.</i>
>	506	>	14	>	uppifr.	>	kunne
>	508	>	3	>		>	Hegn.
>	509	>	>	>		>	wij
>	558	>	5	>	nedifr.	>	(: <i>utgår.</i>
>	575	>	18	>		>	fönimme

I registret:

Chrimekar tillägges: 385.

6000136060

Göteborgs universitetsbibliotek

